3450 THUẬT NGỮ PHÁP LÝ PHỔ THÔNG

3450 THUẬT NGỮ PHÁP LÝ PHỔ THÔNG

Tác giả: Luật gia Nguyễn Ngọc Điệp

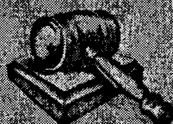
CÔNG TY TNHH TM-DV-QC HƯƠNG HUY

* Trụ sở chính: 490B Nguyễn Thị Minh Khai, P.2, Q.3, TP.HCM
Tel: - 08. 38337462, 3, 4, 5, 6 - Fax: 08.38337462
- 08. 38301659 – 38301660
* Chi nhánh: 41 Đào Duy Từ, F.5, Q.10, TP.HCM (Đối diện cổng 3; Trường Đại học Kinh tế TP.HCM - Cơ sở B: 279 Nguyễn Tri Phương)
Tel: 08. 38570424 - Fax: 08.38337466
E-mail: nhasachkinhte@hcm.fpt.vn
Website: www.nhasachkinhte.vn

LG. NGUYỄN NGỌC ĐIỆP

3450 Thuật ngữ Pháp lý Phổ thông

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Trong hoạt động nghiên cứu và áp dụng pháp luật, việc sử dụng các thuật ngữ, định nghĩa pháp lý là một nhu cầu cần thiết để hỗ trợ việc nâng cao chất lượng của các hoạt động nói trên.

Nhằm giúp bạn đọc nói chung, những người làm công tác pháp luật nói riêng thuận tiện trong việc nghiên cứu, áp dụng pháp luật, Nhà xuất bản Giao thông vận tải cho xuất bản cuốn sách "3450 THUẬT NGỮ PHÁP LÝ PHỔ THÔNG" do Luật gia Nguyễn Ngọc Điệp biên soạn.

Với số lượng thuật ngữ, định nghĩa về pháp lý nhiều nhất từ trước đến nay (so với các sách thuật ngữ pháp lý đã được xuất bản) ở Việt Nam và được bố cục thành 6 phần chính theo từng lĩnh vực pháp luật như hình sự, dân sự, kinh tế, hành chính ... Cuốn sách sẽ giúp bạn đọc tra cứu, tham khảo dễ dàng hệ thống thuật ngữ pháp lý Việt Nam.

Với 3450 thuật ngữ, định nghĩa pháp lý, mà hầu hết đã được "luật hoá", tức được quy định trong văn bản quy định pháp luật hoặc được sử dụng trong các tài liệu chính thống, như giáo trình, các sách đã xuất bản ... nên có thể xem cuốn sách là tài liệu chuẩn có giá trị tham khảo cao.

Đáng chú ý cuốn sách đã tập hợp khá đa dạng nhóm thuật ngữ pháp lý, nhiều thuật ngữ về nội dung mang tính chuyên môn, kỹ thuật nhưng đã được "luật hóa" cũng được tác giả đưa vào cuốn sách, để giúp việc nghiên cứu các lĩnh vực pháp luật chuyên ngành được thuận tiện và hiệu quả hơn.

Đây thật sự là một cẩm nang pháp lý dành cho những người làm công tác pháp luật.

Mặc dù tác giả đã có nhiều cố gắng nhưng do năng lực có hạn nên chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, mong được sự góp ý của bạn đọc gần xa.

Trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

PHẦN THỨ I

THUẬT NGỮ PHÁP LÝ TRONG LĨNH VỰC HÌNH SỰ VÀ TỐ TỤNG HÌNH SỰ

A

Ân xá

Ân xá được hiểu là việc xét tha cho người phạm tội theo chính sách khoan hồng, nhân đạo của Nhà nước. Việc ân xá cho người phạm tội được thực hiện dưới nhiều hình thức và với mức độ khác nhau cụ thể như: Đại xá do Quốc hội quyết định; đặc xá do Chủ tịch nước quyết định; giảm thời hạn chấp hành hình phạt cho người phạm tội (còn gọi là giảm án tha tù), miễn việc chấp hành hình phạt thuộc thẩm quyền của Tòa án; miễn trách nhiệm hình sự thuộc thẩm quyền của Viện Kiểm sát hoặc Tòa án tùy theo giai đoạn tố tụng.

Án phí hình sự

Án phí hình sự là khoản thu của Nhà nước đối với người bị kết án theo quyết định của Tòa án.

Án treo

Án treo là một biện pháp miễn chấp hành hình phạt tù có điều kiện được quy định trong Bộ luật hình sự.

Biện pháp này chỉ áp dụng trong trường hợp xử phạt tù không quá ba năm, căn cứ vào nhân thân của người phạm tội và các tình tiết giảm nhẹ, nếu xét thấy không cần phải bắt họ phải chấp hành hình phạt tù và ấn định thời gian thử thách từ một năm đến năm năm.

Áp dụng biện pháp tạm giam

Áp dụng biện pháp tạm giam là việc Chánh án hoặc Phó chánh án Tòa án theo đề nghị của Thẩm phán được phân công chủ tọa phiên tòa ra lệnh tạm giam bị can, bị cáo trong trường hợp bị can, bị cáo chưa bị tạm giam hoặc đang bị tạm giam mà thời hạn tạm giam đã hết và căn cứ vào quy định tại Điều 88 Bộ luật Tố tụng hình sự, xét thấy cần thiết tạm giam hoặc tiếp tục tạm giam bị can, bị cáo.

Áp giải

Áp giải là biện pháp cưỡng chế được áp dụng để buộc đối tượng do Bộ luật tố tụng hình sự quy định đến nơi giải quyết vụ án hình sự theo

lệnh của cơ quan tiến hành tố tụng.

B

Bắt bị can, bị cáo để tạm giam

Bắt bị can, bị cáo để tạm giam là bắt người đã bị khởi tố về hình sự hoặc người đã bị Tòa án quyết định đưa ra xét xử để tạm giam phục vụ cho việc điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án.

Đối tượng của việc bắt người để tạm giam chỉ có thể là bị can, bị cáo. Những người chưa bị khởi tố về hình sự hoặc người không bị Tòa án quyết định đưa ra xét xử không phải là đối tượng để bắt tạm giam. Tuy vậy không phải mọi bị can, bị cáo đều bị bắt để tạm giam mà chỉ bị can, bị cáo phạm tội trong những trường hợp nghiêm trọng hoặc bị can, bị cáo về tội mà Bộ luật Hình sự quy định hình phạt tù trên một năm, và có căn cứ để cho rằng người đó có thể trốn hoặc cản trở việc điều tra, truy tố, xét xử hoặc có thể tiếp tục phạm tội thì mới bị bắt để tạm giam.

Bắt buộc chữa bệnh

Bắt buộc chữa bệnh là một biện pháp tư pháp do Viện Kiểm sát hoặc Tòa án quyết định căn cứ vào kết luận của Hội đồng giám định pháp y, đưa người có hành vi nguy hiểm cho xã hội hoặc đang chấp hành hình phạt đã bị mắc bệnh tâm thần hoặc một bệnh khác làm mất khả năng nhận thức hoặc khả năng điều khiển hành vi của mình vào một cơ sở điều trị chuyên khoa để chữa bệnh, nếu thấy không cần thiết phải đưa vào cơ sở điều trị chuyên khoa thì có thể giao cho gia đình hoặc người giám hộ trông nom dưới sự giám sát của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Căn cứ vào kết luận của cơ sở điều trị, nếu người bị bắt buộc chữa bệnh đã khỏi hoặc bệnh trạng đã giảm, thì Viện Kiểm sát hoặc Tòa án xét và quyết định đình chỉ việc thi hành biện pháp này.

Bắt người

Bắt người là biện pháp ngăn chặn trong tố tụng hình sự được áp dụng đối với bị can, bị cáo. Trong trường hợp khẩn cấp, hoặc phạm tội quả tang thì cũng được áp dụng đối với người chưa bị khởi tố nhằm kịp thời ngăn chặn tội phạm, ngăn ngừa người phạm tội trốn tránh pháp luật, tạo điều kiện thuận lợi cho việc điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án hình sự.

Bắt người phạm tội quả tang

Bắt người phạm tội quả tang là bắt người khi người đó đang thực hiện tội phạm hoặc ngay sau khi thực hiện tội phạm thì bị phát hiện hoặc bị đuổi bắt (kể cả đối với người đang bị truy nã).

Bất kỳ ai cũng có quyền bắt người phạm tội quả tang và giải ngay đến cơ quan công an, Viện Kiểm sát hoặc Ủy ban nhân dân nơi gần nhất.

Bắt người trong trường hợp khẩn cấp

Bắt người trong trường hợp khẩn cấp là bắt người khi người đó đang chuẩn bị thực hiện tội phạm nghiêm trọng, hoặc sau khi thực hiện tội phạm, người đó bỏ trốn cản trở việc điều tra tội phạm.

Việc bắt khẩn cấp được thực hiện trong những trường hợp sau:

a. Khi có căn cứ cho rằng người đó đang chuẩn bị thực hiện tội phạm nghiêm trọng;

b. Khi người bị hại hoặc người có mặt tại nơi xảy ra tội phạm chính mắt trông thấy và xác nhận đúng là người đã thực hiện tội phạm mà xét thấy cần ngăn chặn ngay việc người đó trốn;

c. Khi thấy dấu vết của tội phạm ở người hoặc tại chỗ ở của người bị nghi là thực hiện tội phạm;

d. Cần ngăn chặn người bị nghi thực hiện tội phạm trốn hoặc tiêu hủy chứng cứ.

Báo cáo sai

Báo cáo sai, được hiểu là hành vi báo cáo cho cấp có thẩm quyền không đúng sự thật các thông tin, số liệu về quân sự.

Bạo loạn

Bạo loạn được hiểu là hành vi hoạt động vũ trang hoặc dùng bạo lực có tổ chức với mục đích chống chính quyền nhân dân.

Bào chữa

Bào chữa là một quyền của bị cáo đã được Hiến pháp quy định và được quy định trong Bộ luật Tố tụng hình sự, cụ thể là: bị can, bị cáo có quyền tự bào chữa hoặc nhờ người khác bào chữa; cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát và Tòa án có nhiệm vụ bảo đảm cho bị can, bị cáo thực hiện quyền bào chữa của họ.

Bào chữa là một chế định tố tụng hình sự nhằm chứng minh sự vô

tội hoặc giảm nhẹ trách nhiệm hình sự của bị cáo.

Báo cáo sai trong quản lý kinh tế

Báo cáo sai trong quản lý kinh tế, được hiểu là hành vi báo cáo với cơ quan có thẩm quyền những số liệu, tài liệu (phục vụ cho hoạt động quản lý kinh tế của Nhà nước) rõ ràng không đúng sự thật.

Bản án có hiệu lực pháp luật

Bản án có hiệu lực pháp luật là bản án có hiệu lực thi hành.

Những bản án có hiệu lực pháp luật bao gồm: những bản án của Tòa án cấp sơ thẩm không bị kháng cáo, kháng nghị theo trình tự phúc thẩm, nếu bản án sơ thẩm bị kháng cáo, kháng nghị mà Tòa án cấp phúc thẩm quyết định giữ nguyên bản án sơ thẩm (y án), sửa bản án sơ thẩm hoặc hủy bản án sơ thẩm và đình chỉ vụ án thì bản án của Tòa án cấp phúc thẩm có hiệu lực pháp luật.

Bản án đã có hiệu lực pháp luật có thể bị kháng nghị theo thủ tục giám đốc thẩm hoặc tái thẩm.

Bản án hình sự

Bản án hình sự là một loại văn bản áp dụng pháp luật do Hội đồng xét xử của Tòa án ban hành để giải quyết vụ án hình sự. Phần quyết định của bản án quyết định bị cáo là người phạm tội hay không phạm tội; nếu là người phạm tội thì phạm tội gì; phải chịu hình phạt như thế nào hay được miễn hình phạt ...

Bản án phải được các thành viên thông qua theo nguyên tắc tập trung dân chủ và phải có chữ ký của các thành viên trong Hội đồng xét xử. Những điểm sửa chữa trong bản án được ghi chú và các thành viên trong Hội đồng xét xử ký xác nhận điều đó tại phòng nghị án trước khi tuyên án. Sau khi đã tuyên án, không ai được sửa vào bản án.

Bản án được nhân danh Nhà nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam do Hội đồng xét xử ban hành sau khi mở phiên tòa xét xử vụ án và phải tuyên công khai tại phiên tòa.

Không ai có thể bị coi là có tội và phải chịu hình phạt khi chưa có bản án kết tội của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật.

Bảo lĩnh

Bảo lĩnh là biện pháp ngăn chặn trong tố tụng hình sự do cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án áp dụng đối với bị can, bị cáo khi có cá nhân hoặc tổ chức nhận bảo lĩnh làm giấy cam đoan không để bị

can, bị cáo tiếp tục phạm tội và bảo đảm sự có mặt của bị can, bị cáo theo giấy triệu tập.

Đối tượng áp dụng biện pháp này thường là bị can, bị cáo phạm tội lần đầu, tính chất ít nghiêm trọng, có nơi cư trú rõ ràng, thái độ khai báo thành khẩn hoặc bị can, bị cáo ốm đau, có cá nhân hoặc tổ chức nhận bảo lĩnh.

Người được bảo lĩnh không bị hạn chế các quyền công dân nếu việc thực hiện các quyền của họ không gây trở ngại cho điều tra, truy tố, xét xử.

Bảo quản chứng cứ

Bảo quản chứng cứ là giữ cho chứng cứ được nguyên vẹn như khi thu được không làm mất, biến dạng hoặc sai lệch sự thật. Việc bảo quản chứng cứ chính là bảo vệ giá trị chứng minh của chứng cứ.

Bắt cóc nhằm chiếm đoạt tài sản

Bắt cóc nhằm chiếm đoạt tài sản, được hiểu là hành vi bắt giữ người làm con tin để đe dọa, nhằm buộc người khác giao tài sản theo yêu cầu của kẻ phạm tội để đổi lấy sự an toàn cho người bị bắt cóc.

Bắt giữ người khác làm con tin

Bắt giữ người khác làm con tin. Được hiểu là hành vi của người phạm tội thực hiện việc bắt giữ người trái pháp luật nhằm tạo ra điều kiện gây áp lực buộc người bị hại phải giao tài sản bằng nhiều phương thức thủ đoạn khác nhau, như dùng vũ lực khống chế để bắt giữ người, dùng thủ đoạn lừa dối để bắt giữ người, dùng thuốc gây mê để bắt giữ người ...

Bắt, giữ hoặc giam người trái pháp luật

Bắt, giữ hoặc giam người trái pháp luật, được hiểu là hành vi thực hiện các biện pháp ngăn chặn trong tố tụng hình sự hoặc theo thủ tục hành chính là bắt, tạm giữ, tạm giam người không đúng với qui định của pháp luật.

Biện pháp ngăn chặn

Biện pháp ngăn chặn là biện pháp cưỡng chế trong tố tụng hình sự do cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát hoặc Tòa án áp dụng đối với bị can, bị cáo khi có căn cứ cho rằng bị can, bị cáo sẽ gây khó khăn cho việc điều tra, truy tố xét xử hoặc tiếp tục phạm tội cũng như khi cần bảo đảm cho việc thi hành án.

Biện pháp ngăn chặn đã được áp dụng có thể bị hủy bỏ hoặc thay

thế bằng biện pháp ngăn chặn khác, khi xét thấy cần thiết. Đối với những biện pháp ngăn chặn do Viện Kiểm sát phê chuẩn thì việc hủy bỏ hoặc thay đổi trong giai đoạn điều tra do Viện Kiểm sát quyết định. Khi vụ án bị đình chỉ thì mọi biện pháp ngăn chặn đối với bị can, bị cáo được hủy bỏ.

Bộ luật Tố tụng hình sự quy định những biện pháp ngăn chặn gồm:

– Bắt người;

– Tạm giữ;

– Tạm giam;

– Cấm đi khỏi nơi cư trú;

– Bảo lĩnh;

– Đặt tiền hoặc tài sản để bảo đảm.

Biên bản (trong tố tụng hình sự)

Biên bản là văn bản ghi nhận diễn biến và kết quả của những hoạt động tố tụng do Điều tra viên hoặc Kiểm sát viên lập trong giai đoạn điều tra và Tòa án lập trong giai đoạn xét xử vụ án.

Bị án

Bị án là thuật ngữ dùng để chỉ người đã bị Tòa án kết án (do đã phạm tội) bằng một bản án, bản án đó đã xác định là người đó phạm tội và đã có hiệu lực pháp luật.

Bị can

Bị can là người (cá nhân) bị khởi tố về hình sự.

Bị can có quyền biết mình bị khởi tố về việc gì, có quyền đưa ra chứng cứ và những yêu cầu, đề nghị thay đổi người tiến hành tố tụng, người giám định, người phiên dịch, tự bào chữa hoặc nhờ người khác bào chữa, được nhận bản sao quyết định khởi tố, quyết định áp dụng biện pháp ngăn chặn, bản kết luận điều tra, quyết định của Viện Kiểm sát đình chỉ vụ án hoặc quyết định truy tố trước Tòa án, có quyền khiếu nại các quyết định của cơ quan điều tra và Viện Kiểm sát.

Bị can phải có mặt theo giấy triệu tập của cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát. Trong trường hợp vắng mặt không có lý do chính đáng có thể bị áp giải.

Bị cáo

Bị cáo là người (cá nhân) bị Tòa án quyết định đưa ra xét xử.

Theo Bộ luật Tố tụng hình sự thì sau khi có quyết định truy tố của Viện Kiểm sát và hồ sơ vụ án đã chuyển sang Tòa án, vẫn coi người bị truy tố là bị can, chỉ khi có quyết định của thẩm phán đưa vụ án ra xét xử mới coi người đó là bị cáo.

Bị cáo có quyền được nhận quyết định đưa vụ án ra xét xử, tham gia phiên tòa, đề nghị thay đổi người tiến hành tố tụng, người giám định, người phiên dịch, đưa ra chứng cứ và những yêu cầu, tự bào chữa hoặc nhờ người khác bào chữa, nói lời sau cùng trước khi Hội đồng xét xử nghị án, kháng cáo bản án hoặc quyết định sơ thẩm.

Bị cáo phải có mặt theo giấy triệu tập của Tòa án. Trong trường hợp vắng mặt không có lý do chính đáng thì có thể bị áp giải.

Bị đơn dân sự (trong tố tụng hình sự)

Bị đơn dân sự là cá nhân, cơ quan, tổ chức mà pháp luật quy định phải chịu trách nhiệm vật chất đối với thiệt hại do hành vi phạm tội gây ra.

Bị đơn dân sự trong tố tụng hình sự là:

– Cha, mẹ hoặc người giám hộ đối với những trường hợp mà bị can, bị cáo là người chưa thành niên phạm tội.

– Các cơ quan, tổ chức mà pháp luật quy định phải chịu trách nhiệm bồi thường thiệt hại do việc phạm tội của bị can, bị cáo là cán bộ, công chức hoặc thành viên của tổ chức đó gây ra.

– Trong trường hợp người phạm tội được miễn trách nhiệm hình sự nhưng họ có trách nhiệm phải bồi thường thiệt hại vật chất do hành vi của mình gây ra, thì họ tham gia tố tụng với tư cách bị đơn dân sự...

Bỏ vị trí chiến đấu

Bỏ vị trí chiến đấu, được hiểu là hành vi rời bỏ nơi được phân công chiến đấu mà không được phép của người chỉ huy hoặc cấp trên, hoặc không có mặt tại nơi được phân công chiến đấu mà không có lý do chính đáng hoặc không được phép của người chỉ huy hoặc cấp trên.

Bói toán

Bói toán là đoán những việc của quá khứ, hiện tại và tương lai của một người, việc đoán này là không có căn cứ khoa học.

Buôn bán hàng cấm

Buôn bán hàng cấm. Được hiểu là hành vi dùng tiền, tài sản hoặc

các giấy tờ có giá trị như tiền để trao đổi lấy hàng cấm hoặc ngược lại.

Buôn bán hàng giả

Buôn bán hàng giả là lương thực, thực phẩm, thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh

Buôn bán hàng giả là lương thực, thực phẩm, thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh, được hiểu là hành vi mua hàng của các đối tượng nêu trên, mà mình biết rõ là hàng giả với giá rất rẻ và dùng các thủ đoạn gian dối để bán cho khách hàng với giá của hàng thật.

Buôn bán hàng giả là thức ăn dùng để chăn nuôi, phân bón, thuốc thú y, thuốc bảo vệ thực vật, giống cây trồng, vật nuôi

Buôn bán hàng giả là thức ăn dùng để chăn nuôi, phân bón, thuốc thú y, thuốc bảo vệ thực vật, giống cây trồng, vật nuôi. Được hiểu là hành vi mua hàng hoá của các đối tượng nêu trên, mà mình biết rõ là hàng giả với giá rất rẻ và dùng thủ đoạn gian dối để bán cho khách hàng với giá của hàng thật.

Buôn bán hàng giả, được hiểu là hành vi mua hàng biết rõ là hàng giả với giá rất rẻ và dùng các thủ đoạn gian dối để bán cho khách hàng với giá của hàng thật.

Buôn bán tem giả, vé giả

Buôn bán tem giả, vé giả, được hiểu là hành vi dùng tiền, tài sản để trao đổi lấy tem giả, vé giả hoặc ngược lại nhằm bán lại thu lợi bất chính.

Buôn lậu

Buôn lậu được hiểu là hành vi buôn bán trái phép hàng hóa, tiền Việt Nam, ngoại tệ, kim khí quý, đá quý, vật phẩm thuộc di tích lịch sử, văn hóa, hàng cấm qua biên giới Việt Nam.

Buộc người lao động, cán bộ, công chức thôi việc trái pháp luật

Buộc người lao động, cán bộ, công chức thôi việc trái pháp luật, được hiểu là hành vi áp dụng biện pháp kỷ luật bằng hình thức buộc thôi việc đối với người lao động, cán bộ, công chức không đúng với qui định của pháp luật.

Bức cung

Bức cung, được hiểu là hành vi của người tiến hành tố tụng sử dụng các thủ đoạn trái pháp luật (tức không đúng với quy định của

pháp luật) về tố tụng để buộc người bị thẩm vấn khai sai với sự thật khách quan của vụ án.

Thủ đoạn trái pháp luật, được hiểu là những phương pháp, cách thức bị pháp luật cấm hoặc không quy định cho phép (như đe dọa sẽ xử nặng hơn, đe dọa sẽ giam lâu, đe dọa dùng nhục hình, hỏi cung liên tục vào ban đêm ...).

Nhìn chung những thủ đoạn nêu trên chỉ uy hiếp gây ức chế hoặc làm khủng hoảng tinh thần của người bị thẩm vấn chứ không tác động vào thân thể của người đó như đối với tội dùng nhục hình.

Hành vi trên đã dẫn đến buộc người bị thẩm vấn phải khai không đúng những gì đã diễn ra trên thực tế (có thì nói không, không thì nói có hoặc thêm thắt sự việc khác vào ...).

Người bị thẩm vấn trong các vụ án (hình sự, dân sự, hôn nhân, lao động, kinh tế, hành chính) gồm: bị can, bị cáo, người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự, người làm chứng, các đương sự...

Bức tử

Bức tử được hiểu là hành vi đối xử tàn ác, thường xuyên ức hiếp, ngược đãi hoặc làm nhục người lệ thuộc mình làm cho người đó tự sát.

C

Cấm cư trú

Cấm cư trú là hình phạt bổ sung được quy định trong Bộ luật Hình sự. Hình phạt này buộc người bị kết án phạt tù không được tạm trú và thường trú ở một số địa phương nhất định.

Cấm đảm nhiệm chức vụ, cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định

Cấm đảm nhiệm chức vụ, cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định là một hình phạt bổ sung được quy định trong Bộ luật Hình sự. Hình phạt này được áp dụng khi xét thấy nếu để người bị kết án đảm nhiệm chức vụ, hành nghề hoặc làm công việc đó, thì có thể gây nguy hại cho xã hội.

Thời hạn cấm là từ một năm đến năm năm, kể từ ngày chấp hành xong hình phạt tù hoặc từ ngày bản án có hiệu lực pháp luật nếu hình phạt chính là cảnh cáo, phạt tiền, cải tạo không giam giữ hoặc trong trường hợp người bị kết án được hưởng án treo.

Cấm đi khỏi nơi cư trú

Cấm đi khỏi nơi cư trú là biện pháp ngăn chặn trong tố tụng hình sự do cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án áp dụng buộc bị can, bị cáo không được đi khỏi nơi cư trú của mình và phải có mặt theo giấy triệu tập.

Đối tượng áp dụng biện pháp này thường là bị can, bị cáo phạm tội ít nghiêm trọng, phạm tội lần đầu, có nơi cư trú rõ ràng, thái độ khai báo thành khẩn và có đủ cơ sở cho rằng họ sẽ không bỏ trốn, gây cản trở cho việc điều tra, truy tố, xét xử hoặc tiếp tục phạm tội.

Bị can, bị cáo bị áp dụng biện pháp này phải làm giấy cam đoan không đi khỏi nơi cư trú của mình và phải có mặt theo giấy triệu tập. Trong thời gian bị cấm đi khỏi nơi cư trú, bị can, bị cáo phải chịu sự quản lý giám sát về việc đi lại của chính quyền xã, phường, thị trấn nơi mình cư trú. Trường hợp bị can, bị cáo cần phải tạm đi khỏi nơi cư trú thì phải được phép của cơ quan đã áp dụng biện pháp ngăn chặn. Nếu bị can, bị cáo vi phạm cam đoan sẽ bị áp dụng biện pháp ngăn chặn khác.

Cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án có quyền quyết định việc áp dụng biện pháp cấm đi khỏi nơi cư trú. Người có thẩm quyền quyết định phải ra lệnh cấm đi khỏi nơi cư trú. Lệnh này ghi rõ ngày, tháng, năm, họ tên, địa chỉ của người bị cấm đi khỏi nơi cư trú và nơi họ được phép cư trú.

Cấu thành cơ bản

Cấu thành cơ bản là dạng cấu thành tội phạm có những dấu hiệu mô tả cho phép phân biệt tội này với tội khác (ví dụ: tội cướp tài sản với tội cướp giật, hai tội này có những cấu thành cơ bản khác nhau).

Cấu thành giảm nhẹ

Cấu thành giảm nhẹ là dạng cấu thành tội phạm mà ngoài các dấu hiệu định tội còn có thêm dấu hiệu phản ánh sự giảm đi một cách đáng kể mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi phạm tội (so với trường hợp bình thường).

Cấu thành hình thức

Cấu thành hình thức là dạng cấu thành tội phạm mô tả loại tội chỉ có một dấu hiệu của mặt khách quan là hành vi nguy hiểm cho xã hội (ví dụ: tội đe dọa giết người). Nghĩa là loại tội này không nhất thiết hành vi phạm tội phải gây ra thiệt hại về vật chất.

Cấu thành tăng nặng

Cấu thành tăng nặng là dạng cấu thành tội phạm mà ngoài dấu hiệu định tội còn có dấu hiệu phản ánh sự tăng lên đáng kể mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi phạm tội (so với trường hợp bình thường).

Cấu thành tội phạm

Cấu thành tội phạm là tổng hợp những dấu hiệu chung có tính đặc trưng của từng loại tội phạm.

Cấu thành vật chất

Cấu thành vật chất là dạng cấu thành tội phạm mô tả loại tội phạm có đầy đủ các dấu hiệu của tội phạm đó. Nghĩa là hành vi phạm tội bao giờ cũng gây ra hậu quả là thiệt hại về vật chất.

Cân, đong, đo, đếm, tính gian

Cân, đong, đo, đếm, tính gian, được hiểu là cân đong đo đếm tính toán không chính xác, không đúng (ít thì tính nhiều hoặc ngược lại) với số lượng, trọng lượng, khối lượng, kích thước thực tế của từng loại hàng trong việc mua bán làm thiệt hại nghiêm trọng cho khách hàng.

Căn cứ khởi tố vụ án hình sự

Căn cứ khởi tố vụ án hình sự là dấu hiệu của tội phạm đã được cơ quan có thẩm quyền xác định.

Bộ luật Tố tụng hình sự quy định: "Chỉ được khởi tố vụ án hình sự khi đã xác định có dấu hiệu tội phạm".

Để quyết định khởi tố vụ án phải xác định hai vấn đề:

a. Có sự việc xảy ra (Ví dụ: có tin báo về một xác người chết).

b. Sự việc đó có dấu hiệu tội phạm (Ví dụ: khám nghiệm tử thi cho thấy người chết do bị đâm bằng dao).

Khi ra quyết định khởi tố vụ án, chỉ cần sơ bộ định một tội danh mà không phải làm rõ các yếu tố cấu thành tội phạm.

Căn cứ quyết định hình phạt

Căn cứ quyết định hình phạt là những căn cứ (hay dấu hiệu) pháp lý mà dựa vào đó Tòa án quyết định loại hình phạt, mức hình phạt áp dụng đối với người phạm tội (bị cáo).

Khi quyết định hình phạt, Tòa án căn cứ vào quy định của Bộ luật Hình sự, cân nhắc tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi phạm tội, nhân thân người phạm tội, các tình tiết giảm nhẹ và tăng

nặng trách nhiệm hình sự.

Cản trở đồng đội thực hiện nghĩa vụ, trách nhiệm

Cản trở đồng đội thực hiện nghĩa vụ, trách nhiệm, được hiểu là hành vi của quân nhân tạo ra các điều kiện, hoàn cảnh gây trở ngại khó khăn cho việc thực hiện nhiệm vụ của đồng đội (như cất giấu vũ khí, tài liệu, phương tiện ...) hoặc tác động đến quân nhân đang thực hiện nhiệm vụ bằng các hình thức như dùng vũ lực đe dọa, ép buộc không cho quân nhân đó (đồng đội) thực hiện nhiệm vụ được giao.

Lưu ý: Đồng đội là các quân nhân không phân biệt cấp bậc chức vụ, cùng biên chế hay không cùng biên chế trong cùng đơn vị nhưng không có quan hệ công tác (cấp trên cấp dưới trong đơn vị).

Cản trở giao thông đường bộ

Cản trở giao thông đường bộ, được hiểu là hành vi đào, khoan, xẻ trái phép các công trình giao thông đường bộ; đặt trái phép chướng ngại vật gây cản trở giao thông đường bộ; tháo dỡ, di chuyển trái phép, làm sai lệch, che khuất hoặc phá hủy biển báo hiệu, các thiết bị an toàn giao thông đường bộ; mở đường giao cắt trái phép qua đường bộ, đường có giải phân cách; lấn chiếm, chiếm dụng vỉa hè, lòng đường; lấn chiếm hành lang bảo vệ đường bộ; vi phạm qui định về bảo đảm an toàn giao thông khi thi công trên đường bộ và hành vi khác gây cản trở giao thông đường bộ.

Cản trở giao thông đường không

Cản trở giao thông đường không, được hiểu là hành vi đặt các chướng ngại vật cản trở giao thông đường không; di chuyển trái phép, làm sai lệch, che khuất hoặc phá hủy các biển hiệu, tín hiệu an toàn giao thông đường không; sử dụng sai hoặc làm nhiễu các tần số thông tin liên lạc; cung cấp thông tin sai lạc gây nguy hiểm cho chuyến bay; làm hư hỏng trang thiết bị của sân bay hoặc trang thiết bị phụ trợ khác.

Cản trở giao thông đường sắt

Cản trở giao thông đường sắt, được hiểu là hành vi đặt chướng ngại vật trên đường sắt; làm xê dịch ray, tà vẹt; khoan, đào, xẻ trái phép nền đường sắt, mở đường trái phép qua đường sắt; làm hỏng, thay đổi, chuyển dịch, che khuất tín hiệu, biển hiệu, mốc hiệu của công trình giao thông đường sắt; để súc vật đi qua đường sắt không đúng qui định hoặc để súc vật kéo xe qua đường sắt mà không có người điều khiển; đưa trái phép phương tiện tự tạo, phương tiện không được phép chạy lên đường sắt; lấn chiếm phạm vi giới hạn bảo đảm an toàn công

trình giao thông đường sắt.

Cản trở giao thông đường thủy

Cản trở giao thông đường thủy, được hiểu là hành vi khoan, đào trái phép làm hư hại kết cấu của các công trình giao thông đường thủy; tạo ra chướng ngại vật gây cản trở giao thông đường thủy mà không đặt và duy trì báo hiệu; di chuyển làm giảm hiệu lực, tác dụng của báo hiệu; tháo dỡ báo hiệu hoặc phá hoại công trình giao thông đường thủy; lấn chiếm luồng hoặc hành lang bảo vệ luồng giao thông đường thủy hoặc hành vi khác cản trở giao thông đường thủy.

Cản trở hoạt động của các cơ quan, tổ chức

Cản trở hoạt động của các cơ quan, tổ chức. Được hiểu là những hành vi gây khó khăn cho cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội thực hiện chức năng nhiệm vụ của mình.

Cản trở hôn nhân tiến bộ

Cản trở hôn nhân tiến bộ, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn hành hạ, ngược đãi, uy hiếp tinh thần, yêu sách của cải hoặc bằng thủ đoạn khác để người khác không thể kết hôn được hoặc không thể duy trì quan hệ hôn nhân tự nguyện tiến bộ.

Được thể hiện qua các hành vi cụ thể sau đây:

+ Ngăn cản đôi nam nữ không cho họ kết hôn theo mong muốn của họ, mặc dù họ đã có đầy đủ các điều kiện kết hôn.

+ Ngăn cản người khác duy trì quan hệ vợ chồng hợp pháp (tức quan hệ hôn nhân tự nguyện tiến bộ), nghĩa là làm cho họ phải ly hôn, trái với ý muốn của họ (trên thực tế thường xảy ra tình trạng cha mẹ vợ hoặc chồng buộc con mình phải ly hôn với con dâu hoặc con rể do không thuận thảo, mâu thuẫn với cha mẹ vợ hoặc chồng).

+ *Hành hạ*: Là đối xử tàn ác đối với người bị cưỡng ép kết hôn hoặc bị cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ như đánh đập, buộc làm những việc nặng nhọc, ... và coi đó như là một hình phạt gây đau đớn về thể chất một cách thường xuyên, làm cho họ bị đau đớn về thể xác hoặc tinh thần.

+ *Ngược đãi:* Là đối xử tồi tệ về mọi mặt (ăn, mặc, ở ...) đối với người bị cưỡng ép kết hôn hoặc bị cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ. Đối xử tồi tệ được thể hiện qua việc mắng chửi thậm tệ, sỉ vả, làm nhục trước bạn bè ... một cách thường xuyên.

+ *Uy hiếp tinh thần:* Là đe dọa dùng vũ lực xâm phạm đến tính

mạng, sức khỏe, tài sản hoặc đe dọa xâm phạm đến danh dự, nhân phẩm, tước đi những lợi ích thiết thân (như đuổi ra khỏi nhà ...) của người bị cưỡng ép kết hôn, hay bị cản trở kết hôn hoặc bị cản trở không cho duy trì quan hệ hôn nhân tự nguyện tiến bộ.

+ *Yêu sách của cải*: Là cố tình thách cưới thật cao so với tục lệ thách cưới thông thường nhằm để bên bị thách cưới không thể đáp ứng được, phải từ bỏ việc kết hôn.

+ *Những thủ đoạn khác:* Ngoài những thủ đoạn đã nêu thì những thủ đoạn khác phải là thủ đoạn được sử dụng với mục đích cưỡng ép kết hôn hoặc cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ (Ví dụ: Ghép ảnh của người nữ thành ảnh khỏa thân và gửi cho người nam để họ mâu thuẫn không kết hôn nữa).

Cản trở việc thi hành án

Cản trở việc thi hành án, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn (trong cơ quan Nhà nước, cơ quan tiến hành tố tụng, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội) đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình gây khó khăn, kéo dài việc thi hành bản án hoặc quyết định của Tòa án hoặc làm cho bản án, quyết định đó không thể thi hành được.

Cản trở việc thực hiện các chính sách kinh tế - xã hội

Cản trở việc thực hiện các chính sách kinh tế - xã hội. Được hiểu là trường hợp gây khó khăn, làm chậm tiến độ thực hiện các chính sách kinh tế - xã hội hoặc thực hiện dây dưa, thực hiện không đầy đủ ... làm cho việc thực hiện bị khó khăn kéo dài không thực hiện được.

Cản trở việc thực hiện nghĩa vụ quân sự

Cản trở việc thực hiện nghĩa vụ quân sự, được hiểu là hành vi làm cho việc thực hiện nghĩa vụ quân sự không thể thực hiện được, hoặc gây ra sự khó khăn chậm trễ trong việc thực hiện nghĩa vụ quân sự của công dân.

Việc cản trở có thể là ngăn cản gây khó khăn cho người đến tuổi đi đăng ký nghĩa vụ quân sự, không cho người trúng tuyển tập trung theo lệnh gọi nhập ngũ ... Nhưng cũng có thể là làm cho cơ quan có trách nhiệm không thực hiện được kế hoạch đăng ký, không triển khai được việc gọi nhập ngũ ...

Các biện pháp tư pháp

Các biện pháp tư pháp là những biện pháp được Bộ luật Hình sự

quy định để tác động hỗ trợ hình phạt chính, được áp dụng đối với người phạm tội nhằm khắc phục triệt để và hạn chế đến mức thấp nhất hậu quả do hành vi phạm tội gây ra, đồng thời có tác dụng giáo dục phòng ngừa tội phạm.

Bộ luật Hình sự năm 1999 quy định 4 biện pháp tư pháp gồm:

a. Tịch thu vật, tiền trực tiếp liên quan đến tội phạm.

b. Trả lại tài sản; sửa chữa hoặc bồi thường thiệt hại; buộc công khai xin lỗi.

c. Bắt buộc chữa bệnh.

d. Đưa vào trường giáo dưỡng (chỉ áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội).

Các quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế

Các quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế gồm các quy định được cơ quan nhà nước có thẩm quyền ban hành dưới hình thức văn bản quy phạm pháp luật (Nghị định, quyết định ... điều chỉnh các quan hệ về kinh tế).

Các tình tiết định khung

Các tình tiết định khung là những tình tiết làm tăng nặng hoặc giảm nhẹ một mức độ đáng kể tính chất nguy hiểm của một loại tội (như ít nghiêm trọng, nghiêm trọng, rất nghiêm trọng, đặc biệt nghiêm trọng).

Các tình tiết định tội

Các tình tiết định tội là những tình tiết được phản ánh trong cấu thành tội phạm cơ bản để mô tả một tội phạm. Người ta căn cứ vào các tình tiết ấy để phân biệt tội này với các tội khác.

Các vụ án trọng điểm

Các vụ án trọng điểm là các vụ án mà việc giải quyết các vụ án đó được xác định là quan trọng, có điều kiện làm nhanh và lãnh đạo 3 ngành (ngành công an, kiểm sát và Tòa án) có trách nhiệm thống nhất chỉ đạo, ưu tiên sử dụng lực lượng để điều tra, truy tố, xét xử trong thời gian ngắn nhất bảo đảm xử lý nghiêm minh, kịp thời, chính xác nhằm thực hiện nhiệm vụ chính trị của địa phương và cả nước.

Để xác định các vụ án trọng điểm cần dựa vào các căn cứ sau:

a. Các vụ án trọng điểm là các vụ án về các tội xâm phạm an ninh quốc gia, kinh tế và trật tự an toàn xã hội đã cản trở việc thực hiện

chính sách của Đảng và Nhà nước hoặc gây ảnh hưởng chính trị xấu trong quần chúng nhân dân, dư luận xã hội đòi hỏi phải đưa ra xét xử kịp thời nghiêm minh, nhằm đáp ứng yêu cầu chính trị, ngăn chặn xu hướng phát triển, góp phần giải quyết một tình trạng tiêu cực nhất định trong xã hội, giữ vững kỷ cương của xã hội. Vụ án trọng điểm không nhất thiết phải là vụ án về tội phạm nghiêm trọng, nhưng nhất thiết phải là vụ án mà việc giải quyết nó có tầm quan trọng nhất định.

Khi xác định các vụ án trọng điểm cần phải căn cứ vào nhiệm vụ chính trị chung của cả nước được nêu trong các nghị quyết của Đảng và các quy định của Nhà nước, nhiệm vụ trọng tâm của địa phương trong thời điểm phát hiện tội phạm.

b. Việc giải quyết các vụ án trọng điểm đòi hỏi phải nhanh chóng kịp thời, chính xác. Do đó, không đưa vào diện các vụ án trọng điểm đối với các vụ án đang có những ý kiến khác nhau, có nhiều vướng mắc.

Cách tính thời hạn để xóa án tích

Cách tính thời hạn để xóa án tích (quy định tại Điều 64 và Điều 65 Bộ luật Hình sự 1999) được căn cứ vào hình phạt chính đã tuyên trong bản án của Tòa án.

Nếu chưa được xóa án tích mà phạm tội mới thì thời hạn để xóa án tích cũ tính từ ngày chấp hành xong bản án mới.

Việc chấp hành xong bản án bao gồm việc chấp hành xong hình phạt chính, hình phạt bổ sung và các quyết định khác của bản án.

Người được miễn chấp hành phần hình phạt còn lại cũng được coi như đã chấp hành xong hình phạt.

Cáo trạng

Cáo trạng là một văn bản áp dụng pháp luật (sau khi kết thúc điều tra vụ án hình sự) do Viện Kiểm sát ban hành để quyết định truy tố bị can trước Tòa án về hành vi phạm tội mà bị can đã thực hiện.

Cáo trạng do Viện Kiểm sát lập trong thời hạn không quá 30 ngày kể từ ngày nhận được hồ sơ vụ án và bản kết luận điều tra. Trong trường hợp cần thiết, Viện trưởng Viện Kiểm sát có thể gia hạn thêm nhưng không quá 30 ngày nữa.

Cải tạo không giam giữ

Cải tạo không giam giữ là một hình phạt chính được quy định trong Bộ luật Hình sự.

Cải tạo không giam giữ được áp dụng từ sáu tháng đến ba năm đối

với người phạm tội ít nghiêm trọng hoặc phạm tội nghiêm trọng do Bộ luật Hình sự quy định mà có nơi làm việc ổn định hoặc có nơi thường trú rõ ràng, nếu xét thấy không cần thiết phải cách ly người phạm tội khỏi xã hội.

Nếu người bị kết án đã bị tạm giữ, tạm giam thì thời gian tạm giữ, tạm giam được trừ vào thời gian chấp hành hình phạt cải tạo không giam giữ, cứ một ngày tạm giữ, tạm giam bằng ba ngày cải tạo không giam giữ.

Người bị kết án phải thực hiện một số nghĩa vụ theo các quy định về cải tạo không giam giữ và bị khấu trừ một phần thu nhập từ 5% đến 20% để sung quỹ nhà nước. Trong trường hợp đặc biệt, Toà án có thể cho miễn việc khấu trừ thu nhập, nhưng phải ghi rõ lý do trong bản án.

Tòa án giao người bị phạt cải tạo không giam giữ cho cơ quan, tổ chức nơi người đó làm việc hoặc chính quyền địa phương nơi người đó thường trú để giám sát, giáo dục. Gia đình người bị kết án có trách nhiệm phối hợp với cơ quan, tổ chức, chính quyền địa phương trong việc giám sát, giáo dục. Gia đình người bị kết án có trách nhiệm phối hợp với cơ quan tổ chức, chính quyền địa phương trong việc giám sát giáo dục người đó.

Cải tạo ở đơn vị kỷ luật của quân đội[1]

a. Cải tạo ở đơn vị kỷ luật của quân đội là hình phạt chính được áp dụng từ sáu tháng đến hai năm đối với quân nhân tại ngũ phạm tội ít nghiêm trọng.

Nếu người bị kết án đã bị tạm giam thì thời hạn tạm giam được trừ vào thời hạn chấp hành hình phạt cải tạo ở đơn vị kỷ luật của quân đội, cứ mỗi ngày tạm giam bằng 3 ngày cải tạo ở đơn vị kỷ luật của quân đội.

b. Đối với người phạm tội không phải là quân nhân tại ngũ, trong trường hợp điều luật quy định hình phạt cải tạo ở đơn vị kỷ luật ở quân đội thì áp dụng hình phạt cải tạo không giam giữ.

Cảnh cáo

Cảnh cáo là một hình phạt chính được quy định trong Bộ luật Hình sự. Cảnh cáo được áp dụng đối với người phạm tội ít nghiêm trọng và có nhiều tình tiết giảm nhẹ, nhưng chưa đến mức được miễn hình phạt.

---

(1) Bộ luật Hình sự năm 1999 đã bỏ hình phạt này.

Có hành vi dùng thủ đoạn khác để giao cấu với nạn nhân

Có hành vi dùng thủ đoạn khác để giao cấu với nạn nhân. Được hiểu là các thủ đoạn của chính người phạm tội thực hiện làm cho nạn nhân không biết hoặc rơi vào tình trạng không có khả năng nhận thức tạm thời như cho nạn nhân uống thuốc mê, thuốc kích dục, cho uống rượu say ... để giao cấu với nạn nhân mà không được sự đồng ý của họ.

Có hành vi đe dọa dùng ngay tức khắc vũ lực

Có hành vi đe dọa dùng ngay tức khắc vũ lực: Đó là hành vi cụ thể của người phạm tội biểu hiện cho người bị tấn công biết rằng người phạm tội có thể sử dụng vũ lực (như bắn, chém ...) ngay tức khắc, nếu người bị tấn công có hành vi cản trở việc chiếm đoạt tài sản của người phạm tội nhằm làm tê liệt ý chí kháng cự của người bị tấn công.

Có hành vi khác làm cho người bị tấn công lâm vào tình trạng không thể chống cự

Có hành vi khác làm cho người bị tấn công lâm vào tình trạng không thể chống cự: Được hiểu là hành vi mà người phạm tội có thể thực hiện thông qua cử chỉ, lời nói, thái độ, hoặc hành động khác với những thủ đoạn khác nhau (như cho uống thuốc mê, dùng vũ khí giả để uy hiếp ...) với mục đích là làm cho người bị tấn công bị tê liệt ý chí kháng cự để chiếm đoạt tài sản. Đặc điểm của dạng hành vi này, người phạm tội không tác động bằng sức mạnh vật chất vào người bị tấn công mà dùng các thủ đoạn tinh vi để tác động vào thể chất, tinh thần của người bị hại.

Có tính chất côn đồ

Có tính chất côn đồ được hiểu là hành vi phạm tội được thực hiện có tính chất hung hãn coi thường pháp luật hoặc vì những lý do nhỏ nhặt.

Có tính chất loạn luân (trong tội hiếp dâm)

Có tính chất loạn luân (trong tội hiếp dâm),được hiểu là hiếp dâm đối với người cùng dòng máu về trực hệ (như giữa cha mẹ với con cái; giữa ông bà nội, ngoại với cháu) hoặc người có quan hệ ruột thịt như anh, chị, em cùng cha, mẹ, với anh, chị, em cùng cha khác mẹ hoặc cùng mẹ khác cha.

Cố ý làm lộ bí mật công tác

Cố ý làm lộ bí mật công tác, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn, chủ động cho người khác xem tài liệu bí mật hoặc tiết lộ cho người khác biết bí mật công tác của cơ quan, đơn vị mình.

Cố ý làm trái quy định của nhà nước về quản lý kinh tế

Cố ý làm trái quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn, đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn được giao để thực hiện không đúng các quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế.

Cố ý phạm tội

Cố ý phạm tội là phạm tội trong trường hợp nhận thức rõ hành vi của mình có tính chất nguy hiểm cho xã hội, thấy trước hậu quả của hành vi đó và mong muốn hậu quả xảy ra, hoặc tuy không mong muốn hậu quả xảy ra nhưng vẫn có ý thức để mặc cho hậu quả xảy ra.

Cố ý thực hiện tội phạm đến cùng

Cố ý thực hiện tội phạm đến cùng được hiểu là thái độ chủ quan của người phạm tội mong muốn (có quyết tâm cao) hoàn thành hành vi thực hiện tội phạm.

Công cụ, phương tiện phạm tội

Công cụ, phương tiện phạm tội là những đối tượng được người phạm tội sử dụng để thực hiện hành vi phạm tội.

– Công cụ phạm tội có thể là: vũ khí, gậy gộc, thuốc độc...

– Phương tiện phạm tội có thể là: phương tiện đi lại (tàu, xe ...), phương tiện thông tin liên lạc (điện thoại, fax ...).

Tội phạm được thực hiện bằng những công cụ, phương tiện có khả năng gây hậu quả càng nghiêm trọng (như vũ khí, thuốc nổ ...), thì tính chất nguy hiểm của tội phạm đó càng cao.

Công khai

Công khai là việc cơ quan, tổ chức, đơn vị công bố, cung cấp thông tin chính thức về văn bản, hoạt động hoặc về nội dung nhất định.

Cưỡng bức mại dâm

Cưỡng bức mại dâm. Được hiểu là trường hợp người phạm tội có hành vi dùng vũ lực, đe dọa dùng vũ lực hoặc dùng thủ đoạn khác để buộc người khác phải thực hiện hành vi mại dâm.

Cưỡng bức người khác sử dụng trái phép chất ma túy

Cưỡng bức người khác sử dụng trái phép chất ma túy, được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe dọa dùng vũ lực hoặc các thủ đoạn khác uy hiếp tinh thần của người khác để buộc họ phải sử dụng trái phép chất

ma túy trái với ý muốn của họ.

Có căn cứ rõ ràng khác để cho rằng họ có thể không vô tư trong khi làm nhiệm vụ

Có căn cứ rõ ràng khác để cho rằng họ có thể không vô tư trong khi làm nhiệm vụ, là ngoài các trường hợp được quy định tại khoản 1, khoản 2 Điều 42 của Bộ luật Tố tụng hình sự, thì trong các trường hợp khác (như trong quan hệ tình cảm, quan hệ thông gia, quan hệ công tác, quan hệ kinh tế ...) có căn cứ rõ ràng để có thể khẳng định là Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân, Thư ký Tòa án không thể vô tư trong khi làm nhiệm vụ. Ví dụ: Hội thẩm là anh em kết nghĩa của bị can, bị cáo; Thẩm phán là con rể của bị cáo; người bị hại là Thủ trưởng cơ quan, nơi vợ của Thẩm phán làm việc ... mà có căn cứ rõ ràng chứng minh là trong cuộc sống giữa họ có mối quan hệ tình cảm thân thiết với nhau, có mối quan hệ về kinh tế.

Cũng được coi là có căn cứ rõ ràng khác để cho rằng họ có thể không vô tư trong khi làm nhiệm vụ, nếu trong cùng một phiên tòa xét xử vụ án hình sự, Kiểm sát viên, Thẩm phán Hội thẩm và Thư ký Tòa án là người thân thích với nhau.

Có tính chất chuyên bóc lột

Có tính chất chuyên bóc lột, tức là có hoạt động cho vay với lãi suất cao như nói trên thường xuyên và xem đó như là một một nghề chính và là nguồn thu nhập chủ yếu.

Như vậy chỉ truy cứu trách nhiệm hình sự về tội này khi có đủ cả hai dấu hiệu nêu trên.

Cơ quan điều tra

Cơ quan điều tra là những cơ quan do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định được tiến hành các hoạt động điều tra vụ án hình sự.

Các cơ quan điều tra gồm có:

– Cơ quan điều tra thuộc lực lượng cảnh sát nhân dân;

– Cơ quan điều tra thuộc lực lượng an ninh nhân dân;

– Cơ quan điều tra trong quân đội nhân dân;

– Cơ quan điều tra của Viện kiểm sát nhân dân.

Ngoài ra một số cơ quan như Bộ đội biên phòng, Hải quan, Kiểm lâm cũng có quyền tiến hành một số hoạt động điều tra.

Cơ sở của trách nhiệm hình sự

Chỉ người nào phạm một tội đã được Bộ luật Hình sự quy định mới phải chịu trách nhiệm hình sự.

Cố ý gây thương tích

Cố ý gây thương tích, được hiểu là hành vi dùng vũ lực hoặc thủ đoạn khác gây tổn thương cho cơ thể của người khác (như chém đứt tay, đánh gãy xương ...).

Cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác trong trạng thái tinh thần bị kích động mạnh

Cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác trong trạng thái tinh thần bị kích động mạnh, được hiểu là hành vi gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác trong trạng thái không tự chủ, tự kiềm chế được hành vi phạm tội của mình, do hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân đối với người phạm tội, hoặc đối với người thân thích của người phạm tội.

Cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng

Cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng, được hiểu là hành vi gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người đang có hành vi xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền, lợi ích chính đáng của bản thân hoặc của người khác khi việc chống trả rõ ràng là quá mức cần thiết, không phù hợp với tính chất và mục đích nguy hiểm của hành vi xâm hại mà nạn nhân đang thực hiện.

Cố ý làm lộ bí mật công tác quân sự

Cố ý làm lộ bí mật công tác quân sự (xem giải thích tương tự ở tội cố ý làm lộ bí mật Nhà nước).

Cố ý làm lộ bí mật Nhà nước

Cố ý làm lộ bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi làm cho người (khác) không có trách nhiệm, biết được nội dung được xác định là bí mật Nhà nước *(Bí mật Nhà nước là những tin về vụ việc, tài liệu, vật, địa điểm, thời gian, lời nói có nội dung quan trọng thuộc lĩnh vực chính trị, quốc phòng, an ninh, đối ngoại, kinh tế, khoa học công nghệ, các lĩnh vực khác mà Nhà nước không công bố hoặc chưa công bố và nếu bị tiết lộ thì gây nguy hại cho Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ*

nghĩa Việt Nam) [2]

Cố ý truyền HIV cho người khác

Cố ý truyền HIV cho người khác, được hiểu là hành vi của người tuy không bị lây nhiễm HIV nhưng đã đưa HIV vào cơ thể người khác một cách cố ý.

Công cụ hỗ trợ

Công cụ hỗ trợ gồm: Các loại roi cao su, roi điện, dây điện, găng tay điện. Các loại: lựu đạn cay, súng hoặc bình xịt hơi cay, ngạt, độc, gây mê, súng bắn đạn nhựa, cao su; súng và đạn bắn đinh, súng bắn la ze, súng bắn từ trường ...

Công nhiên chiếm đoạt tài sản

Công nhiên chiếm đoạt tài sản, được hiểu là hành vi lợi dụng hoàn cảnh, điều kiện không có khả năng ngăn cản của chủ sở hữu tài sản hoặc người quản lý tài sản để chiếm đoạt tài sản một cách công khai.

Cơ quan, tổ chức, đơn vị

Cơ quan, tổ chức, đơn vị bao gồm cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, đơn vị vũ trang nhân dân, đơn vị sự nghiệp, doanh nghiệp của Nhà nước và cơ quan, tổ chức, đơn vị khác có sử dụng ngân sách, tài sản của Nhà nước.

Cung cấp tài liệu sai sự thật

Cung cấp tài liệu sai sự thật, được hiểu là hành vi của người giám định, người phiên dịch, người làm chứng đã giao những tài liệu sai sự thật cho cơ quan tiến hành tố tụng mà mình biết rõ tài liệu đó là sai sự thật.

Cũng được coi là bỏ vị trí chiến đấu trong trường hợp quân nhân không làm nhiệm vụ trong chiến đấu.

Cưỡng dâm

Cưỡng dâm được hiểu là hành vi dùng mọi thủ đoạn khiến người đang bị lệ thuộc vào người phạm tội hoặc đang ở trong tình trạng quẫn bách phải giao cấu một cách miễn cưỡng.

Cưỡng dâm trẻ em

Cưỡng dâm trẻ em được hiểu là hành vi dùng mọi thủ đoạn khiến

---

(1) Điều 1 Pháp lệnh bảo vệ bí mật Nhà nước (ngày 28/12/2000).

trẻ em từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi, là người đang bị lệ thuộc vào người phạm tội hoặc đang ở trong tình trạng quẫn bách phải giao cấu một cách miễn cưỡng.

Cưỡng đoạt tài sản

Cưỡng đoạt tài sản, được hiểu là hành vi đe doạ sẽ dùng vũ lực hoặc có thủ đoạn khác, uy hiếp tinh thần người khác nhằm chiếm đoạt tài sản của họ.

Cưỡng ép kết hôn

Cưỡng ép kết hôn, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn hành hạ, ngược đãi, uy hiếp tinh thần, yêu sách của cải hoặc bằng thủ đoạn khác để buộc người khác kết hôn trái với sự tự nguyện của họ.

Cưỡng ép người khác khai báo gian dối, cung cấp tài liệu sai sự thật

Cưỡng ép người khác khai báo gian dối, cung cấp tài liệu sai sự thật, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn đe dọa sẽ xâm phạm đến tính mạng, tài sản ... nhằm uy hiếp tinh thần của người làm chứng, người bị hại, người giám định, người phiên dịch để buộc người làm chứng, người bị hại khai không đúng sự thật, hoặc cung cấp tài liệu sai sự thật, người giám định phải kết luận không đúng sự thật, người phiên dịch phải dịch xuyên tạc.

Cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép

Cưỡng ép người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép, được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe dọa dùng vũ lực hoặc các thủ đoạn khác để buộc người khác (là công dân Việt Nam) ra nước ngoài, mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền hoặc tuy được phép ra nước ngoài, nhưng đã không trở về Việt Nam mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền.

Cướp giật tài sản

Cướp giật tài sản, được hiểu là hành vi công khai chiếm đoạt tài sản của người khác một cách nhanh chóng và bất ngờ rồi tẩu thoát để tránh sự phản kháng của chủ sở hữu hoặc người quản lý tài sản.

Cướp tài sản

Cướp tài sản, được hiểu là hành vi dùng vũ lực hoặc đe dọa dùng vũ lực ngay tức khắc, hoặc có hành vi làm cho người bị tấn công lâm

vào tình trạng không thể chống cự được, nhằm chiếm đoạt tài sản thuộc sở hữu của họ hoặc do họ quản lý.

Chất ma túy

Chất ma túy: Là các chất gây nghiện, chất hướng thần được quy định trong các danh mục chất ma túy do Chính phủ ban hành. Trong đó, cần phân biệt các trường hợp sau:

a. Đối với các chất ma túy ở thể rắn được hòa thành dung dịch (như dung dịch thuốc phiện, dung dịch hêrôin dùng để tiêm, chích) hoặc chất ma túy ở thể lỏng đã được pha loãng để tiện cho việc sử dụng, thì không coi toàn bộ dung dịch này là chất ma túy ở thể lỏng mà cần xác định hàm lượng moocphin trong dung dịch để tính trọng lượng của chất ma túy đó.

b. Đối với xái thuốc phiện thì không coi là nhựa thuốc phiện mà phải xác định hàm lượng moocphin trong xái thuốc phiện để tính trọng lượng của thuốc phiện.

Chặt phá các loại thực vật quý hiếm thuộc danh mục quy định của Chính phủ

Chặt phá các loại thực vật quý hiếm thuộc danh mục quy định của Chính phủ: là chặt phá các loại thực vật rừng nguy cấp, quý, hiếm nhóm IA, IIA.

Chấp hành không nghiêm chỉnh mệnh lệnh

Chấp hành không nghiêm chỉnh mệnh lệnh, được hiểu là hành vi chấp hành mệnh lệnh một cách lơ là, chậm trễ, tùy tiện.

Chấp hành mệnh lệnh một cách lơ là. Được hiểu là hành vi chấp hành mệnh lệnh một cách miễn cưỡng, chiếu lệ, qua loa ... Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ được giao.

Chấp hành mệnh lệnh một cách chậm trễ. Được hiểu là hành vi chấp hành không đúng thời gian quy định (kể từ khi bắt đầu và kết thúc việc thực hiện mệnh lệnh).

Chấp hành mệnh lệnh một cách tùy tiện. Được hiểu là hành vi tự ý thay đổi những nội dung của mệnh lệnh bằng cách thêm hoặc bớt đi những nội dung trong mệnh lệnh được giao.

Chất cháy

Chất cháy là những chất có đặc tính tự bốc cháy không tiếp xúc với ôxy trong không khí, nước hoặc khi có tác động của các yếu tố

khác và những chất dễ tự bốc cháy ở nhiệt độ không cao như diêm tiêu (ka-li-ni-nát) phốt pho, thuốc đạn.

Chất độc

Chất độc là những chất có độc tính rất cao và rất có hại đối với sức khoẻ con người và động vật, nếu bị nhiễm phải một liều lượng nhất định (có thể rất nhỏ) có thể gây chết người, gây nguy hại lớn đến sự sống của các sinh vật khác (động vật và thực vật) hoặc gây ô nhiễm môi trường.

Chất phóng xạ

Chất phóng xạ[3] là chất ở thể rắn, lỏng hoặc khí có hoạt độ phóng xạ riêng lớn hơn 70 kilô Beccơren trên kilôgam (70Bg/kg).

Che giấu tội phạm

Che giấu tội phạm, được hiểu là hành vi che giấu người phạm tội, các dấu vết, tang vật của tội phạm hoặc có hành vi khác cản trở việc phát hiện, điều tra, xử lý người phạm tội mà không có sự hứa hẹn trước.

Chế độ cải tạo không giam giữ

Chế độ cải tạo không giam giữ bao gồm các quy định về biện pháp tổ chức, thực hiện các quy định về trách nhiệm và nghĩa vụ của người bị kết án cải tạo không giam giữ để họ tham gia lao động, học tập và sinh hoạt có tổ chức, kỷ luật trong môi trường xã hội thích hợp, nhằm giáo dục cho họ ý thức tuân theo pháp luật, tôn trọng quy tắc của cuộc sống xã hội chủ nghĩa.

Chế tạo trái phép vật liệu nổ

Chế tạo trái phép vật liệu nổ là hành vi làm ra, chế biến, pha chế tạo ra vật liệu nổ trái với qui định của pháp luật.

Chế tạo trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Chế tạo trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự là làm mới hoàn toàn hoặc lắp ráp từ những bộ phận của vũ khí, phương tiện và có giá trị sử dụng theo tính năng tác dụng của chúng. Hành vi làm mới hoàn toàn súng được coi là chế tạo vũ khí quân dụng nếu đạn dùng cho súng đó là đạn dùng cho các loại vũ khí quân dụng;

---

[1] Định nghĩa tại Pháp lệnh an toàn và kiểm soát bức xạ năm 1999.

Chế tạo trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Chế tạo trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Chỉ điểm

Chỉ điểm được thể hiện thông qua việc cung cấp thông tin về địa điểm (nơi) có giá trị đối với hoạt động tình báo, phá hoại (như chỉ rõ vị trí đóng quân của các đơn vị quân đội, vị trí công trình phòng thủ Quốc gia...) cho nước ngoài để họ thực hiện các hoạt động tình báo, phá hoại.

Chiếm đoạt chất ma túy

Chiếm đoạt chất ma túy: Là một trong các hành vi trộm cắp, lừa đảo, tham ô, lạm dụng tín nhiệm, cưỡng đoạt, cướp, cướp giật, công nhiên chiếm đoạt chất ma túy của người khác.

Chiếm đoạt tài liệu bí mật công tác

Chiếm đoạt tài liệu bí mật công tác, được hiểu là hành vi lấy tài liệu bí mật công tác làm của riêng bằng bất kỳ thủ đoạn nào.

Chiếm đoạt tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Chiếm đoạt tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy: là một trong các hành vi trộm cắp, lừa đảo, lạm dụng tín nhiệm, cưỡng đoạt, cướp, cướp giật, công nhiên chiếm đoạt ... tiền chất của người khác để dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy.

Chiếm đoạt chiến lợi phẩm

Chiếm đoạt chiến lợi phẩm, được hiểu là hành vi của người có nhiệm vụ chiến đấu hoặc thu dọn chiến trường, đã không giao nộp cho chỉ huy đơn vị hoặc người có thẩm quyền chiến lợi phẩm thu giữ được của địch (mà lấy làm của mình).

Chiếm đoạt đồ vật trong mộ, trên mộ

Chiếm đoạt đồ vật trong mộ, trên mộ (thường gắn với việc đào, phá mồ mả) là hành vi lén lút hoặc công khai lấy đồ vật trong mồ mả (như quần, áo, trang sức, kim khí quí ... chôn theo người chết) hoặc trên mồ mả (như bia đá, tượng, hình ảnh ...).

Chiếm đoạt quyền tác giả

Chiếm đoạt quyền tác giả: Được hiểu là người phạm tội dùng mọi

thủ đoạn, như dùng vũ lực gian dối, trộm cắp, lạm dụng tín nhiệm ... để làm cho quyền tác giả của một tác phẩm văn học, nghệ thuật ... thuộc về sở hữu của mình một cách trái pháp luật.

Ví dụ: Lợi dụng việc người khác nhờ sửa lỗi chính tả trong tác phẩm văn học rồi chiếm đoạt làm của mình (Tức vừa đứng tên tác giả vừa là chủ sở hữu tác phẩm đối với tác phẩm đã chiếm đoạt được).

Chiếm đoạt tài liệu bí mật công tác quân sự

Chiếm đoạt tài liệu bí mật công tác quân sự (xem giải thích tương tự ở tội chiếm đoạt tài liệu bí mật Nhà nước).

Chiếm đoạt tài liệu bí mật Nhà nước

Chiếm đoạt tài liệu bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi lấy các tài liệu được xác định là bí mật Nhà nước làm của riêng bằng bất kỳ thủ đoạn nào (tài liệu bí mật Nhà nước là một dạng vật chất đã ghi nhận những thông tin ở dạng thành văn bản, âm thanh, hình ảnh có chứa đựng các nội dung được xác định là bí mật Nhà nước).

Chiếm đoạt tài sản của người khác

Chiếm đoạt tài sản của người khác. Được hiểu là hành vi chuyển dịch một cách trái pháp luật tài sản của người khác thành của mình. Trên thực tế, hành vi này làm cho chủ sở hữu tài sản hoặc người quản lý tài sản không thể thực hiện được các quyền năng (gồm quyền chiếm hữu, sử dụng, định đoạt hay quản lý) đối với tài sản của họ hoặc được giao quản lý, đồng thời những quyền này lại thuộc về người phạm tội và người này có thể thực hiện được các quyền này một cách trái pháp luật.

Chiếm đoạt tài sản của người khác một cách công khai

Chiếm đoạt tài sản của người khác một cách công khai. Được hiểu là việc chiếm đoạt tài sản mà người phạm tội không cần che giấu hành vi phạm tội, hành vi đó được thực hiện trước mặt người bị hại và những người khác.

Việc thực hiện hành vi chiếm đoạt này thường là do người phạm tội biết người bị hại không dám, hoặc không có đủ khả năng tự vệ để ngăn chặn hành vi chiếm đoạt tài sản đó (như biết bị hại là người già yếu, cô thân sẽ không dám kháng cự, người bị hại là trẻ em ...).

Mặt khác, việc thực hiện hành vi chiếm đoạt xảy ra bình thường (không nhanh chóng như đối với tội cướp giật tài sản) người phạm tội ung dung rời khỏi nơi thực hiện tội phạm. Đây cũng là điểm khác biệt cơ bản giữa tội cướp giật tài sản với tội công nhiên chiếm đoạt tài sản.

Chiếm đoạt tài sản một cách công khai và nhanh chóng

Chiếm đoạt tài sản một cách công khai và nhanh chóng. Được hiểu là người phạm tội không cần che giấu hành vi chiếm đoạt tài sản của người khác, mà thực hiện trước mặt mọi người một cách táo bạo bất ngờ và dứt khoát trong một thời gian rất ngắn.

Để thực hiện được hành vi này người phạm tội không sử dụng vũ lực (tuy một số trường hợp có sử dụng sức mạnh như đạp, xô cho bị hại té để cướp), cũng không đe dọa sử dụng vũ lực hay uy hiếp tinh thần của người bị hại như trong tội cướp tài sản, mà chỉ dựa vào sự nhanh nhẹn của bản thân và sự sơ hở của người bị hại, hay trường hợp người bị hại không đủ khả năng bảo vệ tài sản (chẳng hạn như trẻ em, người già, phụ nữ ...) để giật lấy tài sản của họ và tẩu thoát.

Đặc trưng của hành vi chiếm đoạt của tội phạm này là được thực hiện một cách bất ngờ và nhanh chóng làm cho người bị hại không kịp ứng phó. Đồng thời ngay sau khi đoạt được tài sản từ tay người bị hại, người phạm tội cũng nhanh chóng tẩu thoát nhằm tránh khỏi việc truy đuổi của người bị hại. Thông thường thì người phạm tội có sử dụng phương tiện để thực hiện tội phạm (như dùng xe phân phối lớn để cướp giật ...).

Chiếm đoạt tàu bay, tàu thủy

Chiếm đoạt tàu bay, tàu thủy được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe doạ dùng vũ lực hoặc dùng các thủ đoạn khác nhằm chiếm đoạt tàu bay hoặc tàu thủy.

Chiếm đoạt trái phép chất phóng xạ

Chiếm đoạt trái phép chất phóng xạ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Lưu ý: Các hành vi sản xuất, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán các đối tượng nêu trên được coi là trái phép khi thực hiện mà không có giấy phép, hoặc không đúng với nội dung giấy phép.

Chiếm đoạt trái phép vật liệu nổ

Chiếm đoạt trái phép vật liệu nổ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng).

Chiếm đoạt trẻ em

Chiếm đoạt trẻ em, được hiểu là hành vi đưa đứa trẻ rời khỏi gia

đình hoặc nơi ở, nơi quản lý (như nhà trường, bệnh viện...) mà không được sự đồng ý của cha mẹ hoặc người có trách nhiệm trông nom, quản lý với mục đích tư lợi.

Chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự bao gồm các hành vi cướp, cưỡng đoạt, cướp giật, công nhiên chiếm đoạt, tham ô, trộm cắp, lừa đảo, lạm dụng tín nhiệm hoặc dùng các thủ đoạn khác chiếm đoạt các đối tượng nói trên. Cũng được coi là chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự các hành vi của quân nhân, nhân viên, công nhân quốc phòng và những người khác được trang bị vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự, để huấn luyện chiến đấu hoặc thực hiện nhiệm vụ trong thời gian công tác, khi xuất ngũ, chuyển ngành, về hưu mà không còn được phép sử dụng nhưng đã không giao nộp lại theo qui định.

Chiếm đoạt vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Chiếm đoạt vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Chiếm giữ trái phép tài sản

Chiếm giữ trái phép tài sản, được hiểu là hành vi cố tình không trả lại cho chủ sở hữu, người quản lý hợp pháp, hoặc không giao nộp cho cơ quan có trách nhiệm tài sản, cổ vật hoặc vật có giá trị lịch sử, văn hóa bị giao nhầm hoặc do mình tìm được, bắt được, sau khi có yêu cầu được nhận lại tài sản đó theo quy định của pháp luật.

Chính quyền nhân dân

Chính quyền nhân dân là bộ máy Nhà nước được thiết lập từ Trung ương đến địa phương, đại diện cho ý chí và nguyện vọng của nhân dân. Bộ máy Nhà nước Việt Nam gồm có bốn cấp: Trung ương, tỉnh, huyện, xã.

Cho phép chuyển mục đích sử dụng trái pháp luật

Cho phép chuyển mục đích sử dụng trái pháp luật là hành vi cho phép chuyển mục đích sử dụng rừng không đúng thẩm quyền, không đúng đối tượng, không phù hợp với quy hoạch, không đúng trình tự, thủ tục theo quy định của pháp luật.

Cho phép khai thác, vận chuyển lâm sản trái pháp luật

Cho phép khai thác, vận chuyển lâm sản trái pháp luật là hành vi

cho phép khai thác, vận chuyển lâm sản không đúng thẩm quyền, không đúng đối tượng, không đúng trình tự, thủ tục theo quy định của pháp luật.

Cho vay lãi nặng

Cho vay lãi nặng được hiểu là hành vi cho vay với mức lãi suất cao hơn mức lãi suất cao nhất mà pháp luật quy định từ mười lần trở lên, có tính chất chuyên bóc lột.

Chứa chấp việc sử dụng trái phép chất ma túy

Chứa chấp việc sử dụng trái phép chất ma túy được hiểu là hành vi của người có địa điểm thuộc quyền chiếm hữu của mình hoặc do mình quản lý, biết người khác là đối tượng sử dụng trái phép chất ma túy nhưng vẫn cho họ mượn hoặc thuê địa điểm đó, để họ trực tiếp sử dụng trái phép chất ma túy, nhằm thỏa mãn nhu cầu của họ về sử dụng chất ma túy hoặc có bất kỳ hành vi nào khác chứa chấp việc sử dụng chất ma túy.

Có bất kỳ hành vi nào khác chứa chấp việc sử dụng trái phép chất ma túy: Là trường hợp người có địa điểm thuộc quyền chiếm hữu của mình hoặc do mình quản lý, biết người khác (không phải là ông, bà, cha, mẹ, con, cháu, anh chị em ruột, vợ hoặc chồng của mình) là đối tượng sử dụng trái phép chất ma túy, tuy không cho họ thuê, mượn địa điểm, nhưng lại để mặc cho họ hai lần sử dụng trái phép chất ma túy trở lên, hoặc để mặc cho nhiều người sử dụng trái phép chất ma túy.

Chứa mại dâm

Chứa mại dâm, được hiểu là hành vi sử dụng, thuê, cho thuê hoặc mượn, cho mượn địa điểm, phương tiện để thực hiện việc mua dâm, bán dâm.

– Mua dâm, được hiểu là hành vi của người dùng tiền hoặc lợi ích vật chất khác trả cho người bán dâm để được giao cấu.

– Bán dâm, là hành vi giao cấu của một người với người khác để được trả tiền hoặc lợi ích vật chất khác.

– Mại dâm là hành vi mua dâm, bán dâm.

Lưu ý: Địa điểm có thể là nhà ở, nơi kinh doanh... được sử dụng vào mục đích mại dâm.

– Phương tiện có thể là xe, tàu... được sử dụng vào mục đích mại dâm.

Chứng cứ buộc tội và chứng cứ gỡ tội

a. Chứng cứ buộc tội: chứng cứ buộc tội là chứng cứ cho phép kết luận về lời của bị can, bị cáo trong việc thực hiện tội phạm và những tình tiết tăng nặng trách nhiệm cho bị can, bị cáo.

b. Chứng cứ gỡ tội: chứng cứ gỡ tội là chứng cứ xác định không có sự kiện phạm tội và những tình tiết giảm nhẹ trách nhiệm cho bị can, bị cáo.

Chứng cứ gốc

Chứng cứ gốc là chứng cứ chưa qua sao chép, thuật lại (như con dao là hung khí kẻ phạm tội dùng để gây án; bản kết luận giám định...).

Chứng cứ gốc được rút ra từ nơi xuất xứ đầu tiên của nó và xuất hiện trực tiếp thông qua hành động của kẻ phạm tội, không qua một khâu trung gian nào (những sự việc, hiện tượng dùng để chứng minh nó được ghi lại hay phản ánh lại từ nguồn chứng cứ gốc, tức là từ bản tài liệu chính, từ người trực tiếp chứng kiến hay biết sự việc xảy ra mà không phải qua những khâu trung gian).

Ví dụ: A đánh B bị thương nặng, C nhìn thấy. Trong trường hợp này, việc C thấy A đánh B là chứng cứ gốc vì C trực tiếp chứng kiến sự việc xảy ra.

Chứng cứ gián tiếp

Chứng cứ gián tiếp là chứng cứ tuy không trực tiếp xác định được các tình tiết là đối tượng chứng minh nhưng được kết hợp với các sự vật, hiện tượng khác thì xác định được các tình tiết là đối tượng chứng minh của vụ án.

Bản thân chứng cứ gián tiếp không cho biết ngay các yếu tố của đối tượng chứng minh như chứng cứ trực tiếp (không cho biết ai là người phạm tội? Sự kiện phạm tội đó xảy ra như thế nào?...), nếu đem tách riêng chứng cứ gián tiếp ra thì nó không cho biết gì về đối tượng chứng minh, và thường nó không liên quan gì đến các yếu tố của đối tượng chứng minh. Tuy nhiên nếu đặt chứng cứ gián tiếp trong mối liên hệ với các chứng cứ khác thì chúng cho phép xác định rõ các yếu tố của đối tượng chứng minh.

Chứng cứ sao chép lại, thuật lại

Chứng cứ sao chép lại, thuật lại là chứng cứ đã qua khâu trung gian, phản ánh lại chứng cứ gốc (như qua việc sao chép lại, chụp lại,

kể lại...).

Ví dụ: Cũng vụ án trên, A đánh B bị thương, C nhìn thấy và kể cho vợ là chị H nghe. Chị H đến cơ quan công an tố giác về hành vi phạm tội của A.

Trong trường hợp này việc chị H khai báo về hành vi phạm tội trên là chứng cứ thuật lại.

Cũng cần chú ý rằng việc phân biệt giữa hai loại chứng cứ này không chỉ áp dụng đối với lời khai của người làm chứng, mà còn áp dụng đối với tất cả phương tiện chứng minh.

Chứng cứ trực tiếp

Chứng cứ trực tiếp là chứng cứ giúp xác định được các tình tiết là đối tượng chứng minh của vụ án.

Chứng cứ trực tiếp cho phép xác định ngay các yếu tố của đối tượng chứng minh như sự kiện xảy ra có phải là sự kiện phạm tội không? Ai là người phạm tội? Và lỗi của họ trong việc thực hiện hành vi phạm tội..., thông thường chứng cứ trực tiếp cho biết những nguồn tin quan trọng và cơ bản nhất của hành vi phạm tội, như trong các trường hợp phạm tội quả tang, lời khai của người làm chứng, người bị hại...

Ví dụ: Lời khai của người bị hại về hành vi lừa đảo của tên X. Đây là chứng cứ trực tiếp vì nó cho phép xác định đối tượng chứng minh là: có hành vi lừa đảo xảy ra và người thực hiện hành vi đó là tên X.

Chứng cứ trong tố tụng hình sự

Chứng cứ trong tố tụng hình sự là những gì có thật, được thu thập theo trình tự do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định, mà cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát và Tòa án dùng làm căn cứ để xác định có hay không có hành vi phạm tội, người thực hiện hành vi phạm tội, cũng như những tình tiết khác cần thiết cho việc giải quyết đúng đắn vụ án.

Các cơ quan tiến hành tố tụng không chỉ dùng chứng cứ để xác định tội phạm và người phạm tội, mà còn dùng chứng cứ để xác định các tình tiết khác, nếu như các tình tiết đó có ý nghĩa đối với việc giải quyết đúng đắn vụ án.

Chứng minh

Chứng minh là các hoạt động của cơ quan tiến hành tố tụng theo một trình tự do pháp luật tố tụng hình sự quy định, để xác định chính xác các đối tượng cần chứng minh làm cơ sở cho việc giải quyết đúng đắn vụ án hình sự.

Chống mệnh lệnh

Chống mệnh lệnh, được hiểu là hành vi từ chối hoặc không thực hiện mệnh lệnh của người chỉ huy trực tiếp hoặc của cấp trên trong quân đội nhân dân Việt Nam.

Chống người thi hành công vụ

Chống người thi hành công vụ, được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe doạ dùng vũ lực hoặc dùng thủ đoạn khác cản trở người thi hành công vụ thực hiện công vụ của họ, hoặc ép buộc họ thực hiện hành vi trái pháp luật.

Chống phá trại giam

Chống phá trại giam được hiểu là hành vi phá trại giam, tổ chức vượt trại giam, đánh tháo người bị giam, người bị dẫn giải hoặc trốn trại giam với mục đích chống chính quyền nhân dân.

Chuẩn bị phạm tội

Chuẩn bị phạm tội là tìm kiếm, sửa soạn công cụ, phương tiện hoặc tạo ra những điều kiện khác để thực hiện tội phạm.

Người chuẩn bị phạm tội rất nghiêm trọng hoặc một tội đặc biệt nghiêm trọng phải chịu trách nhiệm hình sự về tội định thực hiện.

Trong thực tế, hành vi chuẩn bị phạm tội được thể hiện ở một số dạng sau:

– Chuẩn bị công cụ, phương tiện phạm tội;

– Chuẩn bị kế hoạch phạm tội;

– Tìm kiếm, thăm dò địa điểm phạm tội;

– Thăm dò, làm quen với nạn nhân hoặc người bị hại;

– Khắc khục những trở ngại khách quan...

Trong những dạng chuẩn bị này, hành vi chuẩn bị công cụ, phương tiện phạm tội là dạng phổ biến nhất, đó là điều kiện cần thiết cho việc thực hiện tội phạm.

Chủ tọa phiên tòa

Chủ tọa phiên tòa là người được phân công xét xử vụ án hình sự, dân sự, hôn nhân, lao động, hành chính, kinh tế và trực tiếp điều khiển, giữ kỷ luật phiên tòa.

Chủ thể của tội phạm

Chủ thể của tội phạm là người có hành vi nguy hiểm cho xã hội và

căn cứ theo quy định của Bộ luật Hình sự phải chịu trách nhiệm hình sự (tức là người có năng lực trách nhiệm hình sự).

Đối với một vài loại tội phạm, pháp luật xác định chủ thể của tội phạm chỉ có thể là một số người nhất định (còn gọi là chủ thể đặc biệt).

Ví dụ: Chủ thể của các tội phạm về chức vụ chủ yếu là người có chức vụ, quyền hạn; chủ thể của các tội xâm phạm nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân chỉ có thể là quân nhân tại ngũ, quân nhân dự bị trong thời gian tập trung huấn luyện, những người được trưng tập vào phục vụ trong quân đội, dân quân tự vệ phối thuộc chiến đấu với quân đội...

Chủ thể đặc biệt của tội phạm

Chủ thể đặc biệt của tội phạm là những người mà ngoài các dấu hiệu cần thiết của chủ thể nói chung (là con người tự nhiên, người có năng lực chịu trách nhiệm hình sự ...) còn phải có những dấu hiệu riêng biệt khác về chức vụ, quyền hạn, giới tính và một số đặc điểm khác do pháp luật quy định. Chỉ những người có những đặc điểm này mới có thể thực hiện được những tội phạm tương ứng (ví dụ: Tội nhận hối lộ – chủ thể phải là người có chức vụ, quyền hạn).

Việc xác định chủ thể đặc biệt nói trên có ý nghĩa hết sức quan trọng trong việc định tội danh.

Chuyển quyền sử dụng đất trái với các quy định của Nhà nước

Chuyển quyền sử dụng đất trái với các quy định của Nhà nước. Được hiểu là việc chuyển quyền sử dụng đất cho người khác trong trường hợp không có đủ các điều kiện chuyển quyền sử dụng đất. (ví dụ: Chuyển quyền sử dụng đất khi chưa có giấy chứng nhận quyền sử dụng đất) hoặc tuy có đủ điều kiện nhưng không thực hiện đúng các trình tự thủ tục do Nhà nước quy định (ví dụ: Chuyển quyền sử dụng đất nhưng không đăng ký, không làm hợp đồng theo quy định của Nhà nước).

Luật Đất đai và Bộ Luật Dân sự quy định bảy hình thức chuyển quyền sử dụng đất bao gồm: chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, thừa kế, thế chấp, tặng cho, góp vốn quyền sử dụng đất.

Chuyển nhượng tài sản bị kê biên

Chuyển nhượng tài sản bị kê biên. Được thể hiện qua việc chuyển giao tài sản bị kê biên cho người khác (có thể là chuyển quyền sở hữu hoặc đưa tài sản đó cho người khác để đổi lấy tài sản khác (nhưng không thuộc trường hợp đánh tráo ...) hoặc bán, tặng, cho ...tài sản đó.

Chứa chấp hoặc tiêu thụ tài sản do người khác phạm tội mà có

Chứa chấp hoặc tiêu thụ tài sản do người khác phạm tội mà có, được hiểu là hành vi tuy không hứa hẹn trước nhưng đã chứa chấp tài sản mà mình biết rõ là do người khác phạm tội (như cướp, trộm cắp tài sản...) mà có.

Chứa chấp người chưa thành niên phạm pháp

Chứa chấp người chưa thành niên phạm pháp là hành vi cung cấp cho người chưa thành niên nơi ăn, chỗ ở với ý thức tạo điều kiện cho họ thực hiện tội phạm. Người chứa chấp đã biết rõ người chưa thành niên mà mình chứa chấp là người phạm pháp. Hành vi chứa chấp đó có thể được thực hiện độc lập nhưng cũng có thể được thực hiện đồng thời với hành vi dụ dỗ, ép buộc người chưa thành niên hoạt động phạm tội.

D

Dâm ô đối với trẻ em

Dâm ô đối với trẻ em,được hiểu là hành vi của người đã thành niên kích thích tính dục của trẻ em bằng cách sờ, bóp ... vào bộ phận sinh dục của trẻ em hoặc buộc trẻ em phải sờ bóp ... những bộ phận kích thích tính dục hoặc bộ phận sinh dục của người phạm tội hoặc của người khác nhưng không có việc (và không có mục đích) giao cấu với trẻ em.

Dẫn đường

Dẫn đường được hiểu là đưa người nước ngoài từ nơi này đến nơi khác hoặc những nơi nhất định để họ tiến hành các hoạt động tình báo, phá hoại.

Dụ dỗ người chưa thành niên phạm pháp

Dụ dỗ người chưa thành niên phạm pháp là hành vi rủ rê, xúi giục, lôi kéo, thúc đẩy bằng các hình thức khác nhau (như cho ăn, uống, hút thuốc phiện, cho vay, bán chịu, kích thích sự ham muốn vật chất, ... để buộc họ phải tìm cách trả nợ bằng việc trộm cắp, gây rối ...) để từng bước đưa người chưa thành niên tham gia vào hoạt động phạm tội, sống sa đoạ.

Dùng bạo lực có tổ chức

Dùng bạo lực có tổ chức, được hiểu là hành vi tập hợp, lôi kéo

nhiều người không có vũ trang hoặc có vũ trang nhưng chỉ với những vũ khí thô sơ như: gậy, gộc, dao, búa... (trong đó có người chỉ huy, cầm đầu, có người thực hành, giúp sức) tiến hành tấn công vào các cơ quan chính quyền các cấp một cách công khai như bao vây trụ sở chính quyền, đập phá tài sản, bắt, đánh đập cán bộ, công chức Nhà nước.

Dùng hình thức mê tín, dị đoan khác

Dùng hình thức mê tín, dị đoan khác là các hành vi như cúng ma, yếm bùa, gọi hồn...

Dùng nhục hình

Dùng nhục hình, được hiểu là hành vi của người tiến hành tố tụng, người có thẩm quyền trong cơ quan thi hành án sử dụng các biện pháp trái pháp luật, gây đau đớn về thể xác đối với những người tham gia tố tụng (trừ những người tham gia tố tụng là người bào chữa, người bảo vệ quyền lợi của đương sự, người phiên dịch, người giám định người bị hại) và người bị thi hành án trong khi tiến hành hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án.

Dùng nhục hình đối với cấp dưới

Dùng nhục hình đối với cấp dưới, được hiểu là hành vi làm cho cấp dưới đau đớn về thể chất hoặc tinh thần.

Dùng thủ đoạn khác uy hiếp tinh thần người khác

Dùng thủ đoạn khác uy hiếp tinh thần người khác. Được hiểu là dùng các thủ đoạn gây áp lực rất lớn về tinh thần của người bị hại để buộc họ phải giao tài sản cho người phạm tội để chiếm đoạt theo đòi hỏi mà người phạm tội đưa ra, kèm với việc dùng thủ đoạn đó.

Các thủ đoạn thường sử dụng là lợi dụng những lỗi lầm, khuyết điểm của người bị hại mà người phạm tội biết được để đe dọa sẽ làm ảnh hưởng đến uy tín, danh dự, nhân phẩm của họ (ví dụ: Dọa tố cáo bí mật đời tư của một người, mà bí mật này sẽ ảnh hưởng đến danh dự của họ) hoặc dọa gây ảnh hưởng xấu đến các mối quan hệ xã hội khác như các mối quan hệ kinh doanh (ví dụ: Phát hiện nước giải khát, đóng chai của một công ty có tạp chất, đã dọa công ty này phải đưa một khoản tiền lớn để người phạm tội không tiết lộ thông tin này ...)

Dùng thủ đoạn nguy hiểm

Dùng thủ đoạn nguy hiểm được hiểu là trường hợp người phạm tội thực hiện hành vi cướp giật tài sản rất táo bạo, có thể gây thiệt hại đến sức khỏe, tính mạng của chủ sở hữu tài sản, hoặc người quản lý

tài sản như cướp giật tài sản của người đang đi xe gắn máy trên đường phố rồi đạp người bị hại ngã để tẩu thoát.

Dùng vũ lực

Dùng vũ lực: Là hành vi của người phạm tội dùng sức mạnh có tính vật chất (gồm sức mạnh thể chất và sức mạnh của vật chất là công cụ phương tiện phạm tội) tác động vào thân thể của người chủ tài sản (chủ sở hữu tài sản), hoặc người có trách nhiệm quản lý tài sản hoặc bất cứ người nào cản trở việc chiếm đoạt tài sản của người phạm tội, làm cho những người đó không thể kháng cự lại hoặc làm tê liệt ý chí kháng cự hay khả năng kháng cự (như đâm chết ...) của người đó để người phạm tội thực hiện việc chiếm đoạt tài sản.

- Sức mạnh thể chất: Được hiểu là việc dùng sức mạnh của chính bản thân người phạm tội như dùng tay bóp cổ nạn nhân, dùng thế võ để khóa tay nạn nhân, dùng chân đá vào chỗ hiểm của nạn nhân ...

- Sức mạnh vật chất là công cụ phương tiện phạm tội: Được hiểu là người phạm tội đã sử dụng uy lực, tính năng tác dụng của công cụ phương tiện phạm tội để tác động vào thân thể nạn nhân như dùng dao đâm, dùng súng bắn, ... vào người nạn nhân.

Dùng thủ đoạn xảo quyệt để trốn tránh việc kiểm soát

Dùng thủ đoạn xảo quyệt để trốn tránh việc kiểm soát, được hiểu là dùng các thủ đoạn tinh vi như làm hồ sơ, chứng từ giả, đốt, tiêu hủy giấy tờ tài liệu ... để làm cho các cơ quan chức năng không kiểm tra, kiểm soát được.

Đ

Đánh tháo người bị giam, giữ, người đang bị dẫn giải, đang bị xét xử

Đánh tháo người bị giam, giữ, người đang bị dẫn giải, đang bị xét xử, được hiểu là hành vi giải thoát cho người bị giam, giữ, người đang bị dẫn giải, người đang bị xét xử khỏi sự quản lý của lực lượng làm nhiệm vụ canh gác, quản lý, dẫn giải.

Đánh tráo tài sản bị kê biên

Đánh tráo tài sản bị kê biên, được thể hiện qua việc đổi tài sản khác tương tự (vật cùng loại) vào thay thế tài sản bị kê biên bị lấy ra (thông thường đổi tài sản có chất lượng kém, hoặc xấu hơn, giá trị

thấp hơn so với tài sản bị kê biên).

Đánh tráo trẻ em

Đánh tráo trẻ em, được hiểu là hành vi tráo trẻ em này lấy trẻ em khác một cách lén lút.

Đào ngũ

Đào ngũ, được hiểu là hành vi của quân nhân rời bỏ hàng ngũ quân đội nhằm trốn tránh nghĩa vụ.

Đây là hành vi của quân nhân đang trong thời gian thời hạn thực hiện nghĩa vụ quân sự, nhiệm vụ được giao đã tự ý bỏ đi khỏi đơn vị (hành vi hành động) hoặc không đến đơn vị (hành vi không hành động) để thực hiện nhiệm vụ được giao nhằm trốn tránh việc thực hiện nghĩa vụ.

Đào, phá mồ mả

Đào, phá mồ mả là hành vi dùng công cụ như cuốc, xẻng, thuốc nổ làm thay đổi biến dạng, hư hỏng, hủy hoại mồ mả (nhưng không có mục đích chiếm đoạt đồ vật trong hoặc trên mồ mả).

Đăng ký kết hôn trái pháp luật

Đăng ký kết hôn trái pháp luật được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong việc đăng ký kết hôn, biết rõ là người xin đăng ký không đủ điều kiện kết hôn mà vẫn đăng ký cho người đó.

Đầu hàng địch

Đầu hàng địch, được hiểu là hành vi tự nguyện hạ vũ khí, chấm dứt sự kháng cự với địch trong khi còn khả năng chiến đấu, hoặc tuân theo các điều kiện của địch để bị bắt làm tù binh hoặc chạy sang hàng ngũ địch.

Đe doạ giết người

Đe doạ giết người, được hiểu là hành vi trực tiếp hoặc gián tiếp làm cho người bị đe doạ biết được khả năng tính mạng của họ sẽ bị xâm phạm (tức sẽ bị giết chết).

Ví dụ: Đe dọa nhiều lần bằng lời nói là sẽ giết chết người bị đe dọa.

Đe doạ xâm phạm tính mạng

Đe doạ xâm phạm tính mạng, được hiểu là người phạm tội đã có những hành vi làm cho cán bộ, công chức hoặc công dân có cơ sở tin rằng sẽ bị nguy hiểm đến tính mạng như (doạ sẽ đặt bom, dọa không bảo đảm tính mạng ...).

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường bộ

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường bộ, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp về điều động phương tiện giao thông đường bộ, đã giao nhiệm vụ cho người không có giấy phép hoặc bằng lái xe, hoặc không có đủ điều kiện khác theo qui định của Luật giao thông đường bộ, điều khiển phương tiện giao thông đường bộ.

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường thủy

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường thủy, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp về điều động phương tiện giao thông đường thủy, đã giao nhiệm vụ cho người không có giấy phép hoặc bằng lái hoặc không đủ các điều kiện khác theo qui định của pháp luật về giao thông đường thủy điều khiển phương tiện giao thông đường thủy.

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường không

Điều động người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường không, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp về điều động phương tiện đường không, đã giao nhiệm vụ cho người không có bằng lái hoặc không đủ các điều kiện khác theo qui định của pháp luật điều khiển phương tiện giao thông đường không.

Điều động người không đủ điều kiện phương tiện giao thông đường sắt

Điều động người không đủ điều kiện phương tiện giao thông đường sắt, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm về điều động phương tiện giao thông đường sắt, đã giao nhiệm vụ cho người không có giấy phép hoặc bằng lái hoặc không đủ các điều kiện khác theo qui định của pháp luật về đường sắt chỉ huy, điều khiển phương tiện giao thông đường sắt.

Điều khiển phương tiện hàng hải vi phạm các quy định về hàng hải của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Điều khiển phương tiện hàng hải vi phạm các quy định về hàng hải của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, được hiểu là hành vi của người điều khiển tàu thủy hay phương tiện hàng hải khác vào

hoặc ra khỏi Việt Nam, hoặc đi qua lãnh hải Việt Nam mà không chấp hành, chấp hành không đúng, không đầy đủ các qui định về hàng hải của Việt Nam (Bộ luật hàng hải và các quy định hướng dẫn thi hành).

Điều khiển tàu bay vi phạm các quy định về hàng không của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Điều khiển tàu bay vi phạm các quy định về hàng không của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, được hiểu là hành vi của người điều khiển tàu bay bay vào hoặc bay ra khỏi Việt Nam mà không thực hiện, thực hiện không đúng, không đầy đủ các qui định về hàng không của Việt Nam.

Đối xử tàn ác

Đối xử tàn ác, được hiểu là hành vi gây ra sự đau đớn về thể xác (và tinh thần) đối với nạn nhân dưới các hình thức như đánh đập, bỏ đói... có hoặc không kèm theo việc chửi mắng thậm tệ.

Đồng bóng

Đồng bóng là một hình thức lừa bịp bằng cách lên đồng (giả vờ được thánh thần, ma quỉ nhập vào mình mà phán bảo những điều nhảm nhí khiến cho người bị hại tin theo).

Đốt rừng trái phép

Đốt rừng trái phép là hành vi cố ý làm cháy rừng với bất kỳ mục đích gì mà không được người hoặc cơ quan nhà nước có thẩm quyền cho phép.

Đua xe trái phép

Đua xe trái phép, được hiểu là hành vi điều khiển xe tham gia việc đua xe ôtô, xe máy hoặc các loại xe khác có gắn động cơ mà không được sự cho phép của cơ quan có thẩm quyền.

Đưa vào cơ sở chữa bệnh

Đưa vào cơ sở chữa bệnh là biện pháp xử lý vi phạm hành chính áp dụng đối với người nghiện ma túy, người mại dâm có tính chất thường xuyên, đã bị áp dụng biện pháp giáo dục tại xã, phường, thị trấn hoặc chưa bị áp dụng biện pháp này nhưng không có nơi cư trú nhất định.

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường bộ không bảo đảm an toàn

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường bộ không bảo đảm an toàn, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp

về việc điều động hoặc về tình trạng kỹ thuật của phương tiện giao thông đường bộ, mà cho phép đưa vào sử dụng phương tiện giao thông đường bộ rõ ràng không đảm bảo an toàn.

Lưu ý: Phương tiện giao thông đường bộ không bảo đảm an toàn về kỹ thuật phải được xác định là rõ ràng, tức là có thể dễ dàng nhận biết ngay hoặc nhìn thấy ngay mà không cần phải qua kiểm tra kỹ thuật. Đây là dấu hiệu khách quan bắt buộc, cũng là dấu hiệu cấu thành cơ bản của tội này.

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường sắt không bảo đảm an toàn

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường sắt không bảo đảm an toàn, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp về việc điều động hoặc về tình trạng kỹ thuật của phương tiện giao thông đường sắt mà cho phép đưa vào sử dụng phương tiện giao thông đường sắt rõ ràng không đảm bảo an toàn.

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường thủy không bảo đảm an toàn

Đưa vào sử dụng các phương tiện giao thông đường thủy không bảo đảm an toàn, được hiểu là hành vi của người chịu trách nhiệm trực tiếp về việc điều động hoặc về tình trạng kỹ thuật của phương tiện giao thông đường thủy, mà cho phép đưa vào sử dụng phương tiện giao thông đường thủy rõ ràng không bảo đảm an toàn.

Đưa vào sử dụng phương tiện giao thông đường không không bảo đảm an toàn

Đưa vào sử dụng phương tiện giao thông đường không không bảo đảm an toàn, là hành vi của người có trách nhiệm trực tiếp về việc điều động hoặc về tình trạng kỹ thuật của các phương tiện giao thông đường không, mà cho đưa vào sử dụng các phương tiện đường không rõ ràng không đảm bảo an toàn kỹ thuật.

Đầu cơ

Đầu cơ được hiểu là hành vi lợi dụng tình hình khan hiếm hoặc tạo ra sự khan hiếm giả tạo trong tình hình thiên tai, dịch bệnh, chiến tranh, mua vét hàng hóa có số lượng lớn nhằm bán lại thu lợi bất chính.

Đặc xá

Đặc xá là sự khoan hồng đặc biệt của nhà nước do Chủ tịch nước quyết định tha tù trước thời hạn cho người bị kết án phạt tù có thời

hạn, tù chung thân nhân sự kiện trọng đại, ngày lễ lớn của đất nước hoặc trong trường hợp đặc biệt.

Đặt tiền hoặc tài sản để bảo đảm

Đặt tiền hoặc tài sản để bảo đảm là một biện pháp ngăn chặn trong tố tụng hình sự do cơ quan tiến hành tố tụng áp dụng đối với bị can, bị cáo là người nước ngoài, để bảo đảm sự có mặt của họ theo giấy triệu tập.

Đánh tháo người bị giam, người bị dẫn giải

Đánh tháo người bị giam, người bị dẫn giải, được hiểu là hành vi của người ở trong hay ngoài trại giam dùng vũ lực tấn công lực lượng canh gác, quản lý, dẫn giải hoặc dùng thủ đoạn lừa dối họ, nhằm giải thoát cho người bị giam giữ hoặc người bị dẫn giải.

Đã bị xử lý vi phạm hành chính mà còn vi phạm

Đã bị xử lý vi phạm hành chính mà còn vi phạm được hiểu là trước đó đã có lần vi phạm hành chính, và đã bị xử phạt một trong các hình thức xử phạt vi phạm hành chính, nhưng chưa hết thời hạn được coi là chưa bị xử lý vi phạm hành chính, nay lại tiếp tục vi phạm về cùng hành vi đã bị xử phạt trước đó và bị phát hiện.

Đã được giáo dục nhiều lần

Đã được giáo dục nhiều lần: Được hiểu là đã được cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội ... cũng như những người có trách nhiệm ở địa phương, vận động, thuyết phục, nhắc nhở cho làm cam kết từ hai lần trở lên không được trồng cây thuốc phiện và các loại cây khác có chứa chất ma túy. Đồng thời họ cũng đã được tuyên truyền, phổ biến đường lối chính sách cũng như quy định của pháp luật về việc cấm trồng cây thuốc phiện và các loại cây có chứa chất ma túy khác. Chỉ bị coi là đã được giáo dục nhiều lần nếu việc giáo dục được thực hiện trước khi bị xử phạt hành chính.

Mỗi lần giáo dục phải được thể hiện bằng biên bản để chứng minh là họ đã được giáo dục.

Đã được tạo điều kiện để ổn định cuộc sống

Đã được tạo điều kiện để ổn định cuộc sống: Được hiểu là đã được cơ quan chức năng, chính quyền địa phương hỗ trợ về vốn, kỹ thuật để sản xuất, hỗ trợ giống cây trồng, vật nuôi hoặc, đã được hướng dẫn về kỹ thuật chăn nuôi, trồng trọt cây ăn quả, cây công nghiệp, cây lương thực ... để thay thế cây thuốc phiện hoặc các loại cây khác có chứa chất

ma túy.

Đã tham gia xét xử sơ thẩm hoặc phúc thẩm ... trong vụ án đó

Đã tham gia xét xử sơ thẩm hoặc phúc thẩm ... trong vụ án đó (điểm c, khoản 1 Điều 46 Bộ luật Tố tụng hình sự) là đã tham gia giải quyết vụ án và đã ra bản án sơ thẩm hoặc bản án phúc thẩm hoặc quyết định đình chỉ vụ án. Nếu Thẩm phán, Hội thẩm được phân công tham gia xét xử sơ thẩm hoặc phúc thẩm nhưng chỉ tham gia ra các quyết định: trả hồ sơ để điều tra bổ sung, tạm đình chỉ vụ án, hoãn phiên tòa, thì vẫn được tiếp tục giải quyết vụ án.

Đã thi hành được một phần hình phạt tiền

Đã thi hành được một phần hình phạt tiền là trường hợp người phải thi hành án địa phương nộp một khoản tiền hoặc tài sản để thi hành án, ít nhất bằng 1/2 khoản tiền phạt phải thi hành, nhưng giá trị không được thấp hơn mức án phí không có giá ngạch.

Đào nhiệm

Đào nhiệm, được hiểu là hành vi của cán bộ, công chức từ bỏ nhiệm vụ công tác được giao một cách cố ý.

Đánh bạc

Đánh bạc được hiểu là nhiều người, ít nhất hai người trở lên cùng tham gia thực hiện hành vi dưới bất kỳ hình thức nào với mục đích được thua bằng tiền hay hiện vật.

Đánh giá chứng cứ

Đánh giá chứng cứ là giai đoạn cuối của quá trình chứng minh nhằm xem xét, kết luận về giá trị chứng minh của chứng cứ, tạo cơ sở vững chắc cho việc xác định sự thật khách quan của vụ án.

Đánh tráo hàng

Đánh tráo hàng, được hiểu là việc khi giao nhận hàng đã thực hiện không đúng về chất lượng, chủng loại theo thỏa thuận (ví dụ: đổi mặt hàng này lấy mặt hàng tương tự khác nhưng kém chất lượng hơn, giá thấp hơn so với loại hàng đã thỏa thuận) làm thiệt hại nghiêm trọng cho khách hàng.

Đe dọa dùng vũ lực (trong tội cưỡng đoạt tài sản)

Đe dọa dùng vũ lực, được hiểu là hành vi của người phạm tội đe dọa sẽ thực hiện một hành động (hay đe dọa sẽ sử dụng sức mạnh vật chất) để gây thiệt hại cho người bị hại. Mục đích của việc đe dọa này là làm cho người bị hại sợ và giao tài sản cho người phạm tội chiếm đoạt theo đòi hỏi mà người phạm tội, đưa ra gắn liền với hành vi đe dọa nêu trên.

Khác với hành vi đe dọa sẽ dùng vũ lực trong tội cướp tài sản, việc đe dọa này không mang tính mãnh liệt và tức thời, người bị hại (người chủ tài sản hoặc người quản lý tài sản) hoàn toàn có điều kiện chuẩn bị đối phó và chưa đến mức làm tê liệt ý chí kháng cự của họ, mà chỉ hạn chế ở chỗ làm cho họ lo sợ ở mức độ nhất định, đồng thời họ vẫn có thời gian để lựa chọn giữa việc kháng cự hay chấp nhận giao tài sản (đây là điểm khác biệt cơ bản giữa tội cướp tài sản với tội này). Việc đe dọa được thực hiện thông qua hình thức trực tiếp hoặc gián tiếp.

+ Đe dọa trực tiếp: Người phạm tội thực hiện việc đe dọa bằng lời nói, cử chỉ, hành động ... công khai, trực tiếp với người bị hại.

+ Đe dọa gián tiếp: Người phạm tội thực hiện việc đe dọa thông qua các hình thức như: nhắn tin, điện thoại, thư ... mà không gặp người bị hại.

Điều tra bổ sung

Điều tra bổ sung được hiểu là sau khi đã kết thúc điều tra, theo quyết định của Viện Kiểm sát hoặc của Tòa án trong trường hợp cần thu thập thêm chứng cứ hoặc có căn cứ cho rằng bị can, bị cáo còn phạm một tội khác hay còn có đồng phạm khác.

Quyết định của Tòa án về việc trả hồ sơ để điều tra bổ sung vụ án hình sự được gửi cho Viện Kiểm sát cùng cấp cùng với hồ sơ vụ án. Nếu kết quả điều tra bổ sung dẫn đến việc đình chỉ vụ án thì Viện Kiểm sát ra quyết định đình chỉ và báo cho Tòa án biết. Trong trường hợp không bổ sung được những tình tiết của vụ án theo yêu cầu và Viện Kiểm sát giữ nguyên quyết định truy tố thì Tòa án tiến hành xét xử vụ án.

Điều tra viên

Điều tra viên là người được bổ nhiệm theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ thực hiện các hoạt động điều tra trong vụ án hình sự.

Việc bổ nhiệm Điều tra viên phải tuân theo những tiêu chuẩn chặt chẽ do pháp luật quy định. Người có phẩm chất đạo đức, trung thực, khách quan, có kiến thức pháp lý cần thiết và khả năng thực hiện điều tra có thể bổ nhiệm làm Điều tra viên.

Điều tra vụ án hình sự

Điều tra vụ án hình sự là giai đoạn của tố tụng hình sự (tiếp theo giai đoạn khởi tố vụ án), trong giai đoạn này cơ quan điều tra áp dụng mọi biện pháp do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định để xác định tội phạm (tội phạm nào đã được thực hiện) và người thực hiện tội phạm đó.

Đình chỉ điều tra

Đình chỉ điều tra là chấm dứt việc điều tra vụ án hoặc với từng bị can.

Trong những trường hợp sau đây cơ quan điều tra ra quyết định đình chỉ điều tra:

a. Có một trong những căn cứ quy định về đình chỉ vụ án của Bộ luật Tố tụng hình sự;

b. Đã hết thời hạn điều tra mà không chứng minh được bị can đã thực hiện tội phạm.

Quyết định đình chỉ điều tra ghi rõ thời gian, địa điểm ra quyết định, lý do đình chỉ điều tra, việc hủy bỏ biện pháp ngăn chặn, trả lại đồ vật đã tạm giữ, nếu có và những vấn đề khác có liên quan.

Cơ quan điều tra phải gửi quyết định đình chỉ điều tra cho Viện Kiểm sát cùng cấp và báo ngay cho bị can, người bị hại biết.

Nếu trong một vụ án có nhiều bị can mà căn cứ để đình chỉ điều tra không liên quan đến tất cả các bị can, thì có thể đình chỉ điều tra với từng bị can.

Trong trường hợp có sự chuyển biến của tình hình mà hành vi phạm tội, hoặc người phạm tội không còn nguy hiểm cho xã hội nữa thì cơ quan điều tra ra quyết định đình chỉ điều tra vụ án và có thể chuyển giao hồ sơ cho cơ quan nhà nước, hoặc tổ chức xã hội xử lý.

Đình chỉ vụ án hình sự

Đình chỉ vụ án hình sự là một trong những hình thức giải quyết vụ án hình sự bằng việc chấm dứt việc giải quyết vụ án đó khi có nhiệm vụ căn cứ quy định. Việc đình chỉ vụ án hình sự có thể được thực hiện trong một số giai đoạn tố tụng.

Việc đình chỉ vụ án hình sự do Viện Kiểm sát hoặc Tòa án quyết định tùy theo giai đoạn tố tụng, trong trường hợp có một trong những căn cứ sau đây:

- Không có sự việc phạm tội;

- Hành vi không cấu thành tội phạm;

- Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội chưa đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự;

- Người mà hành vi phạm tội của họ đã có bản án hoặc quyết định có hiệu lực pháp luật đình chỉ vụ án;

- Đã hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự;

- Tội phạm đã được đại xá;

- Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội đã chết, trừ trường hợp cần tái thẩm đối với người khác.

Ngoài những căn cứ trên đây, trong giai đoạn điều tra vụ án, khi đã

hết thời hạn điều tra do luật định mà không chứng minh được bị can đã thực hiện tội phạm thì cơ quan điều tra ra quyết định đình chỉ điều tra.

Trong một vụ án có nhiều bị can, bị cáo mà chỉ có một hoặc một số người được đình chỉ tố tụng đối với những người đó, còn đối với bị can, bị cáo khác thủ tục tố tụng vẫn được tiếp tục tiến hành.

Trong trường hợp vụ án đã được đưa ra xét xử mới xác định không có sự việc phạm tội, hoặc hành vi không cấu thành tội phạm thì Tòa án tiếp tục xét xử vụ án đến cùng và ra bản án tuyên bị cáo không phạm tội.

Đưa hối lộ

Đưa hối lộ, được hiểu là hành vi đưa tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác (của hối lộ) dưới bất kỳ hình thức nào cho người có chức vụ, quyền hạn để họ làm hoặc không làm một việc vì lợi ích hoặc theo yêu cầu của người đưa hối lộ.

Việc đưa của hối lộ có thể là do người phạm tội chủ động đưa cho người có chức vụ, quyền hạn nhưng cũng có thể đưa của hối lộ theo gợi ý, đòi hỏi của người có chức vụ, quyền hạn.

Việc đưa hối lộ có thể thực hiện một cách trực tiếp, nhưng cũng có thể được thực hiện một cách gián tiếp (qua người môi giới).

Thời điểm hoàn thành tội phạm này được tính từ thời điểm một bên chấp nhận đề nghị hoặc yêu cầu của bên kia. Trên thực tế có trường hợp bên đưa hối lộ không có thỏa thuận trước với người có chức vụ, quyền hạn nhưng thực hiện việc đưa của hối lộ đồng thời với việc đưa ra yêu cầu đối với người có chức vụ, quyền hạn và người đó đã chấp nhận (tức vừa nhận của hối lộ vừa chấp nhận đề nghị của người đưa hối lộ), thì thời điểm hoàn thành tội phạm này tính từ thời điểm người có chức vụ, quyền hạn chấp nhận đề nghị của bên đưa hối lộ, đây cũng đồng thời là thời điểm hoàn thành tội nhận hối lộ.

Đưa vào trường giáo dưỡng

Đưa vào trường giáo dưỡng là một biện pháp tư pháp có tính chất giáo dục, phòng ngừa do Tòa án quyết định áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội.

Tòa án áp dụng biện pháp này đối với người chưa thành niên phạm tội nếu thấy do tính chất nghiêm trọng của hành vi phạm tội, do nhân thân và môi trường sống của người đó mà cần đưa họ vào một tổ chức giáo dục có kỷ luật chặt chẽ.

Thời hạn ở trường giáo dưỡng là từ một năm đến hai năm.

Nếu người chưa thành niên phạm tội đã chấp hành được một phần

hai thời hạn do Tòa án quyết định và có nhiều tiến bộ thì theo đề nghị của người phụ trách trường, Tòa án có thể ra quyết định chấm dứt thời hạn ở trường giáo dưỡng.

Đối chất

Đối chất là một biện pháp điều tra trong tố tụng hình sự được tiến hành trong trường hợp có sự mâu thuẫn trong lời khai giữa hai hoặc nhiều người.

Khi bắt đầu đối chất, Điều tra viên hỏi về mối quan hệ giữa những người tham gia đối chất. Nếu có người làm chứng hoặc bị hại tham gia đối chất thì Điều tra viên phải giải thích cho họ hiểu rõ nghĩa vụ phải khai báo thành thật, nếu từ chối hoặc trốn tránh việc khai báo hoặc khai báo gian dối thì phải chịu trách nhiệm hình sự.

Trong khi đối chất, Điều tra viên hỏi những người tham gia đối chất về những tình tiết cần làm sáng tỏ, cũng có thể để cho những người tham gia đối chất hỏi lẫn nhau. Chỉ sau khi những người tham gia đối chất đã khai xong, Điều tra viên mới được nhắc lại lời khai của họ trong những lần trước.

Việc đối chất phải được lập thành biên bản theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự.

Đối tượng chứng minh

Đối tượng chứng minh là tổng hợp của tất cả những vấn đề cần được xác định, làm rõ để giải quyết đúng đắn vụ án hình sự.

Xác định đối tượng chứng minh là điều kiện cần thiết để nhận thức vụ án được chính xác. Nếu không xác định được đối tượng chứng minh sẽ làm cho các cơ quan tiến hành tố tụng mất phương hướng, dẫn đến tình trạng xác định cả những sự kiện không liên quan đến vụ án và bỏ sót những tình tiết có ý nghĩa quan trọng. Mặc dù công tác điều tra, truy tố, xét xử các vụ án thường diễn ra rất phức tạp, đa dạng, yêu cầu tìm hiểu cũng như phạm vi những vấn đề cần chứng minh trong từng trường hợp cụ thể cũng không giống nhau, nhưng các sự kiện phạm tội lại có những điểm chung nhất định trong điều tra, truy tố, xét xử vụ án hình sự. Xác định đối tượng chứng minh tức là xác định những vấn đề sau:

a. Có hành vi phạm tội xảy ra hay không. Thời gian, địa điểm và những tình tiết khác của hành vi phạm tội (tức là xác định các dấu hiệu khách quan của tội phạm);

b. Ai là người thực hiện hành vi phạm tội; người thực hiện hành vi đó có năng lực trách nhiệm hình sự hay không? (tức xác định chủ thể của tội phạm);

c. Có lỗi hay không có lỗi; do lỗi cố ý hay vô ý; mức độ hoặc động cơ phạm tội (tức xác định mặt chủ quan của tội phạm);

d. Những tình tiết tăng nặng, tình tiết giảm nhẹ trách nhiệm hình sự của bị can, bị cáo và những đặc điểm về nhân thân của bị can, bị cáo.

Ngoài ra còn phải xác định những vấn đề liên quan khác là:

– Tính chất, mức độ thiệt hại (tức hậu quả) do hành vi phạm tội gây ra;

– Người bị hại là ai, độ tuổi và một số đặc điểm khác của người bị hại;

– Đối tượng của hành vi phạm tội là gì? (tiền, hàng hóa, vật phẩm, cổ vật ...) đồng thời xác định cả quan hệ mà hành vi phạm tội xâm phạm đến (tức mặt khách thể của tội phạm).

Lưu ý: Đối với những vụ án mà bị can, bị cáo là người chưa thành niên còn phải chứng minh các vấn đề sau:

– Tuổi, trình độ phát triển về thể chất, tinh thần, mức độ nhận thức về hành vi phạm tội của người chưa thành niên;

– Điều kiện sinh sống và giáo dục;

– Có hay không có những người lớn xúi giục;

– Nguyên nhân và điều kiện phạm tội.

Đối tượng điều chỉnh của luật hình sự

Đối tượng điều chỉnh của luật hình sự Việt Nam là quan hệ xã hội phát sinh giữa Nhà nước với người phạm tội khi người này thực hiện một tội phạm.

Đối tượng tác động của tội phạm

Đối tượng tác động của tội phạm là bộ phận của khách thể của tội phạm khi hành vi phạm tội tác động lên nó, sẽ gây thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại cho những quan hệ xã hội được luật hình sự bảo vệ.

Các bộ phận của khách thể có thể bị tác động là:

– Chủ thể của các quan hệ xã hội;

– Nội dung của các quan hệ xã hội (tức là hoạt động của chủ thể khi tham gia vào quan hệ xã hội);

– Đối tượng của các quan hệ xã hội (tức là các vật thể khác nhau của thế giới bên ngoài có liên quan đến hoạt động của con người cũng như các lợi ích mà qua đó các quan hệ xã hội phát sinh và tồn tại).

Động cơ phạm tội

Động cơ phạm tội là động lực bên trong thúc đẩy kẻ phạm tội thực hiện hành vi phạm tội.

Động cơ thường có liên quan chặt chẽ với mục đích phạm tội (xem

mục đích phạm tội).

Đồng phạm

a. Đồng phạm là trường hợp có hai người trở lên cố ý cùng thực hiện một tội phạm (trong cùng một vụ án cụ thể).

b. Người tổ chức, người thực hành, người xúi giục, người giúp sức đều là những người đồng phạm.

Đồng phạm có thông mưu trước

Đồng phạm có thông mưu trước là hình thức đồng phạm trong đó những người đồng phạm đã có sự thỏa thuận bàn bạc trước với nhau về tội phạm cùng thực hiện.

Do có việc thỏa thuận bàn bạc như vậy nên giữa những người đồng phạm có mối quan hệ phạm tội chặt chẽ hơn. Loại đồng phạm này nói chung nguy hiểm hơn loại đồng phạm không có thông mưu trước.

Đồng phạm giản đơn

Đồng phạm giản đơn là hình thức đồng phạm trong đó những người cùng tham gia vào việc phạm tội đều có vai trò là người thực hành.

Đồng phạm không có thông mưu trước

Đồng phạm không có thông mưu trước là hình thức đồng phạm trong đó không có sự thỏa thuận, bàn bạc với nhau trước giữa những người đồng phạm hoặc là có thỏa thuận nhưng không đáng kể.

Hình thức đồng phạm này có thể là trường hợp những người đồng phạm nhất trí với nhau ở hiện trường và bắt tay ngay vào việc thực hiện tội phạm, hoặc là trường hợp đồng phạm được hình thành khi đã có một người đang thực hiện tội phạm.

So với hình thức đồng phạm có thông mưu trước thì đồng phạm không có thông mưu trước nói chung ít nguy hiểm hơn, vì những người đồng phạm chưa có thời gian bàn bạc kế hoạch phối hợp hành động với nhau.

Đồng phạm phức tạp

Đồng phạm phức tạp là hình thức đồng phạm trong đó có một hoặc một số người tham gia thực hiện tội phạm giữ vai trò người thực hành, còn những người đồng phạm khác giữ vai trò xúi giục, tổ chức hay giúp sức.

Định tội

Định tội được hiểu là khi xét xử vụ án hình sự, Tòa án căn cứ vào kết quả thẩm tra tại phiên tòa đối chiếu với quy định của Bộ luật Hình sự, để xác định tội phạm mà bị cáo đã thực hiện (theo điều luật tương ứng quy định trong Bộ luật Hình sự) và buộc bị cáo phải chịu hình phạt về tội phạm đó.

Đương nhiên được xóa án tích

Đương nhiên được xóa án tích là trường hợp được xóa án tích (Sau khi được xóa án tích, người đã bị kết án không bị coi là đã bị kết án, về nhân thân được coi là chưa có tiền án) mà không thuộc trường hợp phải có quyết định của Tòa án.

Bộ luật Hình sự quy định hai trường hợp được coi là đương nhiên được xóa án tích:

a. Người được miễn hình phạt;

Người được miễn hình phạt thì đương nhiên được xóa án tích sau khi bản án có hiệu lực pháp luật. Tuy nhiên chỉ được xóa án tích trong trường hợp đã chấp hành xong các phần quyết định khác của bản án (như án phí, bồi thường thiệt hại ... nếu có).

b. Người bị kết án không phải về các tội (quy định tại Chương XI Bộ luật Hình sự) xâm phạm an ninh quốc gia và các tội (quy định tại Chương XXIV Bộ luật Hình sự) phá hoại hòa bình chống loài người và tội phạm chiến tranh, nếu từ khi chấp hành xong bản án hoặc từ khi hết thời hiệu thi hành bản án người đó không phạm tội mới trong thời hạn sau đây:

- Một năm trong trường hợp bị phạt cảnh cáo, phạt tiền, cải tạo không giam giữ hoặc phạt tù nhưng được hưởng án treo;
- Ba năm trong trường hợp hình phạt là tù đến ba năm;
- Năm năm trong trường hợp hình phạt là tù từ trên ba năm đến mười lăm năm;
- Bảy năm trong trường hợp hình phạt là tù từ trên mười lăm năm.

E

Ép buộc người chưa thành niên phạm pháp

Ép buộc người chưa thành niên phạm pháp là hành vi dùng vũ lực, đe doạ dùng vũ lực hoặc bằng các hình thức khác (như dọa nói với bố mẹ, tố cáo chính quyền về sai phạm nào đó của họ ...) để buộc người chưa thành niên phải hoạt động phạm tội, sống sa đoạ.

Ép buộc nhân viên tư pháp làm trái pháp luật

Ép buộc nhân viên tư pháp làm trái pháp luật, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã sử dụng chức vụ, quyền hạn của mình để buộc nhân viên tư pháp (thuộc các cơ quan tiến hành tố tụng và cơ quan thi hành án) làm không đúng các quy định của pháp luật về tố tụng và pháp luật về thi hành án.

Ví dụ: Chánh án Tòa án cấp huyện dùng quyền hạn của mình ra lệnh cho thư ký Tòa án không được thụ lý vụ án dân sự thuộc thẩm quyền mà theo quy định thì Tòa án phải thụ lý, giải quyết.

Tuy nhiên cần lưu ý: Đặc trưng của tội này là việc sử dụng chức vụ, quyền hạn không có mục đích vì vụ lợi hoặc để trục lợi, khác hẳn với các dấu hiệu mục đích vì vụ lợi hoặc để trục lợi ở các tội lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành công vụ và tội lợi dụng chức vụ, quyền hạn gây ảnh hưởng đối với người khác để trục lợi (quy định tại Điều 281, 283 Bộ luật hình sự 1999).

- Hành vi ép buộc nêu trên có thể bằng lời nói hoặc bằng văn bản.

- Nhân viên tư pháp là những người đang thực hiện những công việc nhất định trong hoạt động điều tra truy tố, xét xử, thi hành án như: Thư ký Tòa án và cán bộ, công chức khác công tác trong các cơ quan tiến hành tố tụng và cơ quan thi hành án.

- Những việc làm trái pháp luật trong hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án được hiểu là những việc làm (hành vi tố tụng) không đúng với các quy định của pháp luật về tố tụng (về hình sự, dân sự, lao động, hành chính, kinh tế) và pháp luật về thi hành án.

G

Gây bệnh nguy hiểm cho người khác

Gây bệnh nguy hiểm cho người khác: Là trường hợp người tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy (có thể biết hoặc không biết) đã gây ra một số bệnh nguy hiểm cho người sử dụng chất ma túy như HIV/AIDS, viêm gan B, lao ...

Trường hợp người tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy biết bản thân họ hoặc người khác đã nhiễm HIV mà cố ý lây truyền HIV cho người sử dụng chất ma túy, thì cùng với việc bị truy cứu trách nhiệm hình sự về tội tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy theo quy định tại điểm g khoản 2 Điều 197 của Bộ luật hình sự, người này còn bị truy cứu trách nhiệm hình sự lây truyền HIV cho người khác theo quy định tại Điều 117 của Bộ luật hình sự, hoặc tội cố ý lây truyền HIV cho người khác theo quy định tại Điều 118 của Bộ luật hình sự.

Gây hậu quả nghiêm trọng

Gây hậu quả nghiêm trọng là thuật ngữ được dùng để chỉ mức độ thiệt hại đáng kể về tài sản, về tính mạng, sức khỏe hoặc tác động lớn đến một mức độ nhất định, đến tình hình chính trị xã hội ở một phạm

vi nhất định do hành vi phạm tội gây ra.

a. Thuật ngữ "gây hậu quả nghiêm trọng" tùy theo từng phạm vi điều chỉnh của Bộ luật Hình sự được quy định là tình tiết tăng nặng (tiết k, khoản 1 Điều 48 Bộ luật Hình sự), hay là tình tiết định khung của một tội phạm cụ thể (như tiết a, khoản 2 Điều 154; khoản 1 Điều 173 Bộ luật Hình sự) hoặc là tình tiết định tội, nếu thiếu nó thì không xác định được cấu thành tội phạm cụ thể.

b. Thiệt hại về tính mạng, được xem là hậu quả nghiêm trọng khi hành vi phạm tội đã gây ra việc chết người.

c. Thiệt hại về sức khỏe, được xem là hậu quả nghiêm trọng khi hành vi phạm tội gây ra thương tích hoặc tổn hại sức khỏe cho nhiều người.

d. Thiệt hại về tài sản, được xác định là hậu quả nghiêm trọng khi hành vi tội phạm đã gây thiệt hại đáng kể về tài sản. Mức tài sản được xác định là bị thiệt hại nghiêm trọng được các cơ quan có thẩm quyền quy định cụ thể tùy theo từng lĩnh vực, từng loại tài sản.

đ. Ngoài các trường hợp gây hậu quả nghiêm trọng không phải là giá trị tài sản mà có thể là hậu quả về chính trị, xã hội (như gây tâm lý bất bình trong một bộ phận quần chúng, giảm uy tín của nhà nước...).

Gá bạc

Gá bạc, được hiểu là hành vi cho thuê, cho mượn, hoặc đi thuê, mượn địa điểm, phương tiện để cho người khác sử dụng làm nơi tụ tập đánh bạc.

Gây cơ sở để hoạt động tình báo phá hoại

Gây cơ sở để hoạt động tình báo, phá hoại được thể hiện qua việc dùng thủ đoạn lôi kéo, rủ rê, mua chuộc, tuyển người giúp đỡ, che giấu và chuẩn bị các điều kiện vật chất nhằm tạo điều kiện thuận lợi để tiến hành các hoạt động tình báo, phá hoại như nêu ở trên.

Gây cơ sở hoạt động tình báo phá hoại theo sự chỉ đạo của nước ngoài.

Gây cơ sở hoạt động tình báo phá hoại theo sự chỉ đạo của nước ngoài, được hiểu là công dân Việt Nam đã theo sự chỉ đạo của nước ngoài tiến hành các công việc như: Lôi kéo, rủ rê, mua chuộc, tuyển người giúp đỡ, che giấu và chuẩn bị các điều kiện vật chất nhằm tạo điều kiện cho nước ngoài tiến hành các hoạt động tình báo, phá hoại chống lại Nhà nước Việt Nam.

Gây ô nhiễm đất

Gây ô nhiễm đất là hành vi chôn vùi hoặc thải vào đất các chất

độc hại quá tiêu chuẩn cho phép (tiêu chuẩn Việt Nam).

Các chất độc hại thường bị chôn vùi hoặc thải vào đất là hóa chất độc hại, chất thải phóng xạ, thuốc trừ sâu ...

Gây ô nhiễm không khí

Gây ô nhiễm không khí, được hiểu là hành vi thải vào không khí các loại khói, bụi, chất độc hoặc các yếu tố độc hại khác; phát bức xạ, phóng xạ quá tiêu chuẩn cho phép (tiêu chuẩn Việt Nam).

Gây ô nhiễm nguồn nước

Gây ô nhiễm nguồn nước, được hiểu là hành vi thải vào nguồn nước dầu mỡ, hóa chất độc hại, chất phóng xạ quá tiêu chuẩn cho phép (tiêu chuẩn Việt Nam), các chất thải, xác động vật, thực vật, vi khuẩn, siêu vi khuẩn, ký sinh trùng độc hại và gây dịch bệnh hoặc các yếu tố độc hại khác.

Gây rối trật tự công cộng

Gây rối trật tự công cộng được hiểu là hành vi làm rối loạn trật tự ở những nơi công cộng (như quảng trường, công viên, rạp hát) hoặc nơi đông người dưới bất kỳ hình thức nào (như tụ tập đánh nhau, phá phách tài sản ...) gây xáo trộn nghiêm trọng sinh hoạt của nhiều người, tấn công những người có trách nhiệm bảo vệ trật tự công cộng...

Gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác

Gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn tác động vào cơ thể nạn nhân làm mất hoặc giảm chức năng các bộ phận (cơ quan) trên cơ thể nạn nhân (như cho uống thuốc độc, tạt axít vào người nạn nhân ...).

Gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác trong khi thi hành công vụ

Gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác trong khi thi hành công vụ, được hiểu là hành vi của người được giao thực hiện công vụ đã làm cho người khác bị thương tích, hoặc bị tổn hại cho sức khoẻ do dùng vũ lực ngoài những trường hợp pháp luật cho phép.

Ghi nhận và thu giữ chứng cứ

Ghi nhận và thu giữ chứng cứ là làm cho chứng cứ có đầy đủ giá trị chứng minh và hiệu lực sử dụng. Cụ thể là phải ghi thật tỉ mỉ, đầy đủ, chính xác và trung thực những sự kiện chứng minh, và cách thu thập nó vào báo cáo, biên bản ... để chứng cứ không bị thất lạc, sai sự thật và giữ được lâu dài.

Giả mạo chức vụ, cấp bậc

Giả mạo chức vụ, cấp bậc, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn

gian dối bằng lời nói, chữ viết, giấy tờ, trang phục, phù hiệu... làm cho người khác lầm tưởng là người có chức vụ, cấp bậc để thực hiện hành vi trái pháp luật.

Giai đoạn tố tụng đặc biệt

Giai đoạn tố tụng đặc biệt là một giai đoạn tố tụng hình sự, trong đó Tòa án xét lại bản án hoặc quyết định đã có hiệu lực pháp luật, vì phát hiện có vi phạm pháp luật trong việc xử lý vụ án (giám đốc thẩm), hoặc có những tình tiết mới được phát hiện có thể làm thay đổi cơ bản nội dung của bản án hoặc quyết định mà Tòa án không biết được, khi ra bản án hoặc quyết định đó (tái thẩm).

Sự phân chia giai đoạn này gắn liền với trách nhiệm của từng cơ quan tiến hành tố tụng. Mỗi giai đoạn tuy độc lập nhưng vẫn nằm trong mối quan hệ khăng khít với nhau và tạo thành một hoạt động thống nhất. Giai đoạn trước là tiền đề cần thiết cho việc thực hiện nhiệm vụ của giai đoạn sau, giai đoạn sau kiểm tra giai đoạn trước. Cứ kết thúc một giai đoạn lại phải có kết luận dưới hình thức văn bản tố tụng hình sự (bản án hoặc quyết định) để giải quyết vụ án hay chuyển vụ án sang giai đoạn kế tiếp. Tất cả các hoạt động trong các giai đoạn trên phải được tiến hành theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự.

Gián điệp

Gián điệp được hiểu là hành vi họat động tình báo, phá hoại hoặc gây cơ sở để hoạt động tình báo, phá hoại chống nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; gây cơ sở hoạt động tình báo, phá hoại theo sự chỉ đạo của nước ngoài; hoạt động thám báo, chỉ điểm, chứa chấp, dẫn đường hoặc thực hiện hành vi khác giúp người nước ngoài hoạt động tình báo, phá hoại; cung cấp, hoặc thu thập nhằm cung cấp bí mật Nhà nước cho nước ngoài; thu thập, cung cấp tin tức tài liệu khác nhằm mục đích để nước ngoài sử dụng chống nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Giao cấu

Giao cấu là "Giao tiếp bộ phận sinh dục ngoài của giống đực với bộ phận sinh dục của giống cái ở động vật" (Theo Từ điển tiếng Việt của Trung tâm từ điển ngôn ngữ xuất bản năm 1992)

Giao cấu trái với ý muốn người bị hại là trẻ em

Giao cấu trái với ý muốn người bị hại là trẻ em, được hiểu là không có sự đồng ý cho giao cấu của trẻ em. Để xác định việc có hay không sự đồng ý cho giao cấu của trẻ em cần phải xem xét các yếu tố sau:

+ Bạo lực hoặc hành vi khác mà người phạm tội sử dụng để thực

hiện hiếp dâm có đạt đến mức độ làm tê liệt ý chí phản kháng của trẻ em hay không?

+ Thái độ phản kháng của trẻ em trước, trong và sau khi bị hiếp dâm (như có biểu hiện chửi mắng, kêu khóc, gào thét, vật lộn, cấu xé, đánh lại...) được biểu hiện như thế nào?

+ Hiện trường người phạm tội thực hiện hành vi hiếp dâm có yếu tố bình thường hay không?

Giao cấu với trẻ em

Giao cấu với trẻ em, được hiểu là hành vi của người đã thành niên thực hiện việc giao cấu với trẻ em từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi, mà việc giao cấu đó có sự thỏa thuận, đồng ý của trẻ em và không phải vì bất kỳ mục đích có tính chất vật chất nào.

Sự thỏa thuận đó được hiểu là cả hai bên đều có ý chí mong muốn được giao cấu với nhau, nhưng không vì bất kỳ mục đích có tính vật chất nào khác (nghĩa là cho giao cấu nhưng không thỏa thuận điều kiện như cho giao cấu rồi nhận tiền bạc...).

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường sắt

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường sắt, được hiểu là hành vi giao hoặc giao lại cho người khác không có giấy phép hoặc bằng lái, hoặc không đủ các điều kiện khác theo qui định của pháp luật chỉ huy, điều khiển phương tiện giao thông đường sắt.

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường thủy

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường thủy được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm, người được giao nhiệm vụ điều khiển hoặc chủ sở hữu phương tiện giao thông đường thủy, đã giao cho người không có giấy phép hoặc bằng lái hoặc không đủ các điều kiện khác theo qui định của pháp luật giao thông đường thủy điều khiển phương tiện giao thông đường thủy.

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường không

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển các phương tiện giao thông đường không, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm hoặc là người được giao nhiệm vụ điều khiển các phương tiện giao thông đường không hoặc là chủ sở hữu của phương tiện giao thông đường

không, đã giao việc điều khiển phương tiện đó cho người khác không có bằng lái hoặc không đủ điều kiện khác theo qui định của pháp luật.

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển phương tiện giao thông đường bộ

Giao cho người không đủ điều kiện điều khiển phương tiện giao thông đường bộ, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm hoặc là chủ sở hữu, người quản lý phương tiện giao thông đường bộ, đã đưa cho người không có giấy phép hoặc bằng lái hoặc không có đủ các điều kiện khác theo qui định của Luật giao thông đường bộ, điều khiển phương tiện giao thông đường bộ.

Giao rừng, thu hồi rừng trái pháp luật

Giao rừng, thu hồi rừng trái pháp luật là hành vi giao rừng, thu hồi rừng, không đúng thẩm quyền, không đúng đối tượng, không phù hợp với quy hoạch, không đúng trình tự, thủ tục theo quy định của pháp luật.

Giám định

a. Giám định luật là việc sử dụng những kiến thức, phương pháp, phương tiện khoa học kỹ thuật, nghiệp vụ chuyên môn để kết luận những vấn đề thực tiễn liên quan đến vụ án theo yêu cầu của cơ quan tiến hành tố tụng.

b. Trình tự thủ tục giám định:

– Trong các hoạt động điều tra, thủ trưởng cơ quan điều tra khi thấy có những vấn đề cần xác định cũng như khi xét thấy cần thiết thì ra quyết định trưng cầu giám định.

Những vấn đề cần (bắt buộc) phải trưng cầu giám định (quy định tại Bộ luật Tố tụng hình sự) là:

+ Nguyên nhân chết người, tính chất thương tích, mức độ tổn hại sức khỏe hoặc khả năng lao động;

+ Tình trạng tâm thần của bị can, bị cáo trong trường hợp có nghi ngờ về năng lực trách nhiệm hình sự của họ;

+ Tình trạng tâm thần của người làm chứng hoặc người bị hại trong trường hợp có nghi ngờ về khả năng nhận thức và khai báo đúng đắn đối với những tình tiết của vụ án.

– Khi tiến hành trưng cầu giám định thì Thủ trưởng cơ quan điều tra ra quyết định trưng cầu giám định. Quyết định trưng cầu giám định phải nêu rõ yêu cầu giám định vấn đề gì: họ tên người được trưng

cầu hoặc tên cơ quan tiến hành giám định; ghi rõ quyền và nghĩa vụ của người giám định;

– Việc giám định có thể được tiến hành tại nơi tiến hành điều tra vụ án, ngay sau khi có quyết định trưng cầu giám định;

– Điều tra viên có quyền tham dự giám định nhưng phải báo trước cho người giám định biết;

– Sau khi tiến hành giám định, nếu bị can có yêu cầu thì được thông báo về nội dung kết luận giám định. Bị can được trình bày những ý kiến của mình về kết luận giám định, được yêu cầu giám định bổ sung hoặc giám định lại. Những điều này được ghi vào biên bản. Trong trường hợp cơ quan điều tra không chấp nhận yêu cầu của bị can thì phải nêu rõ lý do và báo cho bị can biết;

– Việc giám định lại, giám định bổ sung được tiến hành theo thủ tục chung nhưng phải do người giám định khác tiến hành.

– Nội dung kết luận giám định phải ghi rõ các nội dung sau:

+ Thời gian, địa điểm tiến hành giám định;

+ Họ tên, trình độ văn hóa, trình độ chuyên môn của người giám định;

+ Những người tham gia tiến hành giám định;

+ Những dấu vết, đồ vật, tài liệu và tất cả những gì đã được giám định, những phương pháp được áp dụng và giải đáp những vấn đề đã được đặt ra có căn cứ cụ thể.

Lưu ý: Để làm sáng tỏ hoặc bổ sung nội dung kết luận giám định, cơ quan điều tra có thể hỏi thêm người giám định về những tình tiết và có thể quyết định giám định bổ sung hoặc giám định lại.

Giả mạo trong công tác

Giả mạo trong công tác, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn vì vụ lợi hoặc động cơ cá nhân khác đã sử dụng chức vụ, quyền hạn của mình để thực hiện việc sửa chữa, làm sai lệch nội dung giấy tờ, tài liệu, làm giấy tờ giả, cấp giấy tờ giả, giả mạo chữ ký của người có chức vụ, quyền hạn.

Giảm mức hình phạt đã tuyên

Giảm mức hình phạt đã tuyên là việc Tòa án quyết định giảm thời hạn chấp hành một phần hình phạt cho những người bị kết án (tù, cải tạo không giam giữ...) đã chấp hành hình phạt được một thời hạn nhất

định và đã có sự cải tạo tốt.

Thời hạn chấp hành hình phạt để được xét giảm lần đầu là một phần ba thời hạn đối với các hình phạt cải tạo không giam giữ và tù có thời hạn, mười năm đối với tù chung thân.

Một người có thể được giảm hình phạt nhiều lần, nhưng phải bảo đảm chấp hành được một nửa mức hình phạt đã tuyên. Người bị kết án tù chung thân lần đầu được giảm xuống ba mươi năm tù và dù được giảm nhiều lần cũng phải bảo đảm thời hạn thực tế chấp hành hình phạt là hai mươi năm.

Đối với hình phạt bổ sung như cấm cư trú hoặc quản chế nếu đã chấp hành được một nửa thời hạn hình phạt và có nhiều tiến bộ thì theo đề nghị của chính quyền địa phương, Tòa án có thể quyết định miễn việc chấp hành hình phạt còn lại.

Trong trường hợp đặc biệt, người bị kết án mà có lý do đáng được khoan hồng thêm như đã lập công, đã quá già yếu hoặc mắc bệnh hiểm nghèo, thì Tòa án có thể xét giảm vào thời gian sớm hơn hoặc với mức cao hơn so với thời gian và mức nộp trên.

Giảm thi hành án

Giảm thi hành án là trường hợp người phải thi hành khoản tiền phạt, án phí theo bản án, quyết định của Tòa án nhưng có đủ các điều kiện do pháp luật quy định và hướng dẫn tại Thông tư này, nên được Tòa án có thẩm quyền quyết định giảm thi hành một phần tiền phạt, án phí.

Giết con mới đẻ

Giết con mới đẻ được hiểu là hành vi của người mẹ làm chết con do mình mới sinh ra một cách cố ý và trái pháp luật hoặc vứt bỏ đứa trẻ dẫn đến hậu quả đứa trẻ (sơ sinh) đó chết.

Giết người

Giết người được hiểu là hành vi làm chết người khác một cách cố ý và trái pháp luật.

Giết người do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng

Giết người do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng, được hiểu là hành vi cố ý làm chết người đang có hành vi xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền lợi ích chính đáng của bản thân hoặc của người khác khi việc chống trả rõ ràng quá mức cần thiết, không phù hợp với tính chất và mục đích nguy hiểm của hành vi xâm hại mà

nạn nhân đang thực hiện.

Hành vi chống trả được coi là vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng phải hội đủ các yếu tố sau:

- Chống trả rõ ràng quá mức cần thiết. Điều luật không qui định cụ thể mức cần thiết của hành vi chống trả nhưng theo chúng tôi, mức cần thiết là mức có thể ngăn chặn được hành vi xâm phạm lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền, lợi ích hợp pháp của người thực hiện hành vi chống trả hoặc của người khác.

- Theo chúng tôi mức cần thiết, có thể hiểu là mức độ của hành vi cho phép khống chế, ngăn chặn ngay và có hiệu quả đối với hành vi phạm tội của nạn nhân. Để khống chế, ngăn chặn được hành vi phạm tội của nạn nhân bao giờ hành vi của người chống trả phải có cường độ cao hơn, nguy hiểm hơn ở một mức độ nhất định (tức không thể tương xứng với hành vi của nạn nhân).

Được xem là quá mức cần thiết khi có các dấu hiệu sau:

+ Có thời gian để lựa chọn phương thức chống trả khác ít nguy hiểm hơn, nhưng lại lựa chọn những phương thức chống trả có tính chất nguy hiểm cao.

+ Hành vi phạm tội của nạn nhân đã chấm dứt hoặc đã khống chế được nạn nhân, nhưng vẫn tấn công nạn nhân.

+ Điều kiện về không gian, thời gian cho phép (có thể) áp dụng chính xác phương thức chống trả (như ban ngày hoặc có ánh sáng rõ của đèn nếu vào ban đêm ...).

- Việc chống trả quá mức cần thiết phải là rõ ràng (rõ ràng quá mức cần thiết). Để xác định dấu hiệu rõ ràng theo chúng tôi cơ quan tiến hành tố tụng phải chứng minh được đây là trường hợp (hoặc đây là tình tiết) hiển nhiên cho phép người phạm tội (hoặc bất kỳ người nào khác trong hoàn cảnh tương tự) cũng có thể lựa chọn dễ dàng phương thức chống trả ít gây thiệt hại hơn phương thức chống trả đã được người phạm tội thực hiện, hoặc lựa chọn những biện pháp khác không nhất thiết phải gây thiệt hại cho nạn nhân.

Ví dụ: Một nhân viên tổ bảo vệ đuổi bắt tên trộm, tên trộm đã kháng cự bằng tay không, nhưng khi bắt được tên trộm thì người bảo vệ tiếp tục đánh làm cho tên trộm chết (trường hợp này là quá mức cần thiết).

- Việc chống trả nói trên là không phù hợp với tính chất và mục đích nguy hiểm cho xã hội của hành vi xâm hại.

Thông thường mỗi hành vi xâm phạm đến lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền và lợi ích chính đáng của công dân (như hành vi cướp, trộm cắp, hiếp dâm ...) đều có tính chất, mức độ khác nhau, nếu chỉ xét đơn thuần là việc chống trả (rõ ràng) quá mức cần thiết để truy cứu trách nhiệm hình sự người có hành vi chống trả đó là chưa đầy đủ.

Những trường hợp đặc biệt vì do tình huống, hoàn cảnh cụ thể người chống trả không có thời gian hoặc điều kiện để chọn lựa, cân nhắc việc chống trả như thế nào nên họ đã áp dụng những biện pháp mạnh mẽ nhất tước đoạt tính mạng của người có hành vi xâm hại, thì không nên buộc họ phải chịu trách nhiệm hình sự về tội này.

Ví dụ: Trong phiên gác bảo vệ kho vũ khí, một nhóm phá hoại đột nhập, người canh gác trước tình thế chỉ có một mình lại bị bất ngờ, nếu để chậm sẽ có thể bị nhóm phá hoại tiêu diệt và phá hủy kho nên đã nổ súng tiêu diệt ngay.

Lưu ý: Nạn nhân phải là người có hành vi xâm phạm lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền và lợi ích chính đáng của người phạm tội (người chống trả hành vi xâm hại) hoặc của người khác.

Giết người trong trạng thái tinh thần kích động mạnh

Giết người trong trạng thái tinh thần kích động mạnh được hiểu là hành vi giết người trong tình trạng không tự chủ, không kiềm chế được hành vi phạm tội của mình (tức sự phản ứng của người phạm tội) do hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân đối với chính người phạm tội hoặc người thân thích của người phạm tội.

Giúp người khác tự sát

Giúp người khác tự sát, được hiểu là hành vi tạo điều kiện cần thiết cho người khác để tự chấm dứt cuộc sống của chính họ.

H

Hậu quả của tội phạm

Hậu quả của tội phạm là những thiệt hại do hành vi phạm tội gây ra cho những quan hệ xã hội (khách thể) được Bộ luật Hình sự bảo vệ.

Hậu quả của tội phạm gồm các thiệt hại về vật chất hoặc thiệt hại về tinh thần, được biểu hiện dưới hình thức thiệt hại về tài sản, tính mạng, sức khỏe hoặc danh dự nhân phẩm...

Hành hạ người khác

Hành hạ người khác được hiểu là hành vi đối xử tàn ác đối với

người lệ thuộc mình (lệ thuộc về quan hệ xã hội, quan hệ công tác hoặc về tôn giáo).

Hành hạ ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con, cháu

Hành hạ ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con, cháu, được hiểu là việc đối xử một cách tàn ác với ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con cháu hoặc người có công nuôi dưỡng mình một cách thường xuyên.

Hành hung để tẩu thoát

Hành hung để tẩu thoát, được hiểu là hành vi của người phạm tội dùng vũ lực (như đấm, đá, dùng gậy đánh ...) chống trả lại việc đuổi bắt, nhằm mục đích tẩu thoát khỏi sự truy đuổi của người bị hại hoặc những người khác.

Hành hung đồng đội

Hành hung đồng đội, được hiểu là hành vi dùng vũ lực tác động lên thân thể của đồng đội.

Hành hung người chỉ huy hoặc cấp trên

Hành hung người chỉ huy hoặc cấp trên, được hiểu là hành vi của quân nhân dùng vũ lực tác động lên thân thể của người chỉ huy hoặc cấp trên.

Lưu ý: Cấp trên (trong đơn vị quân đội) là những người sau đây:

Nếu người phạm tội và người ra lệnh (hoặc người bị hại) cùng biên chế trong một cơ quan, đơn vị nhất định thì:

- Người có chức vụ cao hơn là cấp trên, người có chức vụ thấp hơn là cấp dưới, mà không phân biệt cấp bậc;

- Người có cấp bậc cao hơn là cấp trên, nếu những người đó có cùng chức vụ.

Nếu người phạm tội và người ra lệnh (hoặc người bị hại) không cùng biên chế trong một cơ quan, đơn vị nhất định thì:

- Người có cấp bậc cao hơn là cấp trên, mà không phân biệt chức vụ trong quân đội;

- Người có chức vụ trong quân đội cao hơn là cấp trên, nếu những người đó có cùng cấp bậc.

Nếu người phạm tội và người ra lệnh (hoặc người bị hại) không cùng biên chế trong một cơ quan, đơn vị nhất định, nhưng cùng thực hiện một nhiệm vụ trong một thời gian nhất định thì:

- Người được giao phụ trách là cấp trên mà không phân biệt cấp bậc, chức vụ;

- Người có cấp bậc cao hơn là cấp trên mà không phân biệt chức vụ, nếu không có ai được giao phụ trách.

- Người có chức vụ trong Quân đội cao hơn là cấp trên, nếu những người đó có cùng cấp bậc và không có ai được giao phụ trách.

Hành nghề mê tín, dị đoan

Hành nghề mê tín, dị đoan được hiểu là hành vi dùng bói toán, đồng bóng hoặc các hình thức mê tín dị đoan khác để thu lợi và coi đó là một nghề kiếm sống.

- Mê tín dị đoan là tin một cách mù quáng vào những điều duy tâm, ma quỉ, nhảm nhí, tin vào thần thánh, định mệnh.

- Các hình thức mê tín dị đoan gồm: Bói toán, đồng bóng hoặc các hình thức khác.

- Người có cấp bậc cao hơn là cấp trên, mà không phân biệt chức vụ trong quân đội;

- Người có chức vụ trong quân đội cao hơn là cấp trên, nếu những người đó có cùng cấp bậc.

Nếu người phạm tội và người ra lệnh (hoặc người bị hại) không cùng biên chế trong một cơ quan, đơn vị nhất định, nhưng cùng thực hiện một nhiệm vụ trong một thời gian nhất định thì:

- Người được giao phụ trách là cấp trên mà không phân biệt cấp bậc, chức vụ;

- Người có cấp bậc cao hơn là cấp trên mà không phân biệt chức vụ, nếu không có ai được giao phụ trách.

- Người có chức vụ trong Quân đội cao hơn là cấp trên, nếu những người đó có cùng cấp bậc và không có ai được giao phụ trách.

Hành vi khác hủy hoại rừng

Hành vi khác hủy hoại rừng là đào bới, nổ mìn, san ủi, đào, đắp ngăn nước thủy triều, tháo nước hoặc xả chất độc hại vào rừng trái pháp luật ... làm cho cây rừng bị chết hàng loạt, đất rừng bị ô nhiễm.

Hành vi này được thể hiện bằng trực tiếp (như bằng lời nói trước mặt, nói trực tiếp với người bị đe doạ) hoặc bằng gián tiếp (như qua thư, qua điện thoại hoặc nhắn qua người khác).

Hành vi trái pháp luật nghiêm trọng

Hành vi trái pháp luật nghiêm trọng là hành vi xâm phạm sức khỏe, danh dự, nhân phẩm của người phạm tội hoặc của người thân thích của họ nhưng chưa đủ yếu tố cấu thành một tội phạm cụ thể.

Lưu ý:

- Tình trạng tinh thần bị kích động mạnh là tình trạng người phạm tội không hoàn toàn tự chủ, tự kiềm chế được hành vi phạm tội của mình. Nói chung, sự kích động đó phải là tức thời do hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân gây nên sự phản ứng dẫn tới hành vi giết người. Nhưng cá biệt có trường hợp do hành vi trái pháp luật của nạn nhân có tính đè nén, áp bức tương đối nặng nề, lặp đi lặp lại, sự kích động đó đã âm ỉ, kéo dài, đến thời điểm nào đó hành vi trái pháp luật của nạn nhân lại tiếp diễn làm cho người bị kích động không tự kiềm chế được; nếu tách riêng sự kích động mới này thì không coi là kích động mạnh, nếu xét cả quá trình phát triển của sự việc thì được coi là mạnh hoặc là rất mạnh.

- Hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân đối với người phạm tội hoặc đối với người thân thích của người đó tuy làm cho người phạm tội bị kích động mạnh, nhưng nói chung chưa đến mức là phạm tội. Nếu hành vi trái pháp luật đó trực tiếp xâm phạm tính mạng, sức khỏe hoặc lợi ích hợp pháp của người phạm tội hoặc thân thích của người phạm tội hoặc của xã hội, đã cấu thành tội phạm thì hành vi chống trả lại gây chết người có thể được xem xét là trường hợp phòng vệ chính đáng, hoặc do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng.

- Trong trường hợp cá biệt hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân cấu thành tội phạm ít nghiêm trọng (như tội làm nhục người khác, tội vu khống) thì cũng được coi là giết người trong tình trạng tinh thần bị kích động mạnh (thí dụ: Hai anh em đồng hao ở chung nhà bố mẹ vợ, người anh thường xuyên làm nhục thô bạo và trắng trợn vu khống người em, đến thời điểm nào đó lại lăng nhục người em nên người anh bị em giết).

- Đối với trường hợp người uống rượu hoặc chất kích thích mạnh khác mà bị say, nhân có hành vi trái pháp luật không nghiêm trọng của nạn nhân mà thực hiện hành vi giết người, thì không coi là trường hợp phạm tội do bị kích động mạnh. Phải tùy theo hoàn cảnh, tính chất và mức độ sai trái của hành vi do nạn nhân thực hiện cũng như những tình tiết khác của vụ án, mà xử lý về tội giết người.

- Để có thể xác định tinh thần của người phạm tội có thể bị kích động mạnh hay không và để phân biệt giữa "kích động" với "kích động mạnh", cần xem xét một cách khách quan, toàn diện các mặt: Thời gian, hoàn cảnh, địa điểm, diễn biến, nguyên nhân sâu xa và trực tiếp của sự việc; mối quan hệ giữa nạn nhân và người phạm tội, trình độ văn hóa, chính trị, tính tình, cá tính của mỗi bên; mức độ nghiêm trọng của hành vi trái pháp luật của nạn nhân, mối quan hệ nhân quả trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân với tình trạng tinh thần bị kích động mạnh của người phạm tội.

- Trường hợp tinh thần bị kích động mạnh nhưng không phải do hành vi trái pháp luật của nạn nhân, hoặc do các nguyên nhân như dùng chất kích thích thì không cấu thành tội này, người có hành vi giết người phải chịu trách nhiệm hình sự về tội giết người (qui định tại Điều 93 Bộ luật hình sự).

Hàng giả

Hàng giả là những sản phẩm hàng hóa có một trong những dấu hiệu sau đây:

- *Hàng giả chất lượng hoặc công dụng:*

+ Hàng hóa không có giá trị sử dụng hoặc có giá trị sử dụng không đúng như bản chất tự nhiên, tên gọi, công dụng của nó.

+ Hàng hóa đưa thêm tạp chất, phụ gia không được phép sử dụng làm thay đổi chất lượng; không có hoặc có ít dược chất, có chứa dược chất khác với tên dược chất ghi trên nhãn hoặc bao bì, không có hoặc không đủ hoạt chất, chất hữu hiệu không đủ gây nên công dụng; có hoạt chất, chất hữu hiệu khác với tên hoạt chất, chất hữu hiệu ghi trên bao bì.

+ Hàng hóa không đủ thành phần nguyên liệu hoặc bị thay thế bằng những nguyên liệu, phụ tùng khác, không đảm bảo chất lượng so với tiêu chuẩn chất lượng hàng hóa đã công bố, gây hậu quả xấu đối với sản xuất, sức khỏe người, động vật, thực vật hoặc môi sinh, môi trường.

+ Hàng hóa thuộc danh mục tiêu chuẩn bắt buộc áp dụng mà không thực hiện gây hậu quả xấu đối với sản xuất, sức khỏe người, động vật, thực vật hoặc môi sinh, môi trường.

+ Hàng hóa chưa được chứng nhận phù hợp tiêu chuẩn mà sử dụng giấy chứng nhận hoặc dấu phù hợp tiêu chuẩn (đối với danh mục hàng hóa bắt buộc).

- *Giả về nhãn hiệu hàng hóa, kiểu dáng công nghiệp, nguồn gốc,*

xuất xứ hàng hóa.

+ Hàng hóa có nhãn hiệu hàng hóa trùng hoặc tương tự, gây nhầm lẫn với nhãn hiệu hàng hóa của người khác đang được bảo hộ cho cùng loại hàng hóa, kể cả nhãn hiệu hàng hóa đang được bảo hộ theo các Điều ước quốc tế mà Việt Nam tham gia mà không được phép của chủ nhãn hiệu.

+ Hàng hóa có nhãn hiệu hoặc có bao bì mang nhãn hiệu trùng hoặc tương tự gây nhầm lẫn với tên thương mại được bảo hộ hoặc với tên gọi xuất xứ hàng hóa được bảo hộ.

+ Hàng hóa, bộ phận hàng hóa có hình dáng bên ngoài trùng với kiểu dáng công nghiệp đang được bảo hộ mà không được phép của chủ kiểu dáng công nghiệp.

+ Hàng hóa có dấu hiệu giả mạo về chỉ dẫn nguồn gốc, xuất xứ hàng hóa gây hiểu sai lệch về nguồn gốc, nơi sản xuất, nơi đóng gói, lắp ráp hàng hóa.

- *Giả về nhãn hàng hóa.*

+ Hàng hóa có nhãn hàng hóa giống hệt hoặc tương tự với nhãn hàng hóa của cơ sở khác đã công bố.

+ Nội dung ghi trên nhãn bị cạo, tẩy xóa sửa đổi, ghi không đúng thời hạn sử dụng để lừa dối khách hàng.

+ Những chỉ tiêu ghi trên nhãn hàng hóa không phù hợp với chất lượng hàng hóa nhằm lừa dối người tiêu dùng.

Hành động phạm tội

Hành động phạm tội là hình thức của hành vi có tính chủ động làm biến đổi tình trạng bình thường của đối tượng mà hành vi phạm tội tác động.

Hành vi bán hàng giả

Hành vi bán hàng giả: là hành vi dùng sản phẩm, hàng hóa mà người bán biết rõ là hàng giả đưa ra thị trường để đổi lấy tiền, tài sản hoặc các giấy tờ có giá trị như tiền (tức hình thức mua bán) để thu lợi bất chính.

Hành vi mua hàng giả

Hành vi mua hàng giả: là hành vi dùng tiền, tài sản hoặc các giấy tờ có giá trị như tiền để đổi lấy sản phẩm, hàng hóa mà người mua biết đó là hàng giả để bán lại nhằm thu lợi bất chính.

Hành vi nguy hiểm cho xã hội

a. Hành vi nguy hiểm cho xã hội là hành vi đã gây ra thiệt hại hoặc đe dọa trực tiếp sẽ gây ra thiệt hại đáng kể cho các quan hệ xã hội (khách thể) mà Bộ luật Hình sự bảo vệ.

b. Hành vi nguy hiểm được thể hiện dưới hai dạng là hành động và không hành động.

c. Mức độ nguy hiểm của hành vi được thể hiện theo từng loại tội phạm cụ thể mà Bộ luật Hình sự quy định. Thông thường để xác định tính chất, mức độ nguy hiểm của hành vi phải dựa vào tầm quan trọng của quan hệ mà hành vi đó xâm hại và tính chất, mức độ thiệt hại xảy ra hoặc sẽ xảy ra, các thủ đoạn công cụ, phương tiện hỗ trợ khi thực hiện hành vi đó.

Hành vi tố tụng bị khiếu nại

Hành vi tố tụng bị khiếu nại là hành vi được thực hiện trong hoạt động tố tụng của Thủ trưởng, Phó thủ trưởng cơ quan điều tra, Viện trưởng, Phó Viện trưởng Viện kiểm sát, Chánh án, Phó Chánh án, Thẩm phán Tòa án được phân công chủ tọa phiên tòa trước khi mở phiên tòa, người có thẩm quyền tiến hành một số hoạt động điều tra mà người khiếu nại cho rằng hành vi đó là trái pháp luật, xâm phạm đến quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

Hệ thống hình phạt

Hệ thống hình phạt là một chỉnh thể bao gồm những hình phạt được quy định trong Bộ luật Hình sự, có phương thức liên kết với nhau theo một trật tự nhất định. Hệ thống hình phạt gồm các hình phạt chính, hình phạt bổ sung và các biện pháp tư pháp hỗ trợ cho các hình phạt.

Hiệu lực của bộ luật hình sự theo không gian

Hiệu lực của Bộ luật Hình sự theo không gian là hiệu lực được luật quy định áp dụng đối với những hành vi phạm tội xảy ra trên lãnh thổ, và những trường hợp có hiệu lực đối với hành vi phạm tội xảy ra ngoài lãnh thổ của nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. Bộ luật Hình sự năm 1999 đã quy định những nguyên tắc về vấn đề này như sau:

a. Đối với những người phạm tội trên lãnh thổ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam thì Bộ luật Hình sự được áp dụng đối với mọi hành vi phạm tội.

Đối với người nước ngoài phạm tội trên lãnh thổ Việt Nam, thuộc

đối tượng được hưởng các đặc quyền ngoại giao hoặc ưu đãi và miễn trừ về lãnh sự theo pháp luật Việt Nam, theo các Điều ước quốc tế mà Việt Nam đã ký kết hoặc tham gia hoặc theo tập quán quốc tế, thì vấn đề trách nhiệm hình sự của họ được giải quyết bằng con đường ngoại giao.

b. Đối với những hành vi phạm tội ở ngoài lãnh thổ Việt Nam, nếu người có hành vi phạm tội đó là công dân Việt Nam thì họ có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự tại Việt Nam theo quy định của Bộ luật Hình sự Việt Nam. Người không quốc tịch thường trú tại Việt Nam nếu phạm tội ở ngoài lãnh thổ Việt Nam thì có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự tại Việt Nam (tương tự như công dân Việt Nam).

Đối với người nước ngoài phạm tội ở ngoài lãnh thổ Việt Nam có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự theo Bộ luật Hình sự Việt Nam, trong những trường hợp được quy định trong Điều ước quốc tế mà Việt Nam ký kết hoặc tham gia.

Hiệu lực của bộ luật hình sự về thời gian

Hiệu lực của Bộ luật Hình sự về thời gian là hiệu lực thi hành của điều luật được áp dụng tại thời điểm hành vi phạm tội được thực hiện hoặc được áp dụng đối với hành vi phạm tội thực hiện, trước khi điều luật đó có hiệu lực.

Bộ luật Hình sự năm 1999 quy định điều luật áp dụng đối với một hành vi phạm tội là điều luật đang có hiệu lực thi hành tại thời điểm mà hành vi phạm tội được thực hiện. Trong trường hợp điều luật quy định một tội phạm mới, một hình phạt nặng hơn, một tình tiết tăng nặng mới hoặc hạn chế phạm vi áp dụng án treo, miễn trách nhiệm hình sự, miễn hình phạt, giảm hình phạt, xóa án tích và các quy định khác không có lợi cho người phạm tội, thì không áp dụng đối với hành vi phạm tội đã thực hiện trước khi điều luật đó có hiệu lực thi hành. Trong trường hợp điều luật xóa bỏ một tội phạm, một hình phạt, một tình tiết tăng nặng, quy định một hình phạt nhẹ hơn, một tình tiết giảm nhẹ mới hoặc mở rộng phạm vi áp dụng án treo, miễn trách nhiệm hình sự, miễn hình phạt, giảm hình phạt, xóa án tích và các quy định khác có lợi cho người phạm tội, thì được áp dụng đối với hành vi phạm tội đã thực hiện trước khi điều luật đó có hiệu lực thi hành.

Hiếp dâm

Hiếp dâm được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe doạ dùng vũ lực hoặc lợi dụng tình trạng không thể tự vệ được của nạn nhân, hoặc thủ đoạn khác giao cấu với nạn nhân trái với ý muốn của họ.

Hiếp dâm trẻ em

Hiếp dâm trẻ em được hiểu là hành vi dùng vũ lực, đe dọa dùng vũ lực, hoặc lợi dụng tình trạng không thể tự vệ được của trẻ em hoặc thủ đoạn khác giao cấu với trẻ em từ đủ mười ba tuổi đến dưới mười sáu tuổi, trái ý muốn của trẻ em, hoặc giao cấu với trẻ em dưới mười ba tuổi.

Ví dụ: Người phạm tội dùng vũ lực trói, bịt miệng nạn nhân làm nạn nhân không thể kháng cự được để giao cấu với nạn nhân.

Hình phạt

Hình phạt là biện pháp cưỡng chế nghiêm khắc nhất của Nhà nước nhằm tước bỏ hoặc hạn chế quyền, lợi ích của người phạm tội, được quy định trong Bộ luật Hình sự.

Hình phạt không chỉ nhằm trừng trị người phạm tội mà còn giáo dục họ trở thành người có ích cho xã hội, có ý thức tuân theo pháp luật và các quy tắc của cuộc sống xã hội chủ nghĩa, ngăn ngừa họ phạm tội mới. Hình phạt còn nhằm giáo dục người khác tôn trọng pháp luật, đấu tranh chống và phòng ngừa tội phạm.

Hình phạt đối với người phạm tội phải do Tòa án tuyên và ghi trong bản án.

Đối với mỗi tội phạm, người phạm tội chỉ bị áp dụng một trong các hình phạt chính là: cảnh cáo, phạt tiền, cải tạo không giam giữ, trục xuất, tù có thời hạn, tù chung thân, tử hình; kèm theo hình phạt chính có thể áp dụng một hoặc nhiều hình phạt bổ sung như: cấm đảm nhiệm chức vụ, cấm hành nghề hoặc làm những công việc nhất định, cấm cư trú, quản chế, tước một số quyền công dân, tịch thu tài sản, phạt tiền khi không áp dụng là hình phạt chính, trục xuất khi không áp dụng là hình phạt chính.

Đối với người chưa thành niên phạm tội, không áp dụng hình phạt tù chung thân hoặc tử hình, không phạt tiền và áp dụng các hình phạt bổ sung.

Hình phạt bổ sung

Hình phạt bổ sung là hình phạt được áp dụng kèm theo việc áp dụng hình phạt chính. So với hình phạt chính, hình phạt bổ sung được áp dụng không phải đối với tất cả các loại tội phạm mà chỉ riêng cho một số tội nhất định, được quy định cụ thể trong Bộ luật Hình sự. Trong hệ thống hình phạt mà Bộ luật Hình sự 1999 quy định, thì phạt

tiền và trục xuất là loại hình phạt vừa có thể áp dụng là hình phạt chính vừa là hình phạt bổ sung. Việc quy định các hình phạt bổ sung trong Bộ luật Hình sự Việt Nam là một trong những nhân tố mở ra khả năng pháp lý, giúp cho việc cá thể hóa hình phạt, bảo đảm tác động có lựa chọn đối với người phạm tội, tùy theo tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội của tội phạm và nhân thân người phạm tội. Nói một cách khác, với chức năng hỗ trợ hình phạt chính, hình phạt bổ sung giúp cho Tòa án áp dụng những biện pháp xử lý triệt để và công bằng đối với người phạm tội, đạt được mục đích tối đa của hình phạt.

Hội đồng tư vấn đặc xá

Hội đồng tư vấn đặc xá là tổ chức liên ngành gồm đại diện các cơ quan, tổ chức có liên quan do Chủ tịch nước quyết định thành lập để triển khai thực hiện Quyết định về đặc xá của Chủ tịch nước và tham mưu, tư vấn cho Chủ tịch nước thực hiện hoạt động đặc xá.

Hội đồng xét xử vụ án hình sự

Hội đồng xét xử vụ án hình sự là Hội đồng được thành lập theo quyết định của của Tòa án để tiến hành xét xử vụ án hình sự theo thẩm quyền.

Mỗi Hội đồng được thành lập để xét xử một vụ án cụ thể (chứ không có một Hội đồng xét xử cố định chỉ thành lập một lần).

Hội đồng xét xử gồm các Thẩm phán (nếu là xét xử phúc thẩm) hoặc thẩm phán và hội thẩm (nếu là xét xử sơ thẩm) cùng tham gia.

Khi xét xử sơ thẩm vụ án hình sự, Hội đồng xét xử gồm một Thẩm phán và hai Hội thẩm. Trong trường hợp vụ án có tính chất nghiêm trọng, phức tạp thì Hội đồng xét xử có thể gồm hai Thẩm phán và ba Hội thẩm. Đối với vụ án mà bị cáo bị đưa ra xét xử về tội theo khung hình phạt có mức cao nhất là tử hình thì Hội đồng xét xử gồm hai Thẩm phán và ba Hội thẩm.

Hội đồng xét xử phúc thẩm gồm ba Thẩm phán. Trong trường hợp cần thiết có thể có thêm hai Hội thẩm.

Hội thẩm

a. Hội thẩm là người được bầu hoặc cử theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ xét xử những vụ án thuộc thẩm quyền của Tòa án (khoản 2 Điều 1 Pháp lệnh Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân ngày 4/10/2002).

b. Công dân Việt Nam trung thành với Tổ quốc và Hiến pháp nước

Cộng hòa xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, có phẩm chất đạo đức tốt, liêm khiết và trung thực, có kiến thức pháp lý, có tinh thần kiên quyết bảo vệ pháp chế xã hội chủ nghĩa, kiên quyết đấu tranh bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của công dân, có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao, thì có thể được bầu, cử làm Hội thẩm.

c. Hội thẩm nhân dân ở nước Cộng hòa xã hội Chủ nghĩa Việt Nam gồm có:

- Hội thẩm nhân dân Tòa án nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Hội thẩm nhân dân Tòa án nhân dân quận, huyện, thị xã, thành phố thuộc tỉnh (gọi chung là Hội thẩm nhân dân);

- Hội thẩm quân nhân Tòa án quân sự cấp quân khu và tương đương; Hội thẩm quân nhân Tòa án quân sự khu vực (gọi chung là Hội thẩm quân nhân).

Việc xét xử của Tòa án nhân dân địa phương có Hội thẩm nhân dân tham gia; việc xét xử của Tòa án quân sự cấp quân khu và Tòa án quân sự khu vực có Hội thẩm quân nhân tham gia theo quy định của pháp luật tố tụng. Khi xét xử, Hội thẩm ngang quyền với Thẩm phán.

Hoàn cảnh phạm tội

Hoàn cảnh phạm tội được hiểu là tình hình kinh tế, chính trị, xã hội nơi xảy ra tội phạm.

Hoãn phiên tòa

Hoãn phiên tòa là trường hợp đã mở phiên tòa xét xử vụ án, nhưng vì có các lý do được Bộ luật tố tụng hình sự quy định nên không thể tiến hành xét xử vụ án, mà phải chờ cho đến khi khắc phục được các lý do đó, phiên tòa mới được tiến hành trở lại.

Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự những trường hợp sau đây phải hoãn phiên tòa:

a. Nếu phải thay đổi Thẩm phán hoặc Hội thẩm nhân dân tại phiên tòa mà không có Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân thay thế.

b. Nếu Kiểm sát viên vắng mặt hoặc bị thay đổi.

c. Nếu bị cáo vắng mặt ngoài những trường hợp được pháp luật quy định có thể xét xử vắng mặt bị cáo.

d. Nếu bị cáo yêu cầu hoãn phiên tòa trong trường hợp họ chưa nhận được Bản cáo trạng và quyết định đưa vụ án ra xét xử.

đ. Nếu người bào chữa vắng mặt trong trường hợp xét xử bị cáo về

tội mà theo khung hình phạt có mức cao nhất là tử hình, hoặc bị cáo là người chưa thành niên, người có nhược điểm về thể chất hoặc tâm thần.

e. Nếu vắng mặt người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự hoặc người đại diện hợp pháp của họ, người làm chứng hoặc người giám định, thì tùy theo trường hợp, Hội đồng xét xử quyết định hoãn phiên tòa hoặc vẫn tiến hành xét xử. Thời hạn hoãn phiên tòa không được quá ba mươi ngày, kể từ ngày ra quyết định hoãn phiên tòa.

Hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân

Hoạt động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân được hiểu là hành vi hoạt động thành lập tổ chức hoặc tham gia tổ chức với mục đích lật đổ chính quyền nhân dân.

Hoạt động phá hoại

Hoạt động phá hoại: Được hiểu là người phạm tội đã thực hiện những hành vi làm thiệt hại đến cơ sở vật chất kỹ thuật của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (như đốt phá các kho tàng của Nhà nước ...) hoặc làm cho các chính sách kinh tế - xã hội của Nhà nước không thực hiện được hoặc cản trở việc thực hiện các chính sách đó.

Hoạt động phạm tội

Hoạt động phạm tội: Được hiểu là các hoạt động (hành vi) để thực hiện tội phạm cụ thể nào đó như: cướp tài sản, vận chuyển trái phép ma túy...

Hoạt động phỉ

Hoạt động phỉ được hiểu là hành vi hoạt động vũ trang ở vùng rừng núi, vùng biển, vùng hiểm yếu khác, giết người, cướp phá tài sản với mục đích chống chính quyền nhân dân.

Hoạt động tình báo

Hoạt động tình báo: Được hiểu là người phạm tội đã tiến hành các hoạt động điều tra, thu thập tin tức, tài liệu thuộc bí mật Nhà nước.

Hoạt động thám báo

Hoạt động thám báo được thể hiện qua việc bí mật xâm nhập vào lãnh thổ Việt Nam để thu thập tin tức, bí mật về quân sự, đồng thời có tính chất hoạt động vũ trang (như phục kích, tập kích, bắt cóc...) nhằm phục vụ cho các hoạt động tình báo, phá hoại nêu trên.

Hoạt động thành lập tổ chức bao gồm các hoạt động chuẩn bị thành lập tổ chức, đã hoặc đang tiến hành thành lập tổ chức phản động.

Hoạt động vũ trang

Hoạt động vũ trang được hiểu là hành vi tổ chức hoặc tham gia lực lượng quân sự có trang bị vũ khí, tiến hành các hoạt động như: Đốt phá, gây nổ, tấn công vào các cơ quan Nhà nước (trụ sở Ủy ban nhân dân, đồn Công an ...), các cơ sở kinh tế, văn hoá (như đánh phá các công trình về kinh tế, nhà máy, kho tàng ...) đồng thời bắn giết cán bộ, nhân dân, cướp tài sản của Nhà nước, của tổ chức hoặc cá nhân.

Lưu ý: Đặc điểm của các hoạt động vũ trang này là không phải tiến hành ở vùng núi, vùng biển, vùng hiểm yếu khác mà được tiến hành ở mọi địa bàn trên lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Hoạt động vũ trang ở vùng rừng núi, vùng biển, vùng hiểm yếu như (đầm lầy, bưng biền...)

Hoạt động vũ trang ở vùng rừng núi, vùng biển, vùng hiểm yếu như (đầm lầy, bưng biền ...). Được hiểu là hành vi tổ chức hoặc tham gia lực lượng quân sự, có trang bị vũ khí, tiến hành các hoạt động quân sự để tấn công, đốt phá trụ sở chính quyền, các cơ sở kinh tế, văn hóa ...

Đặc điểm của các hoạt động quân sự nêu trên là được tiến hành ở vùng núi, vùng biển, vùng hiểm yếu khác. Đây là dấu hiệu cấu thành cơ bản của tội này, đồng thời cũng cũng là dấu hiệu phân biệt với cấu thành của các tội khác (như tội bạo loạn).

Hỏi cung bị can

a. Hỏi cung bị can (thẩm vấn) là hoạt động điều tra nhằm thu thập chứng cứ từ lời khai của bị can.

b. Việc hỏi cung bị can phải do điều tra viên tiến hành ngay sau khi có quyết định khởi tố bị can. Có thể hỏi cung bị can tại nơi tiến hành điều tra hoặc nơi ở của người đó.

Trước khi tiến hành hỏi cung, Điều tra viên phải đọc quyết định khởi tố bị can và giải thích cho bị can biết rõ quyền và nghĩa vụ của họ.

c. Trong vụ án có nhiều bị can thì hỏi riêng từng người và không để cho họ tiếp xúc với nhau. Tuy nhiên, cũng có thể để cho bị can tự viết lời khai của mình.

Lưu ý: Không được hỏi cung bị can vào ban đêm, trừ trường hợp không thể trì hoãn được, nhưng phải ghi rõ lý do vào biên bản.

Điều tra viên áp dụng hình thức nhục hình hoặc bức cung đối với

bị can thì phải chịu trách nhiệm hình sự theo Điều 298 và Điều 299 Bộ luật Hình sự 1999.

Khi hỏi cung, Điều tra viên phải lập biên bản hỏi cung. Biên bản hỏi cung phải ghi đầy đủ lời trình bày của bị can, các câu hỏi và câu trả lời. Sau khi hỏi cung, Điều tra viên phải đọc lại biên bản cho bị can nghe hoặc để bị can tự đọc lại biên bản.

Nếu việc hỏi cung được ghi âm, thì sau khi hỏi cung xong, phải phát lại để cho Điều tra viên và bị can cùng nghe. Biên bản phải ghi lại việc hỏi cung bị can và Điều tra viên cùng ký nhận vào biên bản hỏi cung.

Để việc hỏi cung đạt kết quả, Điều tra viên phải làm tốt công việc chuẩn bị hỏi cung. Việc chuẩn bị hỏi cung đòi hỏi Điều tra viên phải nghiên cứu hồ sơ để nắm vững nội dung vụ án, nhân thân bị can, qua đó mà lập kế hoạch hỏi cung. Trong kế hoạch hỏi cung phải dự kiến những vấn đề cần hỏi, dự kiến phương pháp và chiến thuật hỏi cũng như trình tự đưa câu hỏi, dự kiến việc đưa chứng cứ và định thời gian, địa điểm hỏi cung. Thông thường việc hỏi cung được tiến hành tại trụ sở cơ quan điều tra, tuy nhiên cũng có thể tại nơi ở của bị can.

Trước khi hỏi cung, Điều tra viên phải xác định xem có đúng bị can cần được xét hỏi không, phải đọc quyết định khởi tố bị can và giải thích cho bị can biết rõ quyền và nghĩa vụ. Trong trường hợp hỏi cung có người phiên dịch thì Điều tra viên phải giải thích quyền và nghĩa vụ của người phiên dịch và giải thích cho bị can biết họ được quyền yêu cầu thay đổi người phiên dịch. Nếu hỏi cung có mặt người bào chữa, người đại diện hợp pháp của bị can, thì Điều tra viên giải thích cho họ biết quyền và nghĩa vụ rồi mới tiến hành hỏi cung. Bị can được trình bày về những tình tiết của vụ án. Nếu vụ án có nhiều bị can thì hỏi cung riêng từng người và không để họ tiếp xúc với nhau. Có thể cho bị can tự viết lời khai của mình.

Hợp pháp hoá tiền, tài sản do phạm tội mà có

Hợp pháp hoá tiền, tài sản do phạm tội mà có được hiểu là hành vi rửa tiền thông qua các nghiệp vụ tài chính, Ngân hàng hoặc các giao dịch khác để hợp pháp hoá tiền, tài sản do phạm tội mà có hoặc sử dụng tiền, tài sản đó vào việc tiến hành các hoạt động kinh doanh hoặc hoạt động kinh tế khác.

Hủy án sơ thẩm để điều tra hoặc xét xử lại

Tòa án cấp phúc thẩm hủy án sơ thẩm để tiến hành lại tố tụng từ

giai đoạn điều tra khi nhận thấy việc điều tra ở cấp sơ thẩm không đầy đủ mà cấp phúc thẩm không thể bổ sung được.

Nếu thành phần Hội đồng xét xử sơ thẩm không đúng quy định hoặc có vi phạm nghiêm trọng khác về thủ tục tố tụng thì Tòa án cấp phúc thẩm hủy bản án sơ thẩm để xét xử lại ở cấp sơ thẩm với thành phần Hội đồng xét xử mới.

Lưu ý: Khi hủy án sơ thẩm để điều tra lại hoặc xét xử lại, Tòa án cấp phúc thẩm cần ghi rõ lý do của việc hủy án sơ thẩm.

Khi hủy án sơ thẩm để xét xử lại, Tòa án cấp phúc thẩm không quyết định trước những chứng cứ mà Tòa án cấp sơ thẩm cần phải chấp nhận hoặc cần phải bác bỏ, cũng như không quyết định trước về điều khoản Bộ luật Hình sự và hình phạt mà Tòa án cấp sơ thẩm sẽ phải áp dụng.

Hủy án sơ thẩm và đình chỉ vụ án

a. Tòa án cấp phúc thẩm hủy bản án sơ thẩm đồng thời tuyên bố bị can không phạm tội và đình chỉ vụ án, khi có một trong các căn cứ sau:

– Không có sự việc phạm tội;

– Hành vi không cấu thành tội phạm.

b. Tòa án cấp phúc thẩm hủy bản án sơ thẩm đồng thời đình chỉ vụ án khi có một trong các căn cứ sau:

– Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội chưa đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự;

– Người mà hành vi phạm tội của họ đã có bản án hoặc quyết định đình chỉ vụ án có hiệu lực pháp luật;

– Đã hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự;

– Tội phạm đã được đại xá;

– Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội đã chết, trừ trường hợp cần tái thẩm đối với người khác.

Hủy bỏ biện pháp ngăn chặn

Hủy bỏ biện pháp ngăn chặn là việc cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án quyết định không tiếp tục áp dụng biện pháp ngăn chặn đối với người đang bị áp dụng biện pháp ngăn chặn.

Cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án hủy bỏ biện pháp ngăn chặn trong những trường hợp sau đây:

a. Hủy bỏ biện pháp ngăn chặn khi vụ án bị đình chỉ;

b. Khi có một trong những căn cứ quy định tại Bộ luật Tố tụng hình sự hoặc đã hết thời hạn điều tra, mà không chứng minh được bị can thực hiện tội phạm thì vụ án được đình chỉ;

Trong trường hợp này, mọi biện pháp ngăn chặn đã áp dụng đều phải được hủy bỏ.

c. Hủy bỏ biện pháp ngăn chặn khi thấy không còn cần thiết.

Trong khi điều tra, truy tố, xét xử nếu thấy không cần thiết phải áp dụng biện pháp ngăn chặn nữa thì cơ quan điều tra, Viện Kiểm sát, Tòa án hủy bỏ biện pháp ngăn chặn đang được áp dụng.

Hủy bỏ biện pháp tạm giam

Hủy bỏ biện pháp tạm giam là việc Chánh án hoặc Phó chánh án Tòa án theo đề nghị của Thẩm phán được phân công làm chủ tọa phiên tòa, ra quyết định hủy bỏ biện pháp tạm giam đối với bị can, bị cáo trong trường hợp bị can, bị cáo đang bị tạm giam, nhưng xét thấy không cần thiết tiếp tục tạm giam bị can, bị cáo và cũng không cần thiết áp dụng biện pháp ngăn chặn khác.

Hủy hoại cơ sở vật chất - kỹ thuật của Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Hủy hoại cơ sở vật chất - kỹ thuật của Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Được hiểu là làm tiêu hủy tài sản như (trụ sở, các trang thiết bị trong trụ sở của các cơ quan Nhà nước, tổ chức Chính trị, tổ chức Chính trị xã hội), các cơ sở hạ tầng trong lĩnh vực chính trị, an ninh, quốc phòng, kinh tế, khoa học - kỹ thuật, văn hoá, xã hội như (các phương tiện giao thông, thông tin liên lạc, hệ thống cầu đường, bến cảng, các kho tàng, sân bay, công trình phòng thủ biên giới, nhà máy, hầm mỏ, lò phản ứng hạt nhân, đê điều, danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử văn hoá đã được xếp hạng...) bằng các hình thức như đặt bom phá hoại, đốt cháy hoàn toàn...

Lưu ý: Làm tiêu hủy, được hiểu là làm cho các đối tượng là tài sản, cơ sở hạ tầng nêu trên bị mất hẳn hoặc mất hoàn toàn giá trị hoặc giá trị sử dụng.

Hủy hoại chiến lợi phẩm

Hủy hoại chiến lợi phẩm, được hiểu là hành vi làm cho chiếm lợi phẩm mất hoàn toàn giá trị sử dụng.

Hủy hoại diện tích rừng đặc biệt lớn

Hủy hoại diện tích rừng đặc biệt lớn: là hủy hoại rừng sản xuất với diện tích, từ trên bốn lần mức tối đa bị xử phạt vi phạm hành chính.

Hủy hoại diện tích rừng rất lớn

Hủy hoại diện tích rừng rất lớn: là trường hợp hủy hoại rừng sản xuất với diện tích từ trên hai lần mức tối đa bị xử phạt vi phạm hành chính đến bốn lần mức tối đa bị xử phạt vi phạm hành chính.

Ví dụ: Mức tối đa bị xử phạt vi phạm hành chính theo quy định hiện hành đối với hành vi phá rừng sản xuất là 10.000m^2. Trần Đình S phá rừng sản xuất với diện tích là 30.000m^2. Hành vi phạm tội của S thuộc trường hợp hủy hoại diện tích rừng rất lớn.

Hủy hoại nguồn lợi thủy sản

Hủy hoại nguồn lợi thủy sản được hiểu là hành vi (một trong các hành vi) sau đây:

a. Sử dụng chất độc, chất nổ, các hóa chất khác, dùng điện hoặc các phương tiện, ngư cụ khác bị cấm để khai thác thủy sản hoặc làm hủy hoại nguồn lợi thủy sản.

b. Khai thác thủy sản tại khu vực bị cấm, trong mùa sinh sản của một số loài hoặc vào thời gian khác mà pháp luật cấm.

c. Khai thác các loài thủy sản quý hiếm bị cấm theo quy định của Chính phủ.

d. Phá hoặc hủy hoại nơi cư ngụ của các loài thủy sản quý hiếm được bảo vệ theo quy định của Chính phủ.

đ. Vi phạm các quy định về bảo vệ nguồn lợi thủy sản.

Hủy hoại rừng

Hủy hoại rừng được hiểu là hành vi đốt, phá rừng trái phép hoặc có hành vi khác hủy hoại rừng.

Hủy hoại tài sản

Hủy hoại tài sản, được hiểu là hành vi làm cho tài sản bị hư hại đến mức mất hẳn giá trị hoặc giá trị sử dụng, và không thể khôi phục lại được hoặc bị tiêu hủy hoàn toàn.

Hủy hoại tài sản bị kê biên

Hủy hoại tài sản bị kê biên được thể hiện qua hành vi làm mất

hẳn tính năng, tác dụng, giá trị, giá trị sử dụng của tài sản bị kê biên (chẳng hạn đốt cháy tài sản).

Lưu ý: Tài sản bị kê biên là tài sản bị cơ quan tiến hành tố tụng, cơ quan thi hành án dân sự áp dụng biện pháp kê biên nhằm hạn chế các quyền của chủ sở hữu tài sản để bảo đảm cho việc xét xử và thi hành án.

Hủy hoại vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Hủy hoại vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự được hiểu là hành vi làm mất hoàn toàn tính năng và giá trị sử dụng của vũ khí phương tiện kỹ thuật quân sự không thể khôi phục lại được.

K

Kết luận giám định

Kết luận giám định là nhận xét, đánh giá của giám định viên hoặc của người có kiến thức về khoa học kỹ thuật được cơ quan tiến hành tố tụng trưng cầu về những vấn đề cần thiết cho việc giải quyết vụ án hình sự.

Người giám định chỉ được kết luận đối với vấn đề được yêu cầu giám định. Họ chỉ kết luận trong phạm vi chuyên môn về khoa học kỹ thuật, không được kết luận sang phạm vi pháp lý (như kết luận về tội phạm) vì vấn đề đó thuộc trách nhiệm của cơ quan tiến hành tố tụng.

Kết luận giám định là một loại phương tiện chứng minh rất quan trọng vì nó dùng khoa học kỹ thuật để xác định sự kiện cần chứng minh. Khoa học càng phát triển kết luận giám định càng được sử dụng nhiều và phát huy tác dụng. Trong thực tiễn điều tra xét xử ta thường sử dụng các loại giám định như:

Giám định pháp y, giám định dấu vết, giám định kế toán, giám định kỹ thuật ... Nói chung loại phương tiện chứng minh này thường cho ta kết luận chính xác.

Bộ luật Tố tụng hình sự quy định: Người giám định phải chịu trách nhiệm cá nhân về kết luận giám định. Nếu việc giám định do một nhóm người giám định tiến hành thì tất cả các thành viên đều phải ký vào bản kết luận chung. Trong trường hợp có ý kiến khác nhau thì mỗi người ghi riêng ý kiến kết luận của mình. Trong trường hợp cơ quan tiến hành tố tụng không đồng ý với kết luận giám định thì phải nêu rõ lý do. Nếu thấy kết luận chưa rõ hoặc chưa đầy đủ thì quyết định giám định bổ sung hoặc giám định lại theo thủ tục chung.

Đánh giá chứng cứ rút ra được từ kết luận giám định tức là giải quyết vấn đề về tính xác thực hay không xác thực của kết luận giám định. Vì thế khi nghiên cứu kết luận giám định cần chú ý các vấn đề sau:

- Thẩm quyền giám định;

- Trình độ giám định;

- Sự khách quan của người giám định;

- Tính khách quan của tài liệu giám định;

- Cơ sở khoa học của kết luận giám định so với các tài liệu chứng cứ khác trong vụ án.

Nếu kết luận giám định chưa rõ hoặc chưa đầy đủ thì có thể yêu cầu giám định lại hoặc giám định bổ sung.

Kết thúc điều tra

Theo thủ tục tố tụng hình sự, việc điều tra vụ án được kết thúc khi cơ quan điều tra ra quyết định đề nghị truy tố (kết luận điều tra) hoặc đình chỉ điều tra.

Khi có đầy đủ chứng cứ chứng minh tội phạm và người phạm tội thì cơ quan điều tra làm bản kết luận điều tra và đề nghị truy tố bị can. Bản kết luận điều tra, đề nghị truy tố cùng hồ sơ vụ án phải được gửi đến Viện kiểm sát cùng cấp, đồng thời cơ quan điều tra báo ngay cho bị can và người bào chữa biết.

Khi đã hết thời hạn điều tra mà không chứng minh được người bị khởi tố là bị can đã thực hiện tội phạm và trong những trường hợp khác do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định, thì cơ quan điều tra ra quyết định đình chỉ điều tra. Trong quyết định đình chỉ điều tra ghi rõ lý do đình chỉ, việc hủy bỏ biện pháp ngăn chặn và kê biên tài sản (nếu có) việc trả lại đồ vật bị tạm giữ và những vấn đề khác có liên quan. Nếu bị can bị tạm giam thì được trả tự do ngay.

Kê biên tài sản

a. Kê biên tài sản là một trong những biện pháp cưỡng chế của tố tụng hình sự nhằm bảo đảm cho việc thi hành án về tịch thu tài sản, phạt tiền hoặc bồi thường thiệt hại được thuận lợi.

Người bị kê biên tài sản là bị can, bị cáo phạm về tội mà Bộ luật Hình sự quy định có thể tịch thu tài sản hoặc phạt tiền, và người này phải chịu trách nhiệm bồi thường thiệt hại theo quy định của pháp luật.

b. Người có thẩm quyền ra lệnh kê biên tài sản: Những người có thẩm quyền ra lệnh bắt bị can, bị cáo để tạm giam có quyền ra lệnh kê biên tài sản.

Lệnh kê biên của cơ quan điều tra phải được thông báo ngay cho Viện kiểm sát cùng cấp phê chuẩn trước khi thi hành.

c. Trong quá trình kê biên, chỉ kê biên phần tài sản tương ứng với mức có thể bị tịch thu, phạt tiền hoặc bồi thường thiệt hại.

d. Tài sản bị kê biên được giao cho chủ tài sản hoặc thân nhân của họ bảo quản (người được giao bảo quản phải chịu trách nhiệm về việc bảo quản tài sản, nếu có hành vi chuyển nhượng, đánh tráo, cất giấu, hủy hoại tài sản bị kê biên thì phải chịu trách nhiệm hình sự, về tội vi phạm việc niêm phong, kê biên tài sản được quy định tại Điều 310 Bộ luật Hình sự năm 1999).

đ. Khi tiến hành kê biên tài sản, phải có mặt đương sự hoặc người đã thành niên trong gia đình, đại diện chính quyền xã, phường, thị trấn và người láng giềng chứng kiến. Người tiến hành kê biên phải lập biên bản, ghi rõ tên và tình trạng của từng tài sản bị kê biên. Sau đó đọc cho đương sự và những người có mặt nghe và cùng ký tên.

e. Biên bản kê biên được lập thành ba bản: một bản giao ngay cho đương sự sau khi kê biên xong; một bản gửi cho Viện kiểm sát cùng cấp và một bản đưa vào hồ sơ vụ án.

Trong trường hợp xét thấy việc kê biên không còn cần thiết thì người có thẩm quyền (đã ra lệnh kê biên) phải kịp thời ra ngay quyết định hủy bỏ lệnh kê biên.

Kết luận, dịch gian dối

Kết luận, dịch gian dối, được hiểu là hành vi của người giám định, người phiên dịch đã ra kết luận về vấn đề cần giám định, dịch từ tiếng Việt ra tiếng nước ngoài hoặc tiếng các dân tộc khác không đúng với sự thật, không đúng với ngôn ngữ của nước ngoài hoặc dân tộc khác (hoặc ngược lại).

Kiểm sát viên

Kiểm sát viên là người được bổ nhiệm theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ kiểm sát việc tuân theo, thực hiện quyền công tố và kiểm sát các hoạt động tư pháp (Điều 1 Pháp lệnh về Kiểm sát viên Viện kiểm sát nhân dân ngày 4/10/2002).

Công dân Việt Nam trung thành với tổ quốc và Hiến pháp nước

Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, có phẩm chất đạo đức tốt, liêm khiết và trung thực, có trình độ cử nhân luật, đã được đào tạo về nghiệp vụ kiểm sát, có tinh thần kiên quyết bảo vệ pháp chế xã hội chủ nghĩa, có thời gian làm công tác thực tiễn theo quy định của Pháp lệnh về Kiểm sát viên Viện kiểm sát nhân dân, có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao, thì có thể được tuyển chọn và bổ nhiệm làm Kiểm sát viên.

Kiểm sát viên thực hiện nhiệm vụ thực hành quyền công tố, kiểm sát các hoạt động tư pháp thuộc thẩm quyền của Viện kiểm sát cấp mình theo phân công của Viện trưởng và chịu trách nhiệm trước Viện trưởng.

Nhiệm vụ, quyền hạn cụ thể của Kiểm sát viên khi thực hành quyền công tố và kiểm sát các hoạt động tư pháp do pháp luật quy định.

Khi thực hiện nhiệm vụ, Kiểm sát viên phải tuân theo pháp luật và chịu sự chỉ đạo trực tiếp của Viện trưởng Viện kiểm sát cấp mình, sự lãnh đạo thống nhất của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao.

Kiểm sát viên có quyền từ chối nhiệm vụ được giao khi có căn cứ cho rằng việc đó là trái pháp luật, nếu Viện trưởng vẫn quyết định thì Kiểm sát viên phải chấp hành, nhưng Viện trưởng phải chịu trách nhiệm về quyết định của mình; trong trường hợp này Kiểm sát viên có quyền báo cáo lên Viện trưởng cấp trên trực tiếp và không phải chịu trách nhiệm về hậu quả của việc thi hành quyết định đó.

Kiểm sát viên phải từ chối tiến hành tố tụng hoặc bị thay đổi trong các trường hợp do pháp luật tố tụng quy định.

Trong phạm vi công tác được giao, Kiểm sát viên có quyền ra quyết định, kiến nghị, kháng nghị, yêu cầu theo quy định của pháp luật, trừ những việc thuộc thẩm quyền của Viện trưởng.

Viện trưởng có trách nhiệm kiểm tra, phát hiện, khắc phục kịp thời và xử lý nghiêm minh đối với vi phạm pháp luật của Kiểm sát viên khi thực hiện nhiệm vụ được giao; có quyền rút, đình chỉ hoặc hủy bỏ các quyết định không có căn cứ hoặc trái pháp luật của Kiểm sát viên khi thực hiện nhiệm vụ do Viện trưởng ủy quyền.

Kiểm tra chứng cứ

Sau khi thu thập chứng cứ thì cơ quan tiến hành tố tụng phải tiến hành việc kiểm tra chứng cứ, đây là việc làm cần thiết để xác định lại tính chính xác của chứng cứ, giá trị của từng chứng cứ và phân loại chúng (chứng cứ trực tiếp hay gián tiếp, chứng cứ gốc hay chứng cứ sao chép) nhằm tạo thuận lợi khi đánh giá chứng cứ.

Khi kiểm tra cần thực hiện các công việc sau:

– Xem xét, đối chiếu xem nó có phù hợp với thực tế, phù hợp với tài liệu ghi chép, biên bản thu giữ không?

– So sánh, đối chiếu các chứng cứ đã được thu giữ xem chúng có phù hợp, có mối liên hệ với nhau không? Có mâu thuẫn với nhau không?

– Xác định việc thu thập bổ sung các chứng cứ mới.

Kinh doanh không có giấy phép riêng trong trường hợp pháp luật quy định phải có giấy phép

Kinh doanh không có giấy phép riêng trong trường hợp pháp luật quy định phải có giấy phép, được hiểu là hành vi kinh doanh những ngành nghề mà pháp luật quy định phải có giấy phép riêng (như kinh doanh nhà trọ, khách sạn, kinh doanh thuốc chữa bệnh ...) nhưng không có giấy phép đó.

Kinh doanh là việc thực hiện một số hoặc tất cả các công đoạn của quá trình đầu tư từ sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm hoặc cung ứng dịch vụ trên thị trường nhằm mục đích sinh lợi.

Kinh doanh không có đăng ký kinh doanh

Kinh doanh không có đăng ký kinh doanh, được hiểu là hành vi tiến hành hoạt động kinh doanh (như mở cửa hàng mua bán hàng kim khí điện máy nhưng không đăng ký kinh doanh ...) nhưng không đăng ký với cơ quan có thẩm quyền theo quy định của Luật Doanh nghiệp.

Kinh doanh không đúng với nội dung đã đăng ký kinh doanh

Kinh doanh không đúng với nội dung đã đăng ký kinh doanh, được hiểu là hành vi của doanh nghiệp, cá nhân có đăng ký kinh doanh nhưng lại kinh doanh không đúng với nội dung đã đăng ký kinh doanh (ví dụ: Giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh ghi rõ ngành nghề kinh doanh là lương thực, nhưng doanh nghiệp lại kinh doanh kim khí điện máy...).

Kinh doanh trái phép

Kinh doanh trái phép được hiểu là hành vi kinh doanh không có đăng ký kinh doanh, kinh doanh không đúng với nội dung đã đăng ký hoặc kinh doanh không có giấy phép riêng trong trường hợp pháp luật quy định phải có giấy phép.

Khai báo cho địch khi bị bắt làm tù binh

Khai báo cho địch khi bị bắt làm tù binh, được hiểu là hành vi của quân nhân bị địch bắt đã khai báo bí mật quân sự cho địch.

Khai báo gian dối

Khai báo gian dối, được hiểu là hành vi của người làm chứng đã khai không đúng sự thật những tình tiết liên quan đến vụ án.

Khai thác trái phép cây rừng

Khai thác trái phép cây rừng là một trong các hành vi sau đây:

+ Khai thác cây rừng ở rừng sản xuất, rừng phòng hộ, rừng đặc dụng mà không được cơ quan nhà nước có thẩm quyền cho phép trong trường hợp pháp luật quy định việc khai thác đó chỉ được thực hiện khi đã được cấp giấy phép và giấy phép còn trong thời hạn;

+ Khai thác cây rừng ngoài khu vực cho phép;

+ Khai thác cây rừng không có dấu búa bài cây (bài chặt) trong các trường hợp theo quy định của pháp luật phải có dấu búa bài cây (bài chặt);

+ Khai thác cây rừng vượt quá giới hạn cho phép (phần vượt quá khối lượng).

Khách thể của tội phạm

Khách thể của tội phạm là những quan hệ xã hội bị xâm hại và được Nhà nước bảo vệ bằng những quy phạm pháp luật hình sự.

Khách thể của tội phạm là một trong những yếu tố cấu thành tội phạm.

Trong khoa học luật hình sự Việt Nam khách thể được phân ra ba loại gồm: khách thể chung, khách thể loại và khách thể trực tiếp.

Khách thể chung của tội phạm

Khách thể chung của tội phạm là tổng hợp các quan hệ xã hội được Bộ luật Hình sự bảo vệ khỏi sự xâm hại của tội phạm.

Bộ luật Hình sự Việt Nam quy định khách thể chung gồm: độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của tổ quốc, chế độ chính trị, chế độ kinh tế, nền văn hóa, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, tự do, tài sản, các quyền, lợi ích hợp pháp khác của công dân và những lĩnh vực khác của trật tự pháp luật xã hội chủ nghĩa.

Khách thể loại của tội phạm

Khách thể loại của tội phạm là nhóm quan hệ xã hội cùng tính chất được một nhóm các quy định của pháp luật hình sự bảo vệ khỏi sự xâm hại của một nhóm tội phạm; là cơ sở để hệ thống và tập hợp

các quy phạm trong phần các tội phạm của Bộ luật Hình sự thành từng chương.

Các tội phạm tuy khác nhau về chủ thể, về khách quan nhưng nếu xâm hại cùng một nhóm quan hệ xã hội (như quan hệ về sở hữu, quan hệ về tính mạng sức khỏe ...) thì được các nhà làm luật xếp vào một chương (quy định tại Bộ luật Hình sự).

Khách thể trực tiếp của tội phạm

Khách thể trực tiếp của tội phạm là quan hệ xã hội cụ thể bị một tội phạm cụ thể trực tiếp xâm hại.

Việc xác định khách thể trực tiếp là căn cứ để phân biệt những loại hành vi nguy hiểm cho xã hội cụ thể và định thành từng tội danh cụ thể trong Bộ luật Hình sự.

Khám chỗ làm việc

a. Khám chỗ làm việc là khám nơi mà người bị khám được cơ quan, tổ chức giao để đương sự khi làm việc ở cơ quan, tổ chức đó.

b. Thủ tục khám chỗ làm việc:

Khi khám chỗ làm việc của một người thì phải có mặt người đó, trừ trường hợp người bị khám chỗ làm việc không có mặt mà việc khám không thể trì hoãn thì vẫn tiến hành khám. Nhưng phải ghi rõ lý do vào biên bản khám xét. Việc khám chỗ làm việc phải có mặt đại diện cơ quan hoặc tổ chức chứng kiến.

Khi tiến hành khám chỗ làm việc phải đọc lệnh khám và đưa cho người bị khám lệnh khám đó. Đồng thời giải thích cho đương sự và những người có mặt biết quyền và nghĩa vụ của họ, sau đó yêu cầu họ đưa ra những đồ vật liên quan đến vụ án, nếu họ từ chối thì tiến hành khám.

Lưu ý: Trong quá trình tiến hành khám chỗ ở, địa điểm, nơi làm việc thì những người có mặt tại nơi khám xét không được tự ý rời khỏi nơi đang bị khám xét, nếu có lý do chính đáng cần tạm thời ra ngoài thì phải được sự đồng ý của người khám xét và sẽ bị giám sát chặt chẽ.

Khi khám xét, những người có mặt không được liên hệ, trao đổi với nhau hoặc trao đổi với những người khác cho đến khi khám xong.

Khám chỗ ở, địa điểm

a. Khám chỗ ở, địa điểm là lục soát trong phạm vi khu vực chỗ ở hoặc địa điểm thuộc quyền quản lý, hay thuộc sở hữu của người bị khám xét.

Khu vực trong cơ quan, xí nghiệp đã phân cho cá nhân làm chỗ ở riêng hoặc các buồng ở nhà trọ, khách sạn đã được cá nhân thuê để ở riêng hoặc là phương tiện giao thông vận tải như xe, tàu thuyền đang được cá nhân sử dụng để ở.

Địa điểm có thể là vườn, đất, ruộng thuộc khu vực chỗ ở hoặc ngoài khu vực chỗ ở mà thuộc quyền quản lý, sở hữu của cá nhân là đối tượng bị khám xét.

Trong trường hợp bình thường thì không khám chỗ ở vào ban đêm, trừ trường hợp không thể trì hoãn được thì có thể khám vào ban đêm nhưng phải ghi rõ lý do vào biên bản khám xét.

b. Thủ tục khám chỗ ở

Khi khám chỗ ở, địa điểm phải có mặt người chủ hoặc người đã thành niên trong gia đình họ, có đại diện chính quyền xã, phường, thị trấn và người láng giềng chứng kiến, sự có mặt của những thành phần nêu trên bảo đảm việc khám xét, thu giữ vật chứng được khách quan, đúng thủ tục theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự. Mặt khác, giúp cho người bị khám xét yên tâm, tin tưởng và không phải lo sợ là có những phần tử xấu giả mạo cơ quan chức năng đến khám xét, xâm phạm tài sản và tính mạng của họ.

Trong trường hợp đương sự và người trong gia đình họ cố tình vắng mặt, bỏ trốn hoặc đi vắng lâu ngày mà việc khám xét không thể trì hoãn thì phải có đại diện chính quyền và hai người láng giềng chứng kiến.

Khám nghiệm hiện trường

a. Khám nghiệm hiện trường là hoạt động điều tra được tiến hành trực tiếp tại hiện trường nhằm phát hiện dấu vết của tội phạm, vật chứng và làm sáng tỏ các tình tiết có ý nghĩa đối với vụ án.

Cơ quan điều tra tiến hành khám nghiệm nơi xảy ra hoặc nơi phát hiện tội phạm.

b. Trình tự, thủ tục khám nghiệm hiện trường:

– Khám nghiệm hiện trường có thể tiến hành trước khi khởi tố vụ án hình sự. Trước khi tiến hành khám nghiệm, Điều tra viên phải báo cho Viện kiểm sát cùng cấp biết.

– Khi khám nghiệm phải có người chứng kiến, có thể để cho bị can, người bị hại, người làm chứng và mời người có trình độ chuyên môn cần thiết cho việc khám nghiệm tham dự việc khám nghiệm hiện trường.

– Khi khám nghiệm hiện trường, Điều tra viên tiến hành chụp ảnh, vẽ sơ đồ, mô tả hiện trường, đo đạc, dựng mô hình, thu lượm và xem xét tại chỗ dấu vết của tội phạm, đồ vật, tài liệu có liên quan đến vụ án, ghi rõ kết quả xem xét vào biên bản khám nghiệm hiện trường.

Trong trường hợp không thể xem xét ngay được thì đồ vật và tài liệu thu giữ phải được bảo quản, giữ nguyên hiện trạng hoặc niêm phong đưa về nơi tiến hành điều tra.

Khám nghiệm tử thi

a. Khám nghiệm tử thi là hoạt động điều tra nhằm phát hiện dấu vết tội phạm trên thân thể người chết.

b. Khi phát hiện tử thi, Điều tra viên tiến hành khám nghiệm có bác sỹ pháp y tham gia và phải có người chứng kiến.

c. Trong trường hợp cần phải khai quật tử thi thì phải có quyết định của cơ quan điều tra và phải thông báo cho gia đình nạn nhân. Việc khai quật tử thi phải được tiến hành có bác sỹ pháp y tham gia. Khi cần thiết, có thể triệu tập người giám định và phải có người chứng kiến.

Lưu ý: Trong mọi trường hợp, việc khám nghiệm tử thi phải được báo trước cho Viện kiểm sát cung cấp biết.

Khám người

a. Khám người là lục soát, tìm tòi trong người, trong quần áo đang mặc và đồ vật mang theo người nhằm mục đích phát hiện, thu giữ những vật chứng và tài liệu liên quan đến vụ án.

b. Thủ tục khám người:

– Khi bắt đầu khám người thì Điều tra viên hoặc người được ủy nhiệm tiến hành khám phải đọc lệnh khám và đưa cho đương sự đọc lệnh khám đó. Việc quy định như vậy nhằm bảo đảm cho đương sự biết rõ người đã ra lệnh khám và lý do khám xét.

– Trước khi khám, Điều tra viên hoặc người thi hành lệnh khám phải yêu cầu đương sự đưa ra những đồ vật có liên quan đến vụ án, nếu đương sự từ chối thì mới tiến hành khám.

Lưu ý: Khi tiến hành khám người, nam khám nam, nữ khám nữ và phải có người cùng giới chứng kiến nhằm bảo đảm danh dự, nhân phẩm cho người bị khám.

Thông thường việc khám người phải có lệnh khám xét, tuy nhiên trong những trường hợp say đây thì có thể tiến hành việc khám người mà không phải có lệnh khám xét, cụ thể là:

+ Bắt người để tạm giữ, tạm giam;

+ Bắt người trong trường hợp khẩn cấp;

+ Bắt người đang có lệnh truy nã;

+ Khi có căn cứ để khẳng định người mặt tại nơi đang bị khám xét cất giấu trong người đồ vật (có liên quan đến vụ án) cần bị thu giữ.

Khám xét

a. Khám xét là hoạt động điều tra nhằm tìm kiếm dấu vết tội phạm, vật chứng hoặc những đồ vật, tài liệu khác có liên quan đến vụ án.

Việc khám xét được quy định tại Điều 115 Bộ luật Tố tụng hình sự như sau: "Việc khám người, chỗ ở, địa điểm, chỉ được tiến hành khi có căn cứ để nhận định trong người, chỗ ở, địa điểm của một người có công cụ, phương tiện phạm tội, đồ vật, tài sản do người phạm tội mà có hoặc đồ vật, tài liệu khác có liên quan đến vụ án". Những căn cứ này có thể xác định bằng nguồn tin do quần chúng cung cấp, do người thực hiện tội phạm khai hoặc do cơ quan điều tra phát hiện; phải kiểm tra kỹ những căn cứ trước khi ra lệnh khám xét. Nếu chỉ là sự nghi ngờ, chưa đủ cơ sở để nhận định trong người, chỗ ở, địa điểm của một người có vật chứng hoặc tài liệu có liên quan đến vụ án thì không được khám xét.

Trong trường hợp cần phát hiện người đang bị truy nã ẩn nấp tại chỗ ở, địa điểm của một người thì được khám chỗ ở, địa điểm đó.

Khi cần phải thu thập những tài liệu hoặc đồ vật liên quan đến vụ án thì có thể khám thư tín, điện tín, bưu kiện, bưu phẩm nhằm mục đích thu thập những tài liệu hoặc đồ vật liên quan đến vụ án cũng phải có những căn cứ như nêu trên.

b. Thẩm quyền ra lệnh khám xét:

Để hạn chế được việc khám xét tràn lan, thiếu căn cứ, xâm phạm đến quyền tự do dân chủ của công dân, nhưng cũng nhằm bảo đảm việc phát hiện kịp thời mọi tội phạm, Điều 116 Bộ luật Tố tụng hình sự quy định như sau: "Những người có quyền ra lệnh bắt bị can, bị cáo để tạm giam có quyền ra lệnh khám xét trong mọi trường hợp. Cụ thể là:

– Viện trưởng, Phó viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân và Viện kiểm sát quân sự các cấp.

– Chánh án, Phó chánh án Tòa án nhân dân các cấp và Tòa án quân sự các cấp.

– Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp tỉnh hoặc Tòa án quân sự cấp quân khu trở lên chủ tọa phiên tòa xét xử vụ án đó.

– Trưởng công an, Phó trưởng công an cấp huyện; Thủ trưởng, Phó thủ trưởng cơ quan điều tra cấp tỉnh và cấp quân khu trở lên (trong trường hợp này phải có sự phê chuẩn của Viện kiểm sát cùng cấp trước khi thi hành).

Lưu ý: Trong những trường hợp không thể trì hoãn, thì những người có quyền ra lệnh bắt khẩn cấp cũng có quyền ra lệnh khám xét khẩn cấp. Sau khi khám xong, trong thời hạn 24 giờ, người ra lệnh khám phải báo ngay bằng văn bản cho Viện kiểm sát cùng cấp. Những người này bao gồm:

– Trưởng công an, Phó trưởng công an cấp huyện; Thủ trưởng Phó thủ trưởng cơ quan điều tra cấp tỉnh trở lên; Thủ trưởng, Phó thủ trưởng cơ quan điều tra các cấp trong quân đội nhân dân.

– Người chỉ huy đơn vị quân đội độc lập cấp trung đoàn và tương đương; người chỉ huy đồn biên phòng ở hải đảo và biên giới.

– Người chỉ huy máy bay, tàu biển, khi máy bay, tàu biển đã rời khỏi sân bay, bến cảng.

Lưu ý: Trường hợp không thể trì hoãn được hiểu là trường hợp cần phải ngăn chặn ngay việc tiêu hủy nguồn chứng cứ. Cho nên, những người nói trên có thể ra lệnh khám xét mà không cần có sự phê chuẩn trước của Viện kiểm sát cùng cấp và sau khi khám xét xong, trong thời hạn 24 giờ, người ra lệnh khám xét phải báo bằng văn bản cho Viện kiểm sát cùng cấp để Viện kiểm sát thực hiện chức năng kiểm sát điều tra.

– Việc tiến hành khám xét (chỗ ở, địa điểm, khám thư tín, điện tín, bưu phẩm bưu kiện) do các cơ quan khác trong lực lượng An ninh nhân dân và Cảnh sát nhân dân được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra quy định tại Điều 10 và Điều 13 Pháp lệnh Tổ chức điều tra hình sự vẫn phải có lệnh khám xét của người có thẩm quyền như đã nêu trên.

Kháng cáo

Kháng cáo (trước đây còn gọi là kháng án, chống án) là việc bị cáo, bị hại, người có quyền, nghĩa vụ liên quan, bị đơn dân sự, nguyên đơn dân sự yêu cầu Tòa án cấp trên xét xử phúc thẩm khi không đồng ý với bản án hình sự của Tòa án cấp sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật.

Bản án, quyết định sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật bị kháng cáo sẽ được xét xử theo trình tự phúc thẩm.

Thời hạn kháng cáo được quy định là 15 ngày, kể từ ngày tuyên

án sơ thẩm. Trong trường hợp Tòa án xử vắng mặt thì thời hạn đó tính từ ngày bản sao bản án, quyết định được giao cho bị cáo, bị hại ...

Kháng nghị bản án hình sự sơ thẩm

Kháng nghị bản án hình sự sơ thẩm là một quyền tố tụng của Viện kiểm sát trong việc thực hiện chức năng công tố. Khi thấy bản án của Tòa án cấp sơ thẩm có vi phạm pháp luật, Viện kiểm sát cùng cấp và cấp trên trực tiếp có quyền kháng nghị yêu cầu Tòa án cấp trên xét xử phúc thẩm sửa đổi hoặc hủy bản án đó nhằm bảo đảm việc giải quyết vụ án được đúng pháp luật.

Thời hạn kháng nghị của Viện kiểm sát cùng cấp là 15 ngày, của Viện kiểm sát cấp trên trực tiếp là 30 ngày, kể từ ngày tuyên án.

Sau khi đã kháng nghị, Viện kiểm sát có quyền rút kháng nghị của mình. Nếu Viện kiểm sát rút kháng nghị trước khi mở phiên tòa phúc thẩm mà bản án sơ thẩm không bị kháng cáo (của bị can, người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự ...) thì không phải mở phiên tòa phúc thẩm, bản án hoặc quyết định sơ thẩm có hiệu lực thi hành.

Khiếu nại liên quan đến việc áp dụng biện pháp bắt, tạm giữ, tạm giam

Khiếu nại liên quan đến việc áp dụng biện pháp bắt, tạm giữ, tạm giam là khiếu nại về lệnh bắt, quyết định tạm giữ, lệnh tạm giam, quyết định phê chuẩn việc bắt, tạm giữ, tạm giam, quyết định gia hạn tạm giữ, lệnh gia hạn tạm giam và khiếu nại liên quan đến việc thực hiện các lệnh hoặc quyết định đó được quy định tại các điều từ Điều 80 đến Điều 90, Điều 92, Điều 93, Điều 303 và Điều 308 Bộ luật Tố tụng hình sự.

Khiếu nại trong tố tụng hình sự

Khiếu nại trong tố tụng hình sự là việc cá nhân, cơ quan, tổ chức theo thủ tục quy định tại Chương XXXV của Bộ luật Tố tụng hình sự, đề nghị cơ quan, cá nhân có thẩm quyền xem xét lại quyết định tố tụng, hành vi tố tụng khi có căn cứ cho rằng quyết định hoặc hành vi là trái pháp luật, xâm phạm đến quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

Không hành động phạm tội

Không hành động phạm tội là hình thức của hành vi phạm tội có tính thụ động. Theo đó kẻ phạm tội đã không làm một việc mà pháp luật yêu cầu phải làm, đã gây thiệt hại đáng kể cho quan hệ xã hội mà Bộ luật Hình sự bảo vệ.

Không thực hiện nhiệm vụ được giao

Không thực hiện nhiệm vụ được giao. Được hiểu là không làm những công việc thuộc trách nhiệm của mình mà pháp luật quy định hoặc được giao.

Ví dụ: Cán bộ có trách nhiệm của ngành giao thông không đặt biển báo ở nơi có giao lộ, trong khi đã có chỉ đạo, phân công cán bộ đó phải tiến hành đặt biển báo ở nơi đó.

Không cứu giúp người khác đang trong tình trạng nguy hiểm đến tính mạng

Không cứu giúp người khác đang trong tình trạng nguy hiểm đến tính mạng được hiểu là hành vi thấy người khác đang ở trong tình trạng nguy hiểm đến tính mạng, tuy có điều kiện mà không cứu giúp người bị nạn.

Không chấp hành án

Không chấp hành án, được hiểu là hành vi của người phải thi hành án nhưng đã không chấp hành bản án, quyết định của Tòa án đã có hiệu lực pháp luật một cách cố ý.

Không chấp hành các quyết định hành chính của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền về việc đưa vào cơ sở giáo dục, cơ sở chữa bệnh, quản chế hành chính

Không chấp hành các quyết định hành chính của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền về việc đưa vào cơ sở giáo dục, cơ sở chữa bệnh, quản chế hành chính, được hiểu là hành vi của người bị áp dụng các biện pháp xử lý hành chính về đưa vào cơ sở giáo dục, cơ sở chữa bệnh, quản chế hành chính đã cố ý dùng mọi thủ đoạn để không chấp hành các quyết định đó.

Không chấp hành lệnh gọi quân nhân dự bị nhập ngũ

Không chấp hành lệnh gọi quân nhân dự bị nhập ngũ, được hiểu là hành vi của quân nhân dự bị đã từ chối, lẩn tránh hoặc dùng thủ đoạn khác để không thực hiện lệnh gọi nhập ngũ của cấp có thẩm quyền.

Không tố giác tội phạm

Không tố giác tội phạm, được hiểu là hành vi không báo cho cơ quan có thẩm quyền về một trong các tội phạm được Bộ luật hình sự quy định (tại Điều 313) mà mình biết rõ là đang được chuẩn bị, đang hoặc đã được thực hiện.

- Tội phạm đang chuẩn bị: Là trường hợp người phạm tội đang tiến hành tìm kiếm, sửa soạn công cụ, phương tiện hoặc tạo ra những điều kiện cần thiết khác để thực hiện tội phạm.

- Tội phạm đang thực hiện: Là trường hợp người phạm tội đang thực hiện các hành vi phạm tội mà chưa hoàn thành tội phạm đó (tức tội phạm đã hoàn thành).

- Tội phạm đã được thực hiện là trường hợp người phạm tội đã thực hiện xong những hành vi cấu thành của một tội phạm cụ thể.

Lưu ý: Tội phạm mà người phạm tội biết rõ là đang chuẩn bị, đang hoặc đã thực hiện phải là một trong các tội phạm được quy định tại Điều 131 Bộ luật hình sự.

Không thi hành án

Không thi hành án, được hiểu là hành vi của người có thẩm quyền của cơ quan thi hành án đã không ký quyết định thi hành án hoặc không đưa ra thi hành bản án, quyết định của Tòa án một cách cố ý.

Không truy cứu trách nhiệm hình sự người có tội

Không truy cứu trách nhiệm hình sự người có tội, được hiểu là hành vi của người tiến hành tố tụng có thẩm quyền (trong tố tụng hình sự), mặc dù đã có đủ căn cứ và biết rõ một người đã có hành vi phạm tội nhưng không tiến hành khởi tố, truy tố hoặc xét xử buộc họ phải chịu trách nhiệm hình sự về hành vi phạm tội đó.

Khởi tố bị can

Khởi tố bị can là một thủ tục tố tụng do cơ quan tiến hành tố tụng thực hiện khi có cơ sở xác định một người đã thực hiện hành vi phạm tội.

Khi có đủ căn cứ xác định một người đã thực hiện hành vi phạm tội thì cơ quan điều tra ra quyết định khởi tố bị can đối với người đó.

Quyết định khởi tố bị can là cơ sở pháp lý để cơ quan điều tra,Viện kiểm sát áp dụng những biện pháp cưỡng chế về mặt tố tụng đối với bị can. Cơ quan ra quyết định khởi tố bị can phải giao quyết định cho bị can, đồng thời giải thích về quyền và nghĩa vụ tố tụng cho bị can, yêu cầu bị can ký tên vào biên bản giao nhận quyết định và gửi ngay quyết định đó cho Viện kiểm sát cùng cấp. Sau khi đã có quyết định khởi tố bị can, trong trường hợp bị can đang giữ chức vụ trong cơ quan, tổ chức, nếu xét thấy việc bị can tiếp tục giữ chức vụ sẽ gây khó khăn cho việc điều tra vụ án thì cơ quan điều tra, Viện kiểm sát có quyền kiến nghị với cơ quan, tổ chức quản lý bị can tạm đình chỉ chức

vụ của bị can.

Khởi tố vụ án hình sự

Khởi tố vụ án hình sự là giai đoạn đầu tiên của tố tụng hình sự, trong giai đoạn này, cơ quan tiến hành tố tụng xác định dấu hiệu tội phạm và ra quyết định khởi tố vụ án hình sự.

Thủ tục tố tụng hình sự bắt đầu bằng việc khởi tố vụ án hình sự. Khi xác định có dấu hiệu của tội phạm, cơ quan điều tra, Viện kiểm sát và các cơ quan khác được pháp luật quy định tiến hành việc khởi tố vụ án hình sự, có nghĩa là đưa vụ án vào giai đoạn điều tra theo tố tụng hình sự. Chỉ được khởi tố vụ án hình sự khi đã xác định có dấu hiệu của tội phạm dựa trên sự tố giác của công dân, tin báo của cơ quan Nhà nước hoặc tổ chức xã hội; tin báo trên các phương tiện thông tin đại chúng; cơ quan điều tra, Viện kiểm sát và các cơ quan khác hoặc do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định trực tiếp phát hiện dấu hiệu của tội phạm; người phạm tội tự thú.

Trong thời hạn không quá 20 ngày, kể từ khi nhận được tố giác hoặc tin báo, cơ quan điều tra,Viện kiểm sát hoặc cơ quan khác có thẩm quyền, trong phạm vi trách nhiệm của mình phải kiểm tra, xác minh nguồn tin và quyết định khởi tố hay không khởi tố vụ án hình sự. Trong trường hợp sự việc tố giác hoặc tin báo có nhiều tình tiết phức tạp hoặc phải kiểm tra, xác minh tìm địa điểm thì thời hạn để giải quyết tố giác và tin báo có thể dài hơn, nhưng không quá hai tháng.

Không được khởi tố vụ án hình sự khi có một trong những căn cứ say đây:

a. Không có sự việc phạm tội.

b. Hành vi không cấu thành tội phạm.

c. Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội chưa đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự.

d. Người mà hành vi phạm tội của họ đã có bản án hoặc quyết định đã có hiệu lực pháp luật.

đ. Đã hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự.

e. Tội phạm đã được đại xá.

g. Người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội chết, trừ trường hợp cần khởi tố đối với người khác.

Khởi tố người mà biết rõ là họ không phạm tội

Khởi tố người mà biết rõ là họ không phạm tội: Được hiểu là hành vi của người tiến hành tố tụng có thẩm quyền ký quyết định khởi tố đối với bị can (theo Điều 94 Bộ luật tố tụng hình sự quy định thì chỉ có Thủ trưởng cơ quan điều tra mới có thẩm quyền ký quyết định khởi tố bị can).

Khủng bố

Khủng bố được hiểu là hành vi xâm phạm tính mạng, tự do thân thể, sức khoẻ, đe doạ xâm phạm tính mạng hoặc có hành vi khác uy hiếp tinh thần của cán bộ, công chức hoặc công dân với mục đích chống chính quyền nhân dân.

L

Lấn chiếm đất

Lấn chiếm đất được hiểu là việc tự tiện chuyển dịch mốc giới sang đất công cộng hoặc đất của người khác để mở rộng diện tích đất của mình. Cũng được coi là lấn chiếm đất trong trường hợp đất do Nhà nước tạm giao hoặc cho mượn trong thời gian thi công công trình rồi không trả lại đất và việc sử dụng đất công cộng hoặc đất của người khác mà không được pháp luật cho phép.

Lập quỹ trái phép

Lập quỹ trái phép, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn, lập quỹ không đúng quy định của Nhà nước nhằm sử dụng vào mục đích riêng của tổ chức hoặc một số cá nhân, trốn tránh sự kiểm tra, giám sát của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Lấy lời khai người làm chứng

Lấy lời khai người làm chứng là hoạt động điều tra nhằm thu thập chứng cứ do người làm chứng đưa ra góp phần giải quyết đúng đắn vụ án hình sự.

Để việc lấy lời khai người làm chứng đạt kết quả, Điều tra viên phải làm tốt việc chuẩn bị lấy lời khai. Việc chuẩn bị lấy lời khai đòi hỏi Điều tra viên phải nghiên cứu hồ sơ vụ án, nhân thân người làm chứng để lập kế hoạch lấy lời khai. Trong kế hoạch phải dự kiến những việc cần làm rõ, dự kiến phương pháp lấy lời khai, những tình huống có thể xảy ra và định thời gian, địa điểm lấy lời khai.

Về địa điểm lấy lời khai, cần chọn nơi thuận tiện cho việc khai

báo. Thông thường nơi làm việc của cơ quan điều tra là thuận tiện, nhưng cũng có thể lấy lời khai tại nơi ở của người làm chứng.

Về thời gian lấy lời khai, không được lấy lời khai vào ban đêm, trừ trường hợp không thể trì hoãn nhưng phải ghi rõ lý do vào biên bản.

Điều tra viên làm giấy triệu tập người làm chứng phải ghi rõ họ tên, chỗ ở của người làm chứng, ngày, giờ, tháng, năm, địa điểm có mặt, gặp ai và trách nhiệm về việc vắng mặt không có lý do chính đáng.

Lạm dụng chức vụ, quyền hạn

Lạm dụng chức vụ, quyền hạn. Được hiểu là làm những công việc vượt quá trách nhiệm và quyền hạn của mình.

Lạm dụng chức vụ, quyền hạn chiếm đoạt tài sản

Lạm dụng chức vụ, quyền hạn chiếm đoạt tài sản, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã làm những việc vượt ra ngoài phạm vi chức vụ, quyền hạn của mình mà pháp luật quy định (cho phép) để chiếm đoạt tài sản của người khác.

Lạm quyền trong khi thi hành công vụ

Lạm quyền trong khi thi hành công vụ, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn vượt quá quyền hạn của mình làm trái với công vụ được giao.

Làm chết người khác

Làm chết người khác. Được thể hiện qua hành vi dùng mọi thủ đoạn nhằm làm cho người khác chấm dứt cuộc sống.

Tuy nhiên cần phân biệt:

- Nếu đối tượng bị chết là con mới đẻ thì không cấu thành tội này mà cấu thành tội giết con mới đẻ.

- Nếu làm chết chính bản thân mình thì bị coi là tự tử hoặc tự sát chứ không cấu thành tội này.

- Nếu vì vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng mà làm chết người thì cấu thành tội giết người do vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng.

- Hành vi làm chết người được thực hiện thông qua các hình thức sau:

+ Không hành động: Thể hiện qua việc người phạm tội đã không thực hiện nghĩa vụ phải làm (phải hành động) để đảm bảo sự an toàn tính mạng của người khác ... nhằm giết người khác. Thông thường tội

phạm được thực hiện trong trường hợp (bằng cách) lợi dụng nghề nghiệp.

Ví dụ: Để trả thù người có thai đến thời kỳ sinh nở, không thể sinh bình thường cần phải mổ, bác sĩ phụ sản trực tiếp xử lý ca mổ đã cố ý trì hoãn không cho mổ với mục đích giết hại người đó dẫn đến người đó chết.

- Có hoặc không có sử dụng vũ khí, hung khí khác, cụ thể là:

+ Không sử dụng vũ khí hoặc hung khí: Trường hợp này người phạm tội chủ yếu sử dụng sức mạnh cơ thể của mình tác động lên cơ thể của nạn nhân hoặc đẩy nạn nhân vào điều kiện không thể sống được như đấm, đá, bóp cổ ... hoặc dùng các thủ đoạn khác như đẩy xuống sông...

+ Có sử dụng vũ khí, hung khí hoặc các tác nhân gây chết người khác. Trường hợp này người phạm tội có sử dụng các công cụ phạm tội như: Súng, lựu đạn, bom, mìn, dao, búa, gậy gộc ... hoặc các tác nhân gây chết người khác như thuốc độc, điện...

- Hành vi giết người được thể hiện dưới hình thức dùng vũ lực hoặc không dùng vũ lực, cụ thể là:

+ Dùng vũ lực: Được hiểu là trường hợp người phạm tội đã sử dụng sức mạnh vật chất (có hoặc không có công cụ, phương tiện phạm tội) tác động lên thân thể nạn nhân.

Việc dùng vũ lực có thể có thể được thể hiện bằng các hình thức sau:

* Thực hiện trực tiếp như dùng tay, chân để đấm đá ...

* Thực hiện gián tiếp thông qua phương tiện vật chất (có công cụ, phương tiện phạm tội) như: Dùng dao để đâm, chém, dùng súng bắn ...

+ Không dùng vũ lực: Nghĩa là dùng các thủ đoạn khác mà không sử dụng sức mạnh vật chất để tác động lên cơ thể nạn nhân như: Dùng thuốc độc để đầu độc nạn nhân, gài bẫy điện để nạn nhân vướng vào...

+ Hành động: Thể hiện qua việc người phạm tội đã chủ động thực hiện các hành vi mà pháp luật không cho phép như: dùng dao đâm, dùng súng bắn, dùng cây đánh ... nhằm giết người khác.

Làm chết người trong khi thi hành công vụ

Làm chết người trong khi thi hành công vụ được hiểu là hành vi của người được giao thực hiện công vụ đã làm chết người khác do dùng vũ lực ngoài những trường hợp được pháp luật cho phép trong khi thi hành công vụ.

Lạm dụng nhu cầu quân sự trong khi thực hiện nhiệm vụ

Lạm dụng nhu cầu quân sự trong khi thực hiện nhiệm vụ, được hiểu là hành vi vượt quá phạm vi của nhu cầu quân sự trong khi thực hiện nhiệm vụ.

Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản

Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản, được hiểu là hành vi sau khi vay, mượn, thuê tài sản của người khác hoặc nhận được tài sản của người khác bằng các hình thức hợp đồng đã dùng thủ đoạn gian dối hoặc bỏ trốn để chiếm đoạt tài sản của người khác hoặc đã sử dụng tài sản đó vào mục đích bất hợp pháp dẫn đến không có khả năng trả lại tài sản.

Làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức

Làm giả con dấu, tài liệu của cơ quan, tổ chức, được hiểu là hành vi khắc, in, vẽ, đúc hoặc bằng các kỹ thuật khác để làm giả con dấu, tài liệu hoặc các giấy tờ khác của cơ quan, tổ chức hoặc sử dụng con dấu, tài liệu, giấy tờ đó nhằm lừa dối cơ quan, tổ chức hoặc công dân.

Làm hư hỏng tài sản

Làm hư hỏng tài sản, được hiểu là hành vi làm cho tài sản bị mất một phần hoặc giảm giá trị, giá trị sử dụng nhưng ở mức độ có thể khôi phục lại được.

Làm hư hỏng vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Làm hư hỏng vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự, được hiểu là hành vi làm cho vũ khí, phương tiện đó bị mất một phần tính năng hoặc mất một phần giá trị sử dụng.

Làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho động vật, thực vật

Làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho động vật, thực vật được hiểu là hành vi (một trong các hành vi) sau đây:

a. Đưa vào hoặc mang ra khỏi khu vực hạn chế lưu thông động vật, thực vật, sản phẩm động vật, thực vật hoặc vật phẩm khác bị nhiễm bệnh hoặc mang mầm bệnh.

b. Đưa vào hoặc cho phép đưa vào Việt Nam động vật, thực vật hoặc sản phẩm động vật, thực vật thuộc đối tượng kiểm dịch mà không thực hiện các quy định của pháp luật về kiểm dịch.

c. Các hành vi khác làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho động vật, thực vật.

Làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho người

Làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho người được hiểu là hành vi (một trong các hành vi) sau đây:

a. Đưa ra khỏi vùng có dịch bệnh động vật, thực vật, sản phẩm động vật, thực vật hoặc vật phẩm khác có khả năng truyền dịch bệnh nguy hiểm cho người.(như đưa gà, vịt bị nhiễm vi rút cúm A H5N1 – là một loại vi rút cúm nguy hiểm có khả năng lây lan sang người và gây chết người ra khỏi vùng có dịch).

b. Đưa vào hoặc cho phép đưa vào Việt Nam động vật, thực vật hoặc sản phẩm động vật, thực vật bị nhiễm bệnh hoặc mang mầm bệnh nguy hiểm có khả năng truyền cho người.

c. Các hành vi khác làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho người.

Làm mất vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Làm mất vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự, được hiểu là hành vi vi phạm các quy định về quản lý, giữ gìn vận chuyển làm cho vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự thoát khỏi sự quản lý của đơn vị được giao quản lý, sử dụng.

Làm nhục đối với cấp dưới

Làm nhục đối với cấp dưới, được hiểu là hành vi của người chỉ huy hoặc cấp trên trong quân đội nhân dân đã xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của cấp dưới.

Làm nhục đồng đội

Làm nhục đồng đội, được hiểu là hành vi xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của đồng đội.

Làm nhục người chỉ huy hoặc cấp trên

Làm nhục người chỉ huy hoặc cấp trên, được hiểu là hành vi của quân nhân trong quan hệ công tác đã xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của người chỉ huy hoặc cấp trên.

Làm nhục người khác

Làm nhục người khác, được hiểu là hành vi xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của người khác dưới các hình thức sau:

- Thể hiện bằng lời nói: Như sỉ nhục, thoá mạ chửi bới một cách thô bỉ, tục tĩu... nhằm vào nhân cách, danh dự với tính chất là hạ thấp nhân cách, danh dự của người bị hại, đồng thời làm cho người bị hại cảm thấy xấu hổ, nhục nhã trước những người khác.

- Thể hiện bằng việc làm: Như có những hành vi bỉ ổi (có hoặc không kèm theo lời nói thô tục) với chính bản thân mình hoặc người bị hại trước đám đông để bêu riếu.

Đặc trưng của các hành vi trên thường là diễn ra trực tiếp, công khai và trước nhiều người.

Lưu ý: Mức độ của các hành vi nêu trên phải là xúc phạm nghiêm trọng đến nhân phẩm, danh dự của người khác, nghĩa là hành vi nêu trên phải diễn ra thường xuyên, có hệ thống gây ra những ảnh hưởng xấu nhất định đến nhân phẩm, danh dự của người bị hại (như lột trần truồng, cạo đầu bôi vôi phụ nữ ...) thì mới bị truy cứu trách nhiệm hình sự.

Làm sai lệch đường biên giới

Làm sai lệch đường biên giới, được hiểu là hành vi làm thay đổi vị trí các cột mốc biên giới của Việt Nam.

Làm sai lệch hồ sơ vụ án

Làm sai lệch hồ sơ vụ án, được hiểu là hành vi của Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm, Thư ký Tòa án, nhân viên tư pháp khác, người bào chữa, người bảo vệ quyền lợi của đương sự đã thêm, bớt, sửa đổi, đánh tráo, hủy, làm hư hỏng tài liệu, vật chứng của vụ án hoặc bằng các thủ đoạn khác nhằm làm sai lệch hồ sơ vụ án.

Làm sai lệnh kết quả bầu cử

Làm sai lệnh kết quả bầu cử, được hiểu là hành vi giả mạo giấy tờ, gian lận phiếu hoặc dùng thủ đoạn khác để làm sai lệch kết quả bầu cử.

Làm trái các qui định về việc thực hiện nghĩa vụ quân sự

Làm trái các qui định về việc thực hiện nghĩa vụ quân sự, được hiểu là hành vi lợi dụng chức vụ, quyền hạn làm không đúng các qui định của pháp luật về đăng ký nghĩa vụ quân sự, gọi nhập ngũ, gọi tập trung huấn luyện.

Làm mất tài liệu bí mật công tác

Làm mất tài liệu bí mật công tác được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã làm cho tài liệu bí mật công tác thoát khỏi (không còn thuộc) sự quản lý của họ.

Làm môi giới hối lộ

Làm môi giới hối lộ, được hiểu là hành vi làm trung gian tạo điều kiện để bên đưa hối lộ và bên nhận hối lộ (có thể theo yêu cầu

của bên đưa hối lộ hoặc bên nhận hối lộ) thỏa thuận việc đưa và nhận hối lộ.

Làm séc giả, các giấy tờ có giá giả khác

Làm séc giả, các giấy tờ có giá giả khác, được hiểu là hành vi in, vẽ, phôtô hoặc bất kỳ hình thức nào khác để tạo ra séc giả, các giấy tờ có giá giả khác.

Làm tem giả, vé giả

Làm tem giả, vé giả, được hiểu là hành vi in, vẽ hoặc bằng mọi cách khác để tạo ra tem giả, vé giả.

Làm tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả

Làm tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả, được hiểu là hành vi in, phôtô, vẽ hoặc bằng bất kỳ cách thức nào để tạo ra tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả.

Làm trái

Làm trái, được hiểu là làm không đúng (hay ngược lại) các quy định của Nhà nước.

Làm trái các quy định về phân phối tiền, hàng cứu trợ

Làm trái các quy định về phân phối tiền, hàng cứu trợ, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn được giao để làm không đúng các quy định của Nhà nước về phân phối tiền, hàng cứu trợ một cách cố ý.

Làm xấu tình trạng của bị cáo

Làm xấu tình trạng của bị cáo là tăng hình phạt tù đã cho hưởng án treo; tăng thời gian thử thách; chuyển án treo thành án tù, dù là thời hạn tù được giảm nhiều so các thời hạn tù được hưởng án treo; chuyển án tù giam thành án treo nhưng với thời hạn tù cho hưởng án treo dài hơn thời hạn tù giam (thí dụ: đổi 3 năm tù giam thành năm năm tù cho hưởng án treo).

Lây truyền HIV cho người khác

Lây truyền HIV cho người khác, được hiểu là hành vi của người biết mình bị nhiễm HIV nhưng vẫn làm cho ri rút HIV từ cơ thể mình xâm nhập vào cơ thể người khác một cách cố ý.

Lệ thuộc về quan hệ công tác

Lệ thuộc về quan hệ công tác: Là mối quan hệ lệ thuộc giữa nhân viên với thủ trưởng, giữa cấp trên với cấp dưới trong các cơ quan, tổ chức.

Lệ thuộc về quan hệ xã hội

Lệ thuộc về quan hệ xã hội là các mối quan hệ lệ thuộc sau: Giữa thầy giáo với học sinh; giữa thầy thuốc với người bệnh, giữa cán bộ quản giáo đối với phạm nhân; giữa chủ với người làm thuê...

Lệ thuộc về tôn giáo

Lệ thuộc về tôn giáo: Là mối quan hệ giữa những người có chức sắc trong các tổ chức tôn giáo đối với các tín đồ của tôn giáo đó.

Lỗi

Lỗi là thái độ chủ quan của một người đối với hành vi nguy hiểm cho xã hội của mình và hậu quả của hành vi đó gây ra. Lỗi bao gồm lỗi cố ý và lỗi vô ý.

Lỗi là dấu hiệu bắt buộc (một trong bốn yếu tố cấu thành tội phạm) để xác định một hành vi nguy hiểm cho xã hội có phải là một tội phạm không, trường hợp không có lỗi thì không thể coi là tội phạm và người có hành vi nguy hiểm cho xã hội cũng không phải chịu trách nhiệm hình sự.

Loạn luân

Loạn luân được hiểu là hành vi giao cấu với người có cùng dòng máu về trực hệ, với anh, chị, em cùng cha mẹ, anh chị em cùng cha khác mẹ hoặc cùng mẹ khác cha.

Lôi kéo người khác sử dụng trái phép chất ma túy

Lôi kéo người khác sử dụng trái phép chất ma túy, được hiểu là hành vi rủ rê, dụ dỗ, xúi giục hoặc bằng các thủ đoạn khác nhằm khêu gợi sự ham muốn của người khác để họ sử dụng trái phép chất ma túy.

Lừa dối khách hàng

Lừa dối khách hàng được hiểu là hành vi mua bán mà cân, đong, đo, đếm, tính gian, đánh tráo hàng hoặc dùng thủ đoạn gian dối khác đối với khách hàng để thu lợi bất chính.

Lượng hình

Lượng hình là thuật ngữ được dùng để chỉ việc khi xét xử vụ án hình sự, Hội đồng xét xử cân nhắc mức hình phạt đối với bị cáo, căn cứ vào tính chất và mức độ nguy hiểm của tội phạm, nhân thân bị cáo, các tình tiết giảm nhẹ, tăng nặng trách nhiệm hình sự và căn cứ vào điều luật tương ứng để xử phạt bị cáo với mức án tương xứng với tính chất, mức độ của hành vi phạm tội.

Bộ luật Hình sự năm 1999 không dùng thuật ngữ “lượng hình” mà thay bằng thuật ngữ "Quyết định hình phạt".

Lưu hành séc giả, các giấy tờ có giá giả khác

Lưu hành séc giả, các giấy tờ có giá giả khác, được hiểu là hành vi đưa các đối tượng nêu trên vào sử dụng để thanh toán như đối với séc thật, các giấy tờ có giá thật.

Lưu hành tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả

Lưu hành tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả, được hiểu là hành vi đưa các đối tượng nêu trên vào sử dụng để thanh toán, trao đổi ... như đối với tiền thật, ngân phiếu thật, công trái thật.

Lỗi Cố ý gián tiếp

Lỗi Cố ý gián tiếp là lỗi của một người khi thực hiện hành vi phạm tội nhận thức rõ được hành vi của mình là nguy hiểm cho xã hội, thấy trước hậu quả của hành vi đó có thể xảy ra, tuy không mong muốn nhưng vẫn có ý thức để mặc cho hậu quả xảy ra.

Lỗi Cố ý trực tiếp

Lỗi Cố ý trực tiếp là lỗi của một người khi thực hiện hành vi phạm tội nhận thức rõ được hành vi của mình là nguy hiểm cho xã hội, thấy trước hậu quả của hành vi đó và mong muốn cho hậu quả xảy ra.

Lợi dụng ảnh hưởng đối với người có chức vụ, quyền hạn để trục lợi

Lợi dụng ảnh hưởng đối với người có chức vụ, quyền hạn để trục lợi, được hiểu là hành vi trực tiếp hoặc qua trung gian nhận tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác dưới bất kỳ hình thức nào để dùng ảnh hưởng của mình thúc đẩy người có chức vụ, quyền hạn làm hoặc không làm một việc thuộc trách nhiệm hoặc làm một việc không được phép làm theo yêu cầu của người khác (tức của người đưa tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác).

Lợi dụng chức vụ quyền hạn trong khi thi hành công vụ

Lợi dụng chức vụ quyền hạn trong khi thi hành công vụ, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn vì vụ lợi hoặc động cơ cá nhân khác đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình làm trái công vụ gây thiệt hại cho lợi ích của Nhà nước, của xã hội, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân.

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn, được hiểu là sử dụng chức vụ, quyền

hạn như là một phương tiện để thực hiện tội phạm.

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn gây ảnh hưởng với người khác để trục lợi

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn gây ảnh hưởng với người khác để trục lợi, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn trực tiếp hoặc qua trung gian nhận hoặc sẽ nhận tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác dưới bất kỳ hình thức nào để dùng ảnh hưởng của mình thúc đẩy người có chức vụ, quyền hạn làm hoặc không làm một việc thuộc trách nhiệm hoặc liên quan trực tiếp đến công việc của họ hoặc làm một việc không được phép làm.

Lợi dụng tình hình khan hiếm

Lợi dụng tình hình khan hiếm. Được hiểu là do điều kiện hoàn cảnh nhất định như thiên tai, dịch bệnh, chiến tranh, một số loại hàng hóa không đủ cung ứng cho thị trường (ví dụ: do có dịch tả lan rộng, các loại thuốc điều trị bị khan hiếm không đủ để cung cấp cho điều trị) dẫn đến bị khan hiếm, người phạm tội đã mua vét những hàng hóa bị khan hiếm đó nhằm để bán lại thu lợi bất chính.

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn giam, giữ người trái pháp luật

Lợi dụng chức vụ, quyền hạn giam, giữ người trái pháp luật,được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn trong cơ quan tiến hành tố tụng (trong tố tụng hình sự), cơ quan thi hành án hình sự đã không ra quyết định hoặc không chấp hành quyết định trả tự do cho người được trả tự do theo quy định của pháp luật.

Lợi dụng quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân

Lợi dụng quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, được hiểu là hành vi lợi dụng các quyền về tự do ngôn luận, tự do báo chí, tự do tín ngưỡng, tôn giáo, tự do hội họp, lập Hội và các quyền tự do dân chủ khác để xâm phạm đến các lợi ích (về kinh tế, chính trị ...) của Nhà nước, các quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, công dân.

Lợi dụng tình trạng không thể tự vệ được của nạn nhân

Lợi dụng tình trạng không thể tự vệ được của nạn nhân được hiểu là tình trạng nạn nhân có những nhược điểm về thể chất hoặc tinh thần (như bị què, cụt chân, bị tâm thần ...) không có khả năng kháng cự lại việc giao cấu của người phạm tội. Trong trường hợp này người

phạm tội không nhất thiết phải sử dụng vũ lực hoặc đe doạ dùng vũ lực vẫn có thể giao cấu được với nạn nhân (nhưng trái với ý muốn của nạn nhân).

Luật sư

Luật sư là người có đủ điều kiện hành nghề theo quy định của Luật Luật sư và tham gia hoạt động tố tụng, thực hiện tư vấn pháp luật, các dịch vụ pháp lý khác theo yêu cầu của cá nhân, tổ chức nhằm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của họ theo quy định của pháp luật.

Bằng hoạt động của mình, luật sư góp phần bảo vệ công lý, công bằng xã hội và pháp chế xã hội chủ nghĩa.

Người có đủ điều kiện sau đây thì được gia nhập Đoàn luật sư:

a. Là công dân Việt Nam thường trú tại Việt Nam;

b. Có trình độ đại học luật;

c. Tốt nghiệp khóa đào tạo nghề luật sư ở Việt Nam hoặc ở nước ngoài được pháp luật Việt Nam công nhận, trừ trường hợp được miễn theo quy định của Luật Luật sư;

d. Có phẩm chất đạo đức tốt;

đ. Không phải là cán bộ, công chức theo quy định của pháp luật về cán bộ, công chức.

Những người sau đây không được gia nhập Đoàn Luật sư:

- Đang bị truy cứu trách nhiệm hình sự hoặc đã bị kết án mà chưa được xóa án tích.

- Đang bị quản chế hành chính;

- Bị mất hoặc hạn chế năng lực hành vi dân sự;

- Là cán bộ, công chức bị buộc thôi việc mà chưa hết thời hạn ba năm, kể từ ngày quyết định thôi việc có hiệu lực.

Luật tố tụng hình sự

Luật tố tụng hình sự được hiểu là một ngành luật độc lập trong hệ thống pháp luật Việt Nam, gồm tổng hợp các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh trong hoạt động khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử và thi hành án hình sự.

Lừa đảo chiếm đoạt tài sản

Lừa đảo chiếm đoạt tài sản, được hiểu là hành vi dùng thủ đoạn gian dối làm cho chủ sở hữu, người quản lý tài sản tin nhầm giao tài

sản cho người phạm tội để chiếm đoạt tài sản đó.

Dùng thủ đoạn gian dối là đưa ra thông tin giả (không đúng sự thật) nhưng làm cho người khác tin đó là thật và giao tài sản cho người phạm tội. Việc đưa ra thông tin giả có thể bằng nhiều cách khác nhau như bằng lời nói, bằng chữ viết (viết thư), bằng hành động ... (ví dụ: Kẻ phạm tội nói là mượn xe đi chợ nhưng sau khi lấy được xe đem bán lấy tiền tiêu xài không trả xe cho chủ sở hữu) và bằng nhiều hình thức khác như giả vờ vay, mượn, thuê để chiếm đoạt tài sản.

M

Mặt chủ quan của tội phạm

Mặt chủ quan của tội phạm là những biểu hiện tâm lý bên trong của tội phạm. Mặt chủ quan của tội phạm là yếu tố bắt buộc của cấu thành tội phạm.

Mặt chủ quan của tội phạm gồm với các yếu tố sau:

- Lỗi (cố ý hoặc vô ý);
- Mục đích phạm tội;
- Động cơ phạm tội.

Lưu ý: Trong các yếu tố trên thì yếu tố lỗi là yếu tố chủ yếu bắt buộc ở tất cả các tội phạm, còn mục đích và động cơ phạm tội chỉ là một nội dung biểu hiện của mặt chủ quan ở một số tội nhất định.

Mặt khách quan của tội phạm

Mặt khách quan của tội phạm là những dấu hiệu bên ngoài của tội phạm. Mặt khách quan là yếu tố bắt buộc của cấu thành tội phạm.

Mặt khách quan của tội phạm gồm những dấu hiệu sau đây:

a. Hành vi nguy hiểm cho xã hội.

b. Hậu quả của hành vi.

c. Mối quan hệ nhân quả giữa hành vi nguy hiểm và hậu quả.

d. Các điều kiện bên ngoài khi thực hiện tội phạm như: địa điểm, thời gian, thủ đoạn, phương tiện, công cụ, hoàn cảnh ... phạm tội.

Mạo danh tác giả

Mạo danh tác giả: Được hiểu là người phạm tội đã sử dụng tên tác giả làm những việc có tính vụ lợi.

Ví dụ: Tự xưng mình là tác giả của tác phẩm nổi tiếng để nhờ đó dễ dàng giao dịch làm ăn ...

Mệnh lệnh

Mệnh lệnh: Được hiểu là một hành vi (hành động) của người chỉ huy hoặc cấp trên tiến hành các hoạt động chỉ huy cấp dưới để thực hiện nhiệm vụ của đơn vị.

Mệnh lệnh trong trường hợp nêu trên phải là của người chỉ huy trực tiếp đối với cán bộ chiến sĩ là cấp dưới (như mệnh lệnh của tiểu đội trưởng đối với chiến sĩ; Mệnh lệnh của Trung đội trưởng đối với các tiểu đội trưởng) hoặc của cấp trên (chẳng hạn Đại đội trưởng ra lệnh cho trung đội thuộc đại đội thi hành nhiệm vụ chiến đấu) đối với cấp dưới.

Mệnh lệnh của người chỉ huy trực tiếp hoặc của cấp trên phải là mệnh lệnh hợp pháp (tức là mệnh lệnh không trái pháp luật).

Tuy nhiên đối với trường hợp ra mệnh lệnh trái pháp luật thì cần phân biệt như sau:

a. Nếu người chấp hành mệnh lệnh không biết mệnh lệnh đó là trái pháp luật, thì người ra mệnh lệnh đó phải chịu trách nhiệm về việc thực hiện mệnh lệnh đó;

b. Nếu người chấp hành mệnh lệnh biết rõ mệnh lệnh đó là trái pháp luật, thì:

- Nếu người đó vẫn chấp hành mà không có ý kiến phát hiện, để đạt gì, thì cả người ra mệnh lệnh và người chấp hành mệnh lệnh phải chịu trách nhiệm về việc thực hiện mệnh lệnh đó;

- Nếu người đó đã phát hiện, để đạt với người ra mệnh lệnh nhưng người ra mệnh lệnh vẫn yêu cầu bắt buộc phải chấp hành thì chỉ người ra mệnh lệnh phải chịu trách nhiệm về việc thực hiện mệnh lệnh trái pháp luật đó;

Miễn hình phạt

Miễn hình phạt là không áp dụng bất kỳ hình phạt nào đối với người phạm tội, trong trường hợp phạm tội có nhiều tình tiết giảm nhẹ được quy định tại khoản 1 Điều 46 Bộ luật Hình sự năm 1999, đáng được khoan hồng đặc biệt, nhưng chưa đến mức được miễn trách nhiệm hình sự.

Miễn thi hành án

Miễn thi hành án là trường hợp người phải thi hành khoản tiền

phạt, án phí theo bản án, quyết định của Tòa án nhưng có đủ các điều kiện do pháp luật quy định nên được Tòa án có thẩm quyền quyết định miễn thi hành toàn bộ tiền phạt, án phí hoặc phần tiền phạt, án phí còn lại.

Miễn trách nhiệm hình sự

Miễn trách nhiệm hình sự là việc không buộc người có hành vi nguy hiểm cho xã hội phải chịu trách nhiệm về hành vi nguy hiểm cho xã hội mà họ đã thực hiện.

Xuất phát từ tính nhân đạo của Nhà nước, Bộ luật Hình sự quy định nếu khi tiến hành điều tra hoặc xét xử, do sự chuyển biến của tình hình mà hành vi phạm tội, hoặc người phạm tội không còn nguy hiểm cho xã hội nữa thì người phạm tội có thể được miễn trách nhiệm hình sự. Hoặc nếu trước khi hành vi phạm tội bị phát giác, người phạm tội tự thú, khai rõ sự việc, góp phần có hiệu quả vào việc phát hiện và điều tra tội phạm, cố gắng hạn chế tới mức thấp nhất hậu quả của tội phạm, thì cũng có thể được miễn trách nhiệm hình sự.

Đối với người chưa thành niên phạm tội ít nghiêm trọng hoặc tội nghiêm trọng nhưng gây hại không lớn, có nhiều tình tiết giảm nhẹ và nếu được gia đình hoặc cơ quan, tổ chức nhận trách nhiệm giám sát, giáo dục thì có thể được miễn trách nhiệm hình sự.

Việc miễn trách nhiệm hình sự trong giai đoạn điều tra do Viện kiểm sát quyết định, trong giai đọan xét xử do Tòa án quyết định.

Đối với người chưa thành niên phạm tội ít nghiêm trọng, gây thiệt hại không lớn, có nhiều tình tiết giảm nhẹ và nếu được gia đình hoặc một tổ chức xã hội giám sát, giáo dục thì Viện kiểm sát có thể quyết định miễn truy cứu trách nhiệm hình sự. Trong trường hợp vụ án đã được đưa ra xét xử, nếu thấy có những điều kiện kể trên, Tòa án có thể quyết định miễn trách nhiệm hình sự đối với người đó.

Minh bạch tài sản, thu nhập

Minh bạch tài sản, thu nhập là việc kê khai tài sản, thu nhập của người có nghĩa vụ kê khai và khi cần thiết được xác minh, kết luận.

Môi giới mại dâm

Môi giới mại dâm được hiểu là hành vi dụ dỗ hoặc dẫn dắt của người làm trung gian để các bên (bên mua dâm, bên bán dâm) thực hiện việc mua dâm, bán dâm.

- Dụ dỗ người mại dâm (gồm cả người mua dâm và người bán dâm). Được hiểu là hành vi gợi ý, đưa ra các điều kiện về kinh tế, kích thích sự ham muốn nhằm tác động đến người khác để họ đồng ý thực hiện hành vi mua dâm hoặc bán dâm.

- Dẫn dắt người mại dâm. Được hiểu là hành vi làm người trung gian tạo điều kiện tiếp xúc, gặp gỡ giữa người mua dâm và bán dâm hoặc là hành vi dắt mối cho người bán dâm hoặc mua dâm.

Lưu ý: hành vi môi giới mại dâm thường gắn liền với việc thu lợi bất chính từ việc môi giới đó.

Mua bán con dấu, tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội

Mua bán con dấu, tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội, được hiểu là hành vi dùng tiền của để trao đổi lấy con dấu, tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội hoặc ngược lại.

Mua bán phụ nữ

Mua bán phụ nữ, được hiểu là hành vi dùng tiền của hoặc các phương tiện thanh toán khác để trao đổi lấy phụ nữ hoặc ngược lại để thu lợi bất chính.

Mua bán tài liệu bí mật công tác quân sự

Mua bán tài liệu bí mật công tác quân sự (xem giải thích tương tự ở tội mua bán tài liệu bí mật Nhà nước).

Mua bán tài liệu bí mật Nhà nước

Mua bán tài liệu bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi dùng tiền của để trao đổi, sao chép, chụp lại ... tài liệu được xác định là bí mật Nhà nước (hoặc ngược lại).

Mua bán trái phép chất cháy, chất độc

Mua bán trái phép chất cháy, chất độc (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Lưu ý: Các hành vi sản xuất, tàng trữ, vật chuyển, sử dụng, mua bán các đối tượng nêu trên được coi là trái phép khi được thực hiện mà không có giấy phép hoặc không đúng với nội dung giấy phép.

Mua bán trái phép chất phóng xạ

Mua bán trái phép chất phóng xạ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Mua bán trái phép vật liệu nổ

Mua bán trái phép vật liệu nổ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng).

Mua bán trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Mua bán trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự là mua bán các thứ đó không có giấy phép của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Mua bán trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Mua bán trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Mua bán trẻ em

Mua bán trẻ em,được hiểu là hành vi mua hoặc bán trẻ em để thu lợi bất chính.

Mua bán các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Mua bán các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy là một trong các hành vi sau đây:

- Bán các phương tiện, dụng cụ nêu trên cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Mua các phương tiện, dụng cụ nêu trên nhằm bán cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Xin các phương tiện, dụng cụ nêu trên nhằm bán trái phép cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Dùng các phương tiện, dụng cụ nêu trên để trao đổi, thanh toán trái phép cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Dùng tài sản (không phải là tiền) đem trao đổi, thanh toán lấy các phương tiện, dụng cụ nêu trên nhằm bán lại trái phép cho người

khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Tàng trữ các phương tiện, dụng cụ nêu trên nhằm bán trái phép cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy;

- Vận chuyển các phương tiện, dụng cụ nêu trên nhằm bán trái phép cho người khác để người đó dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy.

Mua bán tài liệu bí mật công tác

Mua bán tài liệu bí mật công tác,được hiểu là hành vi dùng tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác để trao đổi lấy tài liệu bí mật công tác hoặc để sao, chép, chụp lại tài liệu bí mật công tác (hoặc ngược lại).

Mua bán tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Mua bán tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy: là một trong các hành vi sau đây:

- Bán tiền chất cho người đó để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Mua tiền chất nhằm bán cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Xin tiền chất nhằm bán trái phép cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Dùng tiền chất để trao đổi, thanh toán trái phép cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Dùng tài sản (không phải là tiền) đem trao đổi, thanh toán lấy tiền chất nhằm bán lại cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Tàng trữ tiền chất nhằm bán trái phép cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy;

- Vận chuyển tiền chất nhằm bán trái phép cho người khác để người đó sản xuất trái phép chất ma túy.

Mua bán trái phép chất ma túy

Mua bán trái phép chất ma túy: Là một trong các hành vi sau:

- Bán trái phép chất ma túy cho người khác (không phụ thuộc vào nguồn gốc chất ma túy do đâu mà có) bao gồm cả việc bán hộ chất ma

túy cho người khác để hưởng tiền công hoặc các lợi ích khác.

- Mua chất ma túy nhằm bán trái phép cho người khác.

- Xin chất ma túy nhằm bán trái phép cho người khác.

- Dùng chất ma túy nhằm trao đổi thanh toán trái phép (không phụ thuộc vào nguồn gốc chất ma túy do đâu mà có).

- Dùng tài sản không phải là tiền đem trao đổi, thanh toán ... lấy chất ma túy nhằm bán lại trái phép cho người khác.

- Tàng trữ chất ma túy nhằm bán trái phép cho người khác.

- Vận chuyển chất ma túy nhằm bán trái phép cho người khác.

Mua chuộc người khác khai báo gian dối, cung cấp tài liệu sai sự thật

Mua chuộc người khác khai báo gian dối, cung cấp tài liệu sai sự thật, được hiểu là hành vi dùng tiền của hoặc lợi ích vật chất đưa cho người làm chứng, người bị hại (trong vụ án hình sự), người giám định, người phiên dịch để đổi lấy việc người làm chứng, người bị hại sẽ khai không đúng sự thật hoặc cung cấp tài liệu sai sự thật cho cơ quan tiến hành tố tụng (hình sự), người giám định kết luận không đúng sự thật, người phiên dịch dịch xuyên tạc.

Mua dâm người chưa thành niên

Mua dâm người chưa thành niên, được hiểu là hành vi của người phạm tội dùng tiền hoặc lợi ích vật chất khác trả cho người bán dâm là người chưa thành niên để được giao cấu.

Mua vét hàng hoá

Mua vét hàng hoá được hiểu là hành vi mua hàng để dự trữ với mục đích chờ giá cao hoặc đẩy giá cao lên để bán thu lợi bất chính.

Mục đích của hình phạt

Mục đích của hình phạt những yêu cầu mà hình phạt cần đạt tới đó là hình phạt không chỉ nhằm trừng trị người phạm tội mà còn nhằm giáo dục họ trở thành người có ích cho xã hội, có ý thức tuân theo pháp luật và các quy tắc của cuộc sống xã hội chủ nghĩa, ngăn ngừa họ phạm tội mới. Hình phạt còn nhằm giáo dục người khác tôn trọng pháp luật, đấu tranh phòng ngừa và chống tội phạm.

Mục đích phạm tội

Mục đích phạm tội là những mục tiêu, yêu cầu được hình thành trong

ý thức của người phạm tội mà người phạm tội mong muốn đạt được.

N

Năng lực trách nhiệm hình sự

Năng lực trách nhiệm hình sự là khả năng của một người phải chịu trách nhiệm hình sự khi thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội. Người có năng lực trách nhiệm hình sự là người đã đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự do Bộ luật Hình sự quy định, có khả năng nhận thức và khả năng điều khiển hành vi của mình khi thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội. Người chưa đến tuổi chịu trách nhiệm hình sự do Bộ luật Hình sự quy định và người mắc bệnh tâm thần hoặc một bệnh khác làm mất khả năng điều khiển hành vi nguy hiểm cho xã hội thì không phải chịu trách nhiệm hình sự.

Niềm tin nội tâm

Niềm tin nội tâm là sự tin tưởng một cách chắc chắn vào sự đúng đắn của các kết luận mà mình đưa ra. Việc đánh giá chứng cứ theo niềm tin nội tâm không có nghĩa là đánh giá một cách chủ quan, không có kiểm tra mà phải dựa trên những sự kiện xác thực, khách quan.

Người càng có nhiều kinh nghiệm, kiến thức sâu sắc bao nhiêu thì việc đánh giá các chứng cứ càng chính xác bấy nhiêu.

Nghị án

Tại phiên tòa xét xử hình sự, sau khi kết thúc việc thẩm vấn, tranh luận và nghe bị can nói lời sau cùng, Hội đồng xét xử vào phòng nghị án thảo luận và quyết định các vấn đề thuộc về vụ án đối với từng bị cáo.

Chỉ các thành viên của Hội đồng xét xử mới có quyền nghị án. Khi nghị án, Hội đồng xét xử giải quyết tất cả các vấn đề của vụ án bằng cách thảo luận và biểu quyết về từng vấn đề một và quyết định theo đa số. Chủ tọa phiên tòa biểu quyết sau cùng. Người có ý kiến thiểu số có quyền trình bày ý kiến của mình bằng văn bản và được để vào hồ sơ vụ án.

Khi nghị án, Hội đồng xét xử chỉ được căn cứ vào các chứng cứ và tài liệu đã được thẩm tra tại phiên tòa. Nếu thấy có tình tiết nào của vụ án chưa được rõ ràng thì Hội đồng xét xử quyết định trở lại việc xét hỏi và tranh luận, sau đó Hội đồng xét xử lại vào phòng nghị án thảo luận và biểu quyết tiếp.

Khi nghị án, chủ tọa phiên tòa phải lập biên bản nghị án ghi lại các ý kiến đã thảo luận và quyết định của Hội đồng xét xử.

Nghĩa vụ chứng minh trong tố tụng hình sự

Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự, Điều tra viên, Kiểm sát viên trong phạm vi chức năng của mình, có nghĩa vụ thu thập các chứng cứ, tài liệu có liên quan đến vụ án, làm rõ các tình tiết của vụ án một cách khách quan, toàn diện và đầy đủ, kể cả các tình tiết buộc tội và các tình tiết gỡ tội cho bị cáo cũng như các tình tiết tăng nặng, giảm nhẹ trách nhiệm hình sự của bị cáo. Đó là nghĩa vụ chứng minh trong tố tụng hình sự.

Về nguyên tắc các cơ quan tiến hành tố tụng không bắt bị cáo chứng minh sự vô tội của họ, tức là không đặt nghĩa vụ chứng minh cho bị cáo. Nhưng bị cáo có quyền bào chữa và xuất trình những chứng cứ gỡ tội.

Người bào chữa được sử dụng những biện pháp do luật quy định để làm sáng tỏ các tình tiết gỡ tội hoặc giảm nhẹ trách nhiệm hình sự cho bị cáo, nhưng không buộc phải xuất trình các chứng cứ chứng minh những sự việc đã nêu ra để bào chữa cho bị cáo.

Người bào chữa

Người bào chữa là người tham gia tố tụng với trách nhiệm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của bị can, bị cáo. Người bào chữa được phép sử dụng mọi phương tiện do luật định để bào chữa cho bị can, bị cáo, đồng thời giúp đỡ cho bị can, bị cáo về mặt pháp lý để bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của họ.

Người bào chữa có thể là Luật sư, Bào chữa viên nhân dân, người đại diện hợp pháp của bị can, bị cáo. Luật sư có là người bào chữa chuyên nghiệp, Bào chữa viên nhân dân là bất cứ người nào có khả năng bào chữa, được cơ quan tiến hành tố tụng công nhận. Bào chữa viên nhân dân có thể là đại diện của Công đoàn, Đoàn thanh niên, Hội phụ nữ ... họ giúp đỡ bị can, bị cáo là thành viên của tổ chức mình thực hiện quyền bào chữa tại Tòa án. Ngoài ra, đại diện hợp pháp của bị can, bị cáo cũng có quyền tham gia tố tụng với tư cách là người bào chữa cho bị can, bị cáo.

Những người sau đây không được tham gia bào chữa:

– Người đã tiến hành tố tụng trong vụ án đó hoặc là người thân thích của những người này.

– Là người tham gia tố tụng trong vụ án với tư cách người giám

định, người làm chứng hoặc người phiên dịch.

Người bào chữa do bị can, bị cáo hoặc người đại diện hợp pháp của họ lựa chọn. Trong những trường hợp sau đây nếu bị can, bị cáo hoặc đại diện hợp pháp của họ không mời người bào chữa thì cơ quan tiến hành tố tụng phải yêu cầu Đoàn luật sư cử người bào chữa cho họ:

+ Bị can, bị cáo về tội theo khung hình phạt có mức cao nhất là tử hình được quy định tại Bộ luật Hình sự.

+ Bị can, bị cáo là người chưa thành niên, người có nhược điểm về thể chất hoặc tâm thần.

Trong những trường hợp này, bị can, bị cáo và đại diện hợp pháp của họ có quyền yêu cầu thay đổi hoặc từ chối người bào chữa.

Người bào chữa có quyền tham gia tố tụng từ khi khởi tố bị can. Trong trường hợp cần phải giữ bí mật điều tra đối với tội đặc biệt nguy hiểm, xâm phạm an ninh quốc gia thì Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân quyết định để người bào chữa tham gia từ khi kết thúc điều tra. Bằng kinh nghiệm và hiểu biết của mình, người bào chữa tham gia vào quá trình điều tra, xét xử để giúp bị can, bị cáo thực hiện quyền bào chữa của mình, ngăn ngừa các hoạt động bất hợp pháp của các cơ quan tiến hành tố tụng, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của bị can, bị cáo.

Người bảo vệ quyền lợi của đương sự trong tố tụng hình sự

Người bảo vệ quyền lợi của đương sự trong tố tụng hình sự là người tham gia tố tụng để bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp cho người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án.

Người bảo vệ quyền lợi của đương sự có thể là Luật sư, Bào chữa viên nhân dân hoặc người khác. Họ tham gia tố tụng theo yêu cầu của đương sự và được cơ quan điều tra, Viện kiểm sát hoặc Tòa án chấp thuận.

Người bảo vệ quyền lợi của đương sự được tham gia tố tụng từ khi khởi tố bị can. Họ có thể bảo vệ quyền lợi của nhiều đương sự trong cùng một vụ án nếu quyền lợi của họ không đối lập nhau.

Người bị hại

Người bị hại là cá nhân (người) bị thiệt hại về thể chất, về tinh thần hoặc về tài sản do tội phạm gây ra.

Bộ luật Tố tụng hình sự Việt Nam chỉ coi người bị hại là công dân chứ không phải là pháp nhân hay tổ chức xã hội. Người bị hại bao giờ

cũng là một cá nhân cụ thể bị hành vi phạm tội trực tiếp xâm phạm, gây thiệt hại về thể chất, tinh thần hoặc tài sản. Nếu đối tượng của hành vi phạm tội chưa bị xâm phạm thì không có người bị hại.

Bộ luật Tố tụng hình sự nước ta không coi thân nhân người bị hại cũng là bị hại, dù tổn thất do hành vi phạm tội gây ra cho người bị hại có mang lại cho thân nhân của họ những khó khăn về mặt vật chất, đau khổ về tinh thần.

Nếu người bị hại là người chưa thành niên hay người có nhược điểm về thể chất hoặc tâm thần thì đại diện hợp pháp của họ tham gia tố tụng để thực hiện quyền và nghĩa vụ của người bị hại.

Người bị tạm giữ

Người bị tạm giữ là người bị bắt trong trường hợp khẩn cấp hoặc phạm tội quả tang và đối với họ đã có quyết định tạm giữ nhưng chưa bị khởi tố.

Mặc dù chưa bị khởi tố nhưng người bị tạm giữ vẫn phải chịu sự cưỡng chế của cơ quan điều tra trong khi bị tạm giữ, như bị hạn chế quyền tự do, bị buộc phải khai báo hoặc trả lời các câu hỏi của cán bộ điều tra ... Chính vì lẽ đó pháp luật coi người bị tạm giữ là người tham gia tố tụng, họ có quyền và nghĩa vụ tố tụng nhất định.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan (trong vụ án hình sự)

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan trong vụ án hình sự là người có quyền lợi, nghĩa vụ ảnh hưởng trực tiếp bởi quyết định của Tòa án.

Người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan đến vụ án trong tố tụng hình sự có thể là người không tham gia vào việc phạm tội nhưng Tòa án phải quyết định về những vấn đề có liên quan đến quyền và lợi ích của họ.

Ví dụ: A cho B mượn xe máy, B dùng xe máy để chở thuốc lá lậu, chiếc xe máy của A là công cụ, phương tiện phạm tội, Tòa án phải quyết định xử lý chiếc xe máy đó. A sẽ tham gia tố tụng với tư cách là người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án cũng có thể là người đã được kẻ phạm tội cho một số tài sản mà y chiếm đoạt, hoặc bản thân đã tham gia trong chừng mực nhất định vào việc phạm tội, đã được hưởng một số tài sản bất hợp pháp nhưng đã được tha miễn trách nhiệm hình sự. Nhưng thu nhập bất hợp pháp này (trường hợp không xác định được chủ sở hữu) phải bị tịch thu.

Người chứng kiến

Người chứng kiến là người được cơ quan điều tra hoặc Viện kiểm sát mời tham gia khi bắt người, khi tiến hành khám nghiệm, khám xét, thu giữ, kê biên tài sản và một số công việc điều tra khác để chứng kiến những sự việc có ý nghĩa đối với vụ án cũng như những hoạt động của cơ quan điều tra và Viện kiểm sát.

Người chứng kiến có nghĩa vụ theo dõi diễn biến và kết quả việc làm của Điều tra viên và những người khác có mặt.

Người chứng kiến có quyền nhận xét về những công việc đã tiến hành. Những nhận xét của người chứng kiến được ghi vào biên bản và có chữ ký của người đó.

Người giám định

Người giám định là người có kiến thức cần thiết về lĩnh vực cần giám định (như về pháp y, về hóa chất ...) mà cơ quan tiến hành tố tụng trưng cầu.

Người giám định chỉ thực hiện việc giám định theo yêu cầu của cơ quan tiến hành tố tụng. Những người khác như bị can, bị cáo, người bị hại ... chỉ có quyền đề nghị các cơ quan tiến hành tố tụng trưng cầu giám định khi cần thiết.

Người giám định có thể là Giám định viên thuộc các tổ chức giám định như của Bộ Công an, Bộ Y tế, Bộ Quốc phòng, Bộ Tài chính, Ủy ban Khoa học ...

Ở các ngành khác không có tổ chức giám định tư pháp, khi có quyết định trưng cầu và những vụ việc có liên quan đến chuyên môn của những ngành nào thì thủ trưởng của ngành đó cử người làm công tác giám định. Người được cử làm công tác giám định có nhiệm vụ, quyền hạn như Giám định viên.

Để đảm bảo sự vô tư của người giám định, Bộ luật Tố tụng hình sự quy định họ không được tham gia giám định nếu:

- Họ đồng thời là người bị hại, bị đơn dân sự, nguyên đơn dân sự, người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan đến vụ án, là người đại diện hợp pháp, người thân thích của những người này hoặc của bị can, bị cáo.

- Đã tiến hành tố tụng với tư cách Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân và thư ký Tòa án hoặc đã tham gia với tư cách là người bào chữa, người làm chứng, người phiên dịch trong vụ án đó.

Việc thay đổi người giám định do cơ quan trưng cầu quyết định.

Người giúp sức

Người giúp sức là người tạo những điều kiện tinh thần hoặc vật chất cho việc thực hiện tội phạm.

Người làm chứng

Người làm chứng là bất cứ người nào biết được những tình tiết liên quan đến vụ án và được các cơ quan tiến hành tố tụng triệu tập đến để khai báo về những sự việc cần xác minh trong vụ án.

Trong tố tụng hình sự, vai trò người làm chứng rất quan trọng đối với việc xác định sự thật khách quan. Họ là người biết được những tình tiết liên quan đến vụ án, đồng thời họ không tham gia vào tội phạm cũng như không có quyền lợi liên quan trong vụ án nên lời khai của họ thường khách quan và đúng sự thật.

Người phạm tội cũng có thể được miễn trách nhiệm hình sự khi có quyết định đại xá.

Người phải thi hành án bị lâm vào hoàn cảnh kinh tế đặc biệt khó khăn kéo dài

Người phải thi hành án bị lâm vào hoàn cảnh kinh tế đặc biệt khó khăn kéo dài là người bị mất toàn bộ hoặc phần lớn tài sản, mất hoặc giảm thu nhập, không bảo đảm hoặc chỉ bảo đảm được tối thiểu cuộc sống cho bản thân người đó và gia đình từ mười hai tháng trở lên, kể từ thời điểm bị thiên tai, hỏa hoạn, tai nạn, ốm đau đến thời điểm xét miễn, giảm thi hành án, trừ trường hợp do người phải thi hành án tự gây ra tai nạn, ốm đau cho bản thân họ nhằm trốn tránh nghĩa vụ thi hành án.

Người phải thi hành án lập công lớn

Người phải thi hành án lập công lớn là người đã có hành động giúp cơ quan Nhà nước có thẩm quyền phát hiện, truy bắt, điều tra tội phạm; cứu được người khác trong tình thế hiểm nghèo hoặc đã cứu được tài sản của Nhà nước, của tập thể, của công dân trong thiên tai, hỏa hoạn; có những phát minh, sáng chế hoặc sáng kiến có giá trị được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền khen thưởng.

Người phiên dịch

Người phiên dịch là người biết các ngôn ngữ khác và có khả năng dịch các ngôn ngữ đó ra tiếng Việt (hoặc ngược lại), được các cơ quan tiến hành tố tụng yêu cầu tham gia tố tụng trong những trường hợp có

người tiến hành tố tụng, hoặc tham gia tố tụng không sử dụng được tiếng Việt.

Những trường hợp cần có sự tham gia của người phiên dịch là các trường hợp có người nước ngoài tham gia tố tụng, người tiến hành tố tụng hoặc tham gia tố tụng là người dân tộc không có khả năng nói được tiếng Việt.

Người phiên dịch phải từ chối tham gia tố tụng hoặc bị thay đổi nếu:

Đã tham gia tố tụng với tư cách là Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân, thư ký Tòa án hoặc đã tham gia với tư cách là người bào chữa, người giám định hoặc người làm chứng trong vụ án đó.

Việc thay đổi người phiên dịch phải do cơ quan yêu cầu phiên dịch quyết định.

Người phiên dịch có quyền được nghe đọc lại biên bản, yêu cầu sửa chữa hoặc bổ sung và ký xác nhận vào biên bản hỏi cung bị can và các văn bản tố tụng khác trong trường hợp họ được yêu cầu tham gia vào các hoạt động đó.

Người tiến hành tố tụng (hình sự)

Người tiến hành tố tụng (hình sự) là người được pháp luật giao cho những nhiệm vụ và quyền hạn để tiến hành việc điều tra, truy tố, xét xử vụ án hình sự. Những người tiến hành tố tụng được Bộ luật Tố tụng hình sự quy định gồm: Thủ trưởng, Phó Thủ trưởng cơ quan điều tra, Viện trưởng, Phó Viện trưởng Viện kiểm sát, Chánh án, Phó Chánh án Tòa án, Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân và thư ký Tòa án.

Khi thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của mình người tiến hành tố tụng phải theo đúng những quy định của pháp luật tố tụng hình sự. Người tiến hành tố tụng phải từ chối tiến hành tố tụng, hoặc bị thay đổi trong những trường hợp do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định để bảo đảm sự vô tư trong khi làm nhiệm vụ. (Xem "thay đổi người tiến hành tố tụng").

Người tổ chức

Người tổ chức là người chủ mưu, cầm đầu, chỉ huy việc thực hiện tội phạm.

Người thân thích

Người thân thích của người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân

sự, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án, bị can, bị cáo là người có quan hệ sau đây với một trong những người này:

– Là vợ, chồng, cha đẻ, mẹ đẻ, cha nuôi, mẹ nuôi, con đẻ, con nuôi;

– Là ông nội, bà nội, ông ngoại, bà ngoại, anh ruột, chị ruột, em ruột;

– Là cụ nội, cụ ngoại của một trong những người trên đây; là bác ruột, chú ruột, cô ruột, cậu ruột, dì ruột; là cháu ruột mà họ là bác ruột, chú ruột, cậu ruột, cô ruột, dì ruột.

Người tham gia tố tụng hình sự

Người tham gia tố tụng trong tố tụng hình sự bao gồm: bị can, bị cáo, người bào chữa cho bị can, bị cáo, người bị tạm giữ, người bị hại, bị đơn dân sự, nguyên đơn dân sự, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án và người bảo vệ quyền lợi cho họ, người làm chứng, người giám định, người phiên dịch.

Người thực hành

Người thực hành là người trực tiếp thực hiện tội phạm.

Người xúi giục

Người xúi giục là người kích động, dụ dỗ, thúc đẩy người khác thực hiện tội phạm.

Nguyên đơn dân sự

Nguyên đơn dân sự là cá nhân hoặc cơ quan Nhà nước, tổ chức xã hội bị thiệt hại về vật chất do tội phạm gây ra và có đơn yêu cầu bồi thường thiệt hại.

Nguyên đơn dân sự hoặc người đại diện hợp pháp của họ có quyền đưa ra chứng cứ và các yêu cầu; được thông báo kết quả điều tra; đề nghị thay đổi người tiến hành tố tụng, người giám định, người phiên dịch; có quyền đề nghị mức bồi thường và các biện pháp bảo đảm bồi thường, tham gia phiên tòa; khiếu nại quyết định của cơ quan điều tra và Viện kiểm sát; kháng cáo bản án và quyết định của Tòa án về phần bồi thường thiệt hại.

Ngược đãi ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con, cháu, người có công nuôi dưỡng mình

Ngược đãi ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con, cháu, người có công nuôi dưỡng mình, được hiểu là sự đối xử tồi tệ về mọi mặt đối với ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con, cháu hoặc người có công nuôi dưỡng mình một cách thường xuyên.

Ngược đãi tù binh, hàng binh

Ngược đãi tù binh, hàng binh, được hiểu là hành vi đối xử tồi tệ hoặc vi phạm các chế độ chính sách đối với tù binh, hàng binh.

Người bị giam, giữ

Người bị giam, giữ là người đang bị tạm giam, tạm giữ hoặc đang bị giam để chấp hành hình phạt tại các trại giam, trại lao động, cải tạo, đang có mặt tại nơi mở phiên tòa xét xử vụ án hình sự.

Người chưa thành niên phạm pháp

Người chưa thành niên phạm pháp: Là người chưa thành niên đã hoặc đang thực hiện các hành vi vi phạm pháp luật. Hành vi vi phạm pháp luật đó có thể là chưa đủ dấu hiệu cấu thành tội phạm để truy cứu trách nhiệm hình sự (như trộm cắp vặt mà giá trị tài sản chưa đến 500.000 đồng) nhưng cũng có thể đã đủ dấu hiệu cấu thành tội phạm nhưng chưa bị phát hiện chưa bị truy cứu trách nhiệm hình sự.

Người đang bị dẫn giải

Người đang bị dẫn giải là người bị tạm giam, giữ, đang bị giam hoặc đang lao động cải tạo đang trên đường đi từ địa điểm này đến địa điểm khác dưới sự giám sát của người có thẩm quyền (như trên đường đưa đi lao động, đến nơi mở phiên tòa xét xử ...).

Người đang ở trong tình trạng quẫn bách

Người đang ở trong tình trạng quẫn bách: Được hiểu là trường hợp người bị hại đó đang gặp những khó khăn rất lớn về kinh tế ... khó có thể khắc phục được hoặc đang gặp hiểm hoạ (như người thân đang mắc bệnh hiểm nghèo không có tiền về tài chính để đưa đi chữa trị, bản thân hoặc gia đình bị thiên tai bị phá sản ... nên bị túng thiếu nghiêm trọng cần phải có ngay sự giúp đỡ).

Người phạm tội là người cưỡng ép

Người phạm tội là người cưỡng ép. Được hiểu là người đã có hành vi đe doạ, gây áp lực, sử dụng vũ lực buộc người khác phải trốn đi nước ngoài hoặc trốn ở lại nước ngoài.

Người phạm tội là người hoạt động đắc lực

Người phạm tội là người hoạt động đắc lực. Được hiểu là trường hợp người phạm tội đã có những hoạt động tích cực trong việc thực hiện tội phạm như: Tìm kiếm phương tiện, sắp xếp công việc để kế hoạch được thực hiện.

Người phạm tội là người tổ chức

Người phạm tội là người tổ chức. Được hiểu là trường hợp người phạm tội là người chủ mưu, cầm đầu hoặc chỉ huy việc thực hiện tội phạm.

Người phạm tội là người xúi giục

Người phạm tội là người xúi giục. Được hiểu là trường hợp người phạm tội là người kích động, dụ dỗ, thúc đẩy người khác thực hiện tội phạm.

Nhận dạng

Nhận dạng là hoạt động điều tra hình sự bằng cách đưa người, vật hoặc ảnh cho người làm chứng, người bị hại hoặc bị can xác nhận người, vật hoặc ảnh đó.

Để việc nhận dạng đạt kết quả, Điều tra viên phải làm tốt công việc chuẩn bị nhận dạng. Thực hiện công việc này, Điều tra viên phải lấy lời khai của người nhận dạng trước khi tiến hành nhận dạng. Nội dung của việc lấy lời khai phải làm rõ những tình tiết, vết tích và đặc điểm mà nhờ đó người nhận dạng có thể nhận dạng được cũng như làm rõ hoàn cảnh, điều kiện mà họ được biết về những đặc điểm, vết tích ấy.

Để đảm bảo cho kết quả nhận dạng được khách quan, Điều tra viên phải chọn đối tượng tương tự cùng đưa ra nhận dạng với đối tượng nhận dạng chính. Khi nhận dạng, số người, vật hoặc ảnh đưa ra ít nhất là 3 và bề ngoài tương tự giống nhau. Riêng việc nhận dạng tử thi thì không áp dụng quy định này. Trong trường hợp đặc biệt có thể cho xác nhận người qua tiếng nói. Trong khi tiến hành nhận dạng phải có mặt người chứng kiến. Người chứng kiến phải là người không có liên quan đến vụ án.

Trước khi tiến hành nhận dạng nếu có người nhận dạng là người làm chứng, hoặc người bị hại thì Điều tra viên phải giải thích cho họ biết trách nhiệm về việc từ chối, trốn tránh khai báo hoặc cố tình khai báo gian dối. Việc giải thích này phải được ghi vào biên bản, đối với những người là đối tượng nhận dạng, Điều tra viên yêu cầu họ phải giữ thái độ tự nhiên, nghiêm túc và không được có cử chỉ hoặc lời nói nào tác động đến tâm lý của người nhận dạng.

Trong quá trình nhận dạng, Điều tra viên phải tạo điều kiện cho người nhận dạng có thời gian quan sát, suy nghĩ và không được đặt những câu hỏi có tính chất gợi ý. Sau khi người nhận dạng đã xác định một người, một vật hay một ảnh trong số được đưa ra thì Điều

tra viên yêu cầu họ giải thích là họ đã căn cứ vào các vết tích hoặc đặc điểm gì mà xác nhận người, vật hay ảnh đó. Điều tra viên so sánh với lời khai trước nếu thấy có gì mâu thuẫn thì yêu cầu họ giải thích.

Trong trường hợp có nhiều người nhận dạng phải bố trí từng người nhận dạng riêng, không được để cho họ tiếp xúc với nhau trong khi nhận dạng. Sau khi nhận dạng Điều tra viên phải lập biên bản nhận dạng như quy định đối với biên bản hỏi cung bị can, nhưng cần ghi rõ nhân thân của người nhận dạng và những người được đưa ra để nhận dạng, những đặc điểm của vật, ảnh được đưa ra để nhận dạng, các lời khai báo, trình bày của người nhận dạng.

Nhận hối lộ

Nhận hối lộ được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình, trực tiếp hoặc qua trung gian đã nhận hoặc sẽ nhận tiền, tài sản hoặc lợi ích vật chất khác dưới bất kỳ hình thức nào để làm hoặc không làm một việc vì lợi ích hoặc theo yêu cầu của người đưa hối lộ.

Nhập vụ án hình sự

Khi tiến hành điều tra vụ án hình sự, trong những trường hợp do bộ luật tố tụng quy định, cơ quan điều tra có thể nhập nhiều vụ án thành một vụ án, hoặc tách một vụ án thành nhiều vụ án.

Có thể nhập để tiến hành điều tra trong cùng một vụ án những trường hợp bị can phạm nhiều tội thuộc nhiều thời điểm khác nhau, nhiều bị can cùng tham gia một tội phạm nhưng không phải là đồng phạm, hoặc cùng với bị can còn có những người khác che giấu tội phạm, hoặc không tố giác tội phạm.

Nhân thân người phạm tội

Nhân thân người phạm tội được hiểu là tổng hợp những đặc điểm riêng biệt của người phạm tội có ý nghĩa đối với việc giải quyết đúng đắn vấn đề trách nhiệm hình sự của họ. Những đặc điểm đó có thể là độ tuổi, nghề nghiệp, thái độ làm việc, thái độ trong quyền hạn đối với người khác, trình độ văn hóa, lối sống, hoàn cảnh gia đình và đời sống kinh tế, thái độ chính trị, ý thức pháp luật, tôn giáo, tiền án, tiền sự...

Nhân thân của người phạm tội tuy không phải là yếu tố cấu thành tội phạm, nhưng những đặc điểm về nhân thân của người phạm tội có ý nghĩa quan trọng trong việc xác định trách nhiệm hình sự của người phạm tội.

Nhập khẩu công nghệ, máy móc, thiết bị phế thải hoặc các chất không bảo đảm tiêu chuẩn bảo vệ môi trường

Nhập khẩu công nghệ, máy móc, thiết bị phế thải hoặc các chất không bảo đảm tiêu chuẩn bảo vệ môi trường được hiểu là hành vi nhập khẩu hoặc cho phép nhập khẩu công nghệ, máy móc, thiết bị, các chế phẩm sinh học, chế phẩm hóa học khác, các chất độc hại, chất phóng xạ hoặc phế thải không bảo đảm tiêu chuẩn bảo vệ môi trường (tiêu chuẩn Việt Nam).

Nhiệm vụ của Bộ luật Hình sự

Bộ luật Hình sự có nhiệm vụ bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ của nhân dân, bảo vệ quyền bình đẳng giữa đồng bào các dân tộc, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, tổ chức, bảo vệ trật tự pháp luật xã hội chủ nghĩa chống mọi hành vi phạm tội; đồng thời giáo dục mọi người ý thức tuân theo pháp luật, đấu tranh phòng ngừa và chống tội phạm.

Nhiều người hiếp một người

Nhiều người hiếp một người (nếu không thuộc trường hợp có tổ chức). Được hiểu là trường hợp có từ hai người trở lên hiếp dâm một người. Cũng được coi là nhiều người hiếp dâm một người trong trường hợp có hai người trở lên bàn bạc với nhau là tất cả sẽ thay phiên nhau hiếp dâm một người, nhưng quá trình thực hiện tội phạm thì chỉ có một hoặc một số người đã thực hiện hành vi hiếp dâm (đây là dạng trường hợp đồng phạm giản đơn).

Nhũng nhiễu

Nhũng nhiễu là hành vi cửa quyền, hách dịch, gây khó khăn, phiền hà khi thực hiện nhiệm vụ, công vụ.

Ơ

Ở lại nước ngoài hoặc ở lại Việt Nam trái phép

Ở lại nước ngoài hoặc ở lại Việt Nam trái phép, được hiểu là trường hợp công dân Việt Nam được phép ra nước ngoài có thời hạn nhưng hết thời hạn đó không trở về Việt Nam, hoặc người nước ngoài nhập cảnh vào Việt Nam có thời hạn mà hết thời hạn đó không rời khỏi Việt Nam, mà không được sự chấp thuận của cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam.

P

Phá hoại cơ sở vật chất - kỹ thuật của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Phá hoại cơ sở vật chất - kỹ thuật của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam được hiểu là hành vi làm hủy hoại hoặc gây hư hỏng tài sản, cơ sở hạ tầng trong các lĩnh vực chính trị, an ninh, quốc phòng, kinh tế, khoa học - kỹ thuật, văn hoá, xã hội của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam với mục đích chống lại chính quyền nhân dân.

Phá hoại chính sách đại đoàn kết

Phá hoại chính sách đại đoàn kết được hiểu là hành vi gây chia rẽ giữa các tầng lớp nhân dân, giữa nhân dân với lực lượng vũ trang, với chính quyền nhân dân, với các tổ chức xã hội; gây hằn thù, kỳ thị, chia rẽ dân tộc, xâm phạm quyền bình đẳng trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam; gây chia rẽ người theo tôn giáo với người không theo tôn giáo, chia rẽ các tín đồ tôn giáo với chính quyền nhân dân, với các tổ chức xã hội; phá hoại việc thực hiện các chính sách đoàn kết Quốc tế.

Phá hoại việc thực hiện các chính sách đoàn kết Quốc tế

Phá hoại việc thực hiện các chính sách đoàn kết Quốc tế là làm cho các chính sách đó không thực hiện được hoặc cản trở gây khó khăn, trở ngại cho quá trình thực hiện các chính sách đó.

Phá hoại việc thực hiện chính sách kinh tế - xã hội

Phá hoại việc thực hiện chính sách kinh tế - xã hội được hiểu là hành vi làm cho các chính sách kinh tế - xã hội của Nhà nước bị cản trở hoặc không thực hiện được với mục đích chống chính quyền nhân dân.

Phá hủy công trình, phương tiện quan trọng về an ninh quốc gia

Phá hủy công trình, phương tiện quan trọng về an ninh quốc gia, được hiểu là hành vi làm tiêu hủy một phần hoặc toàn bộ (mất một phần hay toàn bộ giá trị sử dụng) các công trình hoặc phương tiện giao thông vận tải, thông tin – liên lạc, công trình điện, dẫn chất đốt, công trình thủy lợi hoặc công trình quan trọng khác về an ninh, quốc phòng, kinh tế, khoa học - kỹ thuật, văn hoá và xã hội (nếu không nhằm mục đích chống chính quyền nhân dân) của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Phá hủy niêm phong

Phá hủy niêm phong được hiểu là hành vi làm mất hẳn tính năng, tác dụng, giá trị của niêm phong (như xé nát, đốt, cắt bỏ ...).

Phá rối an ninh

Phá rối an ninh được hiểu là hành vi kích động, lôi kéo, tụ tập nhiều người phá rối an ninh, chống người thi hành công vụ, cản trở hoạt động của cơ quan, tổ chức, với mục đích chống chính quyền nhân dân.

Phá rừng trái phép

Phá rừng trái phép là chặt phá rừng, ken cây và các hành vi khác trái pháp luật làm cho cây rừng bị chết với bất kỳ mục đích gì (trừ các trường hợp khai thác vi phạm các quy định của nhà nước về khai thác và bảo vệ rừng).

Phá thai trái phép

Phá thai trái phép được hiểu là hành vi hủy bỏ thai nhi (dưới bất kỳ hình thức nào thông thường là hình thức nạo thai) ở người phụ nữ nhưng không có giấy phép của cơ quan có thẩm quyền.

Phá trại giam

Phá trại giam được hiểu là hành vi của người ở trong trại giam hay ở ngoài trại giam phá hư hỏng trại giam bằng nhiều phương thức như đốt, gây nổ, đập phá...Việc phá hoại trại giam có thể được tiến hành công khai hoặc lén lút (thông thường phá trại giam nhằm để giải cứu người bị giam giữ hoặc để trốn trại).

Phải miễn cưỡng giao cấu trước thủ đoạn của người phạm tội

Phải miễn cưỡng giao cấu trước thủ đoạn của người phạm tội: Được hiểu là người bị lệ thuộc vào người phạm tội hoặc đang ở trong tình trạng quẫn bách bị người phạm tội dùng các thủ đoạn khống chế tư tưởng (như doạ dẫm, hứa hẹn, giúp đỡ...) để buộc người đó miễn cưỡng giao cấu.

Ví dụ: Bác sĩ đặt điều kiện với bệnh nhân đang bị bệnh hiểm nghèo là cho giao cấu mới chữa trị cho người đó và nạn nhân (bệnh nhân) đã chấp nhận điều kiện đó để được chữa trị.

Việc dùng thủ đoạn để khống chế tư tưởng bằng cách doạ dẫm người khác chưa phải đến mức thực sự làm họ khiếp sợ đến mức ý chí tự vệ bị tê liệt, nghĩa là họ vẫn còn khả năng kháng cự, tuy nhiên họ đã không kháng cự (đây là điểm khác biệt với trường hợp hiếp dâm,

người bị hại đã tê liệt ý chí không kháng cự được) mà tự nguyện cho giao cấu một cách miễn cưỡng.

Phạm nhiều tội

Phạm nhiều tội là trường hợp người phạm tội đã thực hiện từ hai tội phạm trở lên.

Phạm tội có tính chất chuyên nghiệp

Phạm tội có tính chất chuyên nghiệp là người phạm tội lấy thu nhập từ việc phạm tội (thường là tài sản do xâm phạm sở hữu của người khác) mà có làm nguồn sống chính.

Phạm tội có tổ chức

Phạm tội có tổ chức là hình thức đồng phạm có sự câu kết chặt chẽ giữa những người cùng thực hiện tội phạm.

Phạm tội chưa đạt chưa hoàn thành

Phạm tội chưa đạt chưa hoàn thành là trường hợp người phạm tội chưa thực hiện hết các hành vi cho là cần thiết để thực hiện tội phạm do những nguyên nhân ngoài ý muốn của người phạm tội.

Phạm tội nhiều lần

Phạm tội nhiều lần là việc người phạm tội thực hiện hành vi phạm tội từ hai lần trở lên (đối với một tội phạm), ví dụ: hai lần hiếp dâm, hai lần trộm cắp tài sản..., mỗi lần phạm tội đều có đủ các yếu tố cấu thành tội phạm (của tội đã phạm) đồng thời các lần phạm tội đó chưa lần nào bị truy cứu trách nhiệm hình sự và chưa hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự.

Phạm tội quả tang

Phạm tội quả tang là trường hợp người phạm tội bị phát hiện trong khi đang thực hiện tội phạm hoặc bị đuổi bắt ngay sau khi thực hiện tội phạm.

Phạt tiền

a. Phạt tiền là hình phạt chính được áp dụng đối với người phạm tội ít nghiêm trọng xâm phạm trật tự quản lý kinh tế, trật tự công cộng, trật tự quản lý hành chính và một số tội phạm khác do Bộ luật Hình sự quy định.

b. Phạt tiền được áp dụng là hình phạt bổ sung đối với người phạm các tội về tham nhũng, ma túy hoặc các tội phạm khác do Bộ luật Hình sự quy định.

c. Mức phạt tiền được quyết định tùy theo tính chất và mức độ nghiêm trọng của tội phạm được thực hiện, đồng thời có xét đến tình hình tài sản của người phạm tội, sự biến động giá cả, nhưng không được thấp hơn một triệu đồng.

d. Tiền phạt có thể được nộp một lần hoặc nhiều lần trong thời hạn do Tòa án quyết định trong bản án.

Phản bội Tổ quốc

-Phản bội Tổ quốc được hiểu là hành vi của công dân Việt Nam cấu kết với nước ngoài nhằm mục đích gây nguy hại cho độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc Việt Nam, lực lượng quốc phòng, chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

- Có hành vi cấu kết với nước ngoài được hiểu là người phạm tội đã thực hiện việc xác lập các mối quan hệ qua lại chặt chẽ với người nước ngoài, được thể hiện qua các hành vi sau đây:

- Tiến hành gặp gỡ bàn bạc với nước ngoài về âm mưu chống phá Tổ quốc.

- Nhận sự giúp đỡ của nước ngoài về tiền của, vũ khí, phương tiện kỹ thuật... nhằm thực hiện các hoạt động chống phá Tổ quốc.

- Dựa vào thế lực nước ngoài tiến hành các hoạt động chống phá Tổ quốc hoặc tiếp tay cho nước ngoài hoạt động chống phá lại Tổ quốc.

Lưu ý:

- Nước ngoài được hiểu là một nước khác (bất kỳ nước nào ở ngoài biên giới Việt Nam) bao gồm: Nhà nước nước ngoài hoặc tổ chức, cá nhân nước ngoài khác.

- Tổ quốc được hiểu là Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Phê chuẩn của viện kiểm sát

Trong tố tụng hình sự, phê chuẩn là một hoạt động tố tụng hình sự thuộc chức năng của Viện kiểm sát đối với hoạt động của cơ quan điều tra, trong những trường hợp do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định.

Có trường hợp quyết định của cơ quan điều tra phải được sự phê chuẩn của Viện kiểm sát trước khi thi hành như: việc bắt bị can để tạm giam, việc khám người, chỗ ở, địa điểm (không thuộc trường hợp khẩn cấp), việc thu giữ thư tín, điện tín, bưu phẩm tại bưu điện, việc kê biên tài sản ...

Có trường hợp quyết định của cơ quan điều tra và của những người

khác do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định được thi hành ngay, nhưng sau đó phải báo cáo Viện kiểm sát để xét phê chuẩn, có nghĩa là phê chuẩn sau khi thi hành như: việc bắt người trong trường hợp khẩn cấp thì sau khi bắt phải báo ngay cho Viện kiểm sát cùng cấp bằng văn bản để xét phê chuẩn, nếu Viện kiểm sát không phê chuẩn thì phải trả tự do ngay cho người bị bắt; việc khám người, chỗ ở, địa điểm trong trường hợp không thể trì hoãn, sau khi khám xong trong thời hạn 24 giờ, người ra lệnh khám phải báo bằng văn bản cho Viện kiểm sát cùng cấp.

Phiên tòa lưu động

Phiên tòa lưu động là phiên tòa được mở ở ngoài trụ sở của Tòa án trong những trường hợp cần thiết để phát huy tác dụng giáo dục, tuyên truyền pháp luật của phiên tòa. Thông thường Tòa án chỉ mở phiên tòa lưu động đối với các vụ án hình sự được xác định là án điểm. Địa điểm mở phiên tòa lưu động thường đặt tại nơi xảy ra tội phạm hoặc khu vực nơi xảy ra tội phạm.

Phòng vệ chính đáng

Phòng vệ chính đáng là hành vi của người vì bảo vệ lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, bảo vệ lợi ích chính đáng của mình hoặc của người khác, mà chống trả một cách cần thiết người đang có hành vi xâm phạm các lợi ích nói trên. Phòng vệ chính đáng không phải là tội phạm.

Nếu hành vi chống trả rõ ràng là quá đáng, tức là vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng, thì người có hành vi đó vẫn phải chịu trách nhiệm hình sự.

Phòng vệ tưởng tượng

Phòng vệ tưởng tượng là trường hợp một người do lầm tưởng có sự tấn công của người khác, nên đã gây thiệt hại cho đối tượng mà người đó cho là tấn công mình.

Phương pháp, thủ đoạn phạm tội

Phương pháp, thủ đoạn phạm tội là những cách thức thực hiện hành vi phạm tội, trong đó bao gồm cả cách thức sử dụng công cụ, phương tiện phạm tội.

Phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái

phép chất ma túy là những vật được sản xuất ra với chức năng chuyên dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy hay tuy được sản xuất ra với mục đích khác, nhưng đã được sử dụng chuyên vào mục đích sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy.

Phục hồi điều tra

Phục hồi điều tra là việc tiếp tục khôi phục lại các hoạt động điều tra vụ án hay bị can đã có quyết định tạm đình chỉ hoặc đình chỉ điều tra.

Khi có lý do để hủy bỏ quyết định đình chỉ hoặc tạm đình chỉ điều tra thì cơ quan điều tra ra quyết định phục hồi điều tra nếu chưa hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự.

Lý do để hủy bỏ quyết định đình chỉ hoặc tạm đình chỉ điều tra có thể là bị can đã khỏi bệnh, đã xác định được bị can hoặc có đủ chứng cứ để chứng minh bị can đã thực hiện tội phạm, tìm được nơi trốn tránh của bị can, cũng như có căn cứ khác cho rằng quyết định đình chỉ hoặc tạm đình chỉ điều tra không đúng.

Trong trường hợp việc điều tra bị đình chỉ vì đã hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự, tội phạm đã được đại xá nhưng bị can không đồng ý và yêu cầu điều tra lại thì cơ quan điều tra hoặc Viện kiểm sát ra quyết định phục hồi điều tra. Quyết định phục hồi điều tra của cơ quan điều tra phải được gửi cho Viện kiểm sát cùng cấp.

Phương tiện kỹ thuật quân sự

Phương tiện kỹ thuật quân sự gồm: xe (như xe ôtô, xe kéo...) khí tài (như ra đa), phương tiện khác (như cầu phao...) được thiết kế, chế tạo và trang bị cho lực lượng vũ trang để huấn luyện, chiến đấu và phục vụ chiến đấu.

Q

Quản chế hành chính

Quản chế hành chính là biện pháp xử lý vi phạm hành chính áp dụng đối với người có hành vi vi phạm pháp luật phương hại đến lợi ích quốc gia nhưng chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự. Người bị quản chế hành chính phải cư trú, làm ăn sinh sống ở một địa phương nhất định và chịu sự quản lý, giáo dục của chính quyền, nhân dân địa phương.

Quản chế

Quản chế là buộc người bị kết án phạt tù phải cư trú, làm ăn sinh

sống và cải tạo ở một địa phương nhất định, có sự kiểm soát, giáo dục của chính quyền và nhân dân địa phương. Trong thời gian quản chế, người bị kết án không được tự ý ra khỏi nơi cư trú, bị tước một số quyền công dân theo Điều 39 Bộ luật Hình sự 1999 và bị cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định.

Quản chế được áp dụng đối với người phạm tội xâm phạm an ninh quốc gia, người tái phạm nguy hiểm hoặc trong những trường hợp khác do Bộ luật Hình sự quy định.

Thời hạn quản chế là từ một năm đến năm năm, kể từ ngày chấp hành xong hình phạt tù.

Quảng cáo gian dối

Quảng cáo gian dối được hiểu là hành vi quảng cáo sai với sự thật của hàng hóa, dịch vụ về một trong các nội dung sau: quy cách, chất lượng, giá cả, công dụng, kiểu dáng, chủng loại, bao bì, phương thức phục vụ, thời hạn bảo hành.

Quấy nhiễu nhân dân

Quấy nhiễu nhân dân, được hiểu là hành vi của quân nhân xâm phạm đến danh dự, nhân phẩm, phong tục, tập quán, tài sản ... của nhân dân.

Quy tắc đạo đức nghề nghiệp

Quy tắc đạo đức nghề nghiệp là chuẩn mực xử sự phù hợp với đặc thù của từng nghề bảo đảm sự liêm chính, trung thực và trách nhiệm trong việc hành nghề.

Tổ chức xã hội-nghề nghiệp phối hợp với cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành quy tắc đạo đức nghề nghiệp đối với hội viên của mình theo quy định của pháp luật.

Quy tắc ứng xử

Quy tắc ứng xử là các chuẩn mực xử sự của cán bộ, công chức, viên chức trong thi hành nhiệm vụ, công vụ và trong quan hệ xã hội, bao gồm những việc phải làm hoặc không được làm, phù hợp với đặc thù công việc của từng nhóm cán bộ, công chức, viên chức, và từng lĩnh vực hoạt động công vụ, nhằm bảo đảm sự liêm chính và trách nhiệm của cán bộ, công chức, viên chức.

Quy tắc ứng xử của cán bộ, công chức, viên chức được công khai để nhân dân giám sát việc chấp hành.

Quyết định hình phạt

Quyết định hình phạt là việc Tòa án lựa chọn một hình phạt cụ thể để áp dụng đối với người phạm tội.

Khi quyết định hình phạt, Tòa án phải căn cứ vào các quy định của Bộ luật Hình sự, cân nhắc tính chất và mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi phạm tội, nhân thân người phạm tội, những tình tiết giảm nhẹ và tăng nặng trách nhiệm hình sự.

Quyết định hình phạt trong trường hợp phạm nhiều tội

Quyết định hình phạt trong trường hợp phạm nhiều tội khi xét xử cùng một lần một người phạm nhiều tội, Tòa án quyết định hình phạt đối với từng tội, sau đó tổng hợp hình phạt theo quy định sau đây:

a. Đối với hình phạt chính:

- Nếu các hình phạt đã tuyên cùng là cải tạo không giam giữ hoặc cùng là tù có thời hạn, thì các hình phạt đó được cộng lại thành hình phạt chung; hình phạt chung không được vượt quá ba năm đối với hình phạt cải tạo không giam giữ, ba mươi năm đối với hình phạt tù có thời hạn;

- Nếu các hình phạt đã tuyên là cải tạo không giam giữ, tù có thời hạn, thì hình phạt cải tạo không giam giữ được chuyển đổi thành hình phạt tù theo tỷ lệ cứ ba ngày cải tạo không giam giữ được chuyển đổi thành một ngày tù, để tổng hợp hình phạt chung theo quy định của Bộ luật Hình sự;

- Nếu hình phạt nặng nhất trong số các hình phạt đã tuyên là tù chung thân thì hình phạt chung là tù chung thân;

- Nếu hình phạt nặng nhất trong số các hình phạt đã tuyên là tử hình thì hình phạt chung là tử hình;

- Phạt tiền không tổng hợp với các loại hình phạt khác; các khoản tiền phạt được cộng lại thành hình phạt chung;

- Trục xuất không tổng hợp với các loại hình phạt khác.

b. Đối với hình phạt bổ sung:

- Nếu các hình phạt đã tuyên là cùng loại thì hình phạt chung được quyết định trong giới hạn do Bộ luật Hình sự quy định đối với loại hình phạt đó; riêng đối với hình phạt tiền thì các khoản tiền phạt được cộng lại thành hình phạt chung;

- Nếu các hình phạt đã tuyên là khác loại thì người bị kết án phải chấp hành tất cả các hình phạt đã tuyên.

Quyết định đặc xá

Quyết định đặc xá là văn bản của Chủ tịch nươcc quyết định tha tù trước thời hạn cho người bị kết án phạt tù có thời hạn, tù chung thân.

Quyết định tố tụng bị khiếu nại

Quyết định tố tụng bị khiếu nại là quyết định được ban hành theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự của Thủ trưởng, Phó thủ trưởng cơ quan điều tra, Viện trưởng, Phó Viện trưởng Viện kiểm sát, Chánh án, Phó Chánh án, Thẩm phán Tòa án được phân công chủ tọa phiên tòa trước khi mở phiên tòa, người có thẩm quyền tiến hành một số hoạt động điều tra mà người khiếu nại có căn cứ cho rằng quyết định đó là trái pháp luật, xâm phạm đến quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

Quyết định về đặc xá

Quyết định về đặc xá là văn bản do Chủ tịch nước ban hành quy định thời điểm đặc xá, đối tượng, đề nghị của người được đề nghị đặc xá và trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức trong việc thực hiện đặc xá.

Quỹ trái phép

Quỹ trái phép là quỹ được lập không đúng với quy định của Nhà nước, nhằm sử dụng (chi tiêu) vào mục đích riêng của cơ quan, tổ chức hoặc một số cá nhân cơ quan, tổ chức, trốn tránh sự kiểm tra, giám sát của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Quỹ có thể là đồng Việt Nam, hàng hóa, đá quý, kim khí quý, ngoại tệ hoặc các giấy tờ có giá.

- Về nguồn thu của quỹ, có thể từ một hoặc nhiều nguồn khác nhau nhưng chủ yếu do cơ quan, tổ chức tự đặt ra không đúng quy định của Nhà nước (ví dụ: cơ quan địa chính tự đặt thêm thủ tục ngoài quy định và buộc công dân nộp thêm một khoản lệ phí và lấy tiền đó lập một quỹ riêng). Nhìn chung thì quỹ này được lập từ nguồn thu không hợp pháp.

R

Ra bản án trái pháp luật

Ra bản án trái pháp luật, được hiểu là hành vi của Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân ký vào bản án và ban hành bản án mà biết rõ là áp dụng không đúng với quy định của pháp luật (được áp dụng để giải quyết vụ án đó).

Ra quyết định trái pháp luật

Ra quyết định trái pháp luật, được hiểu là hành vi của người có thẩm quyền trong hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án ký và ban hành quyết định mà biết rõ là quyết định đó áp dụng không đúng với quy định pháp luật (được áp dụng để giải quyết vụ án đó).

Rút kháng cáo, kháng nghị

Sau khi tuyên án sơ thẩm, trong thời hạn 15 ngày, kể từ ngày tuyên án, người bị kết án và những người khác được Bộ luật Tố tụng hình sự quy định có quyền kháng cáo và Viện kiểm sát có quyền kháng nghị đối với bản án và quyết định sơ thẩm.

Người đã kháng cáo, kháng nghị bản án sơ thẩm có quyền rút kháng cáo, kháng nghị của mình. Trong trường hợp chỉ có một người kháng cáo hoặc chỉ có Viện kiểm sát kháng nghị mà người đó rút kháng cáo hoặc Viện kiểm sát rút kháng nghị trước khi mở phiên tòa, thì bản án sơ thẩm có hiệu lực thi hành. Nếu có nhiều người kháng cáo, hoặc vừa có kháng cáo vừa có kháng nghị mà chỉ có một người rút kháng cáo hoặc chỉ có Viện kiểm sát rút kháng nghị thì tòa phúc thẩm vẫn phải mở phiên tòa xét xử.

Rút quyết định truy tố

Sau khi Viện kiểm sát đã gửi quyết định truy tố cùng hồ sơ vụ án sang Tòa án, nếu xét thấy có những căn cứ để đình chỉ vụ án, để miễn trách nhiệm hình sự cho bị cáo hoặc cần điều tra bổ sung những tình tiết có ý nghĩa đối với vụ án thì Viện kiểm sát rút quyết định truy tố.

Trong trường hợp Viện kiểm sát rút quyết định truy tố trước khi mở phiên tòa thì Tòa án không phải mở phiên tòa. Khi đã mở phiên tòa xét xử mà Viện kiểm sát rút quyết định truy tố thì Tòa án vẫn tiếp tục tiến hành xét xử vụ án, nếu có căn cứ xác định bị cáo không có tội thì Hội đồng xét xử ra bản án tuyên bị cáo không phạm tội, nếu thấy việc rút truy tố không có căn cứ thì Hội đồng xét xử quyết định tạm đình chỉ vụ án và kiến nghị với Viện kiểm sát cấp trên.

S

Sai lầm về công cụ, phương tiện

Sai lầm về công cụ, phương tiện là trường hợp người phạm tội có hành vi nhằm xâm hại khách thể nào đó được Bộ luật Hình sự bảo vệ, nhưng không xâm hại được vì đã sử dụng nhầm công cụ, phương tiện

phạm tội. (Ví dụ: A định dùng thuốc độc đầu độc B, nhưng lại lấy nhầm không phải thuốc độc).

Sai lầm về hành vi

Sai lầm về hành vi là trường hợp người phạm tội đã có sai lầm trong việc đánh giá sự phát triển của hành vi đã thực hiện của mình. (Ví dụ: A dùng súng để dọa B nhưng do không chú ý để súng cướp cò bắn trúng làm B chết).

Sai lầm về khách thể

Sai lầm về khách thể là những sai lầm liên quan đến yếu tố khách thể của tội phạm, cụ thể là:

1– Người phạm tội có hành vi nhằm xâm hại khách thể nào đó được Bộ luật Hình sự bảo vệ, nhưng thực tế đã không xâm hại được. Hành vi đó đã tác động nhầm vào đối tượng khác không thuộc khách thể đó (nhầm lẫn về đối tượng dẫn đến nhầm về khách thể). Ví dụ: kẻ trộm tưởng trong gói hàng là vàng nhưng khi lấy xong thì đó lại là chất nổ.

2– Người phạm tội không định xâm hại khách thể được Bộ luật Hình sự bảo vệ, nhưng thực tế hành vi của họ đã xâm hại vào khách thể được Bộ luật Hình sự bảo vệ, do hành vi đó tác động nhầm vào đối tượng thuộc khách thể được Bộ luật Hình sự bảo vệ. (Ví dụ: khi săn thú đã bắn nhầm làm chết người vì tưởng là thú).

Sai lầm về đối tượng

Sai lầm về đối tượng là sự sai lầm của một người về đối tượng tác động khi thực hiện tội phạm. (Ví dụ: định giết A nhưng giết lầm B vì tưởng đó là A).

Sai lầm về pháp luật

Sai lầm về pháp luật là sự hiểu lầm của một người về tính chất pháp lý của hành vi của mình.

Sự hiểu lầm có thể xảy ra trong các trường hợp sau:

a. Người có hành vi đã hiểu lầm rằng hành vi của mình là tội phạm, nhưng thực tế luật không quy định hành vi đó là tội phạm. Trường hợp này người có hành vi (do sai lầm) không phải chịu trách nhiệm hình sự.

b. Người có hành vi cho rằng hành vi của mình không phải là tội phạm, nhưng thực tế luật quy định hành vi đó là tội phạm. Trường hợp này họ vẫn phải chịu trách nhiệm hình sự.

Sản xuất trái phép chất cháy, chất độc

Sản xuất trái phép chất cháy, chất độc (xem giải thích tương tự ở tội sản xuất, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt chất phóng xạ).

Sản xuất trái phép chất phóng xạ

Sản xuất trái phép chất phóng xạ được hiểu là hành vi làm ra chất phóng xạ trái với qui định của pháp luật.

Cần lưu ý: Hoạt động chế tạo và hoạt động sản xuất có sự khác nhau ở chỗ:

- Về tính chất: Hoạt động chế tạo là hoạt động mang tính chất sáng tạo, tìm tòi (tìm ra phương thức, kỹ thuật, công nghệ...) để tạo ra một sản phẩm mới. Việc bắt chước để làm ra một sản phẩm tương tự cũng có thể được coi là chế tạo.

Đối với hoạt động sản xuất thì chủ yếu là làm ra hàng loạt sản phẩm trên cơ sở kỹ thuật, công nghệ... đã hoàn thiện trong giai đoạn chế tạo đã thực hiện trước đó.

- Về mục đích: Hoạt động chế tạo chỉ nhằm tạo ra một loại sản phẩm mới hoặc bắt chước làm ra một sản phẩm mới để khẳng định sự thành công, sự hoàn thiện một sản phẩm mới (ví dụ: Làm hàng mẫu trước khi sản xuất hàng loạt) với kỹ thuật, công nghệ mới.

Đối với hoạt động sản xuất thì mục đích chủ yếu là làm ra sản phẩm với số lượng nhiều để đáp ứng một nhu cầu nhất định (như sản xuất súng tiểu liên AK để trang bị cho quân đội, sản xuất máy bơm nước để bán ra thị trường...).

- Về thứ tự thời gian: Đối với hoạt động chế tạo luôn diễn ra trước hoạt động sản xuất nếu xét trên cùng một loại sản phẩm. Đầu tiên bao giờ cũng phải chế tạo ra một sản phẩm mới và sau đó là sản xuất ra hàng loạt sản phẩm đó.

Sản xuất các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Sản xuất các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy là làm ra các phương tiện, dụng cụ nêu trên (có thể bằng phương pháp thủ công hoặc áp dụng khoa học kỹ thuật) để dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy.

Sản xuất hàng cấm

Sản xuất hàng cấm, được hiểu là hành vi làm ra hàng cấm bằng

bất kỳ phương pháp, kỹ thuật công nghệ nào.

Sản xuất hàng giả

Sản xuất hàng giả là lương thực, thực phẩm, thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh,

Sản xuất hàng giả là lương thực, thực phẩm, thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh, được hiểu là hành vi làm (tạo) ra sản phẩm, hàng hóa là các đối tượng nêu trên một cách trái phép, giống như những sản phẩm hàng hóa được Nhà nước cho phép sản xuất, nhập khẩu và tiêu thụ trên thị trường (tức hàng thật) gây nhầm lẫn hoặc để lừa dối khách hàng.

Sản xuất hàng giả là thức ăn dùng để chăn nuôi, phân bón, thuốc thú y, thuốc bảo vệ thực vật, giống cây trồng, vật nuôi

Sản xuất hàng giả là thức ăn dùng để chăn nuôi, phân bón, thuốc thú y, thuốc bảo vệ thực vật, giống cây trồng, vật nuôi. Được hiểu là hành vi làm (tạo) ra sản phẩm, hàng hóa là các đối tượng nêu trên một cách trái phép, giống như các sản phẩm hàng hóa được Nhà nước cho phép sản xuất, nhập khẩu, tiêu thụ trên thị trường (tức hàng thật), gây nhầm lẫn hoặc để lừa dối khách hàng hoặc làm ra những sản phẩm hàng hóa giả chất lượng hoặc công dụng.

Sản xuất hàng giả, được hiểu là hành vi làm (tạo) ra những sản phẩm, hàng hóa có nhãn hàng hóa, nhãn hiệu hàng hóa, kiểu dáng công nghiệp, nguồn gốc, xuất xứ hàng hóa giống như những sản phẩm, hàng hóa được Nhà nước cho phép sản xuất, nhập khẩu và tiêu thụ trên thị trường, gây nhầm lẫn hoặc để lừa dối khách hàng hoặc làm ra những sản phẩm hàng hóa giả chất lượng hoặc công dụng.

Sản xuất trái phép chất ma túy

Sản xuất trái phép chất ma túy, được hiểu là hành vi làm ra chất ma túy (chế biến, điều chế ...) bằng thủ công hoặc có áp dụng khoa học công nghệ từ cây có chứa chất ma túy, từ các tiền chất và các hóa chất, hoặc làm ra chất ma túy này từ chất ma túy khác mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền, hoặc không đúng với nội dung mà cơ quan có thẩm quyền cho phép.

Đối với các hành vi nhằm tạo thuận lợi cho việc sử dụng chất ma túy đã có sẵn, như pha chế thuốc phiện thành dung dịch để tiêm, chích, nghiền hêrôin từ bánh thành bột để hít ... thì không coi là hành vi sản xuất trái phép chất ma túy.

Săn bắt vào thời gian bị cấm

Săn bắt vào thời gian bị cấm: Là săn bắt động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm vào mùa sinh sản hoặc vào mùa di cư đến của chúng.

Săn bắt trong khu vực cấm

Săn bắt trong khu vực cấm:Là săn bắt trong khu bảo tồn thiên nhiên, vườn quốc gia hoặc săn bắt trong các khu vực rừng có quy định cấm khác theo quy định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Sự kiện bất ngờ

Sự kiện bất ngờ là việc một người thực hiện một hành vi gây hậu quả nguy hại cho xã hội, trong trường hợp không thể thấy trước hoặc không buộc phải thấy trước hậu quả của hành vi đó.

Người thực hiện một hành vi gây hậu quả nguy hại cho xã hội do sự kiện bất ngờ thì không phải chịu trách nhiệm hình sự.

Sự thật khách quan của vụ án

Sự thật khách quan của vụ án là các tình tiết có thật của vụ án được cơ quan điều tra,Viện kiểm sát, Tòa án xác nhận, căn cứ vào các chứng cứ đã thu thập được phản ánh đúng các tình tiết đó.

Bộ luật Tố tụng hình sự đã đề ra những quy định cụ thể mà cơ quan điều tra, Viện kiểm sát và Tòa án phải tuân thủ trong khi tiến hành điều tra, thu thập, xem xét chứng cứ để chứng minh một cách khách quan, toàn diện và đầy đủ các tình tiết có thật của vụ án.

Tòa án căn cứ vào các chứng cứ phản ánh đầy đủ sự thật khách quan của vụ án, để áp dụng đúng đắn những quy định của Bộ luật Hình sự khi giải quyết vụ án hình sự.

Sử dụng đất trái với quy định của Nhà nước

Sử dụng đất trái với quy định của Nhà nước được hiểu là việc người sử dụng đất đã không thực hiện đúng quy định của Nhà nước về sử dụng đất, như sử dụng đất sai mục đích ...

Sử dụng trái phép chất ma túy

Sử dụng trái phép chất ma túy được hiểu là hành vi tự mình hoặc nhờ người khác đưa trái phép chất ma túy vào cơ thể của mình dưới bất kỳ hình thức nào (như hút, hít, tiêm... chất ma túy), nhằm thỏa mãn nhu cầu sử dụng chất ma túy.

Sử dụng trái phép quỹ dự trữ bổ sung vốn điều lệ của tổ chức tín dụng

Sử dụng trái phép quỹ dự trữ bổ sung vốn điều lệ của tổ chức tín

dụng, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm của tổ chức tín dụng đã dùng quỹ dự trữ bổ sung vốn điều lệ để chia lợi tức cổ phần (cho các cổ đông của tổ chức tín dụng).

Sơ thẩm vụ án hình sự

Sơ thẩm vụ án hình sự là giai đoạn tố tụng hình sự, trong đó Tòa án kiểm tra và đánh giá toàn bộ chứng cứ, trên cơ sở đó vận dụng đúng đắn pháp luật hình sự, để xác định một người có hành vi phạm tội hay không và buộc một người phạm tội phải chịu một hình phạt tương xứng với hành vi phạm tội đó.

Việc xét xử vụ án hình sự sơ thẩm có thể bị kháng cáo, kháng nghị để xét xử lại theo thủ tục phúc thẩm.

Sống sa đoạ

Sống sa đoạ ([1]): Được hiểu là sống buông thả, sa vào các tệ nạn như hút, chích ma túy, mại dâm ...

Sử dụng công cụ hoặc phương tiện săn bắt bị cấm

Sử dụng công cụ hoặc phương tiện săn bắt bị cấm: Là sử dụng các loại vũ khí quân dụng (kể cả đã được cải biến), các loại tên tẩm thuốc độc hoặc dùng chất độc, đào hầm, hố, cắm chông, bẫy kiềng lớn, bẫy cắm chông, bẫy gài lao, bẫy sập, dùng khúc gỗ lớn hoặc răng sắt lớn, dùng đèn soi, gài súng và các công cụ, phương tiện nguy hiểm khác mà cơ quan có thẩm quyền quy định không được phép sử dụng để săn bắt ở địa bàn đó hoặc đối với loài động vật rừng nguy cấp, quý, hiếm đó.

Sử dụng trái phép chất cháy, chất độc

Sử dụng trái phép chất cháy, chất độc (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Sử dụng trái phép chất phóng xạ

Sử dụng trái phép chất phóng xạ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Sử dụng trái phép tài sản

Sử dụng trái phép tài sản, được hiểu là hành vi khai thác lợi ích của tài sản (hay khai thác giá trị sử dụng của tài sản) của người khác mà

---

(1) Sa đoạ: Hư hỏng đến mức tồi tệ về lối sống, về tinh thần (từ điển Tiếng Việt của Trung tâm từ điển ngôn ngữ xuất bản năm 1992).

không được sự đồng ý của chủ sở hữu hoặc người có trách nhiệm quản lý tài sản đó và trái với quy định của pháp luật với mục đích vì vụ lợi.

Sử dụng trái phép thông tin trên mạng và trong máy tính

Sử dụng trái phép thông tin trên mạng và trong máy tính được hiểu là những hành vi sau:

a. Sử dụng những thông tin trên mạng và trong máy tính mà không được sự cho phép của người hoặc cơ quan có thẩm quyền (không kể vì mục đích gì).

b. Đưa vào mạng máy tính những thông tin trái với qui định của pháp luật.

Sử dụng trái phép vật liệu nổ

Sử dụng trái phép vật liệu nổ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng).

Sử dụng trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Sử dụng trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự là sử dụng không có giấy phép hoặc không được phép của người hoặc cơ quan Nhà nước có thẩm quyền;

Sửa chữa, sử dụng giấy chứng nhận và các tài liệu của cơ quan, tổ chức

Sửa chữa, sử dụng giấy chứng nhận và các tài liệu của cơ quan, tổ chức, được hiểu là hành vi viết, vẽ, tẩy, xoá... dưới mọi hình thức làm sai lệch nội dung của hộ chiếu, thị thực hộ khẩu, hộ tịch hoặc các loại giấy chứng nhận và tài liệu khác của cơ quan, tổ chức và sử dụng các giấy tờ đó để thực hiện hành vi trái pháp luật.

Sửa đổi bất hợp pháp nội dung tác phẩm

Sửa đổi bất hợp pháp nội dung tác phẩm: Được hiểu là người phạm tội đã có hành vi tự ý sửa chữa làm thay đổi nội dung của tác phẩm (văn học, nghệ thuật, báo chí...) mà không được sự đồng ý của tác giả.

T

Tại ngoại

Tại ngoại được hiểu là trường hợp bị can, bị cáo đã bị khởi tố, truy

tố hoặc đã bị xét xử sơ thẩm nhưng bản án chưa có hiệu lực pháp luật mà không bị tạm giam.

Những trường hợp bị can, bị cáo được tại ngoại thường là những trường hợp phạm tội ít nghiêm trọng, có nơi cư trú rõ ràng, không phải là phần tử lưu manh, côn đồ, tái phạm nguy hiểm, việc điều tra không phức tạp.

Có thể cho bị can được tại ngoại ngay từ khi bị khởi tố. Đối với bị can đã bị tạm giam, trong quá trình điều tra, truy tố, xét xử nếu xét thấy không cần thiết phải áp dụng biện pháp đó nữa thì cơ quan điều tra, Viện kiểm sát hoặc Tòa án, tùy theo giai đoạn tố tụng, có thể hủy bỏ biện pháp ngăn chặn đó và cho bị cáo được tại ngoại.

Tạm giam

Tạm giam là một biện pháp ngăn chặn do cơ quan điều tra, Viện kiểm sát hoặc Tòa án áp dụng đối với bị can, bị cáo phạm tội về tội mà Bộ luật Hình sự quy định hình phạt tù trên hai năm và có căn cứ cho rằng người đó có thể trốn hoặc cản trở việc điều tra, truy tố, xét xử vụ án hoặc có thể tiếp tục phạm tội.

Đối với bị can, bị cáo là phụ nữ có thai hoặc đang thời kỳ nuôi con dưới 36 tháng tuổi, là người già yếu, người bị bệnh nặng mà có nơi cư trú rõ ràng (trừ trường hợp đặc biệt) thì không tạm giam mà áp dụng biện pháp ngăn chặn khác.

Tạm giữ

Tạm giữ là một biện pháp ngăn chặn được áp dụng trong tố tụng hình sự. Tạm giữ có thể được áp dụng đối với người bị bắt trong trường hợp khẩn cấp, hoặc phạm tội quả tang. Những người có quyền ra lệnh bắt khẩn cấp do Bộ luật Tố tụng hình sự quy định, có quyền ra lệnh tạm giữ.

Người bị tạm giữ có quyền biết lý do mình bị tạm giữ, được giải thích về quyền và nghĩa vụ, đưa ra những yêu cầu, khiếu nại quyết định về việc tạm giữ và những quyết định khác có liên quan.

Trong thời hạn 24 giờ, lệnh tạm giữ phải được gửi cho Viện kiểm sát cùng cấp. Nếu xét thấy việc tạm giữ là không cần thiết thì Viện kiểm sát ra quyết định hủy bỏ lệnh tạm giữ và trả tự do ngay cho người bị tạm giữ.

Thời hạn tạm giữ không được quá 3 ngày đêm kể từ khi cơ quan điều tra bắt người hoặc nhận người bị bắt. Trong trường hợp cần thiết, cơ quan ra lệnh tạm giữ có thể gia hạn tạm giữ nhưng không được vượt

quá ba ngày. Trong trường hợp đặc biệt, cơ quan ra lệnh tạm giữ có thể gia hạn tạm giữ lần thứ hai và cũng không được quá 3 ngày. Mọi trường hợp gia hạn tạm giữ đều phải được Viện kiểm sát cùng cấp phê chuẩn.

Khi hết thời hạn tạm giữ nếu không đủ căn cứ để khởi tố bị can thì phải trả tự do ngay cho người bị tạm giữ.

Trong trường hợp có quyết định tạm giam người bị tạm giữ, thì thời gian bị tạm giữ được tính vào thời hạn tạm giam.

Tạm giữ đồ vật, tài liệu

Tạm giữ đồ vật, tài liệu là một biện pháp được tiến hành trong quá trình điều tra vụ án hình sự.

Khi khám xét, Điều tra viên được tạm giữ đồ vật, tài liệu là vật chứng hoặc có liên quan trực tiếp đến vụ án. Trong trường hợp cần phải niêm phong (như với kim loại quý, đá quý, các vật có giá trị khác) thì tiến hành niêm phong trước mặt người chủ đồ vật, hoặc đại diện gia đình họ, đại diện chính quyền và người chứng kiến. Đối với đồ vật thuộc loại cấm tàng trữ, lưu hành thì phải thu giữ và chuyển ngay cho cơ quan quản lý có thẩm quyền.

Khi tạm giữ đồ vật, tài liệu phải lập biên bản (bốn bản), một bản giao cho người chủ đồ vật, tài liệu; một bản đưa vào hồ sơ vụ án; một bản gửi cho Viện kiểm sát cùng cấp và một bản giao cho cơ quan quản lý đồ vật, tài liệu bị tạm giữ.

Tạm đình chỉ tố tụng

Tạm đình chỉ tố tụng hình sự là việc tạm ngừng hoạt động điều tra, truy tố, xét xử vụ án theo quyết định của cơ quan điều tra, Viện kiểm sát, Tòa án trong những trường hợp do Bộ luật tố tụng hình sự quy định.

Tạm đình chỉ tố tụng được Bộ luật Tố tụng hình sự phân định thành hai khái niệm: tạm đình chỉ điều tra khi chưa kết thúc điều tra vụ án, và tạm đình chỉ vụ án khi việc điều tra vụ án đã kết thúc hoặc đã chuyển sang Tòa án.

Việc tạm đình chỉ điều tra vụ án do cơ quan điều tra quyết định trong trường hợp:

a. Bị can bị bệnh tâm thần hoặc bệnh hiểm nghèo khác có chứng nhận của Hội đồng giám định pháp y.

b. Chưa xác định được người nào là bị can.

c. Không biết rõ bị can ở đâu.

Đối với trường hợp thứ hai và thứ ba thì chỉ tạm đình chỉ điều tra khi đã hết thời hạn điều tra. Nếu bị can đang trốn tránh thì cơ quan điều tra ra quyết định truy nã trước khi tạm đình chỉ điều tra. Trong một vụ án có nhiều bị can thì có thể tạm đình chỉ điều tra đối với bị can có lý do để tạm đình chỉ điều tra, và vẫn tiếp tục tiến hành điều tra đối với bị can khác.

Sau khi kết thúc điều tra và hồ sơ vụ án đã được chuyển sang Viện kiểm sát thì việc tạm đình chỉ vụ án do Viện kiểm sát quyết định.

Khi chuẩn bị xét xử, việc tạm đình chỉ vụ án do Thẩm phán quyết định; khi đã đưa vụ án ra xét xử thì do Hội đồng xét xử quyết định.

Tạo ra sự khan hiếm giả tạo

Tạo ra sự khan hiếm giả tạo được hiểu là dù trong tình hình thiên tai, dịch bệnh, chiến tranh nhưng các loại hàng hóa cần thiết không bị thiếu, tuy nhiên lợi dụng tình hình này người phạm tội đã tích trữ hàng hóa, găm hàng để tạo ra sự khan hiếm giả tạo, mua vét hàng hóa nhằm để bán lại thu lợi bất chính.

Tảo hôn

Tảo hôn được hiểu là hành vi duy trì quan hệ hôn nhân (quan hệ vợ chồng) trái pháp luật đối với người chưa đủ tuổi kết hôn.

Tạo ra và lan truyền, phát tán các chương trình vi - rút tin học

Tạo ra và lan truyền, phát tán các chương trình vi - rút tin học được hiểu là hành vi làm ra (sản xuất ra) và cố ý lan truyền, phát tán chương trình vi rút tin học qua mạng máy tính, hoặc bằng các phương thức khác để gây rối loạn hoạt động, phong tỏa làm biến dạng, làm hủy hoại các dữ liệu của máy tính.

Tàng trữ trái phép chất cháy, chất độc

Tàng trữ trái phép chất cháy, chất độc (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Tàng trữ trái phép chất phóng xạ

Tàng trữ trái phép chất phóng xạ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Tàng trữ trái phép vật liệu nổ

Tàng trữ trái phép vật liệu nổ (xem giải thích tương tự ở tội chế

tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng).

Tàng trữ trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Tàng trữ trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự là cất, giữ vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự mà không được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cho phép;

Tàng trữ trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Tàng trữ trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Tài sản tham nhũng

Tài sản tham nhũng là tài sản có được từ hành vi tham nhũng, tài sản có nguồn gốc từ hành vi tham nhũng.

Tàng trữ các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Tàng trữ các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy là hành vi cất giữ các phương tiện, dụng cụ nêu trên ở bất kỳ địa điểm nào (như trong nhà, ngoài vườn, chôn dưới đất, để trong vali hoặc cho vào thùng xăng xe ...) để dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy.

Tàng trữ hàng cấm

Tàng trữ hàng cấm, được hiểu là hành vi cất giữ hàng cấm bằng bất kỳ hình thức nào.

Tàng trữ séc giả, các giấy tờ có giá giả khác

Tàng trữ séc giả, các giấy tờ có giá giả khác, được hiểu là hành vi cất giữ các đối tượng nêu trên dưới bất kỳ hình thức nào một cách trái pháp luật.

Tàng trữ tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Tàng trữ tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy: là cất giữ, cất giấu bất hợp pháp tiền chất ở bất cứ nơi nào (như trong nhà, ngoài vườn, chôn dưới đất, để trong vali, hoặc cho vào thùng xăng xe ...) để dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy.

Tàng trữ tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả

Tàng trữ tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả, được hiểu là hành vi cất giữ các đối tượng trên dưới bất kỳ hình thức nào một cách trái pháp luật.

Tàng trữ trái phép chất ma túy

Tàng trữ trái phép chất ma túy: Là cất giữ, cất giấu bất hợp pháp chất ma túy ở bất cứ nơi nào (như trong nhà, ngoài vườn, chôn dưới đất, để trong vali, cho vào thùng xăng xe, cất giấu trong quần áo, tư trang mặc trên người hoặc theo người ...) mà không nhằm mục đích mua bán hay sản xuất trái phép chất ma túy (thời gian tàng trữ dài hay ngắn không ảnh hưởng đến việc xác định tội này).

Tách vụ án hình sự

Tách vụ án hình sự để tiến hành điều tra là việc tách các tội phạm hoặc các bị can trong cùng một vụ án thành những vụ án riêng lẻ, nếu không thể hoàn thành việc điều tra đối với tất cả các tội phạm hoặc các bị cáo.

Thực hiện quyền hạn này, cơ quan điều tra nếu xét thấy bị can phạm nhiều tội nhưng không thể hoàn thành việc điều tra với mọi tội phạm, hoặc trong vụ án có nhiều bị can cùng tham gia một tội phạm, nhưng có bị can đã bỏ trốn, hoặc không thể hoàn thành sớm việc điều tra với mọi bị can thì tách tội phạm của bị can, hoặc tách bị can để điều tra sau, nhưng chỉ được tách vụ án nếu việc tách đó không ảnh hưởng đến việc xác định sự thật khách quan của vụ án.

Tái phạm

Tái phạm là trường hợp đã bị kết án, chưa được xóa án tích mà lại phạm tội do cố ý hoặc phạm tội rất nghiêm trọng, tội đặc biệt nghiêm trọng do vô ý.

Tái phạm nguy hiểm

Tái phạm nguy hiểm là những trường hợp phạm tội (mà có một trong các dấu hiệu) sau đây:

a. Đã bị kết án về tội rất nghiêm trọng, tội đặc biệt nghiêm trọng do cố ý, chưa được xóa án tích mà lại phạm tội rất nghiêm trọng tội, đặc biệt nghiêm trọng do cố ý.

b. Đã tái phạm, chưa được xóa án tích mà lại phạm tội do cố ý.

Tái thẩm

Tái thẩm là việc xét xử lại đối với bản án, hoặc quyết định đã có

hiệu lực pháp luật bị kháng nghị vì có những tình tiết mới được phát hiện, có thể làm thay đổi cơ bản nội dung của bản án hoặc quyết định đó.

Có thể kháng nghị theo thủ tục tái thẩm khi phát hiện một trong những trường hợp sau đây:

a. Lời khai của người làm chứng, kết luận giám định, việc phiên dịch có những điểm quan trọng về vụ án được phát hiện là sai sự thật.

b. Kết luận của Điều tra viên, Kiểm sát viên hoặc của Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân có những tình tiết rõ ràng là không đúng với sự thật khách quan của vụ án dẫn đến việc xét xử sai.

c. Vật chứng hoặc những tài liệu khác trong vụ án rõ ràng không phải là vật chứng, tài liệu thật trong vụ án đó.

Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự, quyền kháng nghị tái thẩm thuộc về Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp tỉnh; Viện trưởng Viện kiểm sát quân sự Trung ương và Viện trưởng Viện kiểm sát quân sự cấp quân khu.

Những người đã kháng nghị theo thủ tục tái thẩm có quyền tạm đình chỉ thi hành bản án hoặc quyết định bị kháng nghị.

Tiền án

Tiền án là thuật ngữ dùng để chỉ trường hợp một người đã bị Tòa án kết tội bằng một bản án đã có hiệu lực pháp luật mà chưa được xóa án tích.

Người được miễn hình phạt thì đương nhiên được xóa án và được coi là không có tiền án.

Tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy: là các hóa chất không thể thiếu được trong quá trình điều chế, sản xuất chất ma túy được quy định trong các danh mục tiền chất do Chính phủ ban hành.

Tiền phạt được miễn, giảm

Tiền phạt được miễn, giảm gồm các khoản tiền phạt được thi hành theo quy định của Pháp lệnh Thi hành án dân sự, không phân biệt quyết định phạt tiền là hình phạt chính hay hình phạt bổ sung.

Tiền sự

Tiền sự là thuật ngữ dùng để chỉ bị can, bị cáo đã có hành vi phạm pháp luật, đã bị xử phạt hành chính, hoặc bị tạm giữ nhưng xét

hành vi chưa đến mức phải truy cứu trách nhiệm hình sự, được cơ quan điều tra hoặc Viện kiểm sát trả tự do hoặc đã bị khởi tố là bị can nhưng được đình chỉ điều tra, hoặc được đình chỉ vụ án và được miễn trách nhiệm hình sự.

Chỉ coi là tiền sự những trường hợp có đủ chứng cứ xác định là có hành vi phạm pháp nhưng không thuộc những trường hợp bị truy cứu trách nhiệm hình sự.

"Tiền sự" không bị coi là tình tiết tăng nặng của tội phạm hình sự, cũng không phải là căn cứ xác định tái phạm hoặc tái phạm nguy hiểm. Tiền sự của một người chỉ là một tình tiết tham khảo khi xem xét về nhân thân người đó.

Tiếng nói và chữ viết dùng trong tố tụng hình sự

Tiếng nói và chữ viết dùng trong tố tụng hình sự là tiếng Việt. Những người tham gia tố tụng (bị can, bị cáo, người bị hại, nguyên đơn dân sự, người làm chứng ...) có quyền dùng tiếng nói, chữ viết của dân tộc mình. Cơ quan điều tra, Viện kiểm sát và Tòa án bảo đảm cho họ được sử dụng quyền đó.

Đối với những người tham gia tố tụng mà không thông thạo tiếng Việt thì các giấy tờ gửi cho họ được dịch ra tiếng dân tộc mà họ quen dùng. Việc khai báo của những người đó trước cơ quan tiến hành tố tụng phải có phiên dịch.

Tiêu hủy tài liệu bí mật công tác

Tiêu hủy tài liệu bí mật công tác,được hiểu là hành vi làm cho tài liệu bí mật công tác bị mất hẳn nội dung không thể khôi phục lại được.

Tiêu dùng tài sản bị kê biên

Tiêu dùng tài sản bị kê biên được hiểu là đã sử dụng tài sản bị kê biên (thường là vật tiêu hao như: Xăng dầu, lương thực ...) làm cho tài sản đó bị hao hụt về số lượng, trọng lượng, chất lượng, không còn đủ như lúc kê biên thông qua việc sử dụng các tài sản đó.

Tiêu hủy tài liệu bí mật Nhà nước

Tiêu hủy tài liệu bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi làm cho tài liệu bí mật Nhà nước, bị hỏng đến mức không thể khôi phục được như đốt, xé nát, ngâm nước cho mục rã...

Tiêu hủy tài liệu, bí mật công tác quân sự

Tiêu hủy tài liệu, bí mật công tác quân sự (xem giải thích tương tự

ở tội tiêu hủy tài liệu bí mật Nhà nước).

Tiêu thụ tài sản do người khác phạm tội mà có

Tiêu thụ tài sản do người khác phạm tội mà có được hiểu là hành vi tuy không hứa hẹn trước nhưng đã tiêu thụ tài sản mà mình biết rõ là do người khác phạm tội mà có.

Tính chất và mức độ nguy hiểm của hành vi phạm tội

a. Tính chất và mức độ nguy hiểm của hành vi phạm tội là đặc tính về chất của tội phạm, cho phép phân biệt mức độ nghiêm trọng của tội phạm trong Bộ luật Hình sự.

Tùy thuộc vào điều kiện lịch sử của từng thời kỳ khác nhau, tính chất nguy hiểm cho xã hội của các nhóm tội phạm cũng khác nhau.

b. Mức độ nguy hiểm cho xã hội của hành vi phạm tội là đặc tính về lượng của mỗi tội phạm cụ thể, cho phép phân biệt mức độ nguy hiểm cho xã hội giữa tội này với tội phạm khác trong cùng một nhóm, nhưng trong những trường hợp phạm tội khác nhau.

Tình tiết giảm nhẹ trách nhiệm hình sự

Tình tiết giảm nhẹ trách nhiệm hình sự là một trong những căn cứ quyết định hình phạt theo hướng khoan hồng giảm mức hình phạt đối với người phạm tội.

Bộ luật Hình sự quy định những tình tiết sau đây là tình tiết giảm nhẹ:

1– Người phạm tội đã ngăn chặn, làm giảm bớt tác hại của tội phạm;

2– Người phạm tội tự nguyện sửa chữa, bồi thường thiệt hại, khắc phục hậu quả;

3– Phạm tội trong trường hợp vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng;

4– Phạm tội trong trường hợp vượt quá yêu cầu của tình thế cấp thiết;

5– Phạm tội trong trường hợp bị kích động về tinh thần do hành vi trái pháp luật của người bị hại hoặc người khác gây ra;

6– Phạm tội vì hoàn cảnh đặc biệt khó khăn mà không phải do mình tự gây ra;

7– Phạm tội nhưng chưa gây thiệt hại hoặc gây thiệt hại không lớn;

8– Phạm tội lần đầu và thuộc trường hợp ít nghiêm trọng;

9– Phạm tội vì bị người khác đe dọa, cưỡng bức;

10– Phạm tội do lạc hậu;

11– Người phạm tội là phụ nữ có thai;

12– Người phạm tội là người già;

13– Người phạm tội là người có bệnh bị hạn chế khả năng nhận thức hoặc khả năng điều khiển hành vi của nình;

14– Người phạm tội tự thú;

15– Người phạm tội thành khẩn khai báo, ăn năn hối cải;

16– Người phạm tội tích cực giúp đỡ các cơ quan có trách nhiệm phát hiện, điều tra tội phạm;

17– Người phạm tội đã lập công chuộc tội;

18– Người phạm tội là người có thành tích xuất sắc trong sản xuất, chiến đấu, học tập hoặc công tác.

Tình tiết giảm nhẹ đã được Bộ luật Hình sự quy định là dấu hiệu định tội hoặc định khung thì không được coi là tình tiết giảm nhẹ.

Tình tiết tăng nặng trách nhiệm hình sự

Tình tiết tăng nặng trách nhiệm hình sự là một trong những căn cứ quyết định hình phạt theo hướng nghiêm khắc và buộc họ phải chịu mức hình phạt cao hơn. Những tình tiết này không thuộc (ngoài) những tình tiết đã xác định là yếu tố định tội hoặc định khung hình phạt.

Bộ luật Hình sự 1999 quy định những tình tiết dưới đây là những tình tiết tăng nặng:

1– Phạm tội có tổ chức;

2– Phạm tội có tính chất chuyên nghiệp;

3– Lợi dụng chức vụ, quyền hạn để phạm tội;

4– Phạm tội có tính chất côn đồ;

5– Phạm tội vì động cơ đê hèn;

6– Cố tình thực hiện tội phạm đến cùng;

7– Phạm tội nhiều lần, tái phạm, tái phạm nguy hiểm;

8– Phạm tội đối với trẻ em, phụ nữ có thai, người già, người ở trong tình trạng không thể tự vệ được hoặc đối với người lệ thuộc mình về mặt vật chất, tinh thần, công tác hoặc các mặt khác;

9– Xâm phạm tài sản của Nhà nước;

10– Phạm tội gây hậu quả nghiêm trọng, rất nghiêm trọng, hoặc đặc biệt nghiêm trọng;

11– Lợi dụng hoàn cảnh chiến tranh, tình trạng khẩn cấp, thiên tai, dịch bệnh hoặc những khó khăn đặc biệt khác của xã hội để phạm tội;

12– Dùng thủ đoạn xảo quyệt, tàn ác phạm tội hoặc thủ đoạn, phương tiện có khả năng gây nguy hại cho nhiều người;

13– Xúi giục người chưa thành niên phạm tội;

14– Có hành động xảo quyệt, hung hãn nhằm trốn tránh, che dấu tội phạm.

Tình trạng không có năng lực trách nhiệm hình sự

Tình trạng không có năng lực trách nhiệm hình sự là trường hợp người thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội, trong khi đang mắc bệnh tâm thần hoặc một bệnh khác làm mất khả năng nhận thức hoặc khả năng điều khiển hành vi của mình thì họ không phải chịu trách nhiệm hình sự, nhưng bị áp dụng biện pháp bắt buộc chữa bệnh (xem bắt buộc chữa bệnh).

Tình trạng nguy hiểm đến tính mạng

Tình trạng nguy hiểm đến tính mạng là tình trạng của người mà mạng sống của họ bị đe doạ, cần phải có sự cứu giúp (cấp cứu hoặc giúp đỡ) của người khác ngay lập tức mà nếu không có sự cứu giúp kịp thời thì có thể dẫn đến hậu quả người đó bị chết.

Ví dụ: Người đang bị tai nạn (bị thương nặng) trong lao động rơi từ trên cao xuống, người không biết bơi bị té xuống ao, người bị rắn độc cắn...

Tố cáo trong tố tụng hình sự

Tố cáo trong tố tụng hình sự là việc công dân báo cho cơ quan, cá nhân có thẩm quyền biết về hành vi vi phạm pháp luật trong hoạt động tố tụng của người tiến hành tố tụng, người có thẩm quyền tiến hành một số hoạt động điều tra, mà họ cho rằng hành vi đó gây thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức.

Tổ chức đánh bạc

Tổ chức đánh bạc, được hiểu là hành vi tập hợp, rủ rê, lôi kéo nhiều người tham gia vào việc đánh bạc.

Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy

Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy được hiểu là hành vi chỉ huy, phân công, điều hành các hoạt động đưa trái phép chất ma túy vào cơ thể người khác hoặc chuẩn bị cung cấp chất ma túy, địa điểm, phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sử dụng trái phép chất ma túy, tìm người sử dụng chất ma túy.

Tội danh

Tội danh là tên một tội phạm cụ thể được quy định trong các điều luật của Bộ luật Hình sự (Ví dụ: Điều 111 tội hiếp dâm, Điều 138 tội trộm cắp tài sản).

Trong quá trình điều tra, truy tố, xét xử các vụ án hình sự, việc xác định đúng tội danh có ý nghĩa quyết định trong việc áp dụng điều luật và quyết định hình phạt, đảm bảo được hiệu quả của công tác đấu tranh chống và phòng ngừa tội phạm. Việc điều tra, truy tố và xét xử không chỉ đảm bảo đúng người mà còn phải đảm bảo đúng tội, không để lọt tội.

Tội phạm

Tội phạm là hành vi nguy hiểm cho xã hội đã được quy định trong Bộ luật Hình sự, do người có năng lực trách nhiệm hình sự thực hiện một cách cố ý hoặc vô ý, xâm phạm đến độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ tổ quốc, xâm phạm chế độ chính trị, chế độ kinh tế, nền văn hóa, quốc phòng, an ninh trật tự, an toàn xã hội, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, tự do, tài sản, các quyền và lợi ích hợp pháp khác của công dân, xâm phạm những lĩnh vực khác của trật tự pháp luật xã hội chủ nghĩa.

Tội phạm hoàn thành

Tội phạm hoàn thành được hiểu là khi hành vi phạm tội đã thỏa mãn hết các dấu hiệu được mô tả trong cấu thành tội phạm thì tội phạm đó được coi là đã hoàn thành.

Tội phạm ít nghiêm trọng

Tội phạm ít nghiêm trọng là tội phạm gây nguy hại không lớn cho xã hội mà mức cao nhất của khung hình phạt đối với tội ấy là đến ba năm tù.

Tội phạm kết thúc

Tội phạm kết thúc được xác định vào thời điểm hành vi phạm tội

đã thực sự chấm dứt. Thời điểm tội phạm hoàn thành và thời điểm tội phạm kết thúc có thể trùng nhau nhưng cũng có thể không trùng nhau.

Tội phạm đặc biệt nghiêm trọng

Tội phạm đặc biệt nghiêm trọng là tội phạm gây nguy hại đặc biệt lớn cho xã hội mà mức cao nhất của khung hình phạt đối với tội ấy là trên mười lăm năm tù, tù chung thân hoặc tử hình.

Tội phạm nghiêm trọng

Tội phạm nghiêm trọng là tội phạm gây nguy hại lớn cho xã hội mà mức cao nhất của khung hình phạt đối với tội ấy là đến bảy năm tù.

Tội phạm rất nghiêm trọng

Tội phạm rất nghiêm trọng là tội phạm gây nguy hại rất lớn cho xã hội mà mức cao nhất của khung hình phạt đối với tội ấy là đến mười lăm năm tù.

Tổng hợp hình phạt của nhiều bản án

Tổng hợp hình phạt của nhiều bản án là việc Tòa án quyết định một hình phạt chung buộc người bị kết án phải chấp hành trong trường hợp người đó có nhiều bản án phải chấp hành hình phạt. Cụ thể như sau:

a. Trọng trường hợp một người đang phải chấp hành một bản án mà lại bị xét xử về tội đã phạm trước khi có bản án này, thì Tòa án quyết định hình phạt đối với tội đang bị xét xử, sau đó quyết định hình phạt chung.

Thời gian đã chấp hành hình phạt của bản án trước được trừ vào thời hạn chấp hành hình phạt chung.

b. Khi xét xử một người đang phải chấp hành một bản án mà lại phạm tội mới, Tòa án quyết định hình phạt đối với tội mới, sau đó tổng hợp với phần hình phạt chưa chấp hành của bản án trước rồi quyết định hình phạt chung.

c. Trong trường hợp một người phải chấp hành nhiều bản án đã có hiệu lực pháp luật mà các hình phạt của bản án chưa được tổng hợp, thì Chánh án Tòa án ra quyết định tổng hợp các hình phạt của các bản án theo các điểm a, b ở trên.

Tống đạt

Tống đạt là việc Tòa án giao các văn bản tố tụng (như giấy triệu tập, quyết định đưa vụ án ra xét xử ...) cho bị cáo và những người tham

gia tố tụng khác, theo thủ tục do Bộ luật tố tụng hình sự quy định.

Tịch thu tài sản

Tịch thu tài sản là tước một phần hoặc toàn bộ tài sản thuộc sở hữu của người bị kết án sung quỹ Nhà nước. Tịch thu tài sản chỉ áp dụng đối với người bị kết án về tội nghiêm trọng, tội rất nghiêm trọng hoặc đặc biệt nghiêm trọng trong những trường hợp do Bộ luật Hình sự quy định.

Khi tịch thu toàn bộ tài sản vẫn để cho người bị kết án và gia đình họ có điều kiện sinh sống.

Tự thú

Tự thú được hiểu là người đã thực hiện hành vi phạm tội nhưng chưa bị phát hiện hoặc bị phát hiện (không kể phạm tội gì, thuộc trường hợp nghiêm trọng hay ít nghiêm trọng), bị tạm giữ, bị phạt tù nhưng trốn khỏi nơi giam giữ, trốn tránh thi hành án hoặc đang bị truy nã đã tự mình thành thật thú tội với cơ quan có thẩm quyền (cơ quan công an hoặc Viện Kiểm sát), khai rõ hành vi phạm tội của mình và của đồng bọn với các cơ quan đó, góp phần có hiệu quả vào việc phát hiện và điều tra tội phạm.

Chính sách hình sự của nhà nước ta hiện nay đối với những người phạm tội ra tự thú là cho họ được hưởng sự khoan hồng. Việc thực hiện chính sách khoan hồng đối với những người phạm tội ra tự thú phải căn cứ vào tính chất, mức độ của hành vi phạm tội, hậu quả tác hại xảy ra; thái độ khai báo, hối lỗi và sự góp phần vào việc phát hiện, điều tra tội phạm... của người tự thú.

Tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội

Tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội là tự mình không thực hiện tội phạm đến cùng, tuy không có gì ngăn cản.

Người tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội được miễn trách nhiệm hình sự về tội định phạm. Nếu hành vi thực tế đã thực hiện có đủ yếu tố cấu thành của một tội khác thì người đó phải chịu trách nhiệm hình sự về tội này.

Tước một số quyền công dân

Tước một số quyền công dân là một hình phạt bổ sung được quy định trong Bộ luật Hình sự. Hình phạt này áp dụng trong các trường hợp công dân Việt Nam bị kết án phạt tù tội xâm phạm an ninh quốc gia hoặc phạm tội khác trong những trường hợp Bộ luật Hình sự quy định.

Người phạm tội có thể bị tước một hoặc một số quyền công dân dưới đây:

a. Quyền ứng cử, quyền bầu cử đại biểu cơ quan quyền lực nhà nước.

b. Quyền làm việc trong các cơ quan nhà nước và quyền phục vụ trong lực lượng vũ trang nhân dân.

Thời hạn tước một số quyền công dân là từ một năm đến năm năm, kể từ ngày chấp hành xong hình phạt tù hoặc kể từ ngày bản án có hiệu lực pháp luật trong trường hợp người bị kết án được hưởng án treo.

Tử hình

a. Tử hình là hình phạt đặc biệt chỉ (được) áp dụng đối với người phạm tội đặc biệt nghiêm trọng.

b. Không áp dụng tử hình đối với người chưa thành niên phạm tội, đối với phụ nữ có thai hoặc phụ nữ đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi không phạm tội hoặc khi bị xét xử.

c. Không thi hành án tử hình đối với phụ nữ có thai, phụ nữ đang nuôi con dưới 36 tháng tuổi. Trong trường hợp này hình phạt tử hình chuyển thành tù chung thân.

Trong trường hợp người bị kết án tử hình được ân giảm, thì hình phạt tử hình được chuyển thành tù chung thân.

Tổ chức đua xe trái phép

Tổ chức đua xe trái phép, được hiểu là hành vi chủ mưu, cầm đầu, lôi kéo người khác đua xe ôtô, xe máy, hoặc các loại xe khác có gắn động cơ mà không được sự cho phép của cơ quan có thẩm quyền.

Tổ chức người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép

Tổ chức người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép, được hiểu là hành vi dụ dỗ, lôi kéo, mua chuộc, rủ rê người khác là công dân Việt Nam ra nước ngoài mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền, hoặc tuy được phép ra nước ngoài có thời hạn nhưng hết thời hạn đó vẫn không trở về Việt Nam, mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền.

Tổ chức tảo hôn

Tổ chức tảo hôn, được hiểu là hành vi tổ chức kết hôn cho người chưa đủ tuổi kết hôn (Luật Hôn nhân và gia đình quy định tuổi kết

hôn nam từ 20 tuổi trở lên, nữ từ 18 tuổi trở lên).

Tổ chức vượt trại giam

Tổ chức vượt trại giam được hiểu là hành vi của từ hai người trở lên ở trong hay ngoài trại giam có sự bàn bạc, cấu kết chặt chẽ với nhau, có sự phân công, chỉ huy, thực hành, lập kế hoạch.... để tổ chức cho người bị giam giữ trốn khỏi trại giam bằng nhiều thủ đoạn, phương pháp khác nhau, thực hiện bí mật hoặc công khai (nhưng không tiến hành phá trại giam hay tấn công lực lượng bảo vệ, giám thị, người dẫn giải để đánh tháo người bị giam giữ, người bị dẫn giải).

Tội sử dụng trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Tội sử dụng trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Tội tiêu hủy con dấu tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội

Tội tiêu hủy con dấu tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội, được hiểu là hành vi làm hư hỏng hoàn toàn con dấu, tài liệu đến mức không thể khôi phục để sử dụng lại được (như đập nát con dấu, đốt cháy tài liệu...).

Tù có thời hạn

Tù có thời hạn là loại hình phạt buộc người bị kết án phải bị chấp hành hình phạt tại trại giam trong một thời hạn nhất định. Theo Bộ luật hình sự quy định thì thời hạn tù áp dụng đối với một người phạm tội có mức tối thiểu là ba tháng, mức tối đa là hai mươi năm.

Tù chung thân

Tù chung thân là loại hình phạt tù không thời hạn.

Hình phạt tù chung thân không áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội.

Tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam được hiểu là hành vi tuyên truyền, xuyên tạc, phỉ báng chính quyền nhân dân; tuyên truyền những luận điệu chiến tranh tâm lý, phao tin, bịa đặt, gây hoang mang trong nhân dân; làm ra hoặc tàng trữ lưu hành các tài liệu, văn hoá phẩm có nội dung chống Nhà nước

Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Tuyên truyền những luận điệu chiến tranh tâm lý, phao tin, bịa đặt gây hoang mang trong nhân dân

Tuyên truyền những luận điệu chiến tranh tâm lý, phao tin, bịa đặt gây hoang mang trong nhân dân. Được hiểu là hành vi thông tin sai về mục đích, tính chính nghĩa của cuộc chiến tranh (trong trường hợp đất nước có chiến tranh), gây ra sự lo lắng, phản ứng không tốt trong quần chúng nhân dân (như cho rằng đó là chuộc chiến tranh phi nghĩa, chiến tranh đi xâm lược...), bịa ra những tin tức về chính trị, quân sự, ngoại giao của Đảng và Nhà nước không đúng sự thật gây hoang mang, lo lắng trong nhân dân.

Tuyên truyền, xuyên tạc, phỉ báng chính quyền nhân dân

Tuyên truyền, xuyên tạc, phỉ báng chính quyền nhân dân được hiểu là hành vi bằng lời nói hay việc làm truyền bá những tư tưởng phản động, làm cho người khác hiểu sai (xuyên tạc) đường lối các chính sách của Đảng và Nhà nước, gây tâm lý nghi ngờ, bất mãn, xem thường chế độ xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Từ chối cung cấp tài liệu

Từ chối cung cấp tài liệu, được hiểu là hành vi không đồng ý chuyển giao các tài liệu cho các cơ quan tiến hành tố tụng theo yêu cầu của các cơ quan đó.

Từ chối hoặc trốn tránh nghĩa vụ cấp dưỡng

Từ chối hoặc trốn tránh nghĩa vụ cấp dưỡng được hiểu là hành vi của người có nghĩa vụ cấp dưỡng và có khả năng thực tế để thực hiện việc cấp dưỡng, nhưng cố ý không chấp nhận thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng, hoặc lẩn tránh để không thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng đối với người mà mình có nghĩa vụ cấp dưỡng theo quy định của pháp luật.

Việc từ chối nghĩa vụ cấp dưỡng được thể hiện qua việc người có nghĩa vụ cấp dưỡng đã được người được cấp dưỡng, hoặc người có trách nhiệm khác như cha, mẹ hoặc người giám hộ của người được cấp dưỡng, yêu cầu thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng nhưng họ (người phạm tội) không chấp nhận thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng của mình.

Việc trốn tránh được thể hiện qua hành vi lẩn tránh để không thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng mặc dù họ đã chấp nhận (không từ chối) thực hiện nghĩa vụ đó.

Từ chối kết luận giám định

Từ chối kết luận giám định, được hiểu là hành vi của người giám định đã không đồng ý tiến hành việc giám định, hoặc trốn tránh thực hiện việc giám định theo yêu cầu của cơ quan tiến hành tố tụng.

Từ chối khai báo

Từ chối khai báo, được hiểu là hành vi của người làm chứng, người bị hại trong vụ án hình sự đã không đồng ý thực hiện nghĩa vụ khai báo trước cơ quan tiến hành tố tụng, hoặc trốn tránh để không thực hiện việc khai báo đó.

Tự nguyện làm việc cho địch khi bị bắt làm tù binh

Tự nguyện làm việc cho địch khi bị bắt làm tù binh, được hiểu là hành vi của quân nhân bị bắt làm tù binh mặc dù không bị cưỡng ép, nhưng đã tự giác làm những việc có tính chất quân sự hoặc phục vụ công tác quân sự cho địch.

Tha trái pháp luật người đang bị giam, giữ

Tha trái pháp luật người đang bị giam, giữ, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn (trong cơ quan tiến hành tố tụng và cơ quan thi hành án hình sự) lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình hoặc vượt ra ngoài phạm vi quyền hạn của mình trả tự do cho người đang bị giam, giữ không đúng với quy định của pháp luật.

Thẩm phán

Thẩm phán là người được bổ nhiệm theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ xét xử những vụ án và giải quyết các việc khác thuộc thẩm quyền của Tòa án (Điều 1 Pháp lệnh Thẩm phán và Hội thẩm Tòa án nhân dân ngày 4/10/2002).

a. Công dân Việt Nam trung thành với tổ quốc và Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, có phẩm chất, đạo đức tốt, liêm khiết và trung thực, có tinh thần kiên quyết bảo vệ pháp chế xã hội chủ nghĩa, có trình độ cử nhân luật và đã được đào tạo về nghiệp vụ xét xử, có thời gian làm công tác thực tiễn, có năng lực làm công tác xét xử, có sức khỏe bảo đảm hoàn thành nhiệm vụ được giao, thì có thể được tuyển chọn và bổ nhiệm làm Thẩm phán.

b. Thẩm phán Tòa án nhân dân ở nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam gồm có:

- Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao;
- Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp tỉnh bao gồm Tòa án nhân dân

tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương;

- Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp huyện bao gồm Thẩm phán Tòa án nhân dân quận, huyện, thị xã, thành phố thuộc tỉnh.

- Thẩm phán Tòa án quân sự các cấp bao gồm Thẩm phán Tòa án quân sự Trung ương đồng thời là Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao; Thẩm phán Tòa án quân sự cấp quân khu bao gồm Thẩm phán Tòa án quân sự quân khu và tương đương; Thẩm phán Tòa án quân sự khu vực.

c. Thẩm phán làm nhiệm vụ xét xử những vụ án và giải quyết những việc khác thuộc thẩm quyền của Tòa án theo sự phân công của Chánh án Tòa án nơi mình công tác, hoặc Tòa án nơi mình được biệt phái đến làm nhiệm vụ có thời hạn.

d. Thẩm phán có quyền yêu cầu cơ quan, tổ chức, cá nhân thi hành những quyết định có liên quan đến việc giải quyết vụ án hoặc những việc khác theo quy định của pháp luật.

Tham gia tổ chức phản động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân

Tham gia tổ chức phản động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân được hiểu là trường hợp người phạm tội tuy không tham gia thành lập tổ chức phản động, nhưng biết rõ mục đích của tổ chức là nhằm lật đổ chính quyền nhân dân và đã tán thành cương lĩnh, điều lệ, tự nguyện đứng vào trong hàng ngũ của tổ chức phản động đó.

Tham nhũng

Tham nhũng là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn đó vì vụ lợi.

Những hành vi sau đây là hành vi tham nhũng:

a Tham ô tài sản;

b. Nhận hối lộ;

c. Lạm dụng chức vụ, quyền hạn chiếm đoạt tài sản;

d. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành nhiệm vụ, công vụ vì vụ lợi;

đ. Lạm quyền trong khi thi hành nhiệm vụ, công vụ vì vụ lợi;

e. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn gây ảnh hưởng với người khác để trục lợi;

g. Giả mạo trong công tác vì vụ lợi;

h. Đưa hối lộ, môi giới hối lộ được thực hiện bởi người có chức vụ,

quyền hạn để giải quyết công việc của cơ quan, tổ chức, đơn vị hoặc địa phương vì vụ lợi;

i. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn sử dụng trái phép tài sản của Nhà nước vì vụ lợi;

k. Nhũng nhiễu vì vụ lợi;

l. Không thực hiện nhiệm vụ, công vụ vì vụ lợi;

m. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn để bao che cho người có hành vi vi phạm pháp luật vì vụ lợi; cản trở, can thiệp trái pháp luật vào việc kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án vì vụ lợi.

Tham ô tài sản

Tham ô tài sản, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình để chiếm đoạt tài sản mà mình có trách nhiệm quản lý.

Thay đổi biện pháp tạm giam

Thay đổi biện pháp tạm giam là việc Chánh án hoặc Phó chánh án Tòa án theo đề nghị của Thẩm phán được phân công làm chủ tọa phiên tòa, ra quyết định thay đổi biện pháp tạm giam bằng biện pháp ngăn chặn khác trong trường hợp bị can, bị cáo đang bị tạm giam, nhưng xét thấy không cần thiết tiếp tục tạm giam bị can, bị cáo mà có thể áp dụng biện pháp ngăn chặn khác (cấm đi khỏi nơi cư trú, bảo lĩnh; đặt tiền hoặc tài sản có giá trị để bảo đảm).

Thay đổi người tiến hành tố tụng

Để đảm bảo sự vô tư khi tiến hành tố tụng hình sự, Bộ luật Tố tụng hình sự quy định những trường hợp mà Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân, Thư ký Tòa án phải từ chối tiến hành tố tụng hoặc bị thay đổi.

Những quy định chung về những trường hợp phải thay đổi người tiến hành tố tụng là:

a. Họ đồng thời là người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự thuộc vụ án đó, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án, người đại diện hợp pháp, người thân thích của những người đó hoặc của bị can, bị cáo.

b. Họ đã từng tham gia tố tụng đối với vụ án với tư cách là người bào chữa, người làm chứng, người phiên dịch.

c. Có căn cứ rõ ràng khác để cho rằng họ có thể không vô tư trong

khi làm nhiệm vụ.

Ngoài những quy định chung nói trên, Bộ luật Tố tụng hình sự có những quy định riêng khác đối với người tiến hành tố tụng như sau:

- Điều tra viên phải từ chối tiến hành tố tụng hoặc bị thay đổi nếu đã tiến hành tố tụng đối với vụ án đó với tư cách là Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân hoặc Thư ký Tòa án.

- Kiểm sát viên phải từ chối tiến hành tố tụng hoặc bị thay đổi nếu đã tiến hành tố tụng đối với vụ án đó với tư cách là Điều tra viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân hoặc Thư ký Tòa án.

Thay thế biện pháp ngăn chặn

Thay thế biện pháp ngăn chặn là việc cơ quan điều tra, Viện kiểm sát, Tòa án áp dụng một biện pháp ngăn chặn khác thay cho biện pháp ngăn chặn đang được áp dụng.

Khi quyết định thay thế biện pháp ngăn chặn, phải căn cứ vào yêu cầu của việc giải quyết vụ án, thái độ chấp hành của bị can, bị cáo để có thể thay thế biện pháp ngăn chặn đang được áp dụng bằng biện pháp ngăn chặn khác ít nghiêm khắc hoặc nghiêm khắc hơn.

Việc hủy bỏ hoặc thay thế biện pháp ngăn chặn do cơ quan điều tra, Viện kiểm sát hoặc Tòa án quyết định tùy theo từng giai đoạn tố tụng. Nhưng đối với những biện pháp ngăn chặn do Viện kiểm sát phê chuẩn thì việc hủy bỏ hoặc thay thế phải do Viện trưởng Viện kiểm sát quyết định.

Thi hành án hình sự

Thi hành án là giai đoạn cuối của tố tụng hình sự nhằm thực hiện bản án và quyết định hình sự của Tòa án có hiệu lực pháp luật.

Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng

Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nhiệm vụ được giao (dẫn đến) gây hậu quả nghiêm trọng.

Thiếu trách nhiệm để người bị giam, giữ trốn

Thiếu trách nhiệm để người bị giam, giữ trốn, được hiểu là hành vi của người trực tiếp quản lý, canh gác, dẫn giải người bị giam, giữ đã không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ các quy định về quản lý, canh gác, dẫn giải để cho người bị giam, giữ trốn thoát.

Thiếu trách nhiệm gây thiệt hại đến tài sản của Nhà nước

Thiếu trách nhiệm gây thiệt hại đến tài sản của Nhà nước, được

hiểu là hành vi của người có nhiệm vụ trực tiếp trong công tác quản lý tài sản của Nhà nước đã không thực hiện đầy đủ các biện pháp quản lý tài sản thuộc trách nhiệm quản lý trực tiếp của mình làm mất mát, hư hỏng, lãng phí tài sản đó.

Thiếu trách nhiệm trong việc giữ vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ gây hậu quả nghiêm trọng

Thiếu trách nhiệm trong việc giữ vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ gây hậu quả nghiêm trọng được hiểu là hành vi của người được giao giữ vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ đã không thực hiện đúng qui định về quản lý, sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ đã để cho người khác sử dụng vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ dẫn đến gây thiệt hại cho tính mang hoặc gây thiệt hại nghiêm trọng cho sức khoẻ, tài sản của người khác.

Thư ký tòa án

Thư ký Tòa án quy định tại Điều 41 Bộ luật Tố tụng hình sự là người tiến hành tố tụng hình sự bao gồm những người được xếp ngạch công chức "Thư ký Tòa án" và những người được xếp ngạch công chức "Chuyên viên pháp lý", "Thẩm tra viên" được Chánh án Tòa án phân công tiến hành tố tụng đối với vụ án hình sự và thực hiện các nhiệm vụ, quyền hạn quy định tại Điều 41 của Bộ luật Tố tụng hình sự.

Thực hiện không đúng nhiệm vụ được giao

Thực hiện không đúng nhiệm vụ được giao: Được hiểu là thực hiện không đầy đủ, không kịp thời hoặc sai nội dung được giao thực hiện (chẳng hạn giao cho làm việc này thì lại làm việc khác).

Ví dụ 1: Người phụ trách theo dõi quản lý đèn báo hiệu ở trên sông không lắp đủ đèn hiệu theo quy định (chẳng hạn quy định phải lắp hai đèn thì chỉ lắp một đèn), dẫn đến phương tiện giao thông thủy bị nhầm lẫn tín hiệu đã gây tai nạn do không phân biệt được luồng lạch.

Ví dụ 2: Cán bộ ngành thủy lợi được giao thời hạn ba mươi ngày để hoàn thành đắp đoạn đê chống lũ, nhưng đã không làm để kéo dài quá thời hạn nói trên vẫn chưa hoàn thành, khi lũ lụt xảy ra đã gây hậu quả nghiêm trọng.

Thực nghiệm điều tra

Thực nghiệm điều tra là việc cơ quan điều tra cho dựng lại hiện trường, diễn lại hành vi, tình huống hoặc mọi tình tiết khác của một sự việc nhất định và tiến hành các hoạt động thực nghiệm cần thiết để kiểm tra, xác minh những tài liệu, những tình tiết có ý nghĩa đối

với vụ án.

Khi tiến hành thực nghiệm điều tra, phải có người chứng kiến. Trong trường hợp cần thiết, người bị tạm giữ, bị can, người bị hại, người làm chứng có thể tham gia.

Không được xâm phạm đến danh dự, nhân phẩm gây ảnh hưởng đến sức khỏe của những người tham gia việc thực nghiệm điều tra.

Phải lập biên bản về việc thực nghiệm điều tra, trong đó ghi rõ ngày giờ, địa điểm, người tiến hành, người tham gia, người chứng kiến, những việc làm đã xảy ra trong quá trình thực nghiệm điều tra. Biên bản phải có chữ ký của người tiến hành, người tham gia và người chứng kiến.

Thời gian thử thách của án treo

Thời gian thử thách của án treo là điều kiện được áp dụng bắt buộc đối với người phạm tội khi được Tòa án quyết định cho hưởng án treo.

Khi cho người bị kết án hưởng án treo thì Tòa án đồng thời phải buộc người phạm tội chịu thời gian thử thách từ một năm đến năm năm.

Thời gian thử thách của án treo được tính từ ngày tuyên bản án cho hưởng án treo, nếu người bị kết án có nhiều bản án cho hưởng án treo thì tính từ ngày tuyên bản án đầu tiên cho hưởng án treo, nếu người bị án treo đã chấp hành được một nửa thời gian thử thách và có nhiều tiến bộ thì theo đề nghị của cơ quan, tổ chức có trách nhiệm giám sát, giáo dục, Tòa án có thể quyết định rút ngắn thời gian thử thách.

Thời hạn điều tra

Thời hạn điều tra vụ án hình sự là khoảng thời gian tính từ khi khởi tố vụ án hình sự đến khi kết thúc điều tra.

Thời hạn điều tra vụ án hình sự được Bộ luật Tố tụng hình sự quy định là bốn tháng. Trong trường hợp cần gia hạn điều tra do tính chất phức tạp của vụ án, thì mười ngày trước khi hết hạn điều tra, cơ quan điều tra phải có văn bản đề nghị Viện trưởng Viện kiểm sát gia hạn điều tra.

Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp tỉnh, Viện trưởng Viện kiểm sát quân sự cấp quân khu có quyền gia hạn điều tra không quá bốn tháng đối với vụ án do cấp dưới hoặc cấp mình điều tra.

Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và Viện trưởng Viện kiểm sát quân sự Trung ương có quyền gia hạn điều tra một lần không quá bốn tháng đối với vụ án do cấp tỉnh hoặc cấp quân khu điều tra.

Trong trường hợp đặc biệt, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao có quyền gia hạn điều tra thêm một lần nữa không quá bốn tháng. Riêng đối với các tội đặc biệt nguy hiểm xâm phạm an ninh quốc gia, thì Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao có quyền gia hạn thêm.

Khi đã hết thời hạn gia hạn điều tra mà không chứng minh được người đã thực hiện tội phạm thì cơ quan điều tra ra quyết định đình chỉ điều tra.

Thời hiệu thi hành bản án (hình sự)

Thời hiệu thi hành bản án là thời hạn do Bộ luật Hình sự quy định mà khi qua thời hạn đó thì người bị kết án không phải chấp hành bản án đã tuyên.

Theo Bộ luật Hình sự năm 1999 quy định, không buộc người bị kết án phải chấp hành bản án nếu tính từ ngày bản án có hiệu lực đã qua những thời hạn sau:

a. Năm năm đối với các trường hợp xử phạt tiền, cải tạo không giam giữ hoặc xử phạt tù từ ba năm trở xuống.

b. Mười năm đối với các trường hợp xử phạt tù từ trên ba năm đến mười lăm năm.

c. Mười lăm năm đối với các trường hợp xử phạt tù từ trên mười lăm năm đến ba mươi năm.

Thời hiệu thi hành bản án hình sự được tính từ ngày bản án có hiệu lực pháp luật. Nếu trong thời hạn quy định, người bị kết án lại phạm tội mới thì thời hạn đã qua không được tính và thời hiệu được tính lại kể từ ngày phạm tội mới.

Nếu trong thời hạn quy định người bị kết án cố tình trốn tránh và đã có lệnh truy nã, thì thời gian trốn tránh không được tính và thời hiệu được tính lại kể từ ngày người đó ra trình diện hoặc bị bắt giữ.

Việc áp dụng thời hiệu đối với các trường hợp bị xử phạt tù chung thân, tử hình, sau khi đã qua thời hiệu mười lăm năm do Chánh án Tòa án nhân dân tối cao quyết định theo đề nghị của Viện trưởng Viện Kiểm sát nhân dân tối cao. Trong trường hợp không cho áp dụng thời hiệu thì tử hình được chuyển thành tù chung thân, tù chung thân được chuyển thành tù ba mươi năm.

Thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự

Thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự là thời hạn do Bộ luật

hình sự quy định nếu tính từ ngày xảy ra tội phạm mà qua thời hạn đó thì người phạm tội không bị truy cứu trách nhiệm hình sự nữa.

Theo Bộ luật Hình sự quy định, người phạm tội không bị truy cứu trách nhiệm hình sự, nếu tính từ ngày thực hiện tội phạm đã qua những thời hạn sau đây:

a. Năm năm đối với các tội phạm ít nghiêm trọng mà Bộ luật Hình sự quy định phạt tù từ hai năm tù trở xuống hoặc hình phạt khác nhẹ hơn.

b. Mười năm đối với các tội phạm ít nghiêm trọng mà Bộ luật Hình sự quy định phạt tù trên hai năm.

c. Mười lăm năm đối với các tội phạm nghiêm trọng.

Đối với người phạm tội nghiêm trọng tuy đã qua thời hạn mười lăm năm nhưng nếu có lý do đặc biệt thì Viện Kiểm sát nhân dân tối cao vẫn có thể quyết định không áp dụng thời hiệu.

Đối với các tội phá hoại hòa bình, chống loài người và tội phạm chiến tranh thì không áp dụng thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự cũng như thời hiệu thi hành bản án.

Thời điểm bắt đầu tính thời hạn kháng cáo, kháng nghị

Thời điểm bắt đầu tính thời hạn kháng cáo, kháng nghị là ngày tiếp theo của ngày được xác định. Ngày được xác định là ngày Tòa án tuyên án hoặc ra quyết định trong trường hợp Viện kiểm sát, bị cáo, đương sự có mặt tại phiên tòa hoặc là ngày bản án, quyết định được giao hoặc được niêm yết trong trường hợp bị cáo, đương sự vắng mặt tại phiên tòa.

Ví dụ: Ngày 10/10/2005, Tòa án xét xử sơ thẩm vụ án hình sự có mặt bị cáo B và cùng ngày tuyên án đối với bị cáo B. Trong trường hợp này, ngày được xác định là ngày 10/10/2005 và thời điểm bắt đầu tính thời hạn kháng cáo, kháng nghị là ngày 11/10/2005.

Thời điểm kết thúc thời hạn kháng cáo, kháng nghị

Thời điểm kết thúc thời hạn kháng cáo, kháng nghị là thời điểm kết thúc ngày cuối cùng của thời hạn. Nếu ngày cuối cùng của thời hạn là ngày nghỉ cuối tuần (thứ bảy, chủ nhật) hoặc ngày nghỉ lễ thì thời hạn kết thúc tại thời điểm kết thúc ngày làm việc đầu tiên tiếp theo ngày nghỉ đó. Thời điểm kết thúc ngày cuối cùng của thời hạn vào lúc hai mươi tư giờ của ngày đó.

Thời hạn cấm cư trú là từ một năm đến năm năm, kể từ ngày

chấp hành xong hình phạt tù.

Thu thập chứng cứ

Thu thập chứng cứ được hiểu là hành vi phát hiện, ghi nhận, thu giữ và bảo quản chứng cứ.

Đây là bước đầu tiên hết sức quan trọng của quá trình chứng minh. Các kết quả tiếp sau của quá trình chứng minh, các vấn đề cần chứng minh có được làm sáng tỏ hay không phụ thuộc rất lớn vào kết quả của việc thu thập chứng cứ.

– Phát hiện chứng cứ: được thể hiện qua việc tìm, kiểm tra sự vật, hiện tượng, dấu vết, tài liệu ... có liên quan đến vụ án hình sự.

– Ghi nhận chứng cứ: được thể hiện qua việc ghi chép, mô tả chính xác, trung thực đầy đủ vào biên bản, báo cáo các sự vật, hiện tượng, dấu vết ... liên quan đến vụ án hình sự.

– Thu giữ và bảo quản chứng cứ: được thể hiện qua việc thu gom, tập hợp các chứng cứ để tránh bị thất lạc đồng thời phải đưa vào cất giữ (theo quy định) làm cho chứng cứ còn nguyên vẹn, không bị mất, không bị biến dạng, không bị hư hỏng làm mất hoặc giảm giá trị chứng minh của chứng cứ.

Việc thu giữ và bảo quản phải gắn liền với nhau nhằm bảo đảm giá trị chứng minh tốt nhất của chứng cứ.

Lưu ý: Trong tố tụng hình sự thì cơ quan điều tra là cơ quan có nhiệm vụ thu thập chứng cứ thông qua các hoạt động điều tra.

Thu thập, cung cấp tin tức, tài liệu khác (với mục đích để nước ngoài sử dụng chống nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam)

Thu thập, cung cấp tin tức, tài liệu khác (với mục đích để nước ngoài sử dụng chống nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam). Được hiểu là hành vi thu thập, cung cấp các tài liệu không thuộc danh mục bí mật Nhà nước nhưng vẫn có thể sử dụng để chống lại nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa. (Ví dụ: Cung cấp cho nước ngoài một bức ảnh về trẻ em lang thang với mục đích để nước ngoài tuyên truyền xấu, gây áp lực đối với Nhà nước Việt Nam về nhân quyền).

Trạng thái tinh thần bị kích động mạnh

Trạng thái tinh thần bị kích động mạnh được hiểu là trạng thái tâm lý của người phạm tội đã không hoàn toàn tự chủ, tự kiềm chế hành vi của bản thân do sự tác động bởi yếu tố khách quan đó là hành vi trái pháp luật nghiêm trọng của nạn nhân.

Tranh tụng tại phiên tòa

Tranh tụng tại phiên tòa được hiểu là một nguyên tắc trong tố tụng hình sự. Theo đó mọi phán quyết của Hội đồng xét xử phải (và chủ yếu) được dựa trên kết quả tranh tụng tại phiên tòa. Đây là nguyên tắc mới theo hướng cải cách tư pháp, bảo đảm và tôn trọng quyền dân chủ trong tố tụng hình sự.

Nguyên tắc này còn bảo đảm tính khách quan, công bằng trong quá trình xét xử vụ án hình sự, hạn chế đến mức thấp nhất việc để xảy ra oan sai trong tố tụng hình sự.

Việc tranh tụng tại phiên tòa được diễn ra công khai, dân chủ. Mọi người tham gia tố tụng, Viện kiểm sát đều có quyền đưa ra ý kiến, quan điểm của mình về vụ án trên cơ sở tôn trọng pháp luật và tôn trọng sự thật khách quan để Hội đồng xét xử xem xét.

Trách nhiệm chứng minh

Trong tố tụng hình sự thì các cơ quan tiến hành tố tụng có trách nhiệm chứng minh tội phạm (đây là điểm khác biệt cơ bản giữa tố tụng hình sự với tố tụng dân sự). Bằng việc tiến hành các hoạt động được pháp luật quy định (cho phép) để làm rõ các vấn đề cần chứng minh.

Ngược lại, bị can, bị cáo không có trách nhiệm chứng minh tội phạm nhưng họ lại có quyền chứng minh là mình không phạm tội. Tuy nhiên cũng không buộc họ phải chứng minh là mình không phạm tội. Nghĩa là bị can, bị cáo được tự quyết định có thực hiện hay không việc chứng minh mình không phạm tội mà không phải chịu bất kỳ sự ép buộc nào.

Trách nhiệm hình sự

Trách nhiệm hình sự là một loại trách nhiệm pháp lý, theo đó người phạm tội phải chịu sự tác động của những biện pháp cưỡng chế đặc biệt của Nhà nước được quy định trong Bộ luật Hình sự.

Trả lại tài sản, sửa chữa hoặc bồi thường thiệt hại; buộc công khai xin lỗi

Trả lại tài sản, sửa chữa hoặc bồi thường thiệt hại; buộc công khai xin lỗi là một biện pháp tư pháp nhằm buộc người phạm tội phải khắc phục hậu quả về vật chất hoặc tinh thần do hành vi phạm tội của họ gây ra.

Trật tự công cộng

Trật tự công cộng được hiểu là những qui tắc chung (hay quy định của pháp luật) bảo đảm cho các hoạt động công cộng được diễn ra bình thường không bị xáo trộn.

Trẻ em đang ở trong tình trạng quẫn bách

Trẻ em đang ở trong tình trạng quẫn bách được hiểu là trường hợp trẻ em đó đang gặp những khó khăn rất lớn về kinh tế hoặc những khó khăn đặc biệt khác ... khó có thể khắc phục được hoặc đang gặp hiểm hoạ (như cha, mẹ đang mắc bệnh hiểm nghèo không có tiền đưa đi chữa trị, hoặc gia đình bị thiên tai nên bị túng thiếu nghiêm trọng cần có ngay sự giúp đỡ).

Trốn thuế

Trốn thuế là hành vi dùng thủ đoạn gian dối để không phải nộp thuế hoặc để nộp thuế ít hơn mức thuế phải nộp.

Trồng cây thuốc phiện hoặc các loại cây khác có chứa chất ma túy

Trồng cây thuốc phiện hoặc các loại cây khác có chứa chất ma túy (gọi chung là cây có chứa chất ma túy) được hiểu là hành vi gieo trồng, chăm bón hoặc thu hoạch các bộ phận của cây có chứa chất ma túy (như lá, hoa, quả, thân, cây).

Các loại cây khác có chứa chất ma túy là các loại cây có chứa chất gây nghiện, chất hướng thần theo quy định của Chính phủ, trừ cây thuốc phiện, cây cô ca, cây cần sa.

Trộm cắp tài sản

Trộm cắp tài sản, được hiểu là hành vi lén lút, bí mật chuyển dịch một cách trái pháp luật tài sản của người khác thành của mình.

Ví dụ: Tên trộm đã lấy trộm một chiếc tivi mang về nhà sử dụng, sau đó bán đi.

Đặc trưng của hành vi chiếm đoạt được thực hiện (hành động) một cách lén lút, bí mật. Việc lén lút, bí mật là nhằm để che giấu hành vi phạm tội để chủ sở hữu hoặc người quản lý tài sản không biết việc chiếm đoạt đó.

Đây cũng là dấu hiệu để phân biệt giữa tội trộm cắp tài sản với các tội có tính chiếm đoạt khác (như tội công nhiên chiếm đoạt tài sản, cướp tài sản ...).

Việc che giấu hành vi phạm tội có thể được thực hiện bằng những hình thức khác nhau, cụ thể là:

- Che giấu toàn bộ hành vi: Trường hợp này, chủ sở hữu hoặc người quản lý tài sản không biết được bất cứ thông tin nào về người phạm tội cũng như hành vi phạm tội (ví dụ: Lợi dụng đêm tối, lẻn vào nhà người khác lấy trộm tài sản).

- Che giấu một phần hành vi: Tức chỉ che giấu riêng hành vi phạm tội (ví dụ: Kẻ phạm tội giả vờ vào hỏi chủ nhà xin nước uống, giả vờ hỏi thăm đường đi ...và nhanh tay trộm tài sản giấu vào người). Trong trường hợp này chủ sở hữu hoặc người quản lý tài sản biết rõ người phạm tội nhưng không biết hành vi phạm tội.

- Che giấu tính chất của hành vi phạm tội: Được hiểu là hành vi phạm tội được diễn ra công khai nhưng không ai biết việc phạm tội (ví dụ: Lợi dụng đám cưới đông người, người giữ xe tưởng là bạn bè của cô dâu, chú rể nên để cho kẻ phạm tội tự do dắt xe khỏi nơi giữ do mình quản lý).

Trốn đi nước ngoài

Trốn đi nước ngoài được hiểu là hành vi của công dân Việt Nam ra nước ngoài mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam.

Trốn khỏi nơi giam, giữ hoặc trốn khi đang bị dẫn giải, đang bị xét xử

Trốn khỏi nơi giam, giữ hoặc trốn khi đang bị dẫn giải, đang bị xét xử, được hiểu là hành vi của người đang bị giam, giữ, đang bị dẫn giải hoặc đang có mặt ở phiên tòa xét xử (vụ án hình sự) đã dùng mọi thủ đoạn để thoát khỏi sự quản lý, giám sát của người có trách nhiệm một cách trái phép.

Trốn ở lại nước ngoài

Trốn ở lại nước ngoài được hiểu là hành vi của công dân Việt Nam được phép ra nước ngoài có thời hạn (như đi công tác, chữa bệnh, lao động, ...) nhưng không về Việt Nam mà không được phép của cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam.

Trốn trại giam

Trốn trại giam được hiểu là hành vi của người bị giam, giữ hoặc người bị dẫn giải thoát khỏi sự quản lý của người quản lý, lực lượng canh gác, lực lượng dẫn giải.

Hành vi này thông thường được thực hiện một cách lén lút như lợi dụng sự sơ hở, lơ là của người canh gác, người bị giam, giữ đã bỏ trốn. Tuy nhiên một số trường hợp cũng được thực hiện một cách công khai (như đang bị dẫn giải lợi dụng sơ hở của người quản lý đã vùng bỏ chạy).

Trốn tránh nghĩa vụ quân sự

Trốn tránh nghĩa vụ quân sự, được hiểu là hành vi không chấp hành đúng qui định của pháp luật về đăng ký nghĩa vụ quân sự, không

chấp hành lệnh gọi nhập ngũ, lệnh gọi tập trung huấn luyện của cơ quan quân sự có thẩm quyền.

Trốn tránh nhiệm vụ

Trốn tránh nhiệm vụ, được hiểu là hành vi của quân nhân tự gây thương tích, gây tổn hại cho sức khỏe của mình hoặc dùng thủ đoạn gian dối khác để trốn tránh nhiệm vụ được giao.

Trục xuất

Trục xuất là buộc người nước ngoài bị kết án phải rời khỏi lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Trục xuất được Tòa án áp dụng là một hình phạt chính hoặc hình phạt bổ sung trong từng trường hợp cụ thể.

Truy cứu trách nhiệm hình sự người không có tội

Truy cứu trách nhiệm hình sự người không có tội,được hiểu là hành vi của người tiến hành tố tụng có thẩm quyền (trong tố tụng hình sự) đã khởi tố, truy tố hoặc xét xử người mà họ biết rõ là họ không phạm tội.

Truy tố

Truy tố là một quyền thuộc chức năng công tố của Viện kiểm sát trong việc truy cứu trách nhiệm hình sự đối với người phạm tội.

Sai khi kết thúc điều tra vụ án hình sự,trong trường hợp cơ quan điều tra đề nghị truy tố, Viện kiểm sát xem xét và quyết định truy tố bị can trước Tòa án (hoặc trả lại hồ sơ về điều tra bổ sung, hoặc đình chỉ, tạm đình chỉ vụ án).

Việc truy tố được thực hiện bằng cáo trạng của Viện kiểm sát, trong đó phân tích và kết luận về tội phạm, về hành vi phạm tội của bị can và các tình tiết của vụ án, đồng thời quyết định chuyển vụ án sang Tòa án để đưa ra xét xử. Bằng việc làm này của Viện kiểm sát, vụ án được chuyển từ giai đoạn điều tra sang giai đoạn xét xử, từ đó Tòa án bắt đầu tiến hành tố tụng đối với vụ án hình sự theo thẩm quyền của mình và cũng từ đó tình trạng người phạm tội bị thay đổi từ chỗ là người bị khởi tố trở thành người bị truy tố trước Tòa án.

Truy tố bị can mà biết rõ là họ không phạm tội

Truy tố bị can mà biết rõ là họ không phạm tội: Được hiểu là hành vi của người có thẩm quyền thuộc Viện kiểm sát nhân dân ra quyết định truy tố bị can (thông thường do Viện trưởng Viện kiểm sát ký quyết định truy tố) ra trước Tòa án sau khi kết thúc giai đoạn điều tra.

Truyền bá văn hoá phẩm đồi trụy

Truyền bá văn hoá phẩm đồi trụy được hiểu là hành vi làm ra, sao chép, lưu hành, vận chuyển, mua bán, tàng trữ nhằm phổ biến sách, báo, tranh, ảnh, phim, nhạc hoặc những vật phẩm khác có tính chất đồi trụy, cũng như có hành vi khác truyền bá văn hoá phẩm đồi trụy.

U

Ủy thác điều tra

Ủy thác điều tra là việc cơ quan điều tra đang thụ lý giải quyết vụ án hình sự yêu cầu cơ quan điều tra khác tiến hành một số hoạt động điều tra về vụ án đã khởi tố.

Cơ quan điều tra được ủy thác có trách nhiệm thực hiện nhanh chóng, đầy đủ những việc đã được ủy thác.

V

Vận chuyển các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Vận chuyển các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy là hành vi dịch chuyển các phương tiện, dụng cụ nêu trên từ nơi này đến nơi khác dưới bất kỳ hình thức nào (có thể bằng các phương tiện khác như ôtô, tàu bay, tàu thủy, ...; trên các tuyến đường khác như đường bộ, đường sắt, đường hàng không, đường thủy, đường bưu điện ...; có thể để trong người như cho vào túi áo, quần, ...; có thể để trong hành lý như vali, túi xách ...) để dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy hoặc sử dụng trái phép chất ma túy.

Vận chuyển hàng cấm

Vận chuyển hàng cấm, được hiểu là việc đưa (di chuyển) hàng cấm từ nơi này đến nơi khác bằng bất kỳ hình thức nào.

Vận chuyển séc giả, các giấy tờ có giá giả khác

Vận chuyển séc giả, các giấy tờ có giá giả khác, được hiểu là hành vi đưa (đem) các đối tượng nêu trên từ nơi này đến nơi khác bằng bất kỳ phương thức nào.

Vận chuyển tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Vận chuyển tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy: là hành vi chuyển dịch bất hợp pháp tiền chất từ nơi này đến nơi khác dưới bất kỳ hình thức nào (có thể bằng các phương tiện khác như ôtô, tàu bay, tàu thủy, ...; trên các tuyến đường khác nhau như đường bộ, đường sắt, đường hàng không, đường thủy, đường bưu điện ...; có thể để trong người như cho vào túi áo, quần, nuốt vào bụng ...) để dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy.

Vận chuyển tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả

Vận chuyển tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả, được hiểu là hành vi đưa các đối tượng nêu trên từ nơi này đến nơi khác bằng bất kỳ phương thức nào.

Vận chuyển trái phép chất ma túy

Vận chuyển trái phép chất ma túy: Là hành vi chuyển dịch bất hợp pháp chất ma túy từ nơi này đến nơi khác dưới bất kỳ hình thức nào (có thể bằng các phương tiện khác nhau như ôtô, tàu bay, tàu thủy ... trên các tuyến đường khác nhau như đường bộ, đường sắt, đường hàng không, đường thủy, đường bưu điện ...; có thể để trong người như cho vào túi áo, túi quần, nuốt vào trong bụng, để trong hành lý như vali, túi xách.v.v...) mà không nhằm mục đích mua bán, tàng trữ trái phép chất ma túy khác.

Người giữ hộ hoặc vận chuyển trái phép chất ma túy cho người khác, mà biết rõ mục đích mua bán trái phép chất ma túy của người đó, thì bị truy cứu trách nhiệm hình sự về tội mua bán trái phép chất ma túy với vai trò đồng phạm.

Vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới

Vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới được hiểu là hành vi đưa (mang) hàng hóa, tiền tệ từ Việt Nam ra nước ngoài hoặc từ nước ngoài vào Việt Nam trái với quy định của Nhà nước.

Vật chứng (trong vụ án hình sự)

a. Vật chứng là những vật được dùng làm công cụ, phương tiện phạm tội; vật mang dấu vết tội phạm; vật là đối tượng của tội phạm cũng như tiền bạc và những vật khác có giá trị chứng minh tội phạm và người phạm tội.

– Công cụ phạm tội: gồm vũ khí, dao, cưa sắt, gậy, mã tấu ... được

sử dụng vào việc thực hiện tội phạm.

– Phương tiện phạm tội: gồm phương tiện giao thông (như xe gắn máy, xe hơi ...)phương tiện thông tin (như điện thoại, fax ...) và các phương tiện khác được sử dụng để thực hiện tội phạm.

– Vật mang dấu vết tội phạm: là những vật tuy không được sử dụng để thực hiện hành vi phạm tội nhưng có lưu lại những dấu vết mà dựa vào đó, cơ quan tiến hành tố tụng xác định tội phạm và người phạm tội (ví dụ: dấu vân tay của người phạm tội để lại trên ổ khóa cửa nhà của người bị hại; chiếc khăn có dính vết máu mà người phạm tội để lại; tấm thảm có in dấu giày của người phạm tội ...).

– Vật là đối tượng của tội phạm: gồm những vật mà người phạm tội nhằm vào để chiếm đoạt, sử dụng, tiêu hủy hoặc là hàng hóa, vật thể khác được mua bán, chuyển nhượng trái phép (như tài sản, ma túy, các loại hàng cấm ...) để thu lợi bất chính.

– Những vật khác có giá trị chứng minh tội phạm và người phạm tội.

– Tiền bạc bao gồm tiền đồng Việt Nam, ngoại tệ.

Vận chuyển trái phép chất cháy, chất độc

Vận chuyển trái phép chất cháy, chất độc (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Vận chuyển trái phép chất phóng xạ

Vận chuyển trái phép chất phóng xạ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Vận chuyển trái phép vật liệu nổ

Vận chuyển trái phép vật liệu nổ (xem giải thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng).

Vận chuyển trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Vận chuyển trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự được hiểu là hành vi đưa các loại vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự từ nơi này đến nơi khác, mà không được cơ quan có thẩm quyền cho phép;

Vận chuyển trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Vận chuyển trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ (xem giải

thích tương tự ở tội chế tạo, tàng trữ, vận chuyển, sử dụng, mua bán trái phép hoặc chiếm đoạt vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự).

Vật liệu nổ

Vật liệu nổ bao gồm các loại chất nổ (chất nổ là chất có khả năng gây nên phản ứng hoá học nhanh, mạnh, toả ra nhiều nhiệt và phát sáng, đồng thời sinh ra khí và tạo ra tiếng nổ).

Vì động cơ đê hèn

Vì động cơ đê hèn là hành vi phạm tội vì tính ích kỷ cao, phản trắc, bội bạc...(như giết người tình đã có thai để trốn tránh trách nhiệm, giết bạn để sau đó kết hôn hoặc chung sống với vợ hoặc chồng của bạn...).

Vi phạm các quy định về cấp văn bằng bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp

Vi phạm các quy định về cấp văn bằng bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp, được hiểu là hành vi của người có thẩm quyền trong việc cấp văn bằng bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp đã thực hiện không đúng, không đầy đủ hoặc không thực hiện các quy định của Nhà nước về cấp văn bằng bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp.

Vi phạm các quy định về cung ứng điện

Vi phạm các quy định về cung ứng điện được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm của ngành điện đã thực hiện việc cắt điện không có căn cứ hoặc không thông báo theo quy định, từ chối cung cấp điện không có căn cứ, trì hoãn việc xử lý sự cố điện không có lý do chính đáng.

Vi phạm các quy định về cho vay trong hoạt động của tổ chức tín dụng

Vi phạm các quy định về cho vay trong hoạt động của tổ chức tín dụng được hiểu là hành vi (của người có thẩm quyền trong tổ chức tín dụng) cho vay không có bảo đảm trái quy định của pháp luật, cho vay quá giới hạn quy định hoặc có hành vi khác vi phạm quy định của pháp luật về cho vay trong hoạt động tín dụng.

Vi phạm các quy định về khai thác và bảo vệ rừng

Vi phạm các quy định về khai thác và bảo vệ rừng được hiểu là hành vi khai thác trái phép cây rừng, vận chuyển, buôn bán gỗ trái phép hoặc có hành vi khác trong khai thác và bảo vệ rừng trái với quy định của pháp luật.

Vi phạm các quy định về nghiên cứu, thăm dò, khai thác tài nguyên

Vi phạm các quy định về nghiên cứu, thăm dò, khai thác tài nguyên, được hiểu là hành vi, không thực hiện, thực hiện không đúng, không đầy đủ các quy định của Nhà nước về nghiên cứu, thăm dò, khai thác tài nguyên mà không có giấy phép hoặc không đúng với nội dung giấy phép.

Vi phạm các quy định về quản lý đất đai

Vi phạm các quy định về quản lý đất đai, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn trong việc quản lý Nhà nước về đất đai đã lợi dụng hoặc lạm dụng chức vụ, quyền hạn để giao đất, thu hồi, cho thuê, cho phép chuyển quyền sử dụng đất, cho phép chuyển mục đích sử dụng đất trái pháp luật.

Vi phạm các quy định về quản lý rừng

Vi phạm các quy định về quản lý rừng được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng hoặc lạm dụng chức vụ, quyền hạn của mình để giao rừng, đất trồng rừng, thu hồi rừng, đất trồng rừng trái pháp luật; cho phép chuyển mục đích sử dụng rừng đất trồng rừng trái pháp luật; cho phép khai thác, vận chuyển lâm sản trái pháp luật.

Vi phạm các quy định về quản lý, sử dụng thuốc gây nghiện hoặc các chất ma túy khác

Vi phạm các quy định về quản lý, sử dụng thuốc gây nghiện hoặc các chất ma túy khác được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong việc nghiên cứu, giám định, sản xuất, xuất khẩu, nhập khẩu, quá cảnh, mua bán, vận chuyển, bảo quản, tàng trữ, phân phối, cấp phát, sử dụng, xử lý, trao đổi thuốc gây nghiện hoặc các chất ma túy khác đã không làm đúng quy định của Nhà nước về quản lý và sử dụng các chất đó.

Vi phạm các quy định về sử dụng đất đai

Vi phạm các quy định về sử dụng đất đai được hiểu là hành vi lấn chiếm đất hoặc chuyển quyền sử dụng đất, sử dụng đất trái với các quy định của Nhà nước về quản lý và sử dụng đất.

Vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng

Vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng là trường hợp Bộ luật Tố tụng hình sự quy định bắt buộc phải tiến hành hoặc tiến hành theo thủ tục tố tụng đó, nhưng cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng bỏ qua hoặc thực hiện không đúng xâm phạm nghiêm trọng

đến quyền lợi của bị can, bị cáo, người bị hại, nguyên đơn dân sự, bị đơn dân sự, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan đến vụ án hoặc làm cho việc giải quyết vụ án thiếu khách quan, toàn diện.

Ví dụ: Trường hợp quy định tại điểm a và điểm b khoản 2 Điều 57 của Bộ luật Tố tụng hình sự mà cơ quan điều tra, Viện kiểm sát hoặc Tòa án không yêu cầu Đoàn luật sư phân công Văn phòng luật sư cử người bào chữa cho bị can, bị cáo hoặc đề nghị Ủy ban Mặt trận tổ quốc Việt Nam, tổ chức thành viên của của Mặt trận cử người bào chữa cho thành viên của tổ chức mình là vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng (trừ trường hợp bị can, bị cáo hoặc người đại diện hợp pháp của họ đã mời người bào chữa hoặc đều từ chối người bào chữa).

Vi phạm các quy định về bảo đảm an toàn trong chiến đấu hoặc trong huấn luyện

Vi phạm các quy định về bảo đảm an toàn trong chiến đấu hoặc trong huấn luyện, được hiểu là hành vi của quân nhân không chấp hành nghiêm chỉnh những quy định bảo đảm an toàn trong chiến đấu hoặc trong huấn luyện.

Vi phạm các quy định về bảo vệ

Vi phạm các quy định về bảo vệ được hiểu là hành vi của quân nhân không chấp hành nghiêm chỉnh những quy định về tuần tra, canh gác, áp tải, hộ tống.

Ví dụ: Khi thay gác đã không bàn giao tình hình hoặc không giao gác cho người khác dẫn đến hậu quả nghiêm trọng ...

Vi phạm các quy định về bảo vệ động vật hoang dã quý hiếm

Vi phạm các quy định về bảo vệ động vật hoang dã quý hiếm được hiểu là hành vi săn bắt, giết, vận chuyển, buôn bán trái phép động vật hoang dã, quý hiếm bị cấm hoặc vận chuyển, buôn bán trái phép sản phẩm của động vật hoang dã quý hiếm bị cấm theo quy định của Chính phủ như bò tót, voi, hổ, trâu rừng ...

Vi phạm các quy định về bảo vệ và sử dụng di tích lịch sử, văn hoá, danh lam, thắng cảnh

Vi phạm các quy định về bảo vệ và sử dụng di tích lịch sử, văn hoá, danh lam, thắng cảnh, được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định pháp luật về quản lý di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh.

Vi phạm các quy định về điều khiển phương tiện giao thông đường thủy

Vi phạm các quy định về điều khiển phương tiện giao thông đường thủy, được hiểu là hành vi của người điều khiển phương tiện giao thông đường thủy (như ghe, xuồng, xà lan...) đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật về giao thông đường thủy (Luật giao thông đường thủy nội địa).

Vi phạm các quy định về quản lý nhà ở

Vi phạm các quy định về quản lý nhà ở, được hiểu là hành vi chiếm dụng chỗ ở, xây dựng nhà không có giấy phép hoặc không đúng nội dung giấy phép xây dựng.

Chiếm dụng chỗ ở. Được hiểu là hành vi chiếm hữu hoặc sử dụng trái phép chỗ ở hợp pháp của người khác bằng mọi thủ đoạn khác nhau (như dùng vũ lực, đe dọa dùng vũ lực...để buộc người khác giao chỗ ở của họ cho người phạm tội) hoặc lợi dụng người khác vắng nhà dọn đồ đạc của họ ra ngoài để chiếm lấy chỗ ở của họ.

Chỗ ở có thể là nhà thuộc sở hữu riêng, phòng trong nhà thuộc sở hữu chung, nhà thuê hoặc bất cứ nơi nào được sử dụng để ở một cách hợp pháp.

Xây dựng nhà trái phép được thể hiện qua việc xây nhà không có giấy phép hoặc tại nơi không được phép xây dựng, hay không đúng với nội dung giấy phép xây dựng.

Vi phạm các quy định về sử dụng vũ khí quân dụng

Vi phạm các quy định về sử dụng vũ khí quân dụng, được hiểu là hành vi của quân nhân sử dụng vũ khí quân dụng không đúng quy định của Nhà nước và quân đội.

Vi phạm các quy định về trực chiến, trực chỉ huy, trực ban

Vi phạm các quy định về trực chiến, trực chỉ huy, trực ban, được hiểu là hành vi của quân nhân không chấp hành nghiêm chỉnh các quy định (chế độ) về trực chiến, trực chỉ huy, trực ban.

Vi phạm các quy định về vận hành, khai thác và sử dụng mạng máy tính điện tử

Vi phạm các quy định về vận hành, khai thác và sử dụng mạng máy tính điện tử được hiểu là hành vi của người được sử dụng mạng máy tính đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định về vận hành, khai thác sử dụng mạng máy tính, gây

rối loạn hoạt động, phong toả hoặc làm biến dạng, làm hủy hoại các dữ liệu của máy tính.

Vi phạm các quy định về xuất bản, phát hành sách, báo, đĩa âm thanh, băng âm thanh, đĩa hình, băng hình hoặc các ấn phẩm khác

Vi phạm các quy định về xuất bản, phát hành sách, báo, đĩa âm thanh, băng âm thanh, đĩa hĩnh, băng hình hoặc các ấn phẩm khác, được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật về xuất bản và phát hành các ấn phẩm nêu trên.

Vi phạm chế độ bảo vệ đặc biệt đối với khu bảo tồn thiên nhiên

Vi phạm chế độ bảo vệ đặc biệt đối với khu bảo tồn thiên nhiên, được hiểu là hành vi không thực hiện hoặc thực hiện không đúng với các quy định (chế độ) về bảo vệ đặc biệt đối với các khu bảo tồn thiên nhiên, vườn quốc gia (như rừng Cúc Phương ...), di tích thiên nhiên (như Vịnh Hạ Long) hoặc các khu thiên nhiên khác được Nhà nước bảo vệ đặc biệt.

Vi phạm chế độ một vợ, một chồng

Vi phạm chế độ một vợ, một chồng được hiểu là trường hợp nam, nữ đang có vợ, có chồng mà kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng với người khác, hoặc tuy chưa có vợ, chưa có chồng mà kết hôn hoặc chung sống như vợ chồng với người mà mình biết rõ là đang có chồng, có vợ.

Vi phạm chính sách đối với thương binh, tử sĩ trong chiến đấu

Vi phạm chính sách đối với thương binh, tử sĩ trong chiến đấu, được hiểu là hành vi của người (quân nhân) có trách nhiệm mà cố ý bỏ thương binh, tử sĩ tại trận địa hoặc không chăm sóc, cứu chữa thương binh.

Vi phạm qui định về điều khiển phương tiện giao thông đường bộ

Vi phạm qui định về điều khiển phương tiện giao thông đường bộ, được hiểu là hành vi của người điều khiển phương tiện giao thông đường bộ đã không thực hiện, thực hiện không đúng, không đầy đủ các qui định pháp luật giao thông đường bộ.

Phương tiện giao thông đường bộ bao gồm:

- Phương tiện giao thông cơ giới đường bộ: gồm xe ôtô, máy kéo, xe môtô hai bánh, xe môtô ba bánh, xe gắn máy và các loại xe tương tự, kể cả xe cơ giới dùng cho người tàn tật.

- Phương tiện giao thông thô sơ đường bộ: gồm các loại xe không di chuyển bằng sức động cơ như: xe đạp, xe xích lô, xe súc vật kéo và các loại xe tương tự.

Vi phạm qui định về điều khiển phương tiện giao thông đường sắt

Vi phạm qui định về điều khiển phương tiện giao thông đường sắt, được hiểu là hành vi của người chỉ huy, điều khiển phương tiện giao thông đường sắt (như tàu hỏa, xe goòng, ôtô bánh sắt chạy trên đường rây xe lửa và các phương tiện giao thông khác chạy trên đường ray thuộc hệ thống đường sắt Việt Nam) đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật về bảo đảm trật tự an toàn giao thông đường sắt.

Vi phạm quy chế về khu vực biên giới

Vi phạm quy chế về khu vực biên giới, được hiểu là hành vi không chấp hành, chấp hành không đúng các qui định của Nhà nước về cư trú, đi lại hoặc các qui định khác về khu vực biên giới.

Vi phạm quy định điều khiển tàu bay

Vi phạm quy định điều khiển tàu bay được hiểu là hành vi của người chỉ huy, điều khiển tàu bay đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ qui định về an toàn giao thông đường không.

Vi phạm quy định về an toàn lao động, vệ sinh lao động, về an toàn ở những nơi đông người

Vi phạm quy định về an toàn lao động, vệ sinh lao động, về an toàn ở những nơi đông người được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc thực hiện không đầy đủ các qui định của pháp luật lao động về an toàn lao động (như không trang bị thiết bị bảo hộ lao động của công nhân xây dựng...), vệ sinh lao động, về an toàn ở nơi có đông người.

Vi phạm quy định về an toàn vận hành công trình điện

Vi phạm quy định về an toàn vận hành công trình điện được hiểu là các hành vi sau:

a. Cho phép xây nhà, công trình hoặc tự ý xây nhà, công trình trong phạm vi hành lang bảo vệ an toàn công trình điện.

b. Gây nổ, gây cháy, đốt rừng làm nương rẫy, làm đổ cây, ảnh hưởng đến an toàn vận hành công trình điện.

c. Đào hố, đóng cọc, xây nhà lên hành lang bảo vệ đường cáp

điện ngầm;

d. Thả neo tàu, thuyền trong hành lang bảo vệ đường cáp điện ngầm đặt ở lòng sông, lòng biển đã có thông báo hoặc biển báo.

Lưu ý: Công trình điện lực là: Tổ hợp các phương tiện máy móc, thiết bị, kết cấu xây dựng phục vụ trực tiếp cho hoạt động phát điện, truyền tải điện, phân phối điện, điều độ hệ thống điện, mua bán điện, hệ thống bảo vệ công trình điện lực; hành lang bảo vệ an toàn lưới điện; đất sử dụng cho công trình điện lực và công trình phụ trợ khác.

Vi phạm quy định về duy tu, sửa chữa, quản lý các công trình giao thông

Vi phạm quy định về duy tu, sửa chữa, quản lý các công trình giao thông được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong việc duy tu, sửa chữa, quản lý các công trình giao thông đường bộ, đường sắt, đường thủy, đường không, đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định về duy tu, sửa chữa, quản lý các công trình giao thông nói trên.

Vi phạm quy định về khám bệnh, chữa bệnh, sản xuất, pha chế, cấp phát thuốc, bán thuốc hoặc dịch vụ y tế khác

Vi phạm quy định về khám bệnh, chữa bệnh, sản xuất, pha chế, cấp phát thuốc, bán thuốc hoặc dịch vụ y tế khác, được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật đối với các lĩnh vực nêu trên.

Vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy

Vi phạm quy định về phòng cháy, chữa cháy được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật về phòng cháy và chữa cháy.

Vi phạm quy định về quản lý chất cháy, chất độc

Vi phạm quy định về quản lý chất cháy, chất độc được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong hoạt động quản lý việc sản xuất, trang bị, sử dụng, bảo quản, lưu giữ, vận chuyển hoặc mua bán chất cháy, chất độc, đã không thực hiện hoặc thực hiện không đúng, không đầy đủ các qui định của pháp luật trong các hoạt động nêu trên.

Vi phạm quy định về quản lý chất phóng xạ

Vi phạm quy định về quản lý chất phóng xạ được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong hoạt động quản lý việc sản xuất, trang bị, sử dụng, bảo quản, lưu giữ, vận chuyển, mua bán chất phóng xạ, đã

không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật trong các hoạt động nêu trên.

Vi phạm quy định về quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ

Vi phạm quy định về quản lý vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm trong hoạt động quản lý việc sản xuất, sửa chữa, trang bị, sử dụng, bảo quản, lưu giữ, vận chuyển, mua bán vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, đã không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật trong các hoạt động nêu trên

Vi phạm quy định về sử dụng lao động trẻ em

Vi phạm quy định về sử dụng lao động trẻ em được hiểu là hành vi của người sử dụng lao động, đã sử dụng trẻ em làm những công việc nặng nhọc, nguy hiểm hoặc tiếp xúc với các chất độc hại theo danh mục mà Nhà nước qui định.

Vi phạm quy định về vệ sinh an toàn thực phẩm

Vi phạm quy định về vệ sinh an toàn thực phẩm được hiểu là hành vi chế biến, cung cấp hoặc bán thực phẩm mà biết rõ là thực phẩm đó không bảo đảm tiêu chuẩn vệ sinh an toàn.

Vi phạm quy định về xây dựng gây hậu quả nghiêm trọng

Vi phạm quy định về xây dựng gây hậu quả nghiêm trọng được hiểu là hành vi không thực hiện, thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các qui định của pháp luật về xây dựng trong các lĩnh vực khảo sát, thiết kế, thi công, sử dụng nguyên liệu, vật liệu, máy móc, nghiệm thu công trình hay các lĩnh vực khác.

Vi phạm việc niêm phong, kê biên tài sản

Vi phạm việc niêm phong, kê biên tài sản, được hiểu là hành vi của người được giao giữ tài sản đã bị kê biên, bị niêm phong hoặc vật chứng bị niêm phong, đã phá hủy niêm phong, tiêu dùng, chuyển nhượng, đánh tráo, cất giấu hoặc hủy hoại tài sản bị kê biên.

Vô tội (không có tội)

Vô tội được hiểu là trường hợp một người đã bị khởi tố, truy tố hoặc đưa ra xét xử, nhưng sau đó các cơ quan tiến hành tố tụng đã xác định họ không phạm tội và không truy cứu trách nhiệm hình sự hoặc tuyên họ không phạm tội.

Vô ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác

Vô ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác được hiểu là hành vi vi phạm các quy tắc thông thường trong cuộc sống về đảm bảo an toàn tính mạng, sức khoẻ, vì quá tự tin hoặc vì cẩu thả đã làm người khác bị thương tích hoặc bị tổn hại sức khoẻ.

Vô ý làm lộ bí mật Nhà nước

Vô ý làm lộ bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm do cẩu thả hoặc vi quá tự tin, làm cho người không có trách nhiệm biết được nội dung được xác định là bí mật Nhà nước.

Vô ý làm chết người do vi phạm quy tắc nghề nghiệp hoặc quy tắc hành chính

Vô ý làm chết người do vi phạm quy tắc nghề nghiệp hoặc quy tắc hành chính, được hiểu là hành vi thực hiện không đúng hoặc không thực hiện các quy tắc nghề nghiệp, hoặc quy tắc hành chính vì cẩu thả hoặc quá tự tin, gây hậu quả làm chết người khác.

Lưu ý: Quy tắc nghề nghiệp và quy tắc hành chính là những qui định cụ thể hoặc những qui định có tính nguyên tắc, để đảm bảo an toàn trong quá trình thực hiện nhiệm vụ chuyên môn của từng lĩnh vực, từng ngành hoặc trong quá trình quản lý điều hành cơ quan, tổ chức.

Quy tắc nói trên có thể được qui định bằng văn bản qui phạm pháp luật, văn bản hành chính của cơ quan có thẩm quyền nhưng cũng có thể được qui định trong nội quy cơ quan, đơn vị đó.

Vô ý làm lộ bí mật công tác

Vô ý làm lộ bí mật công tác, được hiểu là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn do thiếu cẩn trọng, đã để cho người khác xem được tài liệu bí mật hoặc tiết lộ cho người khác biết được bí mật công tác của cơ quan, đơn vị mình.

Vô ý phạm tội

Vô ý phạm tội là một trong hai hình thức lỗi trong cấu thành tội phạm.

Vô ý phạm tội gồm vô ý vì quá tự tin và vô ý vì cẩu thả.

Vô ý phạm tội do cẩu thả

Vô ý phạm tội do cẩu thả là trường hợp người phạm tội không thấy trước hành vi của mình có thể gây ra hậu quả nguy hại cho xã

hội, mặc dù phải thấy trước và có thể thấy trước hậu quả đó.

Vô ý phạm tội vì quá tự tin

Vô ý phạm tội vì quá tự tin là trường hợp người phạm tội tuy thấy trước hành vi của mình có thể gây ra hậu quả nguy hại cho xã hội, nhưng cho rằng hậu quả đó sẽ không xảy ra hoặc có thể ngăn ngừa được.

Vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng

Vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng là hành vi chống trả rõ ràng quá mức cần thiết không phù hợp với tính chất và mức độ nguy hiểm của hành vi phạm tội.

Người có hành vi vượt quá giới hạn phòng vệ chính đáng phải chịu trách nhiệm hình sự.

Vô ý gây thiệt hại đến tài sản

Vô ý gây thiệt hại đến tài sản, được hiểu là hành vi do cẩu thả hoặc vì quá tự tin gây ra thiệt hại về tài sản của người khác.

Vô ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác

Vô ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khoẻ của người khác được hiểu là hành vi thực hiện các quy tắc nghề nghiệp hoặc qui tắc hành chính vì cẩu thả hoặc vi quá tự tin gây hậu quả làm người khác bị thương tích hoặc bị tổn hại sức khoẻ.

Vô ý làm chết người

Vô ý làm chết người được hiểu là hành vi nguy hiểm được thực hiện vì quá tự tin hoặc vì cẩu thả đã gây hậu quả làm chết người khác (tuy không mong muốn hậu quả xảy ra).

Vô ý làm mất tài liệu bí mật Nhà nước

Vô ý làm mất tài liệu bí mật Nhà nước, được hiểu là hành vi của người có trách nhiệm do cẩu thả hoặc vì quá tự tin đã làm thất thoát tài liệu được xác định là bí mật Nhà nước (tức làm cho tài liệu đó thoát khỏi sự quản lý của người có trách nhiệm).

Vũ khí

Vũ khí: Bao gồm vũ khí quân dụng, vũ khí thể thao và súng săn.

Vũ khí quân dụng

Vũ khí quân dụng gồm: Các loại súng ngắn, súng trường, súng liên thanh; các loại pháo, dàn phóng, bệ phóng tên lửa, súng cối, hoá chất

độc và nguồn phóng xạ; các loại đạn bom, mìn, lựu đạn, ngư lôi, vật liệu nổ quân dụng, hoả cụ và vũ khí khác dùng cho mục đích quốc phòng.

Vũ khí thô sơ

Vũ khí thô sơ gồm: Súng hơi, cung nỏ, dao găm, lưỡi lê, giáo, mác, đinh ba, mã tấu, quả đấm bằng kim loại hoặc vật rắn, các loại côn.

Vu khống

Vu khống, được hiểu là hành vi bịa đặt, loan truyền những điều mà mình biết rõ là bịa đặt nhằm xúc phạm danh dự hoặc gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của người khác hoặc bịa đặt là người khác phạm tội và tố cáo họ trước cơ quan có thẩm quyền.

Vụ án hình sự

Vụ án hình sự là vụ án được cơ quan tiến hành tố tụng thụ lý,giải quyết theo quy định của Bộ luật tố tụng hình sự để truy cứu trách nhiệm hình sự đối với người phạm tội.

Vụ án phức tạp

Vụ án phức tạp là vụ án thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Vụ án có nhiều bị can, phạm tội có tổ chức, hoặc phạm nhiều tội;

b. Vụ án liên quan đến nhiều lĩnh vực hoặc nhiều địa phương;

c. Vụ án có nhiều tài liệu, có các chứng cứ mâu thuẫn với nhau cần có thêm thời gian để nghiên cứu, tổng hợp các tài liệu có trong hồ sơ vụ án hoặc để tham khảo ý kiến của cơ quan chuyên môn.

Vụ lợi

Vụ lợi là lợi ích vật chất, tinh thần mà người có chức vụ, quyền hạn đạt được hoặc có thể đạt được thông qua hành vi tham nhũng.

Vụ việc tố cáo phức tạp

Vụ việc tố cáo phức tạp là vụ việc tố cáo có nhiều nội dung tố cáo liên quan đến hành vi vi phạm pháp luật của nhiều người hoặc cần phải xác minh tại nhiều địa điểm khác nhau.

X

Xâm phạm quyền sở hữu công nghiệp

Xâm phạm quyền sở hữu công nghiệp, được hiểu là hành vi chiếm đoạt, sử dụng bất hợp pháp sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế

bố trí mạch tích hợp bán dẫn, nhãn hiệu, tên thương mại, chỉ dẫn địa lý, bí mật kinh doanh do mình sáng tạo ra hoặc sở hữu, và quyền chống cạnh tranh không lành mạnh.

Xâm phạm an ninh lãnh thổ

Xâm phạm an ninh lãnh thổ được hiểu là hành vi xâm phạm lãnh thổ,làm sai lệch đường biên giới Quốc gia, hoặc có hoạt động khác gây phương hại cho an ninh lãnh thổ của nước Công hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Được thể hiện qua hành vi (chủ yếu là của người nước ngoài) vượt biên giới vào lãnh thổ Việt Nam một cách trái phép. Việc xâm nhập lãnh thổ được thực hiện công khai hoặc lén lút, bằng các phương tiện và hình thức khác nhau (bằng đường bộ, đường không, đường thủy).

Việc xâm nhập vào lãnh thổ Việt Nam có thể có vũ trang hoặc không có vũ trang, đồng thời có thể kèm theo hoạt động đốt phá tài sản,bắn giết người trong lãnh thổ Việt Nam.

Xâm phạm bí mật hoặc an toàn thư tín, điện thoại, điện tín của người khác

Xâm phạm bí mật hoặc an toàn thư tín, điện thoại, điện tín của người khác, được hiểu là hành vi chiếm đoạt thư, điện báo, telex, fax hoặc các văn bản khác được truyền đưa bằng phương tiện viễn thông và máy tính, hoặc có hành vi trái pháp luật xâm phạm bí mật hoặc an toàn thư tín, điện thoại, điện tín của người khác.

Xâm phạm chỗ ở của công dân

Xâm phạm chỗ ở của công dân, được hiểu là hành vi khám xét trái pháp luật chỗ ở của người khác, đuổi người khác khỏi chỗ ở của họ một cách trái pháp luật hoặc có hành vi khác xâm phạm quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của họ (của công dân).

Ví dụ: Một người vì nghi ngờ người khác lấy trộm tài sản của mình nên đã vào nhà của người khác để lục soát.

Lưu ý: Đối tượng của tội phạm có thể là nhà ở thuộc sở hữu hợp pháp của người bị hại, có thể là nơi ở nhờ, nơi thuê để ở hoặc bất cứ nơi nào mà người bị hại sử dụng để ở (như nhà kho, thùng xe, trên ghe tàu...).

Xâm phạm quyền bầu cử, quyền ứng cử của công dân

Xâm phạm quyền bầu cử, quyền ứng cử của công dân, được hiểu là hành vi lừa gạt, mua chuộc, cưỡng ép hoặc dùng thủ đoạn khác nhằm

cản trở người khác thực hiện quyền bầu cử, quyền ứng cử.

Xâm phạm quyền bình đẳng của phụ nữ

Xâm phạm quyền bình đẳng của phụ nữ, được hiểu là hành vi dùng vũ lực hoặc hành vi nghiêm trọng khác cản trở phụ nữ tham gia hoạt động chính trị, kinh tế, khoa học, văn hóa, xã hội.

Xâm phạm quyền hội họp, lập hội, quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo

Xâm phạm quyền hội họp, lập hội, quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, được hiểu là hành vi cản trở công dân thực hiện các quyền hội họp, lập hội phù hợp với lợi ích của Nhà nước và của nhân dân, cản trở quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, theo hoặc không theo một tôn giáo nào

Xâm phạm quyền khiếu nại, tố cáo

Xâm phạm quyền khiếu nại, tố cáo được hiểu là hành vi lợi dụng chức vụ, quyền hạn cản trở việc khiếu nại, tố cáo, việc xét giải quyết các khiếu nại, tố cáo hoặc việc xử lý người bị khiếu nại, tố cáo; có trách nhiệm mà cố ý không chấp hành quyết định của cơ quan có thẩm quyền xét và giải quyết các khiếu nại, tố cáo, trả thù người khiếu nại, tố cáo.

Xâm phạm quyền tác giả

Xâm phạm quyền tác giả, được hiểu là hành vi chiếm đoạt, mạo danh tác giả, sửa đổi, công bố, phổ biến bất hợp pháp tác phẩm văn học, nghệ thuật, khoa học, báo chí, chương trình âm thanh, đĩa âm thanh, băng hình, đĩa hình.

Xâm phạm thi thể, mồ mả, hài cốt

Xâm phạm thi thể, mồ mả, hài cốt là hành vi đào, phá mồ mả, chiếm đoạt những đồ vật trong mộ, trên mộ hoặc hành vi khác xâm phạm đến thi thể, mồ mả, hài cốt.

Xem xét dấu vết trên thân thể

Xem xét dấu vết trên thân thể là hoạt động điều tra nhằm phát hiện trên thân thể người bị bắt, bị tạm giữ, bị can, người bị hại, người làm chứng có dấu vết của tội phạm hoặc các dấu vết khác (như vết bẩn, vết xước ...)có ý nghĩa đối với việc giải quyết vụ án.

Việc xem xét thân thể phải do người cùng giới tiến hành và phải có mặt người cùng giới chứng kiến. Trong trường hợp cần thiết thì có bác sỹ tham gia xem xét thân thể hoặc trưng cầu giám định pháp y.

Lưu ý: Việc xem xét dấu vết trên thân thể trong mọi trường hợp đều phải lập biên bản theo quy định.

Xét xử và kết tội bị cáo mà biết rõ là họ không phạm tội

Xét xử và kết tội bị cáo mà biết rõ là họ không phạm tội: Được thể hiện bằng việc ký vào bản án hình sự trong đó buộc bị cáo phải chịu hình phạt về một hoặc nhiều tội phạm.

Lưu ý: Người không có tội là người:

- Không thực hiện hành vi phạm tội.

- Có hành vi nguy hiểm nhưng hành vi đó hợp pháp.

- Có hành vi nguy hiểm nhưng chưa đủ các yếu tố hoặc dấu hiệu cấu thành một tội phạm cụ thể (ví dụ: Người không có năng lực trách nhiệm hình sự đã có hành vi giết người).

- Có hành vi nguy hiểm nhưng không phạm vào bất cứ tội danh nào được quy định trong Bộ Luật hình sự (tức Bộ Luật hình sự không quy định là tội phạm đối với hành vi đó).

- Có hành vi phạm tội nhưng đã hết thời hiệu truy cứu trách nhiệm hình sự.

Xét xử công khai

Xét xử công khai là một nguyên tắc trong tố tụng hình sự nhằm đảm bảo cho việc xét xử của Tòa án đạt hiệu quả giáo dục cao, sự khách quan trong việc xét xử và thu hút đông đảo lực lượng xã hội tham gia đấu tranh chống và phòng ngừa tội phạm. Mọi công dân đều có quyền dự và theo dõi diễn biến của phiên tòa. Báo chí, đài phát thanh, đài truyền hình có thể đưa tin về tình hình và kết quả của việc xét xử.

Trong trường hợp đặc biệt mà Tòa án xét thấy cần giữ gìn bí mật Nhà nước, hoặc giữ gìn đạo đức xã hội thì Tòa án có thể quyết định xét xử kín. Nhưng trong mọi trường hợp, bản án và quyết định của Tòa án phải được tuyên bố công khai.

Nguyên tắc xét xử công khai tạo điều kiện cho việc thực hiện sự giám sát của nhân dân đối với hoạt động của các cơ quan điều tra, Viện kiểm sát, Tòa án, đề cao trách nhiệm của những người tiến hành tố tụng và đó là một trong những bảo đảm cho việc xét xử của Tòa án được thận trọng, đúng đắn.

Xét xử phúc thẩm vụ án hình sự

Xét xử phúc thẩm vụ án hình sự là giai đoạn trong đó Tòa án cấp

trên trực tiếp xem xét lại bản án, quyết định sơ thẩm của Tòa án cấp sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật bị kháng cáo, kháng nghị trong thời hạn luật định.

Xét xử tập thể và quyết định theo đa số

Xét xử tập thể và quyết định theo đa số là một nguyên tắc dân chủ trong hoạt động xét xử được Bộ luật Tố tụng hình sự cũng như Luật Tổ chức Tòa án nhân dân quy định.

Theo nguyên tắc đó, việc xét xử ở các cấp Tòa án đều do một Hội đồng xét xử gồm từ 3 người trở lên thực hiện (xem Hội đồng xét xử). Khi giải quyết các vấn đề phát sinh tại phiên tòa và khi quyết định bản án, các thành viên của Hội đồng xét xử ngang quyền nhau và quyết định theo đa số.

Xóa án tích

Xóa án tích là một chế định mang tính chất nhân đạo xã hội chủ nghĩa của Nhà nước ta nhằm tạo điều kiện cho những người phạm tội bị kết án đã chấp hành xong hình phạt sớm hòa nhập với xã hội, với cộng đồng, không còn mặc cảm về nhân thân của mình, tạo điều kiện cho họ lao động, học tập để trở thành công dân có ích cho xã hội. Người được xóa án tích được coi như chưa bị kết án (chưa có tiền án) và họ được Tòa án cấp giấy chứng nhận xóa án tích.

Bộ luật Hình sự năm 1999 quy định ba hình thức xóa án tích là: đương nhiên được xóa án tích, xóa án tích theo quyết định của Tòa án và xóa án tích trong trường hợp đặc biệt.

Xóa án tích theo quyết định của tòa án

a. Xóa án tích theo quyết định của Tòa án là việc Tòa án quyết định việc xóa án tích đối với những người đã bị kết án về các tội quy định tại Chương XI và Chương XXIV của Bộ luật Hình sự, căn cứ vào tính chất của tội phạm đã được thực hiện, nhân thân, thái độ chấp hành pháp luật và thái độ lao động của người bị kết án trong các trường hợp sau đây:

b. Người bị Tòa án bác đơn xin xóa án tích lần đầu phải chờ một năm sau mới được xin xóa án tích; nếu bị bác đơn lần thứ hai trở đi thì phải sau hai năm mới được xin xóa án tích.

- Đã bị phạt tù đến ba năm mà không phạm tội mới trong thời hạn ba năm, kể từ khi chấp hành xong bản án hoặc từ khi hết thời hiệu thi hành bản án;

- Đã bị phạt tù trên ba năm đến mười lăm năm mà không phạm tội mới trong thời hạn bảy năm, kể từ khi chấp hành xong bản án hoặc từ khi hết thời hiệu thi hành bản án;

- Đã bị phạt tù trên mười lăm năm mà không phạm tội mới trong thời hạn mười năm, kể từ khi chấp hành xong bản án hoặc từ khi hết thời hiệu thi hành bản án.

Xóa án tích trong trường hợp đặc biệt

Xóa án tích trong trường hợp đặc biệt là xóa án tích trong trường hợp người bị kết án có những biểu hiện tiến bộ rõ rệt và đã lập công, được cơ quan, tổ chức nơi người đó công tác hoặc chính quyền địa phương nơi người đó thường trú đề nghị, thì có thể được xóa án tích nếu người đó đã bảo đảm được ít nhất một phần ba thời hạn quy định.

Xử phạt có lợi cho bị cáo

Xử phạt có lợi cho bị cáo là trường hợp xử phạt hình phạt tù cho hưởng án treo, giảm thời gian thử thách.

Xuất cảnh, nhập cảnh trái phép

Xuất cảnh, nhập cảnh trái phép, được hiểu là hành vi ra khỏi biên giới Việt Nam hoặc từ nước ngoài vượt qua biên giới vào Việt Nam mà không được sự chấp thuận của cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam.

Xúc phạm Quốc kỳ, Quốc huy

Xúc phạm Quốc kỳ, Quốc huy, được hiểu là hành vi viết, vẽ các nội dung không lành mạnh mang tính chất lăng mạ, sỉ nhục hoặc các hành vi khác có tính chất nhạo báng Quốc kỳ, Quốc luy nhằm hạ thấp thể diện quốc gia, làm xấu đi biểu tượng của Tổ quốc Việt Nam.

Xúi giục người khác tự sát

Xúi giục người khác tự sát, được hiểu là hành vi thúc đẩy người khác tự chấm dứt cuộc sống của chính họ.

Y

Y án

Y án (hay là giữ nguyên bản án) là thuật ngữ dùng để chỉ quyết định của Tòa án cấp phúc thẩm khi xét xử theo thủ tục phúc thẩm đã giữ nguyên bản án sơ thẩm và không chấp nhận yêu cầu kháng cáo của bị cáo, của những người tham gia tố tụng khác, hoặc kháng nghị của Viện kiểm sát.

PHẦN THỨ II

THUẬT NGỮ VỀ DÂN SỰ, TỐ TỤNG DÂN SỰ, NHÀ Ở ĐẤT ĐAI

A

Án phí dân sự

Án phí dân sự là số tiền mà đương sự phải nộp vào ngân sách Nhà nước khi theo quyết định của bản án, quyết định dân sự của Toà án đã có hiệu lực pháp luật.

Án phí dân sự gồm án phí dân sự sơ thẩm, án phí dân sự phúc thẩm.

B

Bảo lãnh

1- Bảo lãnh là việc người thứ ba (sau đây gọi là bên bảo lãnh) cam kết với bên có quyền (sau đây gọi là bên nhận bảo lãnh) sẽ thực hiện nghĩa vụ thay cho bên có nghĩa vụ (sau đây gọi là bên được bảo lãnh), nếu khi đến thời hạn mà bên được bảo lãnh không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ. Các bên cũng có thể thỏa thuận về việc bên bảo lãnh chỉ phải thực hiện nghĩa vụ khi bên được bảo lãnh không có khả năng thực hiện nghĩa vụ của mình.

2- Về hình thức: Việc bảo lãnh phải được lập thành văn bản, có thể lập thành văn bản riêng hoặc ghi trong hợp đồng chính. Trong trường hợp pháp luật có quy định thì văn bản bảo lãnh phải được công chứng hoặc chứng thực.

3- Phạm vi bảo lãnh: Bên bảo lãnh có thể cam kết bảo lãnh một phần hoặc toàn bộ nghĩa vụ cho bên được bảo lãnh.

Nghĩa vụ bảo lãnh bao gồm cả tiền lãi trên nợ gốc, tiền phạt, tiền bồi thường thiệt hại, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

4- Về thù lao: Bên bảo lãnh được hưởng thù lao nếu bên bảo lãnh và bên được bảo lãnh có thỏa thuận.

Lưu ý:

- Bên bảo lãnh không phải thực hiện nghĩa vụ bảo lãnh trong

trường hợp bên nhận bảo lãnh có thể bù trừ nghĩa vụ với bên được bảo lãnh.

- Bên nhận bảo lãnh không được yêu cầu bên bảo lãnh thực hiện nghĩa vụ thay cho bên được bảo lãnh khi nghĩa vụ chưa đến hạn.

- Khi bên bảo lãnh đã hoàn thành nghĩa vụ thì có quyền yêu cầu bên được bảo lãnh thực hiện nghĩa vụ đối với mình trong phạm vi bảo lãnh, nếu không có thỏa thuận khác.

Bản án dân sự

Bản án dân sự là văn bản áp dụng pháp luật được Tòa án (thông qua Hội đồng xét xử) sử dụng để giải quyết bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các đương sự (gồm các quyền và lợi ích về tài sản và nhân thân phi tài sản).

Trong bản án Hội đồng xét xử trình bày đầy đủ nội dung vụ án, những tình tiết đã được chứng minh, những chứng cứ, căn cứ pháp luật mà Tòa án dựa vào để giải quyết các vấn đề về quyền lợi ích hợp pháp của các đương sự trong vụ án, quyết định của Tòa án về giải quyết vụ án, về án phí và quyền kháng cáo của các đương sự.

Bản án nhân danh Nhà nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, do Hội đồng xét xử ban hành sau khi mở phiên tòa xét xử vụ án và phải được tuyên án công khai tại phiên tòa.

Bản án, quyết định dân sự của Tòa án nước ngoài

Bản án, quyết định dân sự của Tòa án nước ngoài được hiểu là bản án, quyết định về dân sự, hôn nhân và gia đình, lao động, quyết định về tài sản trong bản án, quyết định hình sự và bản án, quyết định khác của Tòa án nước ngoài mà pháp luật Việt Nam quy định là bản án, quyết định dân sự.

Bán đấu giá tài sản

Bán đấu giá tài sản là hình thức bán tài sản công khai mà có nhiều người muốn mua tham gia trả giá theo thủ tục được quy định tại Quy chế bán đấu giá tài sản; người trả giá cao nhất và ít nhất bằng giá khởi điểm là người được mua tài sản bán đấu giá đó.

Bản kháng nghị của Viện kiểm sát

Bản kháng nghị của Viện kiểm sát là một hình thức văn bản áp dụng pháp luật (pháp luật về tố tụng) do Viện kiểm sát có thẩm quyền ban hành để phản đối toàn bộ hay một phần bản án, quyết định của Tòa án trong trường hợp phát hiện bản án, quyết định đó có thiếu sót

hoặc vi phạm pháp luật.

Ban quản trị nhà chung cư

Ban quản trị nhà chung cư là Ban được thành lập để thay mặt các chủ sử dụng nhà chung cư thực hiện giám sát các hoạt động liên quan tới sử dụng nhà chung cư (sau đây gọi là Ban quản trị).

Bảo hiểm

Bảo hiểm là sự đảm bảo bồi thường một số tiền nhất định cho cá nhân, tổ chức khi sự kiện bảo hiểm xảy ra và có gây thiệt hại cho đối tượng được bảo hiểm.

Bảo lãnh bằng tài sản của bên thứ ba (gọi là bên bảo lãnh)

Bảo lãnh bằng tài sản của bên thứ ba (gọi là bên bảo lãnh) là việc bên bảo lãnh cam kết với tổ chức tín dụng về việc sử dụng tài sản thuộc quyền sở hữu, giá trị quyền sử dụng đất của mình, đối với doanh nghiệp nhà nước là tài sản thuộc quyền quản lý, sử dụng để thực hiện nghĩa vụ trả nợ thay cho khách hàng vay, nếu đến hạn trả nợ mà khách hàng vay thực hiện không đúng nghĩa vụ trả nợ.

Bảo vệ chế độ sở hữu đất đai và chế độ sử dụng đất đai

Bảo vệ chế độ sở hữu đất đai và chế độ sử dụng đất đai là một hệ thống các biện pháp pháp lý nhằm đảm bảo các điều kiện đối với việc thực hiện các quyền của Nhà nước và quyền của người sử dụng đất khi tham gia vào quan hệ pháp luật đất đai.

Bản gốc

Bản gốc tác phẩm là bản đầu tiên của tác phẩm do tác giả tạo ra.

Bản sao

Bản sao tác phẩm là bản sao chép hoặc sao chụp một phần hoặc toàn bộ tác phẩm.

Bản sao tác phẩm kiến trúc

Bản sao tác phẩm kiến trúc là bản sao chép hoặc sao chụp lại một phần hoặc toàn bộ tác phẩm kiến trúc.

Bảo dưỡng định kỳ nhà chung cư

Bảo dưỡng định kỳ nhà chung cư là việc bảo dưỡng theo chu kỳ quy định nhằm bảo đảm cho các bộ phận kết cấu, trang thiết bị kỹ thuật, phần hoàn thiện không bị hư hỏng trước thời hạn.

Bệnh nghề nghiệp

Bệnh nghề nghiệp: Là bệnh phát sinh do điều kiện lao động có

hại của nghề nghiệp tác động đối với người lao động. Danh mục các loại bệnh nghề nghiệp được xác định theo quy định của pháp luật.

Bên bảo đảm

Bên bảo đảm là bên cầm cố, bên thế chấp, bên bảo lãnh bằng tài sản.

Bên cho thuê đã tự nguyện tạo điều kiện cho bên thuê có chỗ ở khác

Bên cho thuê đã tự nguyện tạo điều kiện cho bên thuê có chỗ ở khác 1 khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

Bên cho thuê đã tự nguyện tạo điều kiện cho bên thuê có chỗ ở khác 2 a) Bên cho thuê đã thuê chỗ ở khác với điều kiện và thời hạn phù hợp (như thuê nhà ở thuộc quỹ nhà của Nhà nước, thuê nhà ở của cá nhân có thời hạn tương ứng với thời hạn còn lại của hợp đồng hoặc thời hạn thuê kéo dài cho đến ngày ...tháng ...năm) để chuyển người thuê đến ở;

Bên cho thuê đã tự nguyện tạo điều kiện cho bên thuê có chỗ ở khác 3 b) Bên cho thuê đã mua chỗ ở khác có đủ điều kiện cần thiết phù hợp với hoàn cảnh của từng địa phương trên địa bàn nội thành thành phố trực thuộc Trung ương, trên địa bàn huyện, thị xã, thành phố thuộc tỉnh hoặc tuy không ở trên địa bàn nói trên, nhưng không quá xa với nhà ở thuê và nếu bên thuê chuyển đến nhà ở đó thì không bị trở ngại lớn trong hộ gia đình bên thuê (có thể bên thuê được bên cho thuê cho nhà ở đó, cho thuê nhà ở đó, cho ở nhờ nhà ở đó ...).

Bên cho thuê, bên cho mượn, bên cho ở nhờ, bên bán, bên tặng cho nhà ở, các bên đổi nhà ở

Bên cho thuê, bên cho mượn, bên cho ở nhờ, bên bán, bên tặng cho nhà ở, các bên đổi nhà ở có thể là một trong những người sau đây:

a. Chủ sở hữu nhà ở;

b. Người thừa kế hợp pháp nhà ở (người thừa kế có thể trực tiếp giao kết hợp đồng tại thời điểm giao kết hoặc đương nhiên họ là bên cho thuê, bên cho mượn, bên cho ở nhờ, bên bán, bên tặng cho nhà ở, các bên đổi nhà ở tại thời điểm xảy ra tranh chấp).

Bên được tặng cho nhà ở

Bên được tặng cho nhà ở có thể là một trong những người sau đây:

a. Người có tên trong hợp đồng tặng cho nhà ở;

b. Người thừa kế hợp pháp của người được tặng cho nhà ở tại thời điểm xảy ra tranh chấp.

Bên mua nhà ở

Bên mua nhà ở có thể là một trong những người sau đây:

a. Người trực tiếp giao kết hợp đồng mua bán nhà ở; có tên trong hợp đồng mua bán nhà ở cùng bên mua nhà ở;

b. Người thừa kế hợp pháp của người thuộc điểm a nêu trên;

c. Người mua cuối cùng nhà ở (hoặc người thừa kế hợp pháp của họ) trong trường hợp nhà ở đó đã được mua bán qua nhiều lần.

Bên nhận bảo đảm

Bên nhận bảo đảm là bên nhận cầm cố, bên nhận thế chấp, bên nhận bảo lãnh bằng tài sản.

Bên thuê nhà ở có điều kiện tạo lập chỗ ở khác

Bên thuê nhà ở có điều kiện tạo lập chỗ ở khác khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Bên thuê đã được Nhà nước giao đất để xây dựng nhà ở, nhưng chưa xây hoặc xây chưa xong;

b. Bên thuê cũng có nhà ở cho thuê và có khả năng lấy lại được;

c. Bên thuê có điều kiện về kinh tế để có thể mua được nhà ở khác.

Bên thuê nhà ở đã có chỗ ở khác

Bên thuê nhà ở đã có chỗ ở khác khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Bên thuê nhà ở đã tạo lập được chỗ ở khác thông qua các hình thức như mua được, xây dựng được nhà ở, thuê được nhà ở khác;

b. Bên thuê nhà ở được thừa kế, được tặng cho nhà ở trên địa bàn nội thành thành phố trực thuộc Trung ương, trên địa bàn huyện, thị xã, thành phố thuộc tỉnh hoặc tuy không ở trên địa bàn nêu trên nhưng không quá xa với nhà ở thuê và nếu bên thuê chuyển đến nhà ở đó thì không bị trở ngại lớn trong việc làm ăn, học tập ...của các thành viên trong hộ gia đình bên thuê;

c. Một trong những người là bố, mẹ, vợ, chồng, con của bên thuê nhà ở đăng ký thường trú và cùng ở chung tại nhà ở thuê, nhưng đã tách hộ ra không dùng tài sản chung của gia đình để tạo lập được chỗ

ở khác và nếu đưa những người đang ở tại nhà ở thuê về ở chung thì diện tích ở bình quân không dưới 6m^2/người, hoặc tuy dùng tài sản riêng để tạo lập được chỗ ở khác và đã tự nguyện để những người đang ở tại nhà ở thuê về ở chung.

Bên thuê, bên mượn, bên ở nhờ nhà ở

Bên thuê, bên mượn, bên ở nhờ nhà ở có thể là một trong những người sau đây:

a. Người trực tiếp giao kết hợp đồng, người có tên trong hợp đồng thuê nhà ở, mượn nhà ở, ở nhờ nhà ở cùng bên thuê nhà ở, bên mượn nhà ở, bên ở nhờ nhà ở;

b. Người có đăng ký thường trú và đang ở tại nhà ở đó mà không phải là người chiếm hữu bất hợp pháp trong trường hợp không còn những người thuộc điểm a nêu trên.

Bất động sản

Bất động sản là các tài sản bao gồm:

a. Đất đai;

b. Nhà, công trình xây dựng gắn liền với đất đai, kể cả các tài sản gắn liền với nhà, công trình xây dựng đó;

c. Các tài sản khác gắn liền với đất đai;

d. Các tài sản khác do pháp luật quy định.

Bị đơn

Bị đơn trong vụ án dân sự là người bị nguyên đơn khởi kiện hoặc cá nhân, cơ quan, tổ chức khác do Bộ luật tố tụng dân sự quy định khởi kiện khi cho rằng quyền và lợi ích hợp pháp của nguyên đơn bị người đó xâm phạm.

Biên bản ghi lời khai

Biên bản ghi lời khai là loại văn bản được Tòa án sử dụng để ghi lại lời khai của các đương sự hoặc người làm chứng trong giai đoạn điều tra vụ án dân sự, hành chính, kinh tế và lao động.

Những người được lấy lời khai được đọc hoặc nghe đọc lại biên bản. Những chỗ viết thêm hoặc gạch xóa phải được người khai xác nhận. Nếu biên bản có nhiều tờ thì người được khai phải ký vào mỗi tờ biên bản.

Biên bản hòa giải

Biên bản hòa giải là loại văn bản được Tòa án sử dụng để ghi lại

nội dung các bên đương sự thương lượng để thỏa thuận về việc giải quyết vụ án.

Nếu hai bên thương lượng và thỏa thuận được với nhau về việc giải quyết vụ án thì Tòa án lập biên bản hòa giải thành, bản sao biên bản này được gửi ngay cho các đương sự và Viện kiểm sát cùng cấp. Nếu trong thời hạn do Bộ luật tố tụng dân sự quy định không có sự thay đổi ý kiến của các đương sự hoặc Viện kiểm sát không kháng nghị, thì Tòa án ra quyết định công nhận sự thỏa thuận đó; nếu trong thời hạn đó mà có đương sự thay đổi ý kiến hoặc Viện kiểm sát phản đối sự thỏa thuận đó, thì Tòa án đưa vụ án ra xét xử.

Nếu các đương sự không thỏa thuận được với nhau thì Tòa án lập biên bản hòa giải không thành để đưa vụ án ra xét xử.

Biên bản nghị án

Biên bản nghị án là loại văn bản sử dụng để ghi chép lại nội dung thảo luận khi nghị án của Hội đồng xét xử. Biên bản nghị án do chủ tọa phiên tòa trực tiếp lập, ghi lại các ý kiến đã thảo luận và quyết định của Hội đồng xét xử. Nếu có ý kiến khác nhau không thống nhất khi biểu quyết thì cần phải ghi rõ trong biên bản ý kiến đó, và tỷ lệ (%) biểu quyết của Hội đồng xét xử về nội dung các quyết định của Hội đồng xét xử.

Biên bản phiên tòa

Biên bản phiên tòa là loại văn bản sử dụng để ghi chép diễn biến phiên tòa xét xử vụ án (hình sự, dân sự, kinh tế, hành chính, lao động) của Tòa án.

Biên bản phiên tòa do thư ký tham gia phiên tòa lập, ghi chép mọi diễn biến của phiên tòa. Sau khi kết thúc phiên tòa, Chủ tọa phiên tòa phải kiểm tra biên bản phiên tòa và cùng với thư ký phiên tòa ký vào biên bản.

Sau khi tuyên án, các đương sự, người đại diện hoặc người bảo vệ quyền lợi của đương sự, được xem biên bản phiên tòa và có quyền yêu cầu sửa chữa, bổ sung biên bản. Chủ tọa phiên tòa, thư ký phiên tòa và người có yêu cầu ký tên xác nhận những điều sửa chữa, bổ sung. Nếu yêu cầu của họ không được chấp nhận thì họ có quyền làm đơn, văn bản nêu rõ ý kiến của mình để đưa vào hồ sơ vụ án.

Biện pháp khẩn cấp tạm thời

Biện pháp khẩn cấp tạm thời là biện pháp được thi hành theo quyết định của Tòa án trước khi vụ án dân sự được giải quyết, hoặc

đang tiếp tục giải quyết để đáp ứng yêu cầu cấp bách của đương sự, hoặc để bảo vệ bằng chứng, đồng thời cũng là biện pháp đảm bảo cho việc xét xử và thi hành án có hiệu quả.

Việc quyết định những biện pháp này chưa phải là giải quyết vụ án. Do đó các quyền lợi của các đương sự chỉ được giải quyết dứt khoát khi bản án đã có hiệu lực pháp luật.

Biện pháp khôi phục lại tình trạng đất

Biện pháp khôi phục lại tình trạng đất là một biện pháp hành chính buộc người vi phạm phải khôi phục lại tình trạng đất như trước khi vi phạm, trường hợp không cần thiết phải khôi phục lại tình trạng đất thì không buộc phải khôi phục. Ví dụ: lấn chiếm đất thung lũng, nếu phải thu hồi để giao làm nhà ở thì không cần thiết phải khôi phục thung lũng đã san lấp.

Biên soạn

Biên soạn là việc thu thập, chọn lọc tài liệu từ một hoặc nhiều tác phẩm của người khác thành tác phẩm có tính sáng tạo.

Biểu diễn

Biểu diễn là trình bày một tác phẩm văn học, nghệ thuật cho công chúng thưởng thức, dưới một loại hình nghệ thuật nhất định (như hát, ngâm thơ, diễn kịch...).

Bồi thường thiệt hại

Bồi thường thiệt hại là hình thức trách nhiệm dân sự nhằm buộc bên có hành vi gây ra thiệt hại phải bù đắp, đền bù những tổn thất về vật chất và tinh thần cho bên bị vi phạm. Điều kiện phát sinh trách nhiệm này là phải có thiệt hại, có hành vi trái pháp luật, có mối quan hệ nhân quả giữa hành vi trái pháp luật và thiệt hại xảy ra, có lỗi của người gây thiệt hại.

Bí mật đời tư

Bí mật đời tư là những thông tin về cá nhân, về đời sống riêng tư của một cá nhân. BLDS quy định về quyền bí mật đời tư như sau:

1. Quyền bí mật đời tư của cá nhân được tôn trọng và được pháp luật bảo vệ.

2. Việc thu thập, công bố thông tin, tư liệu về đời tư của cá nhân phải được người đó đồng ý; trong trường hợp người đó đã chết, mất năng lực hành vi dân sự, chưa đủ mười lăm tuổi thì phải được cha, mẹ, vợ, chồng, con đã thành niên hoặc người đại diện của người đó đồng ý,

trừ trường hợp thu thập, công bố thông tin, tư liệu theo quyết định của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền.

3. Thư tín, điện thoại, điện tín, các hình thức thông tin điện tử khác của cá nhân được bảo đảm an toàn và bí mật.

Việc kiểm soát thư tín, điện thoại, điện tín, các hình thức thông tin điện tử khác của cá nhân được thực hiện trong trường hợp pháp luật có quy định và phải có quyết định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

C

Các biện pháp cưỡng chế thi hành án

Các biện pháp cưỡng chế thi hành án là các biện pháp do cơ quan thi hành án áp dụng trong trường hợp người phải thi hành án không tự nguyện thi hành án, hoặc trong trường hợp người phải thi hành án tẩu tán, hủy hoại tài sản.

Các biện pháp cưỡng chế thi hành án gồm:

a. Kê biên và bán đấu giá tài sản;

b. Trừ vào thu nhập của người phải chịu trách nhiệm hình sự án;

c. Trừ vào tài sản của người phải thi hành án đang do người khác giữ;

d. Cưỡng chế trả nhà;

đ. Cưỡng chế giao đồ vật;

e. Cưỡng chế chấm dứt hành vi trái pháp luật.

Các tranh chấp khác theo quy định của pháp luật

Các tranh chấp khác theo quy định của pháp luật được hiểu là các tranh chấp mà khi ban hành các văn bản pháp luật trong đó có quy định đó là các tranh chấp thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án nhân dân.

Cải biên

Cải biên là sửa đổi ít, nhiều hoặc biên soạn lại một tài liệu hoặc một tác phẩm.

Cam kết dân sự

Cam kết dân sự là việc một cá nhân, pháp nhân hoặc chủ thể khác thể hiện sự tự nguyện của mình trong việc thực hiện các nghĩa

vụ dân sự, khẳng định tính hợp pháp của các quan hệ dân sự mà chủ thể đó tham gia.

Cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ

Cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ là hành vi ngăn cản đôi bên nam nữ không được kết hôn theo ý muốn của họ (trong khi họ có đủ điều kiện kết hôn do Luật hôn nhân và gia đình quy định), hoặc là hành vi ngăn cản người khác duy trì quan hệ hôn nhân hợp pháp, nghĩa là bắt một hoặc hai bên chấm dứt quan hệ hôn nhân đó bằng các thủ đoạn như hành hạ, ngược đãi, đe dọa, uy hiếp tinh thần ...

Căn cứ để kháng nghị

Căn cứ để kháng nghị là những sự kiện pháp lý được pháp luật về tố tụng dân sự quy định mà dựa vào đó người có thẩm quyền kháng nghị tiến hành việc kháng nghị đối với bản án hoặc quyết định của Tòa án.

Căn cứ ly hôn

Căn cứ ly hôn là những sự kiện pháp lý được pháp luật về hôn nhân và gia đình quy định mà dựa vào đó Tòa án xử cho ly hôn.

Luật hôn nhân và gia đình Việt Nam quy định những căn cứ ly hôn là:

a. Tình trạng mâu thuẫn trong quan hệ hôn nhân trở nên trầm trọng.

b. Đời sống chung giữa vợ chồng không thể kéo dài.

c. Mục đích của hôn nhân không đạt được.

Cầm cố tài sản

1- Cầm cố tài sản là việc một bên (sau đây gọi là bên cầm cố) giao tài sản thuộc quyền sở hữu của mình cho bên kia (sau đây gọi là bên nhận cầm cố) để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ dân sự (Ví dụ: A vay B số tiền 10.000.000đ và A giao cho B chiếc xe gắn máy để cầm cố).

2- Việc cầm cố tài sản phải được lập thành văn bản, có thể lập

thành văn bản riêng hoặc ghi trong hợp đồng chính.

3- Việc cầm cố tài sản có hiệu lực kể từ thời điểm chuyển giao tài sản cho bên nhận cầm cố.

4- Thời hạn cầm cố tài sản do các bên thỏa thuận. Trong trường hợp không có thỏa thuận thì thời hạn cầm cố được tính cho đến khi chấm dứt nghĩa vụ được bảo đảm bằng cầm cố.

Lưu ý:

Trong trường hợp cầm cố nhiều tài sản để bảo đảm thực hiện một nghĩa vụ dân sự thì mỗi tài sản được xác định bảo đảm thực hiện toàn bộ nghĩa vụ. Tuy nhiên các bên cũng có thể thỏa thuận là mỗi tài sản chỉ bảo đảm thực hiện một phần nghĩa vụ.

Việc cầm cố được hủy bỏ, nếu được bên nhận cầm cố đồng ý.

Cầm giữ tài sản

Cầm giữ tài sản là việc bên có quyền (sau đây gọi là bên cầm giữ) đang chiếm giữ hợp pháp tài sản là đối tượng của hợp đồng, song vụ được cầm giữ tài sản khi bên có nghĩa vụ không thực hiện nghĩa vụ hoặc thực hiện nghĩa vụ không đúng theo thỏa thuận (việc chiếm giữ bất hợp pháp thường gọi là xiết đồ không được coi là cầm giữ tài sản theo quy định này).

Cố ý gây thiệt hại

Cố ý gây thiệt hại là trường hợp một người nhận thức rõ hành vi của mình sẽ gây thiệt hại cho người khác, mà vẫn thực hiện và mong muốn hoặc tuy không mong muốn nhưng để mặc cho thiệt hại xảy ra.

Có họ trong phạm vi ba đời

Có họ trong phạm vi ba đời được hiểu là những người cùng một gốc sinh ra thì cha mẹ là đời thứ nhất, anh chị em ruột là đời thứ hai, con chú, con bác, con cô, con cậu, con dì là đời thứ ba.

Công bố, phổ biến tác phẩm

Công bố phổ biến tác phẩm là thể hiện tác phẩm trước công chúng dưới dạng thuyết trình, trưng bày, xuất bản, biểu diễn, phát thanh, truyền hình và các hình thức vật chất khác.

Công bố, phổ biến tác phẩm kiến trúc

Công bố, phổ biến tác phẩm kiến trúc là việc thể hiện cho công chúng biết về tác phẩm thông qua xuất bản, thuyết trình, trưng bày hoặc giới thiệu trên các phương tiện thông tin đại chúng.

Xuất bản gồm các loại hình: sách, tài liệu, tranh, ảnh, áp phích, catalô, tờ rơi, tờ gấp, lịch, bản đồ, át lát, bản nhạc, cờ, truyền đơn, khẩu hiệu, câu đối, cuốn thư, băng âm thanh, đĩa âm thanh, băng hình, đĩa hình thay sách hoặc kèm theo sách.

Con chưa thành niên

Con chưa thành niên là con chưa đủ mười tám tuổi.

Con nuôi

Con nuôi là một người được người khác nhận làm con nhưng không trực tiếp sinh ra. Quan hệ pháp luật giữa cha mẹ nuôi với con nuôi giống như quan hệ pháp luật giữa cha mẹ đẻ và con đẻ.

Việc nhận con nuôi phải tuân theo những quy định của pháp luật về hộ tịch.

Con ngoài giá thú

Con ngoài giá thú là con được sinh ra mà cha, mẹ không phải là vợ chồng hoặc cha mẹ chung sống với nhau như vợ chồng, nhưng chưa được Ủy ban nhân dân cấp có thẩm quyền công nhận và ghi vào sổ kết hôn.

Công nghệ

Công nghệ là hệ thống đồng bộ của khoa học kỹ thuật, bao gồm khâu: điều tra, nghiên cứu, thiết kế, thử nghiệm sản xuất, các biện pháp thực hiện trên cơ sở áp dụng các thành tựu khoa học kỹ thuật mới, phương pháp mới ... công nghệ còn bao gồm cả vấn đề thông tin, tư vấn, đào tạo, bồi dưỡng trong quá trình áp dụng các thành tựu mới của khoa học kỹ thuật.

Cơ quan đại diện ngoại giao của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài

Cơ quan đại diện ngoại giao của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa

Việt Nam là cơ quan đại diện của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam về mọi lĩnh vực quan hệ với nước tiếp nhận.

Cơ quan đại diện ngoại giao gồm Đại sứ quán, Công sứ quán và Đại biện quán.

Cơ quan lãnh sự của Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Cơ quan lãnh sự của Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là cơ quan đại diện về lãnh sự của Nước cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam tại khu vực lãnh sự ở nước tiếp nhận.

Cơ quan lãnh sự gồm Tổng lãnh sự quán và Lãnh sự quán.

Cơ sở trợ giúp trẻ em

Cơ sở trợ giúp trẻ em là tổ chức được thành lập để bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt.

Cụm nhà chung cư

Cụm nhà chung cư là khu nhà ở có từ hai nhà chung cư trở lên trong cùng một địa điểm xây dựng, của cùng một chủ đầu tư hoặc một khu nhà chung cư được xây dựng trước đây.

Cùng dòng máu về trực hệ

Cùng dòng máu về trực hệ được hiểu là những người có quan hệ ruột thịt gồm: Cha mẹ với con cái, ông bà với cháu nội cháu ngoại.

Cưỡng ép kết hôn

Cưỡng ép kết hôn là việc một người hoặc nhiều người bắt buộc người khác phải kết hôn trái với mong muốn của họ.

Cưỡng ép ly hôn

Cưỡng ép ly hôn là việc một người hoặc nhiều người bắt buộc người đang có vợ hoặc chồng phải ly hôn trái với mong muốn của họ.

Chấm dứt quan hệ hôn nhân

Chấm dứt quan hệ hôn nhân là chấm dứt (không còn tồn tại) các quyền và nghĩa vụ giữa vợ chồng về mặt pháp lý.

Thời điểm chấm dứt quan hệ hôn nhân được xác định khi có sự kiện hoặc sự biến pháp lý sau:

a. Khi có bản án hoặc có quyết định của Tòa án (cho ly hôn hoặc công nhận sự thuận tình ly hôn).

b. Khi một bên vợ hoặc chồng chết.

Chấp hành viên

Chấp hành viên là người được Nhà nước giao trách nhiệm thi hành các bản án, quyết định của Tòa án do pháp luật quy định.

Khi thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của mình, chấp hành viên phải tuân theo pháp luật và chịu trách nhiệm trước pháp luật về việc thi hành án được giao.

Chậm tiếp nhận việc thực hiện nghĩa vụ dân sự

1. Chậm tiếp nhận việc thực hiện nghĩa vụ dân sự là khi đến thời hạn thực hiện nghĩa vụ mà bên có nghĩa vụ đã thực hiện theo thỏa thuận nhưng bên có quyền không tiếp nhận việc thực hiện nghĩa vụ đó.

2. Trong trường hợp chậm tiếp nhận đối tượng của nghĩa vụ là tài sản thì bên có nghĩa vụ phải áp dụng các biện pháp cần thiết để bảo quản tài sản và có quyền yêu cầu thanh toán chi phí hợp lý.

3. Đối với tài sản có nguy cơ bị hư hỏng thì bên có nghĩa vụ có quyền bán tài sản đó và trả cho bên có quyền khoản tiền thu được từ việc bán tài sản sau khi trừ đi chi phí hợp lý để bảo quản và bán tài sản đó.

Chậm thực hiện nghĩa vụ dân sự

Chậm thực hiện nghĩa vụ dân sự là nghĩa vụ vẫn chưa được thực hiện hoặc chỉ được thực hiện một phần khi thời hạn thực hiện nghĩa vụ đã hết.

Bên chậm thực hiện nghĩa vụ dân sự phải có trách nhiệm thông báo ngay cho bên có quyền về việc không thực hiện nghĩa vụ đúng thời hạn.

Chế độ bảo hiểm trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới

Chế độ bảo hiểm trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới bao gồm bảo hiểm trách nhiệm bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng do xe cơ giới gây ra đối với người thứ ba, bảo hiểm trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới đối với hành khách theo hợp đồng vận chuyển hành khách.

Chế độ quản lý đất nông nghiệp

Chế độ quản lý đất nông nghiệp là toàn bộ các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh trong quá trình Nhà nước quản lý đất nông nghiệp.

Chế độ sử dụng đất đai

Chế độ sử dụng đất đai là toàn bộ các quy phạm pháp luật do Nhà

nước ban hành trong đó quy định và bảo vệ các quyền và nghĩa vụ của các tổ chức và cá nhân sử dụng đất.

Chấm dứt quyền sở hữu

Chấm dứt quyền sở hữu được hiểu là một người chủ sở hữu tài sản không còn quyền sở hữu đối với tài sản đó khi có một trong những căn cứ mà BLDS quy định.

Chiếm hữu

Chiếm hữu là việc nắm giữ, quản lý tài sản.

Chiếm hữu công khai

Chiếm hữu công khai là việc chiếm hữu được thực hiện một cách minh bạch, không giấu giếm; tài sản đang chiếm hữu được sử dụng theo tính năng công dụng và được người chiếm hữu bảo quản, giữ gìn như tài sản của chính mình.

Chiếm hữu không có căn cứ pháp luật nhưng ngay tình

Chiếm hữu không có căn cứ pháp luật nhưng ngay tình là người chiếm hữu mà không biết và không thể biết việc chiếm hữu tài sản đó là không có căn cứ pháp luật.

Chiếm hữu liên tục

Chiếm hữu liên tục là việc chiếm hữu tài sản được thực hiện trong một khoảng thời gian mà không có tranh chấp về tài sản, kể cả khi tài sản được giao cho người khác chiếm hữu.

Chiếm hữu có căn cứ pháp luật

Chiếm hữu có căn cứ pháp luật là việc chiếm hữu tài sản trong các trường hợp sau đây:

1. Chủ sở hữu chiếm hữu tài sản (tức là chủ sở hữu trực tiếp nắm giữ tài sản);

2. Người được chủ sở hữu ủy quyền quản lý tài sản;

3. Người được chuyển giao quyền chiếm hữu thông qua giao dịch dân sự phù hợp với quy định của pháp luật (như người thuê tài sản cho thuê lại tài sản cho người thứ ba);

4. Người phát hiện và giữ tài sản vô chủ, tài sản không xác định được ai là chủ sở hữu, tài sản bị đánh rơi, bị bỏ quên, bị chôn giấu, bị chìm đắm phù hợp với các điều kiện do pháp luật quy định;

5. Người phát hiện và giữ gia súc, gia cầm, vật nuôi dưới nước bị

thất lạc phù hợp với các điều kiện do pháp luật quy định;

Ngoài trường hợp nêu trên thì các trường hợp khác do pháp luật quy định cũng được coi là chiếm hữu có căn cứ pháp luật.

Cho thuê quyền sử dụng đất

Cho thuê quyền sử dụng đất là hình thức chuyển quyền sử dụng đất có thời hạn, trong đó bên cho thuê chuyển giao đất cho bên thuê để sử dụng trong một thời hạn, còn bên thuê sử dụng đất đúng mục đích, trả tiền thuê và trả lại đất khi hết thời hạn thuê.

Chồng

Chồng là người nam đã kết hôn (với người nữ) tuân theo quy định của Luật hôn nhân và gia đình.

Chủ sở hữu nhà ở

Chủ sở hữu nhà ở là người có quyền sở hữu bao gồm quyền chiếm hữu, quyền sử dụng và quyền định đoạt đối với nhà ở theo quy định của pháp luật.

Chủ tọa phiên tòa

Chủ tọa phiên tòa là Thẩm phán được phân công trực tiếp xét xử vụ án (dân sự), là người điều khiển phiên tòa xét xử vụ án được phân công. Chủ tọa phiên tòa là một thành viên trong Hội đồng xét xử.

Chủ thể sử dụng đất

Chủ thể sử dụng đất là những tổ chức, hộ gia đình, cá nhân (gọi tắt là người sử dụng đất) được Nhà nước giao đất, cho thuê đất,công nhận quyền sử dụng đất để sử dụng hoặc nhận quyền sử dụng đất từ người khác.

Chung thẩm

Chung thẩm là thuật ngữ dùng để chỉ trường hợp Tòa án xét xử hoặc ra quyết định về việc giải quyết vụ án đã qua hai cấp xét xử giải quyết (tức đã giải quyết theo thủ tục phúc thẩm).

Trong trường hợp này, các đương sự không có quyền kháng cáo đối với bản án, quyết định đã giải quyết theo thủ tục phúc thẩm.

Chủ đầu tư

Chủ đầu tư là người chủ sở hữu hoặc được giao quản lý sử dụng vốn, huy động vốn đầu tư để thực hiện đầu tư xây dựng công trình theo quy định của pháp luật;

Chủ sử dụng nhà chung cư

Chủ sử dụng nhà chung cư là chủ sở hữu hoặc tổ chức, cá nhân đang sử dụng hợp pháp phần sở hữu riêng trong nhà chung cư.

Chủ sở hữu phần sở hữu riêng trong nhà chung cư

Chủ sở hữu phần sở hữu riêng trong nhà chung cư là tổ chức, cá nhân có quyền sở hữu hợp pháp phần sở hữu riêng theo quy định của pháp luật.

Chủ sở hữu tác phẩm

Chủ sở hữu tác phẩm là cá nhân hoặc tổ chức sở hữu các quyền của tác giả có thể chuyển giao được theo quy định của pháp luật.

Chủ sở hữu tác phẩm kiến trúc

Chủ sở hữu tác phẩm kiến trúc là cá nhân hoặc pháp nhân sở hữu quyền tác giả theo quy định của pháp luật.

Chuyển đổi quyền sử dụng đất

Chuyển đổi quyền sử dụng đất là hình thức chuyển quyền sử dụng đất, trong đó các bên chuyển giao đất và chuyển quyền sử dụng đất cho nhau theo các điều kiện, nội dung, hình thức chuyển quyền sử dụng đất được quy định trong Bộ luật dân sự và pháp luật về đất đai.

Chuyển giao công nghệ

Chuyển giao công nghệ là hình thức mua và bán công nghệ trên cơ sở hợp đồng chuyển giao công nghệ đã được thỏa thuận, phù hợp với các quy định của pháp luật. Bên bán có nghĩa vụ chuyển giao các kiến thức tổng hợp của công nghệ hoặc cung cấp các máy móc, thiết bị, dịch vụ, đào tạo ... làm theo công nghệ cho bên mua và bên mua có nghĩa vụ thanh toán cho bên bán để tiếp thu, sử dụng các kiến thức công nghệ đó theo các điều kiện đã thỏa thuận và ghi nhận trong hợp đồng chuyển giao công nghệ. Pháp luật Việt Nam coi những hoạt động sau đây là chuyển giao công nghệ.

a. Chuyển giao quyền sở hữu hoặc quyền sử dụng sáng chế, giải pháp hữu ích hoặc các đối tượng sở hữu công nghệ khác;

b. Chuyển giao các bí quyết hoặc kiến thức kỹ thuật chuyên môn dưới dạng phương án công nghệ, tài liệu thiết kế, công thức, thông số kỹ thuật, có hoặc không kèm theo thiết bị;

c. Cung cấp các dịch vụ hỗ trợ và tư vấn công nghệ, kể cả đào tạo và thông tin.

Chuyển nhượng quyền sử dụng đất

Chuyển nhượng quyền sử dụng đất là hình thức chuyển quyền sử dụng đất, theo đó người sử dụng đất (gọi là bên chuyển quyền sử dụng đất) chuyển giao đất và quyền sử dụng đất cho người được chuyển nhượng (gọi là bên nhận quyền sử dụng đất), người được chuyển nhượng phải trả tiền cho người chuyển nhượng.

Chuyển quyền sử dụng đất

Chuyển quyền sử dụng đất được hiểu là người có quyền sử dụng đất hợp pháp chuyển giao đất và quyền sử dụng đất cho người khác, tuân theo quy định của Bộ luật dân sự và pháp luật về đất đai.

Luật đất đai và Bộ luật dân sự quy định bảy hình thức chuyển quyền sử dụng đất gồm: Chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, thế chấp, góp vốn, tặng cho và thừa kế quyền sử dụng đất.

Chứng cứ

a. Chứng cứ là những gì có thật được đương sự và cá nhân, cơ quan, tổ chức khác giao nộp cho Toà án hoặc do Toà án thu thập theo trình tự, thủ tục do BLTTDS quy định, mà Toà án dùng làm căn cứ để xác định yêu cầu hay sự phản đối của đương sự là có căn cứ và hợp pháp hay không, cũng như những tình tiết khác cần thiết cho việc giải quyết đúng đắn vụ việc dân sự.

b. Chứng cứ được thu thập từ các nguồn sau đây:

- Các tài liệu đọc được, nghe được, nhìn được;
- Các vật chứng;
- Lời khai của đương sự;
- Lời khai của người làm chứng;
- Kết luận giám định;
- Biên bản ghi kết quả thẩm định tại chỗ;
- Tập quán;
- Kết quả định giá tài sản;
- Các nguồn khác mà pháp luật có quy định.

c. Xác định chứng cứ:

- Các tài liệu đọc được nội dung được coi là chứng cứ nếu là bản chính hoặc bản sao có công chứng, chứng thực hợp pháp hoặc do cơ quan, tổ chức có thẩm quyền cung cấp, xác nhận;

- Các tài liệu nghe được, nhìn được được coi là chứng cứ nếu được xuất trình kèm theo văn bản xác nhận xuất xứ của tài liệu đó, hoặc văn bản về sự việc liên quan tới việc thu âm, thu hình đó;

- Vật chứng là chứng cứ phải là hiện vật gốc liên quan đến vụ việc;

- Lời khai của đương sự, lời khai của người làm chứng được coi là chứng cứ nếu được ghi bằng văn bản, băng ghi âm, đĩa ghi âm, băng ghi hình, đĩa ghi hình, nếu xuất trình kèm theo văn bản xác nhận xuất xứ của tài liệu đó hoặc khai bằng lời tại phiên toà;

- Kết luận giám định được coi là chứng cứ nếu việc giám định đó được tiến hành theo đúng thủ tục do pháp luật quy định;

- Biên bản ghi kết quả thẩm định tại chỗ được coi là chứng cứ nếu việc thẩm định được tiến hành theo đúng thủ tục do pháp luật quy định, và có chữ ký của các thành viên tham gia thẩm định;

- Tập quán được coi là chứng cứ nếu được cộng đồng nơi có tập quán đó thừa nhận;

- Kết quả định giá tài sản được coi là chứng cứ nếu việc định giá được tiến hành theo thủ tục do pháp luật quy định, hoặc văn bản do chuyên gia về giá cả cung cấp (phải là bản chính hoặc bản sao có công chứng, chứng thực hợp pháp, hoặc do cơ quan, tổ chức có thẩm quyền cung cấp xác nhận).

Chứng cứ gốc

Chứng cứ gốc là những sự kiện thực tế đầu tiên về sự kiện chứng minh. Thông tin đó liên quan trực tiếp đến sự kiện cần chứng minh.

Chứng cứ gián tiếp

Chứng cứ gián tiếp là chứng cứ giúp cho Tòa án đưa ra được nhiều giả thiết, nếu được so sánh, đối chiếu với các chứng cứ khác thì giúp Tòa án tìm ra được một kết luận xác thực những vấn đề cần chứng minh.

Chứng cứ theo người

Chứng cứ theo người là chứng cứ được lấy ra từ những lời khai của đương sự, người làm chứng, từ kết luận của giám định viên.

Chứng cứ theo vật

Chứng cứ theo vật là chứng cứ được Tòa án thu thập từ những vật khác nhau và những giấy tờ tài liệu có liên quan.

Chứng cứ trực tiếp

Chứng cứ trực tiếp là những chứng cứ mà dựa vào đó Tòa án có thể rút ra được một kết luận xác thực là có hay không có trong thực tế những sự kiện cần chứng minh.

Chứng minh trong tố tụng dân sự

a. Chứng minh trong tố tụng dân sự là việc các đương sự đưa ra chứng cứ để xác định sự thật khách quan của vụ án nhằm bảo vệ quyền và lợi ích của mình tại Toà án.

b. Nghĩa vụ chứng minh.

- Đương sự có yêu cầu Toà án bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình phải đưa ra chứng cứ để chứng minh cho yêu cầu đó là có căn cứ và hợp pháp;

- Đương sự phản đối yêu cầu của người khác đối với mình phải chứng minh sự phản đối đó là có căn cứ và phải đưa ra chứng cứ để chứng minh;

- Cá nhân, cơ quan, tổ chức khởi kiện bảo vệ lợi ích công cộng, lợi ích của Nhà nước hoặc yêu cầu Toà án bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người khác, thì phải đưa ra chứng cứ để chứng minh cho việc khởi kiện, yêu cầu của mình là có căn cứ và hợp pháp;

- Đương sự có nghĩa vụ đưa ra chứng cứ để chứng minh mà không đưa ra được chứng cứ hoặc đưa không đầy đủ chứng cứ thì phải chịu hậu quả của việc không chứng minh được hoặc chứng minh không đầy đủ đó.

c. Những tình tiết, sự kiện không phải chứng minh.

- Những tình tiết, sự kiện không chứng minh:

+ Những tình tiết, sự kiện rõ ràng mà mọi người đều biết và được Toà án thừa nhận;

+ Những tình tiết, sự kiện đã được xác định trong các bản án, quyết định của Toà án đã có hiệu lực pháp luật, hoặc quyết định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền đã có hiệu lực pháp luật;

+ Những tình tiết, sự kiện đã được ghi trong văn bản và được công chứng, chứng thực hợp pháp.

- Một bên đương sự thừa nhận hoặc không phản đối những tình tiết, sự kiện mà bên đương sự kia đưa ra thì bên đương sự đó không phải chứng minh.

Lưu ý: Đương sự có người đại diện tham gia tố tụng thì sự thừa nhận của người đại diện được coi là sự thừa nhận của đương sự.

D

Danh lam thắng cảnh

Danh lam thắng cảnh là cảnh quan thiên nhiên hoặc địa điểm có sự kết hợp giữa cảnh quan thiên nhiên với công trình kiến trúc có giá trị lịch sử, thẩm mỹ, khoa học.

Di chúc

Di chúc là sự thể hiện ý chí của cá nhân nhằm chuyển tài sản của mình cho người khác sau khi chết (Ví dụ: Chủ sở hữu 01 căn nhà ở đã lập di chúc cho con hưởng căn nhà đó sau khi người đó chết).

Những người nào có quyền lập di chúc

1. Người đã thành niên (tức từ đủ 18 tuổi trở lên) có quyền lập di chúc, trừ trường hợp người đó bị bệnh tâm thần hoặc mắc bệnh khác mà không thể nhận thức và làm chủ được hành vi của mình.

2. Người từ đủ mười lăm tuổi đến chưa đủ mười tám tuổi có thể lập di chúc, nếu được cha, mẹ hoặc người giám hộ đồng ý.

Di chúc hợp pháp

Di chúc hợp pháp là di chúc không trái với các quy định của pháp luật về thừa kế.

Di sản

Di sản bao gồm tài sản riêng của người chết, phần tài sản của người chết trong tài sản chung với người khác.

Di sản văn hoá phi vật thể

Di sản văn hoá phi vật thể là sản phẩm tinh thần có giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học, được lưu trữ bằng trí nhớ, chữ viết, được lưu truyền bằng miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức lưu giữ, lưu truyền khác, bao gồm tiếng nói, chữ viết, tác phẩm văn học, nghệ thuật, khoa học, ngữ văn truyền miệng, diễn xướng dân gian, lối sống, nếp sống, lễ hội, bí quyết về nghề thủ công truyền thống, tri thức về y, dược học cổ truyền, về văn hoá ẩm thực, về trang phục truyền thống dân tộc và những tri thức dân gian khác.

Di sản văn hoá vật thể

Di sản văn hoá vật thể là sản phẩm vật chất có giá trị lịch sử,

văn hoá, khoa học, bao gồm di tích lịch sử-văn hoá, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia

Di tặng

1. Di tặng là việc người lập di chúc dành một phần di sản để tặng cho người khác. Việc di tặng phải được ghi rõ trong di chúc.

2. Người được di tặng không phải thực hiện nghĩa vụ tài sản đối với phần được di tặng, trừ trường hợp toàn bộ di sản không đủ để thanh toán nghĩa vụ tài sản của người lập di chúc, thì phần di tặng cũng được dùng để thực hiện phần nghĩa vụ còn lại của người này.

Di tích lịch sử – văn hóa

Di tích lịch sử – văn hóa là công trình xây dựng, địa điểm các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia thuộc công trình, địa điểm đó có giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học.

Di vật

Di vật là hiện vật được lưu truyền lại, có giá trị lịch sử, văn hoá, khoa học.

Diện tích giao thông

Diện tích giao thông là cầu thang chung, hành lang chung các căn hộ, lối vào, sảnh của nhà ở hay từng tầng.

Diện tích ở

Diện tích ở là tổng diện tích các phòng chính dùng để ở bao gồm:

- Phòng ở (ăn, ngủ, sinh hoạt chung, phòng khách..v..v..) trong nhà ở, căn hộ;

- Phòng ở, phòng ngủ trong nhà ở tập thể, nhà ở kiểu khách sạn;

- Các tủ tường, tủ xây, tủ lẩn có cửa mở về phía trong phòng ở.

Diện tích phụ

Diện tích phụ là tổng diện tích các phòng phụ hoặc bộ phận sau đây:

- Bếp (chổ đun nấu, rửa, gia công, chuẩn bị) không kể diện tích chiếm chổ của ống khói, ống rác, ống cấp, thoát nước;

- Phòng tắm rửa, giặt, xí tiểu và lối đi bên trong các phòng đối với nhà ở thiết kế khu vệ sinh tập trung;

- Kho;

- Một nửa diện tích logia;

- Một nửa diện tích ban công;

- Các hành lang, lối đi của căn hộ hoặc các phòng ở;

- Các tiền sảnh, phòng đệm ... sử dụng riêng cho một căn hộ hoặc một vài phòng ở;

- Các lối đi, lối vào, phòng đệm của khu bếp hay xí, tắm, rửa, giặt xí, tiểu tập trung;

- Các tủ xây, tủ lẩn của căn hộ có cửa mở về phía trong các bộ phận hay phòng phụ.

Diện tích sử dụng

Diện tích sử dụng của mỗi căn hộ là tổng diện tích ở và diện tích phụ sử dụng riêng biệt. Đối với nhà ở nhiều căn hộ thì diện tích sử dụng mỗi căn hộ là diện tích sử dụng riêng biệt của từng căn hộ, cộng với phần diện tích phụ dùng chung cho nhiều hộ phân theo tỷ lệ với diện tích ở của từng căn hộ.

Diện tích sử dụng (m^2) của mỗi căn hộ

Diện tích sử dụng (m^2) là tổng diện tích ở và diện tích phụ.

Diện thừa kế

Diện thừa kế là phạm vi những người có quyền được hưởng di sản theo quy định của pháp luật.

Doanh nghiệp quản lý nhà chung cư

Doanh nghiệp quản lý nhà chung cư là doanh nghiệp được thành lập và hoạt động theo quy định của pháp luật để thực hiện việc quản lý và cung cấp các dịch vụ nhà chung cư.

Đại diện sở hữu công nghiệp

Đại diện sở hữu công nghiệp là thuật ngữ dùng để chỉ chung tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp hoặc và người đại diện sở hữu công nghiệp.

Đ

Đại diện

1. Đại diện là việc một người (sau đây gọi là người đại diện) nhân danh và vì lợi ích của người khác (sau đây gọi là người được đại diện) xác lập, thực hiện giao dịch dân sự trong phạm vi đại diện.

2. Cá nhân, pháp nhân, chủ thể khác có thể xác lập, thực hiện giao dịch dân sự thông qua người đại diện. Tuy nhiên nếu pháp luật quy định họ phải tự mình xác lập, thực hiện giao dịch đó thì không được để người khác đại diện cho mình (Ví dụ: Khi ly hôn thì vợ chồng phải tự mình tham gia tố tụng tại Tòa án mà không được ủy quyền cho người khác).

3. Quan hệ đại diện được xác lập theo pháp luật hoặc theo ủy quyền.

4. Người được đại diện có quyền, nghĩa vụ phát sinh từ giao dịch dân sự do người đại diện xác lập.

5. Người đại diện phải có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, trừ trường hợp quy định tại khoản 2 Điều 143 của BLDS (Xem câu hỏi 76).

Đại diện theo pháp luật

1- Đại diện theo pháp luật là đại diện do pháp luật quy định hoặc cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định.

2- Người đại diện theo pháp luật bao gồm:

a. Cha, mẹ đối với con chưa thành niên;

b. Người giám hộ đối với người được giám hộ;

c. Người được Toà án chỉ định đối với người bị hạn chế năng lực hành vi dân sự;

d. Người đứng đầu pháp nhân theo quy định của điều lệ pháp nhân hoặc quyết định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền;

đ. Chủ hộ gia đình đối với hộ gia đình;

e. Tổ trưởng tổ hợp tác đối với tổ hợp tác;

Ngoài những người nêu trên thì những người khác nếu được pháp luật quy định (ngoài BLDS) cũng là người đại diện theo pháp luật.

Đại diện theo ủy quyền

1. Đại diện theo ủy quyền là đại diện được xác lập theo sự ủy quyền giữa người đại diện và người được đại diện.

Về hình thức ủy quyền do các bên thỏa thuận, trừ trường hợp pháp luật quy định việc ủy quyền phải được lập thành văn bản.

2- Người đại diện theo ủy quyền

a. Cá nhân, người đại diện theo pháp luật của pháp nhân có thể ủy quyền cho người khác xác lập, thực hiện giao dịch dân sự.

b. Người từ đủ mười lăm tuổi đến chưa đủ mười tám tuổi có thể là người đại diện theo ủy quyền, trừ trường hợp pháp luật quy định giao dịch dân sự phải do người từ đủ mười tám tuổi trở lên xác lập, thực hiện.

Đánh giá chứng cứ

Đánh giá chứng cứ là một quá trình logic nhằm xác định giá trị chứng minh và sự phù hợp của các chứng cứ, mối liên hệ của chứng cứ này với chứng cứ khác.

Đăng ký hộ tịch

Đăng ký hộ tịch là ghi vào sổ của Ủy ban nhân dân cơ sở những việc sinh, tử, kết hôn ...và những việc có liên quan như nuôi con nuôi, nhận con ngoài giá thú, nhận cha mẹ đẻ, thay đổi quốc tịch, thay đổi họ, tên, ngày tháng, năm sinh. Mục đích là để chứng nhận lý lịch, quan hệ gia đình, xác định quyền và nghĩa vụ của mỗi người công dân.

Đăng ký kết hôn

Đăng ký kết hôn là thủ tục do pháp luật quy định nhằm công nhận việc xác lập quan hệ hôn nhân giữa người chồng và người vợ, đồng thời qua đó Nhà nước thực hiện sự giám sát, quản lý và bảo đảm tính hợp pháp đối với việc kết hôn đó.

Đăng ký nuôi con nuôi

Đăng ký nuôi con nuôi là việc cơ quan Nhà nước có thẩm quyền xác nhận sự kiện nuôi con nuôi theo quy định của pháp luật về hôn nhân và gia đình và pháp luật về hộ tịch.

Đất an ninh quốc phòng

Đất an ninh quốc phòng là một bộ phận của đất chuyên dùng được giao cho lực lượng vũ trang trực tiếp quản lý và sử dụng vào mục đích an ninh quốc phòng.

Đất sử dụng cho quốc phòng, an ninh bao gồm:

- Đất sử dụng cho các đơn vị đóng quân;

- Đất sử dụng làm các căn cứ không quân, hải quân và căn cứ quân sự khác; đất sử dụng làm các công trình phòng thủ quốc gia, trận địa và các công trình đặc biệt;

- Đất sử dụng làm các ga, cảng quân sự;

- Đất sử dụng làm các công trình công nghiệp, khoa học, kỹ thuật phục vụ quốc phòng, quốc phòng kết hợp làm kinh tế;

- Đất sử dụng làm kho tàng của lực lượng vũ trang;

- Đất sử dụng làm trường bắn, thao trường, bãi thử vũ khí;

- Đất xây dựng nhà trường, bệnh viện, nhà an dưỡng của lực lượng vũ trang;

- Đất sử dụng vào việc xây dựng các công trình quốc phòng, an ninh khác (do Chính phủ quy định).

Đất có mặt nước

Đất có mặt nước là đất được giao sử dụng với mục đích không phải là sản xuất nông nghiệp (như dùng làm hồ chứa nước dùng cho thủy điện, thủy lợi, xây dựng cầu cảng..v..v..).

Đất chuyên dùng

Đất chuyên dùng là đất được xác định sử dụng vào mục đích không phải là nông nghiệp, lâm nghiệp, làm nhà ở, bao gồm đất xây dựng các công trình công nghiệp, khoa học, kỹ thuật, hệ thống giao thông, hệ thống thủy lợi, đê điều, văn hóa, xã hội, giáo dục, y tế, thể dục, thể thao, dịch vụ; đất sử dụng cho nhu cầu quốc phòng, an ninh; đất dùng cho thăm dò, khai thác khoáng sản, đá, cát, đất làm muối, đất làm đồ gốm, gạch, ngói và các vật liệu xây dựng khác; đất di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh; đất nghĩa trang, nghĩa địa, đất có mặt nước sử dụng vào mục đích không phải là nông nghiệp.

Đất chưa sử dụng

Đất chưa sử dụng là đất chưa có đủ điều kiện hoặc chưa được xác định để sử dụng vào mục đích sản xuất nông nghiệp, nuôi trồng thủy sản, lâm nghiệp, chưa được xác định là đất khu dân cư nông thôn, đô thị, chuyên dùng và Nhà nước chưa giao cho tổ chức, hộ gia đình, cá nhân nào sử dụng.

Đất di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh

Đất di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh là đất mà trên đó có di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh đã được xếp hạng.

Đất đô thị

Đất đô thị là đất nội thành, nội thị xã, thị trấn được sử dụng để xây nhà ở, trụ sở các cơ quan, tổ chức, các cơ sở sản xuất kinh doanh, cơ sở hạ tầng phục vụ lợi ích công cộng, quốc phòng an ninh và vào các mục đích khác.

Đất đô thị bao gồm các loại đất:

- Đất để xây dựng nhà ở;

- Đất để xây dựng trụ sở các cơ quan, tổ chức trong và ngoài nước, các cơ sở sản xuất kinh doanh;

- Đất để xây dựng cơ sở hạ tầng như hệ thống giao thông, điện, nước, các cơ sở y tế, trường học, công viên, chợ, quảng trường;

- Đất nông nghiệp như đất trồng rau, trồng hoa, cây cảnh;

- Đất dùng để trồng cây xanh, các thảm thực vật trong thành phố;

- Đất sử dụng vào mục đích an ninh quốc phòng và mục đích khác;

- Đất chưa sử dụng.

Đất khu công nghiệp

Đất khu công nghiệp là đất có nhà máy, xí nghiệp và khu dân cư gắn với khu công nghiệp theo quyết định của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Đất khu dân cư

Đất khu dân cư là đất được xác định để xây dựng các thành thị và khu dân cư nông thôn.

Đất khu dân cư nông thôn

Đất khu dân cư nông thôn là đất được xác định chủ yếu để xây dựng nhà ở và các công trình phục vụ cho sinh hoạt ở nông thôn.

Đất ở của mỗi hộ gia đình nông thôn bao gồm đất để làm nhà ở và các công trình phục vụ cho đời sống gia đình như nhà bếp, nhà tắm, công trình vệ sinh, giếng nước, chuồng nuôi gia súc.

Đất khu dân cư nông thôn bao gồm các loại đất sau:

- Đất ở (hay còn gọi là đất thổ cư);

- Đất vườn liền nhà;

- Đất để xây dựng các công trình phúc lợi công cộng như nhà trẻ, trường học, trạm y tế, nhà văn hóa..v..v..

- Đất để xây dựng đường giao thông liền thôn, liền xã;

- Đất đình, chùa, nhà thờ họ, thánh thất tôn giáo;

- Đất ao, hồ;

- Ngoài ra còn một số loại đất khác nằm trong khu dân cư nông thôn như đất nông nghiệp, đất chưa sử dụng.v..v..

Đất khu thương mại, khu du lịch

Đất khu thương mại, khu du lịch là toàn bộ diện tích nằm trong khu thương mại, khu du lịch bao gồm cả đất khu dân cư trong khu thương mại, du lịch theo quyết định của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Đất lâm nghiệp

Đất lâm nghiệp là đất được xác định chủ yếu dùng vào sản xuất lâm nghiệp gồm đất đang có rừng tự nhiên, rừng trồng và đất đang sử dụng vào mục đích lâm nghiệp như trồng rừng, khoanh nuôi, tu bổ bảo vệ để phục hồi tự nhiên, nuôi dưỡng làm giàu rừng, nghiên cứu thí nghiệm về lâm nghiệp.

Đất liền kề

Đất liền kề là khu đất liền nhau, tiếp nối nhau với khu đất đã được xác định.

Đất nông nghiệp

Đất nông nghiệp là đất được xác định chủ yếu để sử dụng vào mục đích nông nghiệp như trồng trọt, chăn nuôi, nuôi trồng thủy sản hoặc nghiên cứu thí nghiệm về nông thôn.

Đất nghĩa trang, nghĩa địa

Đất nghĩa trang, nghĩa địa là đất được sử dụng để chôn cất, hỏa táng người chết.

Đất nghĩa trang, nghĩa địa được quy hoạch thành khu tập trung, xa khu dân cư thuận tiện cho việc chôn cất, thăm viếng, hợp vệ sinh và tiết kiệm đất.

Đất ở

Đất ở là đất thuộc khu dân cư ở thành thị và nông thôn, bao gồm: đất đã xây cất nhà (kể cả mặt sông, hồ, ao, kênh, rạch làm nhà nổi cố định); đất làm vườn, làm ao, làm đường đi, làm sân, hay bỏ trống quanh nhà, trừ diện tích để nộp thuế sử dụng đất nông nghiệp, kể cả đất đã được cấp giấy phép nhưng chưa xây dựng nhà ở.

Đất sử dụng vào mục đích công cộng

Đất sử dụng vào mục đích công cộng là đất dùng để xây dựng đường giao thông, cầu cống, vỉa hè, hệ thống cấp thoát nước, sông, hồ, đê, đập, trường học, bệnh viện, chợ, công viên, vườn hoa, khu vui chơi cho trẻ em, quảng trường, sân vận động, sân bay, bến cảng và các

công trình công cộng khác (theo quy định của Chính phủ).

Đất tại khu vực giáp ranh giữa các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương

Đất tại khu vực giáp ranh giữa các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương là khu đất giáp sát nhau tại đường phân địa giới hành chính giữa sức khỏe, danh dự, uy tín, nhân phẩm, tài sản của mình hoặc của những người thân thích.

Địa điểm giao kết hợp đồng dân sự

Địa điểm giao kết hợp đồng dân sự là nơi cư trú của cá nhân hoặc trụ sở của pháp nhân đã đưa ra lời đề nghị giao kết hợp đồng, nếu không có thỏa thuận khác.

Địa điểm mở thừa kế

Địa điểm mở thừa kế là nơi cư trú cuối cùng của người để lại di sản. Nếu không xác định được nơi cư trú cuối cùng thì địa điểm mở thừa kế là nơi có toàn bộ hoặc phần lớn di sản.

Điểm tái định cư

Điểm tái định cư là điểm dân cư được xây dựng theo quy hoạch bao gồm: đất ở, đất sản xuất, đất chuyên dùng, đất xây dựng cơ sở hạ tầng, công trình công cộng để bố trí dân tái định cư.

Điều kiện kết hôn

Điều kiện kết hôn là những chuẩn mực (yếu tố) pháp lý, dựa vào đó pháp luật thừa nhận sự kết hôn của nam, nữ.

Theo quy định của pháp Luật Hôn nhân và gia đình, thì điều kiện kết hôn bao gồm:

a. Nam từ hai mươi tuổi trở lên, nữ từ mười tám tuổi trở lên.

b. Việc kết hôn do nam nữ tự nguyện quyết định, không chịu sự ép buộc, cản trở, cưỡng ép, lừa dối để kết hôn.

c. Không vi phạm những điều kiện cấm kết hôn (người chưa đủ tuổi kết hôn; người đang có vợ chồng; người mắc bệnh tâm thần, hoa liễu; giữa những người cùng dòng máu về trực hệ; giữa anh chị em có cùng cha mẹ, cùng cha khác mẹ hoặc cùng mẹ khác cha; giữa những

người có quan hệ huyết thống trong phạm vi ba đời; giữa cha, mẹ nuôi với con nuôi, giữa những người đã từng là cha nuôi, mẹ nuôi và con nuôi, giữa những người đã từng là bố chồng và con dâu, mẹ vợ và con rể).

Điều kiện lao động mới

Điều kiện lao động mới là việc sửa đổi, bổ sung thỏa ước lao động tập thể, tiền lương, tiền thưởng, thu nhập, định mức lao động, thời giờ làm việc, thời giờ nghỉ ngơi và phúc lợi khác trong doanh nghiệp.

Điều tra vụ án dân sự

Điều tra vụ án daân sự là tổng hợp những hành vi tố tụng dân sự mà Tòa án nhân dân và Viện kiểm sát nhân dân thực hiện theo quy định của pháp luật, nhằm thu thập, nghiên cứu và bước đầu đánh giá chứng cứ trong quá trình giải quyết vụ án dân sự.

Giai đoạn điều tra vụ án dân sự được bắt đầu từ khi Tòa án thụ lý vụ án và kết thúc (theo quy định trong thời hạn bốn tháng và tối đa không quá sáu tháng), khi Tòa án ra một trong các quyết định sau:

Đình chỉ việc giải quyết vụ án

Đình chỉ việc giải quyết vụ án là sau khi Tòa án đã thụ lý vụ án và trong quá trình giải quyết vụ án nếu phát hiện thấy những căn cứ do pháp luật về tố tụng dân sự quy định, thì Tòa án sẽ ngừng việc giải quyết vụ án đó.

Việc đình chỉ việc giải quyết vụ án phải được Tòa án thực hiện bằng việc ra quyết định đình chỉ việc giải quyết vụ án.

Những căn cứ để Tòa án đình chỉ việc giải quyết vụ án gồm:

a. Nguyên đơn hoặc bị đơn đã chết mà quyền, nghĩa vụ của họ không được thừa kế;

b. Cơ quan,tổ chức đã bị giải thể hoặc bị tuyên bố phá sản mà không có cá nhân, cơ quan, tổ chức nào kế thừa quyền, nghĩa vụ tố tụng của cơ quan, tổ chức đó;

c. Cơ quan, tổ chức rút văn bản khởi kiện trong trường hợp không có nguyên đơn hoặc nguyên đơn yêu cầu không tiếp tục giải quyết vụ án;

d. Các đương sự đã tự thỏa thuận và không yêu cầu Toà án tiếp tục giải quyết vụ án;

đ. Người khởi kiện rút đơn khởi kiện và được Toà án chấp nhận

hoặc người khởi kiện không có quyền khởi kiện;

e. Nguyên đơn đã được triệu tập hợp lệ đến lần thứ hai mà vẫn vắng mặt;

g. Thuộc trường hợp trả lại đơn khởi kiện;

h. Đã có quyết định của Toà án mở thủ tục phá sản đối với doanh nghiệp, hợp tác xã là một bên đương sự trong vụ án mà việc giải quyết vụ án có liên quan đến nghĩa vụ tài sản của doanh nghiệp,hợp tác xã đó;

i. Các trường hợp khác do pháp luật quy định.

Độc lập xét xử

Độc lập xét xử được hiểu là không để một ai, nhất là các cơ quan Nhà nước hoặc cá nhân nào đó lạm dụng chức quyền hoặc ảnh hưởng của mình tác động vào hoạt động xét xử của Tòa án, của Hội đồng xét xử trong quá trình xét xử vụ án dân sự (hình sự, lao động, kinh tế, hành chính).

Động sản

Động sản là những tài sản không phải là bất động sản (như: tiền, xe đạp, tủ, bàn ghế, truyền hình, tủ lạnh ...).

Đối tượng bị ảnh hưởng gián tiếp

Đối tượng bị ảnh hưởng gián tiếp là cá nhân, hộ gia đình, tổ chức bị ảnh hưởng về cơ sở hạ tầng, công trình công cộng khi thực hiện dự án thủy điện Sơn La.

Đối tượng bị ảnh hưởng trực tiếp

Đối tượng bị ảnh hưởng trực tiếp là cá nhân, hộ gia đình, tổ chức bị thiệt hại về đất đai, nhà ở, hoa mầu và tài sản khác, cơ sở hạ tầng, công trình công cộng khi thực hiện dự án thủy điện Sơn La.

Đối tượng của hợp đồng dịch vụ

Đối tượng của hợp đồng dịch vụ là công việc có thể thực hiện được, không bị pháp luật cấm, không trái đạo đức xã hội.

Đối tượng của hợp đồng mượn tài sản

Đối tượng của hợp đồng mượn tài sản là tất cả những vật không tiêu hao.

Đối tượng chứng minh

Đối tượng chứng minh là tổng hợp những tình tiết có ý nghĩa để

giải quyết vụ án cần được xác định trong quá trình chứng minh.

Nội dung của đối tượng chứng minh thông thường là những sự kiện pháp lý làm cơ sở cho đơn kiện của nguyên đơn, phản bác của bị đơn hay yêu cầu của người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan.

Đồng bị đơn

Đồng bị đơn là trong một vụ án dân sự có nhiều người (bị kiện) tham gia tố tụng theo yêu cầu của nguyên đơn về cùng một quan hệ pháp luật (ví dụ: Nhiều người cùng bị kiện trong vụ án đòi bồi thường thiệt hại sức khoẻ).

Đồng nguyên đơn

Đồng nguyên đơn là trong một vụ án dân sự có nhiều người cùng khởi kiện đối với một người về cùng một quan hệ pháp luật (ví dụ: Nhiều người cùng ký đơn khởi kiện tranh chấp thùa kế).

Đơn

Đơn dùng để chỉ Đơn sáng chế/Đơn giải pháp hữu ích;

Đơn giải pháp hữu ích

Đơn giải pháp hữu ích dùng để chỉ đơn yêu cầu cấp Bằng độc quyền giải pháp hữu ích;

Đơn quốc tế

Đơn quốc tế dùng để chỉ đơn đăng ký quốc tế về sáng chế, giải pháp hữu ích nộp theo Hiệp ước hợp tác về sáng chế, ký tại Washington năm 1970, được sửa đổi năm 1984 (sau đây viết tắt là Hiệp ước PCT);

Đơn sáng chế

Đơn sáng chế dùng để chỉ đơn yêu cầu bằng cấp độc quyền sáng chế;

Đường phố loại IV

Đường phố loại IV là các đường phố còn lại có giá đất thực tế trung bình thấp nhất và thấp hơn giá đất thực tế trung bình của đường phố loại III.

Đương sự trong vụ án dân sự

Đương sự trong vụ án dân sự là cá nhân,cơ quan,tổ chức bao gồm nguyên đơn,bị đơn,người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan.

Đặt cọc

1. Đặt cọc là việc một bên giao cho bên kia một khoản tiền hoặc kim khí quí, đá quý hoặc vật có giá trị khác (sau đây gọi là tài sản đặt cọc) trong một thời hạn để bảo đảm giao kết hoặc thực hiện hợp đồng dân sự.

2. Trong trường hợp hợp đồng dân sự được giao kết, thực hiện thì tài sản đặt cọc được trả lại cho bên đặt cọc hoặc được trừ để thực hiện nghĩa vụ trả tiền; nếu bên đặt cọc từ chối việc giao kết, thực hiện hợp đồng dân sự thì tài sản đặt cọc thuộc về bên nhận đặt cọc; nếu bên nhận đặt cọc từ chối việc giao kết, thực hiện hợp đồng dân sự, thì phải trả cho bên đặt cọc tài sản đặt cọc và một khoản tiền tương đương giá trị tài sản đặt cọc, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Lưu ý: Việc đặt cọc phải được lập thành văn bản.

Đề nghị giao kết hợp đồng

- Đề nghị giao kết hợp đồng là việc thể hiện rõ ý định giao kết hợp đồng, và chịu sự ràng buộc về đề nghị này của bên đề nghị đối với bên đã được xác định cụ thể.

- Trong trường hợp đề nghị giao kết hợp đồng có nêu rõ thời hạn trả lời, nếu bên đề nghị lại giao kết hợp đồng với người thứ ba trong thời hạn chờ bên được đề nghị trả lời, thì phải bồi thường thiệt hại cho bên được đề nghị mà không được giao kết hợp đồng nếu có thiệt hại phát sinh.

G

Giá chuyển nhượng quyền sử dụng đất thực tế trên thị trường trong điều kiện bình thường

Giá chuyển nhượng quyền sử dụng đất thực tế trên thị trường trong điều kiện bình thường là số tiền VND, tính trên một đơn vị diện tích đất được hình thành từ kết quả của những giao dịch thực tế mang tính phổ biến giữa người cần chuyển nhượng, và người muốn được chuyển nhượng không bị ảnh hưởng bởi các yếu tố như tăng giá do đầu cơ, do thay đổi quy hoạch, chuyển nhượng.

Gia đình

Gia đình là tập hợp những người gắn bó với nhau do hôn nhân, quan hệ huyết thống hoặc do quan hệ nuôi dưỡng làm phát sinh các

nghĩa vụ và quyền giữa họ với nhau, theo quy định của Luật hôn nhân và gia đình.

Gia đình thay thế

Gia đình thay thế là gia đình hoặc cá nhân nhận chăm sóc, nuôi dưỡng trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt.

Giám hộ

1. Giám hộ là việc cá nhân, tổ chức (sau đây gọi chung là người giám hộ) được pháp luật quy định hoặc được cử để thực hiện việc chăm sóc và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người chưa thành niên, người mất năng lực hành vi dân sự (sau đây gọi chung là người được giám hộ).

2. Người được giám hộ bao gồm:

a. Người chưa thành niên không còn cha, mẹ, không xác định được cha, mẹ hoặc cha, mẹ đều mất năng lực hành vi dân sự, bị hạn chế năng lực hành vi dân sự, bị Toà án hạn chế quyền của cha, mẹ hoặc cha, mẹ không có điều kiện chăm sóc, giáo dục người chưa thành niên đó và nếu cha, mẹ có yêu cầu (đối với người chưa đủ 15 tuổi thì bắt buộc phải có người giám hộ, trường hợp này phải có người giám hộ.

b. Người mất năng lực hành vi dân sự.

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất là giấy chứng nhận quyền sử dụng đất được Tổng cục Quản lý ruộng đất (trước đây) hoặc Tổng cục Địa chính phát hành, căn cứ vào Luật Đất đai năm 1987 hoặc Luật Đất đai năm 1993 theo cùng mẫu thống nhất và có số phát hành liên tục.

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất là chứng thư pháp lý xác định quyền sử dụng đất đai hợp pháp của người sử dụng đất.

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất do cơ quan có thẩm quyền cấp

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất do cơ quan có thẩm quyền cấp là giấy chứng nhận quyền sử dụng đất do cơ quan nhà nước có thẩm quyền cấp theo quy định của Luật Đất đai năm 1987, Luật Đất đai năm 1993, Quyết định số 201/QĐ-ĐKTK ngày 14-7-1989 của Tổng cục trưởng tổng cục Quản lý ruộng đất (trước đây) ban hành "Quy định về việc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất", Thông tư số 346/TT-TCĐC ngày 16-3-1998 và Thông tư số 1990/2001/TT-TCĐC ngày 31-11-2001 của Tổng cục Địa chính, hướng dẫn về thủ tục đăng ký đất đai, lập hồ sơ địa chính và cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất.

Giải pháp hữu ích

Giải pháp hữu ích là giải pháp kỹ thuật mới so với trình độ kỹ thuật trên thế giới, có khả năng áp dụng trong các lĩnh vực kinh tế - xã hội.

Giao dịch dân sự vô hiệu

Giao dịch dân sự vô hiệu là giao dịch không có hiệu lực pháp luật, không làm phát sinh quyền và nghĩa vụ dân sự.

Giao dịch bảo đảm

1. Giao dịch bảo đảm là giao dịch dân sự do các bên thỏa thuận hoặc pháp luật quy định về việc thực hiện biện pháp bảo đảm được quy định tại khoản 1 Điều 318 của BLDS.

2. Việc đăng ký giao dịch bảo đảm được thực hiện theo quy định của pháp luật về đăng ký giao dịch bảo đảm. Việc đăng ký là điều kiện để giao dịch bảo đảm có hiệu lực chỉ trong trường hợp pháp luật có quy định.

3. Trường hợp giao dịch bảo đảm được đăng ký theo quy định của pháp luật thì giao dịch bảo đảm đó có giá trị pháp lý đối với người thứ ba, kể từ thời điểm đăng ký.

Giao dịch dân sự

1- Giao dịch dân sự là hợp đồng hoặc hành vi pháp lý đơn phương làm phát sinh, thay đổi hoặc chấm dứt quyền, nghĩa vụ dân sự.

- Hợp đồng: nghĩa là có sự thỏa thuận giữa các bên với nhau về xác lập, thay đổi, chấm dứt quyền, nghĩa vụ dân sự.

- Hành vi pháp lý đơn phương: nghĩa là không có sự thỏa thuận giữa các bên nhưng một bên đã tự nguyện thực hiện giao dịch dân sự, mà không có sự thỏa thuận với bên kia (Ví dụ: Cha mẹ trả một khoản nợ do con chưa thành niên đã mua hàng chịu của người bán).

2- Giao dịch dân sự có hiệu lực khi có đủ các điều kiện sau đây:

a. Người tham gia giao dịch có năng lực hành vi dân sự;

b. Mục đích và nội dung của giao dịch không vi phạm điều cấm của pháp luật, không trái đạo đức xã hội;

c. Người tham gia giao dịch hoàn toàn tự nguyện (tức không bị ép buộc, lừa dối, đe dọa hoặc dùng thủ đoạn để buộc tham gia giao dịch).

Lưu ý: Hình thức giao dịch dân sự là điều kiện có hiệu lực của giao dịch trong trường hợp pháp luật có quy định (nghĩa là về mặt

hình thức của giao dịch phải bằng văn bản, phải có công chứng chứng thực... là điều kiện bắt buộc để giao dịch có hiệu lực pháp luật khi pháp luật có quy định về điều kiện đó).

Những giao dịch dân sự không có một trong các điều kiện nêu trên thì bị vô hiệu, tức là không có hiệu lực pháp lý.

Giao đất

Giao đất là một nội dung của quản lý Nhà nước đối với đất đai.

Giao đất là hoạt động của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền để chuyển giao trên thực tế đất và quyền sử dụng đất cho các tổ chức, hộ gia đình và cá nhân sử dụng.

Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất

Là chứng từ pháp lý xác định quyền sử dụng đất đai hợp pháp của người sử dụng đất.

Giấy phép đại diện

Giấy phép đại diện là thuật ngữ dùng để chỉ chung giấy chứng nhận tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp hoặc/và thẻ người đại diện sở hữu công nghiệp do Cục sở hữu công nghiệp cấp.

H

Họ, hụi, biêu, phường

1. Họ, hụi, biêu, phường (sau đây gọi chung là họ) là một hình thức giao dịch về tài sản theo tập quán, trên cơ sở thỏa thuận của một nhóm người tập hợp nhau lại cùng định ra số người, thời gian, số tiền hoặc tài sản khác, thể thức góp, lĩnh họ và quyền, nghĩa vụ của các thành viên.

2. Hình thức họ nhằm mục đích tương trợ trong nhân dân được thực hiện theo quy định của pháp luật.

Hàng hóa luân chuyển trong quá trình sản xuất, kinh doanh

Hàng hóa luân chuyển trong quá trình sản xuất, kinh doanh gồm máy móc, thiết bị, nguyên liệu, vật liệu, nhiên liệu, hàng tiêu dùng, các động sản khác hoặc các bất động sản dùng để trao đổi mua bán gắn với chức năng sản xuất, kinh doanh.

Hàng thừa kế

Hàng thừa kế là những người được pháp luật dân sự quy định cùng

một lượt với nhau để hưởng quyền thừa kế.

Bộ luật dân sự Việt Nam chia những người trong diện thừa kế thành ba hàng thừa kế.

a. Hàng thừa kế thứ nhất bao gồm: vợ, chồng, cha đẻ, mẹ đẻ, cha nuôi, mẹ nuôi, con ruột, con nuôi của người chết;

b. Hàng thừa kế thứ hai bao gồm: ông nội, bà nội, ông ngoại, bà ngoại, anh ruột, chị ruột, em ruột của người chết;

c. Hàng thừa kế thứ ba bao gồm: cụ nội, cụ ngoại của người chết, bác ruột, chú ruột, cô ruột, cậu ruột, dì ruột của người chết, cháu ruột của người chết mà người chết là bác ruột, chú ruột, cậu ruột, cô ruột, dì ruột.

Những người thừa kế cùng hàng được hưởng phần thừa kế ngang nhau.

Hành hạ ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con cháu, người có công nuôi dưỡng mình

Hành hạ ông bà, cha mẹ, vợ chồng, con cháu, người có công nuôi dưỡng mình là hành vi đối xử tồi tệ về ăn, mặc, ở và về các mặt sinh hoạt hàng ngày khác đối với người thân như nhiếc móc, bắt nhịn ăn, nhịn uống, bắt chịu rét, mặc rách một cách không bình thường hoặc có hành vi bạo lực xâm phạm thân thể người bị hại như: Đánh đập, giam hãm ...làm cho người bị hại đau đớn về thể xác và tinh thần (việc gây thương tích nếu có thì chưa đến mức phải bị truy cứu trách nhiệm hình sự).

Hành vi lấn chiếm đất

Hành vi lấn, chiếm đất là việc tự tiện chuyển dịch mốc giới sang đất công cộng hoặc đất của người khác để mở rộng phạm vi đất của mình thì gọi là hành vi lấn đất. Đất do Nhà nước tạm giao hoặc mượn đất trong thời gian thi công công trình rồi không trả lại đất và việc sử dụng đất công cộng hoặc đất của người khác mà không được pháp luật cho phép thì gọi là hành vi lấn, chiếm đất.

Người có hành vi lấn, chiếm đất ngoài hình thức phạt hành chính còn bị tịch thu đất để trả lại đất công cộng hoặc trả lại cho người có đất bị lấn, chiếm. Trường hợp đặc biệt có thể chưa áp dụng biện pháp thu hồi. Ví dụ: Hành vi tự tiện khai hoang vào đất chưa sử dụng để sản xuất nông nghiệp, nuôi trồng thủy sản mà Nhà nước chưa có quy hoạch để sử dụng đất này vào mục đích khác.

Hành vi trái pháp luật đất đai

Hành vi trái pháp luật đất đai là hành vi không thực hiện hoặc thực hiện không đúng những quy định của pháp luật đất đai.

Hiệp định tương trợ tư pháp và pháp lý về hôn nhân và gia đình

Hiệp định tương trợ tư pháp và pháp lý về hôn nhân và gia đình là Hiệp định quốc tế được ký kết giữa các quốc gia nhằm định ra nguyên tắc thống nhất, giải quyết vấn đề chọn pháp luật nước ký kết nào để điều chỉnh quan hệ hôn nhân và gia đình giữa công dân hai nước ký kết Hiệp định và để xác định Tòa án nước nào có thẩm quyền giải quyết các tranh chấp về hôn nhân và gia đình giữa công dân hai nước ký kết Hiệp định.

Hợp đồng đơn vụ

Hợp đồng đơn vụ là hợp đồng mà chỉ một bên có nghĩa vụ;

Hợp đồng bảo hiểm như thế nào?

1- Hợp đồng bảo hiểm là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên mua bảo hiểm phải đóng phí bảo hiểm, còn bên bảo hiểm phải trả một khoản tiền bảo hiểm cho bên được bảo hiểm khi xảy ra sự kiện bảo hiểm (sự kiện bảo hiểm là sự kiện khách quan do các bên thỏa thuận hoặc pháp luật quy định, mà khi sự kiện đó xảy ra thì bên bảo hiểm phải trả tiền bảo hiểm cho bên được bảo hiểm trừ trường hợp quy định tại khoản 2 Điều 364 BLDS về thế chấp tài sản được bảo hiểm..

2- Hợp đồng bảo hiểm bao gồm hợp đồng bảo hiểm con người, hợp đồng bảo hiểm tài sản và hợp đồng bảo hiểm trách nhiệm dân sự.

3- Đối tượng bảo hiểm bao gồm con người, tài sản, trách nhiệm dân sự và các đối tượng khác theo quy định của pháp luật.

4- Hợp đồng bảo hiểm phải được lập thành văn bản. Giấy yêu cầu bảo hiểm có chữ ký của bên mua bảo hiểm là bộ phận không tách rời của hợp đồng bảo hiểm. Giấy chứng nhận bảo hiểm hoặc đơn bảo hiểm là bằng chứng của việc giao kết hợp đồng bảo hiểm.

Hợp đồng có điều kiện

Hợp đồng có điều kiện là hợp đồng mà việc thực hiện phụ thuộc vào việc phát sinh, thay đổi hoặc chấm dứt một sự kiện nhất định.

Hợp đồng chuyển đổi quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng chuyển đổi quyền sử dụng đất là sự thỏa thuận giữa

các bên, theo đó các bên chuyển giao đất và chuyển quyền sử dụng đất cho nhau theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

2- Hợp đồng chuyển đổi quyền sử dụng đất bao gồm các nội dung sau đây:

a. Tên, địa chỉ của các bên;

b. Quyền, nghĩa vụ của các bên;

c. Loại đất, hạng đất, diện tích, vị trí, số hiệu, ranh giới và tình trạng đất;

d. Thời điểm chuyển giao đất;

đ. Thời hạn sử dụng đất của bên chuyển đổi; thời hạn sử dụng đất còn lại của bên được chuyển đổi;

e. Chênh lệch về giá trị quyền sử dụng đất, nếu có;

g. Quyền của người thứ ba đối với đất chuyển đổi;

h. Trách nhiệm của các bên khi vi phạm hợp đồng.

Hợp đồng chuyển nhượng quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng chuyển nhượng quyền sử dụng đất là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên chuyển nhượng quyền sử dụng đất chuyển giao đất và quyền sử dụng đất cho bên nhận chuyển nhượng, còn bên nhận chuyển nhượng trả tiền cho bên chuyển nhượng theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

2- Hợp đồng chuyển nhượng quyền sử dụng đất bao gồm các nội dung sau đây:

a. Tên, địa chỉ của các bên;

b. Quyền, nghĩa vụ của các bên;

c. Loại đất, hạng đất, diện tích, vị trí, số hiệu, ranh giới và tình trạng đất;

d. Thời hạn sử dụng đất của bên chuyển nhượng; thời hạn sử dụng đất còn lại của bên nhận chuyển nhượng;

đ. Giá chuyển nhượng;

e. Phương thức, thời hạn thanh toán;

g. Quyền của người thứ ba đối với đất chuyển nhượng;

h. Các thông tin khác liên quan đến quyền sử dụng đất;

i. Trách nhiệm của các bên khi vi phạm hợp đồng.

Hợp đồng chính

Hợp đồng chính là hợp đồng mà hiệu lực không phụ thuộc vào hợp đồng phụ;

Hợp đồng dân sự

1- Hợp đồng dân sự là sự thỏa thuận giữa các bên về việc xác lập, thay đổi hoặc chấm dứt quyền, nghĩa vụ dân sự.

Ví dụ: A và B thỏa thuận là A bán cho B căn nhà của A.

2- Theo Điều 389 của BLDS quy định thì việc giao kết hợp đồng dân sự phải tuân theo các nguyên tắc sau đây:

- Nguyên tắc 1: Tự do giao kết hợp đồng nhưng không được trái pháp luật, đạo đức xã hội. Đây là nguyên tắc cơ bản chủ yếu cần phải tuân thủ khi giao kết hợp đồng dân sự. Một hợp đồng dân sự mà trái pháp luật hoặc trái với đạo đức xã hội thì bị coi là vô hiệu.

- Nguyên tắc 2: Tự nguyện, bình đẳng, thiện chí, hợp tác, trung thực và ngay thẳng. Nguyên tắc này định hướng về ý chí của các bên khi giao kết hợp đồng. Việc tuân thủ nguyên tắc này sẽ bảo đảm được hiệu quả và phát huy được tác dụng tốt của hợp đồng được giao kết. Đồng thời còn hạn chế được các rủi ro trong quá trình giao kết và thực hiện hợp đồng.

Hợp đồng dịch vụ

1- Hợp đồng dịch vụ là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cung ứng dịch vụ thực hiện công việc cho bên thuê dịch vụ, còn bên thuê dịch vụ phải trả tiền dịch vụ cho bên cung ứng dịch vụ.

2- Đối tượng của hợp đồng dịch vụ phải là công việc có thể thực hiện được, không bị pháp luật cấm, không trái đạo đức xã hội.

Hợp đồng góp vốn bằng giá trị quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng góp vốn bằng giá trị quyền sử dụng đất là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó người sử dụng đất (sau đây gọi là bên góp vốn) góp phần vốn của mình bằng giá trị quyền sử dụng đất để hợp tác sản xuất, kinh doanh với cá nhân, pháp nhân, hộ gia đình, chủ thể khác theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

2- Hợp đồng góp vốn bằng giá trị quyền sử dụng đất bao gồm các nội dung sau đây:

a. Tên, địa chỉ của các bên;

b. Quyền nghĩa vụ cơ bản;

c. Loại đất, hạng đất, diện tích, vị trí, số hiệu, ranh giới và tình trạng đất;

d. Thời hạn sử dụng đất còn lại của bên góp vốn;

đ. Thời hạn góp vốn;

e. Giá trị quyền sử dụng đất góp vốn;

g. Quyền của người thứ ba đối với đất được góp vốn;

h. Trách nhiệm của các bên khi vi phạm hợp đồng.

Hợp đồng gửi giữ tài sản

Hợp đồng gửi giữ tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên giữ nhận tài sản của bên gửi để bảo quản và trả lại chính tài sản đó cho bên gửi khi hết thời hạn hợp đồng, còn bên gửi phải trả tiền công cho bên giữ, trừ trường hợp gửi giữ không phải trả tiền công.

Hợp đồng gia công

1- Hợp đồng gia công là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên nhận gia công thực hiện công việc để tạo ra sản phẩm theo yêu cầu của bên đặt gia công, còn bên đặt gia công nhận sản phẩm và trả tiền công.

2- Đối tượng của hợp đồng gia công là vật được xác định trước theo mẫu, theo tiêu chuẩn mà các bên thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định.

Hợp đồng mượn tài sản

1- Hợp đồng mượn tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho mượn giao tài sản cho bên mượn để sử dụng trong một thời hạn mà không phải trả tiền, còn bên mượn phải trả lại tài sản đó khi hết thời hạn mượn hoặc mục đích mượn đã đạt được.

2- Tất cả những vật không tiêu hao đều có thể là đối tượng của hợp đồng mượn tài sản.

Hợp đồng mua bán tài sản

1- Hợp đồng mua bán tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên bán có nghĩa vụ giao tài sản cho bên mua và nhận tiền, còn bên mua có nghĩa vụ nhận tài sản và trả tiền cho bên bán.

2- Đối tượng của hợp đồng mua bán là tài sản được phép giao dịch.

Tuy nhiên cần lưu ý:

- Trong trường hợp đối tượng của hợp đồng mua bán là vật thì vật

phải được xác định rõ.

- Trong trường hợp đối tượng của hợp đồng mua bán là quyền tài sản thì phải có giấy tờ hoặc các bằng chứng khác chứng minh quyền đó thuộc sở hữu của bên bán.

Hợp đồng phụ

Hợp đồng phụ là hợp đồng mà hiệu lực phụ thuộc vào hợp đồng chính;

Hợp đồng song vụ

Hợp đồng song vụ là hợp đồng mà mỗi bên đều có nghĩa vụ đối với nhau;

Hợp đồng tặng cho quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng tặng cho quyền sử dụng đất [4] là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên tặng cho giao quyền sử dụng đất cho bên được tặng cho mà không yêu cầu đền bù, còn bên được tặng cho đồng ý nhận theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

2- Hợp đồng tặng cho quyền sử dụng đất bao gồm các nội dung sau đây:

a. Tên, địa chỉ của các bên;

b. Lý do tặng cho quyền sử dụng đất;

c. Quyền, nghĩa vụ của các bên;

d. Loại đất, hạng đất, diện tích, vị trí, số hiệu, ranh giới và tình trạng đất;

đ. Thời hạn sử dụng đất còn lại của bên tặng cho;

e. Quyền của người thứ ba đối với đất được tặng cho;

g. Trách nhiệm của các bên khi vi phạm hợp đồng.

Hợp đồng tặng cho tài sản

Hợp đồng tặng cho tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên tặng cho giao tài sản của mình và chuyển quyền sở hữu cho bên được tặng cho mà không yêu cầu đền bù, còn bên được tặng cho đồng ý nhận.

Hợp đồng thế chấp quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng thế chấp quyền sử dụng đất là sự thỏa thuận giữa các

---

[4] Đây là loại hợp đồng mới được BLDS quy định.

bên, theo đó bên sử dụng đất (sau đây gọi là bên thế chấp) dùng quyền sử dụng đất của mình để bảo đảm việc thực hiện nghĩa vụ dân sự với bên kia (sau đây gọi là bên nhận thế chấp). Bên thế chấp được tiếp tục sử dụng đất trong thời hạn thế chấp.

2- Phạm vi thế chấp quyền sử dụng đất

a. Quyền sử dụng đất có thể được thế chấp một phần hoặc toàn bộ.

b. Trường hợp người sử dụng đất thế chấp quyền sử dụng đất thì nhà, công trình xây dựng khác, rừng trồng, vườn cây và các tài sản khác của người thế chấp gắn liền với đất chỉ thuộc tài sản thế chấp, nếu có thỏa thuận.

Hợp đồng thuê khoán tài sản

1- Hợp đồng thuê khoán tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho thuê khoán giao tài sản cho bên thuê để khai thác công dụng, hưởng hoa lợi, lợi tức thu được từ tài sản đó và có nghĩa vụ trả tiền thuê.

2- Đối tượng của hợp đồng thuê khoán có thể là đất đai, rừng, mặt nước chưa khai thác, súc vật, cơ sở sản xuất, kinh doanh, tư liệu sản xuất khác cùng trang thiết bị cần thiết để khai thác công dụng, hưởng hoa lợi, lợi tức, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

3- Thời hạn thuê khoán do các bên thỏa thuận theo chu kỳ sản xuất, kinh doanh phù hợp với tính chất của đối tượng thuê khoán.

4- Giá thuê khoán do các bên thỏa thuận; nếu thuê khoán thông qua đấu thầu thì giá thuê khoán là giá được xác định khi đấu thầu.

Hợp đồng thuê quyền sử dụng đất

1- Hợp đồng thuê quyền sử dụng đất là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho thuê chuyển giao đất cho bên thuê để sử dụng trong một thời hạn, còn bên thuê phải sử dụng đất đúng mục đích, trả tiền thuê và trả lại đất khi hết thời hạn thuê theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

2- Hợp đồng thuê quyền sử dụng đất bao gồm các nội dung sau đây:

a. Tên, địa chỉ của các bên;

b. Quyền, nghĩa vụ của các bên;

c. Loại đất, hạng đất, diện tích, vị trí, số hiệu, ranh giới và tình trạng đất;

d. Thời hạn thuê;

đ. Giá thuê;

e. Phương thức, thời hạn thanh toán;

g. Quyền của người thứ ba đối với đất thuê;

h. Trách nhiệm của các bên khi vi phạm hợp đồng;

i. Giải quyết hậu quả khi hợp đồng thuê quyền sử dụng đất hết hạn.

Hợp đồng thuê tài sản

1- Hợp đồng thuê tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho thuê giao tài sản cho bên thuê để sử dụng trong một thời hạn, còn bên thuê phải trả tiền thuê.

2- Về giá thuê tài sản do các bên thỏa thuận.

Trong trường hợp pháp luật có quy định về khung giá thuê thì các bên chỉ được thỏa thuận về giá thuê trong phạm vi khung giá đó.

3- Thời hạn thuê do các bên thỏa thuận; nếu không có thỏa thuận thì được xác định theo mục đích thuê.

Trong trường hợp các bên không thỏa thuận về thời hạn thuê hoặc thời hạn thuê không thể xác định được theo mục đích thuê thì hợp đồng thuê hết thời hạn khi bên thuê đã đạt được mục đích thuê.

4- Bên thuê có quyền cho thuê lại tài sản mà mình đã thuê, nếu được bên cho thuê đồng ý.

Hợp đồng trao đổi tài sản

1. Hợp đồng trao đổi tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó các bên giao tài sản và chuyển quyền sở hữu đối với tài sản cho nhau.

2. Hợp đồng trao đổi tài sản phải được lập thành văn bản, có công chứng, chứng thực hoặc đăng ký, nếu pháp luật có quy định.

3. Trong trường hợp một bên trao đổi cho bên kia tài sản không thuộc quyền sở hữu của mình hoặc không được chủ sở hữu ủy quyền thì bên kia có quyền hủy bỏ hợp đồng và yêu cầu bồi thường thiệt hại.

4. Mỗi bên đều được coi là người bán đối với tài sản giao cho bên kia và là người mua đối với tài sản nhận về. Các quy định về hợp đồng mua bán từ Điều 428 đến Điều 437 và từ Điều 439 đến Điều 448 của BLDS cũng được áp dụng đối với hợp đồng trao đổi tài sản.

5- Trong trường hợp tài sản trao đổi chênh lệch về giá trị thì các bên phải thanh toán cho nhau phần chênh lệch đó, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác.

Hợp đồng ủy quyền

1- Hợp đồng ủy quyền là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên được ủy quyền có nghĩa vụ thực hiện công việc nhân danh bên ủy quyền, còn bên ủy quyền chỉ phải trả thù lao, nếu có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định.

2- Thời hạn ủy quyền do các bên thỏa thuận hoặc do pháp luật quy định; nếu không có thỏa thuận và pháp luật không có quy định thì hợp đồng ủy quyền có hiệu lực một năm, kể từ ngày xác lập việc ủy quyền.

Lưu ý: Bên được ủy quyền chỉ được ủy quyền lại cho người thứ ba, nếu được bên ủy quyền đồng ý hoặc pháp luật có quy định.

Hình thức hợp đồng ủy quyền lại cũng phải phù hợp với hình thức hợp đồng ủy quyền ban đầu.

Việc ủy quyền lại không được vượt quá phạm vi ủy quyền ban đầu.

Hợp đồng vì lợi ích của người thứ ba

Hợp đồng vì lợi ích của người thứ ba là hợp đồng mà các bên giao kết hợp đồng đều phải thực hiện nghĩa vụ và người thứ ba được hưởng lợi ích từ việc thực hiện nghĩa vụ đó;

Hợp đồng vay tài sản

1- Hợp đồng vay tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho vay giao tài sản cho bên vay; khi đến hạn trả, bên vay phải hoàn trả cho bên cho vay tài sản cùng loại theo đúng số lượng, chất lượng và chỉ phải trả lãi nếu có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định.

2- Bên vay trở thành chủ sở hữu tài sản vay kể từ thời điểm nhận tài sản đó.

Hợp đồng vận chuyển hành khách

1- Hợp đồng vận chuyển hành khách là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên vận chuyển chuyên chở hành khách, hành lý đến địa điểm đã định theo thỏa thuận, còn hành khách phải thanh toán cước phí vận chuyển.

2- Hợp đồng vận chuyển hành khách có thể được lập thành văn bản hoặc bằng lời nói.

Tuy nhiên cần lưu ý trường hợp có bán vé thì vé là bằng chứng của việc giao kết hợp đồng vận chuyển hành khách giữa các bên.

Hòa giải

1- Theo nghĩa hẹp: Hòa giải là một giai đoạn tố tụng dân sự (kinh tế, lao động), trong đó Tòa án tiến hành hòa giải giữa các bên đương sự nhằm tạo điều kiện cho các bên thương lượng, thỏa thuận với nhau về việc giải quyết vụ án (trừ những trường hợp không được hòa giải).

Nội dung thỏa thuận của các bên không được trái với quy định của pháp luật.

Trong trường hợp các bên thỏa thuận được với nhau về vấn đề giải quyết việc tranh chấp, thì Tòa án lập biên bản hòa giải thành. Trong thời hạn 15 ngày, kể từ ngày lập biên bản hòa giải thành, nếu các bên không có ý kiến thay đổi hoặc Viện kiểm sát, tổ chức xã hội khởi kiện vì lợi ích chung không phản đối sự thỏa thuận đó, thì Tòa án ra quyết định công nhận sự thỏa thuận đó. Nếu có sự thay đổi ý kiến của các đối tượng nói trên, thì Tòa án đưa vụ án ra xét xử.

Khi xét xử vụ án tại phiên tòa, nếu các đương sự thỏa thuận được với nhau về vấn đề giải quyết vụ án, thì Hội đồng xét xử ra quyết định công nhận sự thỏa thuận đó tại phiên tòa.

2- Theo nghĩa rộng: Hòa giải là việc các bên thương lượng, thỏa thuận với nhau trên cơ sở có sự thông cảm với nhau, tôn trọng pháp luật để giải quyết một tranh chấp hay mâu thuẫn nào đó thông qua một trung gian hòa giải có thể là cá nhân, tổ chức xã hội hay cơ quan có thẩm quyền.

Hoa lợi

Hoa lợi là sản vật tự nhiên mà tài sản mang lại (như trái cây, mật ong ...).

Hội nghị nhà chung cư

Hội nghị nhà chung cư là Hội nghị các chủ sử dụng nhà chung cư.

Hộ sở tại

Hộ sở tại là hộ dân trong địa bàn xã có tiếp nhận dân tái định cư.

Hộ tái định cư

Hộ tái định cư là hộ gia đình hoặc hộ độc thân và tổ chức nằm trong vùng dự án thủy điện Sơn La bị ảnh hưởng trực tiếp phải di chuyển đến nơi ở mới.

Hộ tái định cư tập trung

Hộ tái định cư tập trung là hộ tái định cư được quy hoạch đến ở một nơi mới tạo thành điểm dân cư mới.

Hộ tái định cư tự nguyện di chuyển

Hộ tái định cư tự nguyện di chuyển là hộ di chuyển không theo quy hoạch tái định cư mà tự thu xếp nơi ở mới.

Hộ tái định cư xen ghép

Hộ tái định cư xen ghép là hộ tái định cư được quy hoạch đến ở xen ghép với hộ dân cư sở tại trong một địa điểm dân cư đã có trước.

Hội đồng xét xử phúc thẩm dân sự

Hội đồng xét xử phúc thẩm dân sự là một tập thể gồm ba Thẩm phán do Chánh án Tòa án cấp phúc thẩm chỉ định để xét xử phúc thẩm một vụ án dân sự (đối với bản án, quyết định về dân sự bị kháng cáo hoặc kháng nghị).

Hội đồng xét xử sơ thẩm dân sự

Hội đồng xét xử sơ thẩm dân sự là một tập thể gồm một Thẩm phán và hai Hội thẩm nhân dân do Chánh án Tòa án cấp sơ thẩm chỉ định để xét xử sơ thẩm một vụ án dân sự.

Hội nghị hòa giải (trong vụ án giải quyết cuộc đình công)

Hội nghị hòa giải là cuộc họp do Tòa án tổ chức, dưới sự chủ trì của Thẩm phán để Ban chấp hành Công đoàn cơ sở và người sử dụng lao động thỏa thuận với nhau về việc giải quyết cuộc đình công.

Thành phần Hội nghị hòa giải gồm (những người):

a. Đại diện Ban chấp hành Công đoàn cơ sở, người sử dụng lao động;

b. Đại diện Viện kiểm sát nhân dân, cơ quan lao động cấp tỉnh, Liên đoàn lao động cấp tỉnh (có nhiệm vụ tham gia Hội nghị hòa giải);

c. Các chuyên gia về các lĩnh vực hữu quan làm tư vấn tại Hội nghị hòa giải (trong những trường hợp cần thiết do Tòa án mời).

Hội thẩm

Hội thẩm là người được bầu hoặc cử theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ xét xử những vụ án thuộc thẩm quyền của Tòa án.

Hội thẩm gồm Hội thẩm nhân dân và Hội thẩm quân nhân.

Hội thẩm làm nhiệm vụ theo sự phân công của Chánh án.

Hôn nhân

Hôn nhân là quan hệ giữa vợ và chồng trong thời kỳ hôn nhân (còn gọi là quan hệ hôn nhân).

Hôn nhân có yếu tố nước ngoài

Hôn nhân có yếu tố nước ngoài là cuộc hôn nhân trong đó có ít nhất một bên đương sự là người nước ngoài, cư trú ở nước ngoài, kể cả trong trường hợp các bên đương sự không có ai là người nước ngoài hay cư trú ở nước ngoài, nhưng việc kết hôn được tiến hành ở nước ngoài.

Hợp đồng bảo hiểm bắt buộc

Hợp đồng bảo hiểm bắt buộc là hợp đồng do pháp luật quy định với điều kiện bảo hiểm và mức phí bảo hiểm mà các bên phải có nghĩa vụ thực hiện.

Hợp đồng bảo hiểm tự nguyện

Hợp đồng bảo hiểm tự nguyện là sự thỏa thuận giữa các bên về các điều kiện bảo hiểm và mức phí bảo hiểm.

Hợp đồng mua bán nhà ở

Hợp đồng mua bán nhà ở là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên bán nhà có nghĩa vụ giao nhà ở và chuyển quyền sở hữu nhà ở đó cho bên mua và nhận tiền, còn bên mua có nghĩa vụ nhận nhà ở và trả tiền cho bên bán.

Được coi là Hợp đồng mua bán nhà ở khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Có hợp đồng bằng văn bản (có thể có xác nhận hoặc không có xác nhận của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền; bên mua đã nhận hoặc chưa nhận nhà ở);

b. Người đang ở tại nhà ở đó chứng minh được việc họ đã mua nhà ở đó một cách hợp pháp;

Hợp đồng mượn nhà ở

Hợp đồng mượn nhà ở là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho mượn nhà ở giao nhà ở cho bên mượn để sử dụng mà không phải trả tiền, còn bên mượn nhà ở được sử dụng nhà ở đó để ở (có thời hạn hoặc không có thời hạn) và phải trả lại nhà ở đó khi hết hạn mượn hoặc theo yêu cầu của bên mượn (nếu hợp đồng mượn nhà ở không có thời hạn).

Được coi là Hợp đồng mượn nhà ở khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Có hợp đồng bằng văn bản (có thể có xác nhận hoặc không có xác nhận của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền);

b. Người đang ở tại nhà ở đó không chứng minh được việc họ ở tại nhà ở đó theo quan hệ hợp đồng thuê nhà ở, mua bán nhà ở, tặng cho nhà ở;

Hợp đồng sử dụng tác phẩm

a. Hợp đồng sử dụng tác phẩm là sự thỏa thuận giữa tác giả hoặc chủ sở hữu tác phẩm, về việc chuyển giao tác phẩm thuộc sở hữu của mình cho cá nhân, tổ chức khác (gọi là bên sử dụng tác phẩm) sử dụng tác phẩm.

b. Hợp đồng sử dụng tác phẩm phải được lập thành văn bản, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác..

Hợp đồng theo mẫu

a. Hợp đồng theo mẫu là hợp đồng gồm những điều khoản do một bên đưa ra theo mẫu để bên kia trả lời trong một thời gian hợp lý; nếu bên được đề nghị trả lời chấp nhận, thì coi như chấp nhận toàn bộ nội dung hợp đồng theo mẫu mà bên đề nghị đã đưa ra.

b. Trong trường hợp, hợp đồng theo mẫu có điều khoản không rõ ràng, thì bên đưa ra hợp đồng theo mẫu phải chịu bất lợi khi giải thích điều khoản đó.

Hợp đồng thuê nhà ở

Hợp đồng thuê nhà ở là sự thỏa thuận giữa các bên, theo đó bên cho thuê nhà ở giao nhà ở cho bên thuê để sử dụng (có thời hạn hoặc không có thời hạn) và nhận tiền thuê, còn bên thuê nhà ở được sử dụng nhà ở đó để ở và phải trả tiền thuê nhà ở theo thỏa thuận hoặc theo quy định của pháp luật.

Được coi là hợp đồng thuê nhà ở khi thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Có hợp đồng bằng văn bản (có thể có xác nhận hoặc không có xác nhận của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền).

b. Người ở tại nhà ở đó chứng minh được là họ đang sử dụng nhà ở theo quan hệ thuê nhà ở;

Hợp đồng vận chuyển tài sản

Hợp đồng vận chuyển tài sản là sự thỏa thuận giữa các bên mà

theo đó bên vận chuyển có nghĩa vụ chuyển tài sản đến địa điểm đã định theo thỏa thuận và giao tài sản đó cho người có quyền nhận, còn bên thuê vận chuyển có nghĩa vụ trả cước phí vận chuyển.

Hứa thưởng

Hứa thưởng là việc người đã công khai hứa thưởng phải trả cho người đã thực hiện theo yêu cầu của người hứa thưởng.

Công việc có hứa thưởng phải cụ thể, có thể thực hiện được, không bị pháp luật cấm, không trái đạo đức xã hội.

K

Kéo dài thời hạn chấp hành quyết định thu hồi đất

Kéo dài thời hạn chấp hành quyết định thu hồi đất (của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền) là những hành vi gây cản trở cho việc chấp hành quyết định thu hồi đất của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền như: lẩn tránh việc chấp hành, không tự tháo dỡ công trình kiến trúc có trên đất mình bị thu hồi hoặc gây cản trở cho việc thu hồi đất không theo đúng thời hạn quy định.

Kết hôn

Kết hôn là việc nam nữ xác lập quan hệ hôn nhân (lấy nhau thành vợ thành chồng) tuân theo các quy định của Luật hôn nhân và gia đình.

Kết hôn là sự kiện pháp lý làm phát sinh các quan hệ hôn nhân và gia đình.

Kết hôn trái pháp luật

Kết hôn trái pháp luật là việc xác lập quan hệ vợ chồng (quan hệ hôn nhân) có đăng ký kết hôn nhưng vi phạm một hoặc một số điều kiện về kết hôn (và cấm kết hôn) do pháp luật hôn nhân và gia đình quy định.

Kiểu dáng công nghiệp

Kiểu dáng công nghiệp là hình dáng bên ngoài của sản phẩm, được thể hiện bằng đường nét, hình khối, màu sắc hoặc sự kết hợp những yếu tố đó, có tính mới đối với thế giới và dùng làm mẫu để chế tạo sản phẩm công nghiệp hoặc thủ công nghiệp.

Kinh doanh nhà ở

Kinh doanh nhà ở là việc thực hiện một số hoặc tất cả các hoạt

động nhằm mục đích sinh lợi sau đây:

a. Cho thuê nhà ở;

b. Mua bán nhà ở;

c. Nhận quyền sử dụng đất để xây dựng nhà ở để bán hoặc cho thuê, đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng theo quy định xây dựng nhà ở để chuyển quyền sử dụng đất;

d. Dịch vụ mua bán, cho thuê nhà ở.

Ký cược

1. Ký cược là việc bên thuê tài sản là động sản giao cho bên cho thuê một khoản tiền hoặc kim khí quí, đá quí hoặc vật có giá trị khác (sau đây gọi là tài sản ký cược) trong một thời hạn để bảo đảm việc trả lại tài sản thuê.

2. Trong trường hợp tài sản thuê được trả lại thì bên thuê được nhận lại tài sản ký cược sau khi trừ tiền thuê; nếu bên thuê không trả lại tài sản thuê thì bên cho thuê có quyền đòi lại tài sản thuê; nếu tài sản thuê không còn để trả lại thì tài sản ký cược thuộc về bên cho thuê.

Ký quỹ

1. Ký quỹ là việc bên có nghĩa vụ gửi một khoản tiền hoặc kim khí quí, đá quí hoặc giấy tờ có giá khác vào tài khoản phong toả tại một ngân hàng để bảo đảm việc thực hiện nghĩa vụ dân sự.

2. Trong trường hợp bên có nghĩa vụ không thực hiện hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ thì bên có quyền được ngân hàng nơi ký quỹ thanh toán, bồi thường thiệt hại do bên có nghĩa vụ gây ra, sau khi trừ chi phí dịch vụ ngân hàng.

Lưu ý: Thủ tục gửi và thanh toán do pháp luật về ngân hàng quy định.

Khách hàng vay

Khách hàng vay là cá nhân, hộ gia đình, tổ hợp tác, doanh nghiệp, tư nhân, công ty hợp doanh, pháp nhân Việt Nam và cá nhân, pháp nhân nước ngoài có điều kiện vay vốn tại tổ chức tín dụng theo quy định của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam.

Khi thực hiện nghĩa vụ chuyển giao vật chính thì phải chuyển giao cả vật phụ, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Khách thể của quan hệ pháp luật đất đai

Khách thể của quan hệ pháp luật đất đai là toàn bộ vốn đất quốc

gia, là vùng đất, khoảnh đất cụ thể mà qua đó thiết lập một chế độ pháp lý nhất định.

Khai sinh

Khai sinh là việc khai ngày sinh, tháng đẻ cho đứa trẻ mới sinh. Mọi người khi sinh ra đều có quyền được khai sinh, không phân biệt sinh trong giá thú hoặc ngoài giá thú.

Khai tử

Khai tử là việc khai người chết, khai báo cho người mới chết. Người thân thích, chủ nhà hoặc thủ trưởng cơ quan, tổ chức nơi có người chết phải khai tử cho người đó.

Kháng cáo

Kháng cáo (còn gọi chống án) là việc một hoặc các bên đương sự không đồng ý với một phần hoặc toàn bộ bản án, quyết định của Tòa án sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật, yêu cầu Tòa án trên một cấp phúc thẩm.

Người kháng cáo phải nộp đơn kháng cáo cho Tòa án nơi đã xét xử vụ án đó trong thời hạn quy định, tính từ ngày tuyên án hoặc ngày nhận được bản án, quyết định. Đối với đương sự vắng mặt ở phiên toà, thì thời hạn nói trên tính từ ngày bản án, quyết định được tống đạt hợp lệ.

Kháng nghị

Kháng nghị là hành vi tố tụng của Viện kiểm sát nhân dân được thực hiện trong trường hợp phản đối lại toàn bộ hay một phần bản án, quyết định của Toà án theo thủ tục do pháp luật về tố tụng quy định.

Viện kiểm sát nhân dân thực hiện việc kháng nghị bằng văn bản (bản kháng nghị)

Khi xét xử Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân độc lập và chỉ tuân theo pháp luật

Khi xét xử Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân độc lập, chỉ tuân theo pháp luật là một nguyên tắc do pháp luật quy định nhằm đảm bảo cho hoạt động xét xử của Hội đồng xét xử (của Tòa án nhân dân) được khách quan, chủ động và đúng pháp luật.

Theo tinh thần của nguyên tắc này khi xét xử Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân phải độc lập với nhau và độc lập với bên ngoài, đồng thời phải đảm bảo tuân thủ pháp luật một cách triệt để.

- Độc lập với nhau được hiểu là giữa Thẩm phán với Hội thẩm, giữa Hội thẩm với Hội thẩm khi xét xử (chủ yếu lúc nghị án) không phụ thuộc lẫn nhau và không ai ép buộc ai, mỗi người tự mình đánh giá chứng cứ và có ý kiến riêng đối với việc giải quyết vụ án trên cơ sở các căn cứ pháp luật. Việc kết luận giải quyết vụ án được quyết định theo đa số. Ý kiến không thống nhất được bảo lưu và ghi trong biên bản nghị án.

- Độc lập với bên ngoài được hiểu là Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân không chịu bất kỳ sự tác động, ảnh hưởng hay sự phụ thuộc nào từ bên ngoài do cơ quan Nhà nước, tổ chức hay cá nhân khác tác động vào.

- Độc lập nhưng không có nghĩa là tùy tiện muốn xét xử như thế nào cũng được, mà phải trên cơ sở tuân thủ pháp luật và áp dụng đúng đắn pháp luật.

Không tìm được địa chỉ của bị đơn

Không tìm được địa chỉ của bị đơn được hiểu là sau khi Tòa án thụ lý vụ án thì bị đơn không có mặt tại địa chỉ do nguyên đơn cung cấp và không ai biết địa chỉ của bị đơn. Trong trường hợp này Tòa án yêu cầu nguyên đơn tìm địa chỉ của bị đơn. Tòa án cũng có thể áp dụng những biện pháp cần thiết để xác định địa chỉ của bị đơn.

Khởi kiện

Khởi kiện là việc người có quyền hoặc lợi ích hợp pháp mà họ cho là bị vi phạm nộp đơn yêu cầu Tòa án bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình.

Đương sự phải làm đơn khởi kiện và nộp cho Tòa án có thẩm quyền để Tòa án xem xét có thụ lý hay không thụ lý vụ án. Việc khởi kiện làm phát sinh vụ án dân sự (kể từ khi Tòa án thụ lý vụ án).

Khu tái định cư

Khu tái định cư là địa bàn được quy hoạch để bố trí các điểm tái định cư, hệ thống cơ sở hạ tầng, công trình công cộng, vùng sản xuất. Trong khu tái định cư có ít nhất một điểm tái định cư.

L

Làm giảm khả năng sản xuất đất nông nghiệp, lâm nghiệp

Làm giảm khả năng sản xuất đất nông nghiệp, lâm nghiệp là các

hành vi sau:

- Không thực hiện biện pháp chống xói mòn, làm cho đất thoái hóa, giảm màu mỡ, giảm năng suất cây trồng.

- Lấy tầng canh tác (lớp đất mặt) hủy hoại tầng canh tác, làm giảm độ màu mỡ, giảm khả năng canh tác của đất.

- Thải các chất bẩn, độc hại làm ô nhiễm đất, giảm khả năng canh tác của đất.

Lệ phí địa chính

Lệ phí địa chính là khoản thu khi cơ quan Nhà nước có thẩm quyền thực hiện công việc về địa chính sau đây:

- Cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất (bao gồm cả cấp giấy hợp thức hóa quyền sử dụng đất);

- Chứng nhận đăng ký biến động về đất đai bao gồm: Chứng nhận thay đổi về chủ sử dụng đất, thay đổi về hình thể, diện tích thửa đất, thay đổi về mục đích sử dụng đất;

- Trích lục hồ sơ địa chính gồm: Trích lục bản đồ hoặc các văn bản cần thiết trong hồ sơ địa chính, theo yêu cầu của người sử dụng đất.

Lợi tức

Lợi tức là các khoản lợi thu được từ việc khai thác tài sản (như tiền lãi của số tiền gửi ngân hàng ...).

Lỗi trong trách nhiệm dân sự

Lỗi là một trong bốn điều kiện làm phát sinh trách nhiệm dân sự, lỗi trong trách nhiệm dân sự được hiểu là yếu tố chủ quan nói lên thái độ tâm lý của con người đối với hành vi của mình và hậu quả của hành vi ấy. Lỗi có hai hình thức: lỗi cố ý và lỗi vô ý.

Lợi ích hợp pháp

Lợi ích hợp pháp là những lợi ích vật chất và tinh thần phù hợp với quy định của pháp luật,được pháp luật bảo vệ.

Lợi ích vật chất

Lợi ích vật chất là các lợi ích mà tác giả được hưởng ngoài nhuận bút bao gồm: nhận sách biếu; vé mời xem tác phẩm công bố, phổ biến; giải thưởng trong nước hoặc quốc tế ...

Lời khai của đương sự

Lời khai của đương sự là một phương tiện chứng minh do Tòa án

lập bằng biên bản ghi lời khai của các đương sự trong giai đoạn điều tra vụ án.

Lời khai của đương sự gồm hai loại:

- Lời khai về những tình tiết, sự kiện pháp lý mà dựa vào đó các đương sự đề xuất các yêu cầu hoặc những biện pháp bào chữa;

- Lời thừa nhận của một bên đương sự: Lời thừa nhận của một bên đương sự giải phóng đương sự còn lại khỏi nghĩa vụ chứng minh. Tuy vậy Tòa án cũng cần phải kiểm tra, đánh giá thật kỹ thì mới chấp nhận lời thừa nhận đó.

Luật hôn nhân và gia đình (theo nghĩa rộng)

Luật hôn nhân và gia đình là một ngành luật độc lập trong hệ thống pháp luật Việt Nam, đó là một hệ thống các quy phạm pháp luật do Nhà nước ban hành, điều chỉnh các quan hệ hôn nhân và gia đình, tức là các quan hệ nhân thân và các quan hệ về tài sản giữa vợ chồng, giữa cha mẹ với các con và những người thân thích ruột thịt khác. Luật hôn nhân và gia đình quy định những nguyên tắc cơ bản của chế độ hôn nhân và gia đình, điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh từ việc kết hôn, ly hôn, nuôi con nuôi, đỡ đầu, nghĩa vụ và quyền của cha mẹ và con; xác định các mối quan hệ cha, mẹ, con.

Luật Tố tụng dân sự

Luật Tố tụng dân sự là một ngành luật độc lập trong hệ thống pháp luật của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, gồm tổng hợp các quy phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh giữa Tòa án với những người tham gia tố tụng trong quá trình giải quyết các vụ án dân sự để bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp của Nhà nước, tổ chức xã hội và công dân.

Lừa dối trong giao dịch dân sự

Lừa dối trong giao dịch dân sự được hiểu là hành vi cố ý của một bên nhằm làm cho bên kia hiểu sai lệch về chủ thể, tính chất của đối tượng hoặc nội dung của giao dịch dân sự nên đã xác lập giao dịch đó có lợi cho người có hành vi lừa dối.

Ly hôn

a. Ly hôn là việc chấm dứt quan hệ hôn nhân theo pháp luật

b. Việc ly hôn phải theo ý nguyện của một hoặc cả hai vợ chồng còn sống, hoặc một bên bị Tòa án tuyên bố là mất tích.

Việc ly hôn do Tòa án nhân dân giải quyết bằng việc ra quyết

định "Công nhận sự thuận tình ly hôn" hoặc bằng bản án (trong đó quyết định cho ly hôn).

Ly thân

Ly thân là trường hợp quan hệ hôn nhân chưa chấm dứt (về mặt pháp lý) nhưng trên thực tế quan hệ về quyền và nghĩa vụ của vợ chồng đã tự chấm dứt (như: ăn riêng, ở riêng, tài sản tự tách ra sử dụng riêng ...).

M

Mất năng lực hành vi dân sự

Mất năng lực hành vi dân sự là một người bị bệnh tâm thần hoặc mắc các bệnh khác mà không thể nhận thức, làm chủ được hành vi của mình và do đó họ không có khả năng xác lập và thực hiện quyền dân sự và nghĩa vụ dân sự.

Mất tích

Mất tích là hoàn toàn không thấy tông tích đâu cả, cũng không rõ còn hay mất.

Bộ luật dân sự quy định, nếu một người mất tích đã hai năm mà không có tin tức xác thực về việc người đó còn sống hay đã chết mặc dù đã áp dụng đầy đủ các biện pháp thông báo, tìm kiếm theo quy định của pháp luật tố tụng dân sự, thì theo yêu cầu của người có quyền, lợi ích liên quan, Tòa án có thể tuyên bố là người đó mất tích.

Mua bán nhà ở

Mua bán nhà ở là việc chuyển quyền sở hữu nhà ở và chuyển quyền sử dụng đất ở từ bên bán sang bên mua thông qua hợp đồng được ký kết bằng văn bản giữa bên mua và bên bán theo đúng quy định của pháp luật. Bên bán phải là chủ sở hữu hợp pháp nhà ở và chủ sử dụng hợp pháp đất ở.

Mua bán nhà ở không nhằm mục đích kinh doanh

Mua bán nhà ở không nhằm mục đích kinh doanh là việc chuyển quyền sở hữu nhà ở và chuyển quyền sở hữu quyền sử dụng đất ở từ bên bán sang bên mua thông qua hợp đồng được ký kết bằng văn bản, nếu bên bán nhà do không có nhu cầu sử dụng, bán nhà thừa kế, bán nhà được biếu tặng, còn bên mua có nhu cầu mua nhà để sử dụng.

N

Năng lực hành vi dân sự của cá nhân

Năng lực hành vi dân sự của cá nhân là khả năng của cá nhân bằng hành vi của mình xác lập, thực hiện quyền, nghĩa vụ dân sự.

Bộ luật dân sự quy định cụ thể như sau:

1- Năng lực hành vi dân sự của người chưa thành niên

Người thành niên có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, trừ trường hợp mất năng lực hành vi dân sự và bị hạn chế năng lực hành vi dân sự (quy định tại Điều 22 và Điều 23 của BLDS).

***Lưu ý*:** Người từ đủ mười tám tuổi trở lên là người thành niên. Người chưa đủ mười tám tuổi là người chưa thành niên.

2- Năng lực hành vi dân sự của người chưa thành niên từ đủ sáu tuổi đến chưa đủ mười tám tuổi

a. Người từ đủ sáu tuổi đến chưa đủ mười tám tuổi khi xác lập, thực hiện giao dịch dân sự phải được người đại diện theo pháp luật đồng ý, trừ giao dịch nhằm phục vụ nhu cầu sinh hoạt hàng ngày phù hợp với lứa tuổi hoặc pháp luật có quy định khác.

b. Trong trường hợp người từ đủ mười lăm tuổi đến chưa đủ mười tám tuổi có tài sản riêng bảo đảm thực hiện nghĩa vụ thì có thể tự mình xác lập, thực hiện giao dịch dân sự mà không cần phải có sự đồng ý của người đại diện theo pháp luật, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

3- Người không có năng lực hành vi dân sự.

Người chưa đủ sáu tuổi không có năng lực hành vi dân sự. Giao dịch dân sự của người chưa đủ sáu tuổi phải do người đại diện theo pháp luật xác lập, thực hiện.

Năng lực pháp luật dân sự của cá nhân

1. Năng lực pháp luật dân sự của cá nhân là khả năng của cá nhân có quyền dân sự và nghĩa vụ dân sự.

2. Mọi cá nhân đều có năng lực pháp luật dân sự như nhau.

3. Năng lực pháp luật dân sự của cá nhân có từ khi người đó sinh ra và chấm dứt khi người đó chết.

***Lưu ý*:** Năng lực pháp luật dân sự của cá nhân không bị hạn chế, trừ trường hợp do pháp luật quy định.

Nội dung năng lực pháp luật của cá nhân gồm có các quyền, nghĩa vụ dân sự sau đây:

1. Quyền nhân thân không gắn với tài sản (như quyền đối với họ tên ...) và quyền nhân thân gắn với tài sản (như quyền về tác giả ...);

2. Quyền sở hữu, quyền thừa kế và các quyền khác đối với tài sản;

3. Quyền tham gia quan hệ dân sự và có nghĩa vụ phát sinh từ quan hệ đó.

Nơi cư trú của cá nhân

Nơi cư trú của cá nhân là nơi người đó thường xuyên sinh sống (khoản 1 Điều 52 BLDS).

Trường hợp không xác định được nơi cư trú của cá nhân theo quy định tại khoản 1 Điều 52 BLDS thì nơi cư trú là nơi người đó đang sinh sống.

Nơi cư trú của người được giám hộ

a. Nơi cư trú của người được giám hộ là nơi cư trú của người giám hộ.

b. Người được giám hộ có thể có nơi cư trú khác với nơi cư trú của người giám hộ nếu được người giám hộ đồng ý hoặc pháp luật có quy định.

Nơi cư trú của người chưa thành niên

a. Nơi cư trú của người chưa thành niên là nơi cư trú của cha, mẹ; nếu cha, mẹ có nơi cư trú khác nhau thì nơi cư trú của người chưa thành niên là nơi cư trú của cha hoặc mẹ mà người chưa thành niên thường xuyên chung sống.

b. Người chưa thành niên có thể có nơi cư trú khác với nơi cư trú của cha, mẹ nếu được cha, mẹ đồng ý hoặc pháp luật có quy định.

Nơi cư trú của người làm nghề lưu động

Nơi cư trú của người làm nghề lưu động trên tàu, thuyền, phương tiện hành nghề lưu động khác là nơi đăng ký tàu, thuyền, phương tiện đó, trừ trường hợp họ có nơi cư trú là nơi thường xuyên sinh sống.

Nơi cư trú của quân nhân

a. Nơi cư trú của quân nhân đang làm nghĩa vụ quân sự là nơi đơn vị của quân nhân đó đóng quân.

b. Nơi cư trú của sĩ quan quân đội, quân nhân chuyên nghiệp, công

nhân, viên chức quốc phòng là nơi đơn vị của những người đó đóng quân, trừ trường hợp họ có nơi cư trú là nơi thường xuyên sinh sống.

Nơi cư trú của vợ, chồng

a. Nơi cư trú của vợ, chồng là nơi vợ, chồng thường xuyên chung sống.

b. Vợ, chồng có thể có nơi cư trú khác nhau nếu có thỏa thuận.

Năng lực hành vi đất đai

Năng lực hành vi đất đai là khả năng của một chủ thể có thể bằng hành vi của mình tham gia vào quan hệ pháp luật đất đai, có quyền và nghĩa vụ nhất định (do pháp luật về đất đai quy định).

Năng lực pháp luật dân sự của pháp nhân

Năng lực pháp luật dân sự của pháp nhân là khả năng của pháp nhân có quyền, nghĩa vụ dân sự phù hợp với mục đích hoạt động của mình.

Năng lực pháp luật dân sự của pháp nhân phát sinh từ thời điểm được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền thành lập hoặc cho phép thành lập, nếu pháp nhân phải đăng ký hoạt động thì năng lực pháp luật dân sự của pháp nhân phát sinh từ thời điểm đăng ký.

Năng lực pháp luật đất đai

Năng lực pháp luật đất đai là khả năng của các chủ thể được hưởng quyền và nghĩa vụ pháp lý trong quan hệ pháp luật đất đai.

Năng lực pháp luật Tố tụng dân sự của đương sự

Năng lực pháp luật Tố tụng dân sự của đương sự là khả năng do pháp luật quy định cho công dân hoặc pháp nhân được có những quyền và nghĩa vụ tố tụng dân sự.

Năng lực pháp luật Tố tụng dân sự của đương sự xuất hiện ở công dân từ lúc người đó sinh ra và mất đi khi người đó chết. Đối với pháp nhân thì năng lực tố tụng dân sự phát sinh từ thời điểm thành lập và mất đi khi giải thể.

Nội dung chủ yếu của hợp đồng dân sự

Nội dung chủ yếu của hợp đồng dân sự là những điều khoản mà thiếu những điều khoản đó, thì hợp đồng không thể giao kết được.

Nội dung chủ yếu của hợp đồng do pháp luật quy định, nếu pháp luật không quy định, thì theo thỏa thuận của các bên.

Nơi cư trú

a. Nơi cư trú của một cá nhân là nơi người đó thường xuyên sinh sống và có hộ khẩu thường trú. Trường hợp cá nhân không có hộ khẩu thường trú và không có nơi thường xuyên sinh sống, thì nơi cư trú của người đó là nơi tạm trú và có đăng ký tạm trú.

b. Khi không xác định được nơi cư trú của cá nhân theo quy định nêu trên thì nơi cư trú là nơi người đó đang sinh sống, làm việc hoặc nơi có tài sản hoặc nơi có phần lớn tài sản, nếu tài sản của người đó có ở nhiều nơi.

Nơi đến

Nơi đến là địa phương tiếp nhận hộ tái định cư.

Nơi đi

Nơi đi là địa phương thuộc vùng dự án thủy điện Sơn La có hộ tái định cư phải di chuyển.

Nuôi con nuôi

Nuôi con nuôi là việc một người nhận đứa trẻ không phải là mình trực tiếp sinh ra để nuôi dưỡng và giáo dục nhằm làm gắn bó tình cảm vì nhu cầu của một hoặc cả hai bên (người nuôi, con nuôi), từ đó làm phát sinh quyền và nghĩa vụ giữa cha, mẹ nuôi với con nuôi (giống như giữa cha mẹ với con đẻ).

Việc nuôi con nuôi phải tuân theo quy định của pháp luật về hôn nhân và gia đình và pháp luật về hộ tịch.

Người mất tích

Người mất tích là người bị Toà án tuyên bố là mất tích

Khi một người biệt tích hai năm liền trở lên, mặc dù đã áp dụng đầy đủ các biện pháp thông báo, tìm kiếm theo quy định của pháp luật tố tụng dân sự nhưng vẫn không có tin tức xác thực về việc người đó còn sống hay đã chết thì theo yêu cầu của người có quyền, lợi ích liên quan, Toà án có thể tuyên bố người đó mất tích. Thời hạn hai năm được tính từ ngày biết được tin tức cuối cùng về người đó; nếu không xác định được ngày có tin tức cuối cùng thì thời hạn này được tính từ ngày đầu tiên của tháng tiếp theo tháng có tin tức cuối cùng; nếu không xác định được ngày, tháng có tin tức cuối cùng thì thời hạn này được tính từ ngày đầu tiên của năm tiếp theo năm có tin tức cuối cùng.

Lưu ý: Trong trường hợp vợ hoặc chồng của người bị tuyên bố mất tích xin ly hôn thì Toà án giải quyết cho ly hôn.

1.,Khi người bị tuyên bố mất tích trở về hoặc có tin tức xác thực là người đó còn sống thì theo yêu cầu của người đó hoặc của người có quyền, lợi ích liên quan, Toà án ra quyết định hủy bỏ quyết định tuyên bố một người mất tích.

2. Người bị tuyên bố mất tích trở về được nhận lại tài sản do người quản lý tài sản chuyển giao sau khi đã thanh toán chi phí quản lý.

Lưu ý: Trong trường hợp vợ hoặc chồng của người bị tuyên bố mất tích đã được ly hôn thì dù người bị tuyên bố mất tích trở về hoặc có tin tức xác thực là người đó còn sống, quyết định cho ly hôn vẫn có hiệu lực pháp luật.

Người quản lý di sản

1. Người quản lý di sản là người được chỉ định trong di chúc hoặc do những người thừa kế thỏa thuận cử ra.

2. Trong trường hợp di chúc không chỉ định người quản lý di sản và những người thừa kế chưa cử được người quản lý di sản thì người đang chiếm hữu, sử dụng, quản lý di sản tiếp tục quản lý di sản đó cho đến khi những người thừa kế cử được người quản lý di sản.

3. Trong trường hợp chưa xác định được người thừa kế và di sản chưa có người quản lý thì di sản do cơ quan nhà nước có thẩm quyền quản lý.

Nghị án

Nghị án là việc Hội đồng xét xử họp sau khi đã kết thúc phần xét hỏi và tranh luận tại phiên tòa để thảo luận và ra những quyết định về những nội dung cần giải quyết trong vụ án khi xét xử vụ án đó.

Các quyết định của Hội đồng xét xử phải do các thành viên Hội đồng thảo luận và quyết định theo đa số. Khi nghị án phải có biên bản ghi lại các ý kiến đã thảo luận và quyết định của Hội đồng xét xử.

Nghĩa vụ được bảo đảm

Nghĩa vụ được bảo đảm là nghĩa vụ mà việc thực hiện được bảo đảm bằng cầm cố, thế chấp, bảo lãnh bằng tài sản.

Nghĩa vụ trong tương lai

Nghĩa vụ trong tương lai là nghĩa vụ phát sinh sau khi giao dịch bảo đảm đã được ký kết.

Nghiên cứu chứng cứ

Nghiên cứu chứng cứ là việc Tòa án trực tiếp thụ cảm, xem xét,

phân tích, so sánh chứng cứ, trên cơ sở đó đánh giá chính xác chứng cứ.

Nghĩa vụ dân sự

1- Nghĩa vụ dân sự là việc mà theo đó, một hoặc nhiều chủ thể (sau đây gọi chung là bên có nghĩa vụ) phải chuyển giao vật, chuyển giao quyền, trả tiền hoặc giấy tờ có giá, thực hiện công việc khác, hoặc không được thực hiện công việc nhất định vì lợi ích của một hoặc nhiều chủ thể khác (sau đây gọi chung là bên có quyền).

2- Căn cứ phát sinh nghĩa vụ dân sự

Nghĩa vụ dân sự phát sinh từ các căn cứ sau đây:

a. Hợp đồng dân sự (Ví dụ: Hợp đồng vay tài sản là tiền đồng Việt Nam;

b. Hành vi pháp lý đơn phương (Ví dụ 1: Thực hiện việc giám hộ do được cử; Ví dụ 2: Thực hiện nghĩa vụ trả một khoản nợ tiền vay cho người đã chết);

c. Thực hiện công việc không có ủy quyền (Ví dụ: Tự nguyện giúp đỡ một người tàn tật hay cho gia đình họ);

d. Chiếm hữu, sử dụng tài sản hoặc được lợi về tài sản không có căn cứ pháp luật;

đ. Gây thiệt hại do hành vi trái pháp luật (Ví dụ: Một người đánh người khác và gây ra thiệt hại sức khỏe);

Ngoài các căn cứ nêu trên thì những căn cứ khác do pháp luật quy định cũng là căn cứ phát sinh nghĩa vụ dân sự.

Nghĩa vụ dân sự có đối tượng tùy ý lựa chọn

Nghĩa vụ dân sự có đối tượng tùy ý lựa chọn là nghĩa vụ mà đối tượng là một trong nhiều tài sản hoặc công việc khác nhau, và bên có nghĩa vụ có thể tùy ý lựa chọn, trừ trường hợp có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định dành quyền lựa chọn cho bên có quyền.

Về phía bên có nghĩa vụ phải thông báo cho bên có quyền biết về việc tài sản hoặc công việc được lựa chọn để thực hiện nghĩa vụ. Trường hợp bên có quyền đã xác định thời hạn thực hiện nghĩa vụ được lựa chọn thì bên có nghĩa vụ phải hoàn thành đúng thời hạn.

Lưu ý: Trong trường hợp chỉ còn một tài sản hoặc một công việc thì bên có nghĩa vụ phải giao tài sản đó hoặc thực hiện công việc đó.

Nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần

Nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần là nghĩa vụ mà đối tượng của nghĩa vụ là vật không chia được hoặc là công việc phải được thực hiện cùng một lúc.

Trong trường hợp nhiều người cùng phải thực hiện một nghĩa vụ không phân chia được thì họ phải thực hiện nghĩa vụ cùng một lúc.

Nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần

Nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần là nghĩa vụ mà đối tượng của nghĩa vụ là vật chia được hoặc công việc có thể chia thành nhiều phần để thực hiện.

Khi thực hiện loại nghĩa vụ này bên có nghĩa vụ có thể thực hiện từng phần nghĩa vụ, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Nghĩa vụ dân sự thay thế được

Nghĩa vụ dân sự thay thế được là nghĩa vụ mà bên có nghĩa vụ không thực hiện được nghĩa vụ ban đầu thì có thể thực hiện một nghĩa vụ khác đã được bên có quyền chấp nhận để thay thế nghĩa vụ dân sự đó (Ví dụ: Một người mượn 1 chỉ vàng nhưng khi trả khoản nợ có thể thay bằng việc trả tiền nếu được chủ nợ đồng ý).

Nghĩa vụ không được thực hiện một công việc

Nghĩa vụ không được thực hiện một công việc là nghĩa vụ mà theo đó bên có nghĩa vụ không được thực hiện công việc đó.

Nghĩa vụ phải thực hiện một công việc

Nghĩa vụ phải thực hiện một công việc là nghĩa vụ mà theo đó bên có nghĩa vụ phải thực hiện đúng công việc đó (Ví dụ: Theo bản án dân sự sơ thẩm ông A có nghĩa vụ phải thực hiện công việc là san lấp cát, đất do ông A đổ gây cản trở lối đi công cộng).

Người lao động

Người lao động là người ít nhất đủ 15 tuổi, có khả năng lao động và có giao kết hợp lao động.

Người được bảo hiểm

Người được bảo hiểm là người sử dụng lao động trong các doanh nghiệp xây dựng, lắp đặt được bảo hiểm theo các điều kiện, điều khoản của Quy tắc bảo hiểm.

Nguồn nguy hiểm cao độ

1. Nguồn nguy hiểm cao độ bao gồm phương tiện giao thông vận

tải cơ giới, hệ thống tải điện, nhà máy công nghiệp đang hoạt động, vũ khí, chất nổ, chất cháy, chất độc, chất phóng xạ, thú dữ và các nguồn nguy hiểm cao độ khác do pháp luật quy định.

Chủ sở hữu nguồn nguy hiểm cao độ phải tuân thủ các quy định bảo quản, trông giữ, vận chuyển, sử dụng nguồn nguy hiểm cao độ theo đúng các quy định của pháp luật.

2. Chủ sở hữu nguồn nguy hiểm cao độ phải bồi thường thiệt hại do nguồn nguy hiểm cao độ gây ra; nếu chủ sở hữu đã giao cho người khác chiếm hữu, sử dụng thì những người này phải bồi thường, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

3. Chủ sở hữu, người được chủ sở hữu giao chiếm hữu, sử dụng nguồn nguy hiểm cao độ phải bồi thường thiệt hại cả khi không có lỗi, trừ các trường hợp sau đây:

a. Thiệt hại xảy ra hoàn toàn do lỗi cố ý của người bị thiệt hại;

b. Thiệt hại xảy ra trong trường hợp bất khả kháng hoặc tình thế cấp thiết, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

4. Trong trường hợp nguồn nguy hiểm cao độ bị chiếm hữu, sử dụng trái pháp luật thì người đang chiếm hữu, sử dụng nguồn nguy hiểm cao độ trái pháp luật phải bồi thường thiệt hại.

Tuy nhiên, khi chủ sở hữu, người được chủ sở hữu giao chiếm hữu, sử dụng nguồn nguy hiểm cao độ cũng có lỗi trong việc để nguồn nguy hiểm cao độ bị chiếm hữu, sử dụng trái pháp luật thì phải liên đới bồi thường thiệt hại.

Nguyên đơn (trong vụ án dân sự)

Nguyên đơn (trong vụ án dân sự) là người khởi kiện,người được cá nhân cơ quan, tổ chức khác do Bộ luật tố tụng dân sự quy định khởi kiện để yêu cầu Toà án giải quyết vụ án dân sự khi cho rằng quyền và lợi ích hợp pháp của người đó bị xâm phạm.

Cơ quan,tổ chức do Bộ luật tố tụng dân sự quy định khởi kiện vụ án dân sự để yêu cầu Toà án bảo vệ lợi ích công cộng,lợi ích của Nhà nước thuộc lĩnh vực mà mình phụ trách cũng là nguyên đơn.

Ngược đãi cha, mẹ, vợ, chồng, con cháu

Ngược đãi cha, mẹ, vợ, chồng, con cháu được hiểu là việc đối xử tồi tệ về ăn, mặc, ở và về các mặt sinh hoạt hàng ngày đối với những người nói ở trên như xỉ vả, mắng chửi, cố tình cho ăn mặc đói rách một cách không bình thường.

Người bán đấu giá

Người bán đấu giá là trung tâm dịch vụ bán đấu giá do Sở Tư pháp trực tiếp quản lý hoặc các tổ chức kinh doanh dịch vụ bán đấu giá chuyên nghiệp do Sở tư pháp quản lý về nghiệp vụ.

Người bán đấu giá cũng có thể là doanh nghiệp được thành lập theo Luật doanh nghiệp hoạt động bán đấu giá chuyên nghiệp và không kinh doanh ngành nghề khác do Sở tư pháp quản lý về nghiệp vụ.

Người bán đấu giá là trung tâm dịch vụ bán đấu giá được thành lập theo Quyết định của Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương do Sở Tư pháp trực tiếp quản lý.

Trung tâm bán đấu giá thuộc Sở tư pháp là đơn vị hành chính sự nghiệp có thu, có tư cách pháp nhân, có tài khoản riêng và con dấu riêng.

Người bán tài sản

Người bán tài sản là chủ sở hữu tài sản hoặc là người được chủ sở hữu ủy quyền bán hoặc là người có quyền bán tài sản của người khác theo quy định của pháp luật.

Người biên soạn

Người biên soạn là người bằng lao động sáng tạo của mình để thu thập, chọn lọc tài liệu từ một hoặc nhiều tác phẩm đã có viết thành bài, thành sách hoặc cho ra đời tác phẩm mới mang tính sáng tạo.

Người biểu diễn

Người biểu diễn là người trình bày một tác phẩm văn học, nghệ thuật cho công chúng thưởng thức dưới một loại hình nghệ thuật nhất định (như ngâm thơ, diễn kịch ...)

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan trong vụ án dân sự là người tuy không khởi kiện,không bị kiện nhưng việc giải quyết vụ án dân sự có liên quan đến quyền, nghĩa vụ của họ nên họ được tự mình hoặc các đương sự khác đề nghị, và được Toà án chấp nhận đưa họ vào tham gia tố tụng với tư cách là người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan.

Họ có thể tham gia tố tụng đứng về phía nguyên đơn hoặc bị đơn, nhưng họ cũng có thể có yêu cầu độc lập.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan có yêu cầu độc lập

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan có yêu cầu độc lập là người

tham gia vào một vụ án đã xảy ra giữa nguyên đơn, bị đơn để bảo vệ quyền lợi của mình, yêu cầu của họ độc lập với yêu cầu của nguyên đơn và bị đơn.

Họ có yêu cầu độc lập vì cho rằng đối tượng đang tranh chấp là thuộc về họ chứ không phải thuộc về nguyên đơn hay bị đơn. Họ có thể chống lại cả nguyên đơn, bị đơn nhưng cũng có thể chỉ chống trả lại một bên nguyên đơn hoặc bị đơn.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan là người mà do có vụ kiện giữa nguyên đơn và bị đơn mà quyền hoặc nghĩa vụ của họ cần được giải quyết trong vụ án. Họ có thể tham gia tố tụng đứng về phía nguyên đơn hoặc bị đơn, nhưng họ cũng có thể có yêu cầu độc lập.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan tham gia tố tụng đứng về phía nguyên đơn hoặc bị đơn

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan tham gia tố tụng đứng về phía nguyên đơn hoặc bị đơn là người tham gia tố tụng nhưng họ không tự mình đề ra các yêu cầu độc lập, mà quyền và nghĩa vụ của họ phụ thuộc vào yêu cầu hay phản yêu cầu của nguyên đơn hoặc bị đơn.

Người có quyền, nghĩa vụ liên quan (trong thi hành án dân sự)

Người có quyền, nghĩa vụ liên quan là cá nhân, tổ chức có quyền, nghĩa vụ liên quan đến việc thi hành án theo quy định của Pháp lệnh Thi hành án dân sự.

Người có thẩm quyền của cơ quan tiến hành tố tụng

Người có thẩm quyền của cơ quan tiến hành tố tụng là người có thẩm quyền tiến hành các hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án, bao gồm: Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân, Chấp hành viên và Thủ trưởng của các cơ quan điều tra, Viện kiểm sát, Tòa án và cơ quan thi hành án.

Người chưa thành niên

Người chưa thành niên là người chưa đủ mười tám tuổi.

Người đại diện do đương sự ủy quyền

Người đại diện do đương sự ủy quyền là người thay mặt cho đương sự tham gia tố tụng thông qua việc ủy quyền của chính đương sự đó (trừ việc ly hôn và hủy việc kết hôn trái pháp luật).

Người đại diện cho đương sự có thể là Luật sư hoặc một người khác được đương sự làm giấy ủy quyền hay hợp đồng ủy quyền.

Người đại diện do đương sự ủy quyền thực hiện quyền và nghĩa vụ tố tụng của đương sự trong phạm vi được ủy quyền.

Người đại diện do Tòa án cử

Người đại diện do Tòa án cử là người thân thích của đương sự hoặc một thành viên của một tổ chức xã hội thay mặt cho đương sự tham gia tố tụng nhưng do Tòa án cử trong các trường hợp sau:

Không có ai đại diện cho người chưa thành niên người có nhược điểm về thể chất hoặc tâm thần, người vắng mặt không có tin tức.

Tòa án chỉ quyết định cử người đại diện cho đương sự trong trường hợp nói trên khi không có đại diện đương nhiên của họ tham gia tố tụng.

Người đại diện hợp pháp

Người đại diện hợp pháp là cá nhân, pháp nhân được ủy quyền hoặc được pháp luật quy định có quyền đại diện cho cá nhân, pháp nhân khác thực hiện các giao dịch pháp lý nhân danh và vì lợi ích của người cử đại diện.

Mặc dù đã ủy quyền cho người đại diện của mình nhưng đương sự vẫn có quyền tự mình tham gia tố tụng, hoặc Tòa án cũng có quyền triệu tập đương sự đích thân tham gia tố tụng khi xét thấy cần thiết.

Những người có nhược điểm về thể chất (mù, câm, điếc, liệt ...) không phải là những người không có năng lực hành vi, cho nên họ vẫn có quyền tham gia tố tụng, tuy nhiên họ có quyền ủy quyền cho một người khác tham gia tố tụng.

Người đại diện sở hữu công nghiệp

Người đại diện sở hữu công nghiệp là thành viên chuyên nghiệp của tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp, được Cục sở hữu công nghiệp cấp thẻ người đại diện sở hữu công nghiệp.

Người đại diện theo pháp luật

Người đại diện theo pháp luật là người đại diện do pháp luật quy định chứ không phải do các bên thỏa thuận.

Người đại diện theo pháp luật của con chưa thành niên là cha, mẹ.

Người giám hộ là người đại diện theo pháp luật của người được giám hộ.

Người đại diện theo pháp luật của người bị hạn chế năng lực hành vi dân sự do Tòa án chỉ định (khi tuyên bố một người bị hạn chế năng

lực hành vi).

Người đại diện theo pháp luật của pháp nhân là người đứng đầu pháp nhân (giám đốc doanh nghiệp, thủ trưởng cơ quan).

Chủ hộ là người đại diện theo pháp luật của hộ gia đình.

Tổ trưởng tổ hợp tác là người đại diện theo pháp luật của tổ hợp tác.

Người đại diện (trong thi hành án dân sự)

Người đại diện trong thi hành án dân sự là người đại diện theo pháp luật hoặc đại diện theo ủy quyền nhằm thực hiện quyền, nghĩa vụ của người được thi hành án, người phải thi hành án, người có quyền, nghĩa vụ liên quan đến việc thi hành án.

Người điều hành bán đấu giá

Người điều hành bán đấu giá là người do người bán đấu giá cử để điều hành cuộc bán đấu giá.

Người được giám hộ

a. Người được giám hộ là người chưa thành niên, người bị tâm thần hoặc mắc các bệnh khác mà không thể nhận thức, làm chủ được hành vi của mình.

b. Người được giám hộ bao gồm:

- Người chưa thành niên không còn cha, mẹ, không xác định được cha, mẹ hoặc cha và mẹ đều mất năng lực hành vi dân sự, bị hạn chế năng lực hành vi dân sự, bị Toà án hạn chế quyền của cha, mẹ hoặc còn cha, mẹ nhưng cha mẹ không có điều kiện chăm sóc, giáo dục người chưa thành niên đó và nếu cha, mẹ có yêu cầu.

- Người bị bệnh tâm thần hoặc mắc các bệnh khác không thể nhận thức, làm chủ được hành vi của mình.

Người được thi hành án dân sự

Người được thi hành án là cá nhân, tổ chức được hưởng quyền và lợi ích trong bản án, quyết định được thi hành theo quy định của Pháp lệnh thi hành án dân sự.

Người giám định(trong tố tụng dân sự)

Người giám định là người có kiến thức cần thiết về lĩnh vực cần giám định mà Tòa án, Viện kiểm sát trưng cầu.

Người giám định có quyền tìm hiểu những tài liệu của vụ án có liên quan đến đối tượng phải giám định; yêu cầu cơ quan trưng cầu

giám định cung cấp những tài liệu cần thiết cho việc giám định, tham dự vào việc xét hỏi và được đặt câu hỏi về những vấn đề có liên quan đến đối tượng giám định.

Người giám hộ

Người giám hộ là người (cá nhân, tổ chức hoặc cơ quan Nhà nước) được pháp luật quy định hoặc được cử để thực hiện việc chăm sóc và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người chưa thành niên, người bị bệnh tâm thần hoặc mắc các bệnh khác mà không thể nhận thức, làm chủ được hành vi của mình.

Một người có thể giám hộ cho nhiều người, nhưng một người chỉ có thể được một người giám hộ, trừ trường hợp người giám hộ là cha, mẹ hoặc ông bà theo quy định của Bộ luật dân sự.

Lưu ý: Một người có thể giám hộ cho nhiều người, nhưng một người chỉ có thể được một người giám hộ, trừ trường hợp người giám hộ là cha, mẹ hoặc ông, bà theo quy định tại khoản 2 Điều 61 hoặc khoản 3 Điều 62 của BLDS.

Người không có năng lực hành vi

Người không có năng lực hành vi là người chưa đủ mười sáu tuổi. Mọi giao dịch dân sự của người chưa đủ mười sáu tuổi đều phải do người đại diện theo pháp luật xác lập, thực hiện.

Người không có quốc tịch

Người không có quốc tịch là người không mang quốc tịch của bất kỳ nước nào, không có tư cách công dân của bất kỳ nước nào.

Người làm chứng

Người làm chứng là người biết bất cứ tình tiết nào liên quan đến vụ án được Tòa án, Viện kiểm sát triệu tập đến làm chứng.

Người làm chứng có nghĩa vụ khai trung thực những gì mà mình biết về vụ án.

Người nộp đơn

Người nộp đơn là tổ chức, cá nhân (sau đây viết tắt là chủ thể) đứng tên nộp Đơn;

Người nước ngoài (trong quan hệ dân sự)

Người nước ngoài là người không có quốc tịch Việt Nam, bao gồm công dân nước ngoài và người không có quốc tịch.

Người phải thi hành án dân sự

Người phải thi hành án là cá nhân, tổ chức phải thực hiện nghĩa vụ trong bản án, quyết định được thi hành theo quy định của Pháp lệnh Thi hành án dân sự.

Người phóng tác

Người phóng tác là người bằng lao động sáng tạo của mình để viết thành một tác phẩm mới dựa theo nội dung của tác phẩm đã có sẵn của người khác. Người phóng tác có thể chuyển đổi loại hình nghệ thuật để thể hiện nội dung tư tưởng theo một yêu cầu nhất định.

Người sử dụng đất

Người sử dụng đất là người được Nhà nước giao đất, cho thuê đất, công nhận quyền sử dụng đất,nhận quyền sử dụng đất từ người khác; là người trực tiếp thực hiện ý đồ sử dụng đất của Nhà nước nhằm khai thác các thuộc tính có ích của đất phục vụ cho việc phát triển kinh tế.

Người sử dụng đất có thể là tổ chức, hộ gia đình hoặc cá nhân.

Người tiến hành bán đấu giá

Người tiến hành bán đấu giá là người do ban đấu giá cử ra để điều hành cuộc bán đấu giá.

Người tham gia đấu giá

Người tham gia đấu giá là cá nhân, tổ chức tham gia vào cuộc bán đấu giá.

Người thành niên

Người thành niên là người đủ mười tám tuổi trở lên.

Người thừa kế

Người thừa kế là người được hưởng di sản của người chết để lại.

Theo quy định của Bộ luật dân sự, người thừa kế bao gồm: Người thừa kế theo di chúc và người thừa kế theo pháp luật.

Nhà biệt thự

Nhà biệt thự là ngôi nhà riêng biệt có sân vườn, có hàng rào, xây bằng gạch, ngói hay bê tông cốt thép, kiến trúc mỹ thuật, tiện nghi sinh hoạt đầy đủ, mỗi tầng có ít nhất hai phòng để ở quay mặt ra sân hay vườn (không kể phòng tiếp khách và phòng ăn riêng). Biệt thự phân ra 4 hạng:

a. Biệt thự giáp tường;

b. Biệt thự song đôi;

c. Biệt thự riêng biệt;

d. Biệt thự sang trọng riêng biệt.

Nhà làm việc của cơ quan hành chính sự nghiệp

- Nhà làm việc của cơ quan hành chính sự nghiệp bao gồm: Nhà làm việc và nhà công vụ của cơ quan hành chính sự nghiệp;

- Nhà làm việc của các cơ quan hành chính sự nghiệp là tài sản thuộc sở hữu Nhà nước được hình thành từ nguồn vốn ngân sách, được Nhà nước giao cho các đơn vị hành chính sự nghiệp quản lý và sử dụng.

Nhà ở chung

Nhà ở chung là nhà ở có nhiều hộ cùng ở.

Nhà ở sang trọng có sân vườn

Nhà ở sang trọng có sân vườn là nhà ở có chất lượng sử dụng khá hoặc trung bình; sân vườn được khai thác để có thêm thu nhập.

Nhà tạm

Nhà tạm là loại nhà không đảm bảo mục đích sử dụng; tiện nghi tối thiểu, thiếu các diện tích đảm bảo nhu cầu sinh hoạt tối thiểu. Bếp, vệ sinh xây dựng bằng các vật liệu tạm thời, dễ cháy, có niên hạn sử dụng dưới năm năm.

Nhãn hiệu hàng hóa

Nhãn hiệu hàng hóa là những nhãn hiệu dùng để phân biệt hàng hóa, dịch vụ cùng loại của các cơ sở sản xuất kinh doanh khác nhau. Nhãn hiệu hàng hóa có thể là từ ngữ, hình ảnh hoặc sự kết hợp các yếu tố đó, được thể hiện bằng một hoặc nhiều màu sắc.

Nhà chung cư

Nhà chung cư là nhà nhiều tầng, nhiều hộ ở; có cấu trúc kiểu căn hộ khép kín; có lối đi, cầu thang chung và hệ thống kết cấu hạ tầng sử dụng chung;

Nhầm lẫn trong giao dịch dân sự

Nhầm lẫn trong giao dịch dân sự là việc các bên giao kết hợp đồng nghĩ rằng mình đang thỏa thuận về một điều kiện cụ thể, song mỗi bên lại có nhận thức khác nhau về điều kiện đó (hay đó là sự hình dung sai về đối tượng hay về một điều khoản của hợp đồng).

Nhuận bút

Nhuận bút là khoản tiền mà nhà xuất bản, các tòa soạn báo ... sử dụng tác phẩm văn học, nghệ thuật, khoa học, kỹ thuật phải trả cho tác giả hoặc người thừa kế của tác giả.

Chế độ nhuận bút được tính theo thang cơ bản gồm: Nhuận bút cơ bản, nhuận bút số lượng, nhuận bút tái bản.

Nhuận bút khuyến khích

Nhuận bút khuyến khích là khoản tiền do bên sử dụng tác phẩm trả thêm cho tác giả nhằm khuyến khích tác giả sáng tạo tác phẩm thuộc loại đề tài và những trường hợp đặc biệt quy định.

P

Phạt vi phạm

1. Phạt vi phạm là biện pháp bảo đảm thực hiện nghĩa vụ được áp dụng theo thỏa thuận hoặc theo quy định của pháp luật, theo đó bên vi phạm nghĩa vụ phải nộp khoản tiền cho bên có quyền bị vi phạm.

2- Mức phạt vi phạm do các bên thỏa thuận. Thỏa thuận về phạt vi phạm phải được lập thành văn bản, có thể thành văn bản riêng hoặc ghi trong hợp đồng chính.

3- Tuy nhiên các bên có thể thỏa thuận về việc bên vi phạm nghĩa vụ chỉ phải nộp tiền phạt vi phạm mà không phải bồi thường thiệt hại hoặc vừa phải nộp phạt vi phạm và vừa phải bồi thường thiệt hại; nếu không có thỏa thuận trước về mức bồi thường thiệt hại thì phải bồi thường toàn bộ thiệt hại.

Trong trường hợp các bên không có thỏa thuận về bồi thường thiệt hại thì bên vi phạm nghĩa vụ chỉ phải nộp tiền phạt vi phạm.

Phần sở hữu chung trong nhà chung cư

Phần sở hữu chung trong nhà chung cư bao gồm phần diện tích còn lại (trừ phần diện tích thuộc sở hữu riêng; phần không gian và hệ thống kết cấu chịu lực, trang thiết bị kỹ thuật dùng chung nhà trong chung cư (khung cột, tường, sàn, mái, sân thượng, cầu thang bộ, cầu thang máy, đường thoát hiểm, lồng xả rác, hộp kỹ thuật, nơi để xe; hệ thống cấp điện, nước, ga, thông tin liên lạc, phát thanh, truyền hình,

thoát nước, bể phốt, thu lôi, cứu hoả ...); hệ thống kết cấu hạ tầng kỹ thuật ngoài nhà gắn với nhà chung cư đó.

Phần sở hữu riêng trong nhà chung cư

Phần sở hữu riêng trong nhà chung cư bao gồm phần diện tích bên trong căn hộ (bao gồm cả diện tích ban công, lô gia gắn liền với căn hộ đó); phần diện tích khác như: cửa hàng, ki-ốt, siêu thị, văn phòng và những phần khác được công nhận là sở hữu riêng theo quy định của pháp luật;

Pháp nhân

Pháp nhân là một tổ chức có đủ các điều kiện sau đây:

1. Được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền thành lập, cho phép thành lập, đăng ký hoặc công nhận;

2. Có cơ cấu chặt chẽ;

3. Có tài sản độc lập với cá nhân, tổ chức khác và tự chịu trách nhiệm bằng tài sản đó;

4. Nhân danh mình tham gia các quan hệ pháp luật một cách độc lập.

Pháp nhân nước ngoài

Pháp nhân nước ngoài là tổ chức có tư cách pháp nhân theo quy định của nước ngoài.

Phân vùng đất đai tại nông thôn

Phân vùng đất đai ở nông thôn là việc phân định quỹ đất gồm các loại đất trong vùng có điều kiện đất đai, thổ nhưỡng, khí hậu tương đồng. Trên cơ sở đó phân ra các loại đất tại vùng: đồng bằng, trung du, miền núi để định giá.

Phúc thẩm dân sự

Phúc thẩm dân sự là việc Tòa án cấp trên trực tiếp giải quyết bản án, quyết định (quyết định đình chỉ, quyết định tạm đình chỉ) sơ thẩm của Tòa án cấp sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật khi có kháng cáo, kháng nghị theo quy định của pháp luật.

Phục hồi di tích lịch sử – văn hoá, danh lam thắng cảnh

Phục hồi di tích lịch sử – văn hoá, danh lam thắng cảnh là hoạt

động nhằm phục dựng lại di tích lịch sử – văn hoá, danh lam thắng cảnh đã hủy hoại trên cơ sở các cứ liệu khoa học và di tích lịch sử – văn hoá, danh lam thắng cảnh đó.

Phương tiện chứng minh

Phương tiện chứng minh là công cụ pháp lý được Tòa án sử dụng trong quá trình chứng minh nhằm làm sáng tỏ các tình tiết vụ án.

Phí bảo hiểm

1. Phí bảo hiểm là khoản tiền mà bên mua bảo hiểm phải đóng cho bên bảo hiểm.

Thời hạn đóng phí bảo hiểm theo thỏa thuận hoặc theo quy định của pháp luật. Phí bảo hiểm có thể đóng một lần hoặc theo định kỳ.

2. Trong trường hợp bên mua bảo hiểm chậm đóng phí bảo hiểm theo định kỳ thì bên bảo hiểm ấn định một thời hạn để bên mua bảo hiểm đóng phí bảo hiểm; nếu hết thời hạn đó mà bên mua bảo hiểm không đóng phí bảo hiểm thì hợp đồng chấm dứt.

Q

Quan hệ dân sự có yếu tố nước ngoài

Quan hệ dân sự có yếu tố nước ngoài là quan hệ dân sự thuộc một trong các trường hợp sau đây:

a. Có người nước ngoài, pháp nhân nước ngoài tham gia;

b. Căn cứ để xác lập, thay đổi, chấm dứt ở nước ngoài;

c. Tài sản liên quan đến quan hệ đó ở nước ngoài.

Quá trình lao động

Quá trình lao động: Là quá trình làm việc theo hợp đồng, bao gồm cả lao động trong và ngoài giờ, thời gian đi công tác và quá trình đi và về giữa nơi ở và nơi làm việc

Quốc tịch

Quốc tịch là mối quan hệ pháp lý giữa người dân với một Nhà nước nhất định. Mối quan hệ này được biểu hiện ở tổng thể các quyền và nghĩa vụ của người dân được pháp luật Nhà nước đó quy định và bảo đảm thực hiện.

Quỹ nhuận bút

Quỹ nhuận bút là khoản tiền do bên sử dụng tác phẩm lập ra để trả nhuận bút, thù lao và các lợi ích vật chất khác.

Quyền chiếm hữu đất đai của Nhà nước

Quyền chiếm hữu đất đai của Nhà nước là quyền của Nhà nước nắm giữ, kiểm soát toàn bộ đất đai. Quyền này không bị hạn chế về không gian, thời gian đối với vốn đất nằm trong lãnh thổ quốc gia.

Quyền dân sự

Quyền dân sự là khả năng được phép xử sự theo một cách nhất định hoặc được yêu cầu người khác thực hiện những hành vi nhất định để thỏa mãn lợi ích của mình. Khả năng đó được bảo đảm bằng sự cưỡng chế của Nhà nước.

Quyền định đoạt đất đai của Nhà nước

Quyền định đoạt đất đai của Nhà nước là quyền quyết định số phận pháp lý của đất đai. Quyền này hoàn toàn thuộc về Nhà nước mà không một chủ thể sử dụng đất nào khác có được.

Quyền kết hôn

Quyền kết hôn là một quyền dân sự, theo đó nam hoặc nữ có quyền kết hôn với nhau nhưng phải tuân theo các quy định của Luật hôn nhân và gia đình.

Quyền lưu cư

Quyền lưu cư là quyền của người ở thuê,ở nhờ được tiếp tục ở lại nhà đã thuê, đã ở nhờ (theo hợp đồng với chủ sở hữu) một thời gian nhất định sau khi hợp đồng đã hết hạn, khi có những điều kiện do pháp luật quy định.

Quyền ly hôn

Quyền ly hôn là một quyền dân sự, theo đó có vợ hoặc chồng hoặc cả vợ chồng có quyền yêu cầu Tòa án chấm dứt quan hệ hôn nhân.

Quyền sở hữu công nghiệp

Quyền sở hữu công nghiệp là quyền sở hữu của cá nhân, pháp nhân đối với sáng chế, giải pháp hữu ích, kiểu dáng công nghiệp, nhãn hiệu hàng hóa, quyền sử dụng đối với tên gọi xuất xứ hàng hóa và quyền sở hữu đối với các đối tượng khác do pháp luật quy định.

Quyền sử dụng đất (theo nghĩa hẹp)

Quyền sử dụng đất là quyền của người sử dụng đất được thực hiện

khai thác những thuộc tính có ích từ đất theo đúng quy định của Luật đất đai, cụ thể là:

- Sản xuất nông nghiệp (trồng trọt, chăn nuôi, nuôi trồng thủy sản ...);

- Làm nhà ở, công trình kiến trúc phục vụ đời sống;

- Sản xuất và khai thác đá, đất, cát, làm đồ gốm, gạch, ngói, vật liệu xây dựng khác ...

- Chuyển quyền sử dụng đất (gồm có 7 hình thức: chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, thế chấp, góp vốn, tặng cho, thừa kế quyền sử dụng đất).

Quyền sử dụng đất đai của Nhà nước

Quyền sử dụng đất đai của Nhà nước là quyền của Nhà nước trực tiếp sử dụng hoặc không trực tiếp sử dụng, mà giao cho các tổ chức, hộ gia đình hoặc cá nhân sử dụng theo quy hoạch và lợi ích xã hội.

Quyền tác giả

Quyền tác giả là quyền dân sự của người trực tiếp sáng tạo ra toàn bộ hoặc một phần tác phẩm văn học, nghệ thuật, khoa học và kỹ thuật (được quy định cụ thể trong Bộ luật dân sự).

Quyền thừa kế của cá nhân

Quyền thừa kế của cá nhân là quyền của cá nhân được lập di chúc để định đoạt tài sản của mình, để lại tài sản của mình cho người thừa kế theo pháp luật, quyền hưởng di sản theo di chúc hoặc theo pháp luật.

Quyết định của trọng tài nước ngoài

Quyết định của Trọng tài nước ngoài được hiểu là quyết định được tuyên ở ngoài lãnh thổ Việt Nam của trọng tài do các bên thỏa thuận lựa chọn, để giải quyết tranh chấp phát sinh từ các quan hệ pháp luật thương mại.

Quyết định của Trọng tài nước ngoài bao gồm quyết định của Trọng tài được tuyên tại lãnh thổ Việt Nam, nhưng không do Trọng tài Việt Nam tuyên.

Quyết định đưa vụ án ra xét xử

Quyết định đưa vụ án ra xét xử là văn bản áp dụng pháp luật do Tòa án nhân dân ban hành trong thời hạn chuẩn bị xét xử vụ án (do pháp luật về tố tụng dân sự quy định).

Quyền định đoạt tài sản

1- Quyền định đoạt là quyền chuyển giao quyền sở hữu tài sản (như bán, tặng, cho, để lại thừa kế...) hoặc từ bỏ quyền sở hữu đó.

Lưu ý:

- Việc định đoạt tài sản phải do người có năng lực hành vi dân sự thực hiện theo quy định của pháp luật.

- Trong trường hợp pháp luật có quy định trình tự, thủ tục định đoạt tài sản thì phải tuân theo trình tự, thủ tục đó.

2- Chủ sở hữu có quyền bán, trao đổi, tặng cho, cho vay, để thừa kế, từ bỏ hoặc thực hiện các hình thức định đoạt khác phù hợp với quy định của pháp luật đối với tài sản.

Quyền chiếm hữu tài sản

Quyền chiếm hữu tài sản là quyền nắm giữ, quản lý tài sản (Ví dụ: Một người đang cất giữ tài sản là 1.000.000đ tiền đồng Việt Nam; một người đang quản lý tài sản của người mà mình giám hộ).

Quyền nhân thân

Quyền nhân thân (được quy định trong BLDS) là quyền dân sự gắn liền với mỗi cá nhân, không thể chuyển giao cho người khác, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

Quyền sở hữu

Quyền sở hữu bao gồm quyền chiếm hữu, quyền sử dụng và quyền định đoạt tài sản của chủ sở hữu theo quy định của pháp luật.

Chủ sở hữu là cá nhân, pháp nhân, chủ thể khác có đủ ba quyền là quyền chiếm hữu, quyền sử dụng, quyền định đoạt tài sản.

Lưu ý: Chủ sở hữu được thực hiện mọi hành vi theo ý chí của mình đối với tài sản nhưng không được gây thiệt hại hoặc làm ảnh hưởng đến lợi ích của Nhà nước, lợi ích công cộng, quyền, lợi ích hợp pháp của người khác (Đây là nguyên tắc quy định tại Điều 165 BLDS).

- Chủ sở hữu phải chịu rủi ro khi tài sản bị tiêu hủy hoặc bị hư hỏng do sự kiện bất khả kháng, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác.

Quyền sử dụng tài sản

Quyền sử dụng tài sản là quyền khai thác công dụng, hưởng hoa lợi, lợi tức từ tài sản.

Trong trường hợp chủ sở hữu thực hiện quyền sử dụng tài sản thuộc sở hữu của mình thì chủ sở hữu được khai thác công dụng, hưởng hoa lợi, lợi tức từ tài sản theo ý chí của mình nhưng không được gây thiệt hại hoặc làm ảnh hưởng đến lợi ích của Nhà nước, lợi ích công cộng, quyền, lợi ích hợp pháp của người khác.

Quyền tài sản

Quyền tài sản là quyền trị giá được bằng tiền và có thể chuyển giao trong giao dịch dân sự, kể cả quyền sở hữu trí tuệ (Ví dụ: Quyền sử dụng đất).

S

Sáng chế

Sáng chế là giải pháp kỹ thuật mới so với trình độ kỹ thuật trên thế giới, có trình độ sáng tạo, có khả năng áp dụng trong các lĩnh vực kinh tế xã hội.

Sao chép tác phẩm

Sao chép tác phẩm là việc thể hiện lại phần trọng yếu hoặc toàn bộ tác phẩm dưới bất kỳ hình thức vật chất nào.

Sao chép tác phẩm kiến trúc

Sao chép tác phẩm kiến trúc là hành vi vẽ lại một phần hoặc toàn bộ tác phẩm kiến trúc.

Sao chụp tác phẩm

Sao chụp tác phẩm được hiểu là hành vi sao chép y nguyên tác phẩm hoặc một phần tác phẩm bằng cách photocopy, chụp ảnh hay các cách tương tự khác.

Sao chụp tác phẩm kiến trúc

Sao chụp tác phẩm kiến trúc là hành vi làm ra các bản sao giống hệt như tác phẩm kiến trúc hoặc một phần tác phẩm kiến trúc bằng cách chụp ảnh, photocopy hoặc bằng các phương pháp tương tự khác.

Sáng tạo

Sáng tạo văn học, nghệ thuật, khoa học là hoạt động tư duy của tác giả trực tiếp làm ra một phần hoặc toàn bộ tác phẩm được thể hiện dưới một hình thức vật chất nhất định.

Sáng tạo tác phẩm kiến trúc

Sáng tạo tác phẩm kiến trúc được hiểu là hoạt động tư duy của tác giả trực tiếp làm ra một phần hoặc toàn bộ tác phẩm thể hiện dưới dạng bản vẽ thiết kế.

Sở hữu của tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp

Sở hữu của tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp là sở hữu của cả tổ chức đó nhằm thực hiện mục đích chung của các thành viên được quy định trong điều lệ.

Tài sản được hình thành từ nguồn đóng góp của các thành viên, tài sản được tặng cho chung hoặc từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật là tài sản thuộc sở hữu của tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp đó.

Sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội

Sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội là sở hữu của tổ chức đó nhằm thực hiện mục đích chung quy định trong điều lệ.

Tài sản được hình thành từ nguồn đóng góp của các thành viên, tài sản được tặng cho chung và từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật là tài sản thuộc sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội.

Tài sản thuộc hình thức sở hữu nhà nước đã chuyển giao quyền sở hữu cho tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội là tài sản thuộc sở hữu của tổ chức đó.

Lưu ý: Tài sản thuộc hình thức sở hữu nhà nước giao cho tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội để quản lý và sử dụng thì không thuộc sở hữu của tổ chức đó (Ví dụ: Quyền sử dụng đất mà nhà nước giao cho tổ chức để xây dựng trụ sở).

Sở hữu chung

1- Sở hữu chung là sở hữu của nhiều chủ sở hữu đối với tài sản (Ví dụ: Tài sản của vợ chồng là sở hữu chung).

- Sở hữu chung bao gồm sở hữu chung theo phần và sở hữu chung hợp nhất.

- Tài sản thuộc hình thức sở hữu chung là tài sản chung.

2- Quyền sở hữu chung được xác lập theo thỏa thuận của các chủ sở hữu, theo quy định của pháp luật hoặc theo tập quán.

Sở hữu chung của cộng đồng

1. Sở hữu chung của cộng đồng là sở hữu của dòng họ, thôn, ấp, làng, bản, buôn, sóc, cộng đồng tôn giáo và các cộng đồng dân cư khác đối với tài sản được hình thành theo tập quán, tài sản do các thành viên của cộng đồng cùng nhau đóng góp, quyên góp, được tặng cho chung hoặc từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật nhằm mục đích thỏa mãn lợi ích chung hợp pháp của cả cộng đồng.

2. Các thành viên của cộng đồng cùng quản lý, sử dụng, định đoạt tài sản chung theo thỏa thuận hoặc theo tập quán, vì lợi ích của cộng đồng nhưng không được trái pháp luật, đạo đức xã hội.

3. Tài sản chung của cộng đồng là tài sản chung hợp nhất.

Sở hữu chung của vợ chồng

1. Sở hữu chung của vợ chồng là sở hữu chung hợp nhất.

2. Vợ chồng cùng nhau tạo lập, phát triển khối tài sản chung bằng công sức của mỗi người; có quyền ngang nhau trong việc chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản chung.

3. Vợ chồng cùng bàn bạc, thỏa thuận hoặc ủy quyền cho nhau chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản chung.

4. Tài sản chung của vợ chồng có thể phân chia theo thỏa thuận hoặc theo quyết định của Toà án.

Sở hữu chung hỗn hợp

1. Sở hữu chung hỗn hợp là sở hữu đối với tài sản do các chủ sở hữu thuộc các thành phần kinh tế khác nhau góp vốn để sản xuất, kinh doanh thu lợi nhuận.

2. Tài sản được hình thành từ nguồn vốn góp của các chủ sở hữu, lợi nhuận hợp pháp thu được từ hoạt động sản xuất, kinh doanh hoặc từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật là tài sản thuộc sở hữu chung hỗn hợp.

3. Việc chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản thuộc sở hữu chung hỗn hợp phải tuân theo quy định tại Điều 216 của BLDS và các quy định của pháp luật có liên quan đến việc góp vốn, tổ chức, hoạt động sản xuất, kinh doanh, quản lý, điều hành, trách nhiệm về tài sản và phân chia lợi nhuận.

Sở hữu chung hợp nhất

1. Sở hữu chung hợp nhất là sở hữu chung mà trong đó phần

quyền sở hữu của mỗi chủ sở hữu chung không được xác định đối với tài sản chung.

Sở hữu chung hợp nhất bao gồm sở hữu chung hợp nhất có thể phân chia (Ví dụ: Tài sản chung của vợ chồng khi ly hôn có thể phân chia được) và sở hữu chung hợp nhất không phân chia (Ví dụ: Di sản dùng để thờ cúng).

2. Các chủ sở hữu chung hợp nhất có quyền, nghĩa vụ ngang nhau đối với tài sản thuộc sở hữu chung.

Sở hữu chung theo phần

1. Sở hữu chung theo phần là sở hữu chung mà trong đó phần quyền sở hữu của mỗi chủ sở hữu được xác định đối với tài sản chung (Ví dụ: A và B mua một căn nhà mà phần vốn góp của mỗi bên là 60% và 40%).

2. Mỗi chủ sở hữu chung theo phần có quyền, nghĩa vụ đối với tài sản thuộc sở hữu chung tương ứng với phần quyền sở hữu của mình, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Sở hữu tư nhân

- Sở hữu tư nhân là sở hữu của cá nhân đối với tài sản hợp pháp của mình.

- Sở hữu tư nhân bao gồm sở hữu cá thể, sở hữu tiểu chủ, sở hữu tư bản tư nhân.

Sữa chữa đột xuất nhà chung cư

Sữa chữa đột xuất nhà chung cư là việc sử chữa không theo chu kỳ quy định để khắc phục những hư hỏng phát sinh.

Sở hữu tập thể

Sở hữu tập thể là sở hữu của hợp tác xã hoặc các hình thức kinh tế tập thể ổn định khác do cá nhân hộ gia đình cùng góp vốn, góp sức hợp tác sản xuất, kinh doanh nhằm thực hiện mục đích chung được quy định trong điều lệ, theo nguyên tắc tự nguyện, bình đẳng, dân chủ, cùng quản lý và cùng hưởng lợi.

Sơ thẩm dân sự

Sơ thẩm dân sự là việc kiểm tra, đánh giá lại toàn bộ chứng cứ đã

thu thập được trong quá trình điều tra và trên cơ sở đó vận dụng đúng đắn pháp luật dân sự (pháp luật về nội dung) để giải quyết chính xác quyền và nghĩa vụ của đương sự trong vụ án.

Sự kiện bất khả kháng

Sự kiện bất khả kháng là sự kiện xảy ra một cách khách quan không thể lường trước được và không thể khắc phục được mặc dù đã áp dụng mọi biện pháp cần thiết và khả năng cho phép (Ví dụ: Một người là thuyền viên đi tàu biển gặp bão và tàu bị hư trôi dạt qua nước khác).

Sự kiện bảo hiểm

Sự kiện bảo hiểm là sự kiện khách quan do các bên thỏa thuận hoặc pháp luật quy định mà khi sự kiện đó xảy ra, thì bên bảo hiểm phải trả tiền bảo hiểm cho bên được bảo hiểm.

Sự kiện pháp lý

Sự kiện pháp lý là những sự kiện xảy ra trong thực tế được pháp luật quy định là có giá trị làm phát sinh, thay đổi hay chấm dứt quan hệ pháp luật dân sự.

T

Tác giả

1. Người sáng tạo tác phẩm văn học, nghệ thuật, khoa học (sau đây gọi chung là tác phẩm) là tác giả của tác phẩm đó.

Trong trường hợp có hai người hoặc nhiều người cùng sáng tạo ra tác phẩm thì những người đó là các đồng tác giả.

2. Người sáng tạo ra tác phẩm phái sinh từ tác phẩm của người khác, bao gồm tác phẩm được dịch từ ngôn ngữ này sang ngôn ngữ khác, tác phẩm phóng tác, cải biên, chuyển thể, biên soạn, chú giải, tuyển chọn là tác giả của tác phẩm phái sinh đó.

Tình thế cấp thiết

Tình thế cấp thiết là tình thế của người vì muốn tránh một nguy cơ đang thực tế đe dọa trực tiếp lợi ích của Nhà nước, của tập thể, quyền, lợi ích hợp pháp của mình hoặc của người khác mà không còn cách nào khác là phải có hành động gây một thiệt hại nhỏ hơn thiệt hại cần ngăn chặn.

Ví dụ: Nhà bên cạnh bị cháy có nguy cơ bị lây lan rộng ra các nhà khác thì những người khác có thể áp dụng các biện pháp cần thiết kể cả đập bỏ nhà liền kề để ngăn chặn đám cháy.

Trong tình thế cấp thiết, chủ sở hữu tài sản không được cản trở người khác dùng tài sản của mình hoặc cản trở người khác gây thiệt hại đối với tài sản đó để ngăn chặn, làm giảm mối nguy hiểm hoặc thiệt hại lớn hơn có nguy cơ xảy ra.

Lưu ý: Gây thiệt hại trong tình thế cấp thiết không phải là hành vi xâm phạm quyền sở hữu. Chủ sở hữu được bồi thường thiệt hại theo quy định tại khoản 3 Điều 614 của BLDS.

Tài sản

Tài sản bao gồm vật, tiền, giấy tờ có giá và các quyền tài sản (Điều 163 BLDS).

- Vật: Là những tài sản thể hiện dưới hình thức nhất định có khối lượng, trọng lượng và hình dáng cụ thể như: bàn, ghế, tủ, quạt máy ...

- Tiền: Gồm tiền đồng Việt Nam và ngoại tệ.

- Giấy tờ có giá: Ngân phiếu, séc ...

- Quyền tài sản: như quyền sở hữu tác phẩm, quyền sở hữu công nghiệp ...

Tài sản thuộc hình thức sở hữu tư nhân

Tài sản thuộc sở hữu tư nhân là thu nhập hợp pháp, của cải để dành, nhà ở, tư liệu sinh hoạt, tư liệu sản xuất, vốn, hoa lợi, lợi tức và các tài sản hợp pháp khác của cá nhân.

Tài sản hợp pháp thuộc hình thức sở hữu tư nhân không bị hạn chế về số lượng, giá trị.

Lưu ý: Cá nhân không được sở hữu đối với tài sản mà pháp luật quy định không thể thuộc hình thức sở hữu sở hữu tư nhân.

Tác giả sáng chế, giải pháp hữu ích, kiểu dáng công nghiệp

Tác giả sáng chế, giải pháp hữu ích, kiểu dáng công nghiệp là người sáng tạo ra sáng chế, giải pháp hữu ích, kiểu dáng công nghiệp đó.

Tác phẩm âm nhạc và khí nhạc

Tác phẩm âm nhạc và khí nhạc là tác phẩm được thể hiện bằng giọng hát, nhạc cụ.

Tác phẩm báo chí

Tác phẩm báo chí gồm báo tin, báo nói, báo hình bằng tiếng Việt, tiếng các dân tộc thiểu số Việt Nam, tiếng nước ngoài.

Tác phẩm kiến trúc

Tác phẩm kiến trúc là các bản vẽ thiết kế hệ thống ý tưởng sáng tạo về ngôi nhà, công trình xây dựng, quy hoạch không gian đã hoặc chưa xây dựng.

Tác phẩm lần đầu tiên được công bố, phổ biến tại Việt Nam

Tác phẩm lần đầu tiên được công bố, phổ biến tại Việt Nam là tác phẩm của người nước ngoài, pháp nhân nước ngoài chưa được công bố, phổ biến ở bất kỳ nước nào trước khi công bố, phổ biến tại Việt Nam.

Tác phẩm được coi là tác phẩm lần đầu tiên được công bố, phổ biến tại Việt Nam khi tác phẩm đó được công bố, phổ biến ở Việt Nam trong thời hạn 30 ngày kể từ ngày tác phẩm đó được công bố, phổ biến lần đầu tiên ở bất kỳ nước nào.

Tai nạn lao động

Tai nạn lao động: Là tai nạn gây tổn thương cho bất kỳ bộ phận chức năng nào của cơ thể người lao động hoặc gây tử vong, xảy ra trong quá trình lao động, gắn liền với việc thực hiện công việc nhiệm vụ lao động.

Tài sản bán đấu giá

Tài sản bán đấu giá có thể là động sản, bất động sản được phép giao dịch.

Tài sản bảo đảm

Tài sản bảo đảm là tài sản của bên bảo đảm dùng để cầm cố, thế chấp, bảo lãnh để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ đối với bên nhận bảo đảm.

Tài sản bảo đảm vay

Tài sản bảo đảm vay là tài sản của khách hàng vay, của bên bảo lãnh để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ trả nợ, bao gồm: tài sản thuộc quyền sở hữu, giá trị quyền sử dụng đất của khách hàng vay, của bên bảo lãnh; tài sản thuộc quyền quản lý, sử dụng của khách hàng vay, của bên bảo lãnh là doanh nghiệp nhà nước; tài sản hình thành từ vốn vay.

Tài sản của tổ hợp tác

a. Tài sản của tổ hợp tác là tài sản do các tổ viên đóng góp, cùng tạo lập và được tặng, cho chung.

b. Các tổ viên quản lý và sử dụng tài sản của tổ theo phương thức đã thỏa thuận.

c. Việc định đoạt tài sản là tư liệu sản xuất của tổ hợp tác phải được toàn thể tổ viên đồng ý.

Tài sản hình thành trong tương lai

Tài sản hình thành trong tương lai là động sản, bất động sản hình thành sau thời điểm ký kết giao dịch bảo đảm và sẽ thuộc quyền sở hữu của bên bảo đảm như hoa lợi, lợi tức, tài sản hình thành từ vốn vay, công trình đang xây dựng, các tài sản khác mà bên bảo đảm có quyền nhận.

Tài sản thuộc quyền sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội

a. Tài sản thuộc quyền sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội là tài sản được hình thành từ nguồn đóng góp của các thành viên, tài sản được tặng cho chung và từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật.

Tài sản thuộc sở hữu toàn dân mà Nhà nước đã chuyển giao quyền sở hữu cho các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội là tài sản thuộc sở hữu của tổ chức đó.

b. Tài sản thuộc sở hữu toàn dân mà Nhà nước giao cho tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội để quản lý và sử dụng, thì không thuộc sở hữu của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội.

Tài sản thuộc sở hữu của tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp

Tài sản thuộc sở hữu của tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp là tài sản được hình thành từ nguồn đóng góp của các thành viên, tài sản được tặng cho chung, hoặc từ các nguồn khác phù hợp với quy định của pháp luật.

Tài sản thuộc sở hữu hỗn hợp

Tài sản thuộc sở hữu hỗn hợp là tài sản được hình thành từ nguồn vốn góp của các chủ sở hữu, lợi nhuận hợp pháp thu được từ hoạt động sản xuất kinh doanh hoặc từ các nguồn khác phù hợp với quy định của

pháp luật.

Tài sản thuộc sở hữu tập thể

Tài sản thuộc sở hữu tập thể là tài sản được hình thành từ nguồn vốn đóng góp của các thành viên, thu nhập hợp pháp do sản xuất, kinh doanh, được Nhà nước hỗ trợ hoặc từ các ngồn khác phù hợp với quy định của pháp luật.

Tài sản thuộc sở hữu toàn dân

Tài sản thuộc sở hữu toàn dân bao gồm: đất đai, rừng núi, sông hồ, nguồn nước, tài nguyên trong lòng đất, nguồn lợi ở vùng biển, thềm lục địa và vùng trời, phần vốn và tài sản do Nhà nước đầu tư vào xí nghiệp, công trình thuộc các ngành và lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, khoa học, kỹ thuật, ngoại giao, quốc phòng, an ninh cùng các tài sản khác mà pháp luật quy định là của Nhà nước (đều thuộc sở hữu toàn dân).

Tạm đình chỉ việc giải quyết vụ án dân sự

Tạm đình chỉ việc giải quyết vụ án dân sự là sau khi Tòa án đã thụ lý vụ án phát hiện thấy có những căn cứ do luật định không thể giải quyết tiếp vụ án thì phải tạm ngừng việc giải quyết vụ án đó. Sau khi những lý do (căn cứ) để tạm ngừng giải quyết không còn nữa thì Tòa án tiếp tục giải quyết vụ án đó.

Việc tạm đình chỉ vụ án được Tòa án thực hiện bằng việc ra quyết định (quyết định tạm đình chỉ việc giải quyết vụ án).

Những căn cứ để Tòa án tạm đình chỉ việc giải quyết vụ án gồm:

a. Một bên đương sự là cá nhân đã chết, cơ quan, tổ chức đã sáp nhập, chia tách, giải thể mà chưa có cá nhân, cơ quan, tổ chức kế thừa quyền và nghĩa vụ tố tụng của cá nhân, cơ quan, tổ chức đó.

b. Một bên đương sự là cá nhân mất năng lực hành vi mà chưa xác định được người đại diện theo pháp luật.

c. Cần đợi kết quả giải quyết vụ án khác có liên quan hoặc sự việc đã được pháp luật quy định là phải do cơ quan, tổ chức khác giải quyết trước mới giải quyết được vụ án.

d. Các trường hợp khác do pháp luật quy định.

Tạm ứng án phí dân sự sơ thẩm

Tạm ứng án phí dân sự sơ thẩm là số tiền mà người khởi kiện, người có yêu cầu độc lập phải nộp theo quy định của Bộ luật tố tụng dân sự, trừ trường hợp họ được miễn án phí hoặc được miễn nộp tiền

tạm ứng án phí. Hết thời hạn quy định mà không nộp tiền tạm ứng án phí thông báo của Toà án thì Tòa án không thụ lý vụ án hoặc không giải quyết yêu cầu của họ.

Tảo hôn

Tảo hôn là việc nam nữ kết hôn mà một trong hai bên chưa đủ tuổi kết hôn do Luật hôn nhân và gia đình quy định.

Tác giả khuyết danh

Tác giả khuyết danh là tác phẩm không có tên tác giả (tên thật hoặc bút danh) tên tác phẩm khi công bố.

Tác phẩm di cảo

Tác phẩm di cảo là tác phẩm được công bố lần đầu sau khi tác giả chết.

Tác phẩm gốc

Tác phẩm gốc là tác phẩm được sử dụng để tạo ra tác phẩm dịch, phóng tác, biên soạn, cải biên, chuyển thể, tuyển tập, hợp tuyển, chú giải.

Tác phẩm kiến trúc

Tác phẩm kiến trúc (theo quy định tại khoản 8 Điều 4 Nghị định 76/CP) là các bản vẽ thiết kế thể hiện ý tưởng sáng tạo về ngôi nhà, công trình xây dựng, quy hoạch không gian (quy hoạch xây dựng) đã hoặc chưa xây dựng.

Tác phẩm kiến trúc bao gồm các bản vẽ thiết kế về mặt bằng, mặt đứng, mặt cắt, phối cảnh, thể hiện ý tưởng sáng tạo về ngôi nhà, công trình, tổ hợp công trình kiến trúc, tổ chức không gian, kiến trúc cảnh quan của một vùng, một đô thị, hệ thống đô thị, khu vực chức năng đô thi, khu dân cư nông thôn.

Mô hình, sa bàn và bản thuyết minh (nếu có) về ngôi nhà cụ thể, công trình xây dựng hoặc quy hoạch không gian được coi là bộ phận không tách rời của tác phẩm kiến trúc, nhưng không thay thế bản vẽ thiết kế để được coi là tác phẩm độc lập.

Tác phẩm kiến trúc di cảo

Tác phẩm kiến trúc di cảo là tác phẩm kiến trúc được công bố, phổ biến lần đầu tiên sau khi tác giả đã qua đời.

Tác phẩm kiến trúc không rõ tác giả

Tác phẩm kiến trúc không rõ tác giả là tác phẩm kiến trúc khi

công bố, phổ biến chưa xác định được tác giả.

Tác phẩm kiến trúc khuyết danh

Tác phẩm kiến trúc khuyết danh là tác phẩm kiến trúc không có tên tác giả (tên thật hoặc bút danh) tên tác phẩm khi công bố, phổ biến.

Tác phẩm kiến trúc đồng tác giả

Tác phẩm kiến trúc đồng tác giả là tác phẩm do từ hai tác giả trở lên cùng sáng tạo ra.

Tác phẩm không rõ tác giả

Tác phẩm không rõ tác giả là tác phẩm khi được công bố chưa xác định được tác giả.

Tác phẩm đồng tác giả

Tác phẩm đồng tác giả là tác phẩm do hai hoặc nhiều tác giả sáng tạo.

Tác phẩm được bảo hộ phải là bản gốc được hiểu là những tác phẩm được định hình dưới một hình thức vật chất nhất định và có tính nguyên gốc.

Tập thể lao động

Tập thể lao động là những người lao động cùng làm việc trong một doanh nghiệp hoặc một bộ phận của doanh nghiệp.

Tên gọi xuất xứ hàng hóa

Tên gọi xuất xứ hàng hóa là tên địa lý các nước, địa phương dùng để chỉ xuất xứ của mặt hàng từ nước, địa phương đó với điều kiện những mặt hàng này có các tính chất, chất lượng đặc thù dựa trên các điều kiện địa lý độc đáo và ưu việt bao gồm yếu tố tự nhiên, con người hoặc kết hợp cả hai yếu tố đó.

Tiền lương

Tiền lương: Là tiền lương theo hợp đồng lao động, được tính bình quân của 6 tháng liền kề trước khi tai nạn lao động xảy ra hoặc trước khi xác định bệnh nghề nghiệp, gồm lương cấp bậc, chức vụ, phụ cấp khu vực, phụ cấp chức vụ (nếu có) theo quy định hiện hành của Chính phủ. Trường hợp thời gian làm việc không đủ để tính tiền lương theo hợp đồng bình quân của 6 tháng liền kề, thì lấy mức tiền lương của tháng liền kề hoặc tiền lương theo hình thức trả lương tại thời điểm xảy ra tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp để tính bồi thường, trợ cấp

tai nạn, bệnh nghề nghiệp.

Tổ chức dịch vụ bản quyền tác giả

Tổ chức dịch vụ bản quyền tác giả là doanh nghiệp đăng ký hoạt động theo pháp luật và được Cục Bản quyền tác giả cho phép làm dịch vụ tiến hành các thủ tục đăng ký và nộp đơn yêu cầu bảo hộ quyền tác giả, quyền sở hữu tác phẩm trên cơ sở được tác giả, đồng tác giả, chủ sở hữu tác phẩm ủy quyền.

Tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp

Tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp là doanh nghiệp đã được đăng ký hoạt động theo pháp luật, được Cục Sở hữu công nghiệp cấp giấy chứng nhận tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp.

Tổ hợp tác

Tổ hợp tác là chủ thể trong các quan hệ dân sự, được hình thành trên cơ sở hợp đồng hợp tác có chứng thực của Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn của từ ba cá nhân trở lên, cùng góp tài sản, công sức để thực hiện những công việc nhất định, cùng hưởng lợi và cùng chịu trách nhiệm.

Tổ hợp tác có đủ điều kiện để trở thành pháp nhân theo quy định của pháp luật, thì đăng ký hoạt động với tư cách pháp nhân tại cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Tổ viên tổ hợp tác

Tổ viên tổ hợp tác là cá nhân từ đủ mười tám tuổi trở lên, có năng lực hành vi dân sự đầy đủ.

Tổ hợp tác có quyền giao kết hợp đồng lao động với người không phải là tổ viên để thực hiện những công việc nhất định.

Tuyên án

Tuyên án là việc Hội đồng xét xử công bố bản án tại phiên tòa sau khi nghị án.

Việc tuyên án do Chủ tọa phiên tòa hoặc một thành viên của Hội đồng xét xử đọc tại phiên tòa. Khi Hội đồng tuyên án, thì những người tham gia phiên tòa phải đứng dậy.

Tuyên bố chết

Tuyên bố chết là việc Tòa án có thẩm quyền tuyên bố một người là đã chết theo yêu cầu của những người có quyền và lợi ích liên quan trong các trường hợp sau:

a. Sau ba năm, kể từ ngày quyết định tuyên bố mất tích của Toà án có hiệu lực pháp luật mà vẫn không có tin tức là còn sống;

b. Mất tích trong chiến tranh mà sau năm năm, kể từ ngày chiến tranh kết thúc mà vẫn không có tin tức là còn sống;

c. Bị tai nạn, thảm họa, thiên tai mà sau một năm, kể từ ngày thảm họa hoặc thiên tai đó chấm dứt mà vẫn không có tin tức là còn sống, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác về thời hạn;

d. Biệt tích năm năm liền trở lên và không có tin tức là còn sống hoặc đã chết; Tùy từng trường hợp cụ thể Tòa án xác định ngày chết của người bị Tòa án tuyên bố là đã chết. Nếu không xác định được ngày đó thì ngày mà quyết định của Tòa án tuyên bố người đó chết có hiệu lực pháp luật được coi là ngày người đó chết.

Tuyên bố mất tích

Tuyên bố mất tích là việc Tòa án có thẩm quyền theo yêu cầu của người có quyền, lợi ích liên quan, tuyên bố một người mất tích do vắng mặt ở nơi cư trú (biệt tích) đã hai năm mà vẫn không có tin tức xác thực là còn sống hay đã chết.

Tự tiện chuyển đổi, chuyển nhượng quyền sử dụng đất

Tự tiện chuyển đổi, chuyển nhượng quyền sử dụng đất là hành vi:

- Chuyển đổi, chuyển nhượng quyền sử dụng đất nhưng không làm thủ tục theo quy định của pháp luật.

- Đã làm thủ tục nhưng chưa được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cho phép.

Thanh tra đất đai

Thanh tra đất đai là xem xét một cách khách quan việc chấp hành các quy định của pháp luật đất đai, đảm bảo cho các quy định đó được thực hiện và thực hiện đúng.

Nội dung thanh tra đất bao gồm:

a. Thanh tra việc quản lý Nhà nước về đất đai của Ủy ban nhân dân các cấp;

b. Thanh tra việc chấp hành Luật đất đai của người sử dụng đất và các tổ chức, cá nhân khác;

c. Giải quyết khiếu nại, tố cáo đối với các hành vi vi phạm pháp luật đất đai.

Thẩm phán

a. Thẩm phán là người được bổ nhiệm theo quy định của pháp luật để làm nhiệm vụ xét xử những vụ án thuộc thẩm quyền của Tòa án;

b. Công dân Việt Nam có đủ tiêu chuẩn quy định (Trung thành với Tổ quốc, có phẩm chất đạo đức tốt, liêm khiết và trung thực, có kiến thức pháp lý, nghiêm chỉnh chấp hành pháp luật, có tinh thần kiến quyết bảo vệ Pháp chế xã hội chủ nghĩa, có sức khỏe đảm bảo hoàn thành nhiệm vụ được giao), có trình độ Cao đẳng Tòa án hoặc Đại học Luật, có thời gian công tác pháp luật từ bốn năm trở lên, có năng lực xét xử những vụ án thuộc thẩm quyền của Tòa án nhân dân, thì có thể được bổ nhiệm làm Thẩm phán Tòa án.

Thẩm quyền chung về dân sự của Tòa án

Thẩm quyền chung về dân sự của Tòa án nhân dân bao gồm các loại vụ việc mà Tòa án nhân dân có quyền thụ lý để tiến hành giải quyết.Thẩm quyền chung về dân sự của Toà án được quy định trong Bộ luật tố tụng dân sự.

Theo quy định của BLTTDS thì các đương sự khi tham gia tố tụng phải có nghĩa vụ chứng minh, cụ thể là:

Thế chấp tài sản

a. Thế chấp tài sản là việc bên có nghĩa vụ dùng tài sản là bất động sản thuộc sở hữu của mình để bảo đảm thực hiện nghĩa đối với bên có quyền.

Hoa lợi và lợi tức và các quyền phát sinh từ bất động sản được thế chấp thuộc tài sản thế chấp nếu có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định.

Trong trường hợp thế chấp toàn bộ bất động sản có vật phụ thì vật phụ của bất động sản, cũng thuộc tài sản thế chấp.

Trong trường hợp thế chấp một phần bất động sản có vật phụ thì vật phụ chỉ thuộc tài sản thế chấp nếu có thỏa thuận.

b. Bất động sản thế chấp do bên thế chấp giữ, trừ trường hợp các bên có thỏa thuận giao cho nhận thế chấp hoặc người thứ ba giữ.

c. Bất động sản có đăng ký quyền sở hữu có thể được thế chấp để bảo đảm thực hiện nhiều nghĩa vụ dân sự, nếu có giá trị lớn hơn tổng giá trị các nghĩa vụ được bảo đảm, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác.

Thời điểm mở thừa kế

Thời điểm mở thừa kế là thời điểm người có tài sản chết. Trong trường hợp Toà án tuyên bố một người là đã chết thì thời điểm mở thừa kế là ngày được xác định tại khoản 2 Điều 81 của BLDS.

Thời hạn

1. Thời hạn là một khoảng thời gian được xác định từ thời điểm này đến thời điểm khác (Ví dụ: Thời hạn trả nợ là 3 tháng tình từ ngày nhận tiền mượn là ngày 1-1-2005).

Thời hạn có thể được xác định bằng phút, giờ, ngày, tuần, tháng, năm hoặc bằng một sự kiện có thể sẽ xảy ra.

2- Cách tính thời hạn được áp dụng theo quy định của BLDS, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác.

***Lưu ý*:** Thời hạn được tính theo dương lịch.

Thời hiệu

1- Thời hiệu là thời hạn do pháp luật quy định mà khi kết thúc thời hạn đó thì chủ thể được hưởng quyền dân sự, được miễn trừ nghĩa vụ dân sự hoặc mất quyền khởi kiện vụ án dân sự, quyền yêu cầu giải quyết việc dân sự.

2- Các loại thời hiệu

a. Thời hiệu hưởng quyền dân sự là thời hạn mà khi kết thúc thời hạn đó thì chủ thể được hưởng quyền dân sự (Ví dụ: Người chiếm hữu tài sản là động sản tuy không có căn cứ nhưng ngay tình công khai trong mười năm liên tục thì được quyền sở hữu đối với tài sản đó).

b. Thời hiệu miễn trừ nghĩa vụ dân sự là thời hạn mà khi kết thúc thời hạn đó thì người có nghĩa vụ dân sự được miễn việc thực hiện nghĩa vụ.

c. Thời hiệu khởi kiện là thời hạn mà chủ thể được quyền khởi kiện để yêu cầu Toà án giải quyết vụ án dân sự bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp bị xâm phạm; nếu thời hạn đó kết thúc thì mất quyền khởi kiện (Ví dụ: Điều 136 BLDS quy định thời hiệu khởi kiện yêu cầu tòa án tuyên bố giao dịch dân sự vô hiệu quy định tại Điều 130 BLDS là 2 năm).

d. Thời hiệu yêu cầu giải quyết việc dân sự là thời hạn mà chủ thể được quyền yêu cầu Toà án giải quyết việc dân sự để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức, lợi ích công cộng, lợi

ích của Nhà nước; nếu thời hạn đó kết thúc thì mất quyền yêu cầu.

Thi có giải

Thi có giải là các cuộc thi văn hóa, nghệ thuật, thể thao, khoa học, kỹ thuật và các cuộc thi khác mà người tổ chức công bố là có giải thưởng. Người tổ chức có nghĩa vụ phải công bố công khai điều kiện dự thi, thang điểm, các giải thưởng và mức thưởng của mỗi giải, người đoạt giải có quyền yêu cầu người tổ chức thi trao giải thưởng đúng như đã công bố.

Thi hành án dân sự

Thi hành án dân sự là giai đoạn độc lập trong tố tụng dân sự, là giai đoạn kết thúc quá trình bảo vệ quyền lợi của các đương sự, trong đó các bản án, quyết định của Tòa án được đưa ra thi hành.

Những bản án, quyết định dân sự của Tòa án gồm có:

1- Các bản án, quyết định về việc dân sự đã có hiệu lực pháp luật;

2- Các quyết định về tài sản trong các vụ án hình sự; như trả lại tài sản, bồi thường thiệt hại về tài sản, tính mạng, sức khỏe do hành vi phạm tội gây ra, phạt tiền, tịch thu tài sản và án phí;

3- Quyết định khẩn cấp tạm thời và những bản án, quyết định sơ thẩm chưa có hiệu lực pháp luật về cấp dưỡng, bồi thường thiệt hại về tính mạng, sức khỏe ... nhưng được thi hành ngay.

Thiệt hại

Thiệt hại là tổn thất vật chất thực tế tính được thành tiền mà bên vi phạm gây ra cho bên bị vi phạm.

Thiệt hại gồm tổn thất về tài sản, chi phí cần thiết để ngăn chặn, hạn chế thiệt hại, thu nhập bị giảm sút.

Thế chấp tài sản

1- Thế chấp tài sản là việc một bên (sau đây gọi là bên thế chấp) dùng tài sản thuộc sở hữu của mình để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ dân sự đối với bên kia (sau đây gọi là bên nhận thế chấp) và không chuyển giao tài sản đó cho bên nhận thế chấp.

Tài sản thế chấp cũng có thể là tài sản được hình thành trong tương lai.Trong trường hợp thế chấp toàn bộ bất động sản, động sản có vật phụ thì vật phụ của bất động sản, động sản đó cũng thuộc tài sản thế chấp.

Trong trường hợp thế chấp một phần bất động sản, động sản có

vật phụ thì vật phụ thuộc tài sản thế chấp, trừ trường hợp các bên có thỏa thuận khác.

Lưu ý:

- Tài sản thế chấp do bên thế chấp giữ. Các bên có thể thỏa thuận giao cho người thứ ba giữ tài sản thế chấp.

- Việc thế chấp quyền sử dụng đất được thực hiện theo quy định tại các điều từ Điều 715 đến Điều 721 của BLDS và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

2- Về hình thức: Việc thế chấp tài sản phải được lập thành văn bản, có thể lập thành văn bản riêng hoặc ghi trong hợp đồng chính. Trong trường hợp pháp luật có quy định thì văn bản thế chấp phải được công chứng, chứng thực hoặc đăng ký.

3- Về thời hạn: Các bên thỏa thuận về thời hạn thế chấp tài sản; nếu không có thỏa thuận thì việc thế chấp có thời hạn cho đến khi chấm dứt nghĩa vụ được bảo đảm bằng thế chấp.

Thừa kế quyền sử dụng đất

Thừa kế quyền sử dụng đất là việc chuyển quyền sử dụng đất của người chết sang cho người thừa kế theo quy định của BLDS và pháp luật về đất đai.

Thừa kế theo pháp luật

1- Thừa kế theo pháp luật là thừa kế theo hàng thừa kế, điều kiện và trình tự thừa kế do pháp luật quy định.

2- Thừa kế theo pháp luật được áp dụng trong những trường hợp sau đây:

a. Di chúc không hợp pháp;

b. Không có di chúc;

c. Những người thừa kế theo di chúc đều chết trước hoặc chết cùng thời điểm với người lập di chúc; cơ quan, tổ chức được hưởng thừa kế theo di chúc không còn vào thời điểm mở thừa kế;

d. Những người được chỉ định làm người thừa kế theo di chúc mà không có quyền hưởng di sản hoặc từ chối quyền nhận di sản.

3- Thừa kế theo pháp luật cũng được áp dụng đối với các phần di sản sau đây:

a. Phần di sản không được định đoạt trong di chúc;

b. Phần di sản có liên quan đến phần của di chúc không có hiệu

lực pháp luật;

c. Phần di sản có liên quan đến người được thừa kế theo di chúc nhưng họ không có quyền hưởng di sản, từ chối quyền nhận di sản, chết trước hoặc chết cùng thời điểm với người lập di chúc; liên quan đến cơ quan, tổ chức được hưởng di sản theo di chúc, nhưng không còn vào thời điểm mở thừa kế.

Thừa kế thế vị

Thừa kế thế vị được hiểu là trong trường hợp con của người để lại di sản chết trước hoặc cùng một thời điểm với người để lại di sản thì cháu được hưởng phần di sản mà cha hoặc mẹ của cháu được hưởng nếu còn sống; nếu cháu cũng chết trước hoặc cùng một thời điểm với người để lại di sản thì chắt được hưởng phần di sản mà cha hoặc mẹ của chắt được hưởng nếu còn sống.

Thỏa thuận

Thỏa thuận được hiểu là sự thống nhất ý chí của các bên về việc xác lập, thay đổi, chấm dứt các quyền và nghĩa vụ dân sự.

Thỏa thuận trong các quan hệ dân sự thể hiện bằng lời nói, bằng văn bản hoặc bằng hành vi cụ thể.

Thời hạn kháng cáo, kháng nghị

Thời hạn kháng cáo, kháng nghị là khoảng thời gian mà pháp luật về tố tụng dân sự quy định cho phép người tham gia tố tụng hoặc Viện kiểm sát nhân dân thực hiện quyền kháng cáo hoặc kháng nghị.

Hết thời hạn kháng cáo, kháng nghị mà đương sự, người có thẩm quyền không tiến hành việc kháng cáo, kháng nghị thì họ không có quyền đó nữa.

Thời hiệu yêu cầu thi hành án

Thới hiệu yêu cầu thi hành án là thời hạn mà người được thi hành án, người phải thi hành án có quyền yêu cầu cơ quan thi hành án tổ chức thi hành án; nếu hết thời hạn đó, thì mất quyền yếu cầu, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác.

Thu hồi đất

Thu hồi đất là một biện pháp hành chính của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền nhằm tước quyền sử dụng đất của người vi phạm quy định về sử dụng đất để Nhà nước giao cho người khác sử dụng hoặc trả lại cho chủ sử dụng đất hợp pháp bị lấn chiếm.

Thù lao

Thù lao là khoản tiền do bên sử dụng tác phẩm trả cho những người thực hiện các công việc có liên quan đến tác phẩm quy định.

Thụ lý vụ án dân sự

Thụ lý vụ án dân sự là việc Toà án chấp nhận đơn của người khởi kiện và vào sổ thụ lý của Tòa án.

Thủ tục đăng ký sáng chế, giải pháp hữu ích

Thủ tục đăng ký sáng chế, giải pháp hữu ích được hiểu là các thủ tục xác lập quyền sở hữu công nghiệp đối với sáng chế/giải pháp hữu ích và các thủ tục liên quan khác.

Thủ tục giám đốc thẩm dân sự

Thủ tục giám đốc thẩm dân sự là giai đoạn đặc biệt của tố tụng dân sự, trong đó Tòa án cấp trên giải quyết bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật của Tòa án cấp dưới trên cơ sở kháng nghị theo thủ tục giám đốc thẩm của người có thẩm quyền.

Thủ tục tái thẩm dân sự

Thủ tục tái thẩm dân sự là một giai đoạn đặc biệt của tố tụng dân sự, trong đó Tòa án cấp trên giải quyết bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật của Tòa án cấp dưới trên cơ sở kháng nghị theo thủ tục tái thẩm của người có thẩm quyền.

Thuận tình ly hôn

Thuận tình ly hôn là trường hợp vợ và chồng cùng thỏa thuận với nhau về việc ly hôn tại Tòa án (và được Tòa án công nhận bằng việc ra quyết định "Công nhận sự thuận tình ly hôn").

Thuế sử dụng đất nông nghiệp

Thuế sử dụng đất nông nghiệp là loại thuế thu đối với việc sử dụng đất vào mục đích sản xuất nông nghiệp như trồng trọt, chăn nuôi ...

Thừa kế

Thừa kế là việc chuyển quyền sở hữu tài sản của người đã chết cho người khác (còn sống hoặc sinh ra và còn sống sau thời điểm người để lại di sản chết nhưng phải thành thai trước khi người đó chết; nếu là cơ quan, tổ chức thì còn tồn tại vào thời điểm người để lại di sản chết) theo di chúc hoặc theo quy định của pháp luật.

Thừa kế theo di chúc

Thừa kế theo di chúc là việc chuyển quyền sở hữu tài sản của

người đã chết cho người khác (còn sống hoặc sinh ra và còn sống sau thời điểm người để lại di sản chết; nếu là cơ quan, tổ chức thì còn tồn tại vào thời điểm người để lại di sản chết) theo chỉ định (định đoạt) của người chủ sở hữu tài sản đó lúc còn sống.

Thực hiện công việc không có ủy quyền

Thực hiện công việc không có ủy quyền là việc một người không có nghĩa vụ thực hiện công việc, nhưng đã tự nguyện thực hiện công việc đó hoàn toàn vì lợi ích của người có công việc khi người này không biết hoặc biết mà không phản đối.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự có đối tượng tùy ý lựa chọn

Thực hiện nghĩa vụ dân sự có đối tượng tùy ý lựa chọn là nghĩa vụ mà đối tượng là một trong nhiều tài sản hoặc công việc khác nhau và người có nghĩa vụ có thể tùy ý lựa chọn, trừ trường hợp có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định dành quyền lựa chọn cho người có quyền.

Trong trường hợp chỉ còn một tài sản hoặc một công việc, thì người có nghĩa vụ phải giao tài sản đó hoặc thực hiện công việc đó.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự kèm theo phạt vi phạm

Thực hiện nghĩa vụ dân sự kèm theo phạt vi phạm là nghĩa vụ mà các bên có thể thỏa thuận, về việc người có nghĩa vụ phải nộp cho người có quyền một khoản tiền phạt, nếu nghĩa vụ không được thực hiện hoặc thực hiện không đúng.

Người đã nộp tiền phạt vẫn phải thực hiện nghĩa vụ và bồi thường thiệt hại, trừ trường hợp có thỏa thuận khác hoặc pháp luật có quy định khác.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần

Thực hiện nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần là nghĩa vụ mà đối tượng nghĩa vụ là vật không thể phân chia được hoặc công việc phải được thực hiện cùng một lúc.

Trong trường hợp nhiều người cùng phải thực hiện nghĩa vụ không phân chia được, thì họ phải thực hiện nghĩa vụ cùng một lúc.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự liên đới

Thực hiện nghĩa vụ dân sự liên đới là nghĩa vụ do nhiều người cùng phải thực hiện và người có quyền có thể yêu cầu bất cứ ai trong số những người có nghĩa vụ phải thực hiện toàn bộ nghĩa vụ.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần

a. Thực hiện nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần là nghĩa

vụ mà đối tượng của nghĩa vụ là vật có thể chia được hoặc công việc có thể chia được thành nhiều phần để thực hiện.

b. Người có nghĩa vụ có thể thực hiện từng phần nghĩa vụ, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Thực hiện nghĩa vụ dân sự thay thế được

Thực hiện nghĩa vụ dân sự thay thế được là nghĩa vụ mà người có nghĩa vụ không thực hiện được nghĩa vụ ban đầu, thì có thể thực hiện một nghĩa vụ khác đã được thỏa thuận để thay thế nghĩa vụ đó.

Trách nhiệm bồi thường thiệt hại về vật chất

Trách nhiệm bồi thường thiệt hại về vật chất là trách nhiệm bù đắp tổn thất vật chất thực tế, tính được thành tiền do bên vi phạm gây ra, bao gồm tổn thất về tài sản, chi phí hợp lý để ngăn chặn, hạn chế, khắc phục thiệt hại, thu nhập thực tế bị mất hoặc bị giảm sút.

Trách nhiệm dân sự

a. Trách nhiệm dân sự (theo nghĩa hẹp) là các biện pháp có tính chất cưỡng chế được áp dụng nhằm khôi phục lại tình trạng ban đầu của một quyền dân sự bị vi phạm.

b. Trách nhiệm dân sự (theo nghĩa rộng) là các biện pháp có tính chất cưỡng chế để áp dụng đối với người có hành vi vi phạm pháp luật gây ra thiệt hại cho người khác, người gây thiệt hại phải chịu trách nhiệm khắc phục những hậu quả xấu xảy ra bằng tài sản của mình.

Tranh chấp đất đai

Tranh chấp đất đai là tranh chấp phát sinh giữa các chủ thể tham gia quan hệ pháp luật đất đai về quyền và nghĩa vụ trong quá trình quản lý và sử dụng đất.

Tranh chấp lao động

Tranh chấp lao động là những tranh chấp về quyền lợi và lợi ích phát sinh trong quan hệ lao động giữa người lao động, tập thể lao động với người sử dụng lao động.

Tranh chấp lao động bao gồm tranh chấp lao động cá nhân giữa người lao động với người sử dụng lao động và tranh chấp lao động tập thể giữa tập thể lao động với người sử dụng lao động.

Tranh chấp lao động tập thể về lợi ích

Tranh chấp lao động tập thể về lợi ích là tranh chấp về việc tập thể lao động yêu cầu xác lập các điều kiện lao động mới so với quy định của pháp luật lao động, thỏa ước lao động tập thể, nội quy lao

động đã được đăng ký với cơ quan nhà nước có thẩm quyền hoặc các quy chế, thỏa thuận hợp pháp khác ở doanh nghiệp trong quá trình thương lượng giữa tập thể lao động với người sử dụng lao động.

Tranh chấp lao động tập thể về quyền

Tranh chấp lao động tập thể về quyền là tranh chấp về việc thực hiện các quy định của pháp luật lao động, thỏa ước lao động tập thể, nội quy lao động đã được đăng ký với cơ quan nhà nước có thẩm quyền hoặc các quy chế, thỏa thuận hợp pháp khác ở doanh nghiệp mà tập thể lao động cho rằng người sử dụng lao động vi phạm.

Trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt

Trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt là trẻ em có hoàn cảnh không bình thường về thể chất hoặc tinh thần, không đủ điều kiện để thực hiện quyền cơ bản và hoà nhập với gia đình, cộng đồng.

Trẻ em lang thang

Trẻ em lang thang là trẻ em rời bỏ gia đình, tự kiếm sống, nơi kiếm sống và nơi cư trú không ổn định; trẻ em cùng với gia đình đi lang thang.

Trở ngại khách quan

Trở ngại khách quan là những trở ngại do hoàn cảnh khách quan tác động làm cho người có quyền, nghĩa vụ dân sự không thể biết về việc quyền, lợi ích hợp pháp của mình bị xâm phạm hoặc không thể thực hiện được quyền hoặc nghĩa vụ dân sự của mình (Ví dụ: Một người đang đi lao động ở nước ngoài chưa hết thời hạn hợp đồng nên không thể về nước để thực hiện việc khởi kiện).

Trường hợp cần thiết

Trường hợp cần thiết là trường hợp khi vụ án có nhiều tình tiết phức tạp, khi vụ án có nhiều đương sự ở trên địa bàn thuộc các huyện khác nhau và xa nhau, Tòa án cấp huyện chưa có Thẩm phán để có thể phân công giải quyết vụ án hoặc tuy có Thẩm phán để có thể phân công giải quyết vụ án nhưng thuộc một trong các trường hợp phải thay đổi Thẩm phán mà không có Thẩm phán khác để thay thế thì Toà án cấp trên có thể rút vụ án lên để giải quyết.

U

Ủy thác điều tra

Ủy thác điều tra là việc Tòa án có thẩm quyền giải quyết vụ án

dân sự yêu cầu Tòa án nơi cần phải tiến hành điều tra (ngoài địa hạt của mình) thực hiện những nội dung điều tra cần thiết cho việc giải quyết vụ án (như lấy lời khai đương sự, xem xét tại chỗ ...)

Tòa án được ủy thác có nhiệm vụ thực hiện ngay việc được ủy thác và thông báo kết quả cho Tòa án đã ủy thác.

V

Vô ý gây thiệt hại

Vô ý gây thiệt hại là trường hợp một người không thấy trước hành vi của mình có khả năng gây thiệt hại, mặc dù phải biết hoặc có thể biết trước thiệt hại sẽ xảy ra hoặc thấy trước hành vi của mình có khả năng gây thiệt hại, nhưng cho rằng thiệt hại sẽ không xảy ra hoặc có thể ngăn chặn được.

Vật chứa đựng chứng cứ

Vật chứa đựng chứng cứ là những vật khác nhau của thế giới vật chất, có những đặc điểm về bản chất, hình dáng được Tòa án sử dụng để xác định những tình tiết có ý nghĩa nhằm giải quyết đúng đắn vụ án.

Vật chứa đựng chứng cứ trước hết là những phương tiện chứng minh. Khi các vật này được thu thập, củng cố, nghiên cứu và đánh giá theo đúng trình tự luật định, đáp ứng ba đặc tính của chứng cứ thì các vật này trở thành vật chứng. Vật chứng được Tòa án bảo quản trong suốt quá trình xem xét và giải quyết vụ án.

Vật đặc định

Vật đặc định là vật phân biệt được với các vật khác bằng những đặc điểm riêng về ký hiệu, hình dáng, màu sắc, chất liệu, đặc tính, vị trí (Ví dụ: Một bức tranh vẽ).

***Lưu ý*:** Khi thực hiện nghĩa vụ chuyển giao vật đặc định thì phải giao đúng vật đó.

Vật đồng bộ

Vật đồng bộ là vật gồm các phần hoặc các bộ phận ăn khớp, liên hệ với nhau hợp thành chỉnh thể mà nếu thiếu một trong các phần, các bộ phận hoặc có phần hoặc bộ phận không đúng quy cách, chủng loại thì không sử dụng được hoặc giá trị sử dụng của vật đó bị giảm sút (Ví dụ: Xe gắn máy).

Lưu ý: Khi thực hiện nghĩa vụ chuyển giao vật đồng bộ thì phải chuyển giao toàn bộ các phần hoặc các bộ phận hợp thành, trừ trường hợp có thỏa thuận khác.

Vật cùng loại

Vật cùng loại là những vật có cùng hình dáng, tính chất, tính năng sử dụng và xác định được bằng những đơn vị đo lường (Ví dụ: Gạch hoa để lót sàn nhà)..

Vật cùng loại có cùng chất lượng có thể thay thế cho nhau.

Vật chia được

Vật chia được là vật khi bị phân chia vẫn giữ nguyên tính chất và tính năng sử dụng ban đầu (Ví dụ: Vàng).

Vật chính

Vật chính là vật độc lập, có thể khai thác công dụng theo tính năng (ví dụ: Xe gắn máy).

Vật không chia được

Vật không chia được là vật khi bị phân chia thì không giữ nguyên được tính chất và tính năng sử dụng ban đầu (Ví dụ: Chiếc ly thủy tinh).

Lưu ý: Khi cần phân chia vật không chia được (như khi chia thừa kế tài sản chung của vợ chồng ...) thì phải trị giá thành tiền để chia.

Vật không tiêu hao

Vật không tiêu hao là vật khi đã qua sử dụng nhiều lần mà cơ bản vẫn giữ được tính chất, hình dáng và tính năng sử dụng ban đầu (Ví dụ: Bình để pha trà).

Vật phụ

Vật phụ là vật trực tiếp phục vụ cho việc khai thác công dụng của vật chính, là một bộ phận của vật chính, nhưng có thể tách rời vật chính (Ví dụ: Toàn bộ áo nhựa tạo dáng của xe máy).

Vật tiêu hao

Vật tiêu hao là vật khi đã qua một lần sử dụng thì mất đi hoặc không giữ được tính chất, hình dáng và tính năng sử dụng ban đầu (Ví dụ: Củi, than đá...).

Lưu ý: Vật tiêu hao không thể là đối tượng của hợp đồng cho thuê hoặc hợp đồng cho mượn.

Vợ

Vợ là người nữ đã kết hôn (với người nam) tuân theo quy định của Luật hôn nhân và gia đình.

Vụ án dân sự có yếu tố nước ngoài

Vụ án dân sự có yếu tố nước ngoài được hiểu là vụ án có đương sự là người nước ngoài hoặc là người Việt Nam ở nước ngoài hoặc có tài sản ở nước ngoài.

Vụ án dân sự

Vụ án dân sự là vụ án được Toà án nhân dân thụ lý,giải quyết theo quy định của Bộ luật tố tụng dân sự để bảo vệ các quyền,lợi ích hợp pháp của các đương sự tham gia tố tụng dân sự tại toà án.

Vùng tái định cư

Vùng tái định cư là địa bàn các huyện, thị xã được quy hoạch để tiếp nhận dân tái định cư. Trong vùng tái định cư có ít nhất một khu tái định cư.

X

Xác lập quyền sở hữu

Xác lập quyền sở hữu được hiểu là một người có được tài sản một cách hợp pháp theo quy định của BLDS.

Xây dựng

Xây dựng bao gồm cả hoạt động khảo sát thiết kế, xây dựng nhà xưởng, đường xá, cầu cống, hầm lò, bến bãi, trang trí nội thất dưới các hình thức bao thầu thi công, xây lắp hoặc bao thầu cả việc cung ứng nguyên vật liệu.

Xét hỏi tại phiên tòa

Xét hỏi tại phiên tòa là một hoạt động tố tụng trong quá trình xét xử vụ án tại phiên tòa. Hội đồng xét xử phải xác định đầy đủ các tình tiết của vụ án bằng cách hỏi và nghe lời trình bày của nguyên đơn, bị đơn, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan, người đại diện của đương sự, người đại diện của tổ chức xã hội khởi kiện vì lợi ích chung, Kiểm sát viên trong trường hợp Viện kiểm sát khởi tố vụ án, người làm chứng, người giám định.

Khi xét hỏi Hội đồng xét xử hỏi trước rồi đến Kiểm sát viên(nếu

có tham gia), người bảo vệ quyền lợi của đương sự, đương sự. Những người tham gia tố tụng có quyền đề xuất với Hội đồng xét xử những vấn đề cần được hỏi thêm.

Xét xử công khai trừ trường hợp cần xử kín

Xét xử công khai trừ trường hợp cần xử kín là một nguyên tắc trong tố tụng dân sự. Nguyên tắc xét xử công khai đảm bảo cho nhân dân giám sát được việc xét xử của Tòa án, đồng thời tạo điều kiện để Tòa án thông qua phiên tòa xét xử công khai tuyên truyền, giáo dục pháp luật cho các đương sự nói riêng và cho nhân dân nói chung.

Y

Y án

Y án được hiểu là trường hợp Tòa án cấp phúc thẩm ra bản án hoặc quyết định giữ nguyên bản án hoặc quyết định của Tòa án cấp sơ thẩm có kháng cáo, kháng nghị theo thủ tục phúc thẩm.

Yêu sách của cải trong việc cưới hỏi

Yêu sách của cải trong việc cưới hỏi là sự đòi hỏi tiền, vàng, quần áo, gạo, thịt, chè rượu .v.v... trong việc cưới hỏi của nhà gái đối với nhà trai (hoặc ngược lại) với ý nghĩa là điều kiện để được kết hôn.

Đây là một phong tục lạc hậu đã bị Luật hôn nhân và gia đình cấm.

PHẦN THỨ III

THUẬT NGỮ CHỦ YẾU TRONG PHÁP LUẬT VỀ KINH TẾ-THƯƠNG MẠI-TÀI CHÍNH

A

Ấn định tần số

Ấn định tần số là cơ quan quản lý cho phép một đài vô tuyến điện được quyền sử dụng một tần số hay một kênh tần số vô tuyến điện theo những điều kiện cụ thể.

Ẩn tỳ

Ẩn tỳ là những khuyết tật của hàng hóa, nếu chỉ kiểm tra bên ngoài hàng hóa một cách thông thường thì không thể phát hiện được.

Áp tải hải quan

Áp tải hải quan là việc nhân viên hải quan đi cùng phương tiện vận tải để giám sát hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu chưa hoàn thành thủ tục hải quan hoặc phương tiện vận tải quá cảnh chuyển dịch từ một cửa khẩu hoặc một địa điểm kiểm tra hải quan đến một cửa khẩu hoặc một địa điểm chỉ định khác trên lãnh thổ Việt Nam.

B

Bất động sản chủ sở hữu sử dụng

Bất động sản chủ sở hữu sử dụng là bất động sản do người chủ sở hữu hoặc người đi thuê tài sản theo hợp đồng thuê tài chính nắm giữ nhằm mục đích sử dụng trong sản xuất, cung cấp hàng hóa, dịch vụ hoặc sử dụng cho các mục đích quản lý.

Bất động sản đầu tư

Bất động sản đầu tư là bất động sản, gồm: Quyền sử dụng đất, nhà, hoặc một phần của nhà hoặc cả nhà và đất, cơ sở hạ tầng do người chủ sở hữu hoặc người đi thuê tài chính nắm giữ nhằm mục đích thu lợi từ việc cho thuê hoặc chờ tăng giá mà không phải để:

a. Sử dụng trong sản xuất, cung cấp hàng hóa, dịch vụ hoặc sử dụng cho các mục đích quản lý; hoặc

b. Bán trong kỳ hoạt động kinh doanh thông thường.

Bằng chứng kiểm toán

Bằng chứng kiểm toán là tài liệu, thông tin do kiểm toán viên Nhà nước thu thập được liên quan đến cuộc kiểm toán, làm cơ sở cho việc đánh giá, xác nhận, kết luận và kiến nghị kiểm toán.

Bằng văn bản

Bằng văn bản là một trong các hình thức sau: điện tín, telex, fax hoặc bất cứ phương tiện nào khác được in ấn, ghi lại, nhắc lại hoặc truyền các văn bản bằng cơ học, điện tử hoặc bằng bất kỳ loại thiết bị nào được dùng cho những mục đích đó.

Bàn đổi ngoại tệ

Bàn đổi ngoại tệ là tổ chức được Ngân hàng Nhà nước cho phép thực hiện các hoạt động thu đổi ngoại tệ tiền mặt. Bàn đổi ngoại tệ có thể do Tổ chức tín dụng được phép hoạt động ngoại hối trực tiếp thực hiện hoặc ủy nhiệm cho tổ chức khác làm đại lý.

Bán buôn

Bán buôn là hoạt động bán hàng hóa cho thương nhân, tổ chức khác; không bao gồm hoạt động bán hàng trực tiếp cho người tiêu dùng cuối cùng.

Bán hàng đa cấp

Bán hàng đa cấp là phương thức tiếp thị để bán lẻ hàng hóa đáp ứng các điều kiện sau đây:

a. Việc tiếp thị để bán lẻ hàng hóa được thực hiện thông qua mạng lưới người tham gia bán hàng đa cấp gồm nhiều cấp, nhiều nhánh khác nhau;

b. Hàng hóa được người tham gia bán hàng đa cấp tiếp thị trực tiếp cho người tiêu dùng tại nơi ở, nơi làm việc của người tiêu dùng hoặc địa điểm khác không phải là địa điểm bán lẻ thường xuyên của doanh nghiệp hoặc của người tham gia.

Bán lẻ

Bán lẻ là hoạt động bán hàng hóa trực tiếp cho người tiêu dùng cuối cùng.

Bán phá giá

Bán phá giá là hành vi bán hàng hoá, dịch vụ với giá quá thấp so với giá thông thường trên thị trường Việt Nam để chiếm lĩnh thị trường, hạn chế cạnh tranh đúng pháp luật, gây thiệt hại đến lợi ích

hợp pháp của tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh khác và lợi ích của Nhà nước.

Báo cáo kiểm toán

Báo cáo kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước

Báo cáo kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước là văn bản do Kiểm toán Nhà nước lập và công bố để đánh giá, xác nhận, kết luận và kiến nghị về những nội dung đã kiểm toán.

Báo cáo kiểm toán là báo cáo bằng văn bản do kiểm toán viên, doanh nghiệp kiểm toán lập và công bố thể hiện ý kiến chính thức của mình về báo cáo tài chính của một đơn vị đã được kiểm toán.

Bản cáo bạch

Bản cáo bạch là tài liệu hoặc dữ liệu điện tử công khai những thông tin chính xác, trung thực, khách quan đến việc chào bán hoặc niêm yết chứng khoán của tổ chức phát hành.

Bản sao hợp lệ

Bản sao hợp lệ là bản sao có công chứng hoặc chứng thực của cơ quan cấp.

Bản vẽ hoàn công

Bản vẽ hoàn công là bản vẽ phản ánh kết quả thực hiện thi công xây lắp do doanh nghiệp xây dựng lập trên cơ sở thiết kế bản vẽ thi công hoặc thiết kế kỹ thuật thi công đã được phê duyệt và kết quả đo kiểm các sản phẩm xây lắp đã thực hiện tại hiện trường được chủ đầu tư xác nhận.

Bảo chi séc

Bảo chi séc là việc người thực hiện thanh toán bảo đảm thanh toán cho tờ séc khi tờ séc được xuất trình để thanh toán trong thời hạn xuất trình.

Bảo hành công trình

Bảo hành công trình là công việc sửa chữa các hư hỏng công trình xảy ra trong thời hạn bảo hành của doanh nghiệp xây dựng thi công công trình.

Bảo hiểm hỗn hợp

Bảo hiểm hỗn hợp là nghiệp vụ bảo hiểm kết hợp bảo hiểm sinh kỳ và bảo hiểm tử kỳ.

Bảo hiểm nhân thọ

Bảo hiểm nhân thọ là loại nghiệp vụ bảo hiểm cho trường hợp người được bảo hiểm sống hoặc chết.

Bảo hiểm phi nhân thọ

Bảo hiểm phi nhân thọ là loại nghiệp vụ bảo hiểm tài sản, trách nhiệm dân sự và các nghiệp vụ bảo hiểm khác không thuộc bảo hiểm nhân thọ.

Bảo hiểm sinh kỳ

Bảo hiểm sinh kỳ là nghiệp vụ bảo hiểm cho trường hợp người được bảo hiểm sống đến một thời hạn nhất định, theo đó doanh nghiệp phải trả tiền bảo hiểm cho người thụ hưởng, nếu người được bảo hiểm vẫn sống đến thời hạn thỏa thuận trong hợp đồng bảo hiểm.

Bảo hiểm tử kỳ

Bảo hiểm tử kỳ là nghiệp vụ bảo hiểm cho trường hợp người được bảo hiểm chết trong một thời hạn nhất định, theo đó doanh nghiệp bảo hiểm phải trả tiền bảo hiểm cho người thụ hưởng, nếu người được bảo hiểm chết trong thời hạn được thỏa thuận trong hợp đồng bảo hiểm.

Bảo hiểm trả tiền định kỳ

Bảo hiểm trả tiền định kỳ là nghiệp vụ bảo hiểm cho trường hợp người được bảo hiểm sống đến một thời hạn nhất định; sau thời hạn đó doanh nghiệp bảo hiểm phải trả tiền bảo hiểm định kỳ cho người thụ hưởng theo thỏa thuận trong hợp đồng bảo hiểm.

Bảo hiểm trọn đời

Bảo hiểm trọn đời là nghiệp vụ bảo hiểm cho trường hợp người được bảo hiểm chết vào bất kỳ thời điểm nào trong suốt cuộc đời của người đó.

Bảo lãnh dự thầu

Bảo lãnh dự thầu là việc nhà thầu đặt một khoản tiền (tiền mặt, séc, bảo lãnh của ngân hàng hoặc hình thức tương đương) vào một địa chỉ với một thời gian xác định theo quy định trong hồ sơ mời thầu để đảm bảo trách nhiệm của nhà thầu đối với hồ sơ dự thầu.

Bảo lãnh ngân hàng

Bảo lãnh ngân hàng là cam kết bằng văn bản của tổ chức tín dụng với bên có quyền về việc thực hiện nghĩa vụ tài chính thay cho khách

hàng khi khách hàng không thực hiện đúng nghĩa vụ đã cam kết; khách hàng phải nhận nợ và hoàn trả cho tổ chức tín dụng số tiền đã được trả thay.

Bảo lãnh phát hành

Bảo lãnh phát hành là việc tổ chức bảo lãnh phát hành cam kết với tổ chức phát hành về việc thực hiện các thủ tục trước khi phát hành trái phiếu, phân phối trái phiếu cho các nhà đầu tư, nhận mua trái phiếu để bán lại hoặc mua số trái phiếu còn lại chưa phân phối hết.

Bảo lãnh phát hành chứng khoán

Bảo lãnh phát hành chứng khoán là việc tổ chức bảo lãnh phát hành cam kết với tổ chức phát hành thực hiện các thủ tục trước khi chào bán chứng khoán, nhận mua một phần hay toàn bộ chứng khoán của tổ chức phát hành để bán lại hoặc mua số chứng khoán còn lại chưa được phân phối hết của tổ chức phát hành hoặc hỗ trợ tổ chức phát hành trong việc phân phối chứng khoán ra công chúng.

Bảo lãnh tài sản

Bảo lãnh tài sản là sự đảm bảo bằng tài sản thuộc quyền sở hữu của người nhận bảo lãnh để chịu trách nhiệm tài sản thay đổi cho người được bảo lãnh khi người này vi phạm hợp đồng kinh tế đã ký kết.

Bảo lãnh tín dụng đầu tư

Bảo lãnh tín dụng đầu tư là cam kết của Quỹ hỗ trợ phát triển với tổ chức tín dụng cho vay vốn về việc trả nợ đầy đủ, đúng hạn của bên đi vay. Trong trường hợp bên đi vay không trả được nợ hoặc trả không đủ nợ khi đến hạn, Quỹ hỗ trợ phát triển sẽ chịu trách nhiệm trả nợ thay cho bên đi vay.

Bảo lãnh thực hiện hợp đồng

Bảo lãnh thực hiện hợp đồng là việc nhà thầu trúng thầu đặt một khoản tiền (tiền mặt, séc, bảo lãnh của ngân hàng hoặc hình thức tương đương) vào một địa chỉ với một thời gian xác định theo quy định trong hồ sơ mời thầu và kết quả đấu thầu để đảm bảo trách nhiệm thực hiện hợp đồng đã ký.

Bảo lãnh vay vốn nước ngoài

Bảo lãnh vay vốn nước ngoài là cam kết của Cơ quan bảo lãnh với Bên cho vay nước ngoài về việc trả nợ đầy đủ, đúng hạn của Bên đi

vay (các doanh nghiệp). Trường hợp Bên đi vay không trả được nợ hoặc trả không đủ khi đến hạn, cơ quan bảo lãnh sẽ chịu trách nhiệm trả nợ thay cho Bên đi vay.

Bảo lãnh cho vay nước ngoài có 2 loại:

- Bảo lãnh Chính phủ: do Bộ tài chính hoặc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam được Chính phủ ủy quyền cấp theo Quy chế bảo lãnh của Chính phủ đối với vay vốn nước ngoài.

Các khoản vay có bảo lãnh của Chính phủ được quản lý như vốn vay của Chính phủ.

- Bảo lãnh của Ngân hàng: do các ngân hàng của Việt Nam cấp theo quy chế bảo lãnh do Thống đốc Ngân hàng Nhà nước Việt Nam quy định, các khoản bảo lãnh này không được coi là bảo lãnh Chính phủ.

Bảo lãnh vay vốn nước ngoài của Chính phủ

Bảo lãnh vay vốn nước ngoài của Chính phủ là việc Chính phủ, thông qua Bộ Tài chính, cam kết bảo lãnh vay vốn nước ngoài cho người vay.

Bảo trì công trình

Bảo trì công trình là việc duy tu, bảo dưỡng, sửa chữa nhỏ, sửa chữa vừa, sửa chữa lớn do chủ sở hữu hoặc chủ quản lý sử dụng công trình thực hiện nhằm đảm bảo cho công trình sử dụng, vận hành an toàn theo quy trình vận hành do người thiết kế và nhà chế tạo quy định.

Bên cho thuê (tài chính)

Bên cho thuê (tài chính) là công ty cho thuê tài chính có tư cách pháp nhân, được cấp giấy phép hoạt động theo qui chế tạm thời về tổ chức và hoạt động của công ty cho thuê tài chính tại Việt Nam (ban hành kèm theo Nghị định 64-CP ngày 09-10-1995 của Chính phủ).

Bên dự thầu

Bên dự thầu là thương nhân trong nước hoặc thương nhân nước ngoài có đủ điều kiện dự thầu theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Bên giao công nghệ

Bên giao công nghệ là một bên gồm một hoặc nhiều tổ chức kinh tế, khoa học, công nghệ và tổ chức khác có tư cách pháp nhân hoặc cá nhân ở nước ngoài có công nghệ chuyển giao vào Việt Nam.

Bên giao đại lý

Bên giao đại lý là thương nhân giao hàng hóa cho đại lý bán hoặc giao tiền mua hàng cho đại lý mua.

Bên mời thầu

Bên mời thầu là chủ dự án, chủ đầu tư hoặc pháp nhân đại diện hợp pháp của chủ dự án, chủ đầu tư được giao trách nhiệm thực hiện công việc đấu thầu.

Bên mua bảo hiểm

Bên mua bảo hiểm là tổ chức, cá nhân giao kết hợp đồng bảo hiểm với doanh nghiệp bảo hiểm có thể đồng thời là người được bảo hiểm hoặc người thụ hưởng.

Bên đặt gia công

Bên đặt gia công là bên thuê gia công hàng hóa để kinh doanh thương mại.

Bên đại lý

Bên đại lý là thương nhân nhận hàng hóa để làm đại lý bán hoặc nhận tiền mua hàng để làm đại lý mua.

Bên được ủy thác mua bán hàng hóa

Bên được ủy thác mua bán hàng hóa là thương nhân kinh doanh mặt hàng phù hợp với hàng hóa được ủy thác, và thực hiện mua bán hàng hóa theo những điều kiện đã thỏa thuận với bên ủy thác.

Bên nước ngoài

Bên nước ngoài là một bên gồm một hoặc nhiều nhà đầu tư nước ngoài.

Bên nhận công nghệ

Bên nhận công nghệ là một bên gồm một hoặc nhiều tổ chức kinh tế, khoa học, công nghệ và tổ chức khác có tư cách pháp nhân hoặc cá nhân ở Việt Nam tiếp nhận công nghệ.

Bên nhận gia công

Bên nhận gia công là bên nhận thực hiện việc gia công hàng hóa để hưởng tiền gia công.

Bên thuê (tài chính)

Bên thuê (tài chính) là doanh nghiệp được thành lập theo pháp luật Việt Nam, trực tiếp sử dụng tài sản thuê trong thời hạn thuê theo

mục đích kinh doanh hợp pháp của mình.

Bên trúng thầu

Bên trúng thầu là bên được lựa chọn để ký kết và thực hiện hợp đồng với bên mời thầu.

Bên Việt Nam

Bên Việt Nam là một bên gồm một hoặc nhiều doanh nghiệp Việt Nam thuộc mọi thành phần kinh tế.

Bên giao đại lý, bên đại lý

1. Bên giao đại lý là thương nhân giao hàng hoá cho đại lý bán hoặc giao tiền mua hàng cho đại lý mua hoặc là thương nhân ủy quyền thực hiện dịch vụ cho đại lý cung ứng dịch vụ.

2. Bên đại lý là thương nhân nhận hàng hoá để làm đại lý bán, nhận tiền mua hàng để làm đại lý mua hoặc là bên nhận ủy quyền cung ứng dịch vụ.

Bên nhận ủy thác

Bên nhận ủy thác mua bán hàng hoá là thương nhân kinh doanh mặt hàng phù hợp với hàng hoá được ủy thác và thực hiện mua bán hàng hoá theo những điều kiện đã thoả thuận với bên ủy thác.

Bên ủy thác

Bên ủy thác mua bán hàng hoá là thương nhân hoặc không phải là thương nhân giao cho bên nhận ủy thác thực hiện mua bán hàng hoá theo yêu cầu của mình và phải trả thù lao ủy thác.

Bí mật kinh doanh

Bí mật kinh doanh là thông tin có đủ các điều kiện sau đây:

a. Không phải là hiểu biết thông thường;

b. Có khả năng áp dụng trong kinh doanh và khi được sử dụng sẽ tạo cho người nắm giữ thông tin đó có lợi thế hơn so với người không nắm giữ hoặc không sử dụng thông tin đó;

c. Được chủ sở hữu bảo mật bằng các biện pháp cần thiết để thông tin đó không bị tiết lộ và không dễ dàng tiếp cận được.

Biểu tượng của hợp tác xã

Biểu tượng của hợp tác xã là ký hiệu riêng của mỗi hợp tác xã để phản ánh đặc trưng riêng biệt của hợp tác xã và phân biệt hợp tác xã đó với các hợp tác xã và doanh nghiệp khác.

Biên độ bán phá giá

Biên độ bán phá giá là khoảng chênh lệch có thể tính được giữa giá thông thường của hàng hóa nhập khẩu vào Việt Nam với giá xuất khẩu hàng hóa đó vào Việt Nam.

Biên độ bán phá giá không đáng kể

Biên độ bán phá giá không đáng kể là biên độ bán phá giá không vượt quá 2% giá xuất khẩu hàng hóa vào Việt Nam.

Bộ quản lý ngành

Bộ quản lý ngành là Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ có chức năng quản lý ngành trong cả nước theo quy định của Luật Tổ chức Chính phủ.

Bội chi ngân sách

Bội chi ngân sách là tình trạng mất cân đối giữa thu và chi trong ngân sách Nhà nước, khi tổng số thu nhỏ hơn tổng số chi, là chênh lệch giữa tổng số thu và tổng số chi.

Trên thực tế để xử lý bội chi Nhà nước thường áp dụng các biện pháp sau đây:

- Khai thác thêm nguồn thu, chống thất thu, thực hiện đầy đủ các luật thuế, cải cách hệ thống thuế, thực hiện các biện pháp quản lý các nguồn thu chặt chẽ, kiện toàn bộ máy quản lý công tác thu thuế cũng như thực hiện thống nhất và đồng loạt Luật Kế toán.

- Tiết kiệm chi: Nghĩa là Nhà nước có chế độ chính sách về quản lý chi tiêu hợp lý chống thất thoát lãng phí, và thực hiện nghiêm ngặt chế độ tiết kiệm trong các cơ quan Nhà nước, lực lượng vũ trang, tổ chức xã hội.

- Phát hành tiền.

- Vay nợ, việc vay nợ để bù đắp thiếu hụt ngân sách được tiến hành bằng cách phát hành các loại trái phiếu Chính phủ ngắn và dài hạn. Đi vay để bù đắp thiếu hụt ở ngoài nước được định hướng vào những nguồn lớn có lãi suất ưu đãi, bao gồm vay của các tổ chức tài chính, tiền tệ quốc tế cũng như của các quốc gia khác.

Bồi thường thiệt hại do vi phạm hợp đồng kinh tế

Bồi thường thiệt hại là hình thức trách nhiệm nhằm buộc bên vi phạm hợp đồng kinh tế bồi thường, bù đắp hoặc khôi phục lợi ích vật chất bị thiệt hại cho bên bị vi phạm.

Bồi thường thiệt hại

1. Bồi thường thiệt hại là việc bên vi phạm bồi thường những tổn thất do hành vi vi phạm hợp đồng gây ra cho bên bị vi phạm.

2. Giá trị bồi thường thiệt hại bao gồm giá trị tổn thất thực tế, trực tiếp mà bên bị vi phạm phải chịu do bên vi phạm gây ra, và khoản lợi trực tiếp mà bên bị vi phạm đáng lẽ được hưởng nếu không có hành vi vi phạm.

Buộc thực hiện đúng hợp đồng

Buộc thực hiện đúng hợp đồng là việc bên có quyền lợi bị vi phạm yêu cầu bên vi phạm thực hiện đúng hợp đồng, hoặc dùng các biện pháp khác để hợp đồng được thực hiện và bên vi phạm phải chịu phí tổn phát sinh.

Buôn chuyến

Buôn chuyến là hoạt động buôn bán theo từng chuyến hoặc hoạt động của cơ sở kinh doanh có địa điểm cố định thuộc ngành thương nghiệp đem hàng bán ngoài khu vực được phép kinh doanh.

Buộc thực hiện đúng hợp đồng

Buộc thực hiện đúng hợp đồng là việc bên bị vi phạm yêu cầu bên vi phạm thực hiện đúng hợp đồng hoặc dùng các biện pháp khác để hợp đồng được thực hiện và bên vi phạm phải chịu chi phí phát sinh.

C

Cầm cố tài sản

Cầm cố tài sản là trao động sản thuộc quyền sở hữu của mình cho người cùng quan hệ hợp đồng kinh tế để làm tin và bảo đảm tài sản trong trường hợp vi phạm hợp đồng kinh tế đã ký kết.

Cầm cố trái phiếu

Cầm cố trái phiếu là việc chủ sở hữu trái phiếu giao trái phiếu của mình cho tổ chức, cá nhân khác nắm giữ để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ dân sự.

Cấp có thẩm quyền

Cấp có thẩm quyền là tổ chức, cơ quan được "Người có thẩm quyền" giao quyền hoặc ủy quyền theo quy định của pháp luật.

Cấp phát theo hạn mức

Cấp phát theo hạn mức là việc chi trả, cấp phát theo yêu cầu rút hạn mức kinh phí của các đơn vị trên cơ sở thông báo và phân phối hạn mức đã được duyệt.

Cấp phát theo lệnh chi

Cấp phát theo lệnh chi là cấp phát cho các đơn vị của cơ quan tài chính, kho bạc căn cứ vào lệnh chi phát ra chuyển tiền cho các đơn vị để phục vụ cho nhu cầu tài chính dự toán đã được duyệt.

Cấp tín dụng

Cấp tín dụng là việc tổ chức tín dụng thỏa thuận để khách hàng sử dụng một khoản tiền với nguyên tắc có hoàn trả bằng các nghiệp vụ cho vay, chiết khấu, cho thuê tài chính, bảo lãnh ngân hàng và các nghiệp vụ khác.

Các hình thức có giá trị tương đương văn bản

Các hình thức có giá trị tương đương văn bản bao gồm điện báo, telex, fax, thông điệp dữ liệu và các hình thức khác theo quy định của pháp luật.

Các hoạt động trung gian thương mại

Các hoạt động trung gian thương mại là hoạt động của thương nhân để thực hiện các giao dịch thương mại cho một hoặc một số thương nhân được xác định, bao gồm hoạt động đại diện cho thương nhân, môi giới thương mại, ủy thác mua bán hàng hoá và đại lý thương mại.

Cam kết kinh tế giữa hợp tác xã và xã viên

Cam kết kinh tế giữa hợp tác xã và xã viên là những ràng buộc về kinh tế giữa hợp tác xã và xã viên.

Cá nhân có đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật

Cá nhân có đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật là người đã được cấp giấy phép kinh doanh và đã đăng ký kinh doanh tại cơ quan có thẩm quyền.

Cá nhân sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ

Cá nhân sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ bao gồm: hộ cá thể và nhóm kinh doanh; hộ gia đình, cá nhân sản xuất nông nghiệp; cá nhân kinh doanh; cá nhân hành nghề độc lập; cá nhân có tài sản cho thuê; cá nhân nước ngoài kinh doanh có thu nhập phát sinh tại

Việt Nam.

Các chứng từ thanh toán

Các chứng từ thanh toán gồm các lệnh thu và lệnh chi lập theo mẫu thống nhất do ngân hàng cung cấp.

Các hình thức tương tự bảng, biểu, pa-nô, băng-rôn

Các hình thức tương tự bảng, biểu, pa-nô, băng-rôn là bạt che, phướn, các vật thể, hình khối và các hình thức khác thể hiện sản phẩm quảng cáo.

Các tài khoản thanh toán

Các tài khoản thanh toán bao gồm:

- Tài khoản trả tiền;
- Tài khoản nhận tiền;
- Tài khoản trung gian.

Các tranh chấp giữa các thành viên của công ty với nhau

Các tranh chấp giữa các thành viên của công ty với nhau được hiểu là các tranh chấp giữa các thành viên của công ty về trị giá phần vốn góp vào công ty giữa các thành viên của công ty; về việc chuyển nhượng phần vốn góp vào công ty giữa các thành viên của công ty trách nhiệm hữu hạn hoặc về việc chuyển nhượng phần vốn góp vào công ty của mỗi thành viên công ty đó cho người khác không phải là thành viên của công ty; về việc chuyển nhượng cổ phiếu không ghi tên và cổ phiếu có ghi tên; về mệnh giá cổ phiếu, số cổ phiếu phát hành và trái phiếu của công ty cổ phần hoặc về quyền sở hữu tài sản tương ứng với số cổ phiếu của thành viên công ty; về quyền được chia lợi nhuận hoặc về nghĩa vụ chịu lỗ, thanh toán, nợ của công ty; về việc thanh lý tài sản, phân chia nợ giữa các thành viên của công ty, trong trường hợp công ty bị giải thể; về các vấn đề khác giữa các thành viên của công ty liên quan đến việc thành lập, hoạt động, giải thể công ty.

Các tranh chấp giữa công ty với các thành viên của công ty

Các tranh chấp giữa công ty với các thành viên của công ty được hiểu là các tranh chấp về phần vốn góp của mỗi thành viên đối với công ty trách nhiệm hữu hạn (thông thường phần vốn góp đó được tính bằng tiền, nhưng cũng có thể bằng hiện vật hoặc bằng bản quyền sở hữu công nghiệp); về mệnh giá cổ phiếu và số cổ phiếu phát hành đối với công ty cổ phần; về quyền sở hữu một phần tài sản của công ty

tương ứng với phần vốn góp vào công ty, về quyền được chia lợi nhuận hoặc về nghĩa vụ chịu lỗ tương ứng với phần vốn góp vào công ty; về yêu cầu công ty đòi các khoản nợ hoặc thanh toán các khoản nợ của công ty, thanh lý tài sản và thanh lý các hợp đồng mà công ty đã ký kết khi giải thể công ty; về vấn đề khác liên quan đến việc thành lập, hoạt động, giải thể công ty.

Các tranh chấp liên quan đến việc mua bán cổ phiếu, trái phiếu

Các tranh chấp liên quan đến việc mua bán cổ phiếu, trái phiếu được hiểu là các tranh chấp về mua bán cổ phiếu, trái phiếu đã phát hành và cổ phiếu mới, trái phiếu mới sắp phát hành của công ty cổ phần.

Các trung gian thanh toán

Các trung gian thanh toán gồm:

- Ngân hàng Nhà nước;
- Ngân hàng thương mại;
- Ngân hàng đầu tư và phát triển;
- Kho bạc Nhà nước.

Cổ đông

Cổ đông là người sở hữu ít nhất một cổ phần đã phát hành của công ty cổ phần.

Cổ đông lớn

Cổ đông lớn là cổ đông sở hữu trực tiếp hoặc gián tiếp từ năm phần trăm trở lên số cổ phiếu có quyền biểu quyết của tổ chức phát hành.

Cổ đông lớn (của tổ chức tín dụng)

Cổ đông lớn là cá nhân hoặc tổ chức sở hữu trên 10% vốn điều lệ hoặc nắm giữ trên 10% vốn cổ phần có quyền bỏ phiếu của một tổ chức tín dụng.

Cổ đông nước ngoài

Cổ đông nước ngoài là tổ chức, cá nhân nước ngoài sở hữu cổ phần trong Công ty cổ phần.

Cổ đông sáng lập

Cổ đông sáng lập là cổ đông tham gia xây dựng thông qua và ký tên vào bản Điều lệ đầu tiên của công ty cổ phần.

Cổ đông sáng lập Công ty cổ phần

Cổ đông sáng lập Công ty cổ phần là chủ đầu tư góp vốn pháp định của doanh nghiệp trước khi chuyển đổi hoặc tổ chức, cá nhân sở hữu cổ phiếu cổ đông sáng lập.

Cổ đông Việt Nam

Cổ đông Việt Nam là tổ chức, cá nhân Việt Nam sở hữu cổ phần trong Công ty cổ phần.

Cổ phần sở hữu Nhà nước là cổ phần được thanh toán bằng vốn ngân sách Nhà nước và nguồn vốn khác của Nhà nước do một cơ quan Nhà nước hoặc tổ chức kinh tế làm đại diện chủ sở hữu.

Cổ phần

Cổ phần là phần chia nhỏ nhất vốn điều lệ của công ty (hay vốn điều lệ của công ty được chia thành nhiều phần bằng nhau).

Cổ phần chi phối của Nhà nước

Cổ phần chi phối của Nhà nước là các loại cổ phần sau đây:

a. Cổ phần của Nhà nước chiếm tỷ lệ 50% (năm mươi phần trăm) tổng số cổ phần của doanh nghiệp;

b. Cổ phần của Nhà nước ít nhất gấp hai lần cổ phần của cổ đông lớn nhất khác trong doanh nghiệp.

Cổ phần đặc biệt của Nhà nước

Cổ phần đặc biệt của Nhà nước là cổ phần của Nhà nước trong một số doanh nghiệp mà Nhà nước không có cổ phần chi phối, nhưng có quyền quyết định một số vấn đề quan trọng của doanh nghiệp theo thỏa thuận trong điều lệ doanh nghiệp.

Cổ phiếu

Cổ phiếu (có ghi tên hoặc không ghi tên) là chứng từ xác nhận quyền sở hữu của cổ đông đối với công ty đã phát hành cổ phần.

Cổ tức

Cổ tức là khoản lợi nhuận ròng được trả cho mỗi cổ phần bằng tiền mặt hoặc bằng tài sản khác từ nguồn lợi nhuận còn lại của công ty sau khi đã thực hiện nghĩa vụ về tài chính.

Công nghệ thông tin

Công nghệ thông tin là tập hợp các phương pháp khoa học, công nghệ và công cụ kỹ thuật hiện đại để sản xuất, truyền đưa, thu thập,

xử lý, lưu trữ và trao đổi thông tin số.

Công nghiệp công nghệ thông tin

Công nghiệp công nghệ thông tin là ngành kinh tế-kỹ thuật công nghệ cao sản xuất và cung cấp sản phẩm công nghệ thông tin, bao gồm sản phẩm phần cứng, phần mềm và nội dung thông tin số.

Công ước Quốc tế về Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa

Công ước quốc tế về Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa (International Convention on the Harmonized Commodity Description and Coding System) là Công ước do Hội đồng hợp tác Hải quan, nay gọi là tổ chức Hải quan thế giới (WCO) thông qua ngày 14 tháng 6 năm 1983 tại Bruxelles, Vương quốc Bỉ về "Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa", sau đây gọi tắt là Công ước Hải quan.

Công ty

Công ty (gồm Công ty cổ phần và Công ty trách nhiệm hữu hạn) là doanh nghiệp trong đó có các thành viên cùng góp vốn và cùng chia nhau lợi nhuận, cùng chịu lỗ tương ứng với phần vốn góp và chỉ chịu trách nhiệm về các khoản nợ của công ty trong phạm vi vốn của mình góp vào công ty.

Công ty cổ phần

Công ty cổ phần là công ty trong đó:

a. Số thành viên gọi là cổ đông mà công ty phải có trong suốt thời gian hoạt động ít nhất là bảy cổ đông.

b. Vốn điều lệ của công ty được chia thành nhiều phần bằng nhau gọi là cổ phần, giá trị của mỗi cổ phần gọi là mệnh giá cổ phần. Mỗi cổ đông có thể mua một hoặc nhiều cổ phần.

Công ty cổ phần có vốn đầu tư nước ngoài

Công ty cổ phần có vốn đầu tư nước ngoài (sau đây viết tắt là Công ty cổ phần) là doanh nghiệp có vốn điều lệ được chia thành nhiều phần bằng nhau gọi là "cổ phần"; trong đó các cổ đông sáng lập nước ngoài nắm giữ ít nhất 30% vốn điều lệ; được tổ chức, hoạt động theo hình thức Công ty cổ phần; được hưởng các bảo đảm của Nhà nước Việt Nam và các ưu đãi theo quy định của Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam.

Công ty cho thuê tài chính

Công ty cho thuê tài chính là một loại công ty tài chính, hoạt động chủ yếu là cho thuê máy móc thiết bị và động sản khác.

Công ty cho thuê tài chính được thành lập và hoạt động tại Việt Nam, bao gồm:

a. Công ty cho thuê tài chính do Ngân hàng, công ty tài chính hoặc công ty tài chính cùng với doanh nghiệp khác của Việt Nam thành lập.

b. Công ty cho thuê tài chính liên doanh giữa bên Việt Nam gồm một hoặc nhiều Ngân hàng, công ty tài chính, doanh nghiệp khác với bên nước ngoài gồm một hoặc nhiều Ngân hàng, công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính và các tổ chức tài chính quốc tế.

c. Công ty cho thuê tài chính 100% vốn nước ngoài của Ngân hàng nước ngoài, công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính nước ngoài.

Công ty hợp doanh

Công ty hợp doanh là loại hình công ty trong đó các thành viên cùng nhau tiến hành hoạt động thương mại dưới một hãng chung và cùng liên đới chịu trách nhiệm vô hạn về mọi khoản nợ của công ty.

Công ty luật nước ngoài

Công ty luật nước ngoài là tổ chức hành nghề luật sư do một hoặc nhiều tổ chức luật sư nước ngoài thành lập tại Việt Namtheo quy định của pháp luật.

Công ty luật nước ngoài tự quản lý và tự chịu trách nhiệm vô hạn về mọi hoạt động của Công ty trước pháp luật Việt Nam.

Giám đốc Công ty luật nước ngoài là người đại diện theo pháp luật của công ty. Giám đốc Công ty luật nước ngoài có thể là luật sư nước ngoài hoặc luật sư Việt Nam.

Công ty tài chính

Công ty tài chính là công ty quốc doanh hoặc cổ phần hoạt động chủ yếu là cho vay để mua, bán hàng hóa, dịch vụ bằng nguồn vốn của mình hoặc vay dân cư.

Công ty trách nhiệm hữu hạn

Công ty trách nhiệm hữu hạn là công ty trong đó:

a. Phần vốn góp của tất cả các thành viên phải được đóng đủ ngay khi thành lập công ty. Các phần vốn góp được ghi rõ trong Điều lệ công ty. Công ty không được phép phát hành bất kỳ một loại chứng khoán nào.

b. Việc chuyển nhượng phần vốn góp giữa các thành viên được

thực hiện tự do. Việc chuyển nhượng phần vốn góp cho người không phải là thành viên phải được sự nhất trí của nhóm thành viên đại diện cho ít nhất ¾ số vốn điều lệ công ty.

Công trình

Công trình là phần xây dựng thực hiện trên một địa điểm nhất định, một tuyến nhất định theo quy hoạch xây dựng hay trên một địa điểm đã có công trình. Mỗi công trình bao gồm một hoặc nhiều hạng mục công trình nằm trong dây chuyền công nghệ đồng bộ để làm ra sản phẩm cuối cùng.

Công trình cố định

Công trình cố định là công trình được xây dựng, lắp đặt cố định và sử dụng để phục vụ các hoạt động dầu khí.

Công trình xây dựng

Công trình xây dựng là sản phẩm của công nghệ xây lắp gắn liền với đất (bao gồm cả khoảng không, mặt nước, mặt biển và thềm lục địa) được tạo thành bằng vật liệu xây dựng, thiết bị và lao động.

Công trình xây dựng bao gồm một hạng mục hoặc nhiều hạng mục công trình nằm trong dây chuyền công nghệ đồng bộ, hoàn chỉnh (có tính đến việc hợp tác sản xuất) để sản xuất ra sản phẩm nêu trong dự án.

Cửa hàng kinh doanh miễn thuế

Cửa hành kinh doanh miễn thuế là cửa hàng bán hàng nhập khẩu được miễn thuế nhập khẩu cho các đối tượng và khu vực sau:

a. Đối tượng phục vụ là khách xuất cảnh và khách quá cảnh (bao gồm cả người điều khiển phương tiện vận chuyển và nhân viên phục vụ trên phương tiện vận chuyển) ở khu cách ly nhà ga đi của các sân bay quốc tế, các cảng biển quốc tế, các cửa khẩu quốc tế đường bộ và đường sắt.

b. Đối tượng phục vụ là hành khách trên các chuyến bay quốc tế

của hàng không Việt Nam hoặc của các hãng hàng không được thành lập theo pháp luật Việt Nam.

c. Đối tượng phục vụ là khách nhập cảnh (bao gồm các phi hành đoàn và các tiếp viên trên các chuyến bay quốc tế) tại một số sân bay quốc tế (việc mở cửa hàng miễn thuế do Thủ tướng Chính phủ quyết định trên cơ sở đề nghị của Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố và các Bộ, ngành liên quan).

d. Đối tượng phục vụ là các đối tượng chờ xuất cảnh, các đối tượng ngoại giao đoàn (việc mở cửa hàng miễn thuế do Thủ tướng Chính phủ quyết định trên cơ sở đề nghị của Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố và các Bộ, ngành liên quan).

Cơ quan có thẩm quyền

Cơ quan có thẩm quyền là các cơ quan Đảng, Nhà nước, Chính phủ và Quốc hội Việt Nam có thẩm quyền xác định, giao nhiệm vụ đảm bảo bay chuyên cơ cho ngành hàng không dân dụng.

Cơ quan cho vay lại

Cơ quan cho vay lại là Bộ tài chính hoặc cơ quan, tổ chức được Bộ tài chính ủy quyền thực hiện cho vay lại nguồn vốn vay nước ngoài của Chính phủ, có trách nhiệm giám sát việc sử dụng vốn vay, thu hồi nợ cho vay lại và được hưởng phí cho vay lại theo quy định của pháp luật.

Cơ quan chủ quản

Cơ quan chủ quản là cơ quan cấp Bộ, cơ quan ngang Bộ, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

Cơ sở bán lẻ

Cơ sở bán lẻ là đơn vị thuộc sở hữu của doanh nghiệp để thực hiện việc bán lẻ.

Cơ sở hạ tầng thông tin

Cơ sở hạ tầng thông tin là hệ thống trang thiết bị phục vụ cho việc sản xuất, truyền đưa, thu thập, xử lý, lưu trữ và trao đổi thông tin

số, bao gồm mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính và cơ sở dữ liệu.

Cơ sở thường trú của công ty nước ngoài ở Việt Nam

Cơ sở thường trú của công ty nước ngoài ở Việt Nam là cơ sở kinh doanh mà thông qua cơ sở này, công ty tiến hành một phần hay toàn bộ hoạt động kinh doanh của mình tại Việt Nam mang lại thu nhập, bao gồm:

a. Chi nhánh, văn phòng điều hành, nhà máy, công xưởng, phương tiện vận tải, hầm mỏ, mỏ dầu hoặc khí đốt hoặc bất cứ địa điểm khai thác tài nguyên thiên nhiên nào ở Việt Nam;

b. Địa điểm xây dựng, công trình xây dựng, lắp đặt, lắp ráp;

c. Cơ sở cung cấp dịch vụ bao gồm cả dịch vụ tư vấn thông qua người làm công cho mình hay một đối tượng khác;

d. Đại lý cho công ty nước ngoài;

đ. Đại diện ở Việt Nam trong các trường hợp là đại diện có thẩm quyền ký kết các hợp đồng đứng tên công ty nước ngoài, hoặc đại diện không có thẩm quyền ký kết hợp đồng đứng tên công ty nước ngoài nhưng thường xuyên thực hiện việc giao hàng hóa hoặc cung ứng dịch vụ tại Việt Nam.

Trong trường hợp Hiệp định tránh đánh thuế hai lần mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ký kết có quy định khác về cơ sở thường trú thì thực hiện theo quy định của hiệp định đó.

Cơ sở y, dược dân lập

Cơ sở y, dược dân lập là cơ sở do tổ chức đứng ra thành lập, được đầu tư bằng vốn ngoài ngân sách Nhà nước do tổ chức, cá nhân đóng góp và tự quản lý, điều hành.

Cơ sở y, dược tư nhân

Cơ sở y, dược tư nhân là cơ sở do cá nhân, hộ gia đình, doanh nghiệp đăng ký kinh doanh và quản lý, điều hành.

Cung ứng séc trắng

Cung ứng séc trắng là việc tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán cung cấp các séc trắng cho các tổ chức, cá nhân là khách hàng của mình có nhu cầu sử dụng séc.

Cung ứng dịch vụ

Cung ứng dịch vụ là hoạt động thương mại, theo đó một bên (sau đây gọi là bên cung ứng dịch vụ) có nghĩa vụ thực hiện dịch vụ cho một bên khác và nhận thanh toán; bên sử dụng dịch vụ (sau đây gọi là khách hàng) có nghĩa vụ thanh toán cho bên cung ứng dịch vụ và sử dụng dịch vụ theo thỏa thuận.

Chấp hành ngân sách và kiểm tra ngân sách

Chấp hành ngân sách là quá trình sử dụng tổng hòa các biện pháp kinh tế, tài chính và những biện pháp hành chính nhằm biến các chỉ tiêu thu chi trong kế hoạch ngân sách thành hiện thực.

Chấp hành ngân sách bao gồm:

- Thực hiện các khoản thu;
- Thực hiện các khoản chi;
- Thực hiện điều tiết ngân sách;
- Kiểm tra việc thực hiện ngân sách.

Chấp nhận chào hàng

Chấp nhận chào hàng là thông báo của bên được chào hàng chuyển cho bên chào hàng về việc chấp thuận toàn bộ các nội dung đã nêu trong chào hàng.

Chất lượng công trình xây dựng

Chất lượng công trình xây dựng là những yêu cầu về an toàn, bền vững, kỹ thuật và mỹ thuật của công trình phù hợp với Quy chuẩn và tiêu chuẩn xây dựng, các quy định trong văn bản qui phạm pháp luật có liên quan và hợp đồng giao nhận thầu xây dựng.

Chỉ huy trưởng thi công

Chỉ huy trưởng thi công là người đại diện cho nhà thầu thi công xây lắp thực hiện quyền và nghĩa vụ của nhà thầu tại công trường, trực tiếp chỉ huy và chịu trách nhiệm về thi công xây lắp công trình.

Chỉ tiêu chất lượng chủ yếu

Chỉ tiêu chất lượng chủ yếu là các chỉ tiêu chất lượng quyết định

giá trị sử dụng và được dùng làm tiêu chí để phân loại sản phẩm (như của xi măng hay công suất, điện áp của bóng đèn điện chiếu sáng).

Chỉ tiêu pháp lệnh

Chỉ tiêu pháp lệnh là các chỉ tiêu nhiệm vụ sản xuất kinh doanh một số sản phẩm chủ yếu do cấp có thẩm quyền giao theo quy định về việc giao kế hoạch Nhà nước hàng năm của Chính phủ.

Chào bán chứng khoán ra công chúng

Chào bán chứng khoán ra công chúng là việc chào bán chứng khoán theo một trong các phương thức sau đây:

a. Thông qua phương tiện thông tin đại chúng, kể cả Internet;

b. Chào bán chứng khoán cho từ một trăm nhà đầu tư trở lên, không kể nhà đầu tư chứng khoán chuyên nghiệp;

c. Chào bán cho một số lượng nhà đầu tư không xác định.

Chào hàng

Chào hàng là một đề nghị giao kết hợp đồng mua bán hàng hóa trong một thời hạn nhất định được chuyển cho một hay nhiều người đã xác định và phải có các nội dung chủ yếu của hợp đồng mua bán hàng hóa theo quy định của Luật Thương mại.

Chào hàng gồm chào bán hàng và chào mua hàng

Chế độ cấp vốn lưu động

Chế độ cấp vốn lưu động là quá trình phân phối lại quỹ tiền tệ tập trung của Nhà nước nhằm bảo đảm một phần nhu cầu vốn lưu động cho các doanh nghiệp Nhà nước thuộc đối tượng cấp phát (doanh nghiệp Nhà nước mới bước vào hoạt động hoặc các doanh nghiệp Nhà nước đang hoạt động nhưng cần cấp bổ sung để đảm bảo hoạt động bình thường).

Chế độ kế toán

Chế độ kế toán là những quy định và hướng dẫn về kế toán trong một lĩnh vực hoặc một số công việc cụ thể do cơ quan quản lý Nhà nước về kế toán hoặc tổ chức được cơ quan quản lý Nhà nước về kế toán ủy quyền ban hành.

Chi đầu tư

Chi đầu tư là việc chi cho mở rộng sản xuất, xây dựng cơ bản trong các ngành kinh tế, xây dựng các công trình phi sản xuất để tăng nguồn dự trữ của Nhà nước và trả nợ nước ngoài.

Chi đầu tư xây dựng cơ bản

Chi đầu tư xây dựng cơ bản là quá trình phân phối lại vốn tiền tệ đã được tập trung vào ngân sách nhằm thực hiện tái sản xuất giản đơn và tái sản xuất mở rộng tài sản cố định, từng bước tăng cường và hoàn thiện cơ sở vật chất-kỹ thuật cho nền kinh tế quốc dân.

Chi cho đầu tư xây dựng cơ bản gồm: Chi xây dựng mới, chi cải tạo mở rộng, chi phục hồi tài sản cố định.

Chi ngân sách cho sự nghiệp an ninh quốc phòng

Chi ngân sách cho sự nghiệp an ninh quốc phòng là những khoản chi để đảm bảo cho sự nghiệp hoạt động bình thường của hệ thống các cơ quan an ninh và lực lượng vũ trang.

Chi ngân sách cho sự nghiệp kinh tế

Chi ngân sách cho sự nghiệp kinh tế là việc sử dụng vốn ngân sách để đảm bảo điều kiện vật chất cần thiết cho các đơn vị sự nghiệp kinh tế hoạt động. Hoạt động của các đơn vị này không nhằm mục đích kinh doanh lấy lãi, mà chủ yếu là nhằm phục vụ trực tiếp hoặc gián tiếp cho yêu cầu sản xuất kinh doanh, phát triển kinh tế, tạo điều kiện thuận lợi cho các ngành kinh tế hoạt động.

Chi ngân sách cho sự nghiệp văn hóa-xã hội

Chi ngân sách cho sự nghiệp văn hóa-xã hội là khoản chi mang tính chất tiêu dùng xã hội của ngân sách, nhằm duy trì phát triển các sự nghiệp văn hóa-xã hội theo nguyên tắc không hoàn trả trực tiếp.

Chi ngân sách Nhà nước

a. Theo nghĩa rộng: Chi ngân sách Nhà nước là việc Nhà nước tiến hành phân phối và sử dụng một cách có kế hoạch bộ phận tiền tệ đã được tập trung vào quỹ ngân sách Nhà nước nhằm xây dựng và phát triển nền kinh tế cân đối và toàn diện, không ngừng nâng cao đời sống vật chất, văn hóa, tinh thần cho nhân dân, tăng cường lực lượng quốc phòng để bảo vệ đất nước, giữ vững an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội cũng như nhằm thỏa mãn các nhu cầu khác của Nhà nước.

b. Theo nghĩa hẹp: Chi ngân sách Nhà nước là hệ thống các quan hệ kinh tế phát sinh giữa Kho bạc Nhà nước với các cơ quan Nhà nước, đoàn thể xã hội trong việc cấp phát và sử dụng quỹ ngân sách Nhà nước.

Chi nhánh của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam

Chi nhánh của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam là đơn vị phụ

thuộc của thương nhân nước ngoài, được thành lập và hoạt động thương mại tại Việt Nam, theo quy định của pháp luật Việt Nam hoặc điều ước quốc tế mà Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Thương nhân nước ngoài chịu trách nhiệm trước pháp luật Việt Nam về hoạt động của chi nhánh tại Việt Nam.

Chi nhánh

Chi nhánh là đơn vị phụ thuộc của doanh nghiệp, có nhiệm vụ thực hiện toàn bộ hoặc một phần chức năng của doanh nghiệp kể cả chức năng đại diện theo ủy quyền. Ngành, nghề kinh doanh của chi nhánh phải phù hợp với ngành, nghề kinh doanh của doanh nghiệp.

Chi nhánh ngân hàng nước ngoài

Chi nhánh ngân hàng nước ngoài là đơn vị phụ thuộc của ngân hàng mẹ, không có tư cách pháp nhân theo pháp luật Việt Nam, được ngân hàng mẹ bảo đảm bằng văn bản về việc chịu trách nhiệm đối với mọi nghĩa vụ và cam kết của chi nhánh tại Việt Nam.

Chi phí hợp lệ, hợp lý

Chi phí hợp lệ, hợp lý là chi phí khấu hao tài sản cố định, chi phí nguyên nhiên liệu, vật liệu, năng lượng, chi phí trả lương, tiền công (trừ tiền lương của hộ kinh doanh cá thể) và các chi phí khác như tiếp tân, quản lý, giao dịch.

Chi thường xuyên

Chi thường xuyên là việc sử dụng quỹ tiêu dùng xã hội để thực hiện chức năng quản lý xã hội và kinh tế của Nhà nước.

Chia doanh nghiệp

Chia doanh nghiệp là việc chia toàn bộ vốn bằng tiền và tài sản của một doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (gọi tắt là doanh nghiệp bị chia) để thành lập hai hoặc một số doanh nghiệp mới (gọi là doanh nghiệp được chia).

Chiến lược quốc gia dài hạn về nợ nước ngoài

Chiến lược quốc gia dài hạn về nợ nước ngoài (gọi tắt là Chiến lược nợ dài hạn) là văn kiện đưa ra mục tiêu, định hướng, các giải pháp, chính sách đối với quản lý nợ ngoài nước của quốc gia, được xây dựng trong chiến lược tổng thể, và huy động vốn đầu tư cho nền kinh tế, phù hợp với chiến lược phát triển kinh tế-xã hội 5 năm và 10 năm của đất nước.

Chiết khấu

Chiết khấu là việc tổ chức tín dụng mua thương phiếu, giấy tờ có giá khác của người thụ hưởng trước khi đến hạn thanh toán.

Cho thuê tài chính

Cho thuê tài chính là một hoạt động tín dụng trung, dài hạn thông qua việc cho thuê máy móc, thiết bị và các động sản khác. Bên cho thuê cam kết mua máy móc-thiết bị và động sản theo yêu cầu của bên thuê và nắm giữ quyền sở hữu đối với tài sản cho thuê. Bên thuê sử dụng tài sản thuê và thanh toán tiền thuê trong suốt thời hạn thuê đã được hai bên thỏa thuận và không được hủy bỏ hợp đồng trước thời hạn. Khi kết thúc thời hạn thuê, bên thuê được chuyển quyền sở hữu, mua lại hoặc tiếp tục thuê tài sản đó theo các điều kiện đã thỏa thuận trong hợp đồng thuê.

Cho thuê hàng hoá

Cho thuê hàng hoá là hoạt động thương mại, theo đó một bên chuyển quyền chiếm hữu và sử dụng hàng hoá (gọi là bên cho thuê) cho bên khác (gọi là bên thuê) trong một thời hạn nhất định để nhận tiền cho thuê.

Cho vay có bảo đảm bằng cầm cố giấy tờ có giá

Cho vay có bảo đảm bằng cầm cố giấy tờ có giá (sau đây gọi tắt là cho vay cầm cố) là hình thức cho vay của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam đối với Ngân hàng xin vay trên cơ sở cầm cố các giấy tờ có giá để bảo đảm nghĩa vụ trả nợ.

Cho vay lại theo hồ sơ tín dụng

Cho vay lại theo hồ sơ tín dụng là hình thức tái cấp vốn của Ngân hàng Nhà nước cho các Ngân hàng đã cho vay đối với khách hàng.

Cho vay và thu hồi nợ nước ngoài

Cho vay và thu hồi nợ nước ngoài là việc người cư trú cho vay và thu hồi nợ đối với người không cư trú dưới mọi hình thức được hạch toán bằng ngoại tệ.

Chương trình chuyên quảng cáo

Chương trình chuyên quảng cáo là khoảng thời gian phát sóng liên tục trên Đài phát thanh, Đài truyền hình các sản phẩm quảng cáo mà thời gian phát sóng quá mười phút.

Chương trình quản lý nợ trung hạn

Chương trình quản lý nợ trung hạn là văn kiện cụ thể hóa nội

dung Chiến lược nợ dài hạn cho giai đoạn từ 3 đến 5 năm và cập nhật từng năm, phù hợp với khuôn khổ chính sách kinh tế, tài chính và với mục tiêu ngân sách trung hạn và hàng năm của Chính phủ.

Chứng chỉ hành nghề y, dược tư nhân

Chứng chỉ hành nghề y, dược tư nhân là văn bản do cơ quan quản lý Nhà nước có thẩm quyền cấp cho cá nhân có đủ điều kiện hành nghề theo quy định của Pháp lệnh hành nghề y, dược tư nhân.

Chứng chỉ quỹ

Chứng chỉ quỹ là loại chứng khoán xác nhận quyền sở hữu của nhà đầu tư đối với một phần vốn góp của quỹ đại chúng.

Chứng khoán

Chứng khoán là bằng chứng xác nhận quyền và lợi ích hợp pháp của người sở hữu đối với tài sản hoặc phần vốn của tổ chức phát hành. Chứng khoán được thể hiện dưới hình thức chứng chỉ, bút toán ghi sổ hoặc dữ liệu điện tử, bao gồm các loại sau đây:

a. Cổ phiếu, trái phiếu, chứng chỉ quỹ;

b. Quyền mua cổ phần, chứng quyền, quyền chọn mua, quyền chọn bán, hợp đồng tương lai, nhóm chứng khoán hoặc chỉ số chứng khoán.

Chứng quyền

Chứng quyền là loại chứng khoán được phát hành cùng với việc phát hành trái phiếu hoặc cổ phiếu ưu đãi, cho phép người sở hữu chứng khoán được quyền mua một số cổ phiếu phổ thông nhất định theo mức giá đã được xác định trước trong thời kỳ nhất định.

Chứng từ có giá

Chứng từ có giá là một loại khách thể của quan hệ pháp luật tài chính.

Chứng từ có giá được hiểu là một loại giấy có giá trị như tiền.

Chứng từ có giá (hay còn gọi là chứng khoán) chủ yếu được lưu thông trên thị trường chứng khoán bao gồm: Cổ phiếu, trái phiếu, tín phiếu, kho bạc, công phiếu, kỳ phiếu ngân hàng, chứng chỉ tiền gửi ...

Chứng từ kế toán

Chứng từ kế toán là những giấy tờ và vật mang tin phản ánh nghiệp vụ kinh tế, tài chính phát sinh và đã hoàn thành, làm căn cứ ghi sổ kế toán.

Chứng từ kế toán hợp lệ

Chứng từ kế toán hợp lệ là chứng từ kế toán được ghi chép đầy đủ, kịp thời các yếu tố, các tiêu thức và theo đúng quy định về phương pháp lập của từng loại chứng từ.

Chứng từ kế toán hợp pháp

Chứng từ kế toán hợp pháp là chứng từ được lập theo đúng mẫu quy định của chế độ kế toán. Việc ghi chép trên chứng từ phải đúng nội dung, bản chất, mức độ nghiệp vụ kinh tế phát sinh và được pháp luật cho phép, có đủ chữ ký của người chịu trách nhiệm và dấu đơn vị (theo quy định cụ thể).

Chứng từ vận tải đa phương thức

Chứng từ vận tải đa phương thức là văn bản do người kinh doanh vận tải đa phương thức phát hành, là bằng chứng của hợp đồng vận tải đa phương thức, xác nhận người kinh doanh vận tải đa phương thức đã nhận hàng để vận chuyển và cam kết giao hàng đó theo đúng những điều khoản của hợp đồng đã ký kết.

Chứng thực hợp đồng kinh tế

Chứng thực hợp đồng kinh tế là sự xác nhận của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền (cơ quan công chứng) về sự kiện pháp lý là các bên đã ký kết hợp đồng kinh tế đó.

Chu trình ngân sách

Chu trình ngân sách là trình tự và thời hạn tiến hành các bước trong việc xây dựng, phê chuẩn, chấp hành và quyết toán ngân sách Nhà nước.

Chuẩn mực kiểm toán

Chuẩn mực kiểm toán là quy định và hướng dẫn về các nguyên tắc và thủ tục kiểm toán làm cơ sở để kiểm toán viên và doanh nghiệp kiểm toán thực hiện kiểm toán và làm cơ sở kiểm soát chất lượng hoạt động kiểm toán.

Chủ đầu tư

Chủ đầu tư là người chủ sở hữu vốn, người vay vốn hoặc người được giao trách nhiệm trực tiếp quản lý và sử dụng vốn để thực hiện đầu tư theo quy định của pháp luật.

Chủ nợ

Chủ nợ là các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân có nợ phải thu.

Chủ nợ (người nhận tiền)

Chủ nợ là người được hưởng khoản tiền nào đó do đã giao hàng cung ứng dịch vụ, do luật định hoặc do thiện chí của người khác.

Chủ nợ có bảo đảm

Chủ nợ có bảo đảm là chủ nợ có khoản nợ được bảo đảm bằng tài sản của doanh nghiệp, hợp tác xã hoặc của người thứ ba.

Chủ nợ có bảo đảm một phần

Chủ nợ có bảo đảm một phần là chủ nợ có khoản nợ được bảo đảm bằng tài sản của doanh nghiệp, hợp tác xã hoặc của người thứ ba mà giá trị tài sản bảo đảm ít hơn khoản nợ đó.

Chủ nợ không có bảo đảm

Chủ nợ không có bảo đảm là chủ nợ có khoản nợ không được bảo đảm bằng tài sản của doanh nghiệp, hợp tác xã, hoặc của người thứ ba.

Chủ nhiệm lập dự án

Chủ nhiệm lập dự án là người trực tiếp tổ chức lập dự án đầu tư xây dựng, chịu trách nhiệm cao nhất về nội dung, chất lượng của dự án.

Chủ nhiệm đồ án thiết kế

Chủ nhiệm đồ án thiết kế là người trực tiếp tổ chức thực hiện nhiệm vụ thiết kế công trình, chịu trách nhiệm cao nhất về nội dung và chất lượng của đồ án thiết kế.

Chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm

Chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm là người đứng tên trên thẻ tiết kiệm.

Chủ tài sản

Chủ tài sản là các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân có quyền sở hữu tài sản.

Chủ thể bên nước ngoài là thương nhân và tư cách pháp lý của họ được xác định căn cứ theo pháp luật của nước mà thương nhân đó mang quốc tịch;

Chủ thể bên Việt Namphải là thương nhân được phép hoạt động thương mại trực tiếp với nước ngoài;

Chủ thể của quan hệ pháp luật tài chính

Chủ thể của quan hệ pháp luật tài chính là cá nhân, tổ chức có

những điều kiện theo luật định.

Phạm vi chủ thể của luật tài chính bao gồm:

a. Nhà nước (chủ thể đặc biệt);

b. Cơ quan Nhà nước;

c. Các doanh nghiệp;

d. Công dân Việt Nam;

đ. Chính phủ nước ngoài, tổ chức quốc tế, tổ chức kinh tế nước ngoài, người nước ngoài.

Chủ trì kiểm định

Chủ trì kiểm định là người trực tiếp tổ chức thực hiện công tác kiểm định chất lượng xây dựng, chịu trách nhiệm về chất lượng sản phẩm của công tác kiểm định.

Chủ trì khảo sát xây dựng

Chủ trì khảo sát xây dựng là trực tiếp tổ chức thực hiện nhiệm vụ khảo sát xây dựng, chịu trách nhiệm cao nhất về kết quả thực hiện nhiệm vụ khảo sát.

Chủ trì thiết kế

Chủ trì thiết kế là người trực tiếp tổ chức và thực hiện một lĩnh vực chuyên môn của đồ án thiết kế theo sự chỉ đạo của chủ nhiệm đồ án thiết kế, chịu trách nhiệm về nội dung và chất lượng của lĩnh vực chuyên môn đó.

Chuyến bay chuyên cơ

Chuyến bay chuyên cơ là chuyến bay của Việt Nam hoặc nước ngoài được sử dụng hoàn toàn riêng biệt hoặc kết hợp vận chuyển thương mại và được cơ quan có thẩm quyền xác nhận hoặc thông báo theo quy định phục vụ chuyên cơ.

Chuyển đổi doanh nghiệp

Chuyển đổi doanh nghiệp là việc doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài thay đổi loại hình doanh nghiệp theo quy định của Luật Doanh nghiệp, Luật Đầu tư và được cấp Giấy chứng nhận đầu tư mới.

Chuyển đổi hình thức đầu tư

Chuyển đổi hình thức đầu tư là việc dự án đã được cấp giấy phép đầu tư theo một hình thức của Luật Đầu tư nước ngoài chuyển đổi sang một hình thức đầu tư khác của Luật Đầu tư nước ngoài.

Chuyển nhượng séc

Chuyển nhượng séc là việc người thụ hưởng chuyển giao séc và những quyền liên quan đến séc theo quy định của Nghị định số 159/2003/NĐ-CP cho người khác.

Chuyển vốn

Chuyển vốn là việc thực hiện chuyển vốn từ nước ngoài vào Việt Namhoặc chuyển vốn từ Việt Nam ra nước ngoài cho các giao dịch vốn.

Chuyên cơ nước ngoài

Chuyên cơ nước ngoài là chuyến bay chuyên cơ do cơ quan nước ngoài chịu trách nhiệm tổ chức thực hiện bay đến, bay đi hoặc bay qua lãnh thổ Việt Nam.

Chuyên cơ Việt Nam

Chuyên cơ Việt Nam là chuyến bay chuyên cơ do doanh nghiệp vận tải hàng không Việt Nam tổ chức thực hiện trong, ngoài lãnh thổ Việt Nam.

Chuyển khẩu hàng hoá

1. Chuyển khẩu hàng hóa là việc mua hàng từ một nước, vùng lãnh thổ để bán sang một nước, vùng lãnh thổ ngoài lãnh thổ Việt Nam mà không làm thủ tục nhập khẩu vào Việt Nam và không làm thủ tục xuất khẩu ra khỏi Việt Nam.

2. Chuyển khẩu hàng hóa được thực hiện theo các hình thức sau đây:

a. Hàng hóa được vận chuyển thẳng từ nước xuất khẩu đến nước nhập khẩu không qua cửa khẩu Việt Nam;

b. Hàng hóa được vận chuyển từ nước xuất khẩu đến nước nhập khẩu có qua cửa khẩu Việt Nam nhưng không làm thủ tục nhập khẩu vào Việt Nam và không làm thủ tục xuất khẩu ra khỏi Việt Nam;

c. Hàng hóa được vận chuyển từ nước xuất khẩu đến nước nhập khẩu có qua cửa khẩu Việt Nam và đưa vào kho ngoại quan, khu vực trung chuyển hàng hoá tại các cảng Việt Nam, không làm thủ tục nhập khẩu vào Việt Nam và không làm thủ tục xuất khẩu ra khỏi Việt Nam.

Chứng thư giám định

1. Chứng thư giám định là văn bản xác định tình trạng thực tế của hàng hóa, dịch vụ theo các nội dung giám định được khách hàng yêu cầu.

2. Chứng thư giám định phải có chữ ký của người đại diện có thẩm quyền của thương nhân kinh doanh dịch vụ giám định, chữ ký, họ tên của giám định viên và phải được đóng dấu nghiệp vụ được đăng ký tại cơ quan có thẩm quyền.

3. Chứng thư giám định chỉ có giá trị đối với những nội dung được giám định.

4. Thương nhân kinh doanh dịch vụ giám định chịu trách nhiệm về tính chính xác của kết quả và kết luận trong Chứng thư giám định.

Chứng thư giám định có giá trị pháp lý đối với bên yêu cầu giám định nếu bên yêu cầu giám định không chứng minh được kết quả giám định không khách quan, không trung thực hoặc sai về kỹ thuật, nghiệp vụ giám định.

D

Dầu khí

Dầu khí là dầu thô, khí thiên nhiên và hydrocarbon ở thể khí, lỏng, rắn hoặc nửa rắn trong trạng thái tự nhiên, kể cả sulphur và các chất tương tự khác kèm theo hydrocarbon nhưng không kể than, đá phiến sét, bitum hoặc các khoáng sản khác có thể chiết xuất được dầu.

Dầu thô

Dầu thô là hydrocarbon ở thể lỏng trong trạng thái tự nhiên, aspalt, ozokerite và hydrocarbon lỏng thu được từ khí thiên nhiên bằng phương pháp ngưng tụ hoặc chiết xuất.

Danh sách ngắn

Danh sách ngắn là danh sách các nhà thầu được thu hẹp qua các bước đánh giá. Trong đấu thầu tuyển chọn tư vấn, danh sách ngắn bao gồm các nhà tư vấn được lựa chọn trên cơ sở danh sách dài hoặc từ danh sách các nhà tư vấn đăng ký để tham dự thầu.

Dịch vụ giám định

Dịch vụ giám định là hoạt động thương mại, theo đó một thương nhân thực hiện những công việc cần thiết để xác định tình trạng thực tế của hàng hoá, kết quả cung ứng dịch vụ và những nội dung khác theo yêu cầu của khách hàng.

Dịch vụ logistics

Dịch vụ logistics là hoạt động thương mại, theo đó thương nhân tổ

chức thực hiện một hoặc nhiều công việc bao gồm nhận hàng, vận chuyển, lưu kho, lưu bãi, làm thủ tục hải quan, các thủ tục giấy tờ khác, tư vấn khách hàng, đóng gói bao bì, ghi ký mã hiệu, giao hàng hoặc các dịch vụ khác có liên quan đến hàng hoá theo thoả thuận với khách hàng để hưởng thù lao. Dịch vụ logistics được phiên âm theo tiếng Việt là dịch vụ lô-gi-stíc.

Dịch vụ quá cảnh hàng hóa

Dịch vụ quá cảnh hàng hóa là hoạt động thương mại, theo đó thương nhân thực hiện việc quá cảnh cho hàng hóa thuộc sở hữu của tổ chức, cá nhân nước ngoài qua lãnh thổ Việt Nam để hưởng thù lao.

Diện tích hợp đồng

Diện tích hợp đồng là diện tích được xác định trên cơ sở các lô tìm kiếm thăm dò theo thỏa thuận trong hợp đồng dầu khí hoặc diện tích còn lại sau khi hoàn trả diện tích.

Diện tích kinh doanh

Diện tích kinh doanh là diện tích sàn (kể cả lối đi lại) của các tầng nhà dùng để bố trí các hoạt động kinh doanh của Siêu thị, Trung tâm thương mại.

Diện tích quảng cáo

Diện tích quảng cáo là phần diện tích đăng in quảng cáo trên mặt báo in; là diện tích thể hiện sản phẩm quảng cáo trên bảng, biển, pa-nô, diện tích kẻ, vẽ trên phương tiện giao thông, vật phát quang, vật thể trên không, dưới nước, vật thể di động khác và các hình thức tương tự khác thể hiện sản phẩm quảng cáo.

Doanh nghiệp

Doanh nghiệp là tổ chức kinh tế có tên riêng, có tài sản, có trụ sở giao dịch ổn định, được đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật nhằm mục đích thực hiện các hoạt động kinh doanh.

Doanh nghiệp 100% vốn đầu tư nước ngoài

Doanh nghiệp 100% vốn đầu tư nước ngoài là doanh nghiệp do nhà đầu tư nước ngoài đầu tư 100% vốn tại Việt Nam.

Doanh nghiệp bảo hiểm

Doanh nghiệp bảo hiểm là doanh nghiệp được thành lập, tổ chức và hoạt động theo quy định của Luật kinh doanh bảo hiểm và các quy định khác của pháp luật có liên quan để kinh doanh bảo hiểm, tái bảo hiểm.

Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài

Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài bao gồm doanh nghiệp do nhà đầu tư nước ngoài thành lập để thực hiện hoạt động đầu tư tại Việt Nam; doanh nghiệp Việt Nam do nhà đầu tư nước ngoài mua cổ phần, sáp nhập, mua lại.

Doanh nghiệp chế xuất

Doanh nghiệp chế xuất là doanh nghiệp chuyên sản xuất hàng xuất khẩu, thực hiện các dịch vụ cho sản xuất hàng xuất khẩu và hoạt động xuất khẩu được thành lập và hoạt động theo quy định của Chính phủ về doanh nghiệp chế xuất.

Doanh nghiệp chuyển đổi

Doanh nghiệp chuyển đổi là doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài đã được thay đổi loại hình doanh nghiệp theo quy định của Luật Doanh nghiệp, Luật Đầu tư và được cấp Giấy chứng nhận đầu tư mới.

Doanh nghiệp kiểm toán

Doanh nghiệp kiểm toán là doanh nghiệp được thành lập và hoạt động theo quy định của pháp luật về thành lập và hoạt động doanh nghiệp tại Việt Namvà theo quy định của pháp luật.

Doanh nghiệp không đăng ký lại

Doanh nghiệp không đăng ký lại là doanh nghiệp không thực hiện việc đăng ký lại trong thời hạn 2 năm, kể từ ngày Luật Doanh nghiệp có hiệu lực thi hành.

Doanh nghiệp khu công nghiệp

Doanh nghiệp khu công nghiệp là doanh nghiệp được thành lập và hoạt động trong khu công nghiệp.

Doanh nghiệp liên doanh

Doanh nghiệp liên doanh là doanh nghiệp do hai bên, hoặc nhiều bên hợp tác thành lập tại Việt Nam trên cơ sở hợp đồng liên doanh hoặc hiệp định ký giữa Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ nước ngoài, hoặc là doanh nghiệp do doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài hợp tác với doanh nghiệp Việt Nam, hoặc do doanh nghiệp liên doanh hợp tác với nhà đầu tư nước ngoài trên cơ sở hợp đồng liên doanh.

Doanh nghiệp đăng ký lại

Doanh nghiệp đăng ký lại là doanh nghiệp có vốn đầu tư nước

ngoài đã được cấp Giấy chứng nhận đầu tư mới theo quy định của Luật Doanh nghiệp và Luật Đầu tư thay thế cho Giấy phép đầu tư được cấp theo quy định của Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam.

Doanh nghiệp Nhà nước

Doanh nghiệp Nhà nước là tổ chức kinh tế do Nhà nước đầu tư vốn, thành lập và tổ chức quản lý, hoạt động kinh doanh hoặc hoạt động công ích, nhằm thực hiện các mục tiêu kinh tế-xã hội do Nhà nước giao.

Doanh nghiệp Nhà nước hoạt động công ích

Doanh nghiệp Nhà nước hoạt động công ích là doanh nghiệp Nhà nước hoạt động sản xuất, cung ứng dịch vụ công cộng theo các chính sách của Nhà nước hoặc trực tiếp thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh.

Doanh nghiệp Nhà nước hoạt động kinh doanh

Doanh nghiệp Nhà nước hoạt động kinh doanh là doanh nghiệp Nhà nước hoạt động chủ yếu nhằm mục tiêu lợi nhuận.

Doanh nghiệp Nhà nước độc lập

Doanh nghiệp Nhà nước độc lập là doanh nghiệp Nhà nước không ở trong cơ cấu tổ chức của doanh nghiệp khác.

Doanh nghiệp tư nhân

Doanh nghiệp tư nhân là đơn vị kinh doanh có mức vốn không thấp hơn vốn pháp định, do một cá nhân làm chủ và tự chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình về mọi mặt hoạt động của doanh nghiệp.

Doanh nghiệp tư nhân lâm vào tình trạng phá sản

Doanh nghiệp tư nhân lâm vào tình trạng phá sản là doanh nghiệp gặp khó khăn hoặc bị thua lỗ trong hoạt động kinh doanh sau khi đã áp dụng các biện pháp tài chính cần thiết mà vẫn mất khả năng thanh toán nợ đến hạn.

Doanh nghiệp vận tải biển Việt Nam

Doanh nghiệp vận tải biển Việt Nam là doanh nghiệp được thành lập theo Luật doanh nghiệp Nhà nước hoặc Luật doanh nghiệp, có tầu biển được đăng ký treo cờ Việt Nam.

Doanh thu

Doanh thu là toàn bộ tiền bán hàng, tiền gia công, tiền dịch vụ

sau khi thực hiện việc bán hàng, trả hàng, gia công hoặc cung ứng dịch vụ.

Doanh thu để tính thu nhập chịu thuế

Doanh thu để tính thu nhập chịu thuế là toàn bộ tiền bán hàng, tiền gia công, tiền cung ứng dịch vụ, kể cả trợ giá, phụ thu, phụ trội mà cơ sở kinh doanh được hưởng; trường hợp có doanh thu bằng ngoại tệ thì phải quy đổi ra đồng Việt Nam, theo tỷ giá hối đoái do Ngân hàng Nhà nước Việt Nam công bố tại thời điểm phát sinh doanh thu bằng ngoại tệ.

Dịch vụ bưu chính

Dịch vụ bưu chính là dịch vụ nhận gửi, chuyển, phát bưu phẩm, bưu kiện thông qua mạng bưu chính công cộng.

Dịch vụ của hợp tác xã đối với xã viên

Dịch vụ của hợp tác xã đối với xã viên là hoạt động cung ứng cho xã viên các hàng hóa, vật tư dưới dạng vật chất hoặc phi vật chất mà xã viên có nhu cầu và phải trả tiền cho hợp tác xã.

Dịch vụ chuyển phát thư

Dịch vụ chuyển phát thư là dịch vụ nhận gửi, chuyển, phát thông tin dưới dạng văn bản được đóng gói, dán kín, có khối lượng đơn chiếc không quá hai kilôgam (2Kg) và gửi tới một địa chỉ cụ thể thông qua mạng bưu chính công cộng hoặc mạng chuyển phát.

Dịch vụ dầu khí

Dịch vụ dầu khí là các hoạt động liên quan đến tìm kiếm thăm dò, phát triển mỏ và khai thác dầu khí do Nhà thầu phụ tiến hành.

Dịch vụ giao nhận hàng hóa của thương nhân

Dịch vụ giao nhận hàng hóa của thương nhân là hành vi thương mại, theo đó người làm dịch vụ giao nhận hàng hóa, nhận hàng từ người gửi, tổ chức việc vận chuyển, lưu kho, lưu bãi, làm các thủ tục giấy tờ và các dịch vụ khác có liên quan, để giao hàng cho người nhận theo sự ủy thác của chủ hàng, của người vận tải hoặc của người làm dịch vụ giao nhận khác (gọi chung là khách hàng).

Dịch vụ giám định hàng hóa

Dịch vụ giám định hàng hóa là hành vi thương mại do một tổ chức giám định độc lập thực hiện, để xác định tình trạng thực tế của hàng hóa theo yêu cầu của cá nhân, cơ quan, tổ chức.

Chỉ các tổ chức có đủ điều kiện theo quy định của pháp luật, được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh dịch vụ giám định hàng hóa, được phép thực hiện dịch vụ giám định và cấp chứng thư giám định hàng hóa.

Các tổ chức giám định nước ngoài chỉ được thực hiện dịch vụ giám định hàng hóa tại Việt Nam, khi được cơ quan nhà nước có thẩm quyền của Việt Nam cho phép hoặc được thành lập chi nhánh tại Việt Nam theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Dịch vụ thương mại

Dịch vụ thương mại gồm những dịch vụ gắn với việc mua bán hàng hóa.

Dịch vụ thu gom thủy sản

Dịch vụ thu gom thủy sản là dịch vụ thương mại gắn với việc mua bán thủy sản, trong đó cơ sở dịch vụ sử dụng phương tiện chuyên dùng hoặc tầu cá để thu mua thủy sản, hoặc dịch vụ vận chuyển thủy sản của các tổ chức, cá nhân sản xuất tại các địa điểm phân tán trên đất liền hoặc trên biển.

Dịch vụ viễn thông

Dịch vụ viễn thông là dịch vụ truyền ký hiệu, tín hiệu, số liệu, chữ viết, âm thanh, hình ảnh hoặc các dạng khác của thông tin giữa các điểm kết cuối của mạng viễn thông.

Dự án

Dự án là tập hợp những đề xuất để thực hiện một phần hay toàn bộ công việc, mục tiêu hoặc yêu cầu nào đó. Dư án bao gồm dự án đầu tư và dự án không có tính chất đầu tư.

Dự án đầu tư

Dự án đầu tư là một tập hợp những đề xuất có liên quan đến việc bỏ vốn để tạo mới, mở rộng hoặc cải tạo những cơ sở vật chất nhất định nhằm đạt được sự tăng trưởng về số lượng hoặc duy trì, cải tiến, nâng cao chất lượng của sản phẩm hoặc dịch vụ trong khoảng thời gian xác định (chỉ bao gồm hoạt động đầu tư trực tiếp).

Dự án đầu tư thuộc nhóm A, B hoặc C

Dự án đầu tư thuộc nhóm A, B hoặc C (quy định trong Quy chế quản lý đầu tư và xây dựng) được định nghĩa và phân loại trong Quy chế Quản lý đầu tư và xây dựng.

Dự án phát triển hạ tầng kỹ thuật đô thị

Dự án phát triển hạ tầng kỹ thuật đô thị là dự án đầu tư xây dựng các công trình hạ tầng kỹ thuật phục vụ chung cho khu đô thị mới, hoặc cải tạo nâng cấp khu đô thị hiện có.

Dự án phát triển khu đô thị mới

Dự án phát triển khu đô thị mới là dự án đầu tư xây dựng hạ tầng kỹ thuật đồng bộ và quản lý phát triển nhà cho toàn khu đô thị mới theo quy hoạch đã duyệt.

Dự trữ bắt buộc

Dự trữ bắt buộc là số tiền mà tổ chức tín dụng phải gửi tại Ngân hàng Nhà nước để thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia.

Dự trữ quốc tế

Dự trữ quốc tế là dự trữ ngoại hối Nhà nước do Ngân hàng Nhà nước quản lý, và dự trữ ngoại hối của các tổ chức tín dụng được phép hoạt động ngoại hối.

Dùng âm thanh gây tiếng ồn vượt quá độ ồn cho phép theo tiêu chuẩn Việt Nam

Dùng âm thanh gây tiếng ồn vượt quá độ ồn cho phép theo tiêu chuẩn Việt Nam thực hiện theo quy định tại bản tiêu chuẩn Việt Nam, được ban hành kèm theo Quyết định số 2351/1998/QĐ-BKHCNMT ngày 05 tháng 12 năm 1998 của Bộ Khoa học công nghệ và Môi trường (nay là Bộ khoa học và Công nghệ, mã số TCVN: 5949:1998).

Đ

Đại diện cho thương nhân

1. Đại diện cho thương nhân là việc một thương nhân nhận ủy nhiệm (gọi là bên đại diện) của thương nhân khác (gọi là bên giao đại diện) để thực hiện các hoạt động thương mại với danh nghĩa, theo sự chỉ dẫn của thương nhân đó và được hưởng thù lao về việc đại diện.

2. Trong trường hợp thương nhân cử người của mình để làm đại diện cho mình thì áp dụng quy định của Bộ luật dân sự.

Đại lý bao tiêu

Đại lý bao tiêu là hình thức đại lý mà bên đại lý thực hiện việc mua, bán trọn vẹn một khối lượng hàng theo giá do bên giao đại lý ấn

định để được hưởng thù lao. Mức thù lao được hưởng là mức chênh giữa giá mua, giá bán thực tế so với giá do bên giao đại lý ấn định.

Đại lý độc quyền

Đại lý độc quyền là hình thức đại lý mà tại một khu vực địa lý nhất định bên giao đại lý chỉ giao cho một đại lý mua, bán một hoặc một số mặt hàng hoặc cung ứng một hoặc một số loại dịch vụ nhất định.

Đại lý thương mại

Đại lý thương mại là hoạt động thương mại, theo đó bên giao đại lý và bên đại lý thoả thuận việc bên đại lý nhân danh chính mình mua, bán hàng hoá cho bên giao đại lý hoặc cung ứng dịch vụ của bên giao đại lý cho khách hàng để hưởng thù lao.

Đấu giá hàng hoá

1. Đấu giá hàng hoá là hoạt động thương mại, theo đó người bán hàng tự mình hoặc thuê người tổ chức đấu giá thực hiện việc bán hàng hoá công khai để chọn người mua trả giá cao nhất.

2. Việc đấu giá hàng hoá được thực hiện theo một trong hai phương thức sau đây:

a. Phương thức trả giá lên là phương thức bán đấu giá, theo đó người trả giá cao nhất so với giá khởi điểm là người có quyền mua hàng;

b. Phương thức đặt giá xuống là phương thức bán đấu giá, theo đó người đầu tiên chấp nhận ngay mức giá khởi điểm hoặc mức giá được hạ thấp hơn mức giá khởi điểm là người có quyền mua hàng.

Đấu thầu hàng hoá, dịch vụ

1. Đấu thầu hàng hoá, dịch vụ là hoạt động thương mại, theo đó một bên mua hàng hoá, dịch vụ thông qua mời thầu (gọi là bên mời thầu) nhằm lựa chọn trong số các thương nhân tham gia đấu thầu (gọi là bên dự thầu), thương nhân đáp ứng tốt nhất các yêu cầu do bên mời thầu đặt ra và được lựa chọn để ký kết và thực hiện hợp đồng (gọi là bên trúng thầu).

2. Các quy định về đấu thầu trong mục trên không áp dụng đối với đấu thầu mua sắm công theo quy định của pháp luật.

Đầu tư

Đầu tư là việc nhà đầu tư bỏ vốn bằng các loại tài sản hữu hình hoặc vô hình, để hình thành tài sản tiến hành các loại hoạt động đầu

tư theo quy định của Luật đầu tư và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Đầu tư gián tiếp

Đầu tư gián tiếp là hình thức đầu tư thông qua việc mua cổ phần, cổ phiếu, trái phiếu, các giấy tờ có giá khác, quỹ đầu tư chứng khoán và thông qua các định chế tài chính trung gian khác, mà nhà đầu tư không trực tiếp tham gia quản lý hoạt động đầu tư.

Đầu tư mạo hiểm trong lĩnh vực công nghệ thông tin

Đầu tư mạo hiểm trong lĩnh vực công nghệ thông tin là đầu tư cho doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực đó có triển vọng đem lại lợi nhuận lớn nhưng có rủi ro cao.

Đầu tư nước ngoài

Đầu tư nước ngoài là việc nhà đầu tư nước ngoài đưa vào Việt Nam vốn bằng tiền và các tài sản hợp pháp khác để tiến hành hoạt động đầu tư.

Đầu tư ra nước ngoài

Đầu tư ra nước ngoài là việc nhà đầu tư đưa vốn bằng tiền và các tài sản hợp pháp khác từ Việt Nam ra nước ngoài để tiến hành hoạt động đầu tư.

Đầu tư trực tiếp

Đầu tư trực tiếp là việc nhà đầu tư nước ngoài đưa vào Việt Nam vốn bằng tiền hoặc bất kỳ tài sản nào để tiến hành các hoạt động đầu tư theo quy định của Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam, hay nhà đầu tư Việt Nam đầu tư ra nước ngoài bằng tiền hoặc bất kỳ tài sản nào, để tiến hành hoạt động đầu tư theo pháp luật đầu tư của Việt Nam và nước ngoài.

Đầu tư trực tiếp (của nhà đầu tư nước ngoài)

Đầu tư trực tiếp là hình thức đầu tư do nhà đầu tư bỏ vốn đầu tư và tham gia quản lý hoạt động đầu tư.

Đầu tư trực tiếp nước ngoài

Đầu tư trực tiếp nước ngoài là việc nhà đầu tư nước ngoài đưa vào Việt Nam vốn bằng tiền hoặc bất kỳ tài sản nào để tiến hành các hoạt động đầu tư theo quy định của Luật Đầu tư nước ngoài.

Đầu tư trong nước

Đầu tư trong nước là việc bỏ vốn vào sản xuất, kinh doanh tại Việt

Nam của tổ chức, cá nhân là công dân Việt Nam, người Việt Nam định cư ở nước ngoài, người nước ngoài cư trú lâu dài tại Việt Nam.

Đầu tư vào các giấy tờ có giá

Đầu tư vào các giấy tờ có giá là việc đầu tư vào cổ phiếu, trái phiếu, các công cụ thị trường tiền tệ và các công cụ tài chính tương lai được phát hành tại Việt Nam, hay người cư trú đầu tư vào giấy tờ có giá được phát hành ở nước ngoài.

Đấu thầu

Đấu thầu là quá trình lựa chọn nhà thầu đáp ứng các yêu cầu của Bên mời thầu.

Đấu thầu cạnh tranh lãi suất

Đấu thầu cạnh tranh lãi suất là việc các tổ chức, cá nhân tham gia đấu thầu đưa ra các mức lãi suất dự thầu của mình để tổ chức phát hành hoặc tổ chức được ủy quyền lựa chọn mức lãi suất trúng thầu.

Đấu thầu hạn chế

Đấu thầu hạn chế là hình thức đấu thầu mà Bên mời thầu mời một số nhà thầu (tối thiểu là 5) có đủ kinh nghiệm và năng lực tham dự. Trong trường hợp thực tế chỉ có ít hơn 5, Bên mời thầu phải báo cáo chủ dự án trình người có thẩm quyền xem xét quyết định. Chủ dự án quyết định danh sách nhà thầu tham dự trên cơ sở đánh giá của Bên mời thầu về kinh nghiệm và năng lực các nhà thầu, song phải đảm bảo khách quan, công bằng và đúng đối tượng. Hình thức này chỉ được xem xét áp dụng khi có một trong các điều kiện sau:

a. Chỉ số nhà thầu có khả năng đáp ứng yêu cầu của gói thầu;

b. Do nguồn vốn sử dụng yêu cầu phải tiến hành đấu thầu hạn chế;

c. Do tình hình cụ thể của gói thầu mà việc đấu thầu hạn chế có lợi thế.

Đấu thầu hàng hóa

Đấu thầu hàng hóa là việc mua hàng thông qua mời thầu nhằm lựa chọn thương nhân dự thầu đáp ứng được các yêu cầu về giá cả, điều kiện kinh tế-kỹ thuật do bên mời thầu đặt ra.

Đấu thầu không cạnh tranh lãi suất

Đấu thầu không cạnh tranh lãi suất là việc các tổ chức, cá nhân tham gia đấu thầu không đưa ra mức lãi suất dự thầu, mà đăng ký mua trái phiếu theo mức lãi suất trúng thầu được xác định theo kết

quả của đấu thầu cạnh tranh lãi suất.

Đấu thầu quốc tế

Đấu thầu quốc tế là cuộc đấu thầu có các nhà thầu trong nước và nước ngoài tham dự.

Đấu thầu rộng rãi

Đấu thầu rộng rãi là hình thức đấu thầu không hạn chế nhà thầu tham gia. Bên mời thầu phải thông báo công khai về các điều kiện, thời gian dự thầu trên các phương tiện thông tin đại chúng, hoặc thông báo trên tờ thông tin về đấu thầu và trang Web về đấu thầu của Nhà nước và của Bộ, ngành địa phương tối thiểu 10 ngày trước khi phát hành hồ sơ mời thầu. Đấu thầu rộng rãi là hình thức chủ yếu áp dụng trong đấu thầu.

Các hình thức lựa chọn nhà thầu khác chỉ được áp dụng khi có đầy đủ căn cứ và được người có thẩm quyền chấp thuận trong kế hoạch đấu thầu.

Đấu thầu trái phiếu

Đấu thầu trái phiếu là việc lựa chọn các tổ chức, cá nhân tham gia dự thầu, đáp ứng đủ yêu cầu của tổ chức phát hành.

Đấu thầu trong nước

Đấu thầu trong nước là cuộc đấu thầu chỉ có các nhà thầu trong nước tham dự.

Đăng ký chứng khoán

Đăng ký chứng khoán là ghi nhận quyền sở hữu và các quyền khác của người sở hữu chứng khoán.

Đăng ký lại

Đăng ký lại là việc doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài được thành lập theo Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam, đăng ký kinh doanh theo quy định của Luật Doanh nghiệp để thực hiện dự án đầu tư theo quy định của Luật Đầu tư và được cấp giấy chứng nhận đầu tư mới, mà vẫn giữ nguyên loại hình doanh nghiệp theo Giấy phép đầu tư đã được cấp; Giấy chứng nhận đầu tư đồng thời là Giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh.

Đăng ký đổi Giấy chứng nhận đầu tư

Đăng ký đổi Giấy chứng nhận đầu tư là việc các bên tham gia hợp đồng hợp tác kinh doanh đăng ký đổi Giấy phép đầu tư thành Giấy chứng nhận đầu tư.

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp là người được chủ sở hữu doanh nghiệp ủy quyền theo quy định của pháp luật.

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp, hợp tác xã

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp, hợp tác xã bao gồm đại diện theo pháp luật và đại diện theo ủy quyền.

Đại lý bán hàng

Đại lý bán hàng là việc bên đại lý nhận hàng của bên giao đại lý để bán và hưởng thù lao do bên giao đại lý trả trên cơ sở thỏa thuận giữa các bên.

Đại lý hoa hồng

Đại lý hoa hồng là hình thức đại lý mà bên đại lý thực hiện viêc mua, bán hàng theo giá mua, giá bán do bên giao đại lý ấn định để được hưởng hoa hồng, mức hoa hồng được tính theo tỷ lệ phần trăm do các bên thỏa thuận trên giá mua, giá bán hàng hóa.

Đại lý mua hàng

Đại lý mua hàng là việc bên đại lý nhận tiền của bên giao đại lý để mua hàng theo yêu cầu của bên giao đại lý, và hưởng thù lao do bên giao đại lý trả trên cơ sở thỏa thuận giữa các bên.

Đại lý mua hàng hóa

Đại lý mua hàng hóa là hành vi thương mại, theo đó bên giao đại lý và bên đại lý thỏa thuận việc bên đại lý nhân danh mình mua hoặc bán hàng hóa cho bên giao đại lý để hưởng thù lao.

Hàng hóa của đại lý mua bán phải phù hợp với giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh của các bên.

Đại lý phát hành

Đại lý phát hành là các tổ chức thực hiện việc bán trái phiếu cho nhà đầu tư theo sự ủy quyền của tổ chức phát hành.

Đại lý thanh toán

Đại lý thanh toán là các tổ chức thực hiện thanh toán gốc, lãi trái phiếu khi đến hạn theo sự ủy quyền của tổ chức phát hành.

Đài bờ

Đài bờ là một đài vô tuyến điện thuộc nghiệp vụ lưu động hàng hải được đặt trên đất liền hoặc hải đảo để liên lạc với tầu, thuyền.

Đài lưu động

Đài lưu động là một đài vô tuyến điện thuộc nghiệp vụ lưu động, sử dụng lúc chuyển động hoặc tạm dừng ở những điểm không định trước.

Đài tầu

Đài tầu là một đài vô tuyến điện lưu động thuộc nghiệp vụ lưu động hàng hải đặt trên tầu, thuyền và không thường xuyên thả neo.

Đài tầu bay

Đài tầu bay là một đài vô tuyến điện lưu động thuộc nghiệp vụ lưu động hàng không đặt trên tầu bay.

Đài thông tin vệ tinh

Đài thông tin vệ tinh là một đài vô tuyến điện đặt trong tầng khí quyển hoặc trên bề mặt trái đất dùng để thông tin với một hay nhiều đài cùng loại thông qua vệ tinh phản xạ.

Đài vô tuyến điện

Đài vô tuyến điện là một hay nhiều thiết bị vô tuyến điện kể cả thiết bị phụ kèm theo tại một địa điểm để thực hiện một nghiệp vụ vô tuyến điện. Mỗi đài vô tuyến điện được phân loại theo nghiệp vụ mà nó hoạt động thường xuyên hoặc tạm thời.

Đài vô tuyến điện đặt trên các phương tiện nghề cá

Đài vô tuyến điện đặt trên các phương tiện nghề cá là một đài vô tuyến điện đặt trên tàu, thuyền và các phương tiện lưu động hoặc không lưu động trên biển dùng để khai thác, chế biến, nuôi trồng và thu gom thủy sản, dịch vụ hậu cần, điều tra thăm dò và kiểm tra, kiểm soát bảo vệ nguồn lợi thủy sản.

Đài vô tuyến điện nghiệp dư

Đài vô tuyến điện nghiệp dư là một đài vô tuyến điện thuộc nghiệp vụ vô tuyến điện nghiệp dư.

Đá quí

Đá quí là các loại khoáng chất tự nhiên có phẩm chất ngọc. Theo giá trị thương mại, đá quí được chia thành hai nhóm:

Nhóm I: Gồm kim cương, ruby, saphia và êmơrốt.

Nhóm II: Gồm các loại đá quí khác.

Đánh giá hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp

Đánh giá hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp là việc sử dụng

tiêu chí để xác định hiệu quả hoạt động và phân loại doanh nghiệp.

Đe dọa gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước

Đe dọa gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước là khả năng trước mắt, rõ ràng và chứng minh được sẽ gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước.

Đe dọa gây ra thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước

Đe dọa gây ra thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước là khả năng chắc chắn, rõ ràng và chứng minh được về sự thiệt hại nghiêm trọng gây ra cho ngành sản xuất trong nước.

Điểm giao dịch

Điểm giao dịch là địa điểm nằm ngoài trụ sở của chi nhánh ngân hàng nước ngoài để thực hiện một số giao dịch hạn chế với khách hàng theo quy định của Ngân hàng Nhà nước.

Điểm giao nhận

Điểm giao nhận là điểm được Tổng công ty Dầu khí Việt Nam chấp thuận mà ở đó dầu thô hoặc khí thiên nhiên được chuyển giao từ tàu chứa dầu, hoặc từ những phương tiện tàng chứa khác để chuyển đến tàu, các phương tiện tiếp nhận dầu khác hoặc đấu ra đường ống dẫn dầu khí.

Điểm kết cuối của mạng viễn thông

Điểm kết cuối của mạng viễn thông là điểm đấu nối vật lý thuộc mạng viễn thông theo các tiêu chuẩn kỹ thuật để bảo đảm việc đấu nối thiết bị đầu cuối của người sử dụng dịch vụ vào mạng viễn thông.

Điện thoại không dây

Điện thoại không dây (loại kéo dài thuê bao) là thiết bị thu-phát gồm hai phần liên lạc với nhau bằng sóng vô tuyến:

- "Phần 1, máy mẹ" là phần đặt cố định, được đấu nối với một mạng điện thoại;

- "Phần 2, máy con" là phần có thể đặt cố định hoặc mang đi lưu động, có cùng số điện thoại với máy mẹ.

Điều kiện của một giao dịch cho thuê tài chính

Một giao dịch cho thuê tài chính phải thỏa mãn một trong những điều kiện sau đây:

a. Khi kết thúc thời hạn cho thuê theo hợp đồng, bên thuê được

chuyển quyền sở hữu tài sản thuê hoặc được tiếp tục thuê theo sự thỏa thuận của hai bên.

b. Nội dung hợp đồng thuê có quy định khi kết thúc thời hạn thuê, bên thuê được quyền lựa chọn mua tài sản thuê theo giá danh nghĩa thấp hơn giá trị thực tế của tài sản thuê tại thời điểm mua lại.

c. Thời hạn cho thuê một loại tài sản ít nhất phải bằng 60% thời hạn cần thiết để khấu hao tài sản thuê.

d. Tổng số tiền thuê một loại tài sản quy định tại hợp đồng thuê, ít nhất phải tương đương với giá của tài sản đó trên thị trường vào thời điểm ký hợp đồng.

Điều kiện kinh doanh

Điều kiện kinh doanh là yêu cầu mà doanh nghiệp phải có hoặc phải thực hiện khi kinh doanh ngành, nghề cụ thể, được thể hiện bằng giấy phép kinh doanh, chứng nhận đủ điều kiện kinh doanh, chứng chỉ hành nghề, chứng nhận bảo hiểm trách nhiệm nghề nghiệp, yêu cầu về vốn pháp định hoặc yêu cầu khác.

Điều khoản chủ yếu (trong hợp đồng kinh tế)

Điều khoản chủ yếu là những điều khoản cơ bản quan trọng nhất của hợp đồng kinh tế.

Điều khoản tùy nghi (trong hợp đồng kinh tế)

Điều khoản tùy nghi là những điều khoản do các bên tự thỏa thuận với nhau khi chưa có quy định của Nhà nước, hoặc đã có quy định nhưng các bên được phép vận dụng linh hoạt vào hoàn cảnh thực tế của mình mà không trái pháp luật.

Điều khoản thường lệ (trong hợp đồng kinh tế)

Điều khoản thường lệ là những điều khoản đã được pháp luật ghi nhận, nếu các bên không ghi vào văn bản hợp đồng thì coi như các bên đã mặc nhiên công nhận và có nghĩa vụ thực hiện những quy định đó.

Đình chỉ thanh toán

Đình chỉ thanh toán là việc người ký phát thông báo bằng văn bản yêu cầu người thực hiện thanh toán không thanh toán tờ séc do mình đã ký phát.

Địa chỉ thường trú

Địa chỉ thường trú là địa chỉ đăng ký trụ sở chính đối với tổ chức; địa chỉ đăng ký hộ khẩu thường trú hoặc địa chỉ nơi làm việc hoặc địa

chỉ khác của cá nhân mà người đó đăng ký với doanh nghiệp để làm địa chỉ liên hệ.

Địa điểm kinh doanh

Địa điểm kinh doanh là nơi hoạt động kinh doanh cụ thể của doanh nghiệp được tổ chức thực hiện. Địa điểm kinh doanh có thể ở ngoài địa chỉ đăng ký trụ sở.

Đối xử quốc gia đối với quyền sở hữu trí tuệ

Đối xử quốc gia đối với quyền sở hữu trí tuệ là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho việc xác lập, bảo hộ và thực thi các quyền sở hữu trí tuệ và mọi lợi ích có được từ các quyền đó của tổ chức, cá nhân nước ngoài so với tổ chức, cá nhân trong nước.

Đối xử quốc gia trong đầu tư

Đối xử quốc gia trong đầu tư là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho đầu tư và nhà đầu tư nước ngoài, so với đầu tư và nhà đầu tư trong nước trong những điều kiện tương tự.

Đối xử quốc gia trong thương mại dịch vụ

Đối xử quốc gia trong thương mại dịch vụ là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho dịch vụ và nhà cung cấp dịch vụ nước ngoài so với dịch vụ và nhà cung cấp dịch vụ tương tự trong nước.

Đối xử quốc gia trong thương mại hàng hóa

Đối xử quốc gia trong thương mại hàng hóa là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho hàng hóa nhập khẩu so với hàng hóa tương tự trong nước.

Đối xử tối huệ quốc đối với quyền sở hữu trí tuệ

Đối xử tối huệ quốc đối với quyền sở hữu trí tuệ là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho việc xác lập, bảo hộ và thực thi các quyền sở hữu trí tuệ, và mọi lợi ích có được từ các quyền đó của tổ chức, cá nhân của một nước so với tổ chức, cá nhân của nước thứ ba.

Đối xử tối huệ quốc trong đầu tư

Đối xử tối huệ quốc trong đầu tư là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho đầu tư và nhà đầu tư của một nước, so với đầu tư và nhà đầu tư của nước thứ ba trong những điều kiện tương tự.

Đối xử tối huệ quốc trong thương mại dịch vụ

Đối xử tối huệ quốc trong thương mại dịch vụ là đối xử không kém

thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho dịch vụ và nhà cung cấp dịch vụ của một nước so, với dịch vụ và nhà cung cấp dịch vụ tương tự của nước thứ ba.

Đối xử tối huệ quốc trong thương mại hàng hóa

Đối xử tối huệ quốc trong thương mại hàng hóa là đối xử không kém thuận lợi hơn đối xử mà Việt Nam dành cho hàng hóa nhập khẩu có xuất xứ từ một nước so, với hàng hóa tương tự nhập khẩu có xuất xứ từ nước thứ ba, hoặc hàng hóa xuất khẩu đến một nước so với hàng hóa tương tự xuất khẩu đến nước thứ ba.

Đồng chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm

Đồng chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm là 2 cá nhân trở lên cùng đứng tên trên thẻ tiết kiệm.

Định lượng

Định lượng là số lượng, khối lượng tịnh, thể tích thật của sản phẩm có trong bao bì chứa đựng được ghi bằng đơn vị đo lường hợp pháp của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Định đoạt dầu khí

Định đoạt dầu khí là việc chuyển quyền sở hữu dầu khí, kể cả việc bán và trao đổi dầu khí.

Đường truyền dẫn

Đường truyền dẫn là tập hợp các thiết bị truyền dẫn được liên kết với nhau bằng cáp viễn thông, sóng vô tuyến điện, các phương tiện quang học và các phương tiện điện từ khác.

Đóng thầu

Đóng thầu là thời điểm kết thúc việc nộp hồ sơ dự thầu được quy định trong hồ sơ mời thầu.

Đơn vị kế toán

Đơn vị kế toán là đối tượng quy định tại các điểm a, b, c, d và đ khoản 1 Điều 2 của Luật kế toán có lập báo cáo tài chính.

G

Gói thầu

Gói thầu là toàn bộ dự án hoặc một phần công việc của dự án được phân chia theo tính chất kỹ thuật hoặc trình tự thực hiện dự án, có

quy mô hợp lý và bảo đảm tính đồng bộ của dự án. Trong trường hợp mua sắm, gói thầu có thể là một hoặc một loại đồ dùng, trang thiết bị hoặc phương tiện. Gói thầu được thực hiện theo một hoặc nhiều hợp đồng (khi gói thầu được chia thành nhiều phần).

Gói thầu quy mô nhỏ

Gói thầu quy mô nhỏ là gói thầu có giá trị dưới 2 tỷ đồng đối với mua sắm hàng hóa hoặc xây lắp.

Góp sức

Góp sức là xã viên tham gia xây dựng hợp tác xã dưới các hình thức trực tiếp quản lý, lao động sản xuất, kinh doanh, tư vấn và các hình thức tham gia khác.

Góp sức (trong hợp tác xã)

Góp sức là việc xã viên tham gia trực tiếp dưới dạng lao động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ hoặc tham gia quản lý hợp tác xã và được trả thù lao theo sự đóng góp vốn do Điều lệ hợp tác xã quy định.

Góp vốn

Góp vốn là việc đưa tài sản vào công ty để trở thành chủ sở hữu hoặc các chủ sở hữu chung của công ty. Tài sản góp vốn có thể là tiền Việt Nam, ngoại tệ tự do chuyển đổi, vàng, giá trị quyền sử dụng đất, giá trị quyền sở hữu trí tuệ, công nghệ, bí quyết kỹ thuật, các tài sản khác ghi trong điều lệ công ty do thành viên góp để tạo thành vốn của công ty.

Góp vốn (vào công ty)

Góp vốn là việc đưa tài sản vào công ty để trở thành chủ sở hữu hoặc các chủ sở hữu chung của công ty. Tài sản góp vốn có thể là tiền Việt Nam, ngoại tệ tự do chuyển đổi, vàng, giá trị quyền sử dụng đất, giá trị quyền sở hữu trí tuệ, công nghệ, bí quyết kỹ thuật, các tài sản khác ghi trong Điều lệ của công ty do thành viên góp để tạo thành vốn của công ty.

Gia công

Gia công là hoạt động sản xuất mà người đặt hàng giao toàn bộ nguyên liệu, hoặc nguyên liệu chính cho cơ sở sản xuất, nhận lại sản phẩm và trả tiền gia công.

Gia công trong thương mại

Gia công trong thương mại là hành vi thương mại, theo đó bên

nhận gia công thực hiện việc gia công hàng hóa để thực hiện một hoặc nhiều công đoạn trong quá trình sản xuất theo yêu cầu của bên đặt gia công, bằng nguyên liệu, vật liệu của bên đặt gia công để hưởng tiền gia công, bên đặt gia công nhận hàng hóa đã gia công để kinh doanh thương mại và phải trả tiền gia công cho bên nhận gia công.

Gia công với thương nhân nước ngoài

Gia công với thương nhân nước ngoài là việc gia công trong thương mại, theo đó bên đặt gia công, bên nhận gia công là thương nhân có trụ sở chính hoặc nơi cư trú thường trú tại các nước khác nhau nhưng phải có một bên là thương nhân hoạt động thương mại tại Việt Nam.

Giấy chứng nhận đủ điều kiện hành nghề y, dược tư nhân

Giấy chứng nhận đủ điều kiện hành nghề y, dược tư nhân là văn bản do cơ quan quản lý Nhà nước có thẩm quyền cấp cho cơ sở có đủ điều kiện hành nghề theo quy định của Pháp lệnh hành nghề y, dược tư nhân.

Giấy phép

Giấy phép dùng để gọi chung hoặc gọi tắt các loại giấy phép: giấy phép mở chi nhánh ngân hàng nước ngoài, giấy phép thành lập và hoạt động liên doanh, giấy phép thành lập và hoạt động ngân hàng 100% vốn nước ngoài do Ngân hàng Nhà nước cấp.

Giấy phép thầu

Giấy phép thầu là giấy phép do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền của Việt Nam cấp cho nhà thầu nước ngoài theo từng hợp đồng sau khi trúng thầu hoặc được lựa chọn thầu theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Giấy tờ có giá dài hạn

Giấy tờ có giá dài hạn là giấy tờ có giá có thời hạn từ một năm trở lên kể từ khi phát hành đến khi đến hạn.

Giấy tờ có giá ngắn hạn

Giấy tờ có giá ngắn hạn là giấy tờ có giá có thời hạn dưới một năm.

Giao dịch hối đoái giao ngay

Giao dịch hối đoái giao ngay (sau đây gọi tắt là "giao dịch giao ngay") là giao dịch hai bên thực hiện mua, bán một lượng ngoại tệ theo tỷ lệ giá giao ngay tại thời điểm giao dịch và kết thúc thanh toán trong vòng 2 (hai) ngày làm việc tiếp theo.

Giao dịch hối đoái hoán đổi

Giao dịch hối đoái hoán đổi (sau đây gọi tắt là "giao dịch hoán đổi") là giao dịch đồng thời mua và bán cùng một lượng ngoại tệ (chỉ có hai đồng tiền được sử dụng trong giao dịch), trong đó kỳ hạn thanh toán của hai giao dịch là khác nhau và tỷ giá của hai giao dịch được xác định tại thời điểm ký kết hợp đồng.

Giao dịch hối đoái kỳ hạn

Giao dịch hối đoái kỳ hạn (sau đây gọi tắt là "giao dịch kỳ hạn") là giao dịch hai bên cam kết sẽ mua, bán với nhau một lượng ngoại tệ theo một mức tỷ giá xác định và việc thanh toán sẽ được thực hiện vào một thời điểm xác định trong tương lai.

Giao dịch hối đoái khác

Giao dịch hối đoái khác là những giao dịch hối đoái được Thống đốc Ngân hàng Nhà nước cho phép thực hiện trong từng thời điểm phù hợp với sự phát triển của thị trường ngoại hối.

Giao dịch liên quan đến tiền gửi tiết kiệm

Giao dịch liên quan đến tiền gửi tiết kiệm là giao dịch gửi, rút tiền gửi tiết kiệm và các giao dịch khác liên quan đến tiền gửi tiết kiệm.

Giao dịch quyền lựa chọn tiền tệ

Giao dịch quyền lựa chọn tiền tệ (sau đây gọi tắt là "giao dịch quyền lựa chọn") là một giao dịch giữa bên mua quyền và bên bán quyền, trong đó bên mua quyền có quyền nhưng không có nghĩa vụ mua hoặc bán một lượng ngoại tệ xác định ở một mức tỷ giá xác định trong một khoảng thời gian thỏa thuận trước. Nếu bên mua quyền lựa chọn thực hiện quyền của mình, bên bán quyền có nghĩa vụ bán hoặc mua lượng ngoại tệ trong hợp đồng theo tỷ giá đã thỏa thuận trước.

Tại quyết định này giao dịch quyền lựa chọn chỉ bao gồm giao dịch giữa các ngoại tệ (không liên quan đến Đồng Việt Nam).

Giao dịch vãng lai

Giao dịch vãng lai là giao dịch giữa người cư trú với người không cư

trú về hàng hóa, dịch vụ, thu nhập từ đầu tư trực tiếp, thu nhập từ đầu tư vào các giấy tờ có giá, lãi vay và lãi tiền gửi nước ngoài, chuyển tiền một chiều và cả giao dịch tương tự khác theo quy định của pháp luật.

Giao dịch vốn

Giao dịch vốn là các giao dịch chuyển vốn vào Việt Nam, chuyển vốn từ Việt Nam ra nước ngoài trong lĩnh vực đầu tư trực tiếp, đầu tư vào các giấy tờ có giá, vay và trả nợ nước ngoài, cho vay và thu hồi nợ nước ngoài, các hình thức đầu tư khác theo quy định của pháp luật Việt Nam làm tăng hoặc giảm tài sản có hoặc tài sản nợ giữa người cư trú với người không cư trú.

Giao trả hàng

Giao trả hàng là một trong các trường hợp sau đây:

a. Việc giao trả hàng hóa cho người nhận hàng;

b. Hàng hóa được đặt dưới sự định đoạt của người nhận hàng phù hợp với quy định của hợp đồng vận tải đa phương thức hoặc quy định của pháp luật hoặc tập quán thương mại áp dụng tại nơi giao trả hàng.

c. Việc giao hàng hóa cho một nhà chức trách hoặc một bên thứ ba khác mà theo quy định áp dụng tại nơi giao trả hàng thì hàng hóa phải được giao như vậy.

Giá

Giá bao gồm do Nhà nước quyết định, giá do tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh quyết định và giá thị trường.

Giá biến động bất thường là giá tăng hoặc giảm trong trường hợp khủng hoảng kinh tế, thiên tai, dịch họa hoặc trong trường hợp bất thường khác.

Giá dự thầu

Giá dự thầu là giá do nhà thầu ghi trong hồ sơ dự thầu sau khi đã trừ phần giảm giá (nếu có) bao gồm toàn bộ các chi phí cần thiết để thực hiện gói thầu.

Giá gói thầu

Giá gói thầu là giá được xác định cho từng gói thầu trong kế hoạch đấu thầu của dự án trên cơ sở tổng mức đầu tư hoặc tổng dự toán, dự toán được duyệt. Trong trường hợp đấu thầu tuyển chọn tư vấn chuẩn bị dự án, giá gói thầu phải được người có thẩm quyền chấp thuận trước khi tổ chức đấu thầu.

Giá ký hợp đồng

Giá ký hợp đồng là giá được bên mời thầu và nhà thầu trúng thầu thỏa thuận sau khi thương thảo hoàn thiện hợp đồng phải phù hợp với giá trúng thầu, hồ sơ mời thầu và hồ sơ dự thầu. Giá ký hợp đồng cùng với các điều khoản cụ thể về thanh toán được ghi trong hợp đồng là cơ sở để thanh toán vốn cho gói thầu.

Giá đánh giá

Giá đánh giá là giá dự thầu đã sửa lỗi và hiệu chỉnh các sai lệnh (nếu có), được quy đổi về cùng mặt bằng (kỹ thuật, tài chính, thương mại và các nội dung khác) để làm cơ sở so sánh giữa các hồ sơ dự thầu.

Giá đề nghị trúng thầu

Giá đề nghị trúng thầu là giá do Bên mời thầu đề nghị trên cơ sở giá dự thầu của nhà đầu tư được đề nghị trúng thầu sau khi sửa lỗi và hiệu chỉnh các sai lệch theo yêu cầu của hồ sơ mời thầu.

Giá độc quyền

Giá độc quyền là giá hàng hóa, dịch vụ chỉ do một tổ chức, cá nhân bán, mua trên thị trường hoặc là giá hàng hóa, dịch vụ của các tổ chức, cá nhân liên kết độc quyền chiếm phần lớn thị phần, có sức mạnh chi phối giá thị trường.

Giá thành toàn bộ của sản phẩm hàng hóa, dịch vụ bao gồm:

a. Giá thành sản xuất sản phẩm, dịch vụ; giá mua hàng hóa;

b. Chi phí lưu thông đưa hàng hóa, dịch vụ đến người tiêu dùng;

c. Người tham gia bán hàng đa cấp được hưởng tiền hoa hồng, tiền thưởng hoặc lợi ích kinh tế khác từ kết quả tiếp thị bán hàng của mình và của người tham gia bán hàng đa cấp cấp dưới trong mạng lưới do mình tổ chức và mạng lưới đó được doanh nghiệp bán hàng đa cấp chấp nhận.

Giá thị trường của phần vốn góp hoặc cổ phần

Giá thị trường của phần vốn góp hoặc cổ phần là giá giao dịch trên thị trường chứng khoán hoặc giá do một tổ chức định giá chuyên nghiệp xác định.

Giá trị còn lại

Giá trị còn lại là nguyên giá của bất động sản đầu tư sau khi trừ (-) số khấu hao lũy kế của bất động sản đầu tư đó.

Giá trị tài sản ròng của quỹ

Giá trị tài sản ròng của quỹ là tổng giá trị các tài sản của quỹ trừ đi tổng giá trị nợ phải trả của quỹ.

Giá trị thực của vốn được cấp, vốn điều lệ

Giá trị thực của vốn được cấp, vốn điều lệ được xác định bằng vốn được cấp, vốn điều lệ thực góp cộng (trừ) lợi nhuận chưa phân phối (lỗ chưa xử lý), các quỹ trích từ lợi nhuận sau thuế.

Giá trúng thầu

Giá trúng thầu là giá được người có thẩm quyền hoặc cấp có thẩm quyền phê duyệt kết quả đấu thầu để làm căn cứ cho Bên mời thầu thương thảo hoàn thiện và ký hợp đồng với nhà thầu trúng thầu.

Giám đốc công ty cổ phần

Giám đốc công ty cổ phần là người điều hành công việc hoạt động hàng ngày của công ty và là nước đại diện pháp lý cho công ty, chịu trách nhiệm trước hội đồng quản trị về việc thực hiện các quyền hạn nhiệm vụ được giao.

Giám định chất lượng công trình xây dựng

Giám định chất lượng công trình xây dựng là hoạt động của cơ quan có chức năng quản lý Nhà nước về chất lượng công trình xây dựng, trên cơ sở Quy chuẩn xây dựng, tiêu chuẩn kỹ thuật được áp dụng, văn bản qui phạm pháp luật và kết quả kiểm định chất lượng để đánh giá, kết luận về chất lượng của sản phẩm hoặc công trình xây dựng.

Giám sát doanh nghiệp

Giám sát doanh nghiệp là việc theo dõi kiểm tra doanh nghiệp trong hoạt động kinh doanh, hoạt động công ích, chấp hành chính sách pháp luật.

Giám sát hải quan

Giám sát hải quan là việc hải quan kiểm soát hàng hóa, hành lý, phương tiện đang trong thời gian, địa điểm thuộc phạm vi kiểm soát của hải quan. Có hai hình thức giám sát; giám sát trực tiếp được thực hiện bởi nhân viên hải quan; giám sát gián tiếp là việc giám sát được thực hiện thông qua niêm phong, cặp chì và thực hiện các biện pháp kỹ thuật khác.

Giám sát tác giả

Giám sát tác giả là công việc kiểm tra, giải thích hoặc xử lý

những vướng mắc, thay đổi, phát sinh tại hiện trường nhằm đảm bảo việc thi công xây dựng theo đúng thiết kế và bảo vệ quyền tác giả thiết kế của các tổ chức tư vấn lập thiết kế kỹ thuật thực hiện tại hiện trường trong quá trình xây dựng.

Giám sát thi công xây lắp của chủ đầu tư

Giám sát thi công xây lắp của chủ đầu tư là hoạt động theo dõi thường xuyên, liên tục, có hệ thống tại hiện trường của chủ đầu tư để quản lý khối lượng, chất lượng, tiến độ các công tác xây lắp do doanh nghiệp xây dựng thực hiện theo hợp đồng giao nhận thầu xây dựng, theo thiết kế bản vẽ thi công hoặc thiết kế kỹ thuật thi công đã được phê duyệt, Quy chuẩn và tiêu chuẩn xây dựng được áp dụng.

Giải phóng hàng

Giải phóng hàng là việc hải quan cho phép hàng hóa đã làm thủ tục hải quan được đặt dưới sự định đoạt của người làm thủ tục hải quan.

Giải thể công ty

Giải thể công ty là việc chấm dứt sự tồn tại, hoạt động của công ty.

Giải thể doanh nghiệp

Giải thể doanh nghiệp là việc chấm dứt sự tồn tại, hoạt động của doanh nghiệp.

H

Hai bên

Hai bên là Bên Việt Nam và Bên nước ngoài.

Hạn mức cho vay cầm cố

Hạn mức cho vay cầm cố là tổng số tiền tối đa mà Ngân hàng Nhà nước Việt Nam có thể cho vay cầm cố trong quý hoặc năm.

Hàng hoá, dịch vụ dùng để khuyến mại

1. Hàng hoá, dịch vụ dùng để khuyến mại là hàng hoá, dịch vụ được thương nhân dùng để tặng, thưởng, cung ứng không thu tiền cho khách hàng.

2. Hàng hoá, dịch vụ được thương nhân dùng để khuyến mại có thể là hàng hoá, dịch vụ mà thương nhân đó đang kinh doanh hoặc hàng hoá, dịch vụ khác.

3. Hàng hóa, dịch vụ được dùng để khuyến mại phải là hàng hóa, dịch vụ được kinh doanh hợp pháp.

Hàng hóa, dịch vụ được khuyến mại

1. Hàng hóa, dịch vụ được khuyến mại là hàng hóa, dịch vụ được thương nhân sử dụng các hình thức khuyến mại để xúc tiến việc bán, cung ứng hàng hóa, dịch vụ đó.

2. Hàng hóa, dịch vụ được khuyến mại phải là hàng hóa, dịch vụ được kinh doanh hợp pháp.

Hàng có nguồn gốc từ ngân sách Nhà nước

Hàng có nguồn gốc từ ngân sách Nhà nước bao gồm các lô hàng được mua sắm bằng nguồn tài chính từ ngân sách Nhà nước, từ tiền vay của Chính phủ, tiền viện trợ của nước ngoài cho Chính phủ hoặc hàng của Chính phủ trả nợ cho nước ngoài.

Hàng chuyên cơ

Hàng chuyên cơ là những loại hàng hóa mà cơ quan có thẩm quyền quy định chuyên chở.

Hàng hóa

Hàng hóa gồm máy móc, thiết bị (toàn bộ, đồng bộ hoặc thiết bị lẻ), phương tiện vận chuyển, nguyên liệu, nhiên liệu, vật liệu, hàng tiêu dùng (thành phẩm, bán thành phẩm) các động sản khác được lưu thông trên thị trường, nhà ở dùng để kinh doanh dưới hình thức cho thuê, mua bán.

Hàng hóa cạnh tranh trực tiếp

Hàng hóa cạnh tranh trực tiếp là hàng hóa có khả năng được người mua chấp nhận thay thế cho hàng hóa thuộc phạm vi áp dụng các biện pháp tự vệ do ưu thế về giá và mục đích sử dụng.

Hàng hóa quá cảnh

Hàng hóa quá cảnh là hàng hóa từ một nước đi qua lãnh thổ Việt Namđể sang một nước khác trong thời hạn quy định.

Hàng hóa tương tự

Hàng hóa tương tự là hàng hóa giống hệt nhau về chức năng, công dụng, chỉ số chất lượng, tính năng kỹ thuật và thuộc tính cơ bản khác.

Hàng hóa tương tự (trong chống trợ cấp)

Hàng hóa tương tự là hàng hóa có tất cả các đặc tính giống với hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống trợ cấp hoặc trong

trường hợp không có hàng hóa nào như vậy thì hàng hóa có nhiều đặc tính cơ bản giống với hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống trợ cấp.

Hàng hóa tương tự (trong chống bán phá giá)

Hàng hóa tương tự là hàng hóa có tất cả các đặc tính giống với hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống bán phá giá hoặc trong trường hợp không có hàng hóa nào như vậy thì là hàng hóa có nhiều đặc tính cơ bản giống với hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống bán phá giá.

Hàng hóa trưng bày giới thiệu

Hàng hóa trưng bày giới thiệu là những hàng mẫu đại diện cho hàng hóa của thương nhân, gồm hàng đã lưu thông, hàng mới sản xuất được phép lưu thông trên thị trường.

Hàng hóa trưng bày giới thiệu phải bảo đảm các tiêu chuẩn chất lượng, môi trường và không phương hại đến an ninh, trật tự an toàn xã hội và truyền thống lịch sử, văn hóa, đạo đức, thuần phong mỹ tục Việt Nam.

Hàng hóa trưng bày giới thiệu phải có nhãn sản phẩm ghi rõ tên sản phẩm, tên cơ sở sản xuất, nơi sản xuất, số đăng ký chất lượng, các đặc tính và cách sử dụng của hàng hóa, thời gian sản xuất, thời hạn sử dụng, thời hạn bảo hành nếu có.

Hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu

Hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu được hiểu là hàng hóa mua, bán của thương nhân Việt Namvới thương nhân nước ngoài theo các hợp đồng thương mại, bao gồm cả hàng hóa tạm nhập-tái xuất, tạm xuất-tái nhập và hàng hóa chuyển khẩu.

Hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu có điều kiện

Hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu có điều kiện là hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu phải theo hạn ngạch hoặc hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu phải có giấy phép của Bộ Thương mại hoặc Bộ quản lý chuyên ngành.

Hàng tài nguyên quốc gia

Hàng tài nguyên quốc gia là các lô hàng thuộc nguồn tài nguyên khai thác tại Việt Nam bao gồm: Dầu thô, than đá, Clinke và các loại khoáng sản khác mà các tổ chức, cá nhân được phép kinh doanh xuất khẩu.

Hành lý

Hành lý (bao gồm hành lý xách tay, hành lý ký gửi) là vật dụng cần thiết cho nhu cầu sinh hoạt hoặc mục đích chuyến đi của hành khách xuất cảnh, nhập cảnh lãnh thổ Việt Nam và của người làm việc trên phương tiện vận tải xuất cảnh, nhập cảnh, quá cảnh lãnh thổ Việt Nam.

Hành nghề kế toán

Hành nghề kế toán là hoạt động cung cấp dịch vụ kế toán của doanh nghiệp hoặc cá nhân có đủ tiêu chuẩn, điều kiện thực hiện dịch vụ kế toán.

Hành nghề y, dược tư nhân

Hành nghề y, dược tư nhân là việc cá nhân hoặc tổ chức đăng ký để thực hiện khám bệnh, chữa bệnh; kinh doanh dược, vắc xin, sinh phẩm y tế, trang thiết bị y tế theo quy định của Pháp lệnh hành nghề y, dược tư nhân và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Hành vi cạnh tranh không lành mạnh

Hành vi cạnh tranh không lành mạnh là hành vi cạnh tranh của doanh nghiệp trong quá trình kinh doanh trái với các chuẩn mực thông thường về đạo đức kinh doanh, gây thiệt hại hoặc có thể gây thiệt hại đến lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của doanh nghiệp khác hoặc người tiêu dùng.

Hành vi hạn chế cạnh tranh

Hành vi hạn chế cạnh tranh là hành vi của doanh nghiệp làm giảm, sai lệnh, cản trở cạnh tranh trên thị trường, bao gồm hành vi thỏa thuận hạn chế cạnh tranh, lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường, lạm dụng vị trí độc quyền và tập trung kinh tế.

Hành vi thương mại

Hành vi thương mại là hành vi của thương nhân trong hoạt động thương mại làm phát sinh quyền và nghĩa vụ giữa các thương nhân với các bên liên quan.

Hành vi thương mại gồm:

a. Mua bán hàng hóa;

b. Đại diện cho thương nhân;

c. Môi giới thương mại;

d. Ủy thác mua bán hàng hóa;

đ. Đại lý mua bán hàng hóa;

e. Gia công trong thương mại;

g. Đấu giá hàng hóa;

h. Đấu thầu hàng hóa;

i. Dịch vụ giao nhận hàng hóa;

j. Dịch vụ giám định hàng hóa;

k. Khuyến mãi;

l. Quảng cáo thương mại;

m. Trưng bày giới thiệu hàng hóa;

n. Hội chợ, triển lãm thương mại.

Hành vi trốn thuế

Hành vi trốn thuế là hành vi của cá nhân, tổ chức vi phạm các quy định của pháp luật về thuế làm giảm số thuế phải nộp hoặc làm tăng số thuế được hoàn hoặc được miễn, giảm.

Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa, sau đây gọi tắt là Hệ thống hài hòa (viết tắt là HS)

Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa, sau đây gọi tắt là Hệ thống hài hòa (viết tắt là HS) là hệ thống bao gồm các quy tắc tổng quát, các chú giải bắt buộc và danh sách những nhóm hàng (mã 4 chữ số) và phân nhóm hàng (mã 6 chữ số) được sắp xếp một cách có hệ thống ứng với tên, mô tả và mã số hàng hóa.

Hệ thống ngân sách Nhà nước

Hệ thống ngân sách Nhà nước là tập hợp các cấp ngân sách của các cấp chính quyền Nhà nước, được quản lý theo nguyên tắc tập trung thống nhất.

Hệ thống ngân sách gắn liền với hệ thống các cơ quan quyền lực và cơ quan điều hành ở mỗi cấp chính quyền Nhà nước.

Ở Việt Nam từ năm 1983 đến nay hệ thống ngân sách gồm bốn cấp:

a. Ngân sách trung ương;

b. Ngân sách tỉnh;

c. Ngân sách huyện;

d. Ngân sách xã.

Hiệp hội ngành nghề

Hiệp hội ngành nghề bao gồm hiệp hội ngành hàng và hiệp hội nghề nghiệp.

Hiệu chỉnh các sai lệnh

Hiệu chỉnh các sai lệnh là việc bổ sung hoặc điều chỉnh những nội dung còn thiếu hoặc thừa trong hồ sơ dự thầu so với các yêu cầu của hồ sơ mời thầu cũng như bổ sung hoặc điều chỉnh những khác biệt giữa các phần của hồ sơ dự thầu và do Bên mời thầu thực hiện.

Hình thức kế toán

Hình thức kế toán là các mẫu sổ kế toán, trình tự, phương pháp ghi sổ và mối liên quan giữa các sổ kế toán.

Hồ sơ dự thầu

Hồ sơ dự thầu là các tài liệu do nhà thầu lập theo yêu cầu của hồ sơ mời thầu.

Hồ sơ hải quan

Hồ sơ hải quan bao gồm tờ khai hải quan đã được người khai báo hải quan kê khai và ký tên kèm theo các chứng từ cần thiết liên quan được quy định cụ thể cho từng đối tượng làm thủ tục hải quan.

Hồ sơ hợp lệ

Hồ sơ hợp lệ là hồ sơ có đầy đủ giấy tờ theo quy định của pháp luật, có nội dung khai đúng và đủ theo quy định của pháp luật.

Hồ sơ mời thầu

Hồ sơ mời thầu là toàn bộ tài liệu do Bên mời thầu lập, bao gồm các yêu cầu cho một gói thầu được dùng làm căn cứ để nhà thầu chuẩn bị hồ sơ dự thầu và Bên mời thầu đánh giá hồ sơ dự thầu.

Hồ sơ mời thầu phải được người có thẩm quyền hoặc cấp có thẩm quyền phê duyệt trước khi phát hành.

Hỗ trợ lãi suất sau đầu tư

Hỗ trợ lãi suất sau đầu tư là việc Nhà nước thông qua Quỹ hỗ trợ phát triển hỗ trợ một phần lãi suất cho chủ đầu tư vay vốn của các tổ chức tín dụng để đầu tư dự án sau khi dự án đã hoàn thành đưa vào sử dụng.

Hội chợ thương mại

Hội chợ thương mại là hoạt động xúc tiến thương mại tập trung

trong một thời gian và địa điểm nhất định, trong đó tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh được trưng bày hàng hóa của mình nhằm mục đích tiếp thị, ký kết hợp đồng mua bán hàng.

Hội đồng quản trị công ty cổ phần

Hội đồng quản trị công ty cổ phần là cơ quan quản lý công ty (gồm từ 03-12 thành viên), có toàn quyền nhân danh công ty để quyết định mọi vấn đề liên quan đến mục đích, quyền lợi công ty, trừ những vấn đề thuộc thẩm quyền của đại hội đồng.

Hối phiếu

Hối phiếu là giấy đòi nợ do người có năng lực và có thẩm quyền ký phát lập ra, nhằm ra lệnh cho người mua chịu phải trả tiền cho bất kỳ người nào có sở hữu và xuất trình hối phiếu hợp pháp, khi đến hạn thanh toán của hối phiếu. Hối phiếu mang tính bất khả, tính trừu tượng và tính lưu thông, do đó hối phiếu được sử dụng rộng rãi trong các giao dịch thương mại và đảm bảo khả năng đòi tiền chắc chắn cho người bán chịu hàng hóa.

Thông thường hối phiếu phải ghi rõ các yếu tố (nội dung) sau:

a. Lệnh buộc vô điều kiện trả một khoản tiền nhất định vào một ngày nhất định;

b. Họ, tên, địa chỉ, người thu lệnh (người có nghĩa vụ trả tiền);

c. Kỳ hạn trả tiền;

d. Nơi trả tiền;

đ. Tổng số tiền phải trả (kể cả phần lợi tức nếu có);

e. Họ tên người thụ hưởng hay cho phép người khác nhận tiền;

g. Nơi và ngày, tháng làm ra hối phiếu (phải có chữ ký tay của người phát lệnh, người đứng ra lập hối phiếu).

Hoạt động có xác định thời gian

Hoạt động có xác định thời gian là hoạt động có xác định rõ thời gian bắt đầu và thời gian kết thúc như hội chợ, triển lãm, hội thi, hội diễn và các hoạt động khác.

Hoạt động dầu khí

Hoạt động dầu khí là hoạt động thăm dò, phát triển mỏ và khai thác dầu khí, kể cả các hoạt động phục vụ trực tiếp cho các hoạt động này.

Hoạt động kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước

Hoạt động kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước là việc kiểm tra, đánh giá và xác nhận tính đúng đắn, trung thực của báo cáo tài chính; việc tuân thủ pháp luật; tính kinh tế, hiệu lực và hiệu quả trong quản lý, sử dụng ngân sách, tiền và tài sản Nhà nước.

Hoạt động môi giới bảo hiểm

Hoạt động môi giới bảo hiểm là việc cung cấp thông tin, tư vấn cho bên mua bảo hiểm về sản phẩm bảo hiểm, điều kiện bảo hiểm, mức phí bảo hiểm, doanh nghiệp bảo hiểm và các công việc liên quan đến việc đàm phán, thu xếp và thực hiện hợp đồng bảo hiểm theo yêu cầu của bên mua bảo hiểm.

Hoạt động mua bán hàng hóa và các hoạt động liên quan trực tiếp đến mua bán hàng hóa

Hoạt động mua bán hàng hóa và các hoạt động liên quan trực tiếp đến mua bán hàng hóa là hoạt động xuất, nhập khẩu, phân phối, các hoạt động khác được quy định tại chương IV, Chương V và chương VI của Luật Thương mại.

Hoạt động đầu tư

Hoạt động đầu tư là hoạt động của nhà đầu tư trong quá trình đầu tư bao gồm các khâu chuẩn bị đầu tư. Thực hiện và quản lý dự án đầu tư.

Hoạt động đại lý bảo hiểm

Hoạt động đại lý bảo hiểm là hoạt động giới thiệu, chào bán bảo hiểm, thu xếp việc giao kết hợp đồng bảo hiểm và các công việc khác nhằm thực hiện hợp đồng bảo hiểm theo ủy quyền của doanh nghiệp bảo hiểm.

Hoạt động Ngân hàng

Hoạt động ngân hàng là hoạt động kinh doanh tiền tệ và dịch vụ ngân hàng với nội dung thường xuyên là nhận tiền gửi, sử dụng số tiền này để cấp tín dụng và cung ứng các dịch vụ thanh toán.

Hoạt động ngoại hối

Hoạt động ngoại hối là các hoạt động đầu tư, vay, cho vay, bảo lãnh, mua, bán và các giao dịch khác về ngoại hối.

Hoạt động tín dụng

Hoạt động tín dụng là việc tổ chức tín dụng sử dụng nguồn vốn tự có, nguồn vốn huy động để cấp tín dụng.

Hoạt động xây dựng

Hoạt động xây dựng là hoạt động thực hiện việc tư vấn đầu tư xây dựng, thi công xây lắp các loại công trình.

Hoạt động thương mại

1.Hoạt động thương mại là hoạt động nhằm mục đích sinh lợi, bao gồm mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ, đầu tư, xúc tiến thương mại và các hoạt động nhằm mục đích sinh lợi khác.

2. Hàng hóa bao gồm:

a. Tất cả các loại động sản, kể cả động sản hình thành trong tương lai;

b. Những vật gắn liền với đất đai.

Hội chợ, triển lãm thương mại

Hội chợ, triển lãm thương mại là hoạt động xúc tiến thương mại được thực hiện tập trung trong một thời gian và tại một địa điểm nhất định để thương nhân trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ nhằm mục đích thúc đẩy, tìm kiếm cơ hội giao kết hợp đồng mua bán hàng hoá, hợp đồng dịch vụ.

Hợp đồng bảo lãnh (tín dụng đầu tư)

Hợp đồng bảo lãnh là hợp đồng kinh tế được ký bằng văn bản về bảo lãnh tín dụng đầu tư giữa Quỹ hỗ trợ phát triển với bên được bảo lãnh.

Hợp đồng chìa khóa trao tay

Hợp đồng chìa khóa trao tay là hợp đồng bao gồm toàn bộ các công việc thiết kế, cung cấp thiết bị, vật tư và xây lắp của một gói thầu được thực hiện thông qua một nhà thầu (viết tắt theo tiếng Anh là EPC).

Việc lựa chọn nhà thầu thực hiện gói thầu EPC thông qua hợp đồng EPC phải tuân thủ theo quy định tại Điều 4 Nghị định số 88/Chính phủ và trên cơ sở kế hoạch đấu thầu được duyệt. Hồ sơ mời thầu phải bao gồm cả ba phần thiết kế (E), cung cấp thiết bị vật tư (P) và xây lắp (C). Tiêu chuẩn đánh giá đối với gói thầu EPC cũng phải bao gồm đầy đủ cả 3 công việc này, trong đó phải quy định mức điểm yêu cầu tối thiểu về mặt kỹ thuật đối với từng công việc. Nhà thầu có hồ sơ dự thầu đạt yêu cầu cao về mặt kỹ thuật theo tiêu chuẩn đánh giá được duyệt (không thấp hơn 90% tổng số điểm về mặt kỹ thuật) và có giá đánh giá thấp nhất sẽ được xem xét trúng thầu.

Hợp đồng cho thuê tài chính

Hợp đồng cho thuê tài chính là một loại hợp đồng kinh tế được ký kết giữa bên cho thuê và bên thuê về việc cho thuê một hoặc một số máy móc, thiết bị, động sản khác trong một thời gian nhất định (thời hạn cho thuê) theo những điều kiện qui định (tại Điều 3) của qui chế về giao dịch cho thuê tài chính.

Hợp đồng dầu khí

Hợp đồng dầu khí là văn bản ký kết giữa Tổng công ty dầu khí Việt Nam với tổ chức, cá nhân để tiến hành hoạt động dầu khí.

Hợp đồng giao dịch sòng phẳng

Hợp đồng giao dịch sòng phẳng là hợp đồng giao dịch giữa người mua và người bán trong quan hệ thị trường thông thương, không bao gồm các hợp đồng mua bán giữa nội bộ của các công ty, giữa các Chính phủ, giữa các tổ chức thuộc Chính phủ, hoặc bất cứ giao dịch, trao đổi bị ảnh hưởng bởi những quan hệ thương mại không bình thường.

Hợp đồng giao nhận hàng hóa

Hợp đồng giao nhận hàng hóa là hợp đồng được ký kết giữa người làm dịch vụ giao nhận hàng hóa với khách hàng để thực hiện dịch vụ giao nhận hàng hóa theo quy định của luật thương mại.

Hợp đồng hỗ trợ lãi suất

Hợp đồng hỗ trợ lãi suất là hợp đồng kinh tế được ký bằng văn bản hỗ trợ lãi suất sau đầu tư giữa Quỹ hỗ trợ phát triển với chủ đầu tư vay vốn của các tổ chức tín dụng để đầu tư dự án.

Hợp đồng hợp tác kinh doanh

Hợp đồng hợp tác kinh doanh là văn bản ký kết giữa hai bên hoặc nhiều bên để tiến hành đầu tư, kinh doanh ở Việt Nam, trong đó quy định trách nhiệm và phân chia kết quả kinh doanh cho mỗi bên mà không thành lập pháp nhân mới.

Các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài được hợp tác với tổ chức, cá nhân nước ngoài để thực hiện hợp đồng hợp tác kinh doanh.

Hợp đồng hợp tác kinh doanh (BCC)

Hợp đồng hợp tác kinh doanh (sau đây gọi tắt là hợp đồng BCC) là hình thức đầu tư được ký giữa các nhà đầu tư nhằm hợp tác kinh doanh phân chia lợi nhuận, phân chia sản phẩm mà không thành lập pháp nhân.

Hợp đồng kinh tế

Hợp đồng kinh tế vô hiệu là hợp đồng kinh tế đó ký kết trái với những quy định của pháp luật.

Hợp đồng kinh tế vô hiệu

Hợp đồng kinh tế là sự thỏa thuận bằng văn bản, tài liệu giao dịch giữa các bên ký kết về việc thực hiện công việc sản xuất, trao đổi hàng hóa, dịch vụ, nghiên cứu, ứng dụng tiến bộ khoa học-kỹ thuật và các thỏa thuận khác có mục đích kinh doanh với sự quy định rõ ràng quyền và nghĩa vụ của mỗi bên để xây dựng và thực hiện kế hoạch của mình.

Hợp đồng kinh tế vô hiệu toàn bộ

Hợp đồng kinh tế vô hiệu toàn bộ là hợp đồng kinh tế khi ký kết đã vi phạm một trong những nội dung sau:

a. Nội dung của hợp đồng kinh tế vi phạm điều cấm của pháp luật.

b. Không đảm bảo tư cách chủ thể của quan hệ hợp đồng.

c. Người ký kết hợp đồng không đúng thẩm quyền hoặc có hành vi lừa đảo.

Hợp đồng kinh tế vô hiệu từng phần

Hợp đồng kinh tế vô hiệu từng phần là hợp đồng kinh tế có một hoặc một số nội dung vi phạm điều cấm của pháp luật nhưng không ảnh hưởng đến các phần còn lại của hợp đồng.

Hợp đồng liên doanh

Hợp đồng liên doanh là văn bản ký kết giữa các bên để thành lập doanh nghiệp liên doanh tại Việt Nam.

Hợp đồng mua bán hàng hóa với thương nhân nước ngoài

Hợp đồng mua bán hàng hóa với thương nhân nước ngoài là hợp đồng mua bán hàng hóa được ký kết giữa một bên là thương nhân Việt Nam với một bên là thương nhân nước ngoài.

Hợp đồng mua bán hàng hóa với thương nhân nước ngoài có hiệu lực khi có đủ các điều kiện sau đây:

a. Chủ thể của hợp đồng là bên mua và bên bán phải có đủ tư cách pháp lý;

b. Hàng hóa theo hợp đồng là hàng hóa được phép mua bán theo quy định của pháp luật của nước bên mua và nước bên bán;

c. Hợp đồng mua bán hàng hóa với thương nhân nước ngoài phải

có các nội dung cơ bản của hợp đồng mua bán hàng hóa (quy định trong Luật thương mại);

d. Hợp đồng mua bán hàng hóa với thương nhân nước ngoài phải được lập thành văn bản.

Hợp đồng quản lý đầu tư

Hợp đồng quản lý đầu tư là hợp đồng ký kết giữa công ty đầu tư chứng khoán hoặc tổ chức, cá nhân trong nước và ngoài nước với công ty quản lý quỹ, ủy thác cho công ty quản lý quỹ quản lý đầu tư tài sản của mình.

Hợp đồng song vụ

Hợp đồng song vụ là hợp đồng trong đó các bên tham gia ký kết đều có quyền và nghĩa vụ; quyền của bên này là nghĩa vụ của bên kia và ngược lại.

Hợp đồng tín dụng

Hợp đồng tín dụng là hợp đồng kinh tế được ký bằng văn bản về vay vốn tín dụng đầu tư phát triển của Nhà nước giữa Quỹ hỗ trợ phát triển hoặc tổ chức tín dụng được ủy thác với chủ đầu tư.

Hợp đồng tín dụng Ngân hàng

Hợp đồng tín dụng ngân hàng là sự thỏa thuận bằng văn bản giữa ngân hàng với các pháp nhân, thể nhân nhằm làm phát sinh, thay đổi hoặc chấm dứt các quyền và nghĩa vụ nhất định trong việc chuyển quyền sử dụng tạm thời từ người cho vay sang người vay theo nguyên tắc có hoàn trả dựa trên cơ sở pháp luật.

Hợp đồng tương lai

Hợp đồng tương lai là cam kết mua hoặc bán các loại chứng khoán, nhóm chứng khoán hoặc chỉ số chứng khoán nhất định với một số lượng và mức giá nhất định vào ngày xác định trước trong tương lai.

Hợp đồng vận tải đa phương thức

Hợp đồng vận tải đa phương thức là văn bản theo đó người kinh doanh vận tải đa phương thức cam kết thực hiện hoặc tổ chức việc thực hiện vận tải đa phương thức và được thanh toán tiền cước vận chuyển.

Hợp đồng xây dựng-chuyển giao (BT)

Hợp đồng xây dựng-chuyển giao (sau đây gọi tắt là hợp đồng BT) là hình thức đầu tư được ký kết giữa cơ quan Nhà nước có thẩm quyền

và nhà đầu tư để xây dựng công trình kết cấu hạ tầng; sau khi xây dựng xong, nhà đầu tư chuyển giao công trình đó cho Nhà nước Việt Nam; Chính phủ dành tạo điều kiện cho nhà đầu tư thực hiện dự án để thu hồi vốn đầu tư và lợi nhuận hoặc thanh toán cho nhà đầu tư theo thỏa thuận trong hợp đồng BT.

Hợp đồng xây dựng-chuyển giao-kinh doanh (BTO)

Hợp đồng xây dựng-chuyển giao-kinh doanh (sau đây gọi tắt là hợp đồng BTO) là hình thức đầu tư được ký kết giữa cơ quan Nhà nước có thẩm quyền và nhà đầu tư để xây dựng công trình kết cấu hạ tầng; sau khi xây dựng xong, nhà đầu tư chuyển giao công trình đó cho Nhà nước Việt Nam; Chính phủ dành cho nhà đầu tư quyền kinh doanh công trình đó trong một thời hạn nhất định để thu hồi vốn đầu tư và lợi nhuận.

Hợp đồng xây dựng-kinh doanh-chuyển giao (BOT)

Hợp đồng xây dựng-kinh doanh-chuyển giao (sau đây gọi tắt là hợp đồng BOT) là hình thức đầu tư được ký kết giữa cơ quan Nhà nước có thẩm quyền và nhà đầu tư để xây dựng, kinh doanh công trình kết cấu hạ tầng trong một thời hạn nhất định; hết thời hạn, nhà đầu tư chuyển giao không bồi hoàn công trình đó cho Nhà nước Việt Nam.

Hợp nhất doanh nghiệp

Hợp nhất doanh nghiệp là việc hai hay một số doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (gọi tắt là doanh nghiệp bị hợp nhất) mang toàn bộ vốn bằng tiền và tài sản của mình để hợp nhất với nhau chuyển thành một doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài mới (gọi là doanh nghiệp hợp nhất).

Hợp tác xã

Hợp tác xã là tổ chức kinh tế tự chủ do những người lao động có nhu cầu, lợi ích chung tự nguyện cùng góp vốn, góp sức lập ra theo quy định của pháp luật để phát huy sức mạnh của tập thể và của từng xã viên nhằm giúp nhau thực hiện có hiệu quả hơn các hoạt động sản xuất kinh doanh, dịch vụ và cải thiện đời sống, góp phần phát triển kinh tế-xã hội của đất nước.

Hợp tác xã giao thông vận tải

Hợp tác xã giao thông vận tải là tổ chức kinh tế tự chủ của những người lao động cùng hành nghề giao thông vận tải có nhu cầu và lợi ích chung, tự nguyện góp vốn (bằng tiền, bất động sản hoặc phương tiện, thiết bị) và công sức để sản xuất kinh doanh thuộc lĩnh vực giao thông vận tải.

Hợp tác xã tín dụng

Hợp tác xã tín dụng là tổ chức tín dụng thuộc sở hữu tập thể, được thành lập bằng vốn đóng góp của xã viên, huy động các nguồn vốn của xã viên và cho xã viên vay.

Hợp tác xã thủy sản

Hợp tác xã thủy sản là tổ chức kinh tế tự chủ của những người làm nghề khai thác, nuôi trồng thủy hải sản, hoạt động dịch vụ và sản xuất kinh doanh khác phục vụ cho khai thác, nuôi trồng thủy hải sản.

Hôn nhân thực tế

Hôn nhân thực tế được hiểu là trường hợp hợp nam nữ chung sống với nhau như vợ chồng nhưng không đăng ký trước chính quyền, không vi phạm điều cấm của Luật hôn nhân và gia đình và quan hệ này phải xác lập trước khi Luật hôn nhân và gia đình năm 1986 có hiệu lực.

Hợp đồng mua bán hàng hóa qua Sở giao dịch hàng hoá

1. Hợp đồng mua bán hàng hóa qua Sở giao dịch hàng hoá bao gồm hợp đồng kỳ hạn và hợp đồng quyền chọn.

2. Hợp đồng kỳ hạn là thỏa thuận, theo đó bên bán cam kết giao và bên mua cam kết nhận hàng hoá tại một thời điểm trong tương lai theo hợp đồng.

3. Hợp đồng về quyền chọn mua hoặc quyền chọn bán là thỏa thuận, theo đó bên mua quyền có quyền được mua hoặc được bán một hàng hóa xác định với mức giá định trước (gọi là giá giao kết) và phải trả một khoản tiền nhất định để mua quyền này (gọi là tiền mua quyền). Bên mua quyền có quyền chọn thực hiện hoặc không thực hiện việc mua hoặc bán hàng hóa đó.

K

Kế hoạch hàng năm về vay, trả nợ nước ngoài

Kế hoạch hàng năm về vay, trả nợ nước ngoài là văn kiện được xây dựng hàng năm bao gồm kế hoạch rút vốn vay và trả nợ của Chính phủ và nợ của các doanh nghiệp, tổ chức thuộc khu vực công và tổng hạn mức vay thương mại nước ngoài của quốc gia.

Kế toán

Kế toán là việc thu thập, xử lý, kiểm tra, phân tích và cung cấp

thông tin kinh tế, tài chính dưới hình thức giá trị, hiện vật và thời gian lao động.

Kế toán quản trị

Kế toán quản trị là việc thu thập, xử lý, phân tích và cung cấp thông tin kinh tế, tài chính theo yêu cầu của quản trị và quyết định kinh tế, tài chính trong nội bộ đơn vị kế toán.

Kế toán tài chính

Kế toán tài chính là việc thu thập, xử lý, kiểm tra, phân tích và cung cấp thông tin kinh tế, tài chính bằng báo cáo tài chính cho đối tượng có nhu cầu sử dụng thông tin của đơn vị kế toán.

Kết quả đấu thầu

Kết quả đấu thầu là nội dung phê duyệt của người có thẩm quyền hoặc cấp có thẩm quyền về tên nhà thầu trúng thầu, giá trúng thầu và loại hợp đồng.

Kiểm định chất lượng thi công xây lắp

Kiểm định chất lượng thi công xây lắp là hoạt động kiểm tra, thử nghiệm, định lượng một hay nhiều tính chất của sản phẩm hoặc công trình xây dựng, so sánh với quy định của thiết kế và tiêu chuẩn xây dựng được áp dụng của tổ chức tư vấn.

Kiểm toán báo cáo tài chính

Kiểm toán báo cáo tài chính là loại hình kiểm toán để kiểm tra, đánh giá, xác nhận tính đúng đắn, trung thực của báo cáo tài chính.

Kiểm toán hoạt động

Kiểm toán hoạt động là loại hình kiểm toán để kiểm tra, đánh giá tính kinh tế, hiệu lực và hiệu quả trong quản lý và sử dụng ngân sách, tiền và tài sản Nhà nước.

Kiểm toán độc lập

Kiểm toán độc lập là việc kiểm tra và xác nhận của kiểm toán viên và doanh nghiệp kiểm toán về tính trung thực và hợp lý của các tài liệu, số liệu kế toán và báo cáo tài chính của các doanh nghiệp, tổ chức (gọi chung là đơn vị được kiểm toán) khi có yêu cầu của các đơn vị này.

Kiểm toán tuân thủ

Kiểm toán tuân thủ là loại hình kiểm toán để kiểm tra, đánh giá, xác nhận việc tuân thủ pháp luật, nội quy, quy chế mà đơn vị được kiểm toán phải thực hiện.

Kiểm toán viên

Kiểm toán viên là người có đủ tiêu chuẩn và điều kiện hành nghề kiểm toán độc lập theo quy định của pháp luật.

Kiểm toán viên hành nghề

Kiểm toán viên hành nghề là kiểm toán viên đã đăng ký hành nghề tại một doanh nghiệp kiểm toán được thành lập và hoạt động theo pháp luật Việt Nam và được phép ký tên trên báo cáo kiểm toán.

Kiểm tra hải quan

Kiểm tra hải quan là việc cơ quan hải quan xem xét, xác định tính hợp pháp, tính chính xác của bộ hồ sơ hải quan và thực tế hàng hóa, vật phẩm.

Kiểm tra kế toán

Kiểm tra kế toán là xem xét, đánh giá việc tuân thủ pháp luật về kế toán, sự trung thực, chính xác của thông tin, số liệu kế toán.

Kinh doanh

Kinh doanh là việc thực hiện liên tục một, một số hoặc tất cả các công đoạn của quá trình đầu tư từ sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm hoặc cung ứng dịch vụ trên thị trường nhằm mục đích sinh lợi.

Kinh doanh ăn uống bình dân

Kinh doanh ăn uống bình dân là hoạt động dùng lương thực, thực phẩm làm nguyên liệu với kỹ thuật và công nghệ đơn giản để chế biến tại chỗ thành thức ăn, đồ uống nhằm đáp ứng nhu cầu phổ thông của khách dưới các hình thức: Cửa hàng ăn uống, quán ăn uống; giá bán phù hợp với khả năng thanh toán của đại bộ phận dân cư và chủ yếu do người kinh doanh dưới vốn pháp định thực hiện.

Kinh doanh bảo hiểm

Kinh doanh bảo hiểm là hoạt động của doanh nghiệp bảo hiểm nhằm mục đích sinh lợi, theo đó doanh nghiệp bảo hiểm chấp nhận rủi ro của người được bảo hiểm, trên cơ sở mua bảo hiểm đóng phí bảo hiểm để doanh nghiệp bảo hiểm trả tiền bảo hiểm cho người thụ hưởng hoặc bồi thường cho người được bảo hiểm khi xảy ra sự kiện bảo hiểm.

Kinh doanh chứng khoán

Kinh doanh chứng khoán là việc thực hiện nghiệp vụ môi giới chứng khoán, tự doanh chứng khoán, bảo lãnh phát hành chứng khoán, tư vấn đầu tư chứng khoán, lưu ký chứng khoán, quản lý quỹ

đầu tư chứng khoán, quản lý danh mục đầu tư chứng khoán.

Kinh doanh dịch vụ hội chợ, triển lãm thương mại

1. Kinh doanh dịch vụ hội chợ, triển lãm thương mại là hoạt động thương mại, theo đó thương nhân kinh doanh dịch vụ này cung ứng dịch vụ tổ chức hoặc tham gia hội chợ, triển lãm thương mại cho thương nhân khác để nhận thù lao dịch vụ tổ chức hội chợ, triển lãm thương mại.

2. Hợp đồng dịch vụ tổ chức, tham gia hội chợ, triển lãm thương mại phải được lập thành văn bản hoặc bằng hình thức khác có giá trị pháp lý tương đương.

Tổ chức cá nhân có đủ điều kiện theo quy định của pháp luật được cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh dịch vụ hội chợ, triển lãm thương mại.

Kinh doanh dịch vụ khuyến mại

Kinh doanh dịch vụ khuyến mại là hoạt động thương mại, theo đó một thương nhân thực hiện khuyến mại cho hàng hóa, dịch vụ của thương nhân khác trên cơ sở hợp đồng.

Kinh doanh dịch vụ quảng cáo thương mại

Kinh doanh dịch vụ quảng cáo thương mại là hoạt động thương mại của thương nhân để thực hiện việc quảng cáo thương mại cho hoạt động thương mại của thương nhân khác.

Tổ chức, cá nhân có đủ điều kiện theo quy định của pháp luật, có yêu cầu kinh doanh dịch vụ quảng cáo thì cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh.

Kinh doanh dịch vụ trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ

Kinh doanh dịch vụ trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ là hoạt động thương mại, theo đó một thương nhân thực hiện cung ứng dịch vụ trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ cho thương nhân khác.

Kinh doanh nhà trọ

Kinh doanh nhà trọ là hoạt động cho thuê chỗ nghỉ đối với khách vãng lai theo ngày, giờ nhất định (có qua đêm hoặc không qua đêm), với trang thiết bị, tiện nghi tối thiểu; giá cả phù hợp với khả năng thanh toán của đại bộ phận dân cư và chủ yếu do người kinh doanh dưới vốn pháp định thực hiện.

Kinh doanh tái bảo hiểm

Kinh doanh tái bảo hiểm là hoạt động của doanh nghiệp bảo hiểm nhằm mục đích sinh lợi, theo đó doanh nghiệp bảo hiểm nhận một khoản phí bảo hiểm của doanh nghiệp bảo hiểm khác để cam kết bồi thường cho các trách nhiệm đã nhận bảo hiểm.

Kinh phí ngân sách Nhà nước

Kinh phí ngân sách Nhà nước là số tiền từ ngân sách Nhà nước được sử dụng cho các nhiệm vụ, mục tiêu xác định trong dự toán ngân sách Nhà nước do cơ quan có thẩm quyền duyệt.

Kỳ hạn gửi tiền

Kỳ hạn gửi tiền là khoảng thời gian kể từ ngày người gửi tiền bắt đầu gửi tiền vào tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm đến ngày tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm cam kết trả hết tiền gốc và lãi tiền gửi tiết kiệm.

Kỳ hạn trả nợ

Kỳ hạn trả nợ là khoảng thời gian quy định phải trả nợ trong thời hạn trả nợ.

Kỳ kế toán

Kỳ kế toán là khoảng thời gian xác định từ thời điểm đơn vị kế toán bắt đầu ghi sổ kế toán đến thời điểm kết thúc việc ghi sổ kế toán, khóa sổ kế toán để lập báo cáo tài chính.

Kỹ sư giám sát chuyên ngành

Kỹ sư giám sát chuyên ngành là người trực tiếp tổ chức và thực hiện công tác giám sát một lĩnh vực chuyên ngành theo sự chỉ đạo của kỹ sư giám sát trưởng, chịu trách nhiệm về chất lượng xây lắp công trình thuộc chuyên ngành do mình giám sát.

Kỹ sư giám sát trưởng

Kỹ sư giám sát trưởng là người đại diện cho chủ đầu tư (hoặc ban quản lý dự án) trực tiếp tổ chức thực hiện công tác giám sát thi công xây lắp công trình, chịu trách nhiệm về chất lượng xây lắp công trình do mình giám sát.

Ký hậu

Ký hậu là việc xác nhận của người nhận hàng hoặc của người được quyền xác nhận sau khi đưa ra chỉ dẫn trên chứng từ vận tải đa phương thức ở dạng chuyển nhượng được để giao hàng hóa nêu trong chứng từ đó cho người được xác định.

Khai báo hải quan

Khai báo hải quan là việc người làm thủ tục hải quan tự kê khai những nội dung theo yêu cầu của các tiêu chí trong tờ khai hải quan.

Khách chuyên cơ

Là lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quốc hội và Chính phủ Việt Namvà các cá nhân mà cơ quan có thẩm quyền quy định phục vụ.

Khách nợ

Khách nợ (người mắc nợ-người trả tiền) là người mua hàng, người nhận dịch vụ, người trả nợ, người thực hiện nghĩa vụ hoặc là người có ý định chuyển nhượng quyền sở hữu một khoản tiền nào đó.

Khách thể của quan hệ pháp luật tài chính

Khách thể của quan hệ pháp luật tài chính được hiểu là tiền và các chứng từ có giá (mục tiêu mà các chủ thể của quan hệ pháp luật tài chính hướng tới là sự chuyển giao một khoản tiền vốn nhất định theo mục đích đã định trước).

Khảo sát xây dựng

Khảo sát xây dựng là hoạt động thị sát, đo, vẽ, thăm dò, thu thập, phân tích và tổng hợp những tài liệu và số liệu về điều kiện tự nhiên của vùng, địa điểm xây dựng để phục vụ thiết kế.

Khí đồng hành

Khí đồng hành là khí thiên nhiên được tách ra trong quá trình khai thác và xử lý dầu thô.

Khí thiên nhiên

Khí thiên nhiên là toàn bộ hydrocarbon ở thể khí, khai thác từ giếng khoan, bao gồm cả khí ẩm, khí khô, khí dầu giếng khoan và khí còn lại sau khi chiết xuất hydrocarbon lỏng từ khí ẩm.

Kho bạc Nhà nước

Kho bạc Nhà nước là cơ quan trực thuộc Bộ Tài chính, được thành lập có chức năng quản lý quỹ ngân sách, quỹ dự trữ, quỹ ngoại tệ tập trung, thực hiện tín dụng Nhà nước.

Kho bạc Nhà nước có cơ cấu tổ chức như sau:

a. Cục Kho bạc Nhà nước;

b. Chi cục Kho bạc Nhà nước;

c. Chi nhánh Kho bạc Nhà nước.

Khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa bán phá giá nhập khẩu vào Việt Nam không đáng kể

Khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa bán phá giá nhập khẩu vào Việt Nam không đáng kể là khi khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa bán phá giá nhập khẩu vào Việt Nam đáp ứng các điều kiện sau đây:

a. Khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa bán phá giá từ một nước không vượt quá 3% tổng khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa tương tự nhập khẩu vào Việt Nam.

b. Tổng khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa bán phá giá từ nhiều nước đáp ứng điều kiện quy định tại điểm a nêu trên không vượt quá 7% tổng khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa tương tự nhập khẩu vào Việt Nam.

Khoảng cách số

Khoảng cách số là sự chênh lệch về điều kiện, khả năng sử dụng máy tính và cơ sở hạ tầng thông tin để truy nhập các nguồn thông tin, tri thức.

Khu công nghệ cao

Khu công nghệ cao là khu chuyên nghiên cứu phát triển, ứng dụng công nghệ cao, ươm tạo doanh nghiệp công nghệ cao, đào tạo nhân lực công nghệ cao, sản xuất và kinh doanh sản phẩm công nghệ cao, có ranh giới địa lý xác định, được thành lập theo quy định của Chính phủ.

Khu công nghiệp

Khu công nghiệp là khu chuyên sản xuất hàng công nghiệp và thực hiện các dịch vụ cho sản xuất công nghiệp, có ranh giới địa lý xác định, được thành lập theo quy định của Chính phủ.

Khu chế xuất

Khu chế xuất là khu công nghiệp chuyên sản xuất hàng xuất khẩu, thực hiện dịch vụ cho sản xuất hàng xuất khẩu và hoạt động xuất khẩu, có ranh giới địa lý xác định, được thành lập theo quy định của Chính phủ.

Khu kinh tế

Khu kinh tế là khu vực có không gian kinh tế riêng biệt với môi trường đầu tư và kinh doanh đặc biệt thuận lợi cho các nhà đầu tư, có ranh giới địa lý xác định, được thành lập theo quy định của Chính phủ.

Khu đô thị mới

Khu đô thị mới là khu xây dựng mới tập trung theo dự án đầu tư phát triển hạ tầng kỹ thuật hoàn chỉnh, đồng bộ và phát triển nhà của toàn khu, được gắn với một đô thị hiện có hoặc với một đô thị mới đang hình thành có ranh giới và chức năng được xác định phù hợp với quy hoạch xây dựng đô thị được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền phê duyệt.

Khuyến mại

Khuyến mại là hành vi thương mại của thương nhân nhằm xúc tiến việc bán hàng, cung ứng dịch vụ trong phạm vi kinh doanh của thương nhân bằng cách dành những lợi ích nhất định cho khách hàng.

Các hình thức khuyến mại gồm:

a. Đưa hàng mẫu để khách hàng dùng thử không phải trả tiền;

b. Tặng hàng hóa cho khách hàng, cung ứng dịch vụ không thu tiền;

c. Bán hàng, cung ứng dịch vụ với giá thấp hơn giá bán, giá cung ứng dịch vụ bình thường trước đó, được áp dụng trong thời gian khuyến mại;

d. Bán hàng, cung ứng dịch vụ có kèm theo phiếu mua hàng hoặc các hình thức khác để được trúng thưởng theo thể lệ và giải thưởng đã công bố;

đ. Bán hàng, cung ứng dịch vụ kèm phiếu dự thi cho khách hàng để chọn người trao thưởng theo thể lệ và giải thưởng theo thể lệ và giải thưởng đã công bố;

e. Bán hàng, cung ứng dịch vụ kèm theo vé số dự thưởng theo thể lệ và giải thưởng đã công bố.

Ngoài các hình thức khuyến mại nói trên thương nhân được thực hiện các hình thức khuyến mại khác nếu được cơ quan quản lý Nhà nước về thương mại chấp nhận.

L

Lập dự án ngân sách

Lập dự án ngân sách là quá trình phân tích, đánh giá giữa khả năng thu và nhu cầu nguồn chi, từ đó xác lập các chỉ tiêu thu chi, dự trữ ngân sách một cách đúng đắn, đồng thời trên cơ sở đó, xác lập những biện pháp lớn về mặt kinh tế, xã hội, tổ chức thực hiện các chỉ tiêu đã đề ra.

Lãi suất cơ bản

Lãi suất cơ bản là lãi suất do ngân hàng Nhà nước công bố làm cơ sở cho các tổ chức tín dụng ấn định lãi suất kinh doanh.

Lãi suất cho vay cầm cố

Lãi suất cho vay cầm cố là lãi suất tái cấp vốn được dùng để tính và thu lãi trên số nợ gốc thực tế khi Ngân hàng Nhà nước Việt Nam cho vay cầm cố.

Lãi suất tái cấp vốn

Lãi suất tái cấp vốn là lãi suất do Ngân hàng Nhà nước áp dụng khi tái cấp vốn.

Lãi suất tái chiết khấu

Lãi suất tái chiết khấu là hình thức lãi suất tái cấp vốn được áp dụng khi Ngân hàng Nhà nước tái chiết khấu thương phiếu và các giấy tờ có giá khác cho các tổ chức tín dụng.

Lệ phí

Lệ phí là khoản thu của Nhà nước vừa mang tính chất bù đắp chi phí để phục vụ người nộp lệ phí, vừa thực hiện một số thủ tục hành chính, kinh tế, xã hội, vừa mang tính chất động viên một phần đóng góp vừa phải cho ngân sách Nhà nước.

Lệ phí chứng thư

Lệ phí chứng thư là khoản tiền mà người chứng thực chứng thư phải nộp cơ quan có chức năng khi chứng thực và chứng thư.

Chứng thư bao gồm: Chứng thư về hành chính, kinh tế, chứng thư pháp lý và các chứng thư xã hội khác.

Lệ phí trước bạ

Lệ phí trước bạ là khoản tiền mà các cá nhân hoặc tổ chức phải nộp cho Nhà nước khi cần xác nhận việc sang tên hoặc đăng ký quyền sở hữu một số tài sản có giá trị lớn, mà theo qui định của pháp luật phải đăng ký khi xác lập quyền sở hữu hoặc khi chuyển quyền sở hữu (như mua và bán nhà ở, xe gắn máy ...).

Các loại tài sản phải nộp lệ phí trước bạ (khi mua bán, chuyển nhượng, tặng cho, thừa kế) gồm nhà, đất, các loại xe ôtô, xe gắn máy, tàu thuyền, tài sản và các phương tiện khác.

Lệnh phiếu

Lệnh phiếu là giấy chứng nợ do người có nghĩa vụ trả nợ để cam

kết trả tiền cho người thụ hưởng theo thời gian và địa điểm nhất định ghi trong lệnh phiếu.

Liên hiệp công trình

Liên hiệp công trình bao gồm nhiều công trình và hạng mục công trình tập trung tại một địa điểm hay một khu vực hình thành các giai đoạn sản xuất rõ rệt, có liên quan hữu cơ với nhau về mặt công nghệ để làm ra sản phẩm cuối cùng hoặc để lợi dụng tổng hợp.

Liên kết độc quyền về giá

Liên kết độc quyền về giá là thỏa thuận giữa các tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh ấn định một mức giá để chiếm lĩnh thị trường, gây thiệt hại đến lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh khác, của người tiêu dùng và lợi ích của Nhà nước.

Lô

Lô là một diện tích, giới hạn bởi các tọa độ địa lý, được phân định để tìm kiếm thăm dò và khai thác dầu khí.

Lĩnh vực đầu tư có điều kiện

Lĩnh vực đầu tư có điều kiện là lĩnh vực chỉ được thực hiện đầu tư với các điều kiện cụ thể do pháp luật quy định.

Lương dược

Lương dược là người có hiểu biết về lý luận dược học cổ truyền, dược lý, dược tính, tính năng tác dụng, kỹ thuật chế biến và bào chế các vị thuốc, dạng thuốc y học cổ truyền được Bộ Y tế cấp giấy chứng nhận lương dược.

Lương y chuyên khoa

Lương y chuyên khoa là người có đủ trình độ chuyên môn về y dược học cổ truyền để chẩn đoán và điều trị bằng y học cổ truyền đối với các bệnh thuộc chuyên khoa (nội, ngoại, phụ, nhi, châm cứu xoa bóp day ấn huyệt ...), được Bộ Y tế cấp giấy chứng nhận.

Lương y đa khoa

Lương y đa khoa là người có đủ trình độ chuyên môn về y dược học cổ truyền để khám chữa bệnh đa khoa, được Bộ Y tế cấp giấy chứng nhận lương y đa khoa.

Lưu ký chứng khoán

Lưu ký chứng khoán việc nhận ký gửi, bảo quản, chuyển giao

chứng khoán cho khách hàng, giúp khách hàng thực hiện các quyền liên quan đến sở hữu chứng khoán.

Lưu ký trái phiếu

Lưu ký trái phiếu là việc người sở hữu trái phiếu thực hiện ký gửi trái phiếu của mình tại một tổ chức được phép lưu giữ, bảo quản trái phiếu để tổ chức này thực hiện các quyền đối với trái phiếu cho người sở hữu.

Luật kinh tế

Luật kinh tế là tổng hợp các qui phạm pháp luật do Nhà nước ban hành hoặc thừa nhận thể hiện ý chí của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh trong quá trình tổ chức, quản lý và hoạt động sản xuất kinh doanh giữa các doanh nghiệp với nhau và với các cơ quan quản lý Nhà nước.

Luật tài chính

Luật tài chính là tổng hợp các qui phạm pháp luật do Nhà nước ban hành theo trình tự luật định, nhằm điều chỉnh các quan hệ phân phối dưới hình thức giá trị phát sinh trong quá trình hình thành, quản lý và sử dụng các quỹ tiền tệ nhất định. Trên cơ sở đáp ứng các yêu cầu thực hiện những chức năng cơ bản của Nhà nước.

M

Mã máy

Mã máy là sản phẩm sau biên dịch của một phần mềm, có khả năng điều khiển thiết bị số.

Mã nguồn

Mã nguồn là sản phẩm trước biên dịch của một phần mềm, chưa có khả năng điều khiển thiết bị số.

Mệnh giá cổ phiếu

Mệnh giá cổ phiếu là giá trị được công ty xác nhận (hay là giá trị của mỗi cổ phần) cho một cổ phần.

Một đợt quảng cáo

Một đợt quảng cáo là thời gian đăng quảng cáo liên tục cho một sản phẩm quảng cáo trên báo in, phát sóng quảng cáo liên tục trên Đài phát thanh, Đài truyền hình, thời gian quảng cáo liên tục trên băng-rôn, vật phát quang, vật thể trên không, dưới nước và vật thể di động khác.

Một phần thuế đã nộp cho ngân sách Nhà nước được trả về với người dân một cách gián tiếp dưới các hình thức như trợ cấp xã hội, phúc lợi xã hội và quỹ tiêu dùng khác.

Môi giới chứng khoán

Môi giới chứng khoán là việc công ty chứng khoán làm trung gian thực hiện mua, bán chứng khoán cho khách hàng.

Môi trường mạng

Môi trường mạng là môi trường trong đó thông tin được cung cấp, truyền đưa, thu thập, xử lý, lưu trữ và trao đổi thông qua cơ sở hạ tầng thông tin.

Mức độ sử dụng dịch vụ của hợp tác xã

Mức độ sử dụng dịch vụ của hợp tác xã là tỉ lệ giá trị dịch vụ mà hợp tác xã cung ứng cho từng xã viên trong tổng số giá trị dịch vụ của hợp tác xã cung ứng cho toàn bộ xã viên của hợp tác xã.

Mức trợ cấp không đáng kể

Mức trợ cấp không đáng kể là mức trợ cấp thấp hơn 1% trị giá sản phẩm.

Môi giới thương mại

Môi giới thương mại là hoạt động thương mại, theo đó một thương nhân làm trung gian (gọi là bên môi giới) cho các bên mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ (gọi là bên được môi giới) trong việc đàm phán, giao kết hợp đồng mua bán hàng hoá, dịch vụ và được hưởng thù lao theo hợp đồng môi giới.

Mở thầu

1. Mở thầu là việc tổ chức mở hồ sơ dự thầu tại thời điểm đã được ấn định hoặc trong trường hợp không có thời điểm được ấn định trước thì thời điểm mở thầu là ngay sau khi đóng thầu.

2. Những hồ sơ dự thầu nộp đúng hạn phải được bên mời thầu mở công khai. Các bên dự thầu có quyền tham dự mở thầu.

3. Những hồ sơ dự thầu nộp không đúng hạn không được chấp nhận và được trả lại cho bên dự thầu dưới dạng chưa mở.

Mua bán hàng hoá

Mua bán hàng hoá là hoạt động thương mại, theo đó bên bán có nghĩa vụ giao hàng, chuyển quyền sở hữu hàng hóa cho bên mua và

nhận thanh toán; bên mua có nghĩa vụ thanh toán cho bên bán, nhận hàng và quyền sở hữu hàng hoá theo thỏa thuận.

Mua bán hàng hóa qua Sở giao dịch hàng hóa

Mua bán hàng hóa qua Sở giao dịch hàng hóa là hoạt động thương mại, theo đó các bên thỏa thuận thực hiện việc mua bán một lượng nhất định của một loại hàng hóa nhất định qua Sở giao dịch hàng hoá theo những tiêu chuẩn của Sở giao dịch hàng hoá với giá được thỏa thuận tại thời điểm giao kết hợp đồng và thời gian giao hàng được xác định tại một thời điểm trong tương lai.

Mua, bán nợ, tài sản tồn đọng

Mua, bán nợ, tài sản tồn đọng là việc chủ nợ có nợ phải thu, chủ tài sản có tài sản tồn đọng bán cho Công ty mua, bán nợ. Công ty mua, bán nợ trở thành chủ nợ mới của khách nợ, chủ sở hữu mới của tài sản.

Mua, bán nợ, tài sản tồn đọng theo chỉ định

Mua, bán nợ, tài sản tồn đọng theo chỉ định là việc mua, bán nợ tài sản tồn đọng theo chỉ định của Thủ tướng Chính phủ.

Mua, bán ngắn hạn

Mua, bán ngắn hạn là việc mua, bán với kỳ hạn dưới một năm các giấy tờ có giá.

N

Năm hợp đồng

Năm hợp đồng là khoảng 12 tháng dương lịch kể từ ngày hợp đồng dầu khí có hiệu lực hoặc từ ngày tròn năm.

Niêm phong hải quan

Niêm phong hải quan là dấu hiệu của hải quan gắn lên hàng hóa, vật phẩm, bao bì đựng hàng hóa hoặc vật phẩm, kho hàng, phương tiện vận tải, nhằm bảo đảm tính nguyên trạng của các đối tượng nói trên.

Niêm yết chứng khoán

Niêm yết chứng khoán là việc đưa các chứng khoán có đủ điều kiện vào giao dịch tại Sở giao dịch chứng khoán hoặc Trung tâm giao dịch chứng khoán.

Nước nguyên xứ

Nước nguyên xứ là quốc gia hoặc vùng lãnh thổ nơi pháp nhân nước ngoài được thành lập.

Nước nguyên xứ đối với một tổ chức tín dụng nước ngoài

Nước nguyên xứ đối với một tổ chức tín dụng nước ngoài là nước nơi tổ chức tín dụng nước ngoài được thành lập.

Nợ được khu vực công bảo lãnh

Nợ được khu vực công bảo lãnh là khoản nợ mà việc chi trả các nghĩa vụ nợ (gốc, lãi, phí...) được Chính phủ hoặc tổ chức được phép cấp bảo lãnh thuộc khu vực công (các tổ chức tài chính, tín dụng Nhà nước) đứng ra bảo lãnh theo luật pháp hiện hành.

Nợ nước ngoài của Chính phủ

Nợ nước ngoài của Chính phủ là số dư mọi nghĩa vụ nợ hiện hành (không bao gồm nghĩa vụ nợ dự phòng) về trả gốc và lãi tại một thời điểm của các khoản vay nước ngoài của Chính phủ.

Nợ nước ngoài của khu vực công

Nợ nước ngoài của khu vực công bao gồm nợ nước ngoài của Chính phủ, nợ nước ngoài (nếu có) của chính quyền cấp tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, nợ nước ngoài của doanh nghiệp Nhà nước, các tổ chức tài chính, tín dụng Nhà nước và các tổ chức kinh tế Nhà nước (sau đây gọi tắt là doanh nghiệp Nhà nước) trực tiếp vay nước ngoài.

Nợ nước ngoài của khu vực tư nhân

Nợ nước ngoài của khu vực tư nhân là nợ nước ngoài của các doanh nghiệp, tổ chức kinh tế thuộc khu vực tư nhân (sau đây gọi tắt là doanh nghiệp tư nhân).

Nợ nước ngoài của quốc gia

Nợ nước ngoài của quốc gia là số dư của mọi nghĩa vụ nợ hiện hành (không bao gồm nghĩa vụ nợ dự phòng) về trả gốc và lãi tại một thời điểm của các khoản vay nước ngoài của Việt Nam. Nợ nước ngoài của quốc gia bao gồm nợ nước ngoài của khu vực công và nợ nước ngoài của khu vực tư nhân.

Nợ tồn đọng

Nợ tồn đọng là các khoản nợ phải thu, nợ phải trả đã quá hạn thanh toán nhưng chưa thu được, chưa trả được.

Ngân hàng

Ngân hàng là loại hình thức tổ chức tín dụng được thực hiện toàn bộ hoạt động ngân hàng và các hoạt động kinh doanh khác có liên quan. Theo tính chất và mục tiêu hoạt động, các loại hình ngân hàng gồm Ngân hàng thương mại, Ngân hàng phát triển, Ngân hàng đầu tư, Ngân hàng chính sách, Ngân hàng hợp tác và các loại hình ngân hàng khác.

Ngân hàng 100% vốn nước ngoài

Ngân hàng 100% vốn nước ngoài là ngân hàng được thành lập tại Việt Nam với 100% vốn điều lệ thuộc sở hữu nước ngoài; trong đó phải có một ngân hàng nước ngoài sở hữu trên 50% vốn điều lệ (ngân hàng mẹ). Ngân hàng 100% vốn nước ngoài được thành lập dưới hình thức công ty trách nhiệm hữu hạn, là pháp nhân Việt Nam, có trụ sở chính tại Việt Nam.

Ngân hàng liên doanh

Ngân hàng liên doanh là ngân hàng được thành lập tại Việt Nam bằng vốn góp của Bên Việt Nam (gồm một hoặc nhiều ngân hàng Việt Nam) và Bên nước ngoài (gồm một hoặc nhiều ngân hàng nước ngoài) trên cơ sở hợp đồng liên doanh. Ngân hàng liên doanh được thành lập dưới hình thức công ty trách nhiệm hữu hạn, là pháp nhân Việt Nam, có trụ sở chính tại Việt Nam.

Ngân hàng mẹ

Ngân hàng mẹ là ngân hàng nước ngoài sở hữu trên 50% vốn điều lệ của ngân hàng 100% vốn nước ngoài hoạt động tại Việt Nam hoặc có chi nhánh hoạt động tại Việt Nam.

Ngân hàng đầu tư và phát triển

Ngân hàng đầu tư và phát triển là ngân hàng quốc doanh nhận vốn đầu tư phát triển từ ngân sách Nhà nước để đầu tư cho các dự án phát triển kinh tế-kỹ thuật của Nhà nước và huy động vốn trung hạn, dài hạn trong nước, nước ngoài để cho vay trung hạn, dài hạn là chủ yếu.

Ngân hàng được phép

Ngân hàng được phép là ngân hàng ở Việt Nam được Ngân hàng Nhà nước cho phép hoạt động ngoại hối.

Ngân hàng nước ngoài

Ngân hàng nước ngoài là ngân hàng được thành lập theo pháp luật nước ngoài, chi nhánh ngân hàng nước ngoài là cơ sở của ngân hàng nước ngoài tại Việt Nam, hoạt động theo pháp luật Việt Nam.

Ngân hàng Nhà nước Việt Nam

Ngân hàng Nhà nước Việt Nam là cơ quan của Chính phủ và là Ngân hàng Trung ương của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Ngân hàng Nhà nước thực hiện chức năng quản lý Nhà nước về tiền tệ và hoạt động ngân hàng; là ngân hàng phát hành tiền, ngân hàng của các tổ chức tín dụng và ngân hàng làm dịch vụ tiền tệ cho Chính phủ.

Hoạt động của ngân hàng Nhà nước nhằm ổn định giá trị đồng tiền, góp phần bảo đảm an toàn hoạt động ngân hàng và hệ thống các tổ chức tín dụng, thúc đẩy phát triển kinh tế-xã hội theo định hướng XHCN.

Ngân hàng Nhà nước là một pháp nhân, có vốn pháp định thuộc sở hữu Nhà nước; có trụ sở chính tại thủ đô Hà nội.

Ngân hàng thương mại

Ngân hàng thương mại là tổ chức kinh doanh tiền tệ mà hoạt động chủ yếu và thường xuyên là nhận tiền gửi của khách hàng với trách nhiệm hoàn trả và sử dụng số tiền đó để cho vay, thực hiện nhiệm vụ chiết khấu và làm phương tiện thanh toán.

Ngân hàng thương mại cổ phần

Ngân hàng thương mại cổ phần là ngân hàng thương mại được thành lập dưới hình thức công ty cổ phần trong đó có một cá nhân hoặc một tổ chức không được sở hữu số cổ phần của ngân hàng quá tỷ lệ do ngân hàng Nhà nước qui định.

Ngân hàng thương mại quốc doanh

Ngân hàng thương mại quốc doanh là ngân hàng thương mại được thành lập 100% vốn ngân sách Nhà nước. Ngân hàng thương mại quốc doanh gồm: Ngân hàng Nông nghiệp Việt Nam, Ngân hàng Công thương Việt Nam, Ngân hàng ngoại thương Việt Nam, Ngân hàng Đầu tư và phát triển Việt Nam.

Ngân sách

Ngân sách là bản liệt kê trong đó dự kiến và cho phép thực hiện các khoản thu chi của một chủ thể nào đó trong một thời gian nhất định.

Ngân sách huyện

Ngân sách huyện bao gồm dự toán kinh phí tổng hợp, kế hoạch tài vụ tổng hợp của các cơ quan trực thuộc huyện và ngân sách xã.

Ngân sách địa phương

Ngân sách địa phương bao gồm ngân sách tỉnh, ngân sách huyện, ngân sách xã, phản ánh sự quản lý ngân sách theo vùng lãnh thổ.

Ngân sách Nhà nước

Ngân sách Nhà nước là toàn bộ các khoản thu, chi của Nhà nước trong dự toán đã được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền quyết định và được thực hiện trong một năm để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước.

Ngân sách Nhà nước bao gồm ngân sách Trung ương và ngân sách các cấp chính quyền địa phương (ngân sách địa phương).

Ngân sách tỉnh

Ngân sách tỉnh bao gồm dự toán kinh phí tổng hợp, kế hoạch tài vụ tổng hợp các cơ quan, ban ngành ở tỉnh và ngân sách huyện.

Ngân sách Trung ương

Ngân sách Trung ương là ngân sách của các Bộ, Ủy ban trực thuộc Chính phủ, là tập hợp kế hoạch tài vụ tổng hợp và dự toán kinh phí tổng hợp của các cơ quan đó. Ngân sách Trung ương thể hiện sự quản lý của Nhà nước theo ngành kinh tế.

Ngân sách Trung ương là trung tâm điều hòa hoạt động của ngân sách địa phương.

Ngân sách xã

Ngân sách xã bao gồm kế hoạch tài vụ tổng hợp, dự toán kinh phí tổng hợp xác định các khoản thu, chi trên địa bàn xã.

Ngành sản xuất trong nước

Ngành sản xuất trong nước là tập hợp các nhà sản xuất trong nước hoặc đại diện của họ có khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa sản xuất chiếm tỷ lệ chủ yếu trong tổng khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa tương tự được sản xuất ở trong nước với điều kiện các nhà sản xuất này không nhập khẩu và không có mối quan hệ liên kết trực tiếp với tổ chức, cá nhân xuất khẩu, nhập khẩu hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống bán phá giá.

Ngành sản xuất trong nước (trong chống trợ cấp)

Ngành sản xuất trong nước là tập hợp các nhà sản xuất trong nước hoặc đại diện của họ có khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa sản xuất chiếm tỷ lệ chủ yếu trong tổng khối lượng, số lượng hoặc trị giá hàng hóa tương tự được sản xuất ở trong nước với điều kiện các nhà sản xuất này không nhập khẩu và không có mối quan hệ liên kết trực tiếp với tổ chức, cá nhân sản xuất, xuất khẩu, nhập khẩu hàng hóa bị yêu cầu áp dụng biện pháp chống trợ cấp.

Ngành sản xuất trong nước (trong chống bán phá giá)

Ngành sản xuất trong nước là toàn bộ các nhà sản xuất hàng hóa tương tự hoặc hàng hóa cạnh tranh trực tiếp trong phạm vi lãnh thổ Việt Nam hoặc đại diện hợp pháp của họ chiếm tỷ lệ chủ yếu trong tổng sản lượng hàng hóa của ngành đó được sản xuất ra ở trong nước.

Ngày ký phát

Ngày ký phát là ngày mà người ký phát ghi trên séc để làm căn cứ tính thời hạn xuất trình của tờ séc có thể vào thời điểm thực tế tờ séc được ký phát hoặc sau thời điểm thực tế tờ séc được ký phát cho người được trả tiền.

Ngày sản xuất

Ngày sản xuất là ngày, tháng, năm hoàn thành sản phẩm.

Nghiệp vụ cố định

Nghiệp vụ cố định là nghiệp vụ vô tuyến điện giữa các điểm cố định đã xác định trước.

Nghiệp vụ chính

Nghiệp vụ chính là nghiệp vụ có tên in bằng chữ in hoa (ví dụ: CỐ ĐỊNH) trong bảng phân chia phổ tần số vô tuyến điện cho các nghiệp vụ.

Nghiệp vụ kinh tế, tài chính

Nghiệp vụ kinh tế, tài chính là những hoạt động phát sinh cụ thể làm tăng, giảm tài sản, nguồn hình thành tài sản của đơn vị kế toán.

Nghiệp vụ lưu động

Nghiệp vụ lưu động là nghiệp vụ vô tuyến điện giữa các đài lưu động với các đài mặt đất, hoặc giữa các đài lưu động.

Nghiệp vụ lưu động hàng hải

Nghiệp vụ lưu động hàng hải là nghiệp vụ lưu động giữa đài bờ với đài tầu, hoặc giữa các đài tầu, hoặc giữa các đài thông tin trên tầu.

Nghiệp vụ lưu động hàng không

Nghiệp vụ lưu động hàng không là nghiệp vụ lưu động giữa các đài hàng không với các đài tầu bay, hoặc giữa các đài tầu bay.

Nghiệp vụ phụ

Nghiệp vụ phụ là nghiệp vụ có tên được in bằng chữ in thường (ví dụ: Lưu động) trong bảng phân chia phổ tần số vô tuyến điện cho các nghiệp vụ.

Nghiệp vụ quảng bá

Nghiệp vụ quảng bá là nghiệp vụ vô tuyến điện trong đó việc phát sóng dành cho toàn thể công chúng thu trực tiếp. Nghiệp vụ này bao gồm phát thanh, phát hình và các loại phát sóng khác.

Nghiệp vụ thị trường mở

Nghiệp vụ thị trường mở là nghiệp vụ mua bán các loại giấy tờ có giá ngắn hạn do Ngân hàng Nhà nước thực hiện trên thị trường tiền tệ nhằm thực hiện chính sách tiền tệ quốc gia.

Nghiệp vụ vô tuyến điện

Nghiệp vụ vô tuyến điện là việc truyền dẫn, phát, thu sóng vô tuyến điện, bao gồm các nghiệp vụ vô tuyến điện cố định, di động, phát thanh, truyền hình, hàng không, hàng hải, dẫn đường (đạo hàng), định vị, vệ tinh, phát chuẩn và các nghiệp vụ khác.

Nghiệp vụ vô tuyến điện nghiệp dư

Nghiệp vụ vô tuyến điện nghiệp dư là nghiệp vụ vô tuyến điện nhằm mục đích tự đào tạo, nghiên cứu kỹ thuật thông tin do các khai thác viên vô tuyến điện nghiệp dư là những người được cấp phép, yêu thích kỹ thuật vô tuyến điện thực hiện, chỉ với mục đích cá nhân không liên quan đến lợi nhuận.

Nghĩa vụ nợ dự phòng

Nghĩa vụ nợ dự phòng là các nghĩa vụ nợ tiềm ẩn, hiện tại chưa phát sinh nhưng có thể phát sinh khi xảy ra một trong các điều kiện đã được xác định trước (ví dụ: khi người được bảo lãnh không trả được một phần hoặc toàn bộ nghĩa vụ nợ, bị phá sản ...).

Ngoại hối

Ngoại hối là:

a. Tiền nước ngoài như: tiền giấy, tiền kim loại;

b. Công cụ thanh toán bằng tiền nước ngoài như: séc, thẻ thanh

toán, hối phiếu, chứng chỉ tiền gửi ngân hàng, chứng chỉ tiền gửi bưu điện và các công cụ thanh toán khác;

c. Các loại giấy tờ có giá bằng tiền nước ngoài như: trái phiếu Chính phủ, trái phiếu công ty, kỳ phiếu, cổ phiếu và các loại giấy tờ có giá khác;

d. Quyền rút vốn đặc biệt, đồng tiền chung Châu Âu, các đồng tiền chung khác dùng trong thanh toán quốc tế và khu vực;

đ. Vàng tiêu chuẩn quốc tế;

e. Đồng tiền đang lưu hành của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong trường hợp chuyển vào và chuyển ra khỏi lãnh thổ Việt Nam hoặc được sử dụng làm công cụ thanh toán quốc tế.

Ngoại tệ

Ngoại tệ là đồng tiền của một quốc gia khác hoặc đồng tiền chung.

Ngoại tệ tiền mặt

Ngoại tệ tiền mặt là tiền giấy, tiền kim loại, séc du lịch và các công cụ thanh toán tương tự khác bằng ngoại tệ theo quy định của pháp luật.

Người biết thông tin nội bộ:

Người biết thông tin nội bộ là:

a. Thành viên Hội đồng quản trị, Ban kiểm soát, Giám đốc hoặc Tổng giám đốc, Phó Giám đốc hoặc Phó Tổng giám đốc của của công ty đại chúng; thành viên Ban đại diện quỹ đại chúng;

b. Cổ đông lớn của công ty đại chúng; quỹ đại chúng;

c. Người kiểm toán báo cáo tài chính của công ty đại chúng, quỹ đại chúng;

d. Người khác tiếp cận được thông tin nội bộ trong công ty đại chúng, quỹ đại chúng;

đ. Công ty chứng khoán, công ty quản lý quỹ đầu tư chứng khoán và người hành nghề chứng khoán của công ty;

e. Tổ chức, cá nhân có quan hệ hợp tác kinh doanh, cung cấp dịch vụ với công ty đại chúng, quỹ đại chúng và cá nhân làm việc trong tổ chức đó;

g. Tổ chức, cá nhân trực tiếp hoặc gián tiếp có được thông tin nội bộ từ những đối tượng quy định tại các điểm a, b, c, d, đ và e nêu trên.

Người có liên quan (trong hoạt động chứng khoán)

Người có liên quan là cá nhân hoặc tổ chức có quan hệ với nhau trong các trường hợp sau đây:

a. Cha, cha nuôi, mẹ, mẹ nuôi, vợ, chồng, con, con nuôi, anh, chị em ruột của cá nhân;

b. Tổ chức mà trong đó cá nhân là thành viên, Giám đốc hoặc tổng giám đốc, chủ sở hữu trên mười phần trăm số cổ phiếu lưu hành có quyền biểu quyết;

c. Thành viên Hội đồng quản trị, Ban kiểm soát, Giám đốc hoặc Tổng giám đốc, Phó Giám đốc hoặc Phó Tổng giám đốc và các chức danh quản lý khác của tổ chức đó;

d. Người mà trong mối quan hệ với người khác trực tiếp, gián tiếp kiểm soát hoặc bị kiểm soát bởi người đó hoặc cùng với người đó chịu chung một sự kiểm soát;

đ. Công ty mẹ, công ty con;

e. Quan hệ hợp đồng trong đó một người là đại diện cho người kia.

Người gửi tiền

Người gửi tiền là người thực hiện giao dịch liên quan đến tiền gửi tiết kiệm. Người gửi tiền có thể là chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm, hoặc đồng chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm, hoặc người giám hộ hoặc người đại diện theo pháp luật của chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm, của đồng chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm.

Người làm dịch vụ giao nhận hàng hóa

Người làm dịch vụ giao nhận hàng hóa là thương nhân có giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh dịch vụ giao nhận hàng hóa.

Người môi giới thương mại

Người môi giới thương mại là thương nhân làm trung gian cho các bên mua bán hàng hóa, cung ứng dịch vụ thương mại trong việc đàm phán, ký kết hợp đồng mua bán hàng hóa, cung ứng dịch vụ thương mại và được hưởng thù lao theo hợp đồng môi giới (bằng văn bản).

Người đại diện cho thương nhân

Người đại diện cho thương nhân là một thương nhân nhận ủy nhiệm của một thương nhân khác để thực hiện các hoạt động thương mại, với danh nghĩa và theo sự chỉ dẫn của thương nhân đó và được hưởng thù lao về việc đại diện.

Người được đại diện

Người được đại diện là thương nhân ủy nhiệm cho thương nhân khác làm người đại diện cho mình.

Người quản lý doanh nghiệp

Người quản lý doanh nghiệp là chủ sở hữu doanh nghiệp tư nhân, thành viên hợp danh đối với công ty hợp danh, thành viên Hội đồng thành viên, Chủ tịch công ty, thành viên Hội đồng quản trị, Giám đốc (Tổng giám đốc), các chức danh quản lý quan trọng khác do Điều lệ công ty quy định đối với công ty trách nhiệm hữu hạn và công ty cổ phần.

Nguyên giá

Nguyên giá là toàn bộ chi phí bằng tiền hoặc tương đương tiền mà doanh nghiệp phải bỏ ra hoặc giá trị hợp lý của các khoản đưa ra để trao đổi, nhằm có được bất động sản đầu tư tính đến thời điểm mua hoặc xây dựng hoàn thành bất động sản đầu tư đó.

Nguyên tắc ký kết hợp đồng kinh tế

Nguyên tắc ký kết hợp đồng kinh tế là những tư tưởng chỉ đạo, có tính chất bắt buộc đối với các chủ thể khi ký kết và thực hiện hợp đồng kinh tế.

Người bán hàng

Người bán hàng là chủ sở hữu hàng hoá, người được chủ sở hữu hàng hoá ủy quyền bán hoặc người có quyền bán hàng hoá của người khác theo quy định của pháp luật.

Người cư trú là tổ chức hoặc cá nhân

Người cư trú là tổ chức hoặc cá nhân, bao gồm:

a. Doanh nghiệp Nhà nước, doanh nghiệp tư nhân, công ty, hợp tác xã và các tổ chức kinh tế khác thuộc mọi thành phần kinh tế của Việt Nam được thành lập và hoạt động kinh doanh tại Việt Nam (sau đây gọi là tổ chức kinh tế Việt Nam);

b. Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài và bên nước ngoài tham gia hợp đồng hợp tác kinh doanh hoạt động theo Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam; chi nhánh công ty nước ngoài, nhà thầu nước ngoài, nhà thầu liên danh với nước ngoài và các tổ chức kinh tế khác có vốn nước ngoài hoạt động kinh doanh tại Việt Nam không theo Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam;

c. Tổ chức tín dụng Việt Nam, tổ chức tín dụng liên doanh, tổ chức

tín dụng phi ngân hàng 100% vốn nước ngoài, chi nhánh ngân hàng nước ngoài hoạt động tại Việt Nam (sau đây gọi là tổ chức tín dụng ở Việt Nam);

d. Cơ quan Nhà nước, đơn vị lực lượng vũ trang, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, quỹ xã hội, quỹ từ thiện của Việt Nam hoạt động tại Việt Nam;

đ. Cơ quan đại diện ngoại giao, cơ quan lãnh sự, lực lượng vũ trang và các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, quỹ xã hội, quỹ từ thiện của Việt Nam hoạt động ở nước ngoài; công dân Việt Nam làm việc trong các tổ chức này và những cá nhân đi theo họ;

e. Văn phòng đại diện tổ chức kinh tế Việt Nam, văn phòng đại diện của doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài ở Việt Nam và văn phòng đại diện của tổ chức tín dụng ở Việt Nam hoạt động tại nước ngoài;

g. Công dân Việt Nam cư trú tại Việt Nam; công dân Việt Nam cư trú ở nước ngoài có thời hạn dưới 12 tháng;

h. Người nước ngoài cư trú tại Việt Nam có thời hạn từ 12 tháng trở lên;

i. Công dân Việt Nam đi du lịch, học tập, chữa bệnh và thăm viếng ở nước ngoài (không kể thời hạn).

Người cư trú ở Việt Nam và người không cư trú

Người cư trú ở Việt Nam và người không cư trú được xác định theo quy định của pháp luật hiện hành về quản lý ngoại hối.

Người có liên quan (của doanh nghiệp)

Người có liên quan là tổ chức, cá nhân có quan hệ trực tiếp hoặc gián tiếp với doanh nghiệp trong các trường hợp sau đây:

a. Công ty mẹ, người quản lý công ty mẹ và người có thẩm quyền bổ nhiệm người quản lý đó đối với công ty con;

b. Công ty con đối với công ty mẹ;

c. Người hoặc nhóm người có khả năng chi phối việc ra quyết định, hoạt động của doanh nghiệp đó thông qua các cơ quan quản lý doanh nghiệp;

d. Người quản lý doanh nghiệp;

đ. Vợ, chồng, cha, cha nuôi, mẹ, mẹ nuôi, con, con nuôi, anh, chị, em ruột của người quản lý doanh nghiệp hoặc của thành viên, cổ đông

sở hữu phần vốn góp hay cổ phần chi phối;

e. Cá nhân được ủy quyền đại diện cho những người quy định tại các điểm a, b, c, d và đ nêu trên;

g. Doanh nghiệp trong đó những người quy định tại các điểm a, b, c, d, đ, e và h nêu trên có sở hữu đến mức chi phối việc ra quyết định của các cơ quan quản lý ở doanh nghiệp đó;

h. Nhóm người thỏa thuận cùng phối hợp để thâu tóm phần vốn góp, cổ phần hoặc lợi ích của công ty hoặc để chi phối việc ra quyết định của công ty.

Người có thẩm quyền

Người có thẩm quyền là người đứng đầu hoặc người được ủy quyền theo quy định của pháp luật thuộc tổ chức, cơ quan Nhà nước hoặc doanh nghiệp, cụ thể như sau:

a. Đối với dự án đầu tư "Người có thẩm quyền" là "Người có thẩm quyền quyết định đầu tư" được quy định tại Quy chế Quản lý đầu tư và xây dựng.

b. Đối với việc mua sắm đồ dùng, vật tư, trang thiết bị, phương tiện làm việc của cơ quan Nhà nước, đoàn thể, doanh nghiệp Nhà nước; đồ dùng và phương tiện làm việc bình thường của lực lượng vũ trang, "Người có thẩm quyền" là người quyết định việc mua sắm theo quy định của pháp luật.

c. Đối với dự án sử dụng vốn thuộc sở hữu công ty hoặc các hình thức sở hữu khác, "Người có thẩm quyền" là Hội đồng quản trị hoặc người đứng đầu có thẩm quyền theo quy định của pháp luật.

Người có thẩm quyền quyết định đầu tư

Người có thẩm quyền quyết định đầu tư là đại diện theo pháp luật của tổ chức, cơ quan Nhà nước hoặc các doanh nghiệp tùy theo nguồn vốn đầu tư.

Người điều hành đấu giá

Người điều hành đấu giá là người tổ chức đấu giá hoặc người được người tổ chức đấu giá ủy quyền điều hành bán đấu giá.

Trường hợp người tổ chức đấu giá hàng hóa là người bán hàng thì thời hạn niêm yết đấu giá hàng hóa do người bán hàng tự quyết định.

Người gửi hàng

Người gửi hàng là người ký kết hợp đồng vận tải đa phương thức với người kinh doanh vận tải đa phương thức.

Người giúp việc cho lương y, y sỹ, bác sỹ y học cổ truyền

Người giúp việc cho lương y, y sỹ, bác sỹ y học cổ truyền là người có hiểu biết về y học cổ truyền nhưng chưa đủ tiêu chuẩn và điều kiện thành lập cơ sở hành nghề y dược cổ truyền tư nhân gồm:

- Y sỹ, bác sỹ y học cổ truyền, lương y, lương dược chưa đủ thâm niên để đăng ký hành nghề.

- Y sỹ, bác sỹ y học hiện đại đã học y học cổ truyền trong chương trình đào tạo.

- Người đang theo học các lớp về y học cổ truyền do ngành Y tế phối hợp với tỉnh, thành Hội Y học cổ truyền tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương tổ chức, được lương y, lương dược nhận hướng dẫn kèm cặp truyền thụ.

- Dược tá, dược sỹ trung học có hiểu biết về y học cổ truyền nhưng chưa đủ tiêu chuẩn và điều kiện thành lập cơ sở hành nghề y dược cổ truyền tư nhân.

Những đối tượng trên phải được Sở Y tế tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương xét duyệt cấp giấy chứng nhận "Người giúp việc".

Người hành nghề bằng bài thuốc gia truyền

Người hành nghề bằng bài thuốc gia truyền là người được gia đình truyền cho những bài thuốc gia truyền chuyên chữa một loại bệnh đạt kết quả cao. Người hành nghề bằng bài thuốc gia truyền phải nắm được thành phần bài thuốc, cách gia giảm, cách bào chế, cách dùng (liều dùng, chỉ định và chống chỉ định), cách định bệnh và phải được Sở Y tế hoặc Bộ Y tế cấp giấy chứng nhận "Người hành nghề khám chữa bệnh bằng bài thuốc gia truyền" sau khi có ý kiến của Hội Y học cổ truyền tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

Người kinh doanh vận tải đa phương thức

Người kinh doanh vận tải đa phương thức là doanh nghiệp ký kết hợp đồng vận tải đa phương thức, tự chịu trách nhiệm thực hiện hợp đồng đó mà không phải là đại lý hoặc đại diện của người gửi hàng hoặc thay mặt người vận chuyển tham gia các hoạt động thực hiện vận tải đa phương thức.

Người ký liên quan đến séc

Người ký liên quan đến séc là bất kỳ người nào ký tên liên quan đến tờ séc với tư cách là người ký phát, người chuyển nhượng, người bảo lãnh hoặc người bảo chi.

Người ký phát

Người ký phát là người lập và ký tên trên séc để ra lệnh cho người thực hiện thanh toán thay mặt mình trả số tiền ghi trên séc.

Người khai báo hải quan

Người khai báo hải quan là người ký tên trên tờ khai hải quan theo quy định của pháp luật, đó là chủ sở hữu hàng hóa hoặc người được chủ sở hữu hàng hóa ủy quyền.

Người không cư trú

Người không cư trú là tổ chức hoặc cá nhân, bao gồm:

a. Tổ chức kinh tế nước ngoài được thành lập và hoạt động kinh doanh tại nước ngoài;

b. Tổ chức kinh tế Việt Nam, doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài ở Việt Nam hoạt động kinh doanh tại nước ngoài;

c. Tổ chức tín dụng Việt Nam, tổ chức tín dụng nước ngoài ở Việt Nam được thành lập và hoạt động kinh doanh tại nước ngoài;

d. Cơ quan Nhà nước, đơn vị lực lượng vũ trang, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, quỹ xã hội, quỹ từ thiện của Nhà nước hoạt động tại nước ngoài;

đ. Cơ quan đại diện ngoại giao, cơ quan lãnh sự, cơ quan đại diện của tổ chức quốc tế, cơ quan đại diện các tổ chức liên Chính phủ, cơ quan đại diện các tổ chức phi Chính phủ, lực lượng vũ trang và các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp của nước ngoài hoạt động tại Việt Nam; người nước ngoài làm việc trong các tổ chức này và những cá nhân đi theo họ;

e. Văn phòng đại diện tổ chức kinh tế nước ngoài; văn phòng đại diện tổ chức tín dụng nước ngoài hoạt động tại Việt Nam;

g. Người nước ngoài cư trú tại nước ngoài; người nước ngoài cứ trú tại Việt Namcó thời hạn dưới 12 tháng;

h. Công dân Việt Nam cư trú ở nước ngoài có thời hạn từ 12 tháng trở lên;

i. Người nước ngoài đến du lịch, học tập, chữa bệnh và thăm viếng tại Việt Nam(không kể thời hạn);

Trong trường hợp chưa xác định được tổ chức hoặc cá nhân là Người cư trú hoặc Người không cư trú thì Thống đốc Ngân hàng Nhà nước quyết định.

Người làm thủ tục hải quan

Người làm thủ tục hải quan là người thực hiện thủ tục hải quan với cơ quan hải quan theo quy định.

Người mua bán thuốc sống

Người mua bán thuốc sống là người có khả năng nhận biết và phân loại được các loại dược liệu, được Sở Y tế tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương cấp giấy chứng nhận đủ trình độ kinh doanh thuốc sống.

Người mua bán, bào chế thuốc phiến và thuốc y học cổ truyền

Người mua bán, bào chế thuốc phiến và thuốc y học cổ truyền là người có trình độ về lý luận dược học cổ truyền, nắm được tính năng tác dụng và các phương pháp bào chế thuốc sống (dược liệu mới qua sơ chế) thành thuốc phiến, được Sở Y tế tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương cấp giấy chứng nhận đủ trình độ kinh doanh và bào chế thuốc phiến.

Người đại diện theo ủy quyền (công ty)

Người đại diện theo ủy quyền là cá nhân được thành viên, cổ đông là tổ chức của công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty cổ phần ủy quyền bằng văn bản thực hiện các quyền của mình tại công ty theo quy định của Luật doanh nghiệp.

Người đại lý thuốc cổ truyền

Người đại lý thuốc cổ truyền là người nắm được tính năng tác dụng của các dạng thuốc y học cổ truyền được Sở Y tế tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương cấp giấy chứng nhận đủ trình độ mở đại lý thuốc y học cổ truyền.

Người được bảo hiểm

Người được bảo hiểm là tổ chức, cá nhân có tài sản, trách nhiệm dân sự, tính mạng được bảo hiểm theo hợp đồng bảo hiểm. Người được bảo hiểm có thể đồng thời là người thụ hưởng.

Người được trả tiền

Người được trả tiền là người mà người ký phát chỉ định có quyền hưởng hoặc chuyển nhượng quyền hưởng đối với số tiền ghi trên tờ séc.

Người được ủy quyền (của nhà thầu)

Người được ủy quyền là người được nhà thầu nước ngoài ủy quyền giao dịch tại Việt Nam nhân danh nhà thầu nước ngoài. Việc ủy quyền phải phù hợp với pháp luật Việt Nam.

Người nhận hàng

Người nhận hàng là người được quyền nhận hàng hóa từ người kinh doanh vận tải đa phương thức.

Người phát hành quảng cáo thương mại

Người phát hành quảng cáo thương mại là người trực tiếp phát hành sản phẩm quảng cáo thương mại.

Người tổ chức đấu giá

Người tổ chức đấu giá là thương nhân có đăng ký kinh doanh dịch vụ đấu giá hoặc là người bán hàng của mình trong trường hợp người bán hàng tự tổ chức đấu giá.

Người tham gia đấu giá

Người tham gia đấu giá hàng hoá là tổ chức, cá nhân đăng ký tham gia cuộc đấu giá.

Người thực hiện thanh toán

Người thực hiện thanh toán là tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán nơi người ký phát được sử dụng tài khoản thanh toán với một khoản tiền để ký phát séc theo thỏa thuận giữa người ký phát với tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán đó.

Người thu hộ

Người thu hộ là tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán làm dịch vụ thu hộ séc.

Người thụ hưởng

Người thụ hưởng là người cầm tờ séc mà tờ séc đó:

a. Có ghi tên người được trả tiền là chính mình; hoặc

b. Không ghi tên người được trả tiền hoặc ghi cụm từ "Trả cho người cầm séc"; hoặc

c. Đã được chuyển nhượng bằng ký hậu cho mình thông qua dãy chữ ký chuyển nhượng liên tục.

Người thụ hưởng (trong hợp đồng bảo hiểm)

Người thụ hưởng là cá nhân, tổ chức được bên mua bảo hiểm chỉ định để nhận tiền bảo hiểm theo hợp đồng bảo hiểm con người.

Người vận chuyển

Người vận chuyển là người thực hiện hoặc cam kết thực hiện một phần hoặc toàn bộ việc vận chuyển, dù người đó là người kinh doanh

vận tải đa phương thức hay không phải là người kinh doanh vận tải đa phương thức.

Người vay lại vốn nước ngoài của Chính phủ

Người vay lại vốn nước ngoài của Chính phủ (gọi tắt là người vay lại) là doanh nghiệp, tổ chức ký Thỏa thuận cho vay lại và nhận nợ với cơ quan cho vay lại. Người vay lại có thể gồm:

- Chính quyền địa phương được vay lại vốn vay nước ngoài của Chính phủ cho các dự án đầu tư của địa phương.

- Doanh nghiệp, tổ chức là chủ đầu tư của các dự án sử dụng vốn vay nước ngoài của Chính phủ theo cơ chế cho vay lại.

Nhập khẩu hàng hóa quá mức

Nhập khẩu hàng hóa quá mức là việc nhập khẩu hàng hóa với khối lượng, số lượng hoặc trị giá gia tăng một cách tuyệt đối hoặc tương đối so với khối lượng, số lượng hoặc trị giá của hàng hóa tương tự hoặc hàng hóa cạnh tranh trực tiếp được sản xuất trong nước.

Nhãn hàng hóa lưu thông trong nước và hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu

1. Nhãn hàng hoá là bản viết, bản in, bản vẽ, bản chụp của chữ, hình vẽ, hình ảnh được dán, in, đính, đúc, chạm, khắc trực tiếp trên hàng hoá, bao bì thương phẩm của hàng hoá hoặc trên các chất liệu khác được gắn lên hàng hoá, bao bì thương phẩm của hàng hoá.

2. Hàng hóa lưu thông trong nước, hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu phải có nhãn hàng hóa, trừ một số trường hợp theo quy định của pháp luật.

Nhà đầu tư

a. Doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế thành lập theo Luật doanh nghiệp;

b. Hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã thành lập theo Luật hợp tác xã;

c. Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài được thành lập trước khi Luật đầu tư có hiệu lực;

d. Hộ kinh doanh, cá nhân;

đ. Các tổ chức, cá nhân nước ngoài; người Việt Nam định cư ở nước ngoài; người nước ngoài thường trú ở Việt Nam;

e. Các tổ chức khác theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Nhà đầu tư (chứng khoán)

Nhà đầu tư là tổ chức, cá nhân thực hiện hoạt động đầu tư theo quy định của pháp luật Việt Nam, bao gồm:

Nhà đầu tư là tổ chức, cá nhân Việt Nam và tổ chức, cá nhân nước ngoài tham gia đầu tư trên thị trường chứng khoán.

Nhà đầu tư chứng khoán chuyên nghiệp

Nhà đầu tư chứng khoán chuyên nghiệp là ngân hàng thương mại, công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính, tổ chức kinh doanh bảo hiểm, tổ chức kinh doanh chứng khoán.

Nhà đầu tư nước ngoài

Nhà đầu tư nước ngoài là tổ chức, cá nhân nước ngoài bỏ vốn để thực hiện hoạt động đầu tư tại Việt Nam.

Nhà thầu

Nhà thầu là tổ chức kinh tế có đủ tư cách pháp nhân tham gia đấu thầu. Trong trường hợp đấu thầu tuyển chọn tư vấn, nhà thầu có thể là cá nhân. Nhà thầu là nhà xây dựng trong đấu thầu xây lắp; là nhà cung cấp trong đấu thầu mua sắm hàng hóa; là nhà tư vấn trong đấu thầu tuyển chọn tư vấn; là nhà đầu tư trong đấu thầu chọn lựa đối tác đầu tư. Nhà thầu trong nước là nhà thầu có tư cách pháp nhân Việt Nam và hoạt động hợp pháp tại Việt Nam.

Nhà thầu (dầu khí)

Nhà thầu có thể tham gia dự thầu độc lập (gọi là nhà thầu độc lập) hoặc liên danh với các nhà thầu khác (gọi là nhà thầu liên danh). Trường hợp liên danh phải có văn bản thỏa thuận giữa các thành viên tham gia liên danh về trách nhiệm chung và riêng đối với công việc thuộc gói thầu và phải có người đứng đầu của liên danh.

Nhà thầu là tổ chức, cá nhân trong nước hoặc nước ngoài có năng lực pháp luật dân sự, đối với cá nhân còn phải có năng lực hành vi dân sự để ký kết và thực hiện hợp đồng. Năng lực pháp luật dân sự và năng lực hành vi dân sự của nhà thầu trong nước được xét theo pháp luật Việt Nam, đối với nhà thầu nước ngoài được xét theo pháp luật của nước nơi nhà thầu mang quốc tịch. Nhà thầu phải đảm bảo sự độc lập về tài chính của mình.

Nhà thầu là tổ chức, cá nhân Việt Nam hoặc nước ngoài, được phép tiến hành hoạt động dầu khí trên cơ sở hợp đồng dầu khí.

Nhà thầu chính

Nhà thầu chính là nhà thầu có quan hệ hợp đồng nhận thầu trực tiếp với chủ đầu tư.

Nhà thầu liên danh

Nhà thầu liên danh là tổ chức (không phải pháp nhân) bao gồm các nhà thầu nước ngoài hoặc nhà thầu nước ngoài với nhà thầu Việt Nam trên cơ sở hợp đồng liên danh để cùng dự thầu và cùng thực hiện một hợp đồng nhận thầu tại Việt Nam. Trong hợp đồng liên danh phải quy định rõ trách nhiệm chung và riêng của các nhà thầu tham gia liên danh đối với công việc nhận thầu của liên danh, đồng thời xác định nhà thầu đứng đầu lãnh đạo liên danh.

Nhà thầu nước ngoài

Nhà thầu nước ngoài là tổ chức, cá nhân nước ngoài có năng lực pháp luật dân sự; đối với cá nhân còn phải có năng lực hành vi dân sự để ký kết và thực hiện hợp đồng. Năng lực pháp luật dân sự và năng lực hành vi dân sự của nhà thầu nước ngoài được xác định theo pháp luật của nước mà nhà thầu có quốc tịch.

Nhà thầu nước ngoài có thể là nhà thầu chính, tổng thầu, nhà thầu liên danh, nhà thầu phụ.

Nhà thầu phụ

Nhà thầu phụ là tổ chức, cá nhân Việt Nam hoặc nước ngoài ký kết hợp đồng với Nhà thầu hoặc xí nghiệp liên doanh dầu khí để thực hiện các dịch vụ dầu khí.

Nhà thầu phụ (dầu khí)

Nhà thầu phụ là nhà thầu có quan hệ hợp đồng với nhà thầu chính hoặc tổng thầu để thực hiện một phần công việc của nhà thầu chính hoặc tổng thầu.

Nhập khẩu hàng hoá

Nhập khẩu hàng hóa là việc hàng hoá được đưa vào lãnh thổ Việt Nam từ nước ngoài hoặc từ khu vực đặc biệt nằm trên lãnh thổ Việt Nam được coi là khu vực hải quan riêng theo quy định của pháp luật.

Nhiều bên

Nhiều bên là Bên Việt Nam và các Bên nước ngoài hoặc Bên nước ngoài và các Bên Việt Nam hoặc các Bên Việt Nam và các Bên nước ngoài.

Nhiễu có hại

Nhiễu có hại là nhiễu làm nguy hại đến các hoạt động của các nghiệp vụ vô tuyến điện hợp pháp hoặc cản trở, làm gián đoạn một nghiệp vụ vô tuyến điện đang được phép khai thác.

Nhượng quyền thương mại

Nhượng quyền thương mại là hoạt động thương mại, theo đó bên nhượng quyền cho phép và yêu cầu bên nhận quyền tự mình tiến hành việc mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ theo các điều kiện sau đây:

1. Việc mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ được tiến hành theo cách thức tổ chức kinh doanh do bên nhượng quyền quy định và được gắn với nhãn hiệu hàng hoá, tên thương mại, bí quyết kinh doanh, khẩu hiệu kinh doanh, biểu tượng kinh doanh, quảng cáo của bên nhượng quyền;

2. Bên nhượng quyền có quyền kiểm soát và trợ giúp cho bên nhận quyền ttrong việc điều hành công việc kinh doanh.

P

Phần cứng

Phần cứng là sản phẩm thiết bị số hoàn chỉnh; cụm linh kiện; linh kiện; bộ phận của thiết bị số, cụm linh kiện, linh kiện.

Phần mềm

Phần mềm là chương trình máy tính được mô tả bằng hệ thống ký hiệu, mã hoặc ngôn ngữ để điều khiển thiết bị số thực hiện chức năng nhất định.

Phần vốn góp

Phần vốn góp là tỷ lệ vốn mà chủ sở hữu hoặc chủ sở hữu chung của công ty góp vào vốn điều lệ.

Phần vốn góp (vào công ty)

Phần vốn góp là phần vốn của mỗi bên góp vào vốn pháp định của doanh nghiệp.

Phần vốn góp sở hữu Nhà nước

Phần vốn góp sở hữu Nhà nước là phần vốn góp được đầu tư từ nguồn vốn ngân sách Nhà nước và nguồn vốn khác của Nhà nước do một cơ quan Nhà nước hoặc tổ chức kinh tế làm đại diện chủ sở hữu.

Phân bổ băng tần

Phân bổ băng tần là việc quy định một băng tần xác định cho một hay nhiều tổ chức hoặc doanh nghiệp được quyền sử dụng theo những điều kiện cụ thể trong một loại nghiệp vụ vô tuyến điện hoặc hệ thống thông tin vô tuyến điện.

Phân cấp quản lý ngân sách

Phân cấp quản lý ngân sách là sự phân định trách nhiệm và quyền hạn, nghĩa vụ và lợi ích của các cơ quan chính quyền Nhà nước các cấp trong việc quản lý ngân sách.

Nội dung cơ bản của phân cấp quản lý ngân sách Nhà nước gồm:

a. Giải quyết mối quan hệ quyền lực giữa các cấp chính quyền trong việc ban hành các chính sách chế độ thu chi, quản lý ngân sách;

b. Giải quyết mối quan hệ vật chất trong quá trình phân giao nhiệm vụ chi, thu và cân đối ngân sách;

c. Giải quyết mối quan hệ trong quá trình thực hiện chu trình ngân sách.

Phân loại hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu

Phân loại hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu là việc căn cứ vào tên gọi, mô tả về tính chất, thành phần, cấu tạo, công dụng quy cách đóng gói và các thuộc tính khác của hàng hóa để xác định, sắp xếp hàng hóa vào một mã số nhất định theo hệ thống hài hòa mô tả và mã hoá hàng hóa, Danh mục hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu Việt Namvà các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Phân phối

Phân phối là các hoạt động buôn bán, bán lẻ, đại lý mua bán hàng hóa và nhượng quyền thương mại theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Phạt vi phạm

Phạt vi phạm là việc bên có quyền lợi bị vi phạm yêu cầu bên vi phạm trả một khoản tiền phạt nhất định do vi phạm hợp đồng, nếu trong hợp đồng có thỏa thuận hoặc pháp luật có quy định.

Phá sản

Phá sản là tình trạng một doanh nghiệp do không có khả năng thanh toán được các khoản nợ đến hạn, khi một doanh nghiệp lâm vào tình trạng phá sản nói trên và có đơn yêu cầu tuyên bố phá sản của

doanh nghiệp, của chủ nợ hay người làm công thì Tòa án là cơ quan có thẩm quyền ra quyết định tuyên bố phá sản theo thủ tục mà pháp luật quy định.

Pháp luật kinh tế

Pháp luật kinh tế là toàn bộ các văn bản pháp luật điều chỉnh các quan hệ kinh tế gắn liền với quá trình hợp đồng sản xuất kinh doanh của các đơn vị kinh tế và hoạt động tổ chức, quản lý kinh tế của Nhà nước.

Phát hành trái phiếu

Phát hành trái phiếu là việc bán trái phiếu lần đầu cho các đối tượng mua.

Phát hành trái phiếu riêng lẻ

Phát hành trái phiếu riêng lẻ là các trường hợp phát hành trái phiếu không phải phát hành ra công chúng theo quy định của pháp luật về chứng khoán và thị trường chứng khoán.

Phát triển công nghệ thông tin

Phát triển công nghệ thông tin là hoạt động nghiên cứu-phát triển liên quan đến quản trị sản xuất, truyền đưa, thu thập, xử lý, lưu trữ và trao đổi thông tin số; phát triển nguồn nhân lực công nghệ thông tin; phát triển công nghiệp công nghệ thông tin và phát triển dịch vụ công nghệ thông tin.

Phát triển mỏ

Phát triển mỏ là quá trình chuẩn bị và đầu tư xây dựng công trình, khoan, lắp đặt thiết bị để đưa mỏ vào khai thác dầu khí kể từ khi mỏ đó được tuyên bố phát hiện có giá trị thương mại.

Phát xạ giả

Phát xạ giả là phát xạ trên một hay nhiều tần số ngoài độ rộng băng tần cần thiết và có thể làm giảm mức phát xạ đó không ảnh hưởng đến việc truyền đưa tin tức.

Phát xạ không mong muốn

Phát xạ không mong muốn là phát xạ bao gồm cả phát xạ giả và phát xạ ngoài băng.

Phát xạ ngoài băng

Phát xạ ngoài băng là phát xạ ở một hay nhiều tần số nằm ngay ngoài độ rộng băng tần cần thiết do kết quả của quá trình điều chế nhưng không bao gồm phát xạ giả.

Phí

Phí là khoản thu của Nhà nước mang tính chất bù đắp chi phí thường xuyên hay không thường xuyên (bất thường) về xây dựng bảo dưỡng tổ chức quản lý hành chính của Nhà nước đối với hoạt động phục vụ người nộp phí.

Có loại phí mang tính chất phổ biến chung như: Phí giao thông, học phí, viện phí ....

Có loại phí chỉ mang tính chất địa phương như: Phí qua cầu, đường... ở thôn, xã.

Phí bảo hiểm

Phí bảo hiểm là khoản tiền mà bên mua bảo hiểm phải đóng cho doanh nghiệp bảo hiểm theo thời hạn và phương thức do các bên thỏa thuận trong hợp đồng bảo hiểm.

Phí giao thông đường bộ

Phí giao thông đường bộ là một khoản thu vào một số phương tiện vận tải trên đường sông, đường bộ.

Phòng thương mại và công nghiệp Việt Nam

Phòng thương mại và công nghiệp Việt Nam là tổ chức quốc gia tập hợp và đại diện cho các doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế và các hiệp hội kinh doanh ở Việt Nam nhằm mục đích bảo vệ và hỗ trợ các doanh nghiệp, góp phần phát triển kinh tế-xã hội của đất nước, thúc đẩy các quan hệ hợp tác kinh tế thương mại và khoa học-công nghệ giữa Việt Nam với các nước trên cơ sở bình đẳng và cùng có lợi.

Phòng thương mại và công nghiệp Việt Nam là một tổ chức độc lập, phi Chính phủ, có tư cách pháp nhân và tự chủ về tài chính.

Phương pháp kế toán

Phương pháp kế toán là cách thức và thủ tục cụ thể để thực hiện từng nội dung công việc kế toán.

Phương tiện quảng cáo thương mại

1. Phương tiện quảng cáo thương mại là công cụ được sử dụng để giới thiệu các sản phẩm quảng cáo thương mại.

2. Phương tiện quảng cáo thương mại bao gồm:

a. Các phương tiện thông tin đại chúng;

b. Các phương tiện truyền tin;

c. Các loại xuất bản phẩm;

d. Các loại bảng, biển, băng, pa-nô, áp-phích, vật thể cố định, các phương tiện giao thông hoặc các vật thể di động khác;

đ. Các phương tiện quảng cáo thương mại khác.

Phụ trang, phụ bản (phụ trương) chuyên quảng cáo

Phụ trang, phụ bản (phụ trương) chuyên quảng cáo là số trang quảng cáo tăng thêm ngoài số trang báo chính và được phát hành cùng với số báo chính.

Phương tiện vận tải xuất cảnh, nhập cảnh, quá cảnh

Phương tiện vận tải xuất cảnh, nhập cảnh, quá cảnh là các phương tiện vận tải trên các tuyến đường bộ, đường sắt, đường hàng không, đường biển và đường sông qua, lại biên giới Việt Nam.

Q

Quá cảnh hàng hóa

Quá cảnh hàng hóa là việc vận chuyển hàng hóa thuộc sở hữu của tổ chức, cá nhân nước ngoài qua lãnh thổ Việt Nam, kể cả việc trung chuyển, chuyển tải, lưu kho, chia tách lô hàng, thay đổi phương thức vận tải hoặc các công việc khác được thực hiện trong thời gian quá cảnh.

Quan hệ pháp luật tài chính

Quan hệ pháp luật tài chính là những quan hệ phân phối dưới hình thức giá trị, phát sinh trong quá trình hình thành, quản lý và sử dụng quỹ tiền tệ, nhất định được qui phạm pháp luật tài chính điều chỉnh nhằm làm phát sinh các quyền và nghĩa vụ pháp lý tài chính của các chủ thể.

Quan hệ pháp luật tín dụng ngân hàng

Quan hệ pháp luật tín dụng ngân hàng là quan hệ kinh tế và sử dụng vốn tạm thời giữa ngân hàng với các tổ chức, cá nhân theo nguyên tắc có hoàn trả dựa trên cơ sở sự tín nhiệm, được các qui phạm pháp luật tài chính ngân hàng điều chỉnh.

Quan hệ tài khoản tiền gửi

Quan hệ tài khoản tiền gửi là quan hệ giữa một bên là cơ quan ngân hàng và kho bạc (là cơ quan quản lý tài sản) và bên kia là các tổ chức và cá nhân (chủ tài khoản) có quyền mở hoặc bắt buộc phải mở tài khoản tiền gửi tại ngân hàng và kho bạc để ngân hàng, kho bạc quản lý số vốn bằng tiền tạm thời nhàn rỗi và trong phạm vi số vốn

trên tài khoản (số dư) ủy nhiệm cho ngân hàng và kho bạc thực hiện việc thanh toán.

Quan hệ tài khoản tiền gửi là quan hệ kinh tế được điều chỉnh bởi các qui phạm pháp luật thì trở thành quan hệ pháp luật tài khoản tiền gửi.

Quảng cáo thương mại

Quảng cáo thương mại là hành vi thương mại của thương nhân nhằm giới thiệu hàng hóa, dịch vụ để xúc tiến thương mại.

Thương nhân có quyền quảng cáo về hợp đồng sản xuất, hàng hóa, dịch vụ của mình hoặc thuê tổ chức kinh doanh dịch vụ quảng cáo thực hiện việc quảng cáo thương mại cho mình.

Quá trình hoạt động quảng cáo

Quá trình hoạt động quảng cáo là việc thực hiện chiến lược tiếp thị, xúc tiến quảng cáo, tư vấn quảng cáo, thực hiện ý tưởng quảng cáo, phát hành quảng cáo, giới thiệu sản phẩm quảng cáo đến người tiêu dùng.

Quản lý danh mục đầu tư chứng khoán

Quản lý danh mục đầu tư chứng khoán là việc quản lý quỹ đầu tư chứng khoán thực hiện quản lý theo ủy thác của từng nhà đầu tư trong mua, bán, nắm giữ chứng khoán.

Quảng cáo các dịch vụ không sinh lời

Quảng cáo các dịch vụ không sinh lời là quảng cáo về các dịch vụ thực hiện chính sách xã hội và những thông tin nhằm thông báo, nhắn tin, rao vặt.

Quảng cáo các dịch vụ sinh lời

Quảng cáo các dịch vụ sinh lời là quảng cáo về các dịch vụ kinh tế, xã hội nhằm tạo ra lợi nhuận của tổ chức, cá nhân cung ứng dịch vụ.

Quảng cáo có diện tích lớn tại các đô thị

Quảng cáo có diện tích lớn tại các đô thị là các quảng cáo được thể hiện dưới hình thức bảng, biển, pa-nô và các hình thức tương tự bằng các chất liệu khác nhau có diện tích một mặt từ 40 m^2 (mét vuông) trở lên.

Quốc tịch của doanh nghiệp

Quốc tịch của doanh nghiệp là quốc tịch của nước, vùng lãnh thổ nơi doanh nghiệp thành lập, đăng ký kinh doanh.

Quy chuẩn xây dựng

Quy chuẩn xây dựng là văn bản quy định các yêu cầu kỹ thuật tối

thiểu bắt buộc phải tuân thủ đối với mọi hoạt động xây dựng và các giải pháp, các tiêu chuẩn xây dựng được sử dụng để đạt được các yêu cầu đó của Bộ Xây dựng thống nhất ban hành.

Quy tắc tổng quát

Quy tắc tổng quát là 6 (sáu) quy tắc chung để giải thích Hệ thống hài hòa nhằm phân loại hàng hóa vào một nhóm, phân nhóm nhất định.

Quyền chọn mua, quyền chọn bán

Quyền chọn mua, quyền chọn bán là quyền được ghi trong hợp đồng cho phép người mua lựa chọn quyền mua hoặc quyền bán một số lượng chứng khoán được xác định trước trong khoảng thời gian nhất định với mức giá được xác định trước.

Quyền hoạt động thương mại

Quyền hoạt động thương mại là quyền của cá nhân, pháp nhân, tổ hợp tác, hộ gia đình có đủ điều kiện theo quy định của pháp luật được hoạt động thương mại trong các lĩnh vực, tại các địa bàn mà pháp luật không cấm.

Để bảo đảm lợi ích quốc gia Nhà nước độc quyền kinh doanh thương mại trong một số lĩnh vực, tại một số địa bàn, đối với một số mặt hàng, dịch vụ theo danh mục do Chính phủ công bố.

Nhà nước bảo hộ quyền hoạt động thương mại hợp pháp và tạo điều kiện thuận lợi cho thương nhân trong hoạt động thương mại.

Quyền lợi có thể được bảo hiểm

Quyền lợi có thể được bảo hiểm là quyền sở hữu, quyền chiếm hữu, quyền sử dụng, quyền tài sản; quyền, nghĩa vụ nuôi dưỡng, cấp dưỡng đối với đối tượng được bảo hiểm.

Quyền mua cổ phần

Quyền mua cổ phần là loại chứng khoán do công ty cổ phần phát hành kèm theo đợt phát hành cổ phiếu bổ sung nhằm bảo đảm cho cổ đông hiện hữu quyền mua cổ phiếu mới theo những điều kiện đã được xác định.

Quyền nhập khẩu

Quyền nhập khẩu là quyền được nhập khẩu hàng hóa từ nước ngoài vào Việt Nam để bán cho thương nhân có quyền phân phối hàng hóa đó tại Việt Nam; bao gồm quyền đứng tên trên tờ khai hàng hóa nhập khẩu để thực hiện và chịu trách nhiệm về các thủ tục liên quan

đến nhập khẩu. Quyền nhập khẩu không bao gồm quyền tổ chức hoặc tham gia hệ thống phân phối hàng hóa tại Việt Nam, trừ trường hợp pháp luật Việt Nam hoặc Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên có quy định khác.

Quyền phân phối

Quyền phân phối là quyền thực hiện trực tiếp các hoạt động phân phối.

Quyền rút vốn đặc biệt (SDR)

Quyền rút vốn đặc biệt (SDR) là đơn vị tính toán do Quỹ tiền tệ quốc tế quy định. Tỷ giá của SDR đối với Đồng Việt Nam do Ngân hàng Nhà nước Việt Nam công bố.

Quyền xuất khẩu

Quyền xuất khẩu là quyền mua hàng hóa ở Việt Nam để xuất khẩu, bao gồm quyền đứng tên trên tờ khai hàng hóa xuất khẩu để thực hiện và chịu trách nhiệm về các thủ tục liên quan đến xuất khẩu. Quyền xuất khẩu không bao gồm quyền tổ chức mạng lưới mua gom hàng hóa tại Việt Nam để xuất khẩu, trừ trường hợp pháp luật Việt Nam hoặc Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên có quy định khác.

Quyết toán ngân sách Nhà nước

Quyết toán ngân sách Nhà nước là việc tổng kết, đánh giá kết quả thực hiện ngân sách trong năm tài chính.

Quyết toán ngân sách gồm các giai đoạn:

a. Quyết toán ngân sách cấp cơ sở;

b. Quyết toán ngân sách Trung ương;

c. Quyết toán ngân sách Nhà nước.

Quỹ mở

Quỹ mở là quỹ đại chúng mà chứng chỉ quỹ đã chào bán ra công chúng phải được mua lại theo yêu cầu của nhà đầu tư.

Quỹ đầu tư chứng khoán

Quỹ đầu tư chứng khoán là quỹ hình thành từ vốn góp của nhà đầu tư với mục đích kiếm lợi nhuận từ việc đầu tư vào chứng khoán hoặc các dạng tài sản đầu tư khác, kể cả bất động sản, trong đó nhà đầu tư không có quyền kiểm soát hàng ngày đối với việc ra quyết định đầu tư của quỹ.

Quỹ đại chúng

Quỹ đại chúng là quỹ đầu tư chứng khoán thực hiện chào bán chứng chỉ ra cộng chúng.

Quỹ đóng

Quỹ đóng là quỹ đại chúng mà chứng chỉ quỹ đã chào bán ra công chúng không được mua lại theo yêu cầu của nhà đầu tư.

Quỹ ngân sách Nhà nước

Quỹ ngân sách Nhà nước là toàn bộ các khoản tiền của Nhà nước, kể cả tiền vay có trên tài khoản của ngân sách Nhà nước.

Quỹ ngân sách Nhà nước được quản lý tại Kho bạc Nhà nước.

Quỹ tín dụng nhân dân

Quỹ tín dụng nhân dân là quỹ tín dụng được thành lập dưới hình thức hợp tác xã tín dụng, huy động vốn và cho vay để phát triển sản xuất và phát triển nông thôn.

Quỹ thành viên

Quỹ thành viên là quỹ đầu tư chứng khoán có số thành viên tham gia góp vốn không vượt quá ba mươi thành viên và chỉ bao gồm thành viên là pháp nhân.

Quỹ trái phép

Quỹ trái phép là quỹ được lập không đúng quy định của Nhà nước, nhằm sử dụng vào mục đích riêng của tổ chức hoặc một số cá nhân, trốn tránh sự kiểm tra, giám sát của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

S

Sản phẩm quảng cáo thương mại

Sản phẩm quảng cáo thương mại gồm những thông tin bằng hình ảnh, hành động, âm thanh, tiếng nói, chữ viết, biểu tượng, màu sắc, ánh sáng chứa đựng nội dung quảng cáo thương mại.

Sáp nhập doanh nghiệp

Sáp nhập doanh nghiệp là việc một hay một số doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (gọi là doanh nghiệp bị sáp nhập) chuyển toàn bộ vốn bằng tiền và tài sản của mình để sáp nhập vào một doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài khác (gọi là doanh nghiệp nhận sáp nhập).

Sản lượng dầu khí thực

Sản lượng dầu khí thực là sản lượng dầu khí khai thác và giữ được từ diện tích hợp đồng, được đo tại điểm giao nhận.

Sản nghiệp thương mại

Sản nghiệp thương mại là toàn bộ tài sản thuộc quyền sở hữu hoặc quyền sử dụng hợp pháp của thương nhân, phục vụ cho hợp đồng thương mại như trụ sở, cửa hàng, kho tàng, trang thiết bị, hàng hóa, tên thương mại, biển hiệu, nhãn hiệu hàng hóa, mạng lưới tiêu thụ hàng hóa và cung ứng dịch vụ.

Sản xuất

Sản xuất là hợp đồng khai thác, chế tạo, gia công sản phẩm hàng hóa.

Séc

Séc là phương tiện thanh toán do người ký phát lập dưới hình thức chứng từ theo mẫu in sẵn, lệnh cho người thực hiện thanh toán trả không điều kiện một số tiền nhất định cho người thụ hưởng phù hợp với quy định của pháp luật.

Séc cá nhân

Séc cá nhân là séc được áp dụng đối với khách hàng có tài khoản đứng tên cá nhân tại ngân hàng để thanh toán tiền hàng hóa, dịch vụ và các khoản thanh toán khác.

Séc chuyển khoản

Séc chuyển khoản là séc do chủ tài khoản phát hành để trả trực tiếp cho người thụ hưởng, được áp dụng thanh toán trong phạm vi giữa các chủ tài khoản có tài khoản tại một chi nhánh ngân hàng và kho bạc hoặc nếu khác chi nhánh phải có quan hệ thanh toán bù trừ tại chi nhánh ngân hàng Nhà nước. Hiệu lực tối đa của séc là 10 ngày làm việc kể từ ngày ký phát hành séc.

Séc chuyển tiền cầm tay

Séc chuyển tiền cầm tay là loại chuyển tiền được sử dụng theo yêu cầu của khách hàng.

Séc chuyển tiền được áp dụng trong hệ thống ngân hàng và kho bạc, do ngân hàng và kho bạc lập và trao cho khách hàng sau khi đã lưu ký tiền vào một tài khoản.

Thời hạn hiệu lực của séc chuyển tiền cầm tay là 30 ngày kể từ ngày phát hành ghi trên tờ séc.

Séc trắng

Séc trắng là chứng từ để lập séc, được các tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán in sẵn theo mẫu nhưng chưa được điền đầy đủ nội dung của các yếu tố theo quy định tại khoản 1 và khoản 2 Điều 14 Nghị định số 159/2003/NĐ-CP và chưa có hiệu lực là một tờ séc. Trên cơ sở chứng từ này, người được cung ứng séc trắng lập nên tờ séc để trả cho người được trả tiền.

Siêu thị

Siêu thị là loại hình cửa hàng hiện đại; kinh doanh tổng hợp hoặc chuyên doanh; có cơ cấu chủng loại hàng hóa phong phú, đa dạng, bảo đảm chất lượng; đáp ứng các tiêu chuẩn về diện tích kinh doanh, trang bị kỹ thuật và trình độ quản lý, tổ chức kinh doanh; có các phương thức phục vụ văn minh, thuận tiện nhằm thỏa mãn nhu cầu mua sắm hàng hóa của khách hàng.

Số hóa

Số hóa là việc biến đổi các loại thông tin sang thông tin số.

Số tiền bồi thường thiệt hại gồm giá trị tổn thất thực tế, trực tiếp và khoản lợi mà bên có quyền lợi bị vi phạm đáng lẽ được hưởng do bên vi phạm hợp đồng gây ra.

Số tiền bồi thường thiệt hại không thể cao hơn giá trị tổn thất và khoản lợi đáng lẽ được hưởng.

Sổ séc định mức

Sổ séc định mức là loại séc được áp dụng với số tiền ấn định được phép phát hành cho cả sổ séc, theo yêu cầu của khách hàng hoặc quy định của ngân hàng và kho bạc.

Thanh toán bằng sổ séc định mức áp dụng trong cùng chi nhánh phải trong cùng hệ thống hoặc khác hệ thống nhưng có quan hệ thanh toán bù trừ tại chi nhánh ngân hàng Nhà nước trên cùng địa bàn tỉnh, thành phố.

Mức tối thiểu của sổ séc định mức là 20 triệu đồng, muốn sử dụng sổ séc định mức khách hàng phải luôn ký số tiền cần mở sổ séc định mức và một tài khoản riêng tại ngân hàng, Kho bạc Nhà nước và tiền lưu ký này không được hưởng lãi.

Hiệu lực của sổ séc định mức tối đa là 30 ngày làm việc kể từ

ngày mở sổ séc định mức.

Số tiền trốn thuế

Số tiền trốn thuế là số tiền thuế được phát hiện thêm ngoài số liệu kê khai trên tờ khai thuế, quyết toán thuế hoặc ngoài sổ kế toán. Số thuế trốn để xem xét xử phạt hành chính không xét đến chính sách ưu đãi về thuế, không bù trừ vào số thuế được khấu trừ, được hoàn hoặc số tiền lỗ của đối tượng nộp thuế.

Sự cố công trình

Sự cố công trình là những hư hỏng, đổ vỡ bộ phận kết cấu công trình, hạng mục công trình hoặc toàn bộ công trình mà sự hư hỏng, đổ vỡ đó làm giảm hoặc mất khả năng chịu lực của công trình, gây mất an toàn các công trình xung quanh.

Sự kiện bất khả kháng

Sự kiện bất khả kháng là sự kiện xảy ra một cách khách quan không thể lường trước được và không thể khắc phục được mặc dù đã áp dụng mọi biện pháp cần thiết mà khả năng cho phép.

Sự kiện bảo hiểm

Sự kiện bảo hiểm là sự kiện khách quan do các bên thỏa thuận hoặc pháp luật quy định mà khi sự kiện đó xảy ra thì doanh nghiệp bảo hiểm phải trả tiền bảo hiểm cho người thụ hưởng hoặc bồi thường cho người được bảo hiểm.

Sóng vô tuyến điện

Sóng vô tuyến điện là sóng điện từ có tần số thấp hơn ba nghìn gigahéc (3.000 GHz) truyền lan trong không gian không có dẫn sóng nhân tạo.

Sửa lỗi

Sửa lỗi là việc sửa chữa những sai sót nhằm chuẩn xác hồ sơ dự thầu bao gồm lỗi số học, lỗi đánh máy, lỗi chính tả, lỗi nhầm đơn vị và do Bên mời thầu thực hiện để làm căn cứ cho việc đánh giá.

Sơ tuyển các bên dự thầu

Sơ tuyển các bên dự thầu là biện pháp của bên mời thầu áp dụng đối với các hợp đồng mua hàng có giá trị lớn và phức tạp nhằm lựa chọn những bên dự thầu có khả năng đáp ứng các điều kiện mà bên mời thầu đưa ra.

T

Tập quán thương mại

Tập quán thương mại là thói quen được thừa nhận rộng rãi trong hoạt động thương mại trên một vùng, miền hoặc một lĩnh vực thương mại, có nội dung rõ ràng được các bên thừa nhận để xác định quyền và nghĩa vụ của các bên trong hoạt động thương mại.

Tập quán trong thương mại quốc tế

Tập quán trong thương mại quốc tế là thông lệ, cách làm lặp đi, lặp lại nhiều lần trong buôn bán quốc tế và được các tổ chức quốc tế có liên quan thừa nhận.

Chỉ chấp nhận tập quán không trái pháp luật, đạo đức xã hội. Đối với những vấn đề mà đương sự viện dẫn tập quán nhưng đã có văn bản quy phạm pháp luật quy định, thì Tòa án phải áp dụng quy định của văn bản quy phạm pháp luật đó để giải quyết mà không áp dụng tập quán.

Tạm xuất, tái nhập hàng hoá

Tạm xuất, tái nhập hàng hóa là việc hàng hoá được đưa ra nước ngoài hoặc đưa vào các khu vực đặc biệt nằm trên lãnh thổ Việt Nam được coi là khu vực hải quan riêng theo quy định của pháp luật, có làm thủ tục xuất khẩu ra khỏi Việt Namvà làm thủ tục nhập khẩu lại chính hàng hoá đó vào Việt Nam.

Tài khoản nhận tiền

Tài khoản nhận tiền là tài khoản của chủ nợ được sử dụng ghi chép số tiền nhận được.

Tài khoản ở nước ngoài

Tài khoản ở nước ngoài là tài khoản của Người cư trú mở tại các ngân hàng hoạt động ngoài lãnh thổ Việt Nam.

Tài khoản tiền gửi tiết kiệm

Tài khoản tiền gửi tiết kiệm là tài khoản đứng tên một cá nhân hoặc một số cá nhân và được sử dụng để thực hiện một số giao dịch thanh toán theo quy định tại Quy chế này.

Tài khoản trả tiền

Tài khoản trả tiền là tài khoản của khách nợ được sử dụng ghi chép số tiền phải trả.

Tài khoản trung gian

Tài khoản trung gian là những tài khoản do ngân hàng lập ra để ghi nhận tạm thời số tiền chi trả khi chuyển đến cho người nhận.

Tài liệu kế toán

Tài liệu kế toán là chứng từ kế toán, sổ kế toán, báo cáo tài chính, báo cáo kế toán quản trị, báo cáo kiểm toán, báo cáo kiểm tra kế toán và tài liệu khác có liên quan đến kế toán.

Tài nguyên thông tin

Tài nguyên thông tin bao gồm kho số viễn thông, phổ tần số vô tuyến điện, tài nguyên Internet (in-tơ-net) và quỹ đạo vệ tinh.

a. Kho số viễn thông là tập hợp các mã và số được đánh số theo quy hoạch thống nhất trong phạm vi cả nước để bảo đảm cho hoạt động của mạng và dịch vụ viễn thông.

b. Phổ tần số vô tuyến điện là dãy các tần số của sóng vô tuyến điện.

c. Tài nguyên Internet là tập hợp các tên và số được quy hoạch thống nhất trên phạm vi toàn cầu thuộc quyền quản lý của Việt Nam để bảo đảm cho hoạt động internet.

d. Quỹ đạo vệ tinh là đường chuyển động của vệ tinh trong không gian thuộc quyền quản lý của Việt Nam.

Tài sản cố định

Tài sản cố định là những tài sản tham gia vào nhiều chu kỳ sản xuất kinh doanh mà vẫn giữ nguyên trạng thái vật chất ban đầu. Giá trị của nó chuyển dần vào giá trị của sản phẩm theo mức độ hao mòn.

Tài sản lưu động

Tài sản lưu động là những tài sản tham gia vào một chu kỳ sản xuất, giá trị của nó được chuyển toàn bộ vào giá trị của sản phẩm.

Tài sản lưu thông

Tài sản lưu thông là những tài sản luân chuyển trong quá trình trao đổi mua bán hàng hóa, tức là những tài sản tham gia vào lĩnh vực lưu thông để đảm bảo cho sự liên tục của quá trình sản xuất kinh doanh.

Tài sản Nhà nước

Tài sản Nhà nước là tài sản hình thành hoặc có nguồn gốc từ ngân sách Nhà nước, thuộc sở hữu, quản lý của Nhà nước, là đối tượng

kế toán của đơn vị được kiểm toán.

Tài sản tồn đọng

Tài sản tồn đọng là thành phẩm, vật tư, hàng hóa, tài sản cố định thuộc sở hữu của doanh nghiệp còn tồn kho, ứ đọng nhưng doanh nghiệp không có nhu cầu sử dụng.

Tài sản thuê (tài chính)

Tài sản thuê là máy móc, thiết bị và các động sản khác đạt tiêu chuẩn kỹ thuật tiên tiến, có giá trị sử dụng hữu ích trên một năm, được sản xuất trong nước hoặc nhập khẩu.

Tách doanh nghiệp

Tách doanh nghiệp là việc chuyển một phần vốn bằng tiền và tài sản của doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (gọi tắt là doanh nghiệp bị tách) để thành lập thêm một hoặc một số doanh nghiệp mới (gọi tắt là doanh nghiệp được tách).

Tái cấp vốn

Tái cấp vốn là hình thức cấp tín dụng có bảo đảm của Ngân hàng Nhà nước nhằm cung ứng vốn ngắn hạn và phương tiện thanh toán cho các ngân hàng.

Tái chiết khấu

Tái chiết khấu là việc mua lại thương phiếu, giấy tờ có giá ngắn hạn khác đã được chiết khấu trước khi đến hạn thanh toán.

Tái đầu tư

Tái đầu tư là việc dùng lợi nhuận và các khoản thu hợp pháp khác từ hoạt động đầu tư ở Việt Nam để đầu tư vào dự án được thực hiện hoặc để đầu tư mới ở Việt Nam theo các hình thức đầu tư quy định tại Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam.

Tập quán thương mại

Tập quán thương mại là thói quen được thừa nhận rộng rãi trong hoạt động thương mại trên một vùng, miền hoặc một lĩnh vực thương mại, có nội dung rõ ràng được các bên thừa nhận để xác định quyền và nghĩa vụ của các bên trong hoạt động thương mại.

Tên bằng tiếng nước ngoài của doanh nghiệp

Tên bằng tiếng nước ngoài của doanh nghiệp được in hoặc viết với khổ chữ nhỏ hơn tên bằng tiếng Việt của doanh nghiệp tại cơ sở của

doanh nghiệp hoặc trên các giấy tờ giao dịch, hồ sơ tài liệu và ấn phẩm do doanh nghiệp phát hành.

Tên doanh nghiệp viết bằng tiếng nước ngoài

Tên doanh nghiệp viết bằng tiếng nước ngoài là tên được dịch từ tên bằng tiếng Việt sang tiếng nước ngoài tương ứng. Khi dịch sang tiếng nước ngoài, tên riêng của doanh nghiệp có thể giữ nguyên hoặc dịch theo nghĩa tương ứng sang tiếng nước ngoài.

Tên hàng

Tên hàng là tên gọi của một mặt hàng hoặc tên gọi hay ký hiệu của một mẫu mã cụ thể trong một loại mặt hàng để phân biệt với một mẫu mã cụ thể khác trong loại mặt hàng này.

Tên trùng

Tên trùng là tên của doanh nghiệp yêu cầu được đăng ký và được viết và đọc bằng tiếng Việt hoàn toàn giống với tên của doanh nghiệp đã đăng ký.

Tên và địa chỉ cơ sở sản xuất

Tên và địa chỉ cơ sở sản xuất là tên và địa chỉ của cơ sở làm ra sản phẩm hoàn chỉnh để đem ra lưu thông, hoặc tên và địa chỉ cơ sở lắp ráp, đóng gói từ các chi tiết, bộ phận, phụ tùng hoặc bán thành phẩm đã được thu gom từ nhiều nguồn khác nhau.

Tên viết tắt của doanh nghiệp

Tên viết tắt của doanh nghiệp được viết tắt từ tên tiếng Việt hoặc tên viết bằng tiếng nước ngoài.

Tiền bỏ thầu

Tiền bỏ thầu là đồng Việt Nam hoặc ngoại tệ chuyển đổi do bên mời thầu quy định trong hồ sơ mời thầu theo quy định của pháp luật Việt Nam. Tỷ giá quy đổi được tính theo tỷ giá chính thức do Ngân hàng Nhà nước Việt Nam công bố tại thời điểm mở thầu.

Tiền chưa công bố lưu hành

Tiền chưa công bố lưu hành là các loại tiền giấy, tiền kim loại đã được in, đúc và dự trữ tại các kho tiền của Ngân hàng Nhà nước nhưng chưa được phép lưu hành.

Tiền gửi

Tiền gửi là số tiền của tổ chức, cá nhân nhận gửi tại tổ chức tín

dụng hoặc các tổ chức khác có hoạt động ngân hàng dưới hình thức tiền gửi không kỳ hạn, tiền gửi có kỳ hạn tiền gửi tiết kiệm và các hình thức khác. Tiền gửi được hưởng lãi hoặc không hưởng lãi và phải được hoàn trả cho người gửi tiền.

Tiền gửi tiết kiệm

Tiền gửi tiết kiệm là khoản tiền của cá nhân được gửi vào tài khoản tiền gửi tiết kiệm, được xác nhận trên thẻ tiết kiệm, được hưởng lãi theo quy định của tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm và được bảo hiểm theo quy định của pháp luật về bảo hiểm tiền gửi.

Tiền gửi tiết kiệm có kỳ hạn

Tiền gửi tiết kiệm có kỳ hạn là tiền gửi tiết kiệm mà người gửi tiền chỉ có thể rút tiền sau một kỳ hạn gửi tiền nhất định, theo thỏa thuận với tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm.

Tiền gửi tiết kiệm không kỳ hạn

Tiền gửi tiết kiệm không kỳ hạn là tiền gửi tiết kiệm mà người gửi tiền có thể rút tiền theo yêu cầu, mà không cần báo trước vào bất kỳ ngày làm việc nào của tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm.

Tiền không đủ tiêu chuẩn lưu thông

Tiền không đủ tiêu chuẩn lưu thông là các loại tiền giấy, tiền kim loại đã lưu hành nhưng bị rách nát, hư hỏng theo quy định của Ngân hàng Nhà nước.

Tiền đã công bố lưu hành

Tiền đã công bố lưu hành là các loại tiền giấy, tiền kim loại đã được Ngân hàng Nhà nước công bố phát hành sau khi Chính phủ cho phép lưu hành.

Tiền đình chỉ lưu hành

Tiền đình chỉ lưu hành là các loại tiền giấy, tiền kim loại không có giá trị lưu hành khi Ngân hàng Nhà nước đã công bố thu hồi và rút khỏi lưu thông.

Tiền tệ

Tiền tệ là phương tiện thanh toán, bao gồm tiền giấy, tiền kim loại và các giấy tờ có giá như tiền.

Tiếp nhận hàng

Tiếp nhận hàng là việc hàng hóa đã thực sự được giao cho người kinh doanh vận tải đa phương thức từ người gửi hàng, hoặc từ người

được người gửi hàng ủy quyền, và được người kinh doanh vận tải đa phương thức tiếp nhận để vận chuyển.

Tiêu chí đánh giá

Tiêu chí đánh giá là hệ thống các chỉ tiêu, chuẩn mực dùng để xác định hiệu quả hoạt động và phân loại doanh nghiệp một cách toàn diện, khách quan.

Tiêu chuẩn xây dựng

Tiêu chuẩn xây dựng là các tiêu chuẩn kỹ thuật được quy định để thực hiện các công việc khảo sát, thiết kế, xây lắp, nghiệm thu, đảm bảo chất lượng công trình áp dụng cho từng loại chuyên ngành xây dựng do Nhà nước hoặc các Bộ có chức năng xây dựng chuyên ngành ban hành.

Tiền mặt

Tiền mặt là các loại tiền giấy, tiền kim loại do Ngân hàng Nhà nước phát hành.

Tín dụng

Tín dụng là quan hệ kinh tế và sử dụng vốn tạm thời giữa người cho vay và người đi vay theo nguyên tắc có hoàn trả, dựa trên cơ sở có sự tín nhiệm.

Tín dụng hợp tác xã

Tín dụng hợp tác xã là quan hệ cho vay phát sinh giữa hợp tác xã tín dụng (người cho vay) theo nguyên tắc có hoàn trả, dựa trên sự tín nhiệm, chủ yếu nhằm thỏa mãn nhu cầu về vốn để phát triển kinh tế gia đình.

Tín dụng đầu tư

Tín dụng đầu tư (còn gọi là tín dụng tự huy động vốn) là hình thức doanh nghiệp gọi vốn đầu tư của các pháp nhân và thể nhân khác thông qua việc phát hành cổ phiếu theo qui định của pháp luật.

Tín dụng Ngân hàng

Tín dụng Ngân hàng là quan hệ kinh tế về sử dụng vốn tạm thời giữa Ngân hàng (với tư cách người cho vay) với các tổ chức, các cá nhân (với tư cách người đi vay) theo nguyên tắc hoàn trả, dựa trên cơ sở tín nhiệm, nhằm thỏa mãn nhu cầu về vốn của các doanh nghiệp và cá nhân trong kinh doanh.

Tín dụng Nhà nước

Tín dụng Nhà nước được hiểu là quan hệ sử dụng vốn tạm thời giữa Nhà nước với các tổ chức kinh tế và dân cư theo nguyên tắc có hoàn trả, thông qua hình thức phát hành trái phiếu Chính phủ nhằm bổ sung nguồn vốn để bù đắp thiếu hụt ngân sách hàng năm.

Tín dụng quốc tế

Tín dụng quốc tế được hiểu là quan hệ sử dụng vốn tạm thời theo nguyên tắc có hoàn trả, phát sinh giữa Chính phủ, tổ chức kinh tế nước này với các Chính phủ, tổ chức kinh tế nước khác hoặc với các tổ chức tài chính quốc tế nhằm thỏa mãn nhu cầu bù đắp thiếu hụt ngân sách Nhà nước (nếu Chính phủ là người vay nợ) hoặc thỏa mãn nhu cầu về vốn kinh doanh (nếu tổ chức kinh tế là người vay nợ).

Tín dụng thương mại

Tín dụng thương mại được hiểu là quan hệ, sử dụng vốn phát sinh giữa các doanh nghiệp và cá nhân kinh doanh với nhau thông qua hình thức mua bán chịu hàng hóa, dựa trên cơ sở kỳ phiếu thương mại.

Tư vấn

Tư vấn là hoạt động đáp ứng các yêu cầu về kiến thức, kinh nghiệm chuyên môn cho Bên mời thầu trong việc xem xét, quyết định, kiểm tra quá trình chuẩn bị và thực hiện dự án.

Tư vấn đầu tư chứng khoán

Tư vấn đầu tư chứng khoán là việc công ty chứng khoán cung cấp cho nhà đầu tư kết quả phân tích, công bố báo cáo phân tích và khuyến nghị liên quan đến chứng khoán.

Tư vấn đầu tư xây dựng

Tư vấn đầu tư xây dựng bao gồm:

a. Lập dự án đầu tư xây dựng (Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi, Báo cáo nghiên cứu khả thi, Báo cáo đầu tư);

b. Quản lý dự án đầu tư xây dựng;

c. Khảo sát xây dựng;

d. Thiết kế công trình;

e. Giám sát thi công xây lắp;

g. Kiểm định chất lượng xây dựng;

h. Các tư vấn xây dựng khác.

Tổ chức bảo lãnh phát hành

Tổ chức bảo lãnh phát hành là công ty chứng khoán được phép hoạt động bảo lãnh phát hành chứng khoán và ngân hàng thương mại được Ủy ban chứng khoán Nhà nước chấp thuận bảo lãnh phát hành trái phiếu theo điều kiện do Bộ tài chính quy định.

Tổ chức cho vay

Tổ chức cho vay là Quỹ hỗ trợ phát triển hoặc tổ chức tín dụng được Quỹ hỗ trợ phát triển ủy thác cho vay.

Tổ chức kiểm toán được chấp thuận

Tổ chức kiểm toán được chấp thuận là công ty kiểm toán độc lập thuộc danh mục các công ty kiểm toán được Ủy ban chứng khoán Nhà nước chấp thuận kiểm toán theo điều kiện do Bộ tài chính quy định.

Tổ chức lại doanh nghiệp

Tổ chức lại doanh nghiệp là việc chia, tách, hợp nhất, sáp nhập và chuyển đổi doanh nghiệp.

Tổ chức định mức tín nhiệm

Tổ chức định mức tín nhiệm là pháp nhân có chức năng đánh giá về mức độ uy tín của doanh nghiệp và khả năng thanh toán gốc, lãi trái phiếu của một tổ chức phát hành trong suốt kỳ hạn của trái phiếu.

Tổ chức phát hành (chứng khoán)

Tổ chức phát hành là tổ chức thực hiện phát hành chứng khoán ra công chúng.

Tổ chức phát hành(trái phiếu)

Tổ chức phát hành là doanh nghiệp thực hiện phát hành trái phiếu theo quy định của pháp luật.

Tổ chức sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ

Tổ chức sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ bao gồm: doanh nghiệp Nhà nước; công ty trách nhiệm hữu hạn; công ty cổ phần; công ty hợp danh; doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài và Bên nước ngoài tham gia hợp đồng hợp tác kinh doanh theo Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam; công ty nước ngoài và tổ chức nước ngoài hoạt động kinh doanh tại Việt Nam không theo Luật đầu tư nước ngoài tại Việt Nam; doanh nghiệp tư nhân; hợp tác xã; tổ chức hợp tác; tổ chức kinh tế của tổ chức chính trị; tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, đơn vị vũ trang nhân dân; cơ quan hành

chính, đơn vị sự nghiệp có sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ.

Tổ chức tín dụng

Tổ chức tín dụng là doanh nghiệp được thành lập theo qui định của Luật các tổ chức tín dụng và các qui định khác của pháp luật để hoạt động kinh doanh tiền tệ, làm dịch vụ ngân hàng với nội dung nhận tiền gửi để cấp tín dụng, cung ứng các dịch vụ thanh toán.

Tổ chức tín dụng hợp tác

Tổ chức tín dụng hợp tác là tổ chức kinh doanh tiền tệ và làm dịch vụ Ngân hàng, do các tổ chức, cá nhân và hộ gia đình tự nguyện thành lập để hoạt động ngân hàng theo Luật các tổ chức tín dụng và Luật hợp tác xã nhằm mục tiêu chủ yếu là tương trợ nhau phát triển sản xuất, kinh doanh và đời sống. Tổ chức tín dụng hợp tác gồm Ngân hàng hợp tác, Quỹ tín dụng nhân dân, Hợp tác xã tín dụng và các hình thức khác.

Tổ chức tín dụng được phép giao dịch hối đoái

Tổ chức tín dụng được phép giao dịch hối đoái (sau đây gọi tắt là "TCTD" được phép) là tổ chức tín dụng được Ngân hàng Nhà nước cho phép hoạt động ngoại hối trong đó có nội dung mua, bán ngoại tệ.

Tổ chức tín dụng nước ngoài

Tổ chức tín dụng nước ngoài là tổ chức tín dụng được thành lập theo pháp luật nước ngoài.

Tổ chức tín dụng phi Ngân hàng

Tổ chức tín dụng phi ngân hàng là loại hình tổ chức tín dụng được thực hiện một số hoạt động ngân hàng như là nội dung kinh doanh thường xuyên, nhưng không được nhận tiền gửi không kỳ hạn, không làm dịch vụ thanh toán. Tổ chức tín dụng phi ngân hàng gồm công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính và các tổ chức tín dụng phi ngân hàng khác.

Tổ chuyên gia

Tổ chuyên gia là nhóm các chuyên gia, tư vấn do Bên mời thầu thành lập hoặc thuê, có trách nhiệm giúp Bên mời thầu thực hiện các công việc có liên quan trong quá trình đấu thầu.

Tố tụng cạnh tranh

Tố tụng cạnh tranh là hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân theo trình tự, thủ tục giải quyết, xử lý vụ việc cạnh tranh theo quy định của Luật cạnh tranh.

Tổng dự toán

Tổng dự toán là tổng chi phí cần thiết cho việc đầu tư xây dựng (chi phí chuẩn bị đầu tư, chi phí thực hiện đầu tư kể cả mua sắm thiết bị, các chi phí khác của dự án) được tính toán cụ thể ở giai đoạn thiết kế kỹ thuật xây dựng, không vượt tổng mức đầu tư đã duyệt.

Tổng giám đốc doanh nghiệp Nhà nước

Tổng giám đốc hoặc giám đốc doanh nghiệp Nhà nước là đại diện pháp nhân của doanh nghiệp và chịu trách nhiệm trước Hội đồng quản trị, người ra quyết định bổ nhiệm và pháp luật về điều hành hoạt động của doanh nghiệp. Tổng giám đốc hoặc giám đốc có quyền điều hành cao nhất trong doanh nghiệp.

Tổng mức đầu tư

Tổng mức đầu tư là toàn bộ chi phí đầu tư và xây dựng (kể cả vốn sản xuất ban đầu) và là giới hạn chi phí tối đa của dự án được xác định trong quyết định đầu tư và chỉ được điều chỉnh theo quy định.

Tổng mức vốn đầu tư

Tổng mức vốn đầu tư là toàn bộ chi phí đầu tư và xây dựng (kể cả vốn sản xuất ban đầu) và là giới hạn chi phí tối đa của dự án được duyệt.

Tổng đại lý mua bán hàng hóa

Tổng đại lý mua bán hàng hóa là hình thức đại lý mà bên đại lý tổ chức một hệ thống đại lý trực thuộc để thực hiện việc mua bán hàng hóa cho bên giao đại lý.

Tổng đại lý đại diện cho hệ thống đại lý trực thuộc. Các đại lý trực thuộc hoạt động dưới sự quản lý của tổng đại lý và với danh nghĩa của tổng đại lý.

Tổng thầu

Tổng thầu là nhà thầu ký kết hợp đồng trực tiếp với chủ đầu tư nhận thầu toàn bộ một công việc hoặc toàn bộ các công việc của dự án đầu tư xây dựng công trình. Tổng thầu có những hình thức chủ yếu sau:

a. Tổng thầu thiết kế;

b. Tổng thầu xây lắp;

c. Tổng thầu thiết kế và xây lắp;

d. Tổng thầu thiết kế, cung cấp thiết bị công nghệ và xây lắp

(tổng thầu EPC);

e. Tổng thầu lập dự án đầu tư xây dựng, thiết kế, cung cấp thiết bị công nghệ và xây lắp (Tổng thầu chìa khóa trao tay).

Tự cung ứng hàng hóa hoặc tự cung ứng dịch vụ

Tự cung ứng hàng hóa hoặc tự cung ứng dịch vụ là việc cung ứng hàng hóa hoặc dịch vụ của cơ sở kinh doanh cho nhu cầu tiêu dùng trong nội bộ cơ quan hoặc biếu tặng người khác.

Tự doanh chứng khoán

Tự doanh chứng khoán là việc công ty chứng khoán mua hoặc bán chứng khoán cho chính mình.

Tổng đại lý mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ

Tổng đại lý mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ là hình thức đại lý mà bên đại lý tổ chức một hệ thống đại lý trực thuộc để thực hiện việc mua bán hàng hoá, cung ứng dịch vụ cho bên giao đại lý.

Các hình thức đại lý khác mà các bên thỏa thuận.

Tổng đại lý đại diện cho hệ thống đại lý trực thuộc. Các đại lý trực thuộc hoạt động dưới sự quản lý của tổng đại lý và với danh nghĩa của tổng đại lý.

Tờ khai hải quan

Tờ khai hải quan là chứng từ pháp lý bắt buộc dùng để kê khai các đối tượng làm thủ tục hải quan, được làm theo mẫu thống nhất do Tổng cục Hải quan quy định.

Tỷ giá hối đoái

Tỷ giá hối đoái là tỷ lệ giữa giá trị của đồng Việt Nam với giá trị của đồng tiền của nước ngoài.

Tỷ lệ chuyển đổi trái phiếu thành cổ phiếu

Tỷ lệ chuyển đổi trái phiếu thành cổ phiếu là số lượng cổ phiếu phổ thông mà chủ sở hữu trái phiếu nhận được khi thực hiện chuyển đổi một trái phiếu thành cổ phiếu.

Tỷ lệ thời lượng quảng cáo

Tỷ lệ thời lượng quảng cáo là lượng thời gian được tính bằng phần trăm thời gian phát sóng quảng cáo trên tổng số thời gian phát chương trình của kênh phát thanh, một kênh truyền hình trong một ngày hoặc lượng thời gian quảng cáo trên tổng số thời gian chương trình của một phim, một đĩa hình, băng hình, băng âm thanh, đĩa âm

thanh, một chương trình hoạt động văn hóa, thể thao.

Thẩm định

Thẩm định là công việc kiểm tra và đánh giá của các cơ quan có chức năng thẩm định về kế hoạch đấu thầu của dự án, kết quả đấu thầu các gói thầu, cũng như các tài liệu đấu thầu liên quan trước khi người có thẩm quyền hoặc cấp có thẩm quyền phê duyệt.

Thẩm định giá

Thẩm định giá là việc đánh giá hoặc đánh giá lại giá trị của tài sản phù hợp với thị trường tại một địa điểm, thời điểm nhất định theo tiêu chuẩn của Việt Namhoặc thông lệ quốc tế.

Thẩm định thiết kế

Thẩm định thiết kế là công việc của người có thẩm quyền tổ chức kiểm tra điều kiện năng lực của tổ chức tư vấn, cá nhân thiết kế; kiểm tra tính pháp lý của hồ sơ thiết kế kỹ thuật thi công; kiểm tra sự phù hợp giữa các nội dung của hồ sơ thiết kế kỹ thuật với thiết kế sơ bộ và các nội dung đã được phê duyệt trong quyết định đầu tư ; đánh giá sự hợp lý của giải pháp thiết kế để làm cơ sở phê duyệt thiết kế kỹ thuật.

Thẩm tra thiết kế

Thẩm tra thiết kế là công việc kiểm tra lại thiết kế của tổ chức tư vấn xây dựng thực hiện theo các yêu cầu của chủ đầu tư đối với thiết kế công trình do một tổ chức tư vấn thiết kế khác lập.

Thầu chính

Thầu chính là nhà thầu trực tiếp ký kết hợp đồng với chủ đầu tư nhận thầu thực hiện công việc chính của công trình. Thầu chính có thể là: Thầu chính thiết kế, thầu chính cung cấp thiết bị công nghệ, thầu chính xây lắp.

Thầu phụ

Thầu phụ là nhà thầu ký kết hợp đồng với thầu chính hoặc tổng thầu nhận thầu thực hiện một phần công việc của thầu chính hoặc tổng thầu.

Thanh toán bằng thư tín dụng

Thanh toán bằng thư tín dụng là hình thức ủy nhiệm thanh toán qua ngân hàng, trong đó việc thanh toán được tiến hành từ một khoản tiền được bên mua lưu ký trước ở ngân hàng hoặc kho bạc phục vụ mình để trả cho bên bán theo các chứng từ của bên bán về sản lượng

hàng hóa đã giao dịch, dịch vụ đã cung ứng.

Mức tối thiểu của thư tín dụng là 10 triệu đồng, tiền gửi thư tín dụng không được hưởng lãi.

Thư tín dụng dùng để thanh toán tiền hàng trong điều kiện đòi hỏi bên bán phải có tiền trả ngay phù hợp với tổng số hàng đã giao, đơn đặt hàng đã ký.

Hiệu lực của thư tín dụng là 3 tháng.

Trong một ngày làm việc ngân hàng phải hoàn tất lệnh chi tiền đó và thông báo cho chủ tài khoản đó biết để tất toán tài khoản thư tín dụng.

Thanh toán bằng ủy nhiệm thu

Thanh toán bằng ủy nhiệm thu là hình thức thanh toán qua ngân hàng trong đó đơn vị bán ủy nhiệm cho ngân hàng phục vụ mình thu hộ số tiền về hàng hóa đã chuyển giao, dịch vụ đã cung ứng.

Thanh toán ủy nhiệm thu được áp dụng thanh toán giữa các khách hàng mở tài khoản tại một chi nhánh ngân hàng hoặc kho bạc. Nếu khác chi nhánh phải trong cùng một hệ thống. Nếu khác hệ thống phải có quan hệ thanh toán bù trừ.

Bên thụ hưởng sau khi chuyển giao hàng hóa, cung ứng dịch vụ, phải lập giấy ủy nhiệm thu theo mẫu in sẵn của ngân hàng kèm theo hóa đơn, vận đơn gửi đến ngân hàng hoặc kho bạc để thu hộ tiền.

Ngân hàng hoặc Kho bạc phải tất toán ngay lệnh thu tiền này trong một ngày làm việc.

Thanh toán không dùng tiền mặt

Theo nghĩa hẹp: Thanh toán không dùng tiền mặt là việc chi trả tiền hàng, dịch vụ trong nền kinh tế quốc dân được thực hiện bằng cách trích chuyển tài khoản trong hệ thống tín dụng hoặc bằng cách bù trừ công nợ mà không sử dụng đến tiền mặt.

Theo nghĩa rộng: Thanh toán không dùng tiền mặt là một hình thức thanh toán trong nền kinh tế quốc dân, là quan hệ chi trả phát sinh giữa khách nợ với chủ nợ nhằm thanh toán các khoản tiền về hàng hóa và dịch vụ thông qua các trung gian thanh toán.

Thanh toán nợ

Thanh toán nợ là việc thanh toán lãi suất, lệ phí, tiền hoa hồng và nợ gốc đến hạn theo hợp đồng.

Thanh toán ủy nhiệm chi

Thanh toán ủy nhiệm chi là thanh toán theo lệnh chi tiền của chủ tài khoản (được lập theo mẫu in sẵn của ngân hàng và kho bạc) yêu cầu ngân hàng và kho bạc (nơi mở tài khoản tiền gửi) trích tài khoản của mình để trả cho người thụ hưởng.

Ủy nhiệm chi dùng để thanh toán tiền hàng, dịch vụ hoặc chuyển tiền trong hệ thống ngân hàng hoặc kho bạc.

Đặc thù của hình thức này là do bên chủ tài khoản tự phát hành và trực tiếp nộp vào ngân hàng hoặc kho bạc yêu cầu phục vụ mình. Ngân hàng hoặc kho bạc dựa trên lệnh chi đó trích tài khoản người mua chuyển sang tài khoản người bán.

Ngân hàng, kho bạc bên trả tiền phải hoàn tất lệnh chi đó trong thời hạn một ngày làm việc.

Thanh toán vãng lai

Thanh toán vãng lai là việc thực hiện thu-chi các giao dịch vãng lai.

Thanh tra thương mại

Thanh tra thương mại là thanh tra chuyên ngành thương mại.

Tổ chức, nhiệm vụ, quyền hạn của Thanh tra chuyên ngành về thương mại do Chính phủ quy định.

Nội dung hoạt động của Thanh tra thương mại gồm:

a. Kiểm tra việc đăng ký kinh doanh;

b. Kiểm tra việc chấp hành pháp luật về thương mại;

c. Phát hiện, ngăn chặn và xử lý theo thẩm quyền, kiến nghị cơ quan Nhà nước có thẩm quyền xử lý vi phạm pháp luật về thương mại;

d. Kiến nghị các biện pháp bảo đảm việc thi hành pháp luật về thương mại và hoàn thiện pháp luật về thương mại.

Đ. Đối tượng của thanh tra thương mại là hoạt động thương mại của thương nhân.

Thành viên hợp danh

Thành viên hợp danh là thành viên chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của mình về các nghĩa vụ của công ty hợp danh.

Thành viên sáng lập

Thành viên sáng lập là người tham gia thông qua Điều lệ đầu tiên của công ty, "Cổ đông sáng lập" là thành viên sáng lập công ty cổ phần.

Thành viên sáng lập (công ty)

Thành viên sáng lập là người góp vốn, tham gia xây dựng, thông qua và ký tên vào bản Điều lệ đầu tiên của công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty hợp danh.

Thẻ ghi nợ

Thẻ ghi nợ là một loại thẻ thanh toán, áp dụng đối với khách hàng có quan hệ tín dụng, thanh toán thường xuyên và có tín nhiệm đối với ngân hàng do Giám đốc ngân hàng nơi phát hành thẻ xem xét quyết định.

Thẻ ghi nợ không phải ký quỹ trước. Mỗi thẻ có ghi nhận hạn mức tối đa do ngân hàng nơi phát hành thẻ quy định, khách hàng chỉ thanh toán bằng số tiền ký quỹ ghi trong thẻ đã lưu ký.

Thẻ ký quỹ thanh toán

Thẻ ký quỹ thanh toán là một loại thẻ thanh toán, áp dụng rộng rãi cho khách hàng. Muốn sử dụng loại thẻ này khách hàng phải lưu ký tiền vào một tài khoản riêng ở ngân hàng và được sử dụng thẻ có giá trị thanh toán bằng số tiền ký quỹ ghi trong thẻ đã lưu ký.

Thẻ tiết kiệm

Thẻ tiết kiệm là chứng chỉ xác nhận quyền sở hữu của chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm, hoặc đồng chủ sở hữu tiền gửi tiết kiệm về khoản tiền đã gửi tại tổ chức nhận tiền gửi tiết kiệm.

Thẻ tín dụng

Thẻ tín dụng là một loại thẻ thanh toán được áp dụng đối với khách hàng có đủ điều kiện được ngân hàng đồng ý cho vay tiền. Khách hàng chỉ được phép thanh toán số tiền trong phạm vi hạn mức tín dụng đã được ngân hàng chấp thuận bằng văn bản.

Thi công xây dựng

Thi công xây dựng là việc thực hiện công tác xây dựng và lắp đặt các thiết bị, dây chuyền công nghệ trong công trình để đưa công trình vào vận hành, khai thác, sử dụng theo thiết kế.

Thi công xây lắp công trình

Thi công xây lắp công trình bao gồm xây dựng và lắp đặt thiết bị các công trình xây dựng mới; cải tạo, trùng tu, bảo trì các công trình xây dựng.

Thiết bị mạng

Thiết bị mạng là thiết bị viễn thông được lắp đặt trên mạng viễn thông, bao gồm thiết bị truyền dẫn, thiết bị chuyển mạch và các thiết bị xử lý thông tin khác.

Thiết bị đầu cuối

Thiết bị đầu cuối là thiết bị viễn thông được đấu nối trực tiếp hoặc gián tiếp đến điểm kết cuối của mạng viễn thông để gửi, xử lý và nhận các thông tin dưới dạng ký hiệu, tín hiệu, số liệu, chữ viết, âm thanh, hình ảnh qua mạng viễn thông.

Thiết bị số

Thiết bị số là thiết bị điện tử, máy tính, viễn thông, truyền dẫn, thu phát sóng vô tuyến điện và thiết bị tích hợp khác được sử dụng để sản xuất, truyền đưa, thu thập, xử lý, lưu trữ và trao đổi thông tin số.

Thiết bị viễn thông

Thiết bị viễn thông là các phương tiện kỹ thuật, bao gồm cả phần cứng và phần mềm dùng để thiết lập mạng viễn thông, cung cấp và sử dụng dịch vụ viễn thông.

Thiết bị vô tuyến điện

Thiết bị vô tuyến điện bao gồm thiết bị thu, phát, thu-phát sóng vô tuyến điện dùng trong các nghiệp vụ vô tuyến điện.

Thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước

Thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước là tình trạnh ngành sản xuất đó suy giảm một cách đáng kể về sản lượng, mức tiêu thụ trong nước, lợi nhuận sản xuất, tốc độ phát triển sản xuất; gia tăng mức tồn đọng hàng hóa; ảnh hưởng xấu đến việc làm, mức tiền lương, đầu tư và các chỉ tiêu khác của ngành sản xuất trong nước sản xuất hàng hóa đó.

Thiết kế bản vẽ thi công (thiết kế chi tiết)

Thiết kế bản vẽ thi công (thiết kế chi tiết) là các tài liệu thể hiện bằng bản vẽ được lập trên cơ sở thiết kế kỹ thuật đã được duyệt. Hồ sơ thiết kế bản vẽ thi công phải thể hiện được các chi tiết kiến trúc, kết cấu, hệ thống kỹ thuật công trình (cấp điện, cấp nước, cấp hơi, điều hòa không khí ...) và công nghệ để doanh nghiệp xây dựng thực hiện thi công.

Thiết kế kỹ thuật (thiết kế triển khai)

Thiết kế kỹ thuật (thiết kế triển khai) là các tài liệu thể hiện bằng thuyết minh và bản vẽ được triển khai trên cơ sở thiết kế sơ bộ được duyệt cùng báo cáo nghiên cứu khả thi. Hồ sơ thiết kế kỹ thuật phải bảo đảm đủ điều kiện để lập tổng dự toán, hồ sơ mời thầu và lập bản vẽ thi công.

Thiết kế sơ bộ

Thiết kế sơ bộ là các tài liệu thể hiện bằng thuyết minh và bản vẽ về quy hoạch, kiến trúc, kết cấu, bố trí hệ thống kỹ thuật và công nghệ, cụ thể hóa các yếu tố đã nêu trong nội dung chủ yếu của báo cáo nghiên cứu khả thi. Thiết kế sơ bộ được phê duyệt cùng báo cáo nghiên cứu khả thi là căn cứ để lập, thẩm định và xét duyệt thiết kế kỹ thuật hoặc thiết kế kỹ thuật thi công.

Thị phần của doanh nghiệp đối với một loại hàng hóa, dịch vụ nhất định

Thị phần của doanh nghiệp đối với một loại hàng hóa, dịch vụ nhất định là tỷ lệ phần trăm giữa doanh thu bán ra của doanh nghiệp này, với tổng doanh thu của tất cả các doanh nghiệp kinh doanh loại hàng hóa, dịch vụ đó trên thị trường liên quan, hoặc tỷ lệ phần trăm giữa doanh số mua vào của doanh nghiệp này, với tổng doanh số mua vào của tất cả các doanh nghiệp kinh doanh loại hàng hóa, dịch vụ đó trên thị trường liên quan theo tháng, quý, năm.

Thị phần kết hợp

Thị phần kết hợp là tổng thị phần trên thị trường liên quan của các doanh nghiệp tham gia vào thỏa thuận hạn chế cạnh tranh hoặc tập trung kinh tế.

Thư rác

Thư rác là thư điện tử, tin nhắn được gửi đến người nhận mà người nhận đó không mong muốn, hoặc không có trách nhiệm phải tiếp nhận theo quy định của pháp luật.

Thị trường

Thị trường là nơi gặp nhau của cả người bán và người mua các hàng hóa và dịch vụ, là sự biểu hiện thu gọn của quá trình thông qua đó tất cả các quyết định của gia đình về tiêu dùng mặt hàng nào, các quyết định của các công ty về sản xuất cái gì, sản xuất thế nào và các quyết định của công dân về làm việc cho ai và bao lâu đều được xác định bằng sự điều chỉnh giá cả.

Thị trường giao dịch chứng khoán

Thị trường giao dịch chứng khoán là địa điểm hoặc hình thức trao đổi thông tin để tập hợp lệnh mua, bán và giao dịch chứng khoán.

Thị trường hối đoái

Thị trường hối đoái là thị trường vốn ngoại tệ, là nơi cung cấp và thỏa mãn nhu cầu về ngoại tệ của các chủ thể kinh tế.

Trên thị trường hối đoái thường xảy ra hai loại giao dịch.

- Giao dịch mua – bán ngoại tệ.

- Giao dịch vay – cho vay ngoại tệ.

Các giao dịch nói trên phát sinh và được giải quyết thỏa đáng trên thị trường hối đoái, dưới sự tác động của quy luật giá trị, quy luật về cung cầu ngoại tệ ... ở đó vai trò điều tiết của Chính phủ được thực hiện thông qua các hoạt động của Ngân hàng Trung ương (Ngân hàng Nhà nước) khi nó trực tiếp tham gia vào thị trường hối đoái và dự trữ ngoại hối để can thiệp vào thị trường hối đoái khi cần thiết, nhằm ổn định thị trường trong nước, ổn định sức mua của đồng tiền nội địa.

Thị trường liên quan

Thị trường liên quan bao gồm thị trường sản phẩm liên quan và thị trường địa lý liên quan.

Thị trường địa lý liên quan

Thị trường địa lý liên quan là một khu vực địa lý cụ thể trong đó có những hàng hóa, dịch vụ có thể thay thế cho nhau, với các điều kiện cạnh tranh tương tự và có sự khác biệt đáng kể với các khu vực lân cận.

Thị trường sản phẩm liên quan

Thị trường sản phẩm liên quan là thị trường của hàng hóa, dịch vụ có thể thay thế cho nhau về đặc tính, mục đích sử dụng và giá cả.

Thị trường tài chính

Thị trường tài chính được hiểu là thị trường trao đổi, lưu thông các nguồn tài chính (nguồn vốn tiền tệ) giữa các chủ thể kinh tế với sự định hướng của Nhà nước, nhằm thỏa mãn những lợi ích kinh tế trong sản xuất và tiêu dùng.

Thị trường tiền tệ

Thị trường tiền tệ là thị trường vốn ngắn hạn, nơi mua, bán ngắn

hạn các giấy tờ có giá, bao gồm tín phiếu kho bạc, tín phiếu Ngân hàng Nhà nước, chứng chỉ tiền gửi và các giấy tờ có giá khác.

Thị trường tự do

Thị trường tự do là thị trường không có sự can thiệp của Nhà nước.

Thông tin nội bộ

Thông tin nội bộ là thông tin liên quan đến công ty đại chúng hoặc quỹ đại chúng chưa được công bố mà nếu được công bố, có thể ảnh hưởng lớn đến giá chứng khoán của công ty đại chúng hoặc quỹ đại chúng.

Thông tin số

Thông tin số là thông tin được tạo lập bằng phương pháp dùng tín hiệu số.

Thói quen trong hoạt động thương mại

Thói quen trong hoạt động thương mại là quy tắc xử sự có nội dung rõ ràng được hình thành và lặp lại nhiều lần trong một thời gian dài giữa các bên, được các bên mặc nhiên thừa nhận để xác định quyền và nghĩa vụ của các bên trong hợp đồng thương mại.

Thực hiện các khoản chi

Thực hiện các khoản chi là giải quyết quan hệ giữa cơ quan tài chính và những chủ thể được cấp phát kinh phí đối với nhiệm vụ của chủ thể, đánh giá đúng khoản kinh phí cần phải chi trong từng thời điểm và ra lệnh trả tiền cho chủ thể tiếp nhận kinh phí.

Thực hiện các khoản thu

Thực hiện các khoản thu là quá trình thực hiện các khoản thu là thuế hoặc không phải thuế, tuy nhiên các khoản thu về thuế là nguồn thu ngân sách chủ yếu.

Thương nhân

Thương nhân gồm cá nhân, pháp nhân, tổ hợp tác, hộ gia đình có đăng ký kinh doanh hoạt động thương mại một cách độc lập, thường xuyên.

Cá nhân từ đủ 18 tuổi trở lên có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, pháp nhân, tổ hợp tác, hộ gia đình có đủ điều kiện để kinh doanh thương mại theo quy định của pháp luật nếu có yêu cầu hoạt động thương mại thì được cơ quan nhà nước có thẩm quyền cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh và trở thành thương nhân.

Những người sau đây không được công nhận là thương nhân:

a. Người không có năng lực hành vi dân sự đầy đủ, người mất năng lực hành vi dân sự, người bị hạn chế năng lực hành vi dân sự;

b. Người đang bị truy cứu trách nhiệm hình sự, người đang phải chấp hành hình phạt tù;

c. Người đang trong thời gian bị Tòa án tước quyền hành nghề, vi phạm các tội buôn lậu, đầu cơ, buôn bán hàng cấm, làm hàng giả, kinh doanh trái phép, trốn thuế, lừa dối khách hàng và các tội khác theo quy định của pháp luật.

Thương nhân kinh doanh Siêu thị hoặc Trung tâm thương mại

Thương nhân kinh doanh Siêu thị hoặc Trung tâm thương mại là thương nhân tổ chức quản lý, điều hành hoạt động của Siêu thị hoặc Trung tâm thương mại.

Thương phiếu

Thương phiếu là chứng chỉ ghi nhận sự cam kết thanh toán vô điều kiện một số tiền xác định trong một thời gian nhất định.

Thương phiếu gồm hối phiếu và lệnh phiếu.

Thương thảo hoàn thiện hợp đồng

Thương thảo hoàn thiện hợp đồng là quá trình tiếp tục thương thảo hoàn chỉnh nội dung chi tiết của hợp đồng với nhà thầu trúng thầu để ký kết.

Thức ăn thủy sản

Thức ăn thủy sản là tên gọi tắt thường dùng, tên đầy đủ là thức ăn dùng cho động vật thủy sản.

Thỏa thuận cho vay lại

Thỏa thuận cho vay lại bao gồm các Hợp đồng cho vay lại hoặc các Hiệp định phụ cho vay lại giữa cơ quan, tổ chức được Chính phủ giao nhiệm vụ thực hiện việc cho vay lại nguồn vốn vay nước ngoài của Chính phủ với các tổ chức, đơn vị trong nước sử dụng nguồn vốn trên. Các điều kiện vay trả của các Thỏa thuận cho vay lại có thể khác với các điều kiện vay trả của Hiệp định vay ký với Bên cho vay nước ngoài.

Thỏa thuận trọng tài

Thỏa thuận trọng tài là thỏa thuận giữa các bên cam kết giải quyết bằng trọng tài các vụ tranh chấp có thể phát sinh hoặc đã phát sinh trong hoạt động thương mại.

Thông điệp dữ liệu

Thông điệp dữ liệu là thông tin được tạo ra, gửi đi, nhận và lưu giữ bằng phương tiện điện tử.

Thời hạn ân hạn

Thời hạn ân hạn là khoảng thời gian chưa phải trả nợ gốc, từ khi khởi công xây dựng công trình hoặc mua sắm thiết bị đến khi hoàn thành đưa vào sản xuất kinh doanh.

Thời hạn cho thuê (tài chính)

Thời hạn cho thuê là thời gian bên thuê sử dụng tài sản thuê và trả tiền thuê, được bên thuê và bên cho thuê thỏa thuận trong hợp đồng.

Thời hạn cho vay

Thời hạn cho vay là khoảng thời gian từ khi nhận khoản vay đầu tiên đến thời điểm trả hết nợ vay theo hợp đồng tín dụng.

Thời hạn chuyển đổi trái phiếu

Thời hạn chuyển đổi trái phiếu là khoảng thời gian kể từ khi tổ chức phát hành bắt đầu thực hiện việc chuyển đổi trái phiếu đến khi kết thúc việc chuyển đổi trái phiếu.

Thời hạn khiếu nại

Thời hạn khiếu nại là thời hạn mà bên có quyền lợi bị vi phạm có quyền khiếu nại đối với bên vi phạm. Quá thời hạn khiếu nại, bên có quyền lợi bị vi phạm mất quyền khởi kiện tại Trọng tài, Tòa án có thẩm quyền.

Thời hạn khiếu nại do các bên thỏa thuận trong hợp đồng; trong trường hợp không có thỏa thuận thì thời hạn khiếu nại được quy định như sau:

a. Ba tháng kể từ ngày giao hàng đối với khiếu nại về số lượng hàng hóa;

b. Sáu tháng kể từ ngày giao hàng đối với khiếu nại về qui cách, chất lượng hàng hóa; trong trường hợp hàng hóa có bảo hành thì thời hạn khiếu nại là ba tháng kể từ ngày hết thời hạn bảo hành;

c. Ba tháng kể từ khi bên vi phạm phải hoàn thành nghĩa vụ theo hợp đồng đối với khiếu nại về các hành vi thương mại khác (trừ trường hợp Luật thương mại có quy định khác).

Thời hạn sử dụng sản phẩm

Thời hạn sử dụng sản phẩm là ngày, tháng, năm ấn định mà qua mốc thời gian đó thì sản phẩm không còn giá trị sử dụng nữa.

Thời hạn trả nợ

Thời hạn trả nợ là thời gian từ khi dự án kết thúc thời hạn ân hạn cho đến khi trả hết nợ vay theo hợp đồng tín dụng.

Thời hạn xuất trình

Thời hạn xuất trình là khoảng thời gian tính từ ngày ký phát ghi trên séc đến hết ngày mà tờ séc được thanh toán không điều kiện khi xuất trình.

Thời lượng quảng cáo

Thời lượng quảng cáo là lượng thời gian phát sóng quảng cáo trên Đài phát thanh, Đài truyền hình; lượng thời gian quảng cáo trong chương trình phim, băng hình, đĩa hình, băng âm thanh, đĩa âm thanh hoặc trong chương trình hoạt động văn hóa, thể thao.

Thời điểm xác định cá nhân, tổ chức có hành vi trốn thuế để xử phạt vi phạm hành chính

Thời điểm xác định cá nhân, tổ chức có hành vi trốn thuế để xử phạt vi phạm hành chính là thời điểm cá nhân, tổ chức đã hoàn thành việc kê khai số thuế phải nộp theo quy định của pháp luật về thuế hoặc thời điểm cơ quan có thẩm quyền ra quyết định hoàn thuế, miễn thuế, giảm thuế theo hồ sơ đề nghị của cá nhân, tổ chức đó.

Thu ngân sách Nhà nước

Thu ngân sách Nhà nước bao gồm các khoản thu từ thuế, phí, lệ phí; các khoản thu từ hoạt động kinh tế của Nhà nước; các khoản đóng góp của các tổ chức và cá nhân; các khoản viện trợ; các khoản thu khác theo qui định của pháp luật; các khoản do Nhà nước vay để bù đắp bội chi được đưa vào cân đối ngân sách Nhà nước.

Thu nhập không thường xuyên

Thu nhập không thường xuyên là khoản thu nhập không ổn định, lúc có lúc không, phát sinh đột xuất nhất thời.

Thu nhập không thường xuyên gồm: Thu nhập về tiền thưởng, tiền trúng thưởng xổ số, thu nhập về chuyển giao công nghệ, thiết kế kỹ thuật ...

Thu nhập thường xuyên

Thu nhập thường xuyên là khoản thu nhập được lập đi lập lại thường xuyên đều đặn và có tính ổn định trong một thời gian dài nhất định.

Thu nhập thường xuyên gồm: Tiền lương, tiền công, tiền phụ cấp.

Thu sử dụng vốn ngân sách Nhà nước cấp

Thu sử dụng vốn ngân sách Nhà nước cấp là khoản thu vào yếu tố sản xuất kinh doanh tính trên số vốn ngân sách cấp và vốn có từ nguồn gốc ngân sách bao gồm cả vốn cố định và vốn lưu động.

Nguồn thu này áp dụng thu cho đối tượng là các xí nghiệp quốc doanh hạch toán kinh tế độc lập, các đơn vị hạch toán kinh tế toàn ngành, các tổng công ty, công ty hợp doanh, xí nghiệp liên doanh, công ty xổ số, công ty bảo hiểm, các ngân hàng kinh doanh, các cửa hàng kinh doanh vàng bạc, các đơn vị làm kinh tế thuộc lực lượng vũ trang, các hội quần chúng, các đoàn thể, các cơ quan hành chính sự nghiệp.

Thuế

Thuế là khoản thu của Nhà nước mang tính chất pháp luật mà Nhà nước buộc các tổ chức kinh tế và mọi người dân (có nghĩa vụ) phải nộp vào ngân sách Nhà nước.

Khoản thu về thuế không mang tính chất hoàn trả trực tiếp, ngang giá.

Thuế chống bán phá giá

Thuế chống bán phá giá là thuế nhập khẩu bổ sung được áp dụng trong trường hợp hàng hóa bị bán phá giá nhập khẩu vào Việt Nam gây ra, hoặc đe dọa gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước.

Thuế chống trợ cấp

Thuế chống trợ cấp là thuế nhập khẩu bổ sung được áp dụng trong trường hợp hàng hóa được trợ cấp nhập khẩu vào Việt Nam, gây ra hoặc đe dọa gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước.

Thuế chuyển quyền sử dụng đất

Thuế chuyển quyền sử dụng đất là loại thuế thu vào thu nhập của tổ chức, cá nhân có quyền sử dụng đất (bao gồm cả đất có nhà và vật kiến trúc trên đó), qua mỗi lần chuyển quyền sử dụng đất theo qui định của pháp luật.

Thuế doanh thu

Thuế doanh thu là loại thuế thu vào doanh thu của hoạt động kinh doanh công thương nghiệp và dịch vụ, thu qua mỗi lần phát sinh doanh thu bán hàng.

Thuế giá trị gia tăng

Thuế giá trị gia tăng là một loại thuế gián thu đánh vào sự tiêu dùng hàng hóa, dịch vụ.

Về bản chất thì thuế giá trị gia tăng do các nhà sản xuất kinh doanh và cung cấp dịch vụ nộp hộ cho người tiêu dùng thông qua việc cộng thuế này vào giá bán hàng hóa, dịch vụ mà người tiêu dùng phải trả.

Được gọi là thuế giá trị gia tăng vì thuế chỉ thu trên phần giá trị tăng thêm qua mỗi khâu của quá trình sản xuất kinh doanh, và tổng số thuế thu được ở các khâu chính bằng với số thuế tính trên giá bán cho người tiêu dùng cuối cùng.

Thuế gián thu

Thuế gián thu là loại thuế thu vào người tiêu dùng thông qua giá cả hàng hóa dịch vụ, ở đây người nộp thuế không phải là người chịu thuế mà chỉ là người đứng ra nộp thay cho khách hàng, hoặc tiêu dùng (như thuế giá trị gia tăng).

Thuế lợi tức

Thuế lợi tức là loại thuế thu vào lợi tức chịu thuế của hoạt động kinh doanh.

Lợi tức chịu thuế = Doanh thu – Chi phí hợp lệ, hợp lý – thuế (trừ thuế lợi tức) + lợi tức khác.

Thuế môn bài

Thuế môn bài là loại thuế thu có tính chất lệ phí thu hàng năm vào các cơ sở hoạt động kinh doanh công thương nghiệp và dịch vụ thuộc các thành phần kinh tế.

Thuế nhà đất

Thuế nhà đất là loại thuế thu đối với nhà, đất ở và đã xây dựng công trình.

Thuế sát sinh

Thuế sát sinh là loại thuế thu có tính chất lệ phí thu vào các hoạt động dịch vụ giết mổ động vật như: Trâu, bò, lợn.

Thuế sử dụng đất nông nghiệp

Thuế sử dụng đất nông nghiệp là loại thuế thu vào việc sử dụng đất vào mục đích sản xuất nông nghiệp.

Thuế tài nguyên

Thuế tài nguyên là loại thuế thu vào các hoạt động khai thác tài nguyên.

Thuế tiêu thụ đặc biệt

Thuế tiêu thụ đặc biệt là loại thuế thu vào một số sản phẩm không thật cần thiết cho đời sống nhân dân (như rượu, bia, thuốc lá ...).

Thuế thu nhập cá nhân

Thuế thu nhập là loại thuế thu vào một số thu nhập cao của cá nhân.

Các khoản thu nhập chịu thuế bao gồm: Thu nhập thường xuyên và thu nhập không thường xuyên, như tiền lương, tiền công, tiền phụ cấp, tiền thưởng, thu nhập về chuyển giao công nghệ, thiết kế kỹ thuật, thiết kế công nghệ, thiết kế xây dựng và dịch vụ khác, trúng thưởng xổ số, thu nhập do người nước ngoài gửi về và thu nhập cao khác.

Các khoản thu nhập sau không phải chịu thuế: Phụ cấp làm đêm, phụ cấp độc hại và nguy hiểm, phụ cấp thu hút, các khoản phụ cấp chức vụ, tiền công tác phí; tiền thưởng về cải tiến kỹ thuật, sáng chế, phát minh, các giải thưởng quốc gia, quốc tế, tiền thưởng kèm theo các danh hiệu Nhà nước phong tặng, tiền thưởng chế độ đãi ngộ khác từ nguồn ngân sách, tiền trợ cấp xã hội, bồi thường, bảo hiểm, trợ cấp thôi việc ..., thu nhập phát sinh tại Việt Nam của người nước ngoài được coi là không cư trú tại Việt Namdưới 30 ngày.

Thuế thu nhập doanh nghiệp

Thuế thu nhập doanh nghiệp là loại thuế trực thu đánh vào phần thu nhập sau khi trừ các chi phí liên quan đến thu nhập của cơ sở sản xuất kinh doanh, dịch vụ.

Đối tượng chịu thuế thu nhập doanh nghiệp là thu nhập chịu thuế gồm: Thu nhập từ hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ và thu nhập khác, kể cả thu nhập từ hoạt động sản xuất, dịch vụ ở nước ngoài.

Thuế trực thu

Thuế trực thu là loại thuế thu trực tiếp vào người nộp thuế, tức là người có thu nhập chịu thuế (như thuế thu nhập).

Thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu

Thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu là loại thuế thu vào các mặt hàng được phép xuất khẩu, nhập khẩu qua biên giới Việt Nam.

Thù lao đại lý

Thù lao đại lý là khoản tiền do bên giao đại lý trả cho bên đại lý dưới hình thức hoa hồng hoặc chênh lệch giá.

Mức thù lao đại lý do các bên thỏa thuận trong hợp đồng đại lý.

Thủ tục hải quan

Thủ tục hải quan là các công việc mà người làm thủ tục hải quan và nhân viên hải quan phải thực hiện theo quy định của pháp luật, đối với đối tượng làm thủ tục hải quan khi xuất khẩu, nhập khẩu, xuất cảnh, nhập cảnh hoặc quá cảnh.

Thương nhân

1. Thương nhân bao gồm tổ chức kinh tế được thành lập hợp pháp, cá nhân hoạt động thương mại một cách độc lập, thường xuyên và có đăng ký kinh doanh.

2. Thương nhân có quyền hoạt động thương mại trong các ngành nghề, tại các địa bàn, dưới các hình thức và theo các phương thức mà pháp luật không cấm.

3. Quyền hoạt động thương mại hợp pháp của thương nhân được Nhà nước bảo hộ.

4. Nhà nước thực hiện độc quyền Nhà nước có thời hạn về hoạt động thương mại đối với một số hàng hóa, dịch vụ hoặc tại một số địa bàn để bảo đảm lợi ích quốc gia. Chính phủ quy định cụ thể danh mục hàng hóa, dịch vụ, địa bàn độc quyền Nhà nước.

Thương nhân kinh doanh dịch vụ logistics

Thương nhân kinh doanh dịch vụ logistics là doanh nghiệp có đủ điều kiện kinh doanh dịch vụ logistics theo quy định của pháp luật.

Thương nhân nước ngoài hoạt động thương mại tại Việt Nam

1. Thương nhân nước ngoài là thương nhân được thành lập, đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật nước ngoài hoặc được pháp luật nước ngoài công nhận.

2. Thương nhân nước ngoài được đặt Văn phòng đại diện, Chi nhánh tại Việt Nam; thành lập tại Việt Nam doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài theo các hình thức do pháp luật Việt Nam quy định.

3. Văn phòng đại diện, Chi nhánh của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam có các quyền và nghĩa vụ theo quy định của pháp luật Việt Nam. Thương nhân nước ngoài phải chịu trách nhiệm trước pháp luật Việt Nam về toàn bộ hoạt động của Văn phòng đại diện, Chi nhánh của mình tại Việt Nam.

4. Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài được thương nhân nước ngoài thành lập tại Việt Nam, theo quy định của pháp luật Việt Nam hoặc điều ước quốc tế mà Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên, thì được coi là thương nhân Việt Nam.

Trang thông tin điện tử (Website)

Trang thông tin điện tử (Website) là trang thông tin hoặc một tập hợp trang thông tin trên môi trường mạng phục vụ cho việc cung cấp, trao đổi thông tin.

Tranh chấp có yếu tố nước ngoài

Tranh chấp có yếu tố nước ngoài là tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại mà một bên hoặc các bên là người nước ngoài, pháp nhân nước ngoài tham gia hoặc căn cứ để xác lập, thay đổi, chấm dứt quan hệ có tranh chấp phát sinh ở nước ngoài, hoặc tài sản liên quan đến tranh chấp đó ở nước ngoài.

Tranh chấp thương mại

Tranh chấp thương mại là tranh chấp phát sinh do việc không thực hiện hoặc thực hiện không đúng hợp đồng trong hoạt động thương mại.

Tranh chấp thương mại trước hết phải được giải quyết thông qua thương lượng giữa các bên.

Các bên tranh chấp có thể thỏa thuận chọn một cơ quan, tổ chức hoặc cá nhân làm trung gian hòa giải.

Trong trường hợp thương lượng hoặc hòa giải không đạt kết quả thì tranh chấp thương mại được giải quyết tại Trọng tài hoặc Tòa án.

Trao đổi hàng hóa hoặc dịch vụ

Trao đổi hàng hóa hoặc dịch vụ là việc dùng hàng hóa hoặc dịch vụ để thanh toán thay tiền.

Trách nhiệm vật chất do vi phạm hợp đồng kinh tế

Trách nhiệm vật chất là việc bên gây thiệt hại do vi phạm hợp đồng kinh tế phải gánh chịu những hậu quả vật chất bất lợi do hành

vi vi phạm của mình gây ra.

Trái phiếu

Trái phiếu là loại chứng khoán xác nhận quyền và lợi ích hợp pháp của người sở hữu đối với một phần vốn nợ của tổ chức phát hành.

Trái phiếu có bảo đảm

Trái phiếu có bảo đảm là loại trái phiếu được bảo đảm thanh toán toàn bộ hoặc một phần gốc, lãi khi đến hạn, bằng tài sản của tổ chức phát hành hoặc bên thứ ba, hoặc bảo lãnh thanh toán của tổ chức tài chính, tín dụng.

Trái phiếu chuyển đổi

Trái phiếu chuyển đổi là loại trái phiếu có thể chuyển đổi thành cổ phiếu phổ thông của cùng một tổ chức phát hành theo các điều kiện đã được xác định trong phương án phát hành.

Trái phiếu doanh nghiệp

Trái phiếu doanh nghiệp (sau đây gọi tắt là trái phiếu) là một loại chứng khoán nợ do doanh nghiệp phát hành, xác nhận nghĩa vụ trả cả gốc và lãi của doanh nghiệp phát hành đối với người sở hữu trái phiếu.

Trái phiếu không có bảo đảm

Trái phiếu không có bảo đảm là loại trái phiếu không được bảo đảm thanh toán toàn bộ hoặc một phần gốc, lãi bằng tài sản của tổ chức phát hành hoặc bên thứ ba, hoặc bảo lãnh thanh toán của tổ chức tài chính, tín dụng.

Trái phiếu không chuyển đổi

Trái phiếu không chuyển đổi là loại trái phiếu không có khả năng chuyển đổi thành cổ phiếu.

Triển lãm thương mại

Triển lãm thương mại là hoạt động xúc tiến thương mại thông qua việc trưng bày hàng hóa, tài liệu về hàng hóa, để giới thiệu, quảng cáo nhằm mở rộng và thúc đẩy việc tiêu thụ hàng hóa.

Trọng tài

Trọng tài là phương thức giải quyết tranh chấp phát sinh trong hoạt động thương mại được các bên thỏa thuận và được tiến hành theo trình tự, thủ tục tố tụng do Pháp luật quy định.

Trọng tài viên

Trọng tài viên là người có đủ điều kiện do pháp luật quy định, được các bên chọn hoặc Trung tâm Trọng tài, hoặc Tòa án có thẩm quyền chỉ định để giải quyết vụ tranh chấp.

Trưng bày giới thiệu hàng hóa

Trưng bày giới thiệu hàng hóa là hành vi thương mại của thương nhân dùng hàng hóa để giới thiệu, quảng cáo với khách hàng về sản phẩm, hàng hóa của mình để xúc tiến thương mại.

Trường hợp bất khả kháng

Trường hợp bất khả kháng là những trường hợp xảy ra một cách khách quan, không thể lường trước được và không thể khắc phục được mặc dù đã áp dụng mọi biện pháp cần thiết và khả năng cho phép.

Trợ cấp

Trợ cấp là sự hỗ trợ về tài chính của Chính phủ hoặc cơ quan của Chính phủ dành cho tổ chức, cá nhân khi sản xuất, xuất khẩu hàng hóa vào Việt Nam và đem lại lợi ích cho tổ chức, cá nhân đó.

Trợ cấp có tính riêng biệt

Trợ cấp có tính riêng biệt là trợ cấp chỉ áp dụng riêng cho tổ chức, cá nhân hoặc ngành sản xuất nhất định hoặc trợ cấp chỉ áp dụng cho tổ chức, cá nhân hoặc ngành sản xuất trong khu vực địa lý nhất định của nước hoặc vùng lãnh thổ bị điều tra áp dụng biện pháp chống trợ cấp.

Trụ sở chính của doanh nghiệp

Trụ sở chính của doanh nghiệp là địa điểm liên lạc, giao dịch của doanh nghiệp; phải ở trên lãnh thổ của Việt Nam, có địa chỉ được xác định gồm số nhà, tên phố (ngõ phố) hoặc tên xã, phường, thị trấn, huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, số điện thoại, số Fax và thư điện tử nếu có.

Trụ sở doanh nghiệp

Trụ sở doanh nghiệp là nơi giao dịch, điều hành doanh nghiệp, nơi chỉ đạo doanh nghiệp về tài chính và hành chính.

Trung tâm dịch vụ việc làm

Trung tâm dịch vụ việc làm là đơn vị sự nghiệp có thu thuộc lĩnh vực hoạt động xã hội, do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền hoặc các tổ chức đoàn thể, hội quần chúng thành lập. Trung tâm dịch vụ việc làm

là một tổ chức có tư cách pháp nhân, có con dấu, được mở tài khoản tại ngân hàng, kho bạc.

Trung tâm dịch vụ việc làm có chức năng tổ chức thực hiện các hoạt động dịch vụ việc làm, dạy nghề theo quy định của Bộ luật lao động.

Trung tâm thanh toán bù trừ séc

Trung tâm thanh toán bù trừ séc là Ngân hàng Nhà nước hoặc tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán được Ngân hàng Nhà nước cấp phép để tổ chức, chủ trì việc trao đổi, thanh toán bù trừ séc và quyết toán séc cho các tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán là thành viên.

Trung tâm thương mại

Trung tâm thương mại là loại hình tổ chức kinh doanh thương mại hiện đại, đa chức năng bao gồm tổ hợp các loại hình cửa hàng, cơ sở hoạt động dịch vụ: hội trường, phòng họp, văn phòng cho thuê ... được bố trí tập trung, liên hoàn trong một hoặc một số kiến trúc liền kề; đáp ứng các tiêu chuẩn về diện tích kinh doanh, trang bị, kỹ thuật và trình độ quản lý, tổ chức kinh doanh; có các phương thức phục vụ văn minh, thuận tiện đáp ứng nhu cầu phát triển hoạt động kinh doanh của thương nhân và thỏa mãn nhu cầu về hàng hóa, dịch vụ của khách hàng.

Truy đòi séc

Truy đòi séc là việc người thụ hưởng thực hiện các thủ tục để đòi số tiền ghi trên séc nếu tờ séc đã được xuất trình trong thời hạn xuất trình nhưng bị từ chối thanh toán.

Trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ

Trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ là hoạt động xúc tiến thương mại của thương nhân dùng hàng hoá, dịch vụ và tài liệu về hàng hoá, dịch vụ để giới thiệu với khách hàng về hàng hoá, dịch vụ đó.

Trường hợp khẩn cấp

1. Trường hợp khẩn cấp là trường hợp xảy ra hiện tượng rối loạn thị trường hàng hoá làm cho giao dịch qua Sở giao dịch hàng hóa không phản ánh được chính xác quan hệ cung cầu.

2. Trong trường hợp khẩn cấp, Bộ trưởng Bộ Thương mại có quyền thực hiện các biện pháp sau đây:

a. Tạm ngừng việc giao dịch qua Sở giao dịch hàng hoá;

b. Hạn chế các giao dịch ở một khung giá hoặc một số lượng hàng hóa nhất định;

c. Thay đổi lịch giao dịch;

d. Thay đổi Điều lệ hoạt động của Sở giao dịch hàng hoá;

đ. Các biện pháp cần thiết khác theo quy định của Chính phủ.

U

Uỷ thác mua bán hàng hóa

Uỷ thác mua bán hàng hoá là hoạt động thương mại, theo đó bên nhận uỷ thác thực hiện việc mua bán hàng hoá với danh nghĩa của mình theo những điều kiện đã thoả thuận với bên uỷ thác và được nhận thù lao uỷ thác.

Ứng dụng công nghệ thông tin

Ứng dụng công nghệ thông tin là việc sử dụng công nghệ thông tin vào các hoạt động thuộc lĩnh vực kinh tế-xã hội, đối ngoại, quốc phòng, an ninh và các hoạt động khác nhằm nâng cao năng suất, chất lượng hiệu quả của các hoạt động này.

V

Vận chuyển nội địa

Vận chuyển nội địa là việc vận chuyển hành khách, hàng hóa, vật tư, thiết bị, nguyên, nhiên vật liệu được vận chuyển bằng tầu biển giữa các cảng biển trong phạm vi lãnh thổ Việt Nam.

Vận tải đa phương thức quốc tế

Vận tải đa phương thức quốc tế (sau đây gọi tắt là vận tải đa phương thức) là việc vận chuyển hàng hóa bằng ít nhất hai phương thức vận tải khác nhau trên cơ sở một hợp đồng vận tải đa phương thức từ nơi người kinh doanh vận tải đa phương thức tiếp nhận hàng hóa ở một nước đến một địa điểm được chỉ định giao trả hàng ở một nước khác.

Văn Phòng đại diện

Văn Phòng đại diện là đơn vị phụ thuộc của doanh nghiệp, có nhiệm vụ đại diện theo ủy quyền cho lợi ích của doanh nghiệp và bảo vệ các lợi ích đó. Tổ chức và hoạt động của văn phòng đại diện tuân theo quy định của pháp luật.

Văn phòng đại diện của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam

Văn phòng đại diện của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam là đơn vị phụ thuộc của thương nhân nước ngoài, được thành lập theo pháp luật Việt Nam để xúc tiến thương mại.

Thương nhân nước ngoài chịu trách nhiệm trước pháp luật Việt Namvề hoạt động của văn phòng đại diện tại Việt Nam.

Văn phòng đại diện tổ chức tín dụng nước ngoài

Văn phòng đại diện tổ chức tín dụng nước ngoài là đơn vị phụ thuộc của tổ chức tín dụng nước ngoài, đặt tại Việt Nam, hoạt động theo Giấy phép mở văn phòng đại diện và các quy định liên quan của pháp luật Việt Nam. Văn phòng đại diện tổ chức tín dụng nước ngoài không được thực hiện các hoạt động kinh doanh tại Việt Nam.

Văn phòng điều hành (của nhà thầu)

Văn phòng điều hành là văn phòng của nhà thầu nước ngoài đăng ký hoạt động tại địa phương có công trình để thực hiện nhiệm vụ nhận thầu sau khi được cấp giấy phép thầu. Văn phòng điều hành chỉ tồn tại trong thời gian thực hiện hợp đồng và giải thể khi thanh lý hợp đồng.

Vàng tiêu chuẩn quốc tế

Vàng tiêu chuẩn quốc tế là vàng khối, vàng thỏi, vàng miếng, vàng lá có dấu kiểm định chất lượng và trọng lượng, có mác hiệu của nhà sản xuất vàng quốc tế hoặc của nhà sản xuất vàng trong nước được quốc tế công nhận.

Vay nước ngoài

Vay nước ngoài là các khoản vay ngắn, trung hoặc dài hạn (có hoặc không phải trả lãi) do Nhà nước Việt Nam, Chính phủ Việt Nam hoặc doanh nghiệp là pháp nhân Việt Nam (kể cả doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài) vay của tổ chức tài chính quốc tế, của Chính phủ, của ngân hàng nước ngoài hoặc tổ chức và cá nhân nước ngoài khác (sau đây gọi tắt là Bên cho vay nước ngoài).

Vay nước ngoài của các doanh nghiệp

Vay nước ngoài của các doanh nghiệp là các khoản vay do doanh nghiệp được thành lập và hoạt động theo luật pháp hiện hành của Việt Nam (kể cả các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài) trực tiếp ký vay với Bên cho vay nước ngoài theo phương thức tự vay, tự chịu trách nhiệm trả nợ, hoặc vay thông qua việc phát hành các trái phiếu ra nước ngoài (trái phiếu do doanh nghiệp, trái phiếu ngân hàng...).

Vay nước ngoài của các doanh nghiệp bao gồm:

- Vay bảo lãnh của Chính phủ;
- Vay bảo lãnh của ngân hàng hoặc hình thức bảo đảm khác;
- Vay không có bảo lãnh hoặc bảo đảm.

Vay nước ngoài của Chính phủ

Vay nước ngoài của Chính phủ bao gồm các khoản vay ưu đãi Hỗ trợ phát triển chính thức (ODA), vay thương mại hoặc tín dụng xuất khẩu và vay từ thị trường vốn quốc tế thông qua việc phát hành trái phiếu dưới danh nghĩa Nhà nước hoặc Chính phủ (kể cả trái phiếu

chuyển đổi nợ) ra nước ngoài.

Vay nước ngoài của Chính phủ là các khoản vay do cơ quan được ủy quyền của Nhà nước hoặc Chính phủ Việt Nam ký vay với Bên cho vay nước ngoài dưới danh nghĩa Nhà nước hoặc Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Vay nước ngoài của Việt Nam

Vay nước ngoài của Việt Namlà các khoản vay ngắn hạn (có thời hạn vay đến một năm), trung và dài hạn (có thời hạn vay trên một năm), có hoặc không phải trả lãi, do Nhà nước, Chính phủ Việt Nam và các tổ chức là người cư trú Việt Nam (sau đây gọi tắt là người vay) vay của các tổ chức tài chính quốc tế, Chính phủ các nước, các tổ chức và cá nhân là người không cư trú (sau đây gọi tắt là người cho vay nước ngoài).

Vay ngắn hạn

Vay ngắn hạn là các khoản vay có thời hạn vay đến một năm.

Vay ODA

Vay ODA là các khoản vay đạt các điều kiện về vốn ODA theo quy định tại Quy chế quản lý và sử dụng ODA của Chính phủ.

Vay thương mại nước ngoài

Vay thương mại nước ngoài là các khoản vay nước ngoài của Việt Nam không phải là vay ODA.

Vay trung hoặc dài hạn

Vay trung và dài hạn là các khoản vay có thời hạn vay trên một năm.

Vay và trả nợ nước ngoài

Vay và trả nợ nước ngoài là việc Người cư trú vay và trả nợ đối với Người không cư trú dưới mọi hình thức được hạch toán bằng ngoại tệ.

Vi phạm cơ bản

Vi phạm cơ bản là sự vi phạm hợp đồng của một bên gây thiệt hại cho bên kia đến mức làm cho bên kia không đạt được mục đích của việc giao kết hợp đồng.

Vi phạm hợp đồng

Vi phạm hợp đồng là việc một bên không thực hiện, thực hiện không đầy đủ hoặc thực hiện không đúng nghĩa vụ theo thoả thuận giữa các bên hoặc theo quy định của Luật này.

Vi rút máy tính

Vi rút máy tính là chương trình máy tính có khả năng lây lan gây ra hoạt động không bình thường cho thiết bị số hoặc sao chép, sửa đổi, xóa bỏ thông tin lưu trữ trong thiết bị số.

Vốn cố định

Vốn cố định là giá trị tài sản cố định tại thời điểm giao vốn cho doanh nghiệp bao gồm giá trị tài sản cố định đang dùng, chưa cần điều đi và chưa thanh lý hoặc vốn gửi ở Ngân hàng thuộc nguồn vốn ngân sách cấp và nguồn vốn tự bổ sung.

Vốn có quyền biểu quyết

Vốn có quyền biểu quyết là phần vốn góp hoặc cổ phần, theo đó người sở hữu có quyền biểu quyết về những vấn đề thuộc thẩm quyền quyết định của Hội đồng thành viên hoặc Đại hội đồng cổ đông.

Vốn góp tối thiểu (của hợp tác xã)

Vốn góp tối thiểu là số tiền hoặc tài sản được qui ra tiền mà xã viên bắt buộc phải góp khi gia nhập hợp tác xã.

Vốn góp tối thiểu (gia nhập hợp tác xã)

Vốn góp tối thiểu là số tiền hoặc giá trị tài sản, bao gồm cả giá trị quyền sử dụng đất, quyền sở hữu các phát minh, sáng chế, bí quyết kỹ thuật và các loại giấy tờ có giá khác được quy ra tiền mà xã viên bắt buộc phải góp khi gia nhập hợp tác xã.

Vốn lưu thông

Vốn lưu thông là vốn thuộc ngân sách cấp và nguồn vốn tự bổ sung, bao gồm cả các khoản vốn giữ hộ ngân sách và chênh lệch do được bổ sung tăng vốn theo quy định.

Vốn đầu tư

Vốn đầu tư là tiền và các tài sản hợp pháp khác để thực hiện các hoạt động đầu tư theo hình thức đầu tư trực tiếp hoặc đầu tư gián tiếp.

Vốn đầu tư được quyết toán

Vốn đầu tư được quyết toán là toàn bộ chi phí hợp pháp đã thực hiện trong quá trình đầu tư để đưa dự án vào khai thác sử dụng. Chi phí hợp pháp là chi phí theo đúng hợp đồng đã ký kết và thiết kế dự toán được phê duyệt, bảo đảm đúng quy chuẩn, định mức, đơn giá, chế độ tài chính-kế toán và những quy định hiện hành của Nhà nước có liên quan.Vay trung hoặc dài hạn là các khoản vay có thời hạn vay trên một năm.

Vốn đầu tư được quyết toán trong giới hạn tổng mức đầu tư đã duyệt hoặc đã được điều chỉnh (nếu có).

Vốn điều lệ

Vốn điều lệ là số vốn do các thành viên, cổ đông góp hoặc cam kết góp trong một thời thời hạn nhất định và được ghi vào Điều lệ công ty.

Vốn điều lệ (công ty)

Vốn điều lệ là số vốn do tất cả thành viên góp và được ghi vào Điều lệ công ty.

Vốn điều lệ (của ngân hàng)

Vốn điều lệ là số vốn góp được ghi trong Điều lệ của ngân hàng liên doanh, Điều lệ của ngân hàng 100% vốn nước ngoài.

Vốn điều lệ của hợp tác xã

Vốn điều lệ của hợp tác xã là tổng số vốn do các xã viên đóng góp và được ghi vào Điều lệ hợp tác xã.

Vốn đối ứng

Vốn đối ứng có thể là ngoại tệ (tiền đặt cọc, tiền nhập máy móc thiết bị trường hợp không được sử dụng vốn vay ...) hoặc tiền đồng Việt Nam(chi khảo sát, thiết kế, đền bù giải phóng mặt bằng, xây lắp, quản lý dự án, nộp các khoản thuế theo luật định và tiền bảo hiểm...).

Vốn đối ứng là phần vốn trong nước cần thiết mà phía Việt Nam phải chi cùng với vốn vay nước ngoài để thực hiện dự án.

Vốn đối ứng trong nước của các dự án sử dụng vốn vay nước ngoài

Vốn đối ứng trong nước của các dự án sử dụng vốn vay nước ngoài (sau đây gọi tắt là vốn đối ứng) là phần vốn trong nước cần thiết mà phía Việt Nam phải chi để thực hiện dự án cùng với vốn vay nước ngoài.

Vốn đối ứng có thể là ngoại tệ (tiền đặt cọc, tiền nhập máy móc thiết bị không được sử dụng vốn vay ...) hoặc tiền đồng Việt Nam (chi cho khảo sát, thiết kế, đền bù giải phóng mặt bằng, xây lắp, các khoản tiền thuế và bảo hiểm ...).

Vốn được cấp

Vốn được cấp là số vốn ngân hàng mẹ cấp cho chi nhánh ngân hàng nước ngoài hoạt động tại Việt Nam.

Vốn Nhà nước

Vốn Nhà nước là vốn đầu tư phát triển từ ngân sách Nhà nước, vốn tín dụng do Nhà nước bảo lãnh, vốn tín dụng đầu tư phát triển của Nhà nước và vốn đầu tư khác của Nhà nước.

Vốn Nhà nước giao cho doanh nghiệp quản lý và sử dụng

Vốn Nhà nước giao cho doanh nghiệp quản lý và sử dụng là vốn ngân sách cấp, vốn có nguồn gốc ngân sách và vốn của doanh nghiệp tự tích lũy.

Vốn pháp định (thành lập doanh nghiệp)

Vốn pháp định là mức vốn tối thiểu phải có theo quy định của pháp luật để thành lập doanh nghiệp.

Vốn pháp định của doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài

Vốn pháp định của doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài là mức vốn phải có để thành lập doanh nghiệp được ghi trong điều lệ doanh nghiệp.

Vốn tự có

Vốn tự có gồm giá trị thực có của vốn điều lệ, các quỹ dự trữ, một số tài sản "Nợ" khác của tổ chức tín dụng theo quy định của Ngân hàng Nhà nước. Vốn tự có là căn cứ để tính toán các tỷ lệ bảo đảm an toàn trong hoạt động ngân hàng.

Vụ việc cạnh tranh

Vụ việc cạnh tranh là vụ việc có dấu hiệu vi phạm quy định của Luật cạnh tranh bị cơ quan Nhà nước có thẩm quyền điều tra, xử lý theo quy định của pháp luật.

X

Xây dựng

Xây dựng bao gồm cả hoạt động khảo sát, thiết kế, xây nhà, xưởng, đường sá, cầu cống, hầm lò, bến bãi, trang trí nội thất dưới các hình thức bao thầu thi công, xây lắp hoặc bao thầu cả việc cung ứng nguyên vật liệu.

Xây lắp

Xây lắp là những công việc thuộc quá trình xây dựng và lắp đặt thiết bị các công trình, hạng mục công trình.

Xét thầu

Xét thầu là quá trình Bên mời thầu xem xét, phân tích, đánh giá xếp hạng các hồ sơ dự thầu để lựa chọn nhà thầu trúng thầu.

Xí nghiệp 100% vốn nước ngoài

Xí nghiệp 100% vốn nước ngoài là xí nghiệp do các tổ chức, cá

nhân nước ngoài đầu tư 100% vốn và được Chính phủ Việt Nam cho phép thành lập tại Việt Nam.

Xí nghiệp chế xuất

Xí nghiệp chế xuất là xí nghiệp được thành lập và hoạt động trong phạm vi khu chế xuất.

Xí nghiệp liên doanh

Xí nghiệp liên doanh là xí nghiệp do hai bên hoặc nhiều bên hợp tác thành lập tại Việt Nam trên cơ sở hợp đồng liên doanh hoặc hợp đồng ký kết giữa Chính phủ Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam với Chính phủ nước ngoài, hoặc là xí nghiệp mới do xí nghiệp liên doanh hợp tác với tổ chức, cá nhân nước ngoài thành lập tại Việt Nam trên cơ sở Hợp đồng liên doanh.

Xí nghiệp liên doanh dầu khí

Xí nghiệp liên doanh dầu khí là xí nghiệp liên doanh được thành lập trên cơ sở hợp đồng dầu khí hoặc trên cơ sở Hiệp định ký kết giữa Chính phủ Việt Nam với Chính phủ nước ngoài.

Xuất, nhập khẩu

Xuất, nhập khẩu là các hoạt động được quy định tại Điều 28 của Luật Thương mại.

Xuất khẩu, nhập khẩu hàng hoá

Xuất khẩu hàng hóa là việc hàng hoá được đưa ra khỏi lãnh thổ Việt Nam hoặc đưa vào khu vực đặc biệt nằm trên lãnh thổ Việt Nam được coi là khu vực hải quan riêng theo quy định của pháp luật.

Xuất xứ hàng hoá

Xuất xứ hàng hoá là nước hoặc vùng lãnh thổ nơi sản xuất ra toàn bộ hàng hoá hoặc nơi thực hiện công đoạn chế biến cơ bản cuối cùng, đối với hàng hoá trong trường hợp có nhiều nước hoặc vùng lãnh thổ tham gia vào quá trình sản xuất hàng hoá đó.

Xúc tiến thương mại

Xúc tiến thương mại là hoạt động thúc đẩy, tìm kiếm cơ hội mua bán hàng hoá và cung ứng dịch vụ, bao gồm hoạt động khuyến mại, quảng cáo thương mại, trưng bày, giới thiệu hàng hoá, dịch vụ và hội chợ, triển lãm thương mại.

PHẦN THỨ IV

THUẬT NGỮ PHÁP LÝ CHỦ YẾU TRONG LĨNH VỰC HÀNH CHÍNH, QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VÀ QUAN HỆ QUỐC TẾ

A

An ninh tập thể

An ninh tập thể là nền an ninh của một hay một số nhóm quốc gia hay cả cộng đồng quốc tế, được bảo đảm bằng một hệ thống các biện pháp chung của các quốc gia, nhằm ngăn ngừa và loại trừ các tình thế đe dọa hòa bình, chặn đứng các hành vi xâm lược hoặc các hành động vi phạm hòa bình.

Áp dụng pháp luật

Áp dụng pháp luật là hoạt động thực hiện pháp luật của các cơ quan Nhà nước. Nó vừa là một hình thức thực hiện pháp luật, vừa là cách thức Nhà nước tổ chức cho chủ thể thực hiện pháp luật.

Áp dụng pháp luật tương tự

Áp dụng pháp luật tương tự gồm áp dụng tương tự qui phạm pháp luật và áp dụng tương tự pháp luật.

a. Áp dụng tương tự qui phạm pháp luật là giải quyết một vụ việc pháp lý cụ thể trên cơ sở qui phạm pháp luật, không phải được tính cho trường hợp này mà cho một trường hợp tương tự.

b. Áp dụng tương tự pháp luật.

Áp dụng tương tự pháp luật là giải quyết một vụ việc pháp lý cụ thể dựa trên nguyên tắc chung của pháp luật và ý thức pháp luật.

Áp dụng qui phạm pháp luật hành chính

Áp dụng qui phạm pháp luật hành chính là việc cơ quan có thẩm quyền của Nhà nước, căn cứ vào pháp luật hiện hành để giải quyết công việc cụ thể phát sinh trong quá trình quản lý hành chính Nhà nước.

B

Bậc

Bậc là khái niệm chỉ thang giá trị trong mỗi ngạch công chức, ứng

với mỗi bậc có một hệ số tiền lương.

Bãi bỏ điều ước quốc tế theo qui định của chính điều ước quốc tế

Bãi bỏ điều ước quốc tế theo qui định của chính điều ước quốc tế, là hành động đơn phương tuyên bố điều ước đã hết hiệu lực đối với mình theo qui định của điều ước.

Đối với điều ước hai bên, khi một bên tuyên bố bãi bỏ điều ước, thì điều ước đó sẽ hết hiệu lực. Đối với điều ước nhiều bên thì chỉ có nước đưa ra tuyên bố đó rút khỏi quan hệ điều ước, còn đối với các nước thành viên khác, điều ước vẫn tiếp tục có hiệu lực.

Báo cáo

Báo cáo là một hình thức văn bản hành chính sử dụng để tổng hợp các thông tin về hoạt động của từng ngành, từng lĩnh vực chuyên môn ... để phục vụ cho công tác sơ, tổng kết, hoặc là căn cứ để xây dựng các kế hoạch công tác; để các cấp quản lý ra các quyết định thích hợp phục vụ cho các hoạt động về quản lý Nhà nước, quản lý ngành.

Báo cáo thống kê

Báo cáo thống kê là hình thức thu thập thông tin thống kê theo chế độ báo cáo thống kê do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành.

Bản chính

Bản chính là bản do cơ quan, tổ chức có thẩm quyền cấp lần đầu tiên có giá trị pháp lý để sử dụng, là cơ sở để đối chiếu và chứng thực bản sao.

Bản chính văn bản

Bản chính văn bản là bản hoàn chỉnh về nội dung và thể thức văn bản được cơ quan, tổ chức ban hành. Bản chính có thể được làm thành nhiều bản có giá trị như nhau.

Bản gốc văn bản

Bản gốc văn bản là bản thảo cuối cùng được người có thẩm quyền duyệt.

Bản sao

Bản sao là bản chụp, bản in, bản đánh máy, bản đánh máy vi tính hoặc bản viết tay có nội dung đầy đủ, chính xác như sổ gốc hoặc bản chính.

Bản sao lục

Bản sao lục là bản sao đầy đủ, chính xác nội dung của văn bản, được thực hiện từ bản sao y bản chính và trình bày theo thể thức quy định.

Bản sao y bản chính

Bản sao y bản chính là bản sao đầy đủ, chính xác nội dung của văn bản và được trình bày theo thể thức quy định. Bản sao y bản chính phải được thực hiện từ bản chính.

Bản thảo văn bản

Bản thảo văn bản là bản được viết hoặc đánh máy, hình thành trong quá trình soạn thảo một văn bản của cơ quan, tổ chức.

Bản trích sao

Bản trích sao là bản sao một phần nội dung của văn bản và được trình bày theo thể thức quy định. Bản trích sao phải được thực hiện từ bản chính.

Bảo lưu của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Bảo lưu của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là tuyên bố của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam khi ký, phê chuẩn, phê duyệt hoặc gia nhập điều ước quốc tế nhiều bên, nhằm loại trừ hoặc thay đổi hiệu lực pháp lý của một hoặc một số quy định trong điều ước quốc tế, khi áp dụng đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Bảo lưu điều ước quốc tế

Bảo lưu điều ước quốc tế là hành vi đơn phương của quốc gia hoặc của một chủ thể khác của luật quốc tế, trong đó chủ thể tuyên bố loại trừ hiệu lực của một hay một số điều khoản nhất định của điều ước đối với mình.

Bên ký kết nước ngoài

Bên ký kết nước ngoài là quốc gia, tổ chức quốc tế hoặc chủ thể khác của pháp luật quốc tế.

Biển cả

Biển cả là tất cả những phần biển không thuộc vùng đặc quyền kinh tế, vùng lãnh hải hoặc vùng nội thủy của một quốc gia, đồng thời cũng không thuộc vùng biển giữa các đảo của một quốc gia quần đảo.

Biệt phái

Biệt phái là việc cử công chức đến làm việc tại cơ quan, tổ chức, đơn vị khác trong một thời hạn nhất định theo yêu cầu nhiệm vụ, công vụ.

Biên chế

Biên chế là số người làm việc trong đơn vị sự nghiệp của Nhà

nước, do đơn vị quyết định hoặc được cấp có thẩm quyền phê duyệt theo hướng dẫn của Nhà nước.

Biên giới hình học

Biên giới hình học là đường biên giới được hình thành qua việc nối các điểm xác định lại với nhau. Thực tế hoạch định đường biên giới kiểu này trên thực địa có một số khó khăn, đặc biệt khi vạch đường biên giới có thể dẫn tới việc chia cắt các điểm dân cư vốn là một cộng đồng thống nhất thành những bộ phận dân cư thuộc hai quốc gia khác nhau, hoặc đường biên giới đi qua các công trình lớn đã xây dựng trước khi hoạch định biên giới ... Vì vậy thông thường việc hoạch định đường biên giới hình học phải kết hợp với các kiểu biên giới khác ở những vùng có đặc điểm riêng, không thể áp dụng cứng nhắc một kiểu biên giới.

Biên giới lòng đất

Biên giới lòng đất của quốc gia là biên giới được xác định dựa trên đường biên giới trên bộ và đường biên giới trên biển của quốc gia. Đường biên giới này về nguyên tắc được kéo dài tới tận tâm trái đất. Phần biên giới lòng đất được mặc nhiên thừa nhận trong thực tiễn quốc tế mặc dù giữa các quốc gia không cần ký các điều ước qui định cụ thể về phần biên giới này.

Biên giới địa hình (biên giới địa lý)

Biên giới địa hình là kiểu biên giới được hoạch định dựa theo các đặc điểm thực tế của địa hình tự nhiên như các dãy núi, dãy đồi, sông, bờ biển, hồ ... kiểu biên giới này rất phổ biến vào thời kỳ phong kiến. Phần lớn các điều ước về biên giới thời kỳ này không ghi nhận, vạch đường biên giới quốc gia cụ thể và chính xác mà chỉ mô tả chung chung.

Biên giới quốc gia

Biên giới quốc gia là ranh giới phân định hoặc giới hạn vùng đất, vùng nước, vùng trời và vùng lòng đất thuộc quyền hoàn toàn và riêng biệt của quốc gia.

Biên giới quốc gia trên biển

Biên giới quốc gia trên biển là đường trung tuyến (khi hai quốc gia nằm đối diện nhau) hoặc đường cách đều (khi hai quốc gia nằm kề cận nhau) dùng để phân định ranh giới vùng nội thủy, lãnh hải giữa hai quốc gia nếu không có thỏa thuận khác.

Đường biên giới quốc gia trên biển là đường vạch ra để phân định lãnh hải của quốc gia ven biển với vùng tiếp liền tự nhiên của biển cả. Vùng tiếp liền này không thuộc chủ quyền của quốc gia ven biển và cũng không động chạm đến vùng biển của quốc gia khác.

Đường biên giới trong trường hợp này thường do quốc gia ven biển tự qui định, phù hợp với những nguyên tắc chung và thực tiễn pháp luật quốc tế. Sau khi xác định cụ thể đường biên giới, quốc gia ven biển phải công bố chính thức, công khai và thể hiện rõ trên hải đồ tỷ lệ lớn.

Biên giới quốc gia trên bộ

Biên giới quốc gia trên bộ là đường biên giới trên vùng đất liền, trên đảo, trên sông, trên hồ biên giới hoặc trên biển nội địa. Biên giới trên bộ thường được quy định các điều ước quốc tế song phương hoặc đa phương về biên giới (hoặc về lãnh thổ) giữa các quốc gia liên quan có chung đường biên giới với nhau. Một số ít trường hợp biên giới quốc gia trên bộ có thể được ấn định bởi một điều ước quốc tế đặc biệt.

Biên giới thiên văn

Biên giới thiên văn là đường biên giới được xác định theo các kinh tuyến và vĩ tuyến.

Biên giới trên không

Biên giới trên không là biên giới vùng trời của quốc gia gồm hai phần khác nhau:

Phần thứ nhất là biên giới sườn được ấn định theo đường biên giới trên bộ và biên giới trên biển bằng cách kéo dài "vuông góc" từ mặt đất và mặt biển lên khoảng không gian đến một độ cao do pháp luật của chính quốc gia qui định (nếu quốc gia có qui định cụ thể về độ cao vùng trời của mình).

Phần thứ hai là phần biên giới trên cao để phân định ranh giới vùng trời thuộc chủ quyền hoàn toàn và riêng biệt của quốc gia và khoảng không gian vũ trụ phía trên. Cho đến nay luật quốc tế vẫn chưa có qui phạm thống nhất ấn định độ cao của vùng trời quốc gia. Thực tế không có điều ước quốc tế nào được ký kết giữa các quốc gia về biên giới vùng trời.

Bộ máy Nhà nước xã hội chủ nghĩa

Bộ máy Nhà nước xã hội chủ nghĩa là hệ thống các cơ quan Nhà

nước từ Trung ương đến địa phương, được tổ chức và hoạt động theo những nguyên tắc chung thống nhất, tạo thành một cơ chế đồng bộ để thực hiện các chức năng và nhiệm vụ của Nhà nước xã hội chủ nghĩa.

Bộ ngoại giao

Bộ ngoại giao là cơ quan của Chính phủ, cơ quan lãnh đạo và thực hiện đường lối chính sách ngoại giao của Nhà nước, điều hành quan hệ đối ngoại hàng ngày với các nước khác.

Bổ nhiệm

Bổ nhiệm là việc người đứng đầu cơ quan có thẩm quyền ra quyết định cử cán bộ, công chức giữ một chức vụ lãnh đạo có thời hạn trong cơ quan, đơn vị.

Bổ nhiệm lần đầu

Bổ nhiệm lần đầu là việc người đứng đầu cơ quan có thẩm quyền quyết định cử cán bộ, công chức giữ chức vụ lãnh đạo hoặc quyết định cử giữ chức vụ lãnh đạo mới cao hơn chức vụ đang đảm nhiệm.

Bổ nhiệm lại

Bổ nhiệm lại là việc người đứng đầu cơ quan có thẩm quyền bổ nhiệm cán bộ, công chức lãnh đạo tiếp tục giữ chức vụ đang đảm nhiệm khi hết thời hạn bổ nhiệm.

Bổ nhiệm ngạch

Bổ nhiệm ngạch là việc quyết định bổ nhiệm người có đủ tiêu chuẩn vào một ngạch viên chức nhất định.

Bổ nhiệm vào ngạch

Bổ nhiệm vào ngạch là việc quyết định bổ nhiệm người có đủ tiêu chuẩn vào một ngạch công chức nhất định.

Bộ quản lý ngành

Bộ quản lý ngành là Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ có chức năng quản lý ngành trong cả nước theo quy định của Luật Tổ chức Chính phủ.

Bộ trưởng Bộ ngoại giao

Bộ trưởng Bộ Ngoại giao trước hết là thành viên của Chính phủ, trực tiếp lãnh đạo Bộ Ngoại giao. Bộ trưởng Bộ Ngoại giao cũng giống như nguyên thủ quốc gia và người đứng đầu Chính phủ, trực tiếp tham gia đàm phán và ký điều ước quốc tế không cần thư ủy nhiệm.

C

Cấp bản sao từ sổ gốc

Cấp bản sao từ sổ gốc là việc cơ quan, tổ chức đang quản lý sổ gốc, căn cứ vào sổ gốc để cấp bản sao. Bản sao từ sổ gốc phải có nội dung đúng với nội dung ghi trong sổ gốc.

Cá nhân

Cá nhân là công dân Việt Nam, người nước ngoài, người không quốc tịch.

Các biện pháp hòa bình giải quyết các tranh chấp quốc tế

Các biện pháp hòa bình giải quyết tranh chấp quốc tế là các phương tiện, cách thức, thủ tục mà các chủ thể của pháp luật quốc tế, có nghĩa vụ phải dùng để giải quyết các tranh chấp, bất đồng trên cơ sở nguyên tắc hòa bình giải quyết tranh chấp quốc tế, để duy trì hòa bình, an ninh quốc tế, phát triển quan hệ hòa bình, hợp tác giữa các nước.

Các cơ quan lâm thời

Các cơ quan lâm thời (không thường trực) gồm các phái đoàn đi dự hội nghị quốc tế, đàm phán quốc tế, các phái đoàn đại diện đặc biệt (phái đoàn Ad Hoc).

Các cơ quan đại diện ngoại giao

Các cơ quan đại diện ngoại giao là cơ quan của một quốc gia đóng trên lãnh thổ quốc gia khác, để thực hiện quan hệ ngoại giao với quốc gia sở tại và với các cơ quan đại diện ngoại giao của quốc gia khác ở quốc gia sở tại.

Các cơ quan thường trực ở nước ngoài

Các cơ quan Thường trực ở nước ngoài gồm các cơ quan đại diện ngoại giao (Đại sứ quán, Công sứ quán, Đại biện quán), các cơ quan đại diện thường trực của quốc gia tại tổ chức quốc tế, cơ quan lãnh sự.

Các nguyên tắc của pháp luật xã hội chủ nghĩa

Các nguyên tắc của pháp luật xã hội chủ nghĩa là những lý, những tư tưởng chỉ đạo cơ bản, có tính chất xuất phát điểm, thể hiện tính toàn diện, linh hoạt và có ý nghĩa bao trùm, quyết định nội dung và hiệu lực của pháp luật.

Cán bộ, công chức, viên chức giữ chức vụ lãnh đạo, quản lý

Cán bộ, công chức, viên chức giữ chức vụ lãnh đạo, quản lý là

người được bầu cử hoặc được người có thẩm quyền bổ nhiệm giữ chức vụ có thời hạn trong cơ quan, tổ chức, đơn vị và được hưởng phụ cấp lãnh đạo.

Công chức dự bị

Công chức dự bị là công dân Việt Nam, trong biên chế, hưởng lương từ ngân sách Nhà nước, được tuyển dụng để bổ sung cho đội ngũ cán bộ, công chức quy định tại điểm b, điểm c khoản 1 Điều 1 của Pháp lệnh sửa đổi, bổ sung một số điều của Pháp lệnh Cán bộ, công chức ngày 29 tháng 4 năm 2003. Công chức dự bị được phân công làm việc có thời hạn tại các cơ quan, tổ chức sau đây:

a. Văn phòng Quốc hội;

b. Văn phòng Chủ tịch nước;

c. Tòa án nhân dân các cấp;

d. Viện kiểm sát nhân dân các cấp;

đ. Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ;

e. Hội đồng nhân dân, ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; ủy ban nhân dân Quận, huyện, thị xã, thành phố thuộc tỉnh;

g. Bộ máy giúp việc thuộc tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội;

h. Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn.

Công chức loại A

Công chức loại A là những công chức có trình độ đào tạo chuyên môn từ bậc đại học trở lên.

Công chức loại B

Công chức loại B là những công chức có trình độ đào tạo chuyên môn ở bậc trung học chuyên nghiệp, cao đẳng.

Công chức loại C

Công chức loại C là những công chức có trình độ đào tạo chuyên môn ở bậc sơ cấp.

Công chức loại D

Công chức loại D là những công chức có trình độ đào tạo chuyên môn ở bậc dưới sơ cấp.

Công chức Nhà nước

Công chức Nhà nước là công dân Việt Nam được tuyển dụng và bổ

nhiệm giữ một công vụ thường xuyên trong các công sở của Nhà nước ở Trung ương hay địa phương; ở trong nước hay ngoài nước, đã được xếp vào một ngạch, hưởng lương do ngân sách Nhà nước cấp.

Công nhận Ad Hoc

Công nhận Ad Hoc là công nhận lẫn nhau trong từng vụ việc cụ thể, không có tính chất chính thức. Các quan hệ giữa bên công nhận và bên được công nhận sẽ chấm dứt ngay sau khi công việc mà hai bên cùng quan tâm đã được giải quyết.

Công nhận De Facto

Công nhận De Facto là công nhận chính thức nhưng ở mức độ không hoàn toàn đầy đủ, không toàn diện.

Công nhận De Jure

Công nhận De Jure là công nhận chính thức ở mức độ đầy đủ và toàn diện.

Công nhận mặc thị

Công nhận mặc thị là sự công nhận một cách kín đáo, không được thể hiện một cách rõ ràng, minh bạch trong một văn bản cụ thể nào. Thông qua việc suy diễn từ nội dung các văn bản hoặc hành vi cụ thể của các bên để khẳng định sự công nhận.

Công nhận minh thị

Công nhận minh thị là sự công nhận được thể hiện rõ ràng, minh bạch và cụ thể trong các văn kiện chính thức của bên công nhận như công hàm, thông điệp, hay điều ước quốc tế ...

Công nhận trong luật quốc tế hiện đại

Công nhận trong luật quốc tế hiện đại là hành vi pháp lý-chính trị nhằm thể hiện thái độ của bên công nhận đối với đường lối, chính sách, chế độ, chính trị, kinh tế-xã hội của bên được công nhận.

Công sứ đặc mệnh toàn quyền

Công sứ đặc mệnh toàn quyền là người đứng đầu Công sứ quán.

Công sứ quán

Công sứ quán là cơ quan đại diện ngoại giao gần giống như Đại sứ quán, nhưng ở mức thấp hơn so với Đại sứ quán.

Công văn hành chính

Công văn hành chính là một hình thức văn bản hành chính dùng

để giải quyết công việc giữa các cơ quan Nhà nước với nhau, giữa cơ quan Nhà nước với tổ chức xã hội và công dân; trình với cấp trên một dự thảo văn bản, đề án hoặc để một vấn đề cụ thể cần được cấp trên giải quyết, giải quyết đề nghị của cấp dưới, hoặc để đôn đốc nhắc nhở cấp dưới thực hiện các quyết định của cấp trên.

Cưỡng chế

Cưỡng chế là biện pháp bắt buộc bằng bạo lực của các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền đối với một cá nhân hay tổ chức nhất định về mặt vật chất hay tinh thần, nhằm buộc các cá nhân hay tổ chức đó thực hiện những hành vi nhất định do pháp luật quy định, hoặc phải phục tùng những hạn chế nhất định đối với tài sản của cá nhân hay tổ chức hoặc tự do thân thể của cá nhân đó.

Cưỡng chế hành chính

Cưỡng chế hành chính là biện pháp cưỡng chế Nhà nước do các cơ quan hành chính Nhà nước áp dụng. Cưỡng chế hành chính có 3 nhóm: Các biện pháp xử phạt hành chính; các biện pháp ngăn chặn hành chính và các biện pháp phòng ngừa hành chính.

Cơ quan có thẩm quyền quản lý công chức

Cơ quan có thẩm quyền quản lý công chức là cơ quan được giao thẩm quyền tuyển dụng và quản lý công chức bao gồm cả công chức dự bị.

Cơ quan có thẩm quyền quản lý ngạch công chức

Cơ quan có thẩm quyền quản lý ngạch công chức là cơ quan được giao thẩm quyền quản lý các ngạch công chức chuyên ngành.

Cơ quan có thẩm quyền quản lý ngạch viên chức

Cơ quan có thẩm quyền quản lý ngạch viên chức là cơ quan được giao quyền quản lý các ngạch viên chức chuyên ngành.

Cơ quan có thẩm quyền quản lý viên chức

Cơ quan có thẩm quyền quản lý viên chức là cơ quan, đơn vị được giao quyền tuyển dụng và quản lý viên chức.

Cơ quan hành chính Nhà nước

Cơ quan hành chính Nhà nước là cơ quan Nhà nước có chức năng chấp hành và điều hành.

Cơ quan lãnh sự

Cơ quan lãnh sự là cơ quan đặc biệt của quốc gia này (nước cử) đặt trên lãnh thổ quốc gia khác (nước tiếp nhận) nhằm thực hiện chức

năng lãnh sự trong một khu vực lãnh thổ nhất định trên cơ sở thỏa thuận giữa hai quốc gia hữu quan.

Khác với cơ quan đại diện ngoại giao, cơ quan lãnh sự chỉ đại diện cho quốc gia mình về một số vấn đề nhất định và tại một khu vực lãnh thổ nhất định (gọi là khu vực lãnh sự). Do đó một nước có thể có nhiều cơ quan lãnh sự ở nước ngoài. Cơ quan lãnh sự được đặt bên cạnh chính quyền địa phương của khu vực lãnh sự.

Cơ quan lãnh sự của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài

Cơ quan lãnh sự của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài là cơ quan đại diện về lãnh sự của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam tại khu vực lãnh sự ở nước tiếp nhận.

Cơ quan lãnh sự gồm Tổng lãnh sự quán và Lãnh sự quán.

Cơ quan đại diện nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài

Cơ quan đại diện nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài gồm: Cơ quan đại diện ngoại giao, phái đoàn đại diện thường trực tại tổ chức quốc tế liên Chính phủ và cơ quan lãnh sự.

Cơ quan đại diện ngoại giao của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài

Cơ quan đại diện ngoại giao của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài là cơ quan đại diện của Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam về mọi lĩnh vực quan hệ với nước tiếp nhận. Cơ quan đại diện ngoại giao gồm Đại sứ quán, Công sứ quán, Đại biện quán. Trong trường hợp đặc biệt, cơ quan đại diện ngoại giao có tên gọi khác theo sự thỏa thuận giữa Việt Namvà nước tiếp nhận.

Cơ quan quan hệ đối ngoại

Cơ quan quan hệ đối ngoại là cơ quan do Nhà nước lập ra, thực hiện chức năng đại diện của Nhà nước (thay mặt Nhà nước) trong những quan hệ chính thức với nước khác, với các tổ chức quốc tế và các chủ thể khác của luật quốc tế.

Cơ quan sử dụng công chức

Cơ quan sử dụng công chức là cơ quan, tổ chức có thẩm quyền quản lý hành chính, chuyên môn nghiệp vụ đối với công chức.

Cơ quan sử dụng công chức dự bị

Cơ quan sử dụng công chức dự bị là cơ quan, tổ chức có thẩm quyền quản lý hành chính, chuyên môn nghiệp vụ đối với công chức dự bị.

Cơ quan, tổ chức

Cơ quan, tổ chức bao gồm: cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, tổ chức kinh tế, đơn vị vũ trang nhân dân.

Cơ quan, tổ chức có quyền khiếu nại

Cơ quan, tổ chức có quyền khiếu nại bao gồm: Cơ quan Nhà nước, tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, tổ chức kinh tế, đơn vị vũ trang nhân dân.

Cuộc họp của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ

Cuộc họp của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ là cuộc họp do Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ hoặc do Thứ trưởng, Phó Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Phó Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ chủ trì để chỉ đạo, điều hành giải quyết những công việc thuộc phạm vi chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ được phân công.

Cuộc họp của Chủ tịch Ủy ban nhân dân

Cuộc họp của Chủ tịch Ủy ban nhân dân là cuộc họp do Chủ tịch hoặc Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân chủ trì để chỉ đạo, phối hợp giải quyết những công việc thuộc chức năng, thẩm quyền của Chủ tịch Ủy ban nhân dân theo quy định của pháp luật.

Cuộc họp của Thủ tướng Chính phủ

Cuộc họp của Thủ tướng Chính phủ là cuộc họp do Thủ tướng Chính phủ hoặc Phó Thủ tướng Chính phủ chủ trì để chỉ đạo, phối hợp giải quyết những công việc thuộc chức năng, thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ theo quy định của pháp luật.

Chấm dứt hiệu lực điều ước quốc tế

Chấm dứt hiệu lực điều ước quốc tế là hành vi pháp lý do Quốc hội, Chủ tịch nước hoặc Chính phủ thực hiện để từ bỏ hiệu lực của điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Chấp hành qui phạm pháp luật hành chính

Chấp hành qui phạm pháp luật hành chính là việc các cơ quan Nhà nước, tổ chức xã hội và cá nhân làm theo đúng yêu cầu của qui phạm pháp luật hành chính.

Chất vấn

Chất vấn là một hoạt động giám sát, trong đó đại biểu Quốc hội nêu những vấn đề thuộc trách nhiệm của Chủ tịch nước, Chủ tịch Quốc hội, Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng và các thành viên khác của Chính phủ, Chánh án Tòa án nhân dân tối cao, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và yêu cầu những người này trả lời.

Chỉ tiêu thống kê

Chỉ tiêu thống kê là tiêu chí mà biểu hiện bằng số của nó phản ánh quy mô, tốc độ phát triển, cơ cấu, quan hệ tỷ lệ của hiện tượng kinh tế-xã hội trong điều kiện không gian và thời gian cụ thể.

Chỉ thị của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ

Chỉ thị của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ là hình thức văn bản qui phạm pháp luật được ban hành để qui định các biện pháp để chỉ đạo, đôn đốc, phối hợp và kiểm tra hoạt động của các cơ quan, đơn vị thuộc ngành, lĩnh vực do mình phụ trách trong việc thực hiện văn bản qui phạm pháp luật của cơ quan Nhà nước cấp trên và của mình.

Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ

Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ là hình thức văn bản qui phạm pháp luật được Thủ tướng Chính phủ ban hành qui định các biện pháp chỉ đạo, phối hợp hoạt động của các thành viên Chính phủ; đôn đốc kiểm tra hoạt động của các Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ; Ủy ban nhân dân các cấp trong việc thực hiện các chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các quyết định của Chính phủ.

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp huyện

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp huyện là văn bản được ban hành để quy định biện pháp chỉ đạo, kiểm tra hoạt động của cơ quan, đơn vị trực thuộc và của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân cấp xã trong việc thực hiện văn bản của cơ quan Nhà nước cấp trên, của Hội đồng nhân dân cùng cấp và quyết định của mình.

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh là văn bản được ban hành để quy định biện pháp chỉ đạo, phối hợp hoạt động, đôn đốc và kiểm tra hoạt động của cơ quan, đơn vị trực thuộc và của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân cấp dưới trong việc thực hiện văn bản của cơ quan Nhà nước cấp trên, của Hội đồng nhân dân cùng cấp và quyết định của mình.

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp xã

Chỉ thị của Ủy ban nhân dân cấp xã là văn bản được ban hành để quy định biện pháp chỉ đạo, kiểm tra hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân, thuộc phạm vi quản lý, trong việc thực hiện văn bản của cơ quan Nhà nước cấp trên, của Hội đồng nhân dân cùng cấp và quyết định của mình.

Chế độ chính trị

Chế độ chính trị là tổng thể các phương pháp và biện pháp mà các cơ quan Nhà nước sử dụng để thực hiện quyền lực Nhà nước.

Có hai phương pháp cơ bản đó là phương pháp dân chủ và phương pháp phản dân chủ.

Chế định pháp luật

Chế định pháp luật là một nhóm những qui phạm pháp luật điều chỉnh một nhóm các quan hệ xã hội cùng loại có liên hệ mật thiết với nhau (như chế định về thừa kế, chế định về tài sản ...).

Chế tài

Chế tài là một bộ phận của qui phạm pháp luật, nêu lên những biện pháp tác động mà Nhà nước dự kiến sẽ áp dụng đối, với chủ thể nào không thực hiện đúng mệnh lệnh của Nhà nước nêu ở phần quy định của qui phạm pháp luật.

Chiếm đóng quân sự

Chiếm đóng quân sự là việc dùng lực lượng vũ trang chiếm giữ lãnh thổ của nước đối địch trong một thời gian nhất định.

Một lãnh thổ được coi là chiếm đóng quân sự khi bị đặt dưới quyền kiểm soát thực sự của quân đội đối phương. Quân đội chiếm đóng phải có nghĩa vụ thực thi quyền lực của mình trên lãnh thổ chiếm đóng để khôi phục trật tự xã hội, khôi phục và đảm bảo cuộc sống bình thường của dân cư trong vùng bị chiếm đóng. Quân đội chiếm đóng phải tôn trọng danh dự, gia đình, sở hữu tài sản của dân

cư địa phương: cấm cướp bóc, trả thù, cấm cưỡng bức hoặc bắt họ tuyên thệ trung thành với nước chiếm đóng (các Điều 42, 43, 44, Công ước Lahay IV năm 1907 và tập quán chiến tranh trên bộ). Nghiêm cấm mọi hình thức trả thù hoặc đối xử vô nhân đạo đối với dân cư vùng bị chiếm đóng, kể cả các thành viên thuộc lực lượng vũ trang của đối phương bị bắt, bị bệnh hay bị thương; nghiêm cấm bắt dân cư vùng bị chiếm đi làm lao động khổ sai, đi đày hoặc bắt họ phải chuyển đi bất kỳ nơi nào khác (các Điều 3, 49, 51, 52, 70 Công ước Giơneve 1949).

Chiến tranh

Chiến tranh được biểu hiện là cuộc đấu tranh vũ trang có tổ chức giữa các lực lượng xã hội đối kháng hoặc Nhà nước khác nhau, nhằm thực hiện mục đích chính trị, kinh tế, xã hội nào đó.

Chiến tranh chính nghĩa

Chiến tranh chính nghĩa là chiến tranh có tính giải phóng, không mang tính nô dịch và cướp bóc.

Chiến tranh phi nghĩa

Chiến tranh phi nghĩa là chiến tranh nhằm nô dịch, cướp bóc và xâm lược. Luật quốc tế đặt chiến tranh xâm lược ra ngoài vòng pháp luật.

Chiến trường

Chiến trường là khu vực mà các bên tham chiến tiến hành các hoạt động quân sự. Chiến trường có thể trên bộ, trên biển, trên không (thuộc lãnh thổ của các bên tham chiến). Chiến trường cũng còn có thể là biển cả và khoảng không phía trên biển cả.

Chính phủ

Chính phủ là cơ quan chấp hành và hành chính cao nhất của Nhà nước. Chính phủ thực hiện lãnh đạo các hoạt động ngoại giao của Nhà nước, theo chính sách, đường lối đối ngoại do Quốc hội quyết định. Ở Việt Nam, Hiến pháp năm 1992 qui định Chính phủ là cơ quan chấp hành của Quốc hội và thống nhất quản lý công tác đối ngoại của Nhà nước.

Chính phủ (Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam)

Chính phủ là cơ quan chấp hành của Quốc hội, cơ quan hành chính Nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Chính phủ thống nhất quản lý việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại của

Nhà nước; bảo đảm hiệu lực của bộ máy Nhà nước từ trung ương đến cơ sở; bảo đảm việc tôn trọng và chấp hành Hiến pháp và pháp luật; phát huy quyền làm chủ của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc, bảo đảm ổn định và nâng cao đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân.

Chính phủ chịu trách nhiệm trước Quốc hội và báo cáo công tác với Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch nước.

Chính phủ gồm có Thủ tướng, các phó Thủ tướng, các Bộ và các thành viên khác của Chính phủ không nhất thiết là đại biểu Quốc hội.

Thủ tướng Chính phủ chịu trách nhiệm trước Quốc hội và báo cáo công tác với Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch nước.

Phó Thủ tướng giúp Thủ tướng làm nhiệm vụ theo sự phân công của Thủ tướng. Khi Thủ tướng vắng mặt thì một Phó Thủ tướng được Thủ tướng ủy nhiệm thay mặt lãnh đạo công tác của Chính phủ.

Chức năng của Nhà nước xã hội chủ nghĩa

Chức năng của Nhà nước xã hội chủ nghĩa là những phương diện hoạt động cơ bản của Nhà nước, mục đích và nhiệm vụ của Nhà nước trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Chức năng của pháp luật

Chức năng của pháp luật là những phương diện, mặt hoạt động chủ yếu của pháp luật thể hiện bản chất và giá trị xã hội của pháp luật.

a Chức năng điều chỉnh.

b Chức năng tác động vào ý thức con người (hay còn gọi là chức năng giáo dục của pháp luật).

Chức vụ ngoại giao (Việt Nam)

Chức vụ ngoại giao là chức vụ bổ nhiệm cho thành viên có cương vị ngoại giao công tác tại cơ quan đại diện ngoại giao Việt Nam ở nước ngoài hoặc phái đoàn đại diện thường trực Việt Nam tại tổ chức quốc tế liên Chính phủ.

Chức vụ ngoại giao Việt Nam gồm có:

Đại sứ đặc mệnh toàn quyền, Công sứ đặc mệnh toàn quyền, Đại biện, trưởng đoàn đại diện thường trực tại tổ chức quốc tế liên Chính phủ;

- Công sứ;
- Tham tán Công sứ;
- Bí thư thứ nhất;

- Bí thư thứ hai;
- Bí thư thứ ba;
- Tùy viên.

Chứng thực bản sao từ bản chính

Chứng thực bản sao từ bản chính là việc cơ quan Nhà nước có thẩm quyền theo quy định căn cứ vào bản chính để chứng thực bản sao là đúng với bản chính.

Chứng thực chữ ký

Chứng thực chữ ký là việc cơ quan Nhà nước có thẩm quyền theo quy định chứng thực chữ ký trong giấy tờ, văn bản là chữ ký của người đã yêu cầu chứng thực.

Chủ quyền quốc gia

Chủ quyền quốc gia là thuộc tính chính trị-pháp lý không thể tách rời của quốc gia.

Chủ quyền quốc gia gồm hai nội dung: Quyền tối cao của quốc gia trong phạm vi lãnh thổ của mình và quyền độc lập của quốc gia trong quan hệ quốc tế.

Trong phạm vi lãnh thổ của mình, quốc gia có quyền tối cao về lập pháp, hành pháp và tư pháp. Mọi vấn đề chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội của quốc gia phải do quốc gia quyết định, các quốc gia khác cũng như các tổ chức quốc tế không có quyền can thiệp vào; mọi tổ chức, cá nhân cư trú trên lãnh thổ của quốc gia phải tuân thủ pháp luật quốc gia, nếu điều ước quốc tế mà quốc gia ký kết hoặc tham gia không có qui định khác.

Trong quan hệ quốc tế, quyền độc lập của quốc gia thể hiện ở chỗ quốc gia có quyền tự quyết định mọi vấn đề đối nội và đối ngoại của mình, các quốc gia khác không có quyền can thiệp hoặc áp đặt; không có một thế lực nào, cơ quan nào đứng trên quốc gia, có quyền đặt ra pháp luật và bắt buộc quốc gia phải thực hiện. Quốc gia chỉ có nghĩa vụ tuân thủ các nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế hiện đại, các qui định của điều ước quốc tế mà quốc gia ký kết hoặc tham gia, đồng thời tôn trọng các điều ước quốc tế do các quốc gia khác ký kết phù hợp với những nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế hiện đại.

Chủ tịch nước

Chủ tịch nước là người đứng đầu Nhà nước, thay mặt nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam về đối nội và đối ngoại.

Chủ tịch nước do Quốc hội bầu trong số đại biểu quốc hội.

Chủ tịch nước chịu trách nhiệm và báo cáo công tác trước Quốc hội.

Nhiệm kỳ của Chủ tịch nước theo nhiệm kỳ của Quốc hội (5 năm) khi Quốc hội hết nhiệm kỳ Chủ tịch nước tiếp tục làm nhiệm vụ cho đến khi Quốc hội khoá mới bầu Chủ tịch mới.

Chủ tịch Ủy ban nhân dân lãnh đạo, điều hành hoạt động của Ủy ban nhân dân.

Chủ thể của quan hệ pháp luật

Chủ thể của quan hệ pháp luật là những cá nhân hoặc tổ chức có năng lực chủ thể, tức là được Nhà nước trao cho những quyền và nghĩa vụ chủ thể nhất định.

Chủ thể của quản lý Nhà nước

Chủ thể của quản lý Nhà nước là các cá nhân hay tổ chức mang quyền lực Nhà nước trong quá trình tác động tới đối tượng quản lý.

Chuyển ngạch

Chuyển ngạch là chuyển từ ngạch này sang ngạch khác có cùng cấp độ về chuyên môn nghiệp vụ (ngạch tương đương).

D

Dân biên giới

Dân biên giới bao gồm những người dân có hộ khẩu thường trú ở xã, thị trấn tiếp giáp với đường biên giới quốc gia giữa hai nước.

Dân cư trong luật quốc tế hiện đại

Dân cư trong luật quốc tế được hiểu là tổng hợp những người sống trên lãnh thổ của một quốc gia nhất định và phải tuân theo pháp luật của quốc gia đó.

Thành phần dân cư của một nước bao gồm những bộ phận sau đây:

- Công dân của nước đó (chiếm đại bộ phận dân cư của nước đó);

- Người có quốc tịch nước ngoài;

- Người có hai hay nhiều quốc tịch;

- Người không có quốc tịch.

Du kích

Du kích là những người thuộc đơn vị quân quản, hay phong trào

kháng chiến có tổ chức và kể cả dân thường cầm vũ khí chống xâm lược trong vùng bị chiếm đóng, hoặc nơi đối phương hành quân qua, nhưng với điều kiện là những người đó phải mang vũ khí công khai, phải có dấu hiệu riêng nhìn rõ từ xa được.

Đ

Đăng ký và quản lý hộ khẩu

Đăng ký và quản lý hộ khẩu là biện pháp quản lý hành chính của Nhà nước nhằm xác định việc cư trú của công dân, bảo đảm thực hiện quyền và nghĩa vụ công dân; tăng cường quản lý xã hội, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Mọi công dân nước Cộng hòa XNCN Việt Nam có quyền và có nghĩa vụ thực hiện việc đăng ký và quản lý hộ khẩu với cơ quan công an theo qui định.

Mọi công dân phải đăng ký hộ khẩu ở nơi cư trú, gọi là hộ khẩu thường trú. Khi chuyển đến cư trú ở nơi mới phải thực hiện đầy đủ chế độ đăng ký, quản lý hộ khẩu lại theo qui định.

Đăng ký và quản lý hộ khẩu bao gồm:

- Đăng ký và quản lý thường trú;
- Đăng ký và quản lý tạm trú;
- Đăng ký và quản lý tạm vắng;
- Đăng ký bổ sung, điều chỉnh và đính chính những thay đổi khác về hộ khẩu, nhân khẩu;
- Kiểm tra và xử lý các vi phạm về đăng ký quản lý hộ khẩu.

Đại sứ đặc mệnh toàn quyền

Đại sứ đặc mệnh toàn quyền là người đứng đầu Đại sứ quán.

Đại sứ quán

Đại sứ quán là cơ quan đại diện ngoại giao cao nhất của một nước ở nước ngoài.

Đàm phán trực tiếp

Đàm phán trực tiếp là sự tiếp xúc trực tiếp giữa các bên hữu quan-các chủ thể luật quốc tế để giải quyết các vấn đề mà các bên quan tâm. Giữa các chủ thể của pháp luật quốc tế phát sinh tranh chấp trực tiếp tiếp xúc với nhau, để tìm ra biện pháp giải quyết tranh chấp đó

một cách hòa bình.

Đáy biển cả và lòng đất dưới đáy biển cả

Đáy biển cả và lòng đất dưới đáy biển cả là tất cả những phần đất dưới lớp nước biển nằm ngoài phạm vi thềm lục địa.

Điều chỉnh pháp luật

Điều chỉnh pháp luật là quá trình Nhà nước dùng pháp luật tác động lên hành vi của các thành viên trong xã hội nhằm đạt được những mục đích đề ra.

Điều chỉnh pháp luật là một dạng hoạt động quản lý xã hội trong xã hội chủ nghĩa. Nó là hoạt động có mục đích, có định hướng, có tổ chức và được thực hiện thông qua một hệ thống các phương tiện, qui trình pháp lý.

Điều kiện có hiệu lực của điều ước quốc tế

Điều ước quốc tế muốn có hiệu lực phải đáp ứng những điều kiện sau đây:

- Điều ước quốc tế được ký kết phù hợp với qui định của pháp luật của các bên ký kết về thẩm quyền và thủ tục ký kết.

- Điều ước quốc tế phải được ký kết trên cơ sở tự nguyện và bình đẳng.

- Nội dung của điều ước quốc tế phải phù hợp với những nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế hiện đại.

Điều động

Điều động là chuyển công chức từ cơ quan, đơn vị này sang làm việc ở một cơ quan, tổ chức, đơn vị khác.

Điều ước quốc tế

Điều ước quốc tế là văn bản pháp lý quốc tế biểu hiện sự thỏa thuận của các chủ thể luật quốc tế (trước hết và chủ yếu là các quốc gia) trên cơ sở tự nguyện và bình đẳng, nhằm ổn định, thay đổi hoặc chấm dứt các quyền và nghĩa vụ đối với nhau trong bang giao quốc tế, phù hợp với các nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế hiện đại.

Điều ước quốc tế hết hiệu lực

Điều ước quốc tế hết hiệu lực là những điều ước không còn giá trị ràng buộc đối với các bên ký kết điều ước.

Điều ước quốc tế hết hiệu lực trong những trường hợp sau:

- Tự động hết hiệu lực;

- Hết hiệu lực theo ý muốn của các bên.

Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ký kết hoặc gia nhập

Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam ký kết hoặc gia nhập là thỏa thuận bằng văn bản, được ký kết hoặc gia nhập nhân danh Nhà nước hoặc nhân danh Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam, với một hoặc nhiều quốc gia, tổ chức quốc tế hoặc chủ thể khác của pháp luật quốc tế, không phụ thuộc vào tên gọi là hiệp ước, công ước, hiệp định, định ước, thỏa thuận, nghị định thư, bản ghi nhớ, công hàm trao đổi hoặc văn kiện có tên gọi khác.

Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên

Điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên là điều ước quốc tế đang có hiệu lực đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Điều ước vô hiệu tương đối

Điều ước vô hiệu tương đối là những điều ước nếu các bên xét thấy tồn tại các cơ sở như: Vi phạm pháp luật trong nước khi ký kết, mua chuộc vị đại diện.

Điều ước vô hiệu tuyệt đối

Điều ước vô hiệu tuyệt đối (còn gọi là đương nhiên vô hiệu) là những điều ước được ký kết không trên cơ sở tự nguyện, bình đẳng hoặc trái với những nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế hiện đại.

Điều tra thống kê

Điều tra thống kê là hình thức thu thập thông tin thống kê theo phương án điều tra.

Đưa vào cơ sở giáo dục

Đưa vào cơ sở giáo dục là biện pháp xử lý hành chính buộc những người (thuộc diện mà pháp luật qui định) có hành vi vi phạm pháp luật xâm phạm tài sản của Nhà nước, tài sản của các tổ chức kinh tế, tổ chức xã hội, tài sản các tổ chức nước ngoài, tài sản, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm của công dân, của người nước ngoài và vi phạm trật tự an toàn xã hội có tính chất thường xuyên nhưng chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự, đã được chính quyền và nhân dân địa phương giáo dục nhiều lần mà vẫn không chịu sửa chữa.

Không đưa vào cơ sở giáo dục người chưa đủ 18 tuổi, nữ trên 55 tuổi, nam trên 60 tuổi.

Đưa vào trường giáo dưỡng

Đưa vào trường giáo dưỡng là biện pháp xử lý hành chính buộc những người chưa thành niên có hành vi vi phạm pháp luật phải học văn hóa, giáo dục hướng nghiệp, học nghề, lao động, sinh hoạt dưới sự quản lý, giáo dục của trường.

Đối tượng đưa vào trường giáo dưỡng bao gồm:

a. Người từ đủ 12 tuổi đến dưới 14 tuổi thực hiện hành vi có các dấu hiệu của một tội phạm nghiêm trọng qui định tại BLHS;

b. Người từ 12 tuổi đến dưới 16 tuổi thực hiện hành vi của một tội phạm ít nghiêm trọng qui định tại BLHS, đã được chính quyền và nhân dân địa phương giáo dục nhiều lần mà vẫn không chịu sửa chữa;

c. Người từ đủ 12 tuổi đến dưới 18 tuổi nhiều lần có hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực trật tự, an toàn xã hội, đã được chính quyền và nhân dân địa phương giáo dục nhiều lần mà vẫn không chịu sửa chữa.

Đoàn lãnh sự

Đoàn lãnh sự bao gồm tất cả các lãnh sự ngoài nước công tác ở một khu vực lãnh sự nhất định. Đứng đầu đoàn lãnh sự là người đứng đầu cơ quan lãnh sự có cấp hàm cao nhất và có thời gian thâm niên công tác lâu năm nhất khu vực lãnh sự đó.

Định kỳ chuyển đổi vị trí công tác

Định kỳ chuyển đổi vị trí công tác là việc người đứng đầu cơ quan, tổ chức, đơn vị quyết định điều động, bố trí, phân công lại vị trí công tác đối với cán bộ, công chức, viên chức có thời hạn công tác đủ 36 tháng tại các vị trí trong các lĩnh vực, ngành, nghề quy định.

Đơn vị sử dụng viên chức

Đơn vị sử dụng viên chức là đơn vị có thẩm quyền quản lý hành chính, chuyên môn nghiệp vụ đối với viên chức.

G

Giả định

Giả định là một bộ phận của qui phạm pháp luật nêu lên những

hoàn cảnh, điều kiện có thể xảy ra trong cuộc sống mà con người gặp phải và cần phải xử sự (hành động hoặc không hành động) theo những qui định của Nhà nước. Trong giả định còn nêu cả chủ thể (cá nhân hay tổ chức) nào ở vào những hoàn cảnh, điều kiện đó.

Gia nhập

Gia nhập là hành vi pháp lý do Quốc hội, Chủ tịch nước hoặc Chính phủ thực hiện để chấp nhận sự ràng buộc của điều ước quốc tế nhiều bên đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam, trong trường hợp nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam không ký điều ước quốc tế đó, không phụ thuộc vào việc điều ước quốc tế này đã có hiệu lực hay chưa có hiệu lực.

Gia nhập điều ước quốc tế

Gia nhập điều ước quốc tế là việc một chủ thể của luật quốc tế ra một văn bản pháp lý đồng ý, ràng buộc mình với điều ước quốc tế nào đó mà họ chưa phải là thành viên.

Thủ tục gia nhập điều ước do từng điều ước qui định. Có thể tiến hành gia nhập bằng cách gửi công hàm xin nhập đến quốc gia bảo đảm điều ước, hay ban thư ký của tổ chức quốc tế bảo quản điều ước, hoặc cũng có thể ký trực tiếp vào văn bản điều ước.

Giấy thông hành xuất-nhập cảnh

Giấy thông hành xuất-nhập cảnh là giấy do Bộ Nội vụ (nay là Bộ Công an) thống nhất với Bộ Ngoại giao để cấp cho các đối tượng được phép xuất-nhập cảnh (được cấp thay thế cho việc cấp hộ chiếu theo từng trường hợp, đối tượng do pháp luật qui định. (Ví dụ: Giấy thông hành xuất-nhập cảnh đi lại giữa biên giới Việt Nam-Trung quốc).

Giấy ủy nhiệm

Giấy ủy nhiệm là văn bản của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền chỉ định một hoặc nhiều người đại diện cho nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam, tham dự hội nghị quốc tế để thực hiện một hoặc nhiều hành vi pháp lý liên quan đến việc đàm phán, thông qua văn bản điều ước quốc tế tại hội nghị hoặc thực hiện điều ước quốc tế nhiều bên.

Giấy ủy quyền

Giấy ủy quyền là văn bản của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền chỉ định một hoặc nhiều người đại diện cho nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thực hiện một hoặc nhiều hành vi pháp lý liên quan

đến việc đàm phán, ký điều ước quốc tế.

Giám sát

Giám sát là việc Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Hội đồng dân tộc, Ủy ban của Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội và đại biểu Quốc hội theo dõi, xem xét, đánh giá hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân chịu sự giám sát trong việc thi hành Hiến pháp, luật, Nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban Thường vụ Quốc hội.

Giải quyết khiếu nại

Giải quyết khiếu nại là việc xác minh, kết luận và ra quyết định giải quyết của người giải quyết khiếu nại.

Giải quyết khiếu nại, tố cáo

Giải quyết khiếu nại, tố cáo là việc tiến hành thẩm tra, xác minh, kết luận và ra quyết định xử lý của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền đối với việc khiếu nại, tố cáo của nhân dân, cơ quan, tổ chức.

Giải quyết tố cáo

Giải quyết tố cáo là việc xác minh, kết luận về nội dung tố cáo và việc quyết định xử lý của người giải quyết tố cáo.

Giải thích Điều ước quốc tế

Giải thích điều ước quốc tế là một quá trình làm sáng tỏ nội dung thật của các qui phạm điều ước.

Giải thích điều ước có quan hệ chặt chẽ với việc thực hiện điều ước. Giải thích điều ước là một bộ phận của quá trình thực hiện điều ước. Giải thích điều ước lấy việc xác định rõ nghĩa của văn bản làm mục tiêu, còn thực hiện điều ước lại chú trọng vào việc xác định hậu quả pháp lý của văn bản đối với các bên ký kết.

Giải thích pháp luật

Giải thích pháp luật là làm sáng tỏ về mặt tư tưởng, nội dung và ý nghĩa của các qui phạm pháp luật, đảm bảo cho sự nhận thức và thực hiện nghiêm chỉnh, thống nhất pháp luật.

H

Hàm ngoại giao

Hàm ngoại giao là chức danh của viên chức ngoại giao được phong

cho viên chức ngoại giao cả ở trong nước và nước ngoài. Hàm ngoại giao gồm: Đại sứ, Công sứ, Tham tán, Bí thư thứ nhất, Bí thư thứ hai, Bí thư thứ ba và Tùy viên.

Hành vi hành chính

Hành vi hành chính là hành vi của cơ quan hành chính Nhà nước, của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính Nhà nước khi thực hiện nhiệm vụ, công vụ theo quy định của pháp luật.

Hành vi lao động

Hành vi lao động là hành vi của người sử dụng lao động thực hiện trong quan hệ lao động và các quan hệ xã hội liên quan trực tiếp với quan hệ lao động.

Hệ thống an ninh tập thể

Hệ thống an ninh tập thể là một trong những hình thức bảo đảm và củng cố tập thể nền an ninh thế giới.

Hệ thống an ninh tập thể có dấu hiệu tập trung là: Các quốc gia là thành viên của hệ thống ở mức độ nhất định của mình phải có nghĩa vụ với nhau trong việc:

a. Cam kết không sử dụng vũ lực trong quan hệ với nhau trong tổ chức an ninh tập thể này;

b. Giải quyết hòa bình mọi mâu thuẫn giữa các quốc gia trong tổ chức an ninh tập thể này;

c. Tích cực hợp tác với nhau với mục đích loại trừ mọi nguy cơ cho hòa bình phù hợp với Điều 51 Hiến chương Liên hiệp quốc.

Về mặt pháp lý, hệ thống an ninh tập thể được thành lập bằng một điều ước quốc tế ký kết giữa các quốc gia. Nội dung của điều ước này về tính chất cũng như các biện pháp chung để hành động do các quốc gia thành viên ấn định, song phải phù hợp với các nguyên tắc cơ bản của luật quốc tế.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê

Hệ thống chỉ tiêu thống kê là tập hợp những chỉ tiêu thống kê do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia

Hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia là tập hợp những chỉ tiêu thống kê phản ánh tình hình kinh tế-xã hội chủ yếu của đất nước.

Hệ thống chính trị xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Hệ thống chính trị xã hội chủ nghĩa Việt Nam là cấu trúc của các quan hệ chính trị, trong đó Nhà nước và các thiết chế chính trị xã hội hoạt động trong những mối liên hệ chặt chẽ, tạo nên một cơ chế đảm bảo thực hiện có hiệu quả quyền lực nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam.

Hệ thống hóa pháp luật

Hệ thống hóa pháp luật được hiểu là sự sắp xếp có trình tự, hệ thống những qui phạm pháp luật, cho phép các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền dễ dàng tìm kiếm những qui phạm cần thiết, làm sáng tỏ tư tưởng của chúng và áp dụng được đúng đắn.

Hệ thống pháp luật

Hệ thống pháp luật là tổng thể các qui phạm pháp luật có mối liên hệ nội tại thống nhất với nhau, được phân định thành các chế định pháp luật, các ngành luật, và được thể hiện trong các văn bản do Nhà nước ban hành theo những trình tự và hình thức nhất định.

Hiến pháp

Hiến pháp là đạo luật cơ bản có hiệu lực pháp lý cao nhất, gồm các qui phạm pháp luật điều chỉnh việc tổ chức quyền lực Nhà nước, và mối liên hệ giữa quyền lực Nhà nước với xã hội dân sự, thể hiện tập trung qua việc xác định chế độ chính trị, chế độ kinh tế và văn hóa-xã hội, địa vị pháp lý của công dân, nguyên tắc tổ chức và hoạt động của bộ máy Nhà nước. Hiến pháp thể hiện rõ nét bản chất Nhà nước và pháp luật Việt Nam.

Hiến pháp là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật có giá trị cao nhất trong hệ thống văn bản qui phạm pháp luật (ở Việt Nam).

Hiến pháp (bao gồm Hiến pháp và các đạo luật về bổ sung hay sửa đổi Hiến pháp) qui định những vấn đề cơ bản nhất của Nhà nước như: Hình thức và bản chất của Nhà nước, chế độ chính trị, chế độ kinh tế, văn hóa, xã hội, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân, hệ thống tổ chức, nguyên tắc hoạt động và thẩm quyền của các cơ quan Nhà nước. Hiến pháp là sự thể chế hóa đường lối chính sách của Đảng cộng sản Việt Nam trong mỗi giai đoạn cách mạng cụ thể, thể hiện tập trung ý chí và lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động.

Hiến pháp là cơ sở để hình thành một hệ thống pháp luật hoàn

chỉnh đồng bộ. Mọi văn bản qui phạm pháp luật khác (từ luật trở xuống) khi ban hành đều phải phù hợp với Hiến pháp.

Hiệu lực theo không gian (theo lãnh thổ) của văn bản qui phạm pháp luật

Hiệu lực theo không gian của văn bản qui phạm pháp luật là giới hạn phạm vi lãnh thổ mà văn bản đó có hiệu lực (tương ứng với thẩm quyền của từng cấp ban hành văn bản đó như: Văn bản của Trung ương có hiệu lực trong phạm vi cả nước và áp dụng đối với mọi cơ quan, tổ chức và công dân Việt Nam; văn bản của HĐND và UBND có hiệu lực trong phạm vi địa phương).

Hiệu lực theo thời gian của văn bản qui phạm pháp luật

Hiệu lực theo thời gian của văn bản qui phạm pháp luật là thời điểm phát sinh và chấm dứt hiệu lực của một văn bản qui phạm pháp luật.

a Thời điểm văn bản qui phạm pháp luật có hiệu lực được ấn định theo ba cách:

- Kể từ ngày công bố, hoặc ngày đăng trên công báo (như Luật của Quốc hội, Pháp lệnh của UBTVQH, Quyết định của Chủ tịch nước).

- Sau mười lăm ngày kể từ ngày ký (áp dụng đối với các văn bản qui phạm pháp luật của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ, Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao, Viện kiểm sát nhân dân tối cao và các văn bản qui phạm pháp luật liên tịch).

Đối với văn bản qui phạm pháp luật của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ qui định các biện pháp thi hành trong tình trạng khẩn cấp, thì văn bản có thể qui định ngày có hiệu lực sớm hơn.

- Kể từ thời điểm được viết rõ trong văn bản qui phạm pháp luật.

b. Thời điểm văn bản qui phạm pháp luật hết (chấm dứt) hiệu lực.

Văn bản qui phạm pháp luật hết hiệu lực trong các trường hợp sau:

- Hết thời hạn có hiệu lực đã được qui định trong văn bản;

- Được thay thế bằng văn bản mới của chính cơ quan Nhà nước đã ban hành văn bản đó;

- Bị hủy bỏ hoặc bãi bỏ bằng một văn bản mới của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Lưu ý: Văn bản qui định những chi tiết hướng dẫn thi hành của văn bản hết hiệu lực cũng đồng thời hết hiệu lực cùng với văn bản đó,

trừ trường hợp được giữ lại toàn bộ, hoặc một phần vì còn phù hợp với các qui định của văn bản qui phạm pháp luật mới.

Hiệu quả pháp luật

Hiệu quả pháp luật là tính kết quả của điều chỉnh pháp luật biểu hiện ở mối tương quan giữa kết quả thực tế đạt được do tác động của qui phạm pháp luật, và mục đích mong muốn đạt được khi ban hành qui phạm pháp luật.

Hình thức cấu trúc Nhà nước

Hình thức cấu trúc Nhà nước là sự cấu tạo Nhà nước thành các đơn vị hành chính lãnh thổ, và xác lập những mối quan hệ qua lại giữa các cơ quan Nhà nước, giữa trung ương với địa phương.

Có hai hình thức cấu trúc Nhà nước chủ yếu là hình thức Nhà nước đơn nhất và Nhà nước liên bang.

a. Nhà nước đơn nhất là Nhà nước có chủ quyền chung, có hệ thống cơ quan quyền lực và quản lý thống nhất từ Trung ương đến địa phương và có các đơn vị hành chính bao gồm tỉnh (thành phố), huyện (quận, thành phố thuộc tỉnh), xã (phường, thị trấn).

b. Nhà nước liên bang là Nhà nước có từ hai hay nhiều nước thành viên hợp lại. Nhà nước liên bang có hai hệ thống quyền lực và quản lý (một hệ thống chung cho toàn liên bang và một hệ thống trong mỗi nước thành viên) ở hình thức Nhà nước liên bang thì có chủ quyền quốc gia chung của Nhà nước liên bang, đồng thời mỗi nước thành viên cũng có chủ quyền riêng (như Mỹ, Nga, Ấn Độ...).

Hình thức chính thể

Hình thức chính thể là cách tổ chức Nhà nước xác lập những mối quan hệ của các cơ quan đó.

Hình thức chính thể có hai dạng cơ bản là: Chính thể quân chủ và chính thể cộng hòa.

a. Chính thể quân chủ là hình thức trong đó quyền lực tối cao của Nhà nước tập trung toàn bộ (hay một phần) trong tay người đứng đầu Nhà nước theo nguyên tắc thừa kế.

b. Chính thể cộng hòa là hình thức trong đó quyền lực tối cao của Nhà nước thuộc về một cơ quan được bầu ra trong một thời gian nhất định (như Quốc hội hoặc Nghị viện).

Hình thức Nhà nước

Hình thức Nhà nước là cách tổ chức quyền lực Nhà nước và những

phương pháp để tổ chức quyền lực Nhà nước.

Hình thức Nhà nước được hình thành từ ba yếu tố đó là: Hình thức chính thể, hình thức cấu trúc Nhà nước và chế độ chính trị.

Hình thức pháp luật

Hình thức pháp luật là cách thức mà giai cấp thống trị sử dụng để nâng ý chí của giai cấp mình lên thành pháp luật.

Trong lịch sử đã có ba hình thức pháp luật đó là:

a. Tập quán pháp;

b. Tiền lệ pháp;

c. Văn bản (qui phạm) pháp luật.

Hình thức quản lý hành chính Nhà nước

Hình thức quản lý hành chính Nhà nước là những biểu hiện bên ngoài của hoạt động chấp hành-điều hành do các chủ thể của quản lý hành chính Nhà nước thực hiện như: Ban hành các văn bản quản lý, áp dụng các biện pháp tổ chức thực hiện ...

Hộ chiếu

Hộ chiếu là giấy chứng minh do cơ quan Nhà nước, thường là cơ quan ngoại giao cấp cho công dân khi ra nước ngoài.

Hồ sơ

Hồ sơ là một tập văn bản, tài liệu có liên quan với nhau về một vấn đề, một sự việc, một đối tượng cụ thể hoặc có một (hoặc một số) đặc điểm chung như tên loại văn bản; cơ quan, tổ chức ban hành văn bản; thời gian hoặc những đặc điểm khác, hình thành trong quá trình theo dõi, giải quyết công việc thuộc phạm vi chức năng, nhiệm vụ của một cơ quan, tổ chức hoặc của một cá nhân.

Hồ sơ tài liệu lưu trữ của cơ quan lãnh sự

Hồ sơ tài liệu lưu trữ của cơ quan lãnh sự bao gồm tất cả sách, giấy tờ, tài liệu, thư từ, băng ghi âm và sổ sách của cơ quan lãnh sự, cùng với mật mã, số hiệu mật, các phiếu chỉ dẫn và những đồ đạc để bảo vệ hoặc bảo quản các thứ đó.

Hội đồng nhân dân[1]

Hội đồng nhân dân là cơ quan quyền lực Nhà nước ở địa phương,

---

[1] Hiện nay Hội đồng Nhân dân tổ chức ở ba cấp tỉnh, huyện, xã

đại diện cho ý chí, nguyện vọng và quyền làm chủ của nhân dân, do nhân dân địa phương bầu ra, chịu trách nhiệm trước nhân dân địa phương và cơ quan Nhà nước cấp trên.

Căn cứ vào Hiến pháp, luật, văn bản của cơ quan Nhà nước cấp trên, Hội đồng nhân dân ra Nghị quyết về các biện pháp bảo đảm thi hành nghiêm chỉnh Hiến pháp và pháp luật ở địa phương; về kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội và ngân sách; về quốc phòng an ninh ở địa phương; về biện pháp ổn định và nâng cao đời sống của nhân dân, hoàn thành mọi nhiệm vụ cấp trên giao cho, làm tròn nghĩa vụ đối với cả nước.

Hội nghị liên quốc gia

Hội nghị liên quốc gia (Hội nghị liên Chính phủ) là hội nghị của các đại diện chính thức của hai hay nhiều quốc gia nhằm thảo luận các vấn đề có liên quan đến lợi ích của các quốc gia đó.

Hội nghị phi quốc gia

Hội nghị phi quốc gia (Hội nghị phi Chính phủ) là hội nghị của các tổ chức phi Chính phủ hay của các cá nhân của nhiều nước khác nhau.

Hội nghị quốc tế khu vực

Hội nghị quốc tế khu vực là hội nghị quốc tế được tổ chức bàn về những vấn đề của khu vực, do đó các đại biểu đến dự bao gồm các đại diện của các quốc gia trong khu vực là chủ yếu, ngoài ra có thể có đại diện của các quốc gia ngoài khu vực nhưng có liên quan hoặc là khách mời.

Hội nghị quốc tế đa phương

Hội nghị quốc tế đa phương là hội nghị có ít nhất ba quốc gia tham gia để bàn những vấn đề liên quan đến các quốc gia này. Hội nghị quốc tế đa phương có thể là hội nghị quốc tế phổ cập, hội nghị quốc tế khu vực hoặc hội nghị quốc tế của một nhóm quốc gia.

Hội nghị song phương

Hội nghị song phương là hội nghị quốc tế chỉ có đại diện của hai quốc gia.

Hoạch định biên giới

Hoạch định biên giới là quá trình xác định phương hướng, vị trí, tính chất của đường biên giới quốc gia trên văn bản chính thiết lập đường biên giới quốc gia ở trong hiệp định và thường có bản đồ mô tả

chi tiết đường biên giới. Tất cả các tài liệu đi kèm hiệp định về biên giới là những bộ phận không thể tách rời của hiệp định. Trong giai đoạn hoạch định biên giới, các quốc gia hữu quan phải cân nhắc thích đáng tới các yếu tố quan trọng có ảnh hưởng tới việc hình thành và tồn tại của đường biên giới sẽ được vạch ra theo hiệp định, đặc biệt phải tôn trọng các yếu tố do lịch sử để lại.

Hoạt động ban hành văn bản áp dụng qui phạm pháp luật hành chính

Hoạt động ban hành văn bản áp dụng qui phạm pháp luật hành chính là hình thức hoạt động chủ yếu của các cơ quan hành chính Nhà nước, trực tiếp làm phát sinh, thay đổi hay chấm dứt các quan hệ pháp luật cụ thể.

Hoạt động ban hành văn bản qui phạm pháp luật

Hoạt động ban hành văn bản qui phạm pháp luật là hình thức pháp lý của hoạt động chấp hành-điều hành của cơ quan hành chính Nhà nước.

Hoạt động thống kê

Hoạt động thống kê là điều tra, báo cáo, tổng hợp, phân tích và công bố các thông tin phản ánh bản chất và tính quy luật của các hiện tượng kinh tế-xã hội trong điều kiện không gian và thời gian cụ thể do tổ chức thống kê Nhà nước tiến hành.

Họp

Họp là một hình thức của hoạt động quản lý Nhà nước, một cách thức giải quyết công việc, thông qua đó thủ trưởng cơ quan hành chính Nhà nước trực tiếp thực hiện lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành hoạt động trong việc giải quyết các công việc thuộc chức năng, thẩm quyền của cơ quan mình theo quy định của pháp luật.

Họp chuyên môn

Họp chuyên môn là cuộc họp để trao đổi, thảo luận những vấn đề thuộc về chuyên môn kỹ thuật, nghiệp vụ nhằm xây dựng và hoàn thiện các dự án, đề án.

Họp giao ban

Họp giao ban là cuộc họp của lãnh đạo cơ quan, đơn vị hành chính Nhà nước để nắm tình hình triển khai thực hiện nhiệm vụ công tác; trao đổi ý kiến và thực hiện chỉ đạo giải quyết các công việc thường xuyên.

Họp làm việc

Họp làm việc là cuộc họp của cấp trên với thủ trưởng cơ quan, đơn vị cấp dưới để giải quyết những công việc có tính chất quan trọng vượt quá thẩm quyền của cấp dưới, hoặc để kiểm tra trực tiếp, tại chỗ về tình hình thực hiện các nhiệm vụ công tác của cấp dưới.

Họp sơ kết hoặc tổng kết (Hội nghị sơ kết hoặc tổng kết) chuyên đề

Họp sơ kết hoặc tổng kết (Hội nghị sơ kết hoặc tổng kết) chuyên đề là cuộc họp để đánh giá tình hình triển khai và kết quả thực hiện một chủ trương, chính sách quan trọng.

Họp tập huấn, triển khai (Hội nghị tập huấn, triển khai)

Họp tập huấn, triển khai (Hội nghị tập huấn, triển khai) là cuộc họp để quán triệt, thống nhất nhận thức và hành động về nội dung và tinh thần các chủ trương, chính sách lớn, quan trọng của Đảng và Nhà nước về quản lý, điều hành hoạt động kinh tế-xã hội.

Họp tổng kết (Hội nghị tổng kết) hàng năm

Họp tổng kết (Hội nghị tổng kết) hàng năm là cuộc họp để kiểm điểm, đánh giá tình hình và kết quả thực hiện nhiệm vụ công tác hàng năm và bàn phương hướng nhiệm vụ công tác cho năm tới của cơ quan, đơn vị hành chính Nhà nước.

Họp tham mưu, tư vấn

Họp tham mưu, tư vấn là cuộc họp để thủ trưởng cơ quan hành chính Nhà nước nghe các ý kiến đề xuất và kiến nghị của thủ trưởng các cơ quan, đơn vị cấp dưới, của các chuyên gia, nhà khoa học nhằm có đủ thông tin, có thêm các cơ sở, căn cứ trước khi ra quyết định theo chức năng, thẩm quyền.

Hòa hội

Hòa hội là hội nghị nhằm ký kết hòa ước, giải quyết những vấn đề do chiến tranh đặt ra và bình thường hóa quan hệ giữa các nước tham gia chiến tranh.

Hợp đồng làm việc

Hợp đồng làm việc là hình thức tuyển dụng người vào làm việc trong các đơn vị sự nghiệp của Nhà nước bằng văn bản thỏa thuận giữa đơn vị được giao thẩm quyền tuyển dụng và người được tuyển dụng.

Hợp pháp hóa lãnh sự

Hợp pháp hóa lãnh sự là việc chứng nhận chữ ký và con dấu trên những giấy tờ, tài liệu chính thức, do cơ quan, tổ chức trong khu vực ở nước tiếp nhận lập hoặc công chứng để sử dụng ở Việt Nam, hoặc những giấy tờ, tài liệu chính thức do cơ quan, tổ chức Việt Nam lập hoặc công chứng, để sử dụng trong khu vực lãnh sự ở nước tiếp nhận và chứng thực sự phù hợp về hình thức văn bản của những giấy tờ, tài liệu đó với pháp luật nước lập văn bản.

Việc hợp pháp hóa lãnh sự do viên chức lãnh đạo tiến hành tại trụ sở cơ quan lãnh sự, hoặc do viên chức ngoại giao được ủy nhiệm thực hiện chức năng lãnh sự tiến hành tại trụ sở cơ quan đại diện ngoại giao. Những người này phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về hành vi hợp pháp hóa lãnh sự của mình.

Hủy bỏ điều ước quốc tế

Hủy bỏ điều ước quốc tế là đơn phương tuyên bố điều ước đã ký kết hết hiệu lực đối với mình mặc dù điều đó không được qui định trong điều ước. Các cơ sở để tuyên bố hủy bỏ điều ước gồm:

- Một bên chỉ hưởng quyền mà không thực hiện nghĩa vụ;

- Một hay nhiều bên vi phạm nghiêm trọng những điều khoản của điều ước;

- Thay đổi hoàn cảnh dẫn đến việc không thực hiện được điều ước.

Tuyên bố hủy bỏ điều ước quốc tế trong các trường hợp nêu trên không bị coi là hành vi vi phạm pháp luật quốc tế, nhưng quốc gia tuyên bố hủy bỏ điều ước đó phải thông báo bằng văn bản cho các bên ký điều ước khác biết, hoặc gửi văn bản đó cho các nước bảo quản điều ước biết, để thông báo cho các thành viên khác của điều ước.

K

Kế thừa trong luật quốc tế hiện đại

Kế thừa trong luật quốc tế hiện đại là sự chuyển dịch quyền và nghĩa vụ của một quốc gia này cho một quốc gia khác.

Kiểm tra xã hội

Kiểm tra xã hội là việc nhân dân lao động tham gia vào quản lý Nhà nước, quản lý xã hội thông qua các hoạt động kiểm tra của các tổ

chức xã hội đối với cán bộ, cơ quan Nhà nước các tổ chức xã hội và công dân trong việc thực hiện pháp luật của Nhà nước.

Kiểu Nhà nước

Kiểu Nhà nước là tổng thể những dấu hiệu, đặc điểm cơ bản, đặc thù của Nhà nước, thể hiện bản chất giai cấp và những điều kiện tồn tại và phát triển của Nhà nước trong một hình thái kinh tế xã hội nhất định.

Trong lịch sử xã hội có giai cấp đã tồn tại bốn kiểu Nhà nước (tương ứng với bốn hình thái kinh tế-xã hội) đó là:

a. Kiểu Nhà nước chủ nô;

b. Kiểu Nhà nước phong kiến;

c. Kiểu Nhà nước tư sản;

d. Kiểu Nhà nước xã hội chủ nghĩa.

Kiểu pháp luật

Kiểu pháp luật là tổng thể các dấu hiệu, đặc điểm cơ bản của pháp luật, thể hiện bản chất giai cấp, và những điều kiện tồn tại và phát triển của pháp luật trong một hình thái kinh tế-xã hội nhất định.

Lịch sử xã hội loài người đang tồn tại bốn kiểu pháp luật:

a. Kiểu pháp luật chủ nô;

b. Kiểu pháp luật phong kiến;

c. Kiểu pháp luật tư sản;

d. Kiểu pháp luật xã hội chủ nghĩa.

Ký

Ký là hành vi pháp lý do người có thẩm quyền hoặc người được ủy quyền thực hiện, bao gồm ký điều ước quốc tế không phải phê chuẩn hoặc phê duyệt và ký điều ước quốc tế phải phê chuẩn hoặc phê duyệt.

Ký Ad Referendum

Ký Ad Referendum là ký của vị đại diện với điều kiện có sự đồng ý tiếp sau đó của cơ quan có thẩm quyền theo qui định của pháp luật trong nước. Ký Ad Referendum khác ký tắt ở chỗ nếu hình thức ký này được cơ quan có thẩm quyền của các bên tỏ rõ ý tán thành thì không phải ký đầy đủ nữa. Trong khi đó, ký tắt chỉ là một bước quá độ để tiến tới ký đầy đủ.

Ký kết

Ký kết là những hành vi pháp lý do người hoặc cơ quan Nhà nước có thẩm quyền thực hiện, bao gồm đàm phán, ký, phê chuẩn, phê duyệt điều ước quốc tế hoặc trao đổi văn kiện tạo thành điều ước quốc tế.

Ký đầy đủ (ký chính thức)

Ký đầy đủ là ký của vị đại diện vào văn bản dự thảo điều ước. Nếu điều ước quốc tế đó không qui định những thủ tục khác thì sau khi ký đầy đủ, điều ước quốc tế sẽ phát sinh hiệu lực.

Ký tắt

Ký tắt là hành vi pháp lý do người có thẩm quyền hoặc người được ủy quyền thực hiện, để xác nhận văn bản điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam dự định ký là văn bản cuối cùng đã được thỏa thuận với bên ký kết nước ngoài.

Ký tắt (điều ước quốc tế)

Ký tắt là việc các vị đại diện của các bên tham gia đàm phán xây dựng văn bản ký xác nhận văn bản dự thảo điều ước, là văn bản đã được thỏa thuận. Sau khi ký tắt, điều ước quốc tế chưa phát sinh hiệu lực.

Khách thể của quan hệ pháp luật

Khách thể của quan hệ pháp luật là những gì mà các bên chủ thể mong muốn đạt được khi tham gia vào quan hệ pháp luật.

Khách thể của quan hệ pháp luật hành chính

Khách thể của quan hệ pháp luật hành chính là trật tự quản lý hành chính.

Khách thể của quản lý Nhà nước

Khách thể của quản lý Nhà nước là trật tự quản lý Nhà nước được qui định trong pháp luật của Nhà nước.

Khen thưởng

Khen thưởng là một biện pháp khuyến khích tinh thần trách nhiệm, ý thức sáng tạo của cán bộ, công chức hoặc tập thể cán bộ, công chức Nhà nước, tạo ra một tâm lý tận tâm, tận tụy với nghề nghiệp và với nhiệm vụ được giao phó, mang hết sức mình phục vụ sự nghiệp vì lợi ích của Nhà nước và của nhân dân.

Khen thưởng là sự đánh giá cao của Nhà nước và xã hội đối với kết quả của cán bộ, công chức, hoặc tập thể cán bộ, công chức phản

ánh sự thừa nhận về mặt Nhà nước và xã hội đối với kết quả đó.

Khen thưởng bao gồm các hình thức sau:

a. Khen thưởng về mặt tinh thần (thư khen, bằng khen, giấy khen, huân chương, huy chương, danh hiệu cao quí ...);

b. Khen thưởng vật chất (thưởng tiền, hiện vật ...).

Khiếu nại

Khiếu nại là việc công dân, cơ quan, tổ chức hoặc cán bộ, công chức theo thủ tục do Luật khiếu nại, tố cáo quy định, đề nghị cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền xem xét lại quyết định hành chính, hành vi hành chính, hoặc quyết định kỷ luật cán bộ, công chức khi có căn cứ cho rằng quyết định hoặc hành vi đó là trái pháp luật, xâm phạm quyền, lợi ích hợp pháp của mình.

Không quốc tịch

Không quốc tịch là tình trạng một người không mang quốc tịch của một nước nào cả.

Tình trạng không quốc tịch thường xảy ra trong các trường hợp sau đây:

- Khi một người đã mất quốc tịch cũ mà chưa có quốc tịch mới;

- Khi có xung đột pháp luật của các nước về vấn đề quốc tịch;

- Khi đứa trẻ được sinh ra trên lãnh thổ của nước áp dụng nguyên tắc "quyền huyết thống" mà cha mẹ lại không có quốc tịch hoặc mất quốc tịch.

Địa vị pháp lý của những người không có quốc tịch so với công dân sở tại và người có quốc tịch nước ngoài rất thấp kém. Họ phải chịu nhiều hậu quả tiêu cực, không được hưởng các quyền mà người nước ngoài được hưởng trên cơ sở ký kết điều ước quốc tế giữa các nước. Người không có quốc tịch cũng không được sự bảo hộ ngoại giao của một nước nào cả.

Khu vực lãnh sự

Khu vực lãnh sự là khu vực lãnh thổ dành cho một cơ quan lãnh sự để thực hiện chức năng lãnh sự. Khu vực lãnh sự do hai nước hữu quan thỏa thuận qui định. Khu vực lãnh sự bao giờ cũng được qui định trong hiệp định hoặc biên bản thỏa thuận giữa hai nước hữu quan và trong thư ủy nhiệm lãnh sự. Ngoài ra các nước nhận lãnh sự có quyền qui định những vùng nào các lãnh sự nước ngoài có thể vào được và vùng nào thì không.

L

Lập hồ sơ

Lập hồ sơ là việc tập hợp và sắp xếp văn bản, tài liệu hình thành trong quá trình theo dõi, giải quyết công việc thành hồ sơ theo những nguyên tắc và phương pháp nhất định.

Lãnh hải

a. Chủ quyền của quốc gia ven biển được mở rộng ra ngoài lãnh thổ và nội thủy của mình, và trong trường hợp một quốc gia quần đảo, ra ngoài vùng nước quần đảo, đến một vùng biển tiếp liền gọi là lãnh hải.

b. Chủ quyền được mở rộng đến vùng trời trên lãnh hải, cũng như đến đáy và lòng đất dưới đáy của vùng biển này.

c. Chủ quyền ở lãnh hải được thực hiện trong những điều kiện do các qui định của Công ước và các qui tắc khác của pháp luật quốc tế trù định.

Lãnh thổ quốc gia

Lãnh thổ quốc gia là một phần của trái đất bao gồm vùng đất, vùng nước, vùng trời trên vùng đất và vùng nước cũng như lòng đất dưới chúng, thuộc chủ quyền hoàn toàn và riêng biệt của một quốc gia nhất định.

Lệnh, quyết định của Chủ tịch nước

Lệnh, quyết định của Chủ tịch nước là văn bản được ban hành để thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của Chủ tịch nước do Hiến pháp, luật, nghị quyết của Quốc hội, Pháp lệnh, Nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội quy định.

Lệnh, quyết định của Chủ tịch nước là (hai) hình thức văn bản qui phạm pháp luật được Chủ tịch nước ban hành để thực hiện những nhiệm vụ, quyền hạn của Chủ tịch nước do Hiến pháp qui định (như Lệnh công bố Hiến pháp , luật, pháp lệnh, Lệnh tổng động viên; quyết định tuyên bố tình trạng chiến tranh, bổ nhiệm, miễn nhiệm,, cách chức Phó Chánh án, Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao, phó viện trưởng, Kiểm sát viên Viện kiểm sát nhân dân tối cao, quyết định đặc xá, quyết định cử, triệu hồi Đại sứ đặc mệnh toàn quyền của Việt Nam ...).

Lực lượng hải quân

Lực lượng hải quân của quốc gia là tổng thể các tàu thuyền quân

sự của nước đó và tùy thuộc vào lực lượng hải quân của mình mà mỗi nước thành lập ra các hạm đội.

Lực lượng vũ trang

Lực lượng vũ trang của các bên tham chiến gồm những người chiến đấu và những người không chiến đấu.

Luật (gồm cả Bộ luật)

Luật là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật do Quốc hội (có thẩm quyền) ban hành để qui định các vấn đề cơ bản, quan trọng, thuộc các lĩnh vực về đối ngoại, nhiệm vụ kinh tế-xã hội, quốc phòng, an ninh của đất nước, những nguyên tắc chủ yếu về tổ chức và hoạt động của bộ máy Nhà nước, về quan hệ xã hội và hoạt động của công dân.

Luật của Quốc Hội

Luật của Quốc Hội là văn bản được ban hành để quy định các vấn đề cơ bản thuộc lĩnh vực kinh tế, xã hội, quốc phòng, an ninh, tài chính, tiền tệ, ngân sách, thuế, dân tộc, tôn giáo, văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học, công nghệ, môi trường, đối ngoại, tổ chức và hoạt động của bộ máy Nhà nước, chế độ công vụ, cán bộ, công chức, quyền và nghĩa vụ của công dân.

Luật hành chính

Luật hành chính là một ngành luật độc lập trong hệ thống pháp luật Việt Nam, gồm tổng hợp những qui phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội, hình thành trong quá trình tổ chức và thực hiện hoạt động chấp hành-điều hành của Nhà nước trên các lĩnh vực hành chính, chính trị, kinh tế, văn hóa-xã hội.

Luật hành chính qui định những nguyên tắc, những hình thức và phương pháp quản lý Nhà nước, xác định qui chế pháp lý của các chủ thể quản lý Nhà nước, điều chỉnh hoạt động của cán bộ, công chức Nhà nước, thủ tục hành chính và trách nhiệm hành chính. Luật hành chính còn bao gồm các qui phạm qui định các vấn đề cụ thể của quản lý Nhà nước trên các lĩnh vực đời sống xã hội.

Luật điều ước quốc tế

Luật điều ước quốc tế là tổng thể các nguyên tắc và qui phạm pháp luật quốc tế, điều chỉnh trình tự ký kết, điều kiện hợp pháp, hiệu lực và chấm dứt hiệu lực của điều ước quốc tế.

Luật Nhà nước

Luật Nhà nước gồm tổng hợp các qui phạm pháp luật điều chỉnh

các quan hệ cơ bản về tổ chức quyền lực Nhà nước, về chế độ chính trị, kinh tế, văn hóa-xã hội, chế độ bầu cử, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân, về quốc tịch ...

Luật Nhà nước là ngành luật chủ đạo trong hệ thống pháp luật, bởi nó là ngành luật điều chỉnh những quan hệ xã hội quan trọng nhất của Nhà nước, và tất cả những ngành luật khác đều được hình thành trên cơ sở những nguyên tắc của luật Nhà nước. Luật Nhà nước còn được gọi là Luật Hiến pháp vì nội dung cơ bản của luật Nhà nước bắt nguồn từ Hiến pháp; Hiến pháp là nguồn cơ bản của luật Nhà nước.

Luân chuyển

Luân chuyển là việc người đứng đầu cơ quan có thẩm quyền bổ nhiệm cán bộ, công chức lãnh đạo giữ một chức vụ lãnh đạo mới trong quá trình thực hiện công tác quy hoạch và đào tạo bồi dưỡng.

Lý luận chung về Nhà nước và pháp luật

Lý luận chung về Nhà nước và pháp luật là hệ thống tri thức về những qui luật phát sinh, phát triển đặc thù, những đặc tính chung và những biểu hiện quan trọng nhất của Nhà nước và pháp luật nói chung, và của Nhà nước và pháp luật xã hội chủ nghĩa nói riêng.

M

Miễn nhiệm

Miễn nhiệm là việc người đứng đầu cơ quan có thẩm quyền ra quyết định thôi giữ chức vụ lãnh đạo đối với cán bộ, công chức lãnh đạo khi chưa hết thời hạn bổ nhiệm.

Môi giới và trung gian

Môi giới và trung gian là các biện pháp hòa giải tranh chấp quốc tế với sự tham gia của bên thứ ba-bên không tham gia tranh chấp.

N

Nâng ngạch

Nâng ngạch là nâng từ ngạch thấp lên ngạch cao hơn trong cùng một ngành chuyên môn nghiệp vụ.

Năng lực hành vi

Năng lực hành vi là khả năng mà Nhà nước dành (qui định) cho

công dân để thực hiện năng lực pháp luật.

Năng lực hành vi hành chính

Năng lực hành vi hành chính là năng lực của công dân thực hiện được các quyền và nghĩa vụ của mình trên thực tế. Đó là khả năng bằng hành vi cá nhân của mình thực hiện các quyền và nghĩa vụ trong quản lý hành chính Nhà nước và được Nhà nước thừa nhận.

Năng lực pháp luật

Năng lực pháp luật là khả năng hưởng các quyền và nghĩa vụ pháp lý mà Nhà nước qui định cho cá nhân hoặc tổ chức.

Năng lực pháp luật hành chính

Năng lực pháp luật hành chính là khả năng thực tế của công dân được Nhà nước thừa nhận có những quyền và những nghĩa vụ cụ thể trong lĩnh vực quản lý hành chính Nhà nước.

Nền hành chính Nhà nước

Nền hành chính Nhà nước bao gồm ba yếu tố cấu thành:

a. Hệ thống thể chế quản lý xã hội theo pháp luật, bao gồm: Hiến pháp, luật, pháp lệnh và các văn bản pháp qui của cơ quan hành chính. Để tránh hiểu lầm ta gọi đó là thể chế của nền hành chính, hoặc thể chế Nhà nước phân biệt với thể chế hành chính thường được hiểu là các thể chế (văn bản pháp qui) do cơ quan hành chính ban hành.

b. Cơ cấu tổ chức và cơ chế vận hành của bộ máy hành chính các cấp, các ngành từ Chính phủ Trung ương đến chính quyền cơ sở.

c. Đội ngũ cán bộ, công chức hành chính bao gồm: Những người thực thi công vụ trong bộ máy hành chính công quyền, trong đó có một số dân cử, kể cả cán bộ chính quyền xã và số đông hơn là cán bộ công chức được tuyển dụng, bổ nhiệm, không kể những người lâu nay gọi là viên chức Nhà nước nhưng làm việc ở các doanh nghiệp Nhà nước hoặc các đơn vị sự nghiệp, dịch vụ không thuộc bộ máy công quyền.

Nội thủy

Nội thủy là một vùng nước biển nằm giữa một bên là bờ biển và một bên là đường cơ sở của quốc gia dùng để xác định chiều rộng lãnh hải và các vùng biển khác của quốc gia ven biển. Đối với các quốc gia quần đảo thì vùng nước này là toàn bộ phần nước biển nằm trong đường cơ sở của quốc gia quần đảo (gọi là vùng nước quần đảo).

Nơi làm việc của các cơ quan Nhà nước

Nơi làm việc của các cơ quan Nhà nước là trụ cở của cơ quan Nhà nước các cấp; tổ chức chính trị, chính trị-xã hội; doanh trại công an, quân đội.

Ngạch

Ngạch chỉ chức danh công chức. Mỗi ngạch thể hiện chức và cấp về chuyên môn nghiệp vụ, có tiêu chuẩn riêng.

Ngạch công chức

Ngạch công chức là chức danh công chức được phân theo ngành, thể hiện cấp độ về chuyên môn nghiệp vụ.

Ngạch viên chức

Ngạch viên chức là chức danh của viên chức trong các đơn vị sự nghiệp của Nhà nước, thể hiện cấp độ về chuyên môn nghiệp vụ.

Ngành luật

Ngành luật bao gồm hệ thống các qui phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội cùng loại trong một lĩnh vực nhất định của đời sống xã hội (như ngành luật dân sự, ngành luật hình sự, hành chính ...).

Để xác định tính chất, nội dung và phạm vi của mỗi ngành luật phải dựa vào hai căn cứ là: Đối tượng điều chỉnh (những quan hệ xã hội có đặc điểm cùng loại cần được điều chỉnh); phương pháp điều chỉnh (cách thức tác động vào quan hệ đó).

Ngày được tính để xác định thời hiệu khiếu nại và thời hạn giải quyết khiếu nại, tố cáo

Ngày được tính để xác định thời hiệu khiếu nại và thời hạn giải quyết khiếu nại, tố cáo là ngày làm việc của cơ quan hành chính Nhà nước hoặc cá nhân có quyền nhận đơn khiếu nại, tố cáo.

Nghị định của Chính phủ

Nghị định của Chính phủ là văn bản được ban hành để quy định các vấn đề sau đây:

a. Quy định chi tiết thi hành luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, lệnh, quyết định của Chủ tịch nước

b. Quy định các biện pháp cụ thể để thực hiện chính sách kinh tế, xã hội, quốc phòng, an ninh, tài chính, tiền tệ, ngân sách, thuế, dân

tộc, tôn giáo, văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học, công nghệ, môi trường, đối ngoại, chế độ công vụ, cán bộ, công chức, quyền, nghĩa vụ của công dân và các vấn đề khác thuộc thẩm quyền quản lý, điều hành của Chính phủ;

c. Quy định nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ và các cơ quan khác thuộc thẩm quyền của Chính phủ;

d. Quy định những vấn đề cần thiết nhưng chưa đủ điều kiện xây dựng thành luật hoặc pháp lệnh để đáp ứng yêu cầu quản lý Nhà nước, quản lý kinh tế, quản lý xã hội. Việc ban hành nghị định này phải được sự đồng ý của Ủy ban thường vụ Quốc hội.

Nghị quyết của Chính phủ

Nghị quyết của Chính phủ là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật được Chính phủ ban hành để quyết định chính sách cụ thể về xây dựng và kiện toàn bộ máy hành chính Nhà nước từ Trung ương đến cơ sở, hướng dẫn, kiểm tra Hội đồng Nhân dân thực hiện các văn bản của cơ quan Nhà nước cấp trên; bảo đảm thực hiện Hiến pháp và pháp luật trong các cơ quan Nhà nước, tổ chức xã hội, đơn vị vũ trang nhân dân và công dân; thực hiện chính sách xã hội, dân tộc, tôn giáo; quyết định chủ trương, chính sách cụ thể về ngân sách Nhà nước, tiền tệ; phát triển văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học, công nghệ, bảo vệ môi trường; củng cố và tăng cường quốc phòng, an ninh; thống nhất quản lý công tác đối ngoại của Nhà nước, các biện pháp chống quan liêu, tham nhũng trong bộ máy Nhà nước, phê duyệt các điều ước quốc tế thuộc thẩm quyền của Chính phủ.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân huyện

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân huyện là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, giáo dục, y tế, văn hóa, thông tin, thể dục thể thao, xã hội, đời sống, khoa học và công nghệ, tài nguyên và môi trường, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật, xây dựng chính quyền địa phương và quản lý địa giới hành chính trên địa bàn huyện, quy định tại các điều 19, 20, 21, 22, 23, 24, và 25 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân huyện thuộc địa bàn hải đảo

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân huyện thuộc địa bàn hải đảo là

văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 15 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân và chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển hải đảo quy định tại Điều 28 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân phường

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân phường là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 18 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển đô thị trên địa bàn phường, quy định tại Điều 35 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân quận

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân quận là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 15 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển đô thị trên địa bàn quận quy định tại Điều 26 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân tỉnh

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân tỉnh là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, chính sách, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, giáo dục, y tế, văn hóa, thông tin, thể dục thể thao,khoa học và công nghệ, tài nguyên và môi trường, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật, xây dựng chính quyền địa phương và quản lý địa giới hành chính trên địa bàn tỉnh, quy định tại các điều 11, 12, 13, 14, 15, 16, và 17 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân thành phố trực thuộc trung ương

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân thành phố trực thuộc trung ương là văn bản được ban hành, để quyết định chủ trương, chính sách,

biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 12 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và chủ trương, chính sách, biện pháp khác về xây dựng, phát triển đô thị trên địa bàn thành phố quy định tại Điều 18 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân thị xã, thành phố thuộc tỉnh

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân thị xã, thành phố thuộc tỉnh là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 15 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển thị xã, thành phố thuộc tỉnh quy định tại Điều 27 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân xã, thị trấn

Nghị quyết của Hội đồng nhân dân xã, thị trấn là văn bản được ban hành để quyết định chủ trương, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, giáo dục, y tế, xã hội, đời sống, văn hóa, thông tin, thể dục thể thao, bảo vệ tài nguyên và môi trường, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật, xây dựng chính quyền địa phương trên địa bàn xã, thị trấn quy định tại các Điều 29, 30, 31, 32, 33 và 34 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Nghị quyết của Hội đồng thẩm phán Tòa án Nhân dân Tối cao

Nghị quyết của Hội đồng thẩm phán Tòa án Nhân dân Tối cao là hình thức văn bản qui phạm pháp luật được ban hành, để hướng dẫn các Tòa án áp dụng thống nhất pháp luật, tổng kết kinh nghiệm xét xử.

Nghị quyết của Quốc hội

Nghị quyết của Quốc hội là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật được Quốc hội ban hành, để quyết định kế hoạch phát triển kinh tế-xã hội, chính sách tài chính tiền tệ quốc gia, chính sách dân tộc, tôn giáo, đối ngoại, quốc phòng, an ninh, dự toán ngân sách Nhà nước và phân bổ ngân sách Nhà nước, điều chỉnh ngân sách Nhà nước, phê

chuẩn quyết toán ngân sách Nhà nước, phê chuẩn điều ước quốc tế, quyết định chế độ làm việc của Quốc hội, Ủy ban thường vụ Quốc hội, Hội đồng dân tộc, các Ủy ban của Quốc hội, Đại biểu Quốc hội và quyết định các vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Quốc hội.

Nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội

Nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật được Ủy ban Thường vụ Quốc hội ban hành để giải thích Hiến pháp, luật, pháp lệnh, giám sát việc thi hành Hiến pháp, văn bản qui phạm pháp luật của Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội giám sát hoạt động của Chính phủ, Tòa án Nhân dân tối cao, Viện kiểm sát Nhân dân tối cao, giám sát và hướng dẫn hoạt động của Hội đồng nhân dân, quyết định tuyên bố tình trạng chiến tranh, tổng động viên hoặc động viên cục bộ, ban bố tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc từng địa phương, và qui định những vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Ủy ban Thường vụ Quốc hội.

Nghị quyết liên tịch giữa Ủy ban thường vụ Quốc hội hoặc giữa Chính phủ với cơ quan trung ương của tổ chức chính trị-xã hội

Nghị quyết liên tịch giữa Ủy ban thường vụ Quốc hội hoặc giữa Chính phủ với cơ quan trung ương của tổ chức chính trị-xã hội, là văn bản được ban hành để hướng dẫn thi hành những vấn đề khi pháp luật quy định về việc tổ chức chính trị-xã hội đó tham gia quản lý Nhà nước.

Nghị quyết, thông tư liên tịch giữa cơ quan Nhà nước có thẩm quyền với cơ quan Trung ương của tổ chức chính trị-xã hội

Nghị quyết, thông tư liên tịch giữa cơ quan Nhà nước có thẩm quyền với cơ quan Trung ương của tổ chức chính trị-xã hội là (hai) hình thức văn bản qui phạm pháp luật liên tịch được ban hành, để hướng dẫn thi hành những vấn đề khi pháp luật qui định về việc tổ chức chính trị-xã hội đó tham gia quản lý Nhà nước.

Nghĩa vụ chủ thể

Nghĩa vụ chủ thể là cách xử sự mà chủ thể của quan hệ pháp luật bắt buộc phải tiến hành nhằm đáp ứng việc thực hiện quyền của chủ thể khác.

Người bị tố cáo

Người bị tố cáo là cơ quan, tổ chức, cá nhân có hành vi tố cáo.

Người chủ trì cuộc họp

Người chủ trì cuộc họp là người có thẩm quyền điều hành cuộc họp, đưa ra ý kiến kết luận cuộc họp.

Người giải quyết khiếu nại

Người giải quyết khiếu nại là cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền giải quyết khiếu nại.

Người giải quyết tố cáo

Người giải quyết tố cáo là cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền giải quyết tố cáo.

Người nước ngoài

Người nước ngoài là người không có quốc tịch Việt Nam.

Người nước ngoài tạm trú

Người nước ngoài tạm trú là người nước ngoài cư trú có thời hạn ở Việt Nam.

Người nước ngoài thường trú

Người nước ngoài thường trú là người nước ngoài cư trú, làm ăn, sinh sống lâu dài ở Việt Nam.

Người tham dự cuộc họp

Người tham dự cuộc họp là người được triệu tập, người được mời hoặc người đại diện cho cơ quan, đơn vị được mời họp hoặc người được ủy quyền đi dự cuộc họp.

Nguyên tắc cơ bản về quản lý hành chính Nhà nước

Nguyên tắc cơ bản về quản lý hành chính Nhà nước là những tư tưởng chỉ đạo, làm nền tảng cho tổ chức và hoạt động quản lý Nhà nước.

Nguyên tắc cơ bản về quản lý hành chính Nhà nước bao gồm:

a. Nguyên tắc Đảng lãnh đạo;

b. Nguyên tắc nhân dân lao động tham gia đông đảo vào quản lý hành chính Nhà nước;

c. Nguyên tắc tập trung dân chủ;

d. Nguyên tắc bình đẳng giữa các dân tộc;

đ. Nguyên tắc pháp chế xã hội chủ nghĩa;

e. Nguyên tắc quản lý theo ngành kết hợp với quản lý theo địa phương;

g. Nguyên tắc quản lý theo ngành kết hợp với quản lý theo chức năng.

Nguyên thủ quốc gia (người đứng đầu quốc gia)

Nguyên thủ quốc gia là cơ quan lãnh đạo tối cao của Nhà nước, thường là người có chức vụ cao nhất hay cơ quan cao nhất trong các cơ quan quyền lực Nhà nước (như Tổng thống, Chủ tịch nước, Thủ tướng).

Người bị kiện

Người bị kiện là cá nhân, cơ quan, tổ chức có quyết định hành chính, hành vi hành chính, quyết định kỷ luật buộc thôi việc bị khiếu kiện.

Người bị khiếu nại

Người bị khiếu nại là cơ quan, tổ chức, cá nhân có quyết định hành chính, hành vi hành chính, quyết định kỷ luật bị khiếu nại.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan là cá nhân, cơ quan, tổ chức, do có việc khởi kiện vụ án hành chính của người khởi kiện đối với người bị kiện mà việc giải quyết vụ án hành chính đó có liên quan đến quyền lợi hoặc nghĩa vụ của họ.

Người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại

Người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại bao gồm cơ quan, tổ chức, cá nhân và có trách nhiệm giải quyết khiếu nại.

Người chiến đấu

Người chiến đấu là người thuộc lực lượng vũ trang trực tiếp cầm vũ khí chống lại đối phương bao gồm:

- Những người thuộc lực lượng vũ trang thường trực (chính qui) bao gồm bộ binh, lục quân, không quân, hải quân...;

- Những người thuộc đơn vị dân quân hoặc tình nguyện thường trực thuộc lực lượng chính quy;

- Các đội dân quân và các đội quân không thuộc lực lượng chính quy;

- Lực lượng của các phong trào kháng chiến có tổ chức du kích quân.

Người khiếu nại

Người khiếu nại là công dân, cơ quan, tổ chức hoặc cán bộ, công chức thực hiện quyền khiếu nại.

Người không chiến đấu

Người không chiến đấu là người thuộc lực lượng vũ trang nhưng không trực tiếp cầm vũ khí mà mà tham gia công tác phục vụ như nhà báo, quân y, lực lượng hậu cần, kỹ thuật ...

Người không chiến đấu không thể là mục tiêu hoặc đối tượng tấn công.

Người khởi kiện

Người khởi kiện là cá nhân, cơ quan, tổ chức cho rằng quyền, lợi ích hợp pháp của mình bị xâm phạm bởi quyết định hành chính, hành vi hành chính hoặc cán bộ công chức cho rằng quyền, lợi ích hợp pháp của mình bị xâm phạm bởi quyết định kỷ luật buộc thôi việc, nên đã khởi kiện vụ án hành chính tại Tòa án có thẩm quyền.

Người nước ngoài

Người nước ngoài là người không có quốc tịch Việt Nam.

Người nước ngoài tạm trú (tại Việt Nam)

Người nước ngoài tạm trú là người nước ngoài cư trú có thời hạn tại Việt Nam.

Người nước ngoài thường trú (tại Việt Nam)

Người nước ngoài thường trú là người nước ngoài cư trú không thời hạn tại Việt Nam.

Người đứng đầu cơ quan lãnh sự

Người đứng đầu cơ quan lãnh sự là người được Nhà nước cử và bổ nhiệm vào cương vị đó.

Người đứng đầu Tổng lãnh sự là Tổng lãnh sự, người đứng đầu cơ quan Lãnh sự là Lãnh sự.

Người tố cáo

Người tố cáo là công dân thực hiện quyền tố cáo.

Người Việt Nam

Người Việt Nam là người có quốc tịch Việt Nam.

Nhập cảnh (vào Việt Nam)

Nhập cảnh là vào lãnh thổ Việt Nam qua các cửa khẩu quốc tế của Việt Nam.

Nhân viên giúp việc

Nhân viên giúp việc là người thực hiện những công việc như đánh máy, thống kê số liệu, lưu trữ hồ sơ ... chuẩn bị cho quyết định của nhân viên phụ trách.

Nhân viên hành chính kỹ thuật

Nhân viên hành chính kỹ thuật là thành viên làm công việc hành chính, kỹ thuật của cơ quan đại diện ngoại giao.

Nhân viên lãnh sự

Nhân viên lãnh sự gồm những người thực hiện công việc hành chính-kỹ thuật trong cơ quan lãnh sự.

Nhân viên phụ trách

Nhân viên phụ trách là người giữ chức vụ nhất định. Để thực hiện chức vụ đó, nhân viên phụ trách có quyền sử dụng quyền lực Nhà nước. Quyết định của nhân viên phụ trách có thể trực tiếp làm phát sinh, thay đổi hay đình chỉ các quan hệ pháp luật cụ thể.

Nhân viên phục vụ

Nhân viên phục vụ là thành viên làm công việc phục vụ của cơ quan đại diện ngoại giao.

Nhà nước

Nhà nước là một tổ chức đặc thù của quyền lực chính trị, một bộ máy chuyên làm nhiệm vụ cưỡng chế và thực hiện các chức năng quản lý đặc biệt, nhằm duy trì trật tự xã hội thực hiện những mục đích và bảo vệ lợi ích của giai cấp thống trị trong xã hội.

Những bảo đảm đối với pháp chế và trật tự pháp luật

Những bảo đảm đối với pháp chế và trật tự pháp luật là những điều kiện khách quan của sự phát triển xã hội, và những phương tiện do Nhà nước và các tổ chức xã hội tạo ra, nhằm đảm bảo cho các chủ thể pháp luật thực hiện nghiêm chỉnh pháp luật.

P

Phạt tiền

Phạt tiền là sự tác động trực tiếp vào lợi ích vật chất của cá nhân hay tổ chức vi phạm. Mức phạt tiền thể hiện mức cưỡng chế của Nhà nước đối với người vi phạm, thể hiện sự đánh giá của Nhà nước về

tính chất, mức độ xâm hại của hành vi vi phạm vào trật tự quản lý hành chính Nhà nước. Nhà nước qui định mức phạt tối thiểu và mức tối đa đối với mỗi trường hợp cụ thể, để các cơ quan có thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính căn cứ vào tính chất, mức độ vi phạm, nhân thân người vi phạm cũng như các tình tiết khác để ấn định mức phạt cụ thể.

Phái đoàn đại diện thường trực của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam tại tổ chức quốc tế liên Chính phủ

Phái đoàn đại diện thường trực của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là cơ quan đại diện của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thực hiện chức năng ngoại giao tại tổ chức quốc tế thuộc hệ thống Liên hợp quốc, và Tổ chức quốc tế liên Chính phủ ngoài hệ thống Liên hợp quốc.

Pháp chế xã hội chủ nghĩa

Pháp chế xã hội chủ nghĩa là một chế độ đặc biệt của đời sống chính trị-xã hội, trong đó tất cả các cơ quan Nhà nước, tổ chức kinh tế, tổ chức xã hội, cán bộ, công chức Nhà nước, nhân viên các tổ chức xã hội và mọi công dân đều phải tôn trọng và thực hiện pháp luật một cách nghiêm chỉnh, triệt để và chính xác.

Pháp lệnh

Pháp lệnh là một hình thức văn bản qui phạm pháp luật (văn bản dưới luật) thuộc thẩm quyền ban hành của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, qui định về những vấn đề được Quốc hội giao, sau một thời gian thực hiện trình Quốc hội xem xét, quyết định ban hành thành luật.

Về giá trị pháp lý thì pháp lệnh có giá trị thấp hơn so với Hiến pháp và luật, nhưng lại có giá trị cao nhất so với các văn bản dưới luật. Khi ban hành pháp lệnh về nguyên tắc phải dựa trên cơ sở và phải phù hợp với Hiến pháp và luật.

Pháp lệnh của Ủy ban thường vụ Quốc hội

Pháp lệnh của Ủy ban thường vụ Quốc hội là văn bản được ban hành để quy định những vấn đề được Quốc hội giao, sau một thời gian thực hiện trình Quốc hội xem xét, quyết định ban hành luật.

Pháp luật

Pháp luật có hai chức năng chủ yếu:

Pháp luật là hệ thống các các qui tắc xử sự do Nhà nước ban hành

và bảo đảm thực hiện, thể hiện ý chí của giai cấp thống trị trong xã hội, là nhân tố điều chỉnh các quan hệ xã hội.

Pháp luật xã hội chủ nghĩa

Pháp luật xã hội chủ nghĩa là hệ thống các qui tắc xử sự, thể hiện ý chí của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, dưới sự lãnh đạo của Đảng, do Nhà nước xã hội chủ nghĩa ban hành và bảo đảm thực hiện bằng sức mạnh cưỡng chế của Nhà nước trên cơ sở giáo dục và thuyết phục mọi người tôn trọng và thực hiện.

Pháp điển hóa

Pháp điển hóa là hoạt động của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền trong đó không những tập hợp văn bản đã có theo một trình tự nhất định, loại bỏ những qui phạm lỗi thời, mâu thuẫn, mà còn bổ sung thêm những qui phạm mới để thay thế cho các qui phạm bị loại bỏ và khắc phục những thiếu sót hạn chế được phát hiện trong quá trình tập hợp văn bản, sửa đổi qui phạm hiện hành, nâng cao hiệu lực pháp lý của chúng ... kết quả của nó là một văn bản mới hoặc có hiệu lực pháp lý cao hơn và phạm vi điều chỉnh rộng lớn, tổng quát hơn, hoàn chỉnh hơn về mặt kỹ thuật lập pháp, hoặc đồng thời đạt được tất cả các yêu cầu đó (điển hình là việc xây dựng và ban hành các Bộ luật là Bộ luật hình sự, Bộ luật dân sự, Bộ luật tố tụng hình sự, Bộ luật lao động ...).

Phê chuẩn

Phê chuẩn là hành vi pháp lý do Quốc hội hoặc Chủ tịch nước thực hiện để chấp nhận sự ràng buộc của điều ước quốc tế đã ký đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Phê chuẩn điều ước quốc tế

Phê chuẩn điều ước quốc tế là hoạt động của cơ quan có thẩm quyền của Nhà nước chính thức xác định là điều ước đó có hiệu lực đối với mình.

Phê duyệt

Phê duyệt là hành vi pháp lý do Chính phủ thực hiện để chấp nhận sự ràng buộc của điều ước quốc tế đã ký đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Phê duyệt điều ước quốc tế

Phê duyệt điều ước quốc tế là hành vi của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền biểu hiện sự nhất trí với nội dung của điều ước.

Phong tỏa bờ biển

Phong tỏa bờ biển là việc dùng lực lượng hải quân bao vây bờ biển (toàn bộ hay một phần) của đối phương với mục đích ngăn cản sự thông thương hàng hải giữa các hải cảng, đất liền của đối phương với bên ngoài.

Phòng vệ chính đáng

Phòng vệ chính đáng là quyền của các quốc gia đánh trả các hành vi tấn công xâm lược của đối phương. Phòng vệ chính đáng là quyền không thể tách rời của quốc gia để tự vệ và bảo đảm cho chính nền an ninh của mình.

Phương pháp hành chính

Phương pháp hành chính là phương pháp ra chỉ thị từ cấp trên xuống, nghĩa là ra những quyết định bắt buộc đối với các đối tượng quản lý.

Phương pháp kinh tế

Phương pháp kinh tế trong quản lý hành chính là biện pháp dùng đòn bẩy kinh tế, nhằm động viên cá nhân, tập thể tích cực lao động sản xuất, phát huy tài năng sáng tạo, hoàn thành nhiệm vụ được giao với năng suất chất lượng-hiệu quả cao, bảo đảm kết hợp chặt chẽ lợi ích chung của xã hội và lợi ích riêng của người lao động.

Phương pháp điều chỉnh của Luật hành chính

Phương pháp điều chỉnh của Luật hành chính là mệnh lệnh đơn phương, được hình thành từ quan hệ “quyền lực-phục tùng” giữa một bên có quyền nhân danh Nhà nước và mệnh lệnh bắt buộc thi hành với một bên có nghĩa vụ phục tùng các mệnh lệnh đó.

Phương pháp quản lý

Phương pháp quản lý là cách thức tác động của chủ thể quản lý lên đối tượng quản lý, nhằm đạt được mục đích đã đặt ra theo một kế hoạch đã định trước.

Phục hồi quốc tịch

Phục hồi quốc tịch là việc khôi phục lại quốc tịch của một nước cho người đã mất quốc tịch đó. Vấn đề phục hồi quốc tịch thường được đặt ra đối với người trước đây ra nước ngoài sinh sống nay trở về Tổ quốc, và đối với những người mất quốc tịch nước mình do kết hôn, hay ly hôn với người nước ngoài.

Q

Quan hệ pháp luật

Quan hệ pháp luật là hình thức pháp lý của các quan hệ xã hội xuất hiện dưới tác động điều chỉnh của các qui phạm pháp luật.

Quan hệ pháp luật hành chính

Quan hệ pháp luật hành chính là những quan hệ xã hội phát sinh trong lĩnh vực chấp hành-điều hành của Nhà nước, được điều chỉnh bởi các qui phạm pháp luật hành chính, giữa những chủ thể mang quyền và nghĩa vụ với nhau theo qui định của pháp luật hành chính.

Quan hệ pháp luật xã hội chủ nghĩa

Quan hệ pháp luật xã hội chủ nghĩa là những quan hệ nảy sinh trong xã hội được các qui phạm pháp luật điều chỉnh.

Quá cảnh

Quá cảnh là đi qua khu vực quá cảnh tại cửa khẩu quốc tế của Việt Nam.

Quá cảnh (TĐTV)

Quá cảnh là (vận chuyển hàng hóa, hành khách) đi qua lãnh thổ của một hay nhiều nước nào đó để tới nước khác trên cơ sở Hiệp định đã ký giữa các nước hữu quan.

Quản chế hành chính

Quản chế hành chính là biện pháp xử lý hành chính buộc những người có hành vi vi phạm pháp luật xâm phạm đến an ninh quốc gia được qui định tại Phần các tội phạm Bộ luật Hình sự, nhưng chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự.

Không áp dụng quản chế hành chính đối với người dưới 18 tuổi.

Quản lý

Quản lý là điều khiển, chỉ đạo một hệ thống hay một quá trình căn cứ vào những qui luật, định luật hay nguyên tắc tương ứng, để cho hệ thống hay quá trình ấy vận động theo ý muốn của người quản lý và nhằm đạt được những mục đích đã định trước.

Quản lý hành chính

Quản lý hành chính là hoạt động của những cơ quan thuộc bộ máy hành chính nhằm thực hiện vai trò, chức năng, nhiệm vụ của nền hành chính (ở mỗi nước).

Quản lý Nhà nước

Quản lý Nhà nước là hoạt động của Nhà nước trên các lĩnh vực lập pháp, hành pháp và tư pháp, nhằm thực hiện chức năng đối nội và đối ngoại của Nhà nước.

Quản lý theo chức năng

Quản lý theo chức năng là quản lý theo từng lĩnh vực chuyên môn nhất định như: Lĩnh vực kế hoạch, tài chính, lao động tiền lương ...

Quản lý theo địa phương

Quản lý theo địa phương là quản lý trên một địa bàn nhất định, gồm: Tỉnh, Thành phố trực thuộc Trung ương; huyện, quận, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh; xã, phường, thị trấn.

Quản lý theo ngành kết hợp với quản lý theo địa phương

Quản lý theo ngành kết hợp với quản lý theo địa phương là sự phối hợp chặt chẽ giữa quản lý theo chiều dọc của các Bộ, ngành chuyên môn với quản lý theo chiều ngang của chính quyền địa phương (giữa Trung ương với địa phương, giữa cấp trên với cấp dưới, giữa ngành với cấp), theo sự phân công trách nhiệm và phân công quản lý giữa các ngành các cấp nhằm bảo đảm sự phát triển toàn diện về kinh tế, văn hóa, xã hội trên phạm vi toàn quốc cũng như ở từng địa phương.

Quốc gia

Quốc gia là một thực thể cấu thành bởi ba yếu tố: Dân cư, lãnh thổ và chính quyền có chủ quyền.

Quốc hội (nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam)

Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực Nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Quốc hội là cơ quan duy nhất có quyền lập hiến và lập pháp.

Quốc hội quyết định những chính sách cơ bản về đối nội và đối ngoại, nhiệm vụ kinh tế-xã hội, quốc phòng, an ninh của đất nước, những nguyên tắc chủ yếu về tổ chức và hoạt động của bộ máy Nhà nước, về quan hệ xã hội và hoạt động của công dân.

Quốc hội thực hiện quyền giám sát tối cao đối với toàn bộ hoạt động của Nhà nước.

Quốc tịch

Quốc tịch là mối liên hệ pháp lý giữa người dân với một Nhà nước

nhất định. Mối liên hệ này được biểu hiện ở tổng thể các quyền và nghĩa vụ của người đó được pháp luật của Nhà nước qui định và bảo đảm thực hiện.

Mối liên hệ pháp lý giữa cá nhân với Nhà nước mà người đó có quốc tịch có những đặc điểm sau:

- Có tính bền vững, ổn định;
- Đối với Nhà nước mình, cá nhân có quyền và nghĩa vụ nhất định của một công dân;
- Đối với công dân, Nhà nước cũng có các quyền và nghĩa vụ nhất định.

Quy chế pháp lý hành chính của người nước ngoài, người không có quốc tịch

Quy chế pháp lý hành chính của người nước ngoài, người không có quốc tịch là tổng thể các quyền mà người nước ngoài, người không quốc tịch được hưởng và những nghĩa vụ mà họ phải gánh vác trước Nhà nước Việt Nam khi tham gia vào quản lý hành chính Nhà nước.

Quy chế pháp lý hành chính của tổ chức xã hội

Quy chế pháp lý hành chính của tổ chức xã hội là tổng thể các quyền và nghĩa vụ do Nhà nước đặt ra cho các tổ chức xã hội trong quản lý hành chính Nhà nước.

Quy chế pháp lý hành chính của viên chức Nhà nước

Quy chế pháp lý hành chính của viên chức Nhà nước là những qui định của Nhà nước về quyền và nghĩa vụ của viên chức Nhà nước.

Quy chế pháp lý hành chính của công dân

Quy chế pháp lý hành chính của công dân là tổng thể các quyền và nghĩa vụ của công dân trong quản lý hành chính Nhà nước.

Quy định

Quy định là một bộ phận của quy phạm pháp luật, trong đó nêu các (quy tắc) xử sự buộc mọi người phải tuân theo khi ở vào hoàn cảnh, điều kiện đã nêu ở phần giả định của quy phạm pháp luật.

Quy phạm pháp luật hành chính

Quy phạm pháp luật hành chính là quy tắc xử sự chung do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành, chủ yếu điều chỉnh những quan hệ xã hội phát sinh trong lĩnh vực quản lý hành chính Nhà nước có hiệu lực bắt buộc thi hành đối với những đối tượng có liên quan và được bảo đảm thực hiện bằng cưỡng chế Nhà nước.

Quy phạm pháp luật xã hội chủ nghĩa

Quy phạm pháp luật xã hội chủ nghĩa là quy tắc xử sự mang tính bắt buộc chung do Nhà nước xã hội chủ nghĩa ban hành, thể hiện ý chí và bảo vệ lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động để điều chỉnh các quan hệ xã hội vì mục đích xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Cơ cấu của quy phạm pháp luật gồm ba bộ phận: Giả định, quy định và chế tài.

Quy tắc xử sự chung

Quy tắc xử sự chung là những chuẩn mực mà mọi cơ quan, tổ chức, cá nhân phải tuân theo khi tham gia quan hệ xã hội được quy tắc đó điều chỉnh.

Quyền chủ thể

Quyền chủ thể là cách xử sự mà pháp luật cho phép chủ thể của quan hệ pháp luật được tiến hành (nói một cách khác đó là khả năng của chủ thể xử sự theo cách thức nhất định được pháp luật cho phép).

Quyền ưu đãi và miễn trừ ngoại giao

Quyền ưu đãi và miễn trừ ngoại giao là quyền ưu đãi đặc biệt mà nước tiếp nhận, dành cho cơ quan đại diện ngoại giao và các viên chức, nhân viên của cơ quan này đóng tại nước mình, nhằm tạo điều kiện cho các cơ quan đại diện ngoại giao và các viên chức, nhân viên của họ hoàn thành một cách có hiệu quả chức năng của họ.

Quyết định của Tổng kiểm toán Nhà nước

Quyết định của Tổng kiểm toán Nhà nước là văn bản được ban hành để quy định, hướng dẫn các chuẩn mực kiểm toán Nhà nước; quy định cụ thể quy trình kiểm toán, hồ sơ kiểm toán.

Quyết định của Thủ tướng Chính phủ

Quyết định của Thủ tướng Chính phủ là văn bản được ban hành để quy định các vấn đề sau:

a. Biện pháp lãnh đạo, điều hành hoạt động của Chính phủ và hệ thống hành chính Nhà nước từ trung ương đến cơ sở; chế độ làm việc với các thành viên Chính phủ, Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và các vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ;

b. Biện pháp chỉ đạo, phối hợp hoạt động của các thành viên Chính phủ; kiểm tra hoạt động của các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan

thuộc Chính phủ, Ủy ban nhân dân các cấp trong việc thực hiện chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Quyết định của Ủy ban nhân dân huyện

Quyết định của Ủy ban nhân dân huyện là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, thủy lợi, đất đai, công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, xây dựng, giao thông vận tải, thương mại, dịch vụ, du lịch, giáo dục, y tế, xã hội, văn hóa, thông tin, thể dục thể thao, khoa học và công nghệ, tài nguyên và môi trường, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật, xây dựng chính quyền địa phương và quản lý địa giới hành chính trên địa bàn huyện, quy định tại các điều 97,98,99,100,101,102,103, 104,105,106 và107 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân huyện thuộc địa bàn hải đảo

Quyết định của Ủy ban nhân dân huyện thuộc địa bàn hải đảo là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 16 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân và thực hiện chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển hải đảo quy định tại Điều 110 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân phường

Quyết định của Ủy ban nhân dân phường là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, biện pháp, quy định tại khoản 1 Điều 19 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và thực hiện chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển đô thị trên địa bàn phường quy định tại Điều 118 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân quận

Quyết định của Ủy ban nhân dân quận là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 16 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và thực hiện chủ trương, biện pháp khác về xây dựng,

phát triển đô thị trên địa bàn quận quy định tại Điều 109 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân tỉnh

Quyết định của Ủy ban nhân dân tỉnh là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, chính sách, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, thủy lợi, đất đai, công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, giao thông vận tải, xây dựng, quản lý và phát triển đô thị, thương mại, dịch vụ, du lịch, giáo dục và đào tạo, văn hóa, thông tin, thể dục thể thao, y tế, xã hội, khoa học và công nghệ, tài nguyên và môi trường, quốc phòng an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật, xây dựng chính quyền địa phương và quản lý địa giới hành chính trên địa bàn tỉnh, quy định tại các điều 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94 và 95 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân thành phố trực thuộc trung ương

Quyết định của Ủy ban nhân dân thành phố trực thuộc trung ương là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, chính sách, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 13 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và thực hiện chủ trương, chính sách, biện pháp khác về xây dựng, quản lý và phát triển đô thị trên địa bàn thành phố quy định tại Điều 96 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân thị xã, thành phố thuộc tỉnh

Quyết định của Ủy ban nhân dân thị xã, thành phố thuộc tỉnh là văn bản được ban hành để thực hiện chủ trương, biện pháp quy định tại khoản 1 Điều 16 Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và thực hiện chủ trương, biện pháp khác về xây dựng, phát triển thị xã, thành phố thuộc tỉnh quy định tại Điều 108 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định của Ủy ban nhân dân xã, thị trấn

Quyết định của Ủy ban nhân dân xã, thị trấn là văn bản được ban

hành để thực hiện chủ trương, biện pháp trong các lĩnh vực kinh tế, nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, thủy lợi, tiểu thủ công nghiệp, xây dựng, giao thông vận tải, giáo dục, y tế, xã hội, văn hóa, thể dục thể thao, quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội, thực hiện chính sách dân tộc và chính sách tôn giáo, thi hành pháp luật trên địa bàn xã, thị trấn, quy định tại các Điều 111, 112, 113, 114, 115, 116 và 117 của Luật tổ chức Hội đồng nhân dân và Ủy ban nhân dân, và các văn bản quy phạm pháp luật khác có liên quan của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Quyết định giải quyết khiếu nại có hiệu lực pháp luật

Quyết định giải quyết khiếu nại có hiệu lực pháp luật bao gồm: Quyết định giải quyết khiếu nại cuối cùng; quyết định giải quyết khiếu nại lần đầu, mà trong thời hạn do pháp luật quy định người khiếu nại đã không khiếu nại tiếp, hoặc không khởi kiện vụ án hành chính tại Tòa án; quyết định giải quyết khiếu nại lần tiếp theo mà trong thời hạn khiếu nại do luật định người khiếu nại không khiếu nại tiếp.

Quyết định giải quyết khiếu nại cuối cùng

Quyết định giải quyết khiếu nại cuối cùng là quyết định có hiệu lực thi hành và người khiếu nại không được quyền khiếu nại tiếp.

Quyết định hành chính

Quyết định hành chính là quyết định bằng văn bản của cơ quan hành chính Nhà nước hoặc của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính Nhà nước, được áp dụng một lần đối với một hoặc một số đối tượng cụ thể về một vấn đề cụ thể trong hoạt động quản lý hành chính.

Quyết định kỷ luật

Quyết định kỷ luật là quyết định bằng văn bản của người đứng đầu cơ quan, tổ chức, để áp dụng một trong các hình thức kỷ luật là khiển trách, cảnh cáo hạ bậc lương, hạ ngạch, cách chức, buộc thôi việc đối với cán bộ, công chức thuộc quyền quản lý của mình theo quy định của pháp luật về cán bộ, công chức.

Quyết định lao động

Quyết định lao động là quyết định bằng văn bản của người sử dụng lao động được áp dụng đối với người lao động, tập thể lao động trong quan hệ lao động, và các quan hệ xã hội liên quan trực tiếp với quan hệ lao động.

Quyết định quản lý Nhà nước

Quyết định quản lý Nhà nước là kết quả của sự thể hiện ý chí

quyền lực đơn phương của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền, những người có chức vụ và các tổ chức xã hội khi Nhà nước trao quyền, được thực hiện trên cơ sở và để thi hành pháp luật theo trình tự và hình thức do pháp luật qui định, nhằm định ra chủ trương, đường lối, nhiệm vụ lớn có tính định hướng, hoặc đặt ra, sửa đổi, áp dụng, bãi bỏ các qui phạm pháp luật hành chính hay thay đổi phạm vi hiệu lực của chúng, hoặc làm phát sinh thay đổi chấm dứt các quan hệ pháp luật hành chính, cụ thể để thực hiện các nhiệm vụ và chức năng quản lý Nhà nước.

S

Sản phẩm văn hóa và hoạt động văn hóa có nội dung đồi trụy, khiêu dâm

Sản phẩm văn hóa và hoạt động văn hóa có nội dung đồi trụy, khiêu dâm là những sản phẩm và hoạt động trong đó có những hình ảnh, ngôn ngữ, âm thanh, hành động khiêu gợi, kích thích dâm ô, trụy lạc, vô luân, loạn luân, trái với truyền thống đạo đức và thuần phong mỹ tục của dân tộc.

Sản phẩm văn hóa và hoạt động văn hóa có nội dung kích động bạo lực

Sản phẩm văn hóa và hoạt động văn hóa có nội dung kích động bạo lực là những sản phẩm và hoạt động trong đó có hình ảnh, ngôn ngữ, âm thanh, hành động miêu tả cảnh đánh, giết người dã man và những hành động khác xúc phạm đến nhân phẩm con người, khuyến khích bạo lực và sự tàn bạo, không nhằm mục đích tố cáo tội ác, bảo vệ chính nghĩa, trái với tuyền thống yêu hòa bình và nhân ái của dân tộc.

Sổ gốc

Sổ gốc là sổ do cơ quan, tổ chức có thẩm quyền cấp bản chính lập ra khi thực hiện việc cấp bản chính, trong đó có ghi đầy đủ những nội dung như bản chính mà cơ quan, tổ chức đó đã cấp.

Sự biến

Sự biến là những hiện tượng tự nhiên mà trong những trường hợp nhất định, pháp luật gắn liền việc xuất hiện của chúng với sự hình thành ở các quyền và nghĩa vụ pháp lý (như thiên tai, dịch họa, sinh, tử...).

Sự kiện pháp lý

Sự kiện pháp lý là những điều kiện, hoàn cảnh, tình huống của

đời sống thực tế được chỉ ra trong phần giả định của qui phạm pháp luật mà nhà làm luật gắn sự xuất hiện, thay đổi và chấm dứt của quan hệ pháp luật với sự tồn tại của nó.

Sự kiện pháp lý bao gồm sự kiện và hành vi.

Sự kiện pháp lý hành chính

Sự kiện pháp lý hành chính là những sự kiện thực tế mà khi xảy ra, pháp luật hành chính gắn với việc phát sinh các quyền và nghĩa vụ pháp lý hành chính.

Sử dụng pháp luật

Sử dụng pháp luật là một hình thức thực hiện pháp luật, trong đó các chủ thể pháp luật thực hiện quyền chủ thể của mình (tức là thực hiện những hành vi mà pháp luật cho phép).

T

Tập hợp hóa

Tập hợp hóa là sắp xếp các văn bản quy phạm pháp luật hoặc các quy phạm pháp luật riêng biệt theo một trình tự nhất định, theo cơ quan ban hành hoặc hoạt động Nhà nước, theo ngành, theo hiệu lực pháp lý của các văn bản ...

Tập hợp hóa chính thức

Tập hợp hóa chính thức là hoạt động của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền nhằm tập hợp nhưng văn bản pháp luật hoặc các phần của văn bản pháp luật hiện hành theo một trật tự nhất định.

Tập quán pháp

Tập quán pháp được hiểu là những (một số) tập quán lưu truyền trong xã hội, phù hợp với lợi ích của giai cấp thống trị đã được Nhà nước thừa nhận để nâng chúng trở thành (các qui phạm) pháp luật.

Tập quán quốc tế

Tập quán quốc tế là qui tắc xử sự do một số quốc gia áp dụng trong quan hệ quốc tế, dần dần được các quốc gia khác chấp nhận và áp dụng như một qui phạm pháp luật quốc tế.

Tập sự

Tập sự là việc người được tuyển dụng tập làm việc theo chức trách, nhiệm vụ của ngạch sẽ được bổ nhiệm.

Tạm đình chỉ thực hiện điều ước quốc tế

Tạm đình chỉ thực hiện điều ước quốc tế là hành vi pháp lý do Quốc hội, Chủ tịch nước hoặc Chính phủ thực hiện để tạm dừng thực hiện toàn bộ hoặc một phần điều ước quốc tế mà Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Tệ nạn xã hội nghiêm trọng

Tệ nạn xã hội nghiêm trọng là các hoạt động mại dâm, ma túy, đánh bạc dưới mọi hình thức.

Tiền lệ pháp

Tiền lệ pháp là hình thức Nhà nước thừa nhận các quyết định của cơ quan hành chính hoặc cơ quan xét xử cấp trên khi giải quyết các vụ việc cụ thể làm cơ sở (khuôn mẫu) để áp dụng đối với các trường hợp tương tự.

Tố cáo

Tố cáo là việc công dân theo thủ tục do Luật khiếu nại, tố cáo quy định báo cho cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền biết về hành vi vi phạm pháp luật của bất cứ cơ quan, tổ chức, cá nhân nào gây thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, cơ quan, tổ chức.

Tổ chức hành chính

Tổ chức hành chính là tổ chức tham mưu, hoạch định thể chế, chính sách và tổ chức thừa hành, thực thi pháp luật thuộc cơ cấu tổ chức của Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ (bao gồm các Vụ, Cục, Tổng cục, Thanh tra, Văn phòng Bộ và một số tổ chức có tên gọi khác); các cơ quan chuyên môn của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh (bao gồm các Sở, Thanh tra, Văn phòng Ủy ban nhân dân và một số tổ chức có tên gọi khác); các cơ quan chuyên môn của Ủy ban nhân dân cấp huyện (bao gồm các Phòng, Thanh tra, Văn phòng Ủy ban nhân dân và một số tổ chức có tên gọi khác).

Tổ chức lại các tổ chức hành chính, tổ chức sự nghiệp

Tổ chức lại các tổ chức hành chính, tổ chức sự nghiệp là việc sắp xếp, kiện toàn lại các tổ chức dưới các hình thức sáp nhập, hợp nhất, chuyển đổi, chuyển giao, chia tách để hình thành tổ chức mới cho phù hợp với yêu cầu của nhiệm vụ quản lý.

Tổ chức quốc tế

Tổ chức quốc tế là tổ chức liên Chính phủ.

Tổ chức sự nghiệp Nhà nước

Tổ chức sự nghiệp Nhà nước là các tổ chức được thành lập và hoạt động để phục vụ nhiệm vụ quản lý Nhà nước hoặc để thực hiện một số dịch vụ công (bao gồm các tổ chức sự nghiệp giáo dục đào tạo, y tế, khoa học-công nghệ, văn hóa-thông tin, thể dục-thể thao, lao động-xã hội và các tổ chức sự nghiệp khác).

Tổ chức xã hội (ở Việt Nam)

Tổ chức xã hội (ở Việt Nam) là hình thức tổ chức tự nguyện của người lao động, được tổ chức và hoạt động theo Điều lệ hoặc theo các qui định của Nhà nước, nhân danh tổ chức mình khi tham gia vào quản lý Nhà nước hay quản lý xã hội, nhằm bảo vệ lợi ích chính đáng của các thành viên, giáo dục họ sống và làm việc theo pháp luật.

Tổ chức xã hội là bộ phận cấu thành của hệ thống chính trị xã hội chủ nghĩa bao gồm.

- Đảng cộng sản Việt Nam.

- Các đoàn thể chính trị-xã hội (Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Tổng liên đoàn lao động Việt Nam, Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam, Hội nông dân Việt Nam, Hội cựu chiến binh).

- Các Hội quần chúng (Hội Nhà báo, Hội Nhà văn, Hội người mù, Hội làm vườn...).

- Các cơ quan xã hội và tổ chức tự quản (Ủy ban đoàn kết Á Phi, Ủy ban bảo vệ hòa bình thế giới của Việt Nam, Hội bảo thọ, tổ tự quản).

Tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm

Tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm là việc sung vào công quỹ Nhà nước hàng, tiền, phương tiện và các vật dụng khác có liên quan trực tiếp đến vi phạm hành chính (khi tịch thu vẫn để cho người vi phạm hoặc gia đình họ có điều kiện để sinh sống).

Từ bỏ hoặc rút khỏi điều ước quốc tế

Từ bỏ hoặc rút khỏi điều ước quốc tế là hành vi pháp lý do Quốc hội, Chủ tịch nước hoặc Chính phủ thực hiện để từ bỏ việc chấp nhận sự ràng buộc của điều ước quốc tế đối với nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Từ chức

Từ chức là việc cán bộ, công chức lãnh đạo tự nguyện xin thôi giữ

chức vụ lãnh đạo khi chưa hết thời hạn bổ nhiệm và được cơ quan có thẩm quyền đồng ý.

Tòa án nhân dân

Tòa án Nhân dân Tối cao, các Tòa án Nhân dân địa phương, các Tòa án Quân sự và các Tòa án khác do luật định là các cơ quan xét xử của nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Các Tòa án xét xử những vụ án hình sự, dân sự, hôn nhân và gia đình, lao động và những vụ án khác theo qui định của pháp luật.

Trong phạm vi chức năng của mình, Tòa án có nhiệm vụ bảo vệ pháp chế xã hội chủ nghĩa; chế độ xã hội chủ nghĩa và quyền làm chủ của nhân dân; bảo vệ tài sản của Nhà nước, của tập thể; bảo vệ tính mạng, tài sản, tự do, danh dự và nhân phẩm của nhân dân.

Bằng hoạt động của mình, Tòa án góp phần giáo dục công dân trung thành với tổ quốc, chấp hành nghiêm chỉnh pháp luật, tôn trọng những qui tắc của cuộc sống xã hội, ý thức đấu tranh chống và phòng ngừa tội phạm, các vi phạm pháp luật khác.

Ở nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam có các Tòa án sau đây: Tòa án Nhân dân tối cao; các Tòa án Nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; các Tòa án Nhân dân huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh; các Tòa án Quân sự; các Tòa án khác do luật định.

Trong tình hình đặc biệt, Quốc hội có thể quyết định thành lập Tòa án đặc biệt.

Tước quốc tịch

Tước quốc tịch là biện pháp trừng phạt do Nhà nước thi hành đối với công dân nước mình khi họ không còn xứng đáng với danh hiệu công dân nước đó nữa (thông thường công dân đó phạm tội phản bội tổ quốc).

Tước quyền sử dụng giấy phép

Tước quyền sử dụng giấy phép là hình thức thu hồi có thời hạn hoặc không có thời hạn các giấy phép được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cấp khi cá nhân, tổ chức sử dụng giấy phép vi phạm qui định sử dụng giấy phép đó.

Tờ trình

Tờ trình là một hình thức văn bản hành chính được dùng để đề xuất với các cơ quan cấp trên (như Sở đề xuất với Ủy ban Nhân dân tỉnh ...) và đề nghị phê chuẩn (hay chấp thuận) về một chủ trương, một chính sách mới, về xây dựng một công trình mới, về ban hành, sửa

đổi, hoặc bãi bỏ một văn bản.

Tuân theo (tuân thủ) pháp luật

Tuân theo pháp luật là một hình thức thực hiện pháp luật (một cách thụ động), trong đó các chủ thể pháp luật kiềm chế không tiến hành những (hành vi) hoạt động mà pháp luật ngăn cấm. (Ví dụ: Một cá nhân tự mình không buôn bán hàng cấm).

Tù binh

Tù binh là những người thuộc lực lượng vũ trang của một bên tham chiến nào đó bị đối phương bắt giữ trong thời gian chiến tranh.

- Tù binh chỉ thuộc quyền của quốc gia đối địch (quốc gia cầm giữ) chứ không thể thuộc quyền của bất cứ cá nhân nào hay của những đơn vị bắt giữ tù binh đó;

- Nước bắt giữ tù binh phải đối xử nhân đạo với tù binh; cấm ngược đãi, sỉ nhục, dọa nạt; cấm dùng tù binh làm vật thí nghiệm khoa học, y học, sinh học .v.v...;

- Trừ vũ khí đạn dược và các giấy tờ quân sự, tư trang của tù binh không được tịch thu;

- Nước giữ tù binh có thể cho tù binh sống tập trung, nhưng những nơi tập trung này không làm hại sức khỏe và tính mạng của tù binh, trong trại tù binh được tự do, việc giam chỉ là biện pháp bảo vệ an ninh.

- Trừ sĩ quan, các tù binh có thể bị bắt lao động nhưng không quá nặng nhọc và không được liên quan chiến sự. Lao động của tù binh được trả công và được bảo hộ như pháp luật địa phương qui định.

- Tù binh phải tuân thủ mọi qui định của pháp luật áp dụng trong quân đội của nước giữ tù binh. Tù binh nào không chấp hành thì sẽ bị xử phạt hợp lý.

- Sau chiến tranh, các bên tham chiến phải nhanh chóng phóng thích tù binh theo các qui định của hiệp định mà các bên tham chiến ký kết. Những tù binh đang bị điều tra về hình sự hay đã bị kết án thì sẽ bị giữ lại cho đến khi xét xử xong hay hết hạn bị giam theo hình phạt.

Tuyển dụng

Tuyển dụng là việc tuyển người vào làm việc trong biên chế của cơ quan Nhà nước thông qua thi hoặc xét tuyển.

Tuyển dụng công chức dự bị

Tuyển dụng công chức dự bị là việc tuyển người vào làm việc theo

chế độ công chức dự bị thông qua thi hoặc xét tuyển.

Thanh tra

Thanh tra là một chức năng thiết yếu của cơ quan quản lý Nhà nước; là phương thức bảo đảm pháp chế, tăng cường kỷ luật trong quản lý Nhà nước, thực hiện quyền dân chủ xã hội chủ nghĩa.

Thanh tra chuyên ngành

Thanh tra chuyên ngành là hoạt động thanh tra của cơ quan quản lý Nhà nước theo ngành, lĩnh vực đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân trong việc chấp hành pháp luật, những quy định về chuyên môn-kỹ thuật, quy tắc quản lý của ngành, lĩnh vực thuộc thẩm quyền quản lý.

Thanh tra hành chính

Thanh tra hành chính là hoạt động thanh tra của cơ quan quản lý Nhà nước theo cấp hành chính đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ của cơ quan, tổ chức, cá nhân thuộc quyền quản lý trực tiếp.

Thanh tra nhân dân

Thanh tra nhân dân là hình thức giám sát của nhân dân thông qua ban thanh tra nhân dân đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, việc giải quyết khiếu nại, tố cáo, việc thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở của cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm ở xã, phường, thị trấn, cơ quan Nhà nước, đơn vị sự nghiệp, doanh nghiệp Nhà nước.

Thanh tra Nhà nước

Thanh tra Nhà nước là việc xem xét, đánh giá, xử lý của cơ quan quản lý Nhà nước đối với việc thực hiện chính sách, pháp luật, nhiệm vụ của cơ quan, tổ chức, cá nhân chịu sự quản lý theo thẩm quyền, trình tự, thủ tục được quy định trong Luật thanh tra và các quy định khác của pháp luật. Thanh tra Nhà nước bao gồm thanh tra hành chính và thanh tra chuyên ngành.

Thành viên cơ quan lãnh sự

Thành viên cơ quan lãnh sự gồm các quan chức lãnh sự, nhân viên lãnh sự và các nhân viên phục vụ.

Thành viên của phái đoàn đại diện thường trực

Thành viên của phái đoàn đại diện thường trực gồm viên chức ngoại giao, nhân viên hành chính, kỹ thuật và nhân viên phục vụ.

Thềm lục địa

Thềm lục địa của một quốc gia ven biển bao gồm đáy biển và lòng đất đáy biển bên ngoài lãnh hải của quốc gia trên toàn bộ phần kéo dài tự nhiên của lãnh thổ đất liền của quốc gia đó, cho đến bờ ngoài của rìa lục địa hoặc đến cách đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải 200 hải lý, khi bờ ngoài của rìa lục địa của quốc gia đó ở khoảng cách gần hơn; trong trường hợp rìa lục địa ở ngoài phạm vi 200 hải lý tính từ đường cơ sở và vượt quá 300 hải lý thì không được mở thềm lục địa ra ngoài giới hạn 350 hải lý, hoặc không được vượt quá 100 hải lý kể từ đường đẳng sâu 2.500m là đường nối liền các điểm có chiều sâu 2.500m.

Thi hành (chấp hành) pháp luật

Thi hành pháp luật là một hình thức thực hiện pháp luật, trong đó các chủ thể pháp luật thực hiện nghĩa vụ của mình bằng hành động tích cực (ví dụ: cơ quan thi hành án tổ chức cưỡng chế thi hành bản án).

Thông báo

Thông báo là một hình thức văn bản hành chính dùng để thông tin về hoạt động của Chính phủ, Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Ủy ban nhân dân tỉnh thành phố trực thuộc Trung ương; thông tin nhanh những quyết định quan trọng của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

Thông cáo

Thông cáo là hình thức văn bản hành chính dùng để công bố một sự kiện quan trọng về đối nội, đối ngoại của Chính phủ.

Thông tin thống kê

Thông tin thống kê là sản phẩm của hoạt động thống kê, bao gồm số liệu thống kê và bản phân tích các số liệu đó.

Thông tư của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ

Thông tư của Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ là văn bản được ban hành để quy định các vấn đề sau đây:

a. Quy định chi tiết thi hành luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, lệnh, quyết định của Chủ tịch nước, nghị định của Chính phủ, quyết định của Thủ tướng Chính phủ;

b. Quy định về quy trình, quy chuẩn kỹ thuật, định mức kinh tế-kỹ thuật của ngành, lĩnh vực do mình phụ trách;

c. Quy định biện pháp để thực hiện chức năng quản lý ngành, lĩnh vực do mình phụ trách và những vấn đề khác do Chính phủ giao.

Thông tư của Chánh án Tòa án nhân dân tối cao

Thông tư của Chánh án Tòa án nhân dân tối cao là văn bản được ban hành để thực hiện việc quản lý các Tòa án nhân dân địa phương và Tòa án quân sự về tổ chức; quy định những vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Chánh án Tòa án nhân dân tối cao.

Thông tư của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao

Thông tư của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao là văn bản được ban hành để quy định, các biện pháp bảo đảm việc thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của Viện kiểm sát nhân dân địa phương, Viện kiểm sát quân sự; quy định những vấn đề khác thuộc thẩm quyền của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao.

Thông tư liên tịch giữa Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ

Thông tư liên tịch giữa Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ là văn bản được ban hành để hướng dẫn thi hành luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội, lệnh, quyết định của Chủ tịch nước, nghị định của Chính phủ, quyết định của Thủ tướng Chính phủ có liên quan đến chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của bộ, cơ quan ngang bộ đó.

Thông tư liên tịch giữa Chánh án Tòa án nhân dân tối cao với Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao; giữa Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ, với Chánh án Tòa án nhân dân tối cao, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao

Thông tư liên tịch giữa Chánh án Tòa án nhân dân tối cao với Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao; giữa Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang bộ, với Chánh án Tòa án nhân dân tối cao, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao là văn bản được ban hành để hướng dẫn việc áp dụng thống nhất pháp luật trong hoạt động tố tụng và những vấn đề khác liên quan đến nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan đó.

Thực hiện pháp luật

Thực hiện pháp luật là một quá trình hoạt động có mục đích làm cho những qui định của pháp luật đi vào cuộc sống tạo ra cơ sở pháp lý

cho hoạt động thực tế của các chủ thể pháp luật.

Thực hiện pháp luật gồm các hình thức sau:

a. Tuân theo pháp luật;

b. Thi hành pháp luật;

c. Sử dụng pháp luật;

d. Áp dụng pháp luật.

Thuyết phục

Thuyết phục là phương pháp quản lý Nhà nước xã hội chủ nghĩa bao gồm một loạt những hoạt động như giải thích, hướng dẫn, động viên, khuyến khích, trình bày, chứng minh, để đảm bảo sự cộng tác, tuân thủ hay phục tùng tự giác của đối tượng quản lý nhằm đạt được một kết quả nhất định.

Thử việc

Thử việc là quá trình người được tuyển dụng làm thử chức trách, nhiệm vụ của ngạch sẽ được bổ nhiệm sau khi ký hợp đồng làm việc.

Trật tự pháp luật

Trật tự pháp luật là hệ thống các quan hệ xã hội được pháp luật điều chỉnh, trong đó xử sự của các chủ thể pháp luật là hợp pháp.

Trật tự quản lý hành chính

Trật tự quản lý hành chính là một dạng cụ thể của trật tự quản lý Nhà nước được qui định trong các quy phạm pháp luật hành chính.

Trao đổi văn kiện tạo thành điều ước quốc tế

Trao đổi văn kiện tạo thành điều ước quốc tế là việc trao đổi thư, công hàm hoặc văn kiện có tên gọi khác tạo thành điều ước quốc tế hai bên giữa nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam và bên ký kết nước ngoài.

Trách nhiệm hành chính

Trách nhiệm hành chính là hậu quả mà cá nhân hay tổ chức vi phạm hành chính phải gánh chịu trước Nhà nước.

Trách nhiệm pháp lý

Trách nhiệm pháp lý là một loại quan hệ pháp luật đặc biệt giữa Nhà nước (thông qua cơ quan có thẩm quyền) và chủ thể vi phạm pháp luật, trong đó bên vi phạm pháp luật phải gánh chịu những hậu quả bất lợi, những biện pháp cưỡng chế Nhà nước được quy định ở chế tài các quy phạm pháp luật.

Trọng tài quốc tế

Trọng tài quốc tế là cơ quan xét xử do các bên tranh chấp lập ra trên cơ sở thỏa thuận (Hiệp định về trọng tài) để giải quyết tranh chấp. Trọng tài có thể chỉ là một cá nhân hoặc một hội đồng. Quyết định của trọng tài có giá trị pháp lý bắt buộc đối với các bên tranh chấp.

Trường giáo dưỡng

Trường giáo dưỡng là nơi chấp hành quyết định đưa vào trường giáo dưỡng đối với người chưa thành niên có hành vi vi phạm pháp luật.

Trưởng phái đoàn đại diện thường trực

Trưởng phái đoàn đại diện thường trục là người đứng đầu phái đoàn đại diện thường trực.

Trụ sở cơ quan lãnh sự

Trụ sở cơ quan lãnh sự nghĩa là các tòa nhà hoặc bộ phận của tòa nhà và phần đất phụ thuộc, không kể thuộc quyền sở hữu của ai, chỉ sử dụng cho cơ quan lãnh sự.

Trung lập vĩnh viễn

Trung lập vĩnh viễn là việc quốc gia trong điều ước quốc tế hoặc bằng văn bản tuyên bố đơn phương của mình cam kết trước cộng đồng quốc tế thực hiện nghĩa vụ không tham gia vào bất kỳ một cuộc chiến tranh nào, trừ trường hợp buộc phải tự vệ.

U

Ủy ban nhân dân

Ủy ban nhân dân do Hội đồng nhân dân (cùng cấp) bầu, là cơ quan chấp hành của Hội đồng nhân dân, cơ quan hành chính Nhà nước ở địa phương, chịu trách nhiệm chấp hành Hiến pháp, luật, các văn bản của các cơ quan Nhà nước cấp trên và Nghị quyết của Hội đồng nhân dân.

Ủy ban nhân dân trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn do pháp luật qui định, ra quyết định, chỉ thị và kiểm tra việc thi hành những văn bản đó.

Khi qui định những vấn đề quan trọng của địa phương, Ủy ban nhân dân phải thảo luận tập thể và quyết định theo đa số.

Chủ tịch ủy ban Nhân dân có quyền đình chỉ việc thi hành hoặc bãi bỏ những văn bản sai trái của cơ quan thuộc Ủy ban Nhân dân

và các văn bản sai trái của Ủy ban Nhân dân cấp dưới; đình chỉ thi hành Nghị quyết sai trái của Hội đồng nhân dân cấp dưới, đồng thời đề nghị Hội đồng nhân dân cấp mình bãi bỏ những Nghị quyết đó.

Ủy ban Thường vụ Quốc hội

Ủy ban Thường vụ Quốc hội là cơ quan thường trực của Quốc hội.

Ủy ban Thường vụ Quốc hội bao gồm:

a. Chủ tịch Quốc hội;

b. Các phó Chủ tịch Quốc hội;

c. Các ủy viên.

Số thành viên Ủy ban Thường vụ Quốc hội do Quốc hội quyết định. Thành viên Ủy ban Thường vụ Quốc hội không thể là đồng thời là thành viên Chính phủ. Ủy ban Thường vụ Quốc hội của mỗi khóa Quốc hội thực hiện nhiệm vụ, quyền của mình cho đến khi Quốc hội khóa mới bầu Ủy ban Thường vụ Quốc hội mới.

V

Văn bản áp dụng pháp luật

Văn bản áp dụng pháp luật là văn bản pháp luật cá biệt, mang tính quyền lực do các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền, nhà chức trách hoặc các tổ chức xã hội được Nhà nước trao quyền ban hành trên cơ sở những quy phạm pháp luật, nhằm xác định các quyền và nghĩa vụ pháp lý cụ thể của cá nhân, tổ chức hoặc xác định những biện pháp trách nhiệm pháp lý đối với những người vi phạm pháp luật.

Văn bản cá biệt

Văn bản cá biệt là văn bản do các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành căn cứ vào văn bản qui phạm pháp luật để giải quyết những vụ việc cụ thể (như quyết định xử phạt vi phạm hành chính...).

Văn bản có tính chất chủ đạo

Văn bản có tính chất chủ đạo là văn bản do các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành nhằm đề ra những chủ trương lớn, các đường lối, nhiệm vụ lớn, đề cập những vấn đề chung có tính chính trị-pháp lý của quốc gia và địa phương (như Nghị quyết của Quốc hội, của Hội đồng Nhân dân ...).

Văn bản qui phạm pháp luật

Văn bản qui phạm pháp luật là văn bản do cơ quan Nhà nước ban hành hoặc phối hợp ban hành theo thẩm quyền, hình thức, trình tự, thủ tục, được quy định trong Luật ban hành văn bản qui phạm pháp luật hoặc trong Luật ban hành văn bản qui phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân trong đó có quy tắc xử sự chung, có hiệu lực bắt buộc chung, được Nhà nước bảo đảm thực hiện để điều chỉnh các quan hệ xã hội.

Văn bản qui phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân

Văn bản qui phạm pháp luật của Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân là văn bản do Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân ban hành theo thẩm quyền, trình tự, thủ tục do pháp luật quy định, trong đó có quy tắc xử sự chung, có hiệu lực trong phạm vi địa phương, được Nhà nước bảo đảm thực hiện nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội ở địa phương theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Vi phạm hành chính

Vi phạm hành chính là hành vi do cá nhân hay tổ chức thực hiện một cách cố ý hay vô ý, xâm phạm các qui tắc quản lý Nhà nước mà không phải là tội phạm hình sự và theo qui định của pháp luật phải bị xử lý hành chính.

Vi phạm pháp luật

Vi phạm pháp luật là hành vi (hành động hoặc không hành động) trái luật và có lỗi do chủ thể có năng lực trách nhiệm pháp lý thực hiện, xâm hại các quan hệ xã hội được pháp luật xã hội chủ nghĩa bảo vệ (như vi phạm hình sự, hành chính ...).

Việc làm bị khiếu nại hoặc bị tố cáo

Việc làm bị khiếu nại hoặc bị tố cáo là quyết định hoặc hành vi của cơ quan, tổ chức, cá nhân mà người khiếu nại, tố cáo cho là trái pháp luật, gây thiệt hại, hoặc đe dọa gây thiệt hại, lợi ích của Nhà nước, của tổ chức, quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân.

Viện kiểm sát Nhân dân

Viện kiểm sát Nhân dân thực hiện chức năng kiểm sát việc tuân theo pháp luật thực hành quyền công tố theo qui định của Hiến pháp và pháp luật.

Trong phạm vi chức năng của mình, Viện kiểm sát Nhân dân có

nhiệm vụ góp phần bảo vệ pháp chế xã hội chủ nghĩa; bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ của Nhân dân; bảo vệ tài sản của Nhà nước, của tập thể; bảo vệ tính mạng, sức khỏe, tài sản, tự do, danh dự và nhân phẩm của công dân; bảo đảm để mọi hành vi xâm phạm lợi ích của Nhà nước, của tập thể, quyền và lợi ích hợp pháp của công nhân đều phải được xử lý theo pháp luật.

Viên chức lãnh đạo

Viên chức lãnh đạo là người thực hiện chức năng quản lý, lãnh đạo những viên chức dưới quyền. Đó là thủ trưởng và những người trong ban lãnh đạo Nhà nước.

Viên chức lãnh sự

Viên chức lãnh sự là người thực hiện chức năng lãnh sự, được hưởng quyền ưu đãi và miễn trừ lãnh sự.

Viên chức lãnh sự phải là công dân của nước cử lãnh sự.

Viên chức loại A

Viên chức loại A là những người được bổ nhiệm vào ngạch có yêu cầu chuẩn là trình độ giáo dục từ đại học trở lên.

Viên chức loại B

Viên chức loại B là những người được bổ nhiệm vào ngạch có yêu cầu chuẩn là trình độ giáo dục nghề nghiệp.

Viên chức loại C

Viên chức loại C là những người được bổ nhiệm vào ngạch có yêu cầu chuẩn là trình độ dưới giáo dục nghề nghiệp.

Viên chức ngoại giao

Viên chức ngoại giao là thành viên có cương vị ngoại giao của cơ quan đại diện ngoại giao, kể cả người đứng đầu cơ quan đại diện ngoại giao.

Viên chức Nhà nước

Viên chức Nhà nước là những người làm việc trong cơ quan Nhà nước do tuyển dụng, bầu cử hoặc bổ nhiệm, giữ một chức vụ nhất định, hoặc bằng hoạt động của mình góp phần vào việc thực hiện một nhiệm vụ nhất định và được trả lương theo chức vụ hoặc hoạt động đó.

Viên chức thực hành, nghiệp vụ và kỹ thuật

Viên chức thực hành, nghiệp vụ và kỹ thuật là người làm công tác chuẩn bị, thu thập tài liệu, phục vụ cho lãnh đạo ra quyết định quản lý (thư ký, đánh máy, văn thư ...).

Vùng biên giới

Vùng biên giới là các huyện và thị xã tiếp giáp với đường biên giới quốc gia giữa hai nước.

Vùng lòng đất

Vùng lòng đất là toàn bộ phần nằm dưới lòng đất và vùng nước thuộc chủ quyền quốc gia. Theo nguyên tắc chung được mặc nhiên thừa nhận thì vùng lòng đất được kéo dài tới tận tâm trái đất.

Vùng đất

Vùng đất của quốc gia là phần lãnh thổ chủ yếu và thường chiếm phần lớn diện tích so với các phần lãnh thổ khác. Nói chung phần này gồm toàn bộ phần đất lục địa và các đảo thuộc chủ quyền quốc gia (kể cả các đảo ven bờ và các đảo xa bờ). Đối với các quốc gia quần đảo thì vùng đất là toàn bộ các đảo thuộc chủ quyền của quốc gia đó. Phần đất của một số quốc gia giáp Bắc cực còn bao gồm một phần hình dải quạt nằm trong khu vực Bắc cực, phần này được xác định bằng cách nối điểm cực bắc với hai điểm tận cùng của đường biên giới của quốc gia kề cận Bắc cực.

Vùng đặc quyền kinh tế

Vùng đặc quyền kinh tế là một vùng biển tiếp liền bên ngoài của lãnh hải. Theo Công ước luật biển năm 1982, vùng đặc quyền kinh tế là một vùng nằm ở phía ngoài lãnh hải và có qui chế pháp lý riêng. Vùng đặc quyền kinh tế không được mở rộng quá 200 hải lý kể từ đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải.

Vùng nội thủy

Vùng nội thủy là vùng nước biển được xác định bởi một bên là bờ biển và một bên khác là đường cơ sở của quốc gia ven biển. Thực tế của các quốc gia ven biển cho thấy vùng nội thủy thường bao gồm nhiều bộ phận có tính chất và qui chế pháp lý khác nhau như các vịnh thiên nhiên, vịnh lịch sử, các cảng biển, các vũng đậu tàu, các vùng nước lịch sử.v.v... Trường hợp các quốc gia quần đảo thì vùng nước này là toàn bộ những phần nước biển nằm trong đường biên giới quốc gia và được gọi là vùng nước quần đảo.

Vùng nước biên giới

Vùng nước biên giới bao gồm nước ở các sông, hồ, biển nội địa nằm trong khu vực biên giới giữa các quốc gia.

Vùng nước của quốc gia

Vùng nước của quốc gia là toàn bộ các phần nước nằm trong đường

biên giới quốc gia.

Vùng nước lãnh hải

Vùng nước lãnh hải là một vùng biển nằm bên ngoài và tiếp liền với vùng nước nội thủy của quốc gia (hoặc vùng nước quần đảo của quốc gia quần đảo). Bề rộng của lãnh hải (theo Công ước luật biển năm 1982) do quốc gia tự qui định nhưng không vượt quá 12 hải lý tính từ đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải quốc gia.

Vùng nước nội địa

Vùng nước nội địa bao gồm nước ở các biển nội địa, hồ, ao, sông ngòi, đầm, lạch .v.v... (kể cả tự nhiên và nhân tạo) nằm trên vùng đất liền hay thuộc biển nội địa. Riêng các sông quốc tế, eo biển quốc tế và các kênh đào quốc tế mặc dù có thể cùng nằm trên đất liền nhưng có qui chế pháp lý riêng vì tính chất đặc biệt của các loại này.

Vùng tiếp giáp lãnh hải

Vùng tiếp giáp lãnh hải là một vùng biển có chiều rộng nhất định, nằm bên ngoài vùng lãnh hải của quốc gia. Công ước luật biển năm 1982 qui định giới hạn vùng tiếp giáp ở mức không thể mở rộng quá 24 hải lý, kể từ đường cơ sở dùng để tính chiều rộng của lãnh hải.

Vùng trời

Vùng trời là khoảng không gian bao trùm trên vùng đất và vùng nước của quốc gia. Trong các tài liệu, văn bản pháp lý quốc tế từ trước tới nay chưa có qui phạm nào qui định cụ thể và thống nhất về độ cao vùng trời của quốc gia.

X

Xâm lược

Xâm lược là xâm chiếm lãnh thổ, cướp đoạt chủ quyền của nước khác bằng vũ lực hoặc bằng các thủ đoạn chính trị, kinh tế.

Khái niệm xâm lược do Đại hội đồng Liên hợp quốc thông qua ngày 14 tháng 01 năm 1974 khẳng định các hành vi sau đây là hành vi xâm lược:

Các hành vi nhằm chống lại chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và chống lại nền độc lập về chính trị của quốc gia khác;

Các hành vi như tấn công, hoặc đánh vào lực lượng quân sự của một quốc gia đóng ở quốc gia khác; ném bom lãnh thổ quốc gia khác,

phong tỏa cảng, bờ biển hoặc tấn công vào lực lượng lục quân, hải quân, không quân của một quốc gia trên lãnh thổ, hoặc cũng có thể ở ngoài phạm vi lãnh thổ của các quốc gia đó.

Xuất cảnh

Xuất cảnh là qua biên giới, ra khỏi lãnh thổ của một nước.

Xuất cảnh(trong luật quốc tế)

Xuất cảnh là ra khỏi lãnh thổ Việt Nam qua các cửa khẩu quốc tế của Việt Nam.

Y

Ý thức pháp luật xã hội chủ nghĩa

Ý thức pháp luật xã hội chủ nghĩa là tổng thể những học thuyết, tư tưởng, quan điểm, quan niệm thịnh hành trong xã hội chủ nghĩa, thể hiện mối quan hệ của con người đối với pháp luật hiện hành, pháp luật đã qua và pháp luật cần phải có, thể hiện sự đánh giá về tính hợp pháp hay không hợp pháp trong hành vi xử sự của con người, cũng như trong tổ chức và hoạt động của các cơ quan Nhà nước và tổ chức xã hội.

PHẦN THỨ V

THUẬT NGỮ VỀ LĨNH VỰC LAO ĐỘNG

B

Bảo hiểm xã hội

Bảo hiểm xã hội là tổng hợp những qui định của Nhà nước qui định các hình thức đảm bảo điều kiện vật chất và tinh thần cho người lao động và các thành viên gia đình họ trong trường hợp bị giảm hoặc mất khả năng lao động.

Bảo hộ lao động

Bảo hộ lao động là tổng hợp những qui định của Nhà nước về an toàn lao động và vệ sinh lao động, về chế độ thể lệ bảo hộ lao động nhằm phòng ngừa tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp.

Bệnh nghề nghiệp

Bệnh nghề nghiệp là bệnh do tác động của điều kiện lao động có hại đối với người lao động.

C

Căn cứ áp dụng trách nhiệm vật chất

Căn cứ áp dụng trách nhiệm vật chất là những điều kiện cần và đủ để người sử dụng lao động qui trách nhiệm vật chất đối với người lao động gây thiệt hại.

Trách nhiệm vật chất gồm có 4 căn cứ:

- Có hành vi vi phạm kỷ luật lao động;
- Có thiệt hại về tài sản cho người sử dụng lao động;
- Có quan hệ nhân quả giữa hành vi vi phạm và thiệt hại tài sản;
- Có lỗi của người vi phạm.

Các hình thức kỷ luật lao động

Các hình thức kỷ luật lao động là những hình thức của trách nhiệm kỷ luật do pháp luật lao động quy định.

Người vi phạm kỷ luật lao động tuỳ theo mức độ phạm lỗi, bị xử lý

theo một trong những hình thức kỹ luật sau:

- Khiển trách;

- Chuyển làm công việc khác có mức lương thấp hơn trong thời hạn tối đa là sáu tháng;

- Sa thải.

Các nguyên tắc cơ bản của luật lao động

Các nguyên tắc cơ bản của luật lao động là những nguyên lý, tư tưởng chỉ đạo quán triệt và xuyên suốt toàn bộ hệ thống các qui phạm pháp luật lao động trong việc điều chỉnh các quan hệ xã hội về sử dụng lao động.

Trong luật lao động có những nguyên tắc sau:

a. Nguyên tắc đảm bảo quyền tự do lựa chọn việc làm, nghề nghiệp, không bị phân biệt đối xử của người lao động;

b. Nguyên tắc trả lương (công) theo lao động;

c. Nguyên tắc thực hiện bảo hộ lao động đối với người lao động;

d. Nguyên tắc đảm bảo quyền được nghỉ ngơi theo chế độ của người lao động;

e. Nguyên tắc thực hiện bảo hiểm xã hội đối với người lao động;

đ. Nguyên tắc tôn trọng quyền đại diện của tập thể lao động;

g. Nguyên tắc tuân thủ các qui định của pháp luật về lao độngvà sử dụng lao động;

h. Nguyên tắc bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các bên quan hệ lao động.

Cuộc đình công hợp pháp

Cuộc đình công hợp pháp là cuộc đình công có đủ các điều kiện sau đây:

a. Phải phát sinh từ tranh chấp lao động tập thể và trong phạm vi quan hệ lao động;

b. Được những người lao động làm việc tại một doanh nghiệp tiến hành trong phạm vi doanh nghiệp đó;

c. Tập thể lao động không đồng ý với quyết định của Hội đồng trọng tài lao động cấp tỉnh mà không khởi kiện để yêu cầu Tòa án giải quyết;

d. Tuân theo các quy định của Bộ luật lao động;

đ. Doanh nghiệp nơi tập thể lao động tiến hành đình công không thuộc danh mục doanh nghiệp phục vụ công cộng và doanh nghiệp thiết yếu cho nền kinh tế quốc dân, hoặc an ninh, quốc phòng do Chính phủ qui định;

e. Không vi phạm quyết định của Thủ tướng Chính phủ về việc hoãn hoặc ngừng cuộc đình công.

Chế độ công tác phí

Chế độ công tác phí gồm:

- Tiền tàu xe;
- Tiền ăn đường;
- Tiền lưu trú;
- Tiền trọ;

Chế độ công tác phí là tổng hợp những qui định của Nhà nước về phụ cấp cho người lao động khi đi công tác do yêu cầu của công việc mà người sử dụng lao động cử đi, nhằm bù đắp các khoản chi phí tăng thêm về ăn uống, nghỉ trọ trên đường đến nơi công tác, giúp người lao động hoàn thành công việc, nhiệm vụ.

Chế độ phụ cấp

Chế độ phụ cấp là tổng hợp những qui định của Nhà nước có tác dụng bổ sung cho chế độ tiền lương, nhằm tính đến đầy đủ những yếu tố không ổn định thường xuyên trong điều kiện lao động và điều kiện sinh hoạt, mà khi xác định lương chưa tính hết.

Chế độ tiền lương

Chế độ tiền lương là tổng hợp những qui định của Nhà nước phân biệt việc trả lương theo trình độ lành nghề, điều kiện lao động, theo ngành và lĩnh vực lao động khác nhau.

Chế độ tiền thưởng

Chế độ tiền thưởng là tổng hợp những qui định của Nhà nước nhằm khuyến khích người lao động làm việc có năng suất, chất lượng và hiệu quả.

Chương trình khung

Chương trình khung quy định về cơ cấu nội dung, số lượng, thời lượng các mô-đun, môn học, tỷ lệ thời gian giữa lý thuyết và thực hành, bảo đảm mục tiêu cho từng ngành nghề đào tạo.

D

Dạy nghề

Dạy nghề là hoạt động dạy và học nhằm trang bị kiến thức, kỹ năng và thái độ nghề nghiệp cần thiết cho người học nghề để có thể tìm được việc làm hoặc tự tạo việc sau khi hoàn thành khóa học.

Đ

Đình công

Đình công là hình thức đấu tranh có tổ chức của tập thể người lao động đối với người sử dụng lao động, bằng cách cùng nhau ngừng việc trong các doanh nghiệp nhằm đòi người sử dụng thực hiện các yêu sách về lao động có lợi cho người lao động. Cuộc đình công phải phát sinh từ lao động tập thể và trong phạm vi quan hệ lao động.

Việc đình công phải tuân theo qui định của pháp luật về lao động.

H

Hợp đồng lao động

Hợp đồng lao động là sự thỏa thuận giữa người lao động và người sử dụng lao động về việc làm có trả công, điều kiện lao động, quyền và nghĩa vụ của mỗi bên trong quan hệ lao động.

Hợp đồng lao động phải được giao kết theo một trong các loại sau đây:

a. Hợp đồng lao động không xác định thời hạn;

b. Hợp đồng lao động xác định thời hạn từ một năm đến ba năm;

c. Hợp đồng lao động theo mùa vụ hoặc theo một công việc nhất định mà thời hạn dưới một năm.

Không được giao kết hợp đồng lao động theo mùa vụ hoặc theo một công việc nhất định mà thời hạn dưới một năm, để làm những công việc có tính chất thường xuyên từ một năm trở lên, trừ trường hợp phải tạm thời thay thế người lao động đi làm nghĩa vụ quân sự, nghỉ theo chế độ thai sản hoặc nghỉ việc có tính chất tạm thời khác.

Hợp đồng lao động được ký kết bằng văn bản và phải được làm thành hai bản, mỗi bên giữ một bản. Đối với một số công việc có tính

chất tạm thời mà thời hạn dưới ba tháng hoặc đối với lao động giúp việc gia đình thì các bên có thể giao kết bằng miệng. Trong trường hợp giao kết bằng miệng, thì các bên đương nhiên phải tuân theo các qui định của pháp luật lao động.

K

Kỷ luật lao động

Kỷ luật lao động là những qui định về việc tuân theo thời gian, công nghệ và điều hành sản xuất, kinh doanh thể hiện trong nội qui lao động.

Nội qui lao động không được trái với pháp luật lao động và pháp luật khác. Doanh nghiệp sử dụng từ 10 lao động trở lên phải có nội qui bằng văn bản.

Nội qui lao động phải có những nội dung chủ yếu sau:

a. Thời gian làm việc và thời giờ nghỉ ngơi;

b. Trật tự trong doanh nghiệp;

c. An toàn lao động, vệ sinh lao động ở nơi làm việc;

d. Việc bảo vệ tài sản và bí mật công nghệ, kinh doanh của doanh nghiệp;

đ. Các hành vi vi phạm kỷ luật lao động, các hình thức xử lý kỷ luật lao động và trách nhiệm vật chất.

Người lao động vi phạm kỷ luật lao động, tùy theo mức độ vi phạm, có thể bị xử lý theo một trong ba hình thức kỷ luật sau: Khiển trách; chuyển sang làm công việc khác có mức lương thấp hơn trong thời hạn tối đa là sáu tháng; sa thải.

L

Luật lao động

Luật lao động là một ngành luật độc lập trong hệ thống pháp luật Việt Nam, gồm tổng thể những qui phạm pháp luật điều chỉnh các quan hệ xã hội phát sinh giữa người lao động và người sử dụng lao động (cá nhân hoặc tổ chức) trong đó có quan hệ giữa công nhân, viên chức với xí nghiệp, cơ quan Nhà nước; những quan hệ giữa tổ chức công đoàn với ban quản lý xí nghiệp, với thủ trưởng cơ quan Nhà nước liên quan đến việc sử dụng lao động.

M

Mô-đun

Mô-đun là đơn vị học tập được tích hợp giữa kiến thức chuyên môn, kỹ năng thực hành và thái độ nghề nghiệp một cách hoàn chỉnh, nhằm giúp cho người học nghề có năng lực thực hành trọn vẹn một công việc của một nghề.

Mức lương tối thiểu

Mức lương tối thiểu là mức lương để trả cho người lao động làm công việc đơn giản nhất (không qua đào tạo) với điều kiện lao động và môi trường lao động bình thường.

Mức thu nhập được bảo hiểm

Mức thu nhập được bảo hiểm là mức tiền lương hoặc một mức thu nhập bằng tiền nào đó do Nhà nước qui định, trên cơ sở mức sống, mức thu nhập bình quân thực tế của đại đa số người lao động và mức thu nhập quốc dân bình quân đầu người.

N

Ngày làm việc bình thường

Ngày làm việc bình thường là loại ngày làm việc không quá 8giờ/ngày, áp dụng chung cho công việc bình thường.

Ngày làm việc không có tiêu chuẩn

Ngày làm việc không có tiêu chuẩn là loại ngày làm việc được qui định cho một số đối tượng lao động nhất định, do tính chất của công việc mà họ phải thực hiện những nhiệm vụ lao động ngoài giờ làm việc bình thường nhưng không được trả thêm lương.

Những đối tượng sau đây áp dụng ngày làm việc không có tiêu chuẩn:

a. Những người lao động do tính chất phục vụ phải thường xuyên ăn, ở làm việc trong phạm vi cơ quan xí nghiệp;

b. Những công nhân hoặc cán bộ do tính chất công việc phụ trách mà phải thường xuyên đi sớm và về muộn hơn những người lao động khác (như công nhân phụ trách máy phát điện, phụ trách bảo dưỡng máy móc ...).

Những người lao động do điều kiện khách quan mà họ không thể xác định trước thời gian làm việc cụ thể (như cán bộ lãnh đạo Đảng và

Nhà nước, cán bộ quản lý, nhân viên ngoại giao...) hoặc những người lao động do tính chất công việc được giao mà họ được tự ý bố trí thời gian làm việc của mình (như cán bộ nghiên cứu khoa học, sáng tác văn học nghệ thuật...).

Ngày làm việc rút ngắn

Ngày làm việc rút ngắn là loại ngày làm việc có độ dài của thời gian làm việc ngắn hơn ngày làm việc bình thường (tức dưới 8 giờ/ngày) mà vẫn giữ nguyên lương. Ngày làm việc rút ngắn được qui định cho người lao động làm những nghề nặng nhọc, độc hại, nguy hiểm, phụ nữ có thai từ tháng thứ 7, lao động nữ có con dưới 12 tuổi, người lao động chưa đủ 18 tuổi.

Ngày làm việc tiêu chuẩn

Ngày làm việc tiêu chuẩn là loại ngày làm việc trong đó pháp luật qui định cụ thể khoảng thời gian làm việc của người lao động trong một ngày đêm (24 giờ).

Người lao động

Người lao động là người ít nhất đủ 15 tuổi, có khả năng lao động và có quyền giao kết hợp đồng lao động.

Người lao động cao tuổi

Người lao động cao tuổi là người lao động nam trên 60 tuổi, nữ trên 55 tuổi.

Năm cuối cùng trước khi nghỉ hưu, người lao động cao tuổi được rút ngắn thời giờ làm việc hàng ngày, hoặc được áp dụng chế độ làm việc không trọn ngày, không trọn tuần theo qui định của Chính phủ.

Người lao động chưa thành niên

Người lao động chưa thành niên là người lao động dưới 18 tuổi.

Người sử dụng lao động

Người sử dụng lao động là doanh nghiệp, cơ quan, tổ chức hoặc cá nhân, nếu là cá nhân thì ít nhất phải đủ 18 tuổi, có thuê mướn, sử dụng lao động và trả công lao động.

P

Phụ cấp chức vụ lãnh đạo bổ nhiệm

Phụ cấp chức vụ lãnh đạo bổ nhiệm là phụ cấp áp dụng cho công

chức hành chính sự nghiệp, những người làm việc trong lực lượng vũ trang và trong doanh nghiệp vừa làm công tác chuyên môn, nghiệp vụ vừa giữ chức vụ lãnh đạo được bổ nhiệm.

Phụ cấp khu vực

Phụ cấp khu vực là phụ cấp nhằm bù đắp cho người hưởng lương làm việc ở những vùng có điều kiện khí hậu xấu, xa xôi, hẻo lánh đi lại sinh hoạt khó khăn, góp phần ổn định lực lượng lao động ở những vùng có địa lý tự nhiên không thuận lợi.

Phụ cấp lao động

Phụ cấp lao động là phụ cấp nhằm bù đắp cho những người làm một số nghề hoặc công việc thường xuyên thay đổi nơi làm việc, điều kiện sinh hoạt không ổn định có nhiều khó khăn.

Phụ cấp lưu động được áp dụng với nghề mà tính chất lưu động chưa được tính trong lương.

Phụ cấp làm đêm

Phụ cấp làm đêm là phụ cấp nhằm bù đắp hao phí lao động tăng lên do trạng thái sinh lý bị thay đổi đối với công nhân, viên chức làm việc từ 22 giờ đến 6 giờ sáng.

Phụ cấp đắt đỏ

Phụ cấp đắt đỏ là phụ cấp nhằm bù đắp tiền lương đối với công nhân, viên chức làm việc ở những nơi có chỉ số giá sinh hoạt (về lương thực, thực phẩm, dịch vụ) cao hơn chỉ số giá sinh hoạt bình quân chung của cả nước từ 100% trở lên.

Phụ cấp độc hại, nguy hiểm

Phụ cấp độc hại, nguy hiểm là phụ cấp nhằm bù đắp tiền lương đối với công nhân, viên chức làm việc trong điều kiện lao động độc hại, nguy hiểm mà chưa được xác định trong lương.

Phụ cấp thu hút

Phụ cấp thu hút là phụ cấp nhằm khuyến khích công chức và công nhân đến làm việc ở những vùng kinh tế mới, cơ sở kinh tế, đảo xa đất liền mà ở đó thời gian đầu chưa có cơ sở hạ tầng kinh tế ảnh hưởng đến đời sống vật chất và tinh thần của người lao động.

Phụ cấp trách nhiệm

Phụ cấp trách nhiệm là phụ cấp nhằm bù đắp cho những người vừa trực tiếp sản xuất hoặc làm công tác nghiệp vụ vừa kiêm nhiệm

công tác quản lý không thuộc chức vụ lãnh đạo bổ nhiệm, hoặc những người làm công việc đòi hỏi trách nhiệm cao chưa xác định trong lương.

Q

Quan hệ pháp luật giữa người sử dụng lao động và tổ chức công đoàn, đại diện tập thể người lao động

Quan hệ pháp luật giữa người sử dụng lao động và tổ chức công đoàn, đại diện tập thể lao động là quan hệ giữa người sử dụng lao động, hoặc đại diện người sử dụng lao động với Ban chấp hành công đoàn cơ sở hay Ban chấp hành công đoàn lâm thời, đại diện tập thể lao động về các vấn đề phát sinh trong quan hệ pháp luật lao động, được các qui phạm pháp luật lao động điều chỉnh.

Quan hệ pháp luật trong việc chi trả bảo hiểm xã hội

Quan hệ pháp luật trong việc chi trả bảo hiểm xã hội là quan hệ giữa cơ quan thực hiện bảo hiểm và người được bảo hiểm, trong lĩnh vực chi trả các chế độ bảo hiểm xã hội theo qui định của pháp luật lao động.

Quan hệ pháp luật trong việc tạo thành quỹ bảo hiểm

Quan hệ pháp luật trong việc tạo thành quỹ bảo hiểm là quan hệ đóng góp và quản lý quỹ bảo hiểm, giữa các bên tham gia bảo hiểm và cơ quan thực hiện bảo hiểm do các qui phạm pháp luật lao động điều chỉnh.

Quan hệ pháp luật về giải quyết tranh chấp lao động

Quan hệ pháp luật về giải quyết tranh chấp lao động là quan hệ giữa các bên, hoặc đại diện của các bên trong quan hệ pháp luật lao động có tranh chấp, và cơ quan có thẩm quyền giải quyết tranh chấp được pháp luật lao động điều chỉnh.

Quan hệ pháp luật về sử dụng lao động

Quan hệ pháp luật về sử dụng lao động là những quan hệ xã hội phát sinh trong quá trình sử dụng lao động của người lao động ở các cơ quan Nhà nước, các tổ chức xã hội, các hợp tác xã, các doanh nghiệp thuộc các thành phần kinh tế, các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, các cơ quan tổ chức nước ngoài ở Việt Nam và các gia đình hay cá nhân có nhu cầu được các qui phạm pháp luật lao động điều chỉnh.

Quản lý lao động

Quản lý lao động là hoạt động bao hàm cả việc thiết kế các cơ chế, các công cụ quản lý, các biện pháp quản lý và vận hành cơ chế đó nhằm đạt được mục tiêu phát triển nền kinh tế xã hội.

Quỹ bảo hiểm xã hội

Quỹ bảo hiểm xã hội là tập hợp những phương tiện nhằm thỏa mãn những nhu cầu phát sinh về bảo hiểm xã hội. Cụ thể là các khoản dự trữ về tài chính và các phương tiện, cơ sở vật chất phục vụ cho quỹ bảo hiểm xã hội.

Quỹ bảo hiểm xã hội được quản lý thống nhất theo chế độ tài chính của Nhà nước, hạch toán độc lập và được Nhà nước bảo trợ.

S

Sa thải

Sa thải là một hình thức kỷ luật lao động theo đó người sử dụng lao động chấm dứt việc sử dụng lao động khi người lao động vi phạm kỷ luật (hay người sử dụng đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động). Sa thải được áp dụng đối với người lao động vi phạm một trong những trường hợp (phải được qui định trong nội qui lao động) sau đây:

a. Người lao động có hành vi trộm cắp, tham ô, tiết lộ bí mật công nghệ kinh doanh, hoặc có hành vi khác gây thiệt hại nghiêm trọng về tài sản, lợi ích doanh nghiệp;

b. Người lao động bị xử lý kỷ luật chuyển làm công việc khác mà tái phạm trong thời gian chưa xóa kỷ luật;

c. Người lao động tự ý bỏ việc bảy ngày trong một tháng hoặc 20 ngày trong một năm mà không có lý do chính đáng.

Việc xử lý kỷ luật theo hình thức sa thải phải thực hiện bằng việc ra quyết định bằng văn bản. Khi xử lý kỷ luật theo hình thức sa thải, người sử dụng lao động phải trao đổi, nhất trí với Ban chấp hành công đoàn cơ sở.

Trong trường hợp không nhất trí thì Ban chấp hành công đoàn cơ sở báo cáo với công đoàn cấp trên trực tiếp, người sử dụng lao động báo cáo với Sở lao động-Thương binh xã hội. Sau 30 ngày kể từ ngày báo cáo với Sở lao động-Thương binh xã hội, người sử dụng lao động mới có quyền ra quyết định kỷ luật và chịu trách nhiệm về quyết định của mình.

Sự kiện pháp lý làm chấm dứt quan hệ pháp luật lao động

Sự kiện pháp lý làm chấm dứt quan hệ pháp luật lao động bao gồm những sự biến pháp lý và những sự kiện xảy ra do ý chí của con người.

Sự biến pháp lý làm chấm dứt quan hệ pháp luật lao động là sự cố người lao động chết. Trong trường hợp này quan hệ pháp luật lao động đương nhiên chấm dứt.

Những sự kiện xảy ra do ý chí của con người như người lao động xin thôi việc, người sử dụng lao động sa thải người lao động ... Những sự kiện này có thể xảy ra do ý chí của hai bên chủ thể, của một trong hai bên chủ thể hay do người thứ ba tác động. Khi có các sự kiện đó quyền và nghĩa vụ lao động của các bên chấm dứt.

Sự kiện pháp lý làm phát sinh quan hệ pháp luật lao động

Sự kiện pháp lý làm phát sinh quan hệ pháp luật lao động là sự kiện người lao động vào làm việc tại các đơn vị sử dụng lao động. Sự kiện này có thể xuất hiện trên cơ sở những hình thức tuyển dụng lao động khác nhau, song bao giờ cũng thể hiện ý chí của hai bên; người lao động có nhu cầu về việc làm và muốn làm việc tại đơn vị, người sử dụng có nhu cầu về nhân lực và đồng ý tuyển nhận người lao động.

Sự kiện pháp lý làm thay đổi quan hệ pháp luật lao động

Sự kiện pháp lý làm thay đổi quan hệ pháp luật lao động là những sự kiện làm thay đổi quyền và nghĩa vụ của các chủ thể trong quan hệ pháp luật lao động đã xác lập. Sự kiện này có thể xảy ra do ý chí của cả hai bên chủ thể, có thể do ý chí của người sử dụng lao động hoặc do ý chí của người thứ ba ngoài quan hệ pháp luật lao động.

T

Tai nạn lao động

Tai nạn lao động là tai nạn làm chết người hoặc làm tổn thương bất kỳ bộ phận, chức năng nào của cơ thể người lao động xảy ra trong quá trình lao động, gắn liền với việc thực hiện công việc, nhiệm vụ lao động.

Tiền bảo hiểm xã hội

Tiền bảo hiểm xã hội là khoản tiền doanh nghiệp đóng cho cơ quan bảo hiểm xã hội theo qui định của Điều lệ bảo hiểm xã hội.

Tiền lương

Tiền lương bao gồm: Tiền lương cơ bản và các khoản phụ cấp lương.

Tiền lương giờ

Tiền lương giờ là tiền lương trả cho một giờ làm việc được xác định trên cơ sở tiền lương ngày chia cho số giờ tiêu chuẩn qui định (8 giờ/ngày hay 48 giờ/tuần).

Tiền lương là số lượng tiền tệ mà người sử dụng lao động trả cho người lao động khi họ hoàn thành công việc theo chức năng, nhiệm vụ được pháp luật qui định hoặc hai bên đã thỏa thuận trong hợp đồng lao động.

Tiền lương ngày

Tiền lương ngày là tiền lương trả cho một ngày làm việc được xác định trên cơ sở tiền lương tháng chia cho 26 ngày.

Tiền lương tuần

Tiền lương tuần là tiền lương trả cho một tuần làm việc được xác định trên cơ sở tiền lương tháng nhân với 12 tháng và chia cho 52 tuần.

Tiền lương tháng

Tiền lương tháng là tiền lương trả cố định hàng tháng trên cơ sở hợp đồng lao động.

Tiêu chuẩn kỹ năng nghề

Tiêu chuẩn kỹ năng nghề quy định về mức độ thực hiện và yêu cầu kiến thức, kỹ năng, thái độ cần có để thực hiện các công việc của một nghề.

Thâm niên làm việc

Thâm niên làm việc để được tính thêm ngày nghỉ hàng năm là tổng số năm thực tế người lao động đã làm việc cho một người sử dụng lao động, hoặc với một doanh nghiệp, bao gồm cả thời gian học nghề, tập nghề tại doanh nghiệp đó. Trong trường hợp có gián đoạn thì thâm niên làm việc được tính theo từng giai đoạn với một người sử dụng lao động hoặc doanh nghiệp.

Thỏa ước lao động tập thể

Thỏa ước lao động tập thể là văn bản thỏa thuận giữa tập thể lao động và người sử dụng lao động, về các điều kiện lao động và sử dụng lao động, quyền lợi và nghĩa vụ của hai bên trong quan hệ lao động.

Thỏa ước lao động tập thể do đại diện của tập thể lao động và người sử dụng lao động thương lượng và ký kết theo nguyên tắc tự nguyện, bình đẳng và công khai.

Nội dung thỏa ước lao động tập thể không trái với các qui định của pháp luật lao động và pháp luật khác.

Thỏa ước lao động tập thể vô hiệu toàn bộ

Thỏa ước lao động tập thể vô hiệu toàn bộ là thỏa ước vi phạm một trong các trường hợp sau:

a. Toàn bộ nội dung thỏa ước trái pháp luật;

b. Người ký kết thỏa ước không đúng thẩm quyền;

c. Không tiến hành theo đúng trình tự thỏa ước;

d. Không đăng ký ở cơ quan lao động cấp tỉnh.

Thỏa ước lao động tập thể vô hiệu từng phần là thỏa ước mà khi một hoặc một số điều khoản trong thỏa ước chưa được cơ quan lao động cấp tỉnh chấp thuận, các điều khoản khác đã được đăng ký vẫn có hiệu lực thi hành.

Thời gian làm việc

Thời gian làm việc là khoảng thời gian do pháp luật qui định, trong đó người lao động phải có mặt tại địa điểm sản xuất, công tác và thực hiện những nhiệm vụ được giao phù hợp với nội qui, điều lệ doanh nghiệp và hợp đồng lao động.

Thời gian làm việc ban đêm

Thời gian làm việc ban đêm là thời gian làm việc được tính từ 22 giờ đến 6 giờ sáng.

Người lao động làm việc ban đêm ngoài tiền lương còn được hưởng phụ cấp làm đêm, được trả thêm ít nhất bằng 30% của tiền lương làm việc ban ngày.

Thời gian làm việc thêm giờ

Thời gian làm việc thêm giờ là thời gian làm việc của người lao động ngoài phạm vi thời gian làm việc tiêu chuẩn.

Thời gian nghỉ ngơi

Thời gian nghỉ ngơi gồm thời gian nghỉ ngơi được hưởng lương và thời gian nghỉ ngơi không được hưởng lương.

Thời gian nghỉ ngơi là thời gian trong đó người lao động không phải thực hiện những nghĩa vụ lao động và có quyền sử dụng thời

gian đó theo ý muốn của mình.

Tranh chấp lao động

Tranh chấp lao động là những tranh chấp về quyền và lợi ích liên quan đến việc làm, tiền lương, thu nhập và các điều kiện lao động khác về thực hiện hợp đồng lao động, thỏa ước lao động tập thể và trong quá trình học nghề, về quyền thành lập, gia nhập, hoạt động công đoàn.

Tranh chấp lao động bao gồm tranh chấp lao động cá nhân giữa người lao động với người sử dụng lao động và tranh chấp tập thể giữa tập thể lao động với người sử dụng lao động.

Tranh chấp lao động được giải quyết theo những nguyên tắc sau:

a. Thương lượng trực tiếp và tự dàn xếp giữa hai bên tranh chấp tại nơi phát sinh tranh chấp;

b. Thông qua hòa giải, trọng tài trên cơ sở tôn trọng quyền và lợi ích của hai bên, tôn trọng lợi ích chung của xã hội và tuân theo pháp luật;

c. Giải quyết công khai, khách quan, kịp thời, nhanh chóng đúng pháp luật;

d. Có sự tham gia của đại diện công đoàn và của đại diện người sử dụng lao động trong quá trình giải quyết tranh chấp.

Tranh chấp lao động cá nhân

Tranh chấp lao động cá nhân là tranh chấp giữa cá nhân người lao động với người sử dụng lao động về quyền và lợi ích liên quan đến việc làm, tiền lương, thu nhập và các điều kiện lao động khác; về thực hiện hợp đồng lao động và trong quá trình học nghề; về xử lý kỷ luật lao động theo hình thức sa thải, hoặc về trường hợp bị đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động; về bồi thường thiệt hại cho người sử dụng lao động.

Tranh chấp lao động tập thể

Tranh chấp lao động tập thể là tranh chấp giữa tập thể lao động với người sử dụng lao động về quyền và lợi ích liên quan đến việc làm, tiền lương, thu nhập và các điều kiện lao động khác; về việc thực hiện thỏa ước lao động; về quyền thành lập, gia nhập, hoạt động công đoàn.

Trách nhiệm kỷ luật

Trách nhiệm kỷ luật (trong Luật lao động) là một loại trách nhiệm pháp lý do Giám đốc doanh nghiệp, thủ trưởng cơ quan, đơn vị,

tổ chức áp dụng đối với những người lao động có hành vi vi phạm kỷ luật lao động, bằng cách bắt họ chịu một trong các hình thức kỷ luật (gồm: Khiển trách, chuyển làm công việc khác có mức lương thấp hơn trong thời hạn tối đa là 6 tháng; sa thải).

Cơ sở để xác định trách nhiệm kỷ luật là có hành vi vi phạm kỷ luật lao động và có lỗi.

Trách nhiệm vật chất của người lao động

Trách nhiệm vật chất của người lao động trong quan hệ lao động là trách nhiệm phải bồi thường những thiệt hại về tài sản của người sử dụng lao động do hành vi vi phạm kỷ luật lao động, hoặc thiếu tinh thần trách nhiệm trong sản xuất, công tác gây ra.

Trả lương khoán

Trả lương khoán là hình thức trả lương cho người lao động theo khối lượng và chất lượng công việc phải hoàn thành.

Trả lương theo sản phẩm

Trả lương theo sản phẩm là hình thức trả lương cho người lao động, căn cứ vào số lượng, chất lượng sản phẩm họ làm ra.

Trả lương theo thời gian

Trả lương theo thời gian là trả lương cho người lao động căn cứ vào thời gian làm việc thực tế.

Trợ cấp thôi việc

Trợ cấp thôi việc là khoản tiền trợ cấp mà doanh nghiệp trả cho người lao động khi chấm dứt hợp đồng lao động theo qui định của pháp luật lao động.

V

Việc làm

Việc làm là mọi hoạt động lao động tạo ra nguồn thu nhập, không bị pháp luật cấm.

PHẦN THỨ VI

THUẬT NGỮ PHÁP LÝ TRONG CÁC LĨNH VỰC PHÁP LUẬT KHÁC

A

An ninh quốc gia

An ninh quốc gia là sự ổn định, phát triển bền vững của chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, sự bất khả xâm phạm, độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc.

Âu tầu

Âu tầu là công trình chuyên dùng dâng nước, hạ nước để đưa phương tiện qua nơi có mực nước chênh lệch trên đường thủy nội địa.

B

Báo hiệu hàng hải

Báo hiệu hàng hải bao gồm các báo hiệu nhận biết bằng hình ảnh, ánh sáng, âm thanh và tín hiệu vô tuyến được thiết lập để hướng dẫn cho hoạt động của tàu biển.

Bảo hiểm bao

1. Bảo hiểm bao là loại bảo hiểm trọn gói, được áp dụng đối với đối tượng bảo hiểm là một loại hàng hoá hoặc một số hàng hoá, mà người được bảo hiểm gửi đi hoặc nhận được trong một thời hạn nhất định.

2. Người bảo hiểm trong hợp đồng bảo hiểm bao có nghĩa vụ cấp đơn bảo hiểm hoặc giấy chứng nhận bảo hiểm cho mỗi chuyến hàng, hoặc cho từng đơn vị hàng hoá theo yêu cầu của người được bảo hiểm.

Bắt giữ tàu biển

Bắt giữ tàu biển là việc không cho phép tàu biển di chuyển hoặc hạn chế di chuyển tàu biển bằng quyết định của Toà án, để bảo đảm giải quyết khiếu nại hàng hải quy định tại Điều 41 của Bộ luật hàng hải, nhưng không bao gồm việc bắt giữ tàu biển để thi hành bản án, quyết định của Toà án hoặc quyết định cưỡng chế khác của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Báo cáo đầu tư xây dựng công trình

Báo cáo đầu tư xây dựng công trình là hồ sơ xin chủ trương đầu tư xây dựng công trình để cấp có thẩm quyền cho phép đầu tư.

Báo cáo kinh tế - kỹ thuật xây dựng công trình

Báo cáo kinh tế - kỹ thuật xây dựng công trình là dự án đầu tư xây dựng công trình rút gọn trong đó chỉ đặt ra các yêu cầu cơ bản theo quy định.

Bao gửi

Bao gửi là hàng hoá gửi theo bất kỳ phương tiện chở khách nào mà người gửi không đi cùng trên phương tiện đó.

Bảo trì đường bộ

Bảo trì đường bộ là thực hiện các công việc bảo dưỡng và sửa chữa nhằm duy trì tiêu chuẩn kỹ thuật của đường đang khai thác.

Bán buôn điện

Bán buôn điện là hoạt động bán điện của đơn vị điện lực này cho đơn vị điện lực khác để bán lại cho bên thứ ba.

Bán lẻ điện

Bán lẻ điện là hoạt động bán điện của đơn vị điện lực cho khách hàng sử dụng điện.

Báo cáo thống kê

Báo cáo thống kê là hình thức thu thập thông tin thống kê theo chế độ báo cáo thống kê do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành.

Báo cáo thống kê bao gồm báo cáo thống kê cơ sở và báo cáo thống kê tổng hợp.

Báo chí

Báo chí là tên gọi chung đối với các loại hình báo in, báo hình, báo nói, báo điện tử.

Báo hình

Báo hình là tên gọi loại hình báo chí thực hiện trên sóng truyền hình (chương trình truyền hình, chương trình nghe-nhìn thời sự được thực hiện bằng các phương tiện khác nhau).

Báo in

Báo in là tên gọi loại hình báo chí được thực hiện bằng phương

tiện in (báo, tạp chí, bản tin thời sự, bản tin thông tấn).

Báo điện tử

Báo điện tử là tên gọi loại hình báo chí thực hiện trên mạng thông tin máy tính (internet, intranet).

Báo nói

Báo nói là tên gọi loại hình báo chí thực hiện trên sóng phát thanh (chương trình phát thanh).

Bản sao di vật, cổ vật quốc gia

Bản sao di vật, cổ vật quốc gia là sản phẩm được làm giống như bản gốc về hình dáng, kích thước, chất liệu, màu sắc, trang trí và những đặc điểm khác.

Bản tin thông tấn

Bản tin thông tấn là ấn phẩm định kỳ đăng tin có tính chuyên đề của cơ quan thông tấn Nhà nước như văn hóa, thể thao, kinh tế.

Bản tin thời sự

Bản tin thời sự là ấn phẩm định kỳ đăng tin thời sự trong nước và thế giới của cơ quan thông tấn Nhà nước.

Bảo hiểm tài liệu lưu trữ

Bảo hiểm tài liệu lưu trữ là việc thực hiện các biện pháp sao chụp, bảo quản tài liệu lưu trữ tại kho lưu trữ chuyên dụng riêng biệt tách rời bản chính, bản gốc đối với tài liệu lưu trữ đặc biệt quý, hiếm nhằm bảo vệ an toàn tài liệu đó.

Bảo quản di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia

Bảo quản di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia là hoạt động nhằm phòng ngừa và hạn chế những nguy cơ làm hư hỏng, mà không là thay đổi những yếu tố nguyên gốc vốn có của di tích lịch sử-văn hóa, danh lam-thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia.

Bảo tồn nguồn gen vật nuôi

Bảo tồn nguồn gen vật nuôi là việc bảo vệ và duy trì nguồn gen vật nuôi.

Bảo vật quốc gia

Bảo vật quốc gia là hiện vật được lưu truyền lại, có giá trị đặc biệt

quý hiếm tiêu biểu của đất nước về lịch sử, văn hóa, khoa học.

Bảo vệ an ninh quốc gia

Bảo vệ an ninh quốc gia là phòng ngừa, phát hiện, ngăn chặn, đấu tranh làm thất bại các hoạt động xâm phạm an ninh quốc gia.

Bè

Bè là phương tiện được kết ghép lại bằng tre, nứa, gỗ hoặc các vật nổi khác để chuyển đi, hoặc dùng làm phương tiện vận chuyển tạm thời trên đường thủy nội địa.

Bệnh truyền nhiễm

Bệnh truyền nhiễm là bệnh do tác nhân gây nhiễm khuẩn hoặc độc tố của chúng gây nên, có thể lan truyền cho người trực tiếp hoặc gián tiếp qua vật chủ trung gian, qua véc tơ hoặc môi trường.

Biển báo an toàn về điện

Biển báo an toàn về điện là các biển báo có chữ và dấu hiệu có điện áp, đặt trên các kiến trúc xây dựng của công trình điện hoặc các thiết bị, dụng cụ điện để báo cho người tránh khỏi nguy hiểm do điện gây ra khi vận hành, làm việc và đi qua gần các thiết bị đó.

Biến động về tài sản phải kê khai

Biến động về tài sản phải kê khai là sự tăng, giảm tài sản, thu nhập phải kê khai so với lần kê khai gần nhất.

Biện pháp nghiệp vụ

Biện pháp nghiệp vụ là biện pháp công tác của cơ quan chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia được thực hiện theo quy định của pháp luật.

Biện pháp xử lý y tế

Biện pháp xử lý y tế gồm các biện pháp tiêm chủng, cách ly, lưu nghiệm, giám sát, kiểm tra sức khỏe và các biện pháp vệ sinh như tẩy uế, diệt khuẩn, diệt véc tơ.

Biệt dược

Biệt dược là thuốc có tên thương mại do cơ sở sản xuất thuốc đặt ra, khác với tên thuốc hoặc tên chung quốc tế.

Biểu giá điện

Biểu giá điện là bảng kê các mức giá và khung giá điện cụ thể áp dụng cho các đối tượng mua bán điện theo các điều kiện khác nhau.

Biên giới quốc gia của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

1- Biên giới quốc gia của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là đường và mặt thẳng đứng theo đường đó, để xác định giới hạn lãnh thổ đất liền, các đảo, các quần đảo, trong đó có quần đảo Hoàng Sa và quần đảo Trường Sa, vùng biển, lòng đất, vùng trời của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

2- Đường quyết định ở điểm 1 gồm biên giới quốc gia trên đất liền và biên giới quốc gia trên biển.

3- Mặt thẳng đứng quyết định ở điểm 1 gồm mặt thẳng đứng theo biên giới quốc gia trên đất liền, biên giới quốc gia trên biển xuống lòng đất và trên vùng trời.

Biên giới quốc gia trên biển

1- Biên giới quốc gia trên biển là ranh giới phía ngoài lãnh hải của đất liền, lãnh hải của đảo, lãnh hải của các quần đảo Việt Nam.

Ở những nơi lãnh hải, nội thủy hoặc vùng nước lịch sử của Việt Nam tiếp giáp với lãnh hải, nội thủy hoặc vùng nước lịch sử của nước láng giềng. Biên giới quốc gia trên biển được xác định theo Điều ước quốc tế mà Việt Nam ký kết với các nước láng giềng đó.

2- Biên giới quốc gia trên biển được xác định và đánh dấu bằng các tọa độ trên hải đồ theo quy định của pháp luật Việt Nam, và Điều ước quốc tế mà Việt Nam ký kết hoặc gia nhập.

Bộ dữ liệu

Bộ dữ liệu là tập hợp các thông tin mô tả đặc tính của đối tượng xem xét.

Bộ phận công trình lưới điện

Bộ phận công trình lưới điện là các thiết bị, phụ kiện được lắp đặt trên lưới điện và các kết cấu kiến trúc, xây dựng để phục vụ việc truyền tải và phân phối điện như: Dây điện, cột điện, xà, vật cách điện, hệ thống tiếp đất, móng cột, dây néo cột, kè, ụ đất bảo vệ chân cột, mương, rãnh thoát nước của trạm điện, hàng rào trạm điện, thiết bị điện, cáp điện, hệ thống thiết bị thông tin, mương cáp, cột mốc, biển báo an toàn điện và các bộ phận phụ trợ khác.

Bộ, ngành quản lý hàng dự trữ quốc gia

Bộ, ngành quản lý hàng dự trữ quốc gia là Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan thuộc Chính phủ được Chính phủ phân công trực tiếp tổ chức quản lý, bảo quản hàng dự trữ quốc gia.

Buôn bán

Buôn bán là hoạt động mua và bán bao gồm buôn bán, bán lẻ và trao đổi hàng hóa để lấy thuốc bảo vệ thực vật trên thị trường Việt Nam.

C

Cảng biển

Cảng biển là khu vực bao gồm vùng đất cảng và vùng nước cảng, được xây dựng kết cấu hạ tầng và lắp đặt trang thiết bị cho tàu biển ra, vào hoạt động để bốc dỡ hàng hoá, đón trả hành khách và thực hiện các dịch vụ khác.

Vùng đất cảng là vùng đất được giới hạn để xây dựng cầu cảng, kho, bãi, nhà xưởng, trụ sở, cơ sở dịch vụ, hệ thống giao thông, thông tin liên lạc, điện, nước, các công trình phụ trợ khác và lắp đặt trang thiết bị.

Vùng nước cảng là vùng nước được giới hạn để thiết lập vùng nước trước cầu cảng, vùng quay trở tàu, khu neo đậu, khu chuyển tải, khu tránh bão, vùng đón trả hoa tiêu, vùng kiểm dịch; vùng để xây dựng luồng cảng biển và các công trình phụ trợ khác.

Cảng biển có một hoặc nhiều bến cảng. Bến cảng có một hoặc nhiều cầu cảng. Bến cảng bao gồm cầu cảng, kho, bãi, nhà xưởng, trụ sở, cơ sở dịch vụ, hệ thống giao thông, thông tin liên lạc, điện, nước, luồng vào bến cảng và các công trình phụ trợ khác. Cầu cảng là kết cấu cố định thuộc bến cảng, được sử dụng cho tàu biển neo đậu, bốc dỡ hàng hoá, đón, trả hành khách và thực hiện các dịch vụ khác.

Cảng biển loại I

Cảng biển loại I là cảng biển đặc biệt quan trọng, có quy mô lớn phục vụ cho việc phát triển kinh tế - xã hội của cả nước hoặc liên vùng;

Cảng biển loại II

Cảng biển loại II là cảng biển quan trọng, có quy mô vừa phục vụ cho việc phát triển kinh tế - xã hội của vùng, địa phương;

Cảng biển loại III

Cảng biển loại III là cảng biển có quy mô nhỏ phục vụ cho hoạt động của doanh nghiệp.

Cảng vụ hàng hải

1. Cảng vụ hàng hải là cơ quan thực hiện chức năng quản lý nhà nước về hàng hải tại cảng biển và vùng nước cảng biển.

2. Giám đốc Cảng vụ hàng hải là người chỉ huy cao nhất của Cảng vụ hàng hải.

Cầu cảng

Cầu cảng là một bộ phận của cảng biển, nơi tầu thuyền neo đậu bốc, dỡ hàng hóa, đón trả hành khách hoặc thực hiện các dịch vụ hàng hải khác.

Cầu chung

Cầu chung là cầu có mặt dùng chung cho cả phương tiện giao thông đường sắt và phương tiện giao thông đường bộ.

Cây đầu dòng của cây công nghiệp, cây ăn quả lâu năm, cây lâm nghiệp

Cây đầu dòng của cây công nghiệp, cây ăn quả lâu năm, cây lâm nghiệp là cây có năng suất, chất lượng, tính chống chịu cao hơn hẳn các cây khác trong quần thể một giống đã qua bình tuyển, và được công nhận để nhân giống bằng phương pháp vô tính.

Cây đổ gẫy

Cây đổ gẫy, cây bị đổ, gẫy trong quá trình khai thác chính.

Cây phụ trợ

Cây phụ trợ là cây trồng xen, hỗ trợ cây trồng chính theo mật độ nhất định, gồm các loài cây mọc nhanh, cây có tác dụng vừa cải tạo đất vừa có hiệu quả kinh tế.

Cặp vợ chồng vô sinh

Cặp vợ chồng vô sinh là cặp vợ chồng sống gần nhau liên tục, không áp dụng biện pháp tránh thai nào mà không có thai sau một năm.

Các bệnh phải kiểm dịch

Các bệnh phải kiểm dịch: Bệnh dịch hạch, bệnh tả, bệnh sốt vàng và các bệnh truyền nhiễm nguy hiểm khác mới phát sinh theo quy định của Bộ y tế.

Các biện pháp phòng bệnh bắt buộc

Các biện pháp phòng bệnh bắt buộc là việc bắt buộc sử dụng vắc

xin, thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y để phòng bệnh cho động vật; bắt buộc áp dụng các biện pháp vệ sinh thú y trong chăn nuôi.

Cán bộ chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia

Cán bộ chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia là sĩ quan, hạ sĩ quan của cơ quan chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia được, giao nhiệm vụ chuyên trách làm tham mưu, tổ chức, trực tiếp thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia.

Cáp điện

Cáp điện là dây dẫn điện chuyên dùng được bọc cách điện tiêu chuẩn theo từng cấp điện áp.

Cải tạo giống

Cải tạo giống là việc làm thay đổi một hoặc nhiều đặc tính của giống hiện có bằng cách cho phối giống để có các đặc tính tương ứng tốt hơn.

Cảng biển

Cảng biển là cảng mở rộng cho tầu thuyền ra, vào hoạt động và được cơ quan có thẩm quyền công bố.

Cảng cá

Cảng cá là cảng chuyên dùng cho tầu cá, bao gồm vùng đất cảng và vùng nước đậu tầu. Vùng đất cảng bao gồm cầu cảng, kho bãi, nhà xưởng, khu hành chính, dịch vụ hậu cần, mua bán, xuất khẩu, nhập khẩu thủy sản.

Cảng dầu thô ngoài khơi

Cảng dầu thô ngoài khơi là cảng biển gồm khu vực tầu chứa dầu thô neo đậu làm kho nổi, và các vùng nước có liên quan mà tầu thuyền được phép ra, vào hoạt động.

Cước cự ly

Cước cự ly là cước vận chuyển được tính trên cơ sở tỷ lệ giữa quãng đường mà hàng hóa được vận chuyển trong thực tế, so với toàn bộ quãng đường vận chuyển đã thỏa thuận trong hợp đồng, cũng như trên cơ sở tỷ lệ giữa sự đầu tư chi phí, thời gian, sự rủi ro hoặc khó khăn, thông thường liên quan đến quãng đường vận chuyển đã thực hiện so với quãng đường vận chuyển còn lại.

Cổ vật

Cổ vật là hiện vật được lưu truyền lại, có giá trị tiêu biểu về lịch

sử, văn hóa, khoa học, có từ một trăm năm tuổi trở lên.

Công lệnh tải trọng

Công lệnh tải trọng là quy định về tải trọng tối đa cho phép trên một trục, và tải trọng rải đều tối đa cho phép theo chiều dài của phương tiện giao thông đường sắt, được quy định trên từng cầu, đoạn, khu gian, khu đoạn, tuyến đường sắt.

Công lệnh tốc độ

Công lệnh tốc độ là quy định về tốc độ tối đa cho phép phương tiện giao thông đường sắt chạy trên từng cầu, đoạn, khu gian, khu đoạn, tuyến đường sắt.

Công tác dân số

Công tác dân số là việc quản lý và tổ chức thực hiện các hoạt động tác động đến quy mô dân số, cơ cấu dân số, phân bố dân cư và nâng cao chất lượng dân số.

Công trình

Công trình phải là vật chắc chắn, bền mà việc xây dựng nó công phu, phải có khoa học, kỹ thuật hoặc nghệ thuật. Ví dụ: một bức tượng đài; một hệ thống phục vụ nuôi trồng thủy sản ...

Công trình biên giới

Công trình biên giới là công trình được xây dựng để cố định đường biên giới quốc gia, công trình phục vụ việc quản lý, bảo vệ biên giới quốc gia.

Công trình điện lực

Công trình điện lực là tổ chức các phương tiện, máy móc, thiết bị, kết cấu xây dựng phục vụ trực tiếp cho hoạt động phát điện, truyền tải điện, phân phối điện, điều độ hệ thống điện, mua bán điện; hệ thống bảo vệ công trình điện lực; hành lang bảo vệ an toàn lưới điện; đất sử dụng cho công trình điện lực và công trình phụ trợ khác.

Công trình đường sắt

Công trình đường sắt là công trình xây dựng phục vụ giao thông vận tải đường sắt, bao gồm đường, cầu, cống, hầm, kè, tường chắn, ga, hệ thống thoát nước, hệ thống thông tin, tín hiệu, hệ thống cấp điện và các công trình, thiết bị phụ trợ khác của đường sắt.

Công trình thủy lợi

Công trình thủy lợi là công trình thuộc kết cấu hạ tầng nhằm khai

thác mặt lợi của nước; phòng, chống tác hại do nước gây ra, bảo vệ môi trường và cân bằng sinh thái, bao gồm: Hồ chứa nước, đập, cống, trạm bơm, giếng, đường ống dẫn nước, kênh, công trình trên kênh và bờ bao các loại.

Công trình xây dựng

Công trình xây dựng bao gồm một hạng mục hoặc nhiều hạng mục công trình nằm trong dây chuyền công nghệ đồng bộ, hoàn chỉnh (có tính đến việc hợp tác sản xuất) để sản xuất ra sản phẩm nêu trong dự án.

Công trình xây dựng là sản phẩm của công nghệ xây lắp gắn liền với đất đai (bao gồm cả khoảng không, mặt nước, mặt biển và thềm lục địa) được tạo thành bằng vật liệu xây dựng, thiết bị lao động.

Cứu hộ hàng hải

Cứu hộ hàng hải là hành động cứu tàu biển hoặc các tài sản trên tàu biển thoát khỏi nguy hiểm, hoặc hành động cứu trợ tàu biển đang bị nguy hiểm trên biển, trong vùng nước cảng biển, được thực hiện trên cơ sở hợp đồng cứu hộ hàng hải.

Cửa khẩu

Cửa khẩu là nơi thực hiện việc xuất cảnh, quá cảnh, xuất khẩu, nhập khẩu và qua lại biên giới quốc gia bao gồm cửa khẩu đường bộ, cửa khẩu đường sắt, cửa khẩu đường thủy nội địa, cửa khẩu đường hàng hải và cửa khẩu đường hàng không.

Cơ cấu dân số

Cơ cấu dân số là tổng số dân được phân loại theo giới tính, độ tuổi, dân tộc, trình độ học vấn, nghề nghiệp, tình trạng hôn nhân và các đặc trưng khác.

Cơ cấu dân số già

Cơ cấu dân số già là dân số có người già chiếm tỷ lệ cao.

Cơ quan chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia

Cơ quan chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia là cơ quan chỉ đạo, chỉ huy và đơn vị nghiệp vụ thuộc lực lượng vũ trang nhân dân được giao nhiệm vụ chuyên trách làm tham mưu, tổ chức, trực tiếp thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia.

Cơ quan kiểm dịch y tế biên giới

Cơ quan kiểm dịch y tế biên giới là cơ quan y tế trực tiếp chịu trách nhiệm thực hiện các biện pháp y tế do Điều lệ kiểm dịch y tế

biên giới quy định tại khu vực phụ trách.

Cơ quan quản lý Nhà nước tại cửa khẩu

Cơ quan quản lý Nhà nước tại cửa khẩu là cơ quan có chức năng quản lý Nhà nước về các mặt tại cửa khẩu, bao gồm Hải quan, Bộ đội biên phòng, kiểm dịch động vật, thực vật, kiểm dịch y tế, ... và các cơ quan khác theo quy định của Nhà nước.

Cơ sở lưu trú du lịch

Cơ sở lưu trú du lịch là cơ sở cho thuê buồng, giường và cung cấp các dịch vụ khác phục vụ khách lưu trú, trong đó khách sạn là cơ sở lưu trú du lịch chủ yếu.

Cơ sở sử dụng năng lượng trọng điểm

Cơ sở sử dụng năng lượng trọng điểm là cơ sở có mức tiêu thụ nhiên liệu và nhiệt năng tổng cộng hàng năm quy đổi ra tấn dầu tương đương từ một nghìn tấn (1.000 TOE) trở lên, hoặc công suất sử dụng điện trung bình từ năm trăm (500) KW trở lên, hoặc tiêu thụ điện năng hàng năm từ ba triệu (3.000.000) KWh trở lên.

Cơ sở tín ngưỡng

Cơ sở tín ngưỡng là nơi thực hiện hoạt động tín ngưỡng của cộng đồng, bao gồm đình, đền, miếu, am, từ đường, nhà thờ họ và những cơ sở tương tự khác.

Cơ sở tôn giáo

Cơ sở tôn giáo là nơi thờ tự, tu hành, nơi đào tạo người chuyên hoạt động tôn giáo, trụ sở của tổ chức tôn giáo và những cơ sở khác của tôn giáo được Nhà nước công nhận.

Công trình đường bộ

Công trình đường bộ gồm đường bộ, nơi dừng xe, đỗ xe trên đường, hệ thống thoát nước, đèn tín hiệu, cọc tiêu, biển báo hiệu, dải phân cách và công trình, thiết bị phụ trợ khác.

Công trình xây dựng

Công trình xây dựng là sản phẩm được tạo thành bởi sức lao động của con người, vật liệu xây dựng, thiết bị lắp đặt vào công trình, được liên kết định vị với đất, có thể bao gồm phần dưới mặt đất, phần trên mặt đất, phần dưới mặt nước và phần trên mặt nước, được xây dựng theo thiết kế. Công trình xây dựng bao gồm công trình xây dựng công cộng, nhà ở, công trình công nghiệp, giao thông, thủy lợi, năng lượng và các công trình khác.

Chất gây ô nhiễm

Chất gây ô nhiễm là chất hoặc yếu tố vật lý khi xuất hiện trong môi trường thì làm cho môi trường bị ô nhiễm.

Chất lượng dân số

Chất lượng dân số là sự phản ánh các đặc trưng về thể chất, trí tuệ và tinh thần của toàn bộ dân số.

Chất thải

Chất thải là vật chất ở thể rắn, lỏng, khí được thải ra từ sản xuất, kinh doanh, dịch vụ, sinh hoạt hoặc hoạt động khác.

Chất thải động vật

Chất thải động vật là những chất phát sinh trong quá trình chăn nuôi, giết mổ, sơ chế, vận chuyển động vật, sản phẩm động vật.

Chất thải nguy hại

Chất thải nguy hại là chất thải chứa yếu tố độc hại, phóng xạ, dễ cháy, dễ nổ, dễ ăn mòn dễ gây nhiễm, gây ngộ độc hoặc đặc tính nguy hại khác.

Chất vấn

Chất vấn là một hoạt động giám sát, trong đó đại biểu Quốc hội nêu những vấn đề thuộc trách nhiệm của Chủ tịch nước, Chủ tịch Quốc hội, Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng và các thành viên khác của Chính phủ, Chánh án Tòa án nhân dân tối cao, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và yêu cầu những người này trả lời.

Chỉ số phát triển con người (HDI)

Chỉ số phát triển con người (HDI) là số liệu tổng hợp để đánh giá mức độ phát triển con người, được xác định qua tuổi thọ trung bình, trình độ giáo dục và thu nhập bình quân đầu người.

Chỉ tiêu động viên công nghiệp

Chỉ tiêu động viên công nghiệp là số lượng trang bị phải sản xuất, sửa chữa khi có quyết định động viên công nghiệp.

Chỉ tiêu thống kê

Chỉ tiêu thống kê là tiêu chí mà biểu hiện bằng số của nó phản ánh quy mô, tốc độ phát triển, cơ cấu, quan hệ tỷ lệ của hiện tượng kinh tế-xã hội trong điều kiện không gian và thời gian cụ thể.

Chạy tầu

Chạy tầu là hoạt động để điều khiển sự di chuyển của phương tiện giao thông đường sắt.

Chế biến khoáng sản

Chế biến khoáng sản là hoạt động phân loại, làm giàu khoáng sản, hoạt động khác nhằm làm tăng giá trị khoáng sản đã khai thác.

Chế phẩm sinh học dùng trong thú y

Chế phẩm sinh học dùng trong thú y là sản phẩm có nguồn gốc từ sinh vật dùng để chẩn đoán, phòng bệnh, chữa bệnh, điều chỉnh quá trình sinh trưởng, sinh sản của động vật, xử lý môi trường nuôi động vật.

Chậm trả hàng

Chậm trả hàng là việc hàng hoá không được trả trong khoảng thời gian đã thoả thuận theo hợp đồng hoặc trong khoảng thời gian hợp lý cần thiết, mà người vận chuyển mẫn cán có thể trả hàng đối với trường hợp không có thoả thuận. Người vận chuyển không phải chịu trách nhiệm đối với việc chậm trả hàng trong các trường hợp sau đây:

a. Đi chệch tuyến đường khi đã có sự chấp thuận của người gửi hàng;

b. Nguyên nhân bất khả kháng;

c. Phải cứu người hoặc trợ giúp tàu khác đang gặp nguy hiểm khi tính mạng con người trên tàu có thể bị đe dọa;

d. Cần thời gian để cấp cứu cho thuyền viên hoặc người trên tàu.

Chỉ giới đường đỏ

Chỉ giới đường đỏ là ranh giới được xác định trên bản đồ quy hoạch và thực địa, để phân định ranh giới giữa phần đất được xây dựng công trình và phần đất được dành cho đường giao thông, hoặc các công trình hạ tầng kỹ thuật, không gian công cộng khác.

Chỉ giới xây dựng

Chỉ giới xây dựng là đường giới hạn cho phép xây dựng công trình trên lô đất.

Chọn giống

Chọn giống là việc sử dụng các biện pháp kỹ thuật để chọn lọc và

giữ lại làm giống những cá thể có đặc điểm có lợi đáp ứng yêu cầu của con người.

Chứng từ vận tải đa phương thức

Chứng từ vận tải đa phương thức là bằng chứng của hợp đồng vận tải đa phương thức, xác nhận việc người kinh doanh vận tải đa phương thức nhận hàng để vận chuyển và cam kết trả hàng theo đúng thoả thuận của hợp đồng.

Chương trình du lịch

Chương trình du lịch là lịch trình, các dịch vụ và giá bán chương trình được định trước cho tuyến đi của khách du lịch, từ nơi xuất phát đến điểm kết thúc chuyến đi.

Chương trình đặc biệt

Chương trình đặc biệt là chương trình phát thanh, chương trình truyền hình không định kỳ, tập trung vào một sự kiện, một chủ đề.

Chương trình phụ

Chương trình phụ là chương trình phát thanh, chương trình truyền hình định kỳ được thực hiện ngoài chương trình chính.

Chức sắc

Chức sắc là tín đồ có chức vụ, phẩm sắc tôn giáo.

Chứng vật chạy tầu

Chứng vật chạy tầu là bằng chứng cho phép phương tiện giao thông đường sắt được chạy vào khu gian. Chứng vật chạy tầu được thể hiện bằng tín hiệu đèn màu, tín hiệu cánh, thẻ đường, giấy phép, phiếu đường.

Chuẩn bị động viên công nghiệp

Chuẩn bị động viên công nghiệp là việc thực hiện các biện pháp nhằm tạo ra cơ sở vật chất để sẵn sàng sản xuất, sửa chữa trang bị cho Quân đội.

Chủ đầu tư xây dựng công trình

Chủ đầu tư xây dựng công trình là người sở hữu vốn hoặc là người được giao quản lý và sử dụng vốn để đầu tư xây dựng công trình.

Chủ tầu

Chủ tầu là chủ sở hữu tầu hoặc người quản lý, hoặc người khai thác tầu thuyền hoặc người được ủy quyền.

D

Dân số

Dân số là tập hợp người sinh sống trong một quốc gia, khu vực,vùng địa lý kinh tế hoặc một đơn vị hành chính.

Dây bọc

Dây bọc là dây dẫn điện chuyên dùng được bọc lớp cách điện.

Dây trần

Dây trần là dây dẫn điện chuyên dùng không bọc lớp cách điện.

Dải phân cách

Dải phân cách là bộ phận của đường để phân chia mặt đường thành hai chiều xe chạy riêng biệt hoặc để phân chia phần đường của xe cơ giới và xe thô sơ. Dải phân cách gồm loại cố định và loại di động.

Dạng thuốc

Dạng thuốc là trạng thái vật lý với những yêu cầu về tính chất lý học đặc thù của thuốc thành phẩm, được thể hiện nhiều dạng khác nhau.

Danh hiệu thi đua

Danh hiệu thi đua là hình thức ghi nhận, biểu dương, tôn vinh cá nhân, tập thể có thành tích trong phong trào thi đua.

Danh lam thắng cảnh

Danh lam thắng cảnh là cảnh quan thiên nhiên hoặc địa điểm có sự kết hợp giữa cảnh quan thiên nhiên với công trình kiến trúc có giá trị lịch sử, thẩm mỹ,khoa học.

Danh mục các bệnh nguy hiểm của động vật (Danh mục B)

Danh mục các bệnh nguy hiểm của động vật (Danh mục B) là danh mục các bệnh do vi sinh vật, ký sinh trùng gây ra cho động vật, có khả năng lây lan rộng, có thể lây sang người.

Danh mục các bệnh phải công bố dịch (Danh mục A)

Danh mục các bệnh phải công bố dịch (Danh mục A) là danh mục các bệnh truyền nhiễm nguy hiểm của động vật, gây thiệt hại lớn về kinh tế hoặc khả năng lây lan sang người, bắt buộc phải công bố khi có dịch.

Di cư

Di cư là sự di chuyển dân số từ quốc gia này đến cư trú ở quốc gia

khác, từ đơn vị hành chính này tới cư trú ở đơn vị hành chính khác.

Di sản văn hóa phi vật thể

Di sản văn hóa phi vật thể là sản phẩm tinh thần có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, được lưu giữ bằng trí nhớ, chữ viết, được lưu truyền bằng truyền miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức lưu giữ, lưu truyền khác, bao gồm tiếng nói, chữ viết, tác phẩm văn hóa, nghệ thuật, khoa học, ngữ văn truyền miệng, diễn xướng dân gian, lối sống, nếp sống, lễ hội, bí quyết về thủ công truyền thống, tri thức về y, dược học cổ truyền, về văn hóa ẩm thực, về trang phục truyền thống dân tộc và những tri thức dân gian khác.

Di tích lịch sử-văn hóa

Di tích lịch sử-văn hóa là công trình xây dựng, địa điểm và các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia thuộc công trình, địa điểm có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học.

Di vật

Di vật là hiện vật được lưu truyền lại, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học.

Dư lượng

Dư lượng là lượng hoạt chất bảo vệ thực vật, dẫn xuất và các sản phẩm chuyển hóa của thuốc bảo vệ thực vật có độc tính, còn lưu lại trong nông sản hàng hóa và môi trường sau khi sử dụng thuốc bảo vệ thực vật.

Doanh nghiệp cung cấp dịch vụ Internet

Doanh nghiệp cung cấp dịch vụ Internet là các doanh nghiệp cung cấp dịch vụ truy nhập Internet (ISP), dịch vụ ứng dụng Internet trong bưu chính, viễn thông (OSP bưu chính, OSP viễn thông).

Dịch bệnh động vật

Dịch bệnh động vật là một bệnh truyền nhiễm thuộc Danh mục các bệnh phải công bố dịch, hoặc Danh mục các bệnh nguy hiểm của động vật làm động vật mắc bệnh, chết nhiều hoặc làm lây lan trong một hoặc nhiều vùng.

Dịch vụ dân số

Dịch vụ dân số là các hoạt động phục vụ công tác dân số, bao gồm cung cấp thông tin, tuyên truyền, giáo dục, vận động, hướng dẫn, tư vấn về dân số (sau đây gọi chung là tuyên truyền, tư vấn); cung cấp biện pháp chăm sóc sức khỏe sinh sản, kế hoạch hóa gia

đình, nâng cao chất lượng dân số và các hoạt động khác theo quy định của pháp luật.

Dịch vụ du lịch

Dịch vụ du lịch là việc cung cấp các dịch vụ về lữ hành, vận chuyển, lưu trú, ăn uống, vui chơi giải trí, thông tin, hướng dẫn và những dịch vụ khác nhằm đáp ứng nhu cầu của khách du lịch.

Dự án đầu tư

Dự án đầu tư là một tập hợp những đề xuất có liên quan đến việc bỏ vốn để tạo mới, mở rộng hoặc cải tạo những cơ sở vật chất nhất định, nhằm đạt được sự tăng trưởng về số lượng hoặc duy trì, cải tiến, nâng cao chất lượng của sản phẩm hoặc dịch vụ trong khoảng thời gian xây dựng (chỉ bao gồm hoạt động đầu tư trực tiếp).

Dự án phát triển hạ tầng kỹ thuật đô thị

Dự án phát triển hạ tầng kỹ thuật đô thị là dự án đầu tư xây dựng các công trình hạ tầng kỹ thuật, phục vụ chung cho khu đô thị mới hoặc cải tạo nâng cấp khu đô thị hiện có.

Dự án phát triển khu đô thị mới

Dự án phát triển khu đô thị mới là dự án đầu tư xây dựng hạ tầng kỹ thuật đồng bộ và quản lý phát triển nhà cho toàn khu đô thị mới theo quy hoạch đã duyệt.

Dự trữ quốc gia bằng tiền

Dự trữ quốc gia bằng tiền là khoản tiền dự trữ trong quỹ dự trữ quốc gia được bố trí trong dự toán ngân sách Nhà nước hàng năm.

Dữ liệu các yếu tố ảnh hưởng đến tài nguyên nước

Dữ liệu các yếu tố ảnh hưởng đến tài nguyên nước là dữ liệu, thông tin về đất đai, môi trường, kinh tế-xã hội, rừng và thảm phủ thực vật, địa hình.

Dữ liệu cơ bản

Dữ liệu cơ bản là kết quả quan trắc, đo đạc các thông số về tài nguyên nước sau khi được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền thẩm định và phê duyệt về tiêu chuẩn, chất lượng dữ liệu.

Dữ liệu gia tăng giá trị

Dữ liệu gia tăng giá trị là dữ liệu đã được tổng hợp từ dữ liệu cơ bản để đảm bảo đáp ứng nhu cầu cho một hay nhiều mục đích cụ thể.

Dữ liệu nâng cao

Dữ liệu nâng cao là dữ liệu cơ bản thông qua quá trình chỉnh lý số liệu, bổ sung dữ liệu nhằm nâng cao hiệu quả khai thác, sử dụng dữ liệu.

Dữ liệu thô

Dữ liệu thô là dữ liệu chưa được chỉnh lý.

Dược

Dược là thuốc và hoạt động liên quan đến thuốc.

Dược chất (còn gọi tắt là hoạt chất)

Dược chất (còn gọi tắt là hoạt chất) là chất hoặc hỗn hợp các chất có hoạt tính điều trị được sử dụng trong sản xuất thuốc.

Du lịch

Du lịch là các hoạt động có liên quan đến chuyến đi của con người ngoài nơi cư trú thường xuyên của mình nhằm đáp ứng nhu cầu tham quan, tìm hiểu, giải trí, nghỉ dưỡng trong một khoảng thời gian nhất định.

Du lịch bền vững

Du lịch bền vững là sự phát triển du lịch đáp ứng được các nhu cầu hiện tại mà không làm tổn hại đến khả năng đáp ứng nhu cầu về du lịch của tương lai.

Du lịch sinh thái

Du lịch sinh thái là hình thức du lịch dựa vào thiên nhiên, gắn với bản sắc văn hóa địa phương với sự tham gia của cộng đồng nhằm phát triển bền vững.

Du lịch văn hóa

Du lịch văn hóa là hình thức du lịch dựa vào bản sắc văn hóa dân tộc với sự tham gia của cộng đồng nhằm bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống.

Dụng cụ điện

Dụng cụ điện là những công cụ cầm tay có sử dụng điện.

Dự án đầu tư xây dựng công trình

Dự án đầu tư xây dựng công trình là tập hợp các đề xuất có liên quan đến việc bỏ vốn để xây dựng mới, mở rộng hoặc cải tạo những công trình xây dựng nhằm mục đích phát triển, duy trì, nâng cao chất lượng công trình hoặc sản phẩm, dịch vụ trong một thời hạn nhất định. Dự án đầu tư xây dựng công trình bao gồm phần thuyết minh và phần thiết kế cơ sở.

Đ

Đại lý tàu biển

Đại lý tàu biển là dịch vụ mà người đại lý tàu biển nhân danh chủ tàu hoặc người khai thác tàu tiến hành các dịch vụ liên quan đến tàu biển hoạt động tại cảng, bao gồm việc thực hiện các thủ tục tàu biển vào, rời cảng; ký kết hợp đồng vận chuyển, hợp đồng bảo hiểm hàng hải, hợp đồng bốc dỡ hàng hoá, hợp đồng thuê tàu, hợp đồng thuê thuyền viên; ký phát vận đơn hoặc chứng từ vận chuyển tương đương; cung ứng vật tư, nhiên liệu, thực phẩm cho tàu biển; trình kháng nghị hàng hải; thông tin liên lạc với chủ tàu hoặc người khai thác tàu; dịch vụ liên quan đến thuyền viên; thu, chi các khoản tiền liên quan đến hoạt động khai thác tàu; giải quyết tranh chấp về hợp đồng vận chuyển hoặc về tai nạn hàng hải và dịch vụ khác liên quan đến tàu biển.

Đối tượng bảo hiểm hàng hải

Đối tượng bảo hiểm hàng hải có thể là bất kỳ quyền lợi vật chất nào liên quan đến các hoạt động hàng hải mà có thể quy ra tiền, bao gồm tàu biển, tàu biển đang đóng, hàng hoá, tiền cước vận chuyển hàng hoá, tiền công vận chuyển hành khách, tiền thuê tàu, tiền thuê mua tàu, tiền lãi ước tính của hàng hoá, các khoản hoa hồng, chi phí tổn thất chung, trách nhiệm dân sự và các khoản tiền được bảo đảm bằng tàu, hàng hoá hoặc tiền cước vận chuyển.

Đất của đường bộ

Đất của đường bộ là phần đất trên đó công trình đường bộ được xây dựng.

Điểm dân cư nông thôn

Điểm dân cư nông thôn là nơi cư trú tập trung của nhiều hộ gia đình gắn kết với nhau trong sản xuất, sinh hoạt và các hoạt động xã hội khác trong phạm vi một khu vực nhất định bao gồm trung tâm xã, thôn, làng, ấp, bản, buôn, phum, sóc (sau đây gọi chung là thôn) được hình thành do điều kiện tự nhiên, điều kiện kinh tế - xã hội, văn hoá, phong tục, tập quán và các yếu tố khác.

Đoàn lai

Đoàn lai là đoàn gồm nhiều phương tiện được ghép với nhau, di chuyển nhờ phương tiện có động cơ chuyên lai kéo, lai đẩy hoặc lai áp mạn.

Đoàn lai hỗn hợp

Đoàn lai hỗn hợp là đoàn lai được ghép thành đội hình có ít nhất hai trong ba phương thức lai kéo, lai đẩy, lai áp mạn.

Đường bộ

Đường bộ gồm đường, cầu đường bộ, hầm đường bộ, bến phà đường bộ.

Đường cao tốc

Đường cao tốc là đường chỉ dành cho xe cơ giới chạy với tốc độ cao, có dải phân cách chia đường cho xe chạy theo hai chiều ngược nhau riêng biệt và không giao cắt cùng mức với đường khác.

Đường phố

Đường phố là đường bộ trong đô thị gồm lòng đường và hè phố.

Đường thủy nội địa

Đường thủy nội địa là luồng, âu tàu, các công trình đưa phương tiện qua đập, thác trên sông, kênh, rạch hoặc luồng trên hồ, đầm, phá, vụng, vịnh, ven bờ biển, ra đảo, nối các đảo thuộc nội thủy của nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam được tổ chức quản lý, khai thác giao thông vận tải.

Đa dạng sinh học

Đa dạng sinh học là sự phong phú về nguồn gen, loài sinh vật và hệ sinh thái.

Đất để nuôi trồng thủy sản

Đất để nuôi trồng thủy sản là đất có mặt nước nội địa, bao gồm, ao, hồ, đầm, phá, sông, ngòi, kênh, rạch; đất có mặt nước ven biển; đất bãi bồi ven sông, ven biển, bãi cát, cồn cát ven biển; đất sử dụng cho kinh tế trang trại; đất phi nông nghiệp có mặt nước được giao, cho thuê để nuôi trồng thủy sản.

Đặc san

Đặc san là ấn phẩm có tính chất báo chí xuất bản không định kỳ tập trung vào một sự kiện, một chủ đề.

Đăng ký dân số

Đăng ký dân số là việc thu thập và cập nhật những thông tin cơ bản về dân số của mỗi người dân theo từng thời gian.

Đăng, phát trên báo chí

Đăng, phát trên báo chí là việc đưa thông tin lên báo chí.

Đại lý Internet

Đại lý Internet là tổ chức, cá nhân Việt Nam, nhân dân, doanh nghiệp, cung cấp dịch vụ truy nhập, dịch vụ ứng dụng Internet cho người sử dụng thông qua hợp đồng đại lý và hưởng thù lao.

Đàn giống bố mẹ

Đàn giống bố mẹ là đàn giống vật nuôi nhân từ đàn giống ông bà để sản xuất ra giống thương phẩm.

Đàn giống cụ kỵ

Đàn giống cụ kỵ là đàn giống vật nuôi thuần chủng hoặc đàn giống đã được chọn, tạo, nuôi dưỡng để sản xuất ra đàn giống ông bà.

Đàn giống hạt nhân sử dụng trong nhân giống gia súc lớn

Đàn giống hạt nhân sử dụng trong nhân giống gia súc lớn là đàn giống tốt nhất, có nguồn gốc và xuất xứ rõ ràng, được nuôi dưỡng và chọn lọc theo một quy trình nhất định nhằm đạt được tiến bộ di truyền cao để sản xuất ra đàn nhân giống.

Đàn giống ông bà

Đàn giống ông bà là đàn giống vật nuôi nhân từ đàn giống cụ kỵ để sản xuất ra đàn giống bố mẹ.

Đàn nhân giống sử dụng trong nhân giống gia súc lớn

Đàn nhân giống sử dụng trong nhân giống gia súc lớn là đàn giống do đàn giống hạt nhân sinh ra để sản xuất giống thương phẩm hoặc được chọn lọc để bổ sung vào đàn giống hạt nhân.

Đánh giá môi trường chiến lược

Đánh giá môi trường chiến lược là việc phân tích, dự báo các tác động đến môi trường của dự án chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển trước khi phê duyệt nhằm bảo đảm phát triển bền vững.

Đánh giá tác động môi trường

Đánh giá tác động môi trường là việc phân tích, dự báo các tác động đến môi trường của dự án đầu tư cụ thể để đưa ra các biện pháp bảo vệ môi trường khi triển khai dự án đó.

Đi qua không gây hại trong lãnh hải

Đi qua không gây hại trong lãnh hải là việc tầu thuyền nước ngoài đi trong lãnh hải Việt Nam nhưng không làm phương hại đến hòa bình, an ninh, trật tự, môi trường sinh thái của nước Cộng hòa xã hội

chủ nghĩa Việt Nam theo quy định của pháp luật Việt Nam và Công ước của Liên hợp quốc về Luật biển năm 1982.

Điểm du lịch

Điểm du lịch là nơi có tài nguyên du lịch hấp dẫn, phục vụ nhu cầu tham quan của khách du lịch.

Điện cao áp

Điện cao áp là điện áp từ 1.000 V trở lên.

Điện hạ áp

Điện hạ áp là điện áp dưới 1.000 V.

Điều chỉnh quy mô dân số

Điều chỉnh quy mô dân số là làm thay đổi số lượng dân số của một quốc gia, khu vực, vùng địa lý kinh tế hoặc một đơn vị hành chính.

Điều chế rừng

Điều chế rừng là xây dựng một kế hoạch tác nghiệp cụ thể, chỉ rõ thời gian và các biện pháp kỹ thuật thích hợp cho từng khoảnh, tiểu khu rừng trong một hay nhiều luân kỳ khai thác, để tạo điều kiện thuận lợi cho việc điều hành và thực thi sản xuất, nhằm đảm bảo cho rừng sản xuất được lâu dài, liên tục với năng suất, chất lượng cao, bền vững.

Điều hành dự trữ quốc gia

Điều hành dự trữ quốc gia là các hoạt động về quản lý nhập, xuất, bảo quản, bảo vệ dự trữ quốc gia.

Điều hành giao dịch thị trường điện lực

Điều hành giao dịch thị trường điện lực là hoạt động quản lý và điều phối các giao dịch mua bán điện, và dịch vụ phụ trợ trên thị trường điện lực.

Điều độ hệ thống điện

Điều độ hệ thống điện là hoạt động chỉ huy, điều khiển quá trình phát điện, truyền tải điện, phân phối điện trong hệ thống điện quốc gia theo quy trình, quy phạm kỹ thuật và phương thức vận hành đã được xác định.

Điều tiết điện lực

Điều tiết điện lực là tác động của Nhà nước vào các hoạt động điện lực và thị trường điện lực nhằm cung cấp điện an toàn, ổn định, chất lượng, sử dụng điện tiết kiệm, có hiệu quả và bảo đảm tính công

bằng, minh bạch, đúng quy định của pháp luật.

Điều tra cơ bản địa chất về tài nguyên khoáng sản

Điều tra cơ bản địa chất về tài nguyên khoáng sản là việc đánh giá tổng quan tiềm năng tài nguyên khoáng sản trên cơ sở điều tra cơ bản địa chất, làm căn cứ khoa học cho việc định hướng các hoạt động khảo sát, thăm dò khoáng sản.

Điều tra cơ bản địa chất

Điều tra cơ bản địa chất là hoạt động nghiên cứu, điều tra về cấu trúc, thành phần vật chất, lịch sử phát sinh, phát triển vỏ trái đất và các điều kiện, định luật sinh khoáng liên quan.

Điều tra hồi cứu

Điều tra hồi cứu là dùng phương pháp dịch tễ, xét nghiệm vi sinh vật, huyết thanh để xác định một bệnh phải kiểm dịch, hoặc một bệnh truyền nhiễm đã xảy ra và các nguyên nhân gây bệnh đó.

Điều tra thống kê

Điều tra thống kê là hình thức thu thập thông tin thống kê theo phương án điều tra.

Địa danh khai thác

Địa danh khai thác là tên của lô, khoảnh, tiểu khu được đưa vào khai thác.

Địa điểm kiểm dịch thực vật

Địa điểm kiểm dịch thực vật là nơi kiểm tra vật thể thuộc diện kiểm dịch thực vật trước khi di chuyển vật thể đó.

Đối tượng kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật

Đối tượng kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật là các yếu tố gây bệnh, gây hại cho sức khỏe con người, động vật, bao gồm các vi sinh vật, ký sinh trùng, trứng và ấu trùng của các ký sinh trùng; chất nội tiết, chất độc, chất tồn dư; các loài động vật gây hại cho người, động vật, môi trường, hệ sinh thái.

Đối tượng kiểm dịch thực vật

Đối tượng kiểm dịch thực vật là loại sinh vật gây hại có tiềm năng gây tác hại nghiêm trọng tài nguyên thực vật trong một vùng mà ở đó loại sinh vật này chưa xuất hiện hoặc xuất hiện có phân bố hẹp.

Đối tượng kiểm soát giết mổ động vật

Đối tượng kiểm soát giết mổ động vật là các yếu tố gây bệnh cho

động vật, có hại cho sức khỏe con người, bao gồm các vi sinh vật, ký sinh trùng, trứng và ấu trùng của ký sinh trùng.

Đối tượng kiểm tra vệ sinh thú y

Đối tượng kiểm tra vệ sinh thú y là các yếu tố gây bệnh, gây hại cho người, động vật, bao gồm các vi sinh vật, ký sinh trùng, trứng và ấu trùng của ký sinh trùng, độ ẩm, độ bụi, ánh sáng, độ ồn, khí độc, chất độc và các yếu tố môi trường khác ảnh hưởng đến sức khỏe con người, sức khỏe động vật và vệ sinh môi trường.

Động vật

Động vật là các loài thú, cầm, bò sát, ong, tằm và các loại côn trùng khác; động vật lưỡng cư; cá, giáp xác, nhuyễn thể, động vật có vú sống dưới nước và các loài động vật thủy sinh khác..

Đoàn lai

Đoàn lai là đoàn gồm nhiều phương tiện được ghép với nhau, di chuyển nhờ phương tiện có động cơ chuyển lai kéo, đẩy hoặc lai áp mạn.

Đoàn lai (hỗn hợp)

Đoàn lai hỗn hợp là đoàn lai được ghép thành đội hình có ít nhất hai trong ba phương thức lai kéo, lai đẩy, lai áp mạn.

Đô thị du lịch

Đô thị du lịch là đô thị có lợi thế phát triển du lịch và du lịch có vai trò quan trọng trong hoạt động của đô thị.

Đường bộ

Đường bộ là chỉ những con đường được sử dụng chung cho cả xe cơ giới, thô sơ và người đi bộ.

Đường cao tốc

Đường cao tốc là chỉ đường dành riêng cho xe có động cơ chạy với tốc độ cao-không có giao cắt đồng mức-đường có hai chiều xe đi, về riêng biệt (đường ít nhất có 4 làn xe) ...

Đường cơ sở

Đường cơ sở là đường gẫy khúc nối liền các điểm được lựa chọn tại ngấn nước thủy triều thấp nhất dọc theo bờ biển và các đảo gần bờ do Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam xác định và công bố.

Đường hai chiều

Đường hai chiều là những đường dùng chung cho cả chiều đi và về mà không có dải phân cách hoặc vạch dọc liền.

Đường không ưu tiên

Đường không ưu tiên là những con đường nhập vào đường ưu tiên.

Đường một chiều

Đường một chiều là những đường chỉ có một hướng đi.

Đường đôi

Đường đôi là những đường mà chiều đi và về được phân biệt rõ ràng bằng dải phân cách hoặc bằng vạch dọc liền.

Đường ngang

Đường ngang là đoạn đường bộ giao nhau cùng mức với đường sắt, được Bộ Giao thông vận tải cho phép xây dựng và khai thác.

Đường ô tô

Đường ô tô là những con đường sử dụng riêng cho xe cơ giới, hoặc là để chỉ riêng phần dành cho xe cơ giới chạy, được phân biệt dưới phần đường người đi bộ và xe thô sơ bằng các dải phân cách hoặc bằng các vạch dọc liền.

Đường ưu tiên

Đường ưu tiên là tuyến đường chính khi qua nơi giao nhau giữa đường chính với các đường khác, thì xe cơ giới chạy trên đường chính được quyền ưu tiên đi qua, các xe chạy trên đường khác phải nhường đường (trừ xe được ưu tiên).

Đường ranh giới phía ngoài thềm lục địa

Đường ranh giới phía ngoài thềm lục địa là bờ ngoài của rìa lục địa. Nơi nào bờ ngoài của rìa lục địa cách đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải chưa đến 200 hải lý, thì ranh giới phía ngoài của thềm lục địa nơi đó mở rộng ra 200 hải lý.

Đường ranh giới phía ngoài vùng đặc quyền kinh tế

Đường ranh giới phía ngoài vùng đặc quyền kinh tế là đường mà mỗi điểm cách đều điểm gần nhất của đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải là 200 hải lý.

Đường ranh giới phía ngoài vùng tiếp giáp lãnh hải

Đường ranh giới phía ngoài vùng tiếp giáp lãnh hải là đường mà

mỗi điểm cách đều điểm gần nhất của đường cơ sở dùng để tính chiều rộng lãnh hải là 24 hải lý.

Đường thô sơ

Đường thô sơ là những con đường được sử dụng riêng cho xe thô sơ, người đi bộ, được phân biệt với phần xe cơ giới bằng dải phân cách hoặc vạch dọc liền.

Đường thủy nội địa

Đường thủy nội địa là luồng, âu tầu, các công trình đưa phương tiện qua đập, thác trên sông, kênh, rạch hoặc luồng trên hồ, đầm, phá, vụng, vịnh, ven bờ biển, ra đảo, nối các đảo thuộc nội thủy của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam được tổ chức quản lý, khai thác giao thông vận tải.

Đơn vị dự trữ quốc gia

Đơn vị dự trữ quốc gia là tổ chức thuộc Bộ, ngành quản lý hàng dự trữ quốc gia được giao nhiệm vụ trực tiếp quản lý, nhập, xuất, bảo quản, bảo vệ hàng dự trữ quốc gia.

Đơn vị điện lực

Đơn vị điện lực là tổ chức, cá nhân thực hiện hoạt động phát điện, truyền tải điện, phân phối điện, điều độ hệ thống điện, điều hành giao dịch thị trường điện lực, buôn bán điện, bán lẻ điện, tư vấn chuyên ngành điện lực và những hoạt động khác có liên quan.

Đơn vị quản lý lưới điện cao áp có thẩm quyền

Đơn vị quản lý lưới điện cao áp có thẩm quyền là tổ chức thuộc các thành phần kinh tế có tư cách pháp nhân hoạt động điện lực theo quy định của pháp luật.

G

Ga đường sắt

Ga đường sắt là nơi để phương tiện giao thông đường sắt dừng, tránh, vượt, xếp, dỡ hàng hóa, đón trả khách, thực hiện tác nghiệp kỹ thuật và các dịch vụ khác. Ga đường sắt có nhà ga, quảng trường, kho, bãi hàng, ke ga, tường rào, khu dịch vụ, trang thiết bị cần thiết và các công trình đường sắt khác.

Gỗ khô lục, lóc lõi

Gỗ khô lục, lóc lõi là gỗ đã bị khô, mục hoặc còn lại một phần lõi của gỗ.

Giá trị bảo hiểm

Giá trị bảo hiểm là giá trị thực tế của đối tượng bảo hiểm và được xác định như sau:

1. Giá trị bảo hiểm của tàu biển là tổng giá trị của tàu biển vào thời điểm bắt đầu bảo hiểm. Giá trị này còn bao gồm giá trị của máy móc, trang thiết bị, phụ tùng dự trữ của tàu cộng với toàn bộ phí bảo hiểm. Giá trị của tàu biển còn có thể bao gồm cả tiền lương ứng trước cho thuyền bộ và chi phí chuẩn bị chuyến đi được thoả thuận trong hợp đồng;

2. Giá trị bảo hiểm của hàng hoá là giá trị hàng hoá ghi trên hoá đơn ở nơi bốc hàng hoặc giá thị trường ở nơi và thời điểm bốc hàng cộng với phí bảo hiểm, tiền cước vận chuyển và có thể cả tiền lãi ước tính;

3. Giá trị bảo hiểm tiền cước vận chuyển là tổng số tiền cước vận chuyển cộng với phí bảo hiểm. Trường hợp người thuê vận chuyển mua bảo hiểm cho tiền cước vận chuyển thì tiền cước này được tính gộp vào giá trị bảo hiểm của hàng hoá;

4. Giá trị bảo hiểm của đối tượng bảo hiểm khác, trừ trách nhiệm dân sự, là giá trị của đối tượng bảo hiểm ở nơi và thời điểm bắt đầu bảo hiểm cộng với phí bảo hiểm.

Giá trị của tàu biển hoặc tài sản cứu được

Giá trị của tàu biển hoặc tài sản cứu được là giá trị thực tế tại nơi để tàu biển, tài sản sau khi được cứu hộ hoặc tiền bán, định giá tài sản, sau khi đã trừ chi phí gửi, bảo quản, tổ chức bán đấu giá và các chi phí liên quan khác.

Gia công thuốc bảo vệ thực vật

Gia công thuốc bảo vệ thực vật là quá trình hỗn hợp thuốc kỹ thuật với các dung môi, phụ gia theo công thức và quy trình nhất định để tạo ra thuốc thành phẩm ở các dạng khác nhau theo mục đích sử dụng.

Gia đình đang gặp khó khăn đặc biệt

Gia đình đang gặp khó khăn đặc biệt là các trường hợp người bị áp dụng biện pháp đưa vào cơ sở giáo dục là người lao động duy nhất để đảm bảo cuộc sống gia đình; gia đình bị thiên tai, hỏa hoạn lớn hoặc có thân nhân bị ốm nặng hoặc mắc bệnh hiểm nghèo mà ngoài người đó ra không còn ai khác để khắc phục hậu quả thiên tai, hỏa hoạn hoặc chăm sóc người bệnh.

Giá long môn (Portique)

Giá long môn (Portique) là một loại khung treo biển vượt qua mặt đường ở trên cao, khi treo biển cạnh dưới của biển (hoặc mép dưới của dầm Portique nếu thấp hơn cạnh dưới biển) cách mặt đường ít nhất là 5,0m.

Giá thuốc biến động bất thường

Giá thuốc biến động bất thường là giá thuốc tăng hoặc giảm đột biến do thiên tai, dịch bệnh, hoặc trong trường hợp bất thường khác ảnh hưởng lớn đến phát triển kinh tế-xã hội.

Giám sát

Giám sát là việc Quốc Hội, Ủy ban thường vụ Quốc hội, Hội đồng dân tộc, Ủy ban của Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội và đại biểu Quốc hội theo dõi, xem xét, đánh giá hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân chịu sự giám sát trong việc thi hành Hiến pháp, luật, nghị quyết của Quốc hội, pháp lệnh, nghị quyết của Ủy ban thường vụ Quốc hội.

Giám sát bệnh truyền nhiễm

Giám sát bệnh truyền nhiễm là điều tra, giám sát dịch tễ, huyết thanh, căn nguyên, triệu chứng lâm sàng và đánh giá khả năng phát triển, lây lan trở thành dịch của một bệnh truyền nhiễm.

Giám sát tác giả

Giám sát tác giả là hoạt động giám sát của người thiết kế trong quá trình thi công xây dựng công trình nhằm bảo đảm việc thi công xây dựng theo đúng thiết kế.

Giấy gửi hàng đường biển

Giấy gửi hàng đường biển là bằng chứng về việc hàng hoá được nhận như được ghi trong giấy gửi hàng đường biển; là bằng chứng của hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển. Giấy gửi hàng đường biển không được chuyển nhượng.

Giống cây trồng

Giống cây trồng là một quần thể cây trồng đồng nhất về hình thái và có giá trị kinh tế nhất định, nhận biết được bằng sự biểu hiện của các đặc tính do kiểu gen quy định và phân biệt được với bất kỳ quần thể cây trồng nào khác, thông qua sự biểu hiện của ít nhất một đặc tính và di truyền được cho đời sau.

Giống cây trồng được sử dụng trong sản xuất nông nghiệp, lâm nghiệp và thủy sản, bao gồm hạt, củ, quả, rễ, thân, cành, lá, cây con,

mắt ghép, chồi, hoa, mô, tế bào, bào tử, sợi nấm, rong, tảo và vi tảo.

Giống cây trồng có gen đã bị biến đổi

Giống cây trồng có gen đã bị biến đổi là giống cây trồng có mang một tổ hợp mới vật liệu di truyền (AND) nhận được qua việc sử dụng công nghệ sinh học hiện đại.

Giống cây trồng chính

Giống cây trồng chính là giống của những loài cây trồng phổ biến, có số lượng lớn, có giá trị kinh tế cao cần được quản lý chặt chẽ.

Giống cây trồng mới

Giống cây trồng mới là giống cây trồng mới được chọn, tạo ra hoặc mới được nhập khẩu lần đầu có tính khác biệt, tính đồng nhất, tính ổn định, nhưng chưa có tên trong Danh mục giống cây trồng được phép sản xuất, kinh doanh.

Giống cây trồng mới được bảo hộ

Giống cây trồng mới được bảo hộ là giống cây trồng mới đã được cấp Văn bằng bảo hộ giống cây trồng mới.

Giống giả

Giống giả là giống không đúng với tên giống, xuất xứ và cấp giống ghi trên nhãn; nhãn hiệu giống cây trồng trùng hoặc tương tự, đến mức gây nhầm lẫn với nhãn hiệu giống cây trồng khác đã được pháp luật bảo hộ.

Giống thương phẩm

Giống thương phẩm là đàn giống vật nuôi được sinh ra từ đàn giống bố mẹ hoặc từ đàn giống.

Giống thủy sản mới

Giống thủy sản mới là giống thủy sản lần đầu tiên được nhập vào hoặc lần đầu tiên được tạo ra ở Việt Nam.

Giống vật nuôi

Giống vật nuôi bao gồm các giống gia súc, gia cầm, ong, tằm, động vật thủy sản và các sản phẩm giống của chúng như tinh, phôi, trứng giống, ấu trùng và vật liệu di truyền giống.

Giống vật nuôi là quần thể vật nuôi cùng loài, cùng nguồn gốc, có ngoại hình và cấu trúc di truyền tương tự nhau, được hình thành, củng cố, phát triển do tác động của con người; giống vật nuôi phải có số lượng nhất định để nhân giống và di truyền được những đặc điểm của giống cho thế hệ sau.

Giống vật nuôi có gen đã bị biến đổi

Giống vật nuôi có gen đã bị biến đổi là giống vật nuôi có mang một tổ hợp mới vật liệu di truyền (ADN) nhận được qua việc sử dụng công nghệ sinh học hiện đại.

Giống vật nuôi mới

Giống vật nuôi mới là giống mới được tạo ra hoặc giống mới được nhập khẩu lần đầu nhưng chưa có trong Danh mục giống vật nuôi được phép sản xuất, kinh doanh.

Giống vật nuôi nhân bản vô tính

Giống vật nuôi nhân bản vô tính là giống vật nuôi được tạo ra kỹ thuật nhân bản từ một tế bào sinh dưỡng.

Giống vật nuôi thuần chủng

Giống vật nuôi thuần chủng là giống ổn định về di truyền và năng suất; giống nhau về kiểu gen, ngoại hình và khả năng kháng bệnh.

H

Hành khách

Hành khách là người được vận chuyển trên tàu biển theo hợp đồng vận chuyển hành khách, hoặc người được người vận chuyển đồng ý cho đi cùng phương tiện vận tải, động vật sống được vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hàng hoá.

Hành khách lậu vé

Hành khách lậu vé là người đã trốn lên tàu biển khi tàu ở trong cảng hoặc địa điểm thuộc phạm vi cảng mà không được sự đồng ý của người vận chuyển, thuyền trưởng hoặc người có trách nhiệm của tàu và vẫn ở trên tàu sau khi tàu đã rời cảng hoặc địa điểm thuộc phạm vi cảng.

Hành khách lậu vé có nghĩa vụ trả đủ tiền công vận chuyển cho quãng đường đã đi và một khoản tiền phạt bằng số tiền công vận chuyển phải trả này.

Thuyền trưởng có quyền đưa hành khách lậu vé lên bờ hoặc chuyển sang một tàu khác để đưa về cảng nơi hành khách đó đã lên tàu và phải thông báo cho cơ quan nhà nước có thẩm quyền về tên, tuổi, quốc tịch của hành khách lậu vé, nơi hành khách lên tàu và trốn trên tàu.

Trường hợp hành khách lậu vé được chấp nhận cho đi tiếp quãng đường còn lại thì phải mua vé và có quyền, nghĩa vụ như những hành khách khác.

Hành lý xách tay

Hành lý xách tay là hành lý mà hành khách giữ trong phòng mình hoặc thuộc sự giám sát, chăm sóc, kiểm soát của mình.

Hành lý (trong vận tải đường biển)

Hành lý là đồ vật hoặc phương tiện vận tải được vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hành khách bằng đường biển, trừ các trường hợp sau đây:

a. Đồ vật và phương tiện vận tải được vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hàng hoá;

b. Động vật sống.

Hạn dùng của thuốc

Hạn dùng của thuốc là thời gian sử dụng được ấn định cho một lô thuốc mà sau thời hạn này thuốc không được phép sử dụng.

Hạn ngạch phát thải khí gây hiệu ứng nhà kính

Hạn ngạch phát thải khí gây hiệu ứng nhà kính là khối lượng khí gây hiệu ứng nhà kính của mỗi quốc gia được phép thải vào bầu khí quyển theo quy định của các điều ước quốc tế liên quan.

Hạt giống nguyên chủng

Hạt giống nguyên chủng là hạt giống được nhân ra từ hạt giống siêu nguyên chủng và đạt tiêu chuẩn chất lượng theo quy định.

Hạt giống siêu nguyên chủng

Hạt giống siêu nguyên chủng là hạt giống được nhân ra từ hạt giống tác giả hoặc phục tráng từ hạt giống sản xuất theo quy trình phục tráng hạt giống siêu nguyên chủng và đạt tiêu chuẩn chất lượng theo quy định.

Hạt giống tác giả

Hạt giống tác giả là hạt giống thuần do tác giả chọn, tạo ra.

Hạt giống thuần

Hạt giống thuần là hạt giống dùng để nhân giống cho đời sau mà vẫn bảo đảm được tính di truyền ổn định.

Hạt giống xác nhận

Hạt giống xác nhận là hạt giống nhân ra từ hạt giống nguyên chủng và đạt tiêu chuẩn chất lượng theo quy định.

Hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu vi phạm quyền tác giả

Hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu vi phạm quyền tác giả là những hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu vi phạm quyền nhân thân, quyền tài sản của tác giả, chủ sở hữu tác phẩm, gồm những hàng hoá dưới đây:

a. Hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu là các bản sao tác phẩm mà việc sản xuất hoặc lưu thông các bản sao tác phẩm không được sự cho phép của chủ sở hữu tác phẩm đó.

b. Hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu là các bản sao tác phẩm có nội dung vi phạm quyền tác giả.

Hàng nguy hiểm

Hàng nguy hiểm là hàng khi chở trên đường có khả năng gây nguy hại tới tính mạng, sức khoẻ con ng#ô#i, môi trường, an toàn và an ninh quốc gia.

Hành lang an toàn đường bộ

Hành lang an toàn đường bộ là dải đất dọc hai bên đường để bảo đảm an toàn giao thông và bảo vệ công trình đường bộ.

Hành lang bảo vệ luồng

Hành lang bảo vệ luồng là phần giới hạn của vùng nước hoặc dải đất dọc hai bên luồng để lắp đặt báo hiệu, bảo vệ luồng và bảo đảm an toàn giao thông.

Hành lý

Hành lý là vật dùng, hàng hoá của hành khách mang theo trong cùng chuyến đi, bao gồm hành lý xách tay và hành lý ký gửi.

Hàng dự trữ quốc gia

Hàng dự trữ quốc gia là những vật tư, hàng hóa trong danh mục dự trữ quốc gia.

Hàng siêu trọng

Hàng siêu trọng là hàng không thể tháo rời, có tải trọng vượt quá tải trọng cho phép của toa xe, tuyến đường.

Hàng siêu trường

Hàng siêu trường là hàng không thể tháo rời, có kích thước vượt quá khổ giới hạn đầu máy, toa xe của khổ đường tương ứng.

Hành lang bảo vệ an toàn lưới điện

Hành lang bảo vệ an toàn lưới điện là khoảng không gian lưu không được quy định về chiều rộng, chiều dài và chiều cao chạy dọc theo công trình đường dây tải điện hoặc bao quanh trạm điện.

Hành lang bảo vệ luồng

Hành lang bảo vệ luồng là phần giới hạn của vùng nước hoặc dải đất dọc hai bên luồng để lắp đặt báo hiệu, bảo vệ luồng và bảo đảm an toàn giao thông.

Hành nghề dược

Hành nghề dược là việc cá nhân sử dụng trình độ chuyên môn dược của mình để kinh doanh thuốc.

Hệ cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư

Hệ cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư là hệ thống thông tin được thu thập qua đăng ký dân số của toàn bộ dân cư và được thiết lập trên mạng điện tử.

Hệ sinh thái

Hệ sinh thái là hệ quần thể sinh vật trong một khu vực địa lý tự nhiên nhất định cùng tồn tại và phát triển, có tác động qua lại với nhau.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê

Hệ thống chỉ tiêu thống kê là tập hợp những chỉ tiêu thống kê do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành.

Hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia

Hệ thống chỉ tiêu thống kê quốc gia là tập hợp những chỉ tiêu thống kê phản ánh tình hình kinh tế-xã hội chủ yếu của đất nước.

Hệ Thống điện quốc gia

Hệ thống điện quốc gia là hệ thống các trang thiết bị phát điện, lưới điện và các trang thiết bị phụ trợ được liên kết với nhau và được chỉ huy thống nhất trong phạm vi cả nước.

Hệ thống đường chuyên dùng

Hệ thống đường chuyên dùng là các đường chuyên phục vụ cho việc vận chuyển, đi lại của một hoặc nhiều cơ quan, doanh nghiệp, tư nhân.

Hệ thống đường huyện

Hệ thống đường huyện là các đường nối từ trung tâm hành chính của huyện với trung hành chính của xã, cụm xã hoặc trung tâm hành chính của huyện lân cận; đường nối đường tỉnh với trung tâm hành chính của xã hoặc trung tâm hành chính cụm xã.

Hệ thống đường đô thị

Hệ thống đường đô thị là các đường nằm trong phạm vi địa giới hành chính nội thành, nội thị.

Hệ thống đường tỉnh

Hệ thống đường tỉnh là các đường trục trong địa bàn 1 tỉnh hoặc 2 tỉnh gồm đường nối trung tâm hành chính của tỉnh với trung tâm hành chính của huyện hoặc với trung tâm hành chính của tỉnh lân cận; đường nối quốc lộ với trung tâm hành chính của huyện.

Hệ thống đường xã

Hệ thống đường xã là các đường nối trung tâm hành chính của xã với các thôn, xóm hoặc đường nối giữa các xã.

Hệ thống quốc lộ

Hệ thống quốc lộ là các đường trục chính của mạng lưới đường bộ, có tác dụng đặc biệt quan trọng phục vụ sự phát triển kinh tế-xã hội, quốc phòng, an ninh của đất nước hoặc khu vực gồm:

a. Đường nối liền thủ đô Hà nội với thành phố trực thuộc Trung ương; với trung tâm hành chính các tỉnh.

b. Đường nối liền trung tâm hành chính của từ 3 tỉnh hoặc thành phố trực thuộc Trung ương (sau đây gọi là cấp tỉnh) trở lên;

c. Đường nối liền từ cảng biển quốc tế đến các cửa khẩu quốc tế, cửa khẩu chính trên đường bộ.

Hệ thống công trình thủy lợi

Hệ thống công trình thủy lợi bao gồm các công trình thủy lợi có liên quan trực tiếp với nhau về mặt khai thác và bảo vệ trong một khu vực nhất định.

Hệ thống công trình hạ tầng xã hội

Hệ thống công trình hạ tầng xã hội bao gồm các công trình y tế, văn hoá, giáo dục, thể thao, thương mại, dịch vụ, công cộng, cây xanh, công viên, mặt nước và các công trình khác.

Hệ thống công trình hạ tầng kỹ thuật

Hệ thống công trình hạ tầng kỹ thuật bao gồm hệ thống giao thông, thông tin liên lạc, cung cấp năng lượng, chiếu sáng công cộng, cấp nước, thoát nước xử lý các chất thải và các công trình khác.

Hiệu quả của thuốc

Hiệu quả của thuốc là hoạt động thu thập và cung cấp các tin tức có liên quan đến thuốc cho tổ chức, cá nhân trực tiếp hoạt động y, dược hoặc người sử dụng thuốc.

Hợp đồng đại lý tàu biển

Hợp đồng đại lý tàu biển là hợp đồng được giao kết bằng văn bản giữa người ủy thác và người đại lý tàu biển, theo đó người ủy thác ủy thác cho người đại lý tàu biển thực hiện các dịch vụ đại lý tàu biển đối với từng chuyến tàu hoặc trong một thời hạn cụ thể.

Hợp đồng bảo hiểm hàng hải

Hợp đồng bảo hiểm hàng hải là hợp đồng bảo hiểm các rủi ro hàng hải, theo đó người bảo hiểm cam kết bồi thường cho người được bảo hiểm những tổn thất hàng hải thuộc trách nhiệm bảo hiểm theo cách thức và điều kiện đã thoả thuận trong hợp đồng.

Hợp đồng cứu hộ hàng hải

Hợp đồng cứu hộ hàng hải là hợp đồng được giao kết giữa người cứu hộ và người được cứu hộ về việc thực hiện cứu hộ. Thuyền trưởng của tàu biển bị nạn được thay mặt chủ tàu giao kết hợp đồng cứu hộ. Thuyền trưởng hoặc chủ tàu của tàu biển bị nạn được thay mặt chủ tài sản chở trên tàu giao kết hợp đồng cứu hộ tài sản đó.

Hợp đồng cứu hộ hàng hải được giao kết bằng hình thức do các bên thoả thuận.

Các bên tham gia hợp đồng cứu hộ hàng hải có quyền yêu cầu hủy bỏ hoặc thay đổi những thoả thuận không hợp lý trong hợp đồng, nếu các thoả thuận này được giao kết trong tình trạng nguy cấp và bị tác động bởi tình trạng đó hoặc chứng minh được là bị lừa dối, lợi dụng khi giao kết hoặc khi tiền công cứu hộ quá thấp hoặc quá cao so với thực tế được cung cấp.

Hợp đồng lai dắt tàu biển

Hợp đồng lai dắt tàu biển là hợp đồng được giao kết bằng văn bản giữa chủ tàu lai và bên thuê lai dắt, trừ trường hợp lai dắt hỗ trợ trong vùng nước cảng biển.

Hợp đồng thuê tàu

Hợp đồng thuê tàu là hợp đồng được giao kết giữa chủ tàu và người thuê tàu, theo đó chủ tàu giao quyền sử dụng tàu biển của mình cho người thuê tàu trong một thời hạn nhất định với mục đích cụ thể được thoả thuận trong hợp đồng và nhận tiền thuê tàu do người thuê tàu trả.

Hợp đồng thuê tàu định hạn

1. Hợp đồng thuê tàu định hạn là hợp đồng thuê tàu, theo đó chủ tàu cung cấp một tàu cụ thể cùng với thuyền bộ cho người thuê tàu.

2. Hợp đồng thuê tàu định hạn có các nội dung sau đây:

a. Tên chủ tàu, tên người thuê tàu;

b. Tên, quốc tịch, cấp tàu; trọng tải, công suất máy, dung tích, tốc độ và mức tiêu thụ nhiên liệu của tàu;

c. Vùng hoạt động của tàu, mục đích sử dụng, thời hạn hợp đồng;

d. Thời gian, địa điểm và điều kiện của việc giao và trả tàu;

đ. Tiền thuê tàu, phương thức thanh toán;

e. Các nội dung liên quan khác.

Hợp đồng thuê tàu trần

1. Hợp đồng thuê tàu trần là hợp đồng thuê tàu, theo đó chủ tàu cung cấp cho người thuê tàu một tàu cụ thể không bao gồm thuyền bộ.

2. Hợp đồng thuê tàu trần có các nội dung sau đây:

a. Tên chủ tàu, tên người thuê tàu;

b. Tên, quốc tịch, cấp tàu; trọng tải và công suất máy của tàu;

c. Vùng hoạt động của tàu, mục đích sử dụng tàu và thời gian thuê tàu;

d. Thời gian, địa điểm và điều kiện của việc giao và trả tàu;

đ. Kiểm tra, bảo dưỡng và sửa chữa tàu;

e. Tiền thuê tàu, phương thức thanh toán;

g. Bảo hiểm tàu;

h. Thời gian, điều kiện chấm dứt hợp đồng thuê tàu;

i. Các nội dung liên quan khác.

Hợp đồng thuê thuyền viên

1. Hợp đồng thuê thuyền viên là hợp đồng lao động được giao kết bằng văn bản giữa chủ tàu hoặc người sử dụng thuyền viên với thuyền

viên để làm việc trên tàu biển.

2. Hợp đồng thuê thuyền viên có các nội dung chính sau đây:

a. Tên và địa chỉ của người thuê thuyền viên;

b. Tên hoặc danh sách thuyền viên được thuê;

c. Điều kiện làm việc trên tàu biển;

d. Thời hạn thuê thuyền viên;

đ. Tiền lương, tiền thưởng, tiền ăn và các khoản chi phí khác;

e. Chế độ bảo hiểm;

g. Các chế độ khác của thuyền viên;

h. Trách nhiệm của người thuê thuyền viên và thuyền viên.

Hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển

Hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển là hợp đồng được giao kết giữa người vận chuyển và người thuê vận chuyển, theo đó người vận chuyển thu tiền cước vận chuyển do người thuê vận chuyển trả và dùng tàu biển để vận chuyển hàng hoá từ cảng nhận hàng đến cảng trả hàng.

Hàng hoá là máy móc, thiết bị, nguyên vật liệu, nhiên liệu, hàng tiêu dùng và các động sản khác, kể cả động vật sống, công-te-nơ hoặc công cụ tương tự do người gửi hàng cung cấp để đóng hàng được vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển.

Cước vận chuyển là tiền công trả cho người vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển.

Hợp đồng vận chuyển hành khách và hành lý bằng đường biển

Hợp đồng vận chuyển hành khách và hành lý bằng đường biển là hợp đồng được giao kết giữa người vận chuyển và hành khách, theo đó người vận chuyển dùng tàu biển vận chuyển hành khách, hành lý từ cảng nhận khách đến cảng trả khách và thu tiền công vận chuyển hành khách, tiền cước hành lý do hành khách trả.

Hợp đồng vận chuyển theo chứng từ vận chuyển

Hợp đồng vận chuyển theo chứng từ vận chuyển là hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển được giao kết với điều kiện người vận chuyển không phải dành cho người thuê vận chuyển nguyên tàu hoặc một phần tàu cụ thể mà chỉ căn cứ vào chủng loại, số lượng, kích thước hoặc trọng lượng của hàng hoá để vận chuyển.

Hợp đồng vận chuyển theo chứng từ vận chuyển được giao kết theo hình thức do các bên thoả thuận;

Hợp đồng vận chuyển theo chuyến

Hợp đồng vận chuyển theo chuyến là hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển được giao kết với điều kiện người vận chuyển dành cho người thuê vận chuyển nguyên tàu hoặc một phần tàu cụ thể để vận chuyển hàng hoá theo chuyến.

Hợp đồng vận chuyển theo chuyến phải được giao kết bằng văn bản.

Hợp đồng vận tải đa phương thức

Hợp đồng vận tải đa phương thức là hợp đồng được giao kết giữa người gửi hàng và người kinh doanh vận tải đa phương thức, theo đó người kinh doanh vận tải đa phương thức đảm nhiệm vận chuyển hàng hoá để thu tiền cước cho toàn bộ quá trình vận chuyển, từ địa điểm nhận hàng đến địa điểm trả hàng cho người nhận hàng bằng ít nhất hai phương thức vận tải, trong đó phải có phương thức vận tải bằng đường biển.

Hoa tiêu hàng hải

1. Hoa tiêu hàng hải là người cố vấn cho thuyền trưởng điều khiển tàu phù hợp với điều kiện hàng hải ở khu vực dẫn tàu của hoa tiêu hàng hải. Việc sử dụng hoa tiêu hàng hải không miễn trách nhiệm chỉ huy tàu của thuyền trưởng.

2. Trong thời gian dẫn tàu, hoa tiêu hàng hải thuộc quyền chỉ huy của thuyền trưởng tàu được dẫn.

3. Thuyền trưởng có quyền lựa chọn hoa tiêu hàng hải hoặc đình chỉ hoạt động của hoa tiêu hàng hải và yêu cầu thay thế hoa tiêu hàng hải khác.

Hoa tiêu đường thủy nội địa

Hoa tiêu đường thủy nội địa (sau đây gọi là hoa tiêu) là người tư vấn, giúp thuyền trưởng điều khiển phương tiện hành trình an toàn.

Hội đoàn tôn giáo

Hội đoàn tôn giáo là hình thức tập hợp tín đồ do tổ chức tôn giáo lập ra nhằm phục vụ hoạt động tôn giáo.

Hoạt chất hay chất hữu hiệu của thuốc bảo vệ thực vật

Hoạt chất hay chất hữu hiệu của thuốc bảo vệ thực vật bao gồm các chất có trong thuốc thành phẩm, có tác dụng diệt trừ hoặc hạn chế

sự sinh trưởng, phát triển của các sinh vật gây hại tài nguyên thực vật; chất có tác dụng điều hòa sinh trưởng thực vật; chất gây ngán, chất thu hút hoặc xua đuổi sinh vật gây hại tài nguyên thực vật.

Hoạt động bảo vệ môi trường

Hoạt động bảo vệ môi trường là hoạt động giữ cho môi trường trong lành, sạch đẹp, phòng ngừa, hạn chế tác động xấu đối với môi trường, ứng phó sự cố môi trường, khắc phục ô nhiễm, suy thoái, phục hồi và cải thiện môi trường; khai thác sử dụng hợp lý và tiết kiệm tài nguyên thiên nhiên; bảo vệ đa dạng hệ sinh học.

Hoạt động của người, tầu thuyền của Việt Nam và nước ngoài trong khu vực biên giới biển

Hoạt động của người, tầu thuyền của Việt Nam và nước ngoài trong khu vực biên giới biển là việc ra, vào, trú đậu, đi lại, thăm dò, khai thác tài nguyên thiên nhiên hoặc không thiên nhiên; nghiên cứu khoa học biển; nuôi trồng thu mua và chế biến thủy sản; giao thông vận tải; môi trường và các hoạt động khác.

Hoạt động dự trữ quốc gia

Hoạt động dự trữ quốc gia là các hoạt động xây dựng và thực hiện kế hoạch, dự toán ngân sách dự trữ quốc gia; xây dựng hệ thống cơ sở vật chất-kỹ thuật để quản lý dự trữ quốc gia; điều hành nhập, xuất, bảo quản, bảo vệ dự trữ quốc gia.

Hoạt động du lịch

Hoạt động du lịch là hoạt động của khách du lịch, tổ chức, cá nhân kinh doanh du lịch, cộng đồng dân cư và cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan đến du lịch.

Hoạt động giao thông đường thủy nội địa

Hoạt động giao thông đường thủy nội địa là hoạt động của người, phương tiện tham gia giao thông, vận tải đường thủy nội địa; quy hoạch phát triển, xây dựng, khai thác, bảo vệ kết cấu hạ tầng giao thông đường thủy nội địa và quản lý Nhà nước về giao thông đường thủy nội địa.

Hoạt động điện lực

Hoạt động điện lực là hoạt động của tổ chức, cá nhân trong các lĩnh vực quy hoạch, đầu tư phát triển điện lực, phát điện, truyền tải điện, phân phối điện, điều độ hệ thống điện, điều hành giao dịch thị trường điện lực, buôn bán điện, bán lẻ điện, tư vấn chuyên ngành điện lực và những hoạt động khác có liên quan.

Hoạt động đường sắt

Hoạt động đường sắt là hoạt động của tổ chức, cá nhân trong lĩnh vực quy hoạch, đầu tư phát triển, kinh doanh đường sắt, bảo đảm trật tự, an toàn giao thông vận tải đường sắt và những hoạt động khác có liên quan.

Hoạt động tín ngưỡng

Hoạt động tín ngưỡng là hoạt động thể hiện sự tôn thờ tổ tiên; tưởng niệm và tôn vinh những người có công với nước, với cộng đồng; thờ cúng thần, thánh, biểu tượng có tính truyền thống và các hoạt động tín ngưỡng dân gian khác tiêu biểu cho những giá trị tốt đẹp về lịch sử, văn hóa, đạo đức xã hội.

Hoạt động tôn giáo

Hoạt động tôn giáo là việc truyền bá, thực hành giáo lý, giáo luật, lễ nghi, quản lý tổ chức của tôn giáo.

Hoạt động thống kê

Hoạt động thống kê là điều tra, báo cáo, tổng hợp, phân tích và công bố các thông tin phản ảnh bản chất và tính quy luật của các hiện tượng kinh tế-xã hội trong điều kiện không gian và thời gian cụ thể do tổ chức thống kê Nhà nước tiến hành.

Hoạt động thú ý

Hoạt động thú ý là công tác quản lý Nhà nước về thú y và các hoạt động phòng bệnh, chữa bệnh cho động vật, chống dịch bệnh động vật; kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật; kiểm soát giết mổ động vật, kiểm tra vệ sinh thú y; quản lý thuốc thú y; hành nghề thú y.

Hoạt động thủy sản

Hoạt động thủy sản là việc tiến hành khai thác, nuôi trồng, vận chuyển thủy sản khai thác, bảo quản, mua bán, chế biến, xuất khẩu, nhập khẩu thủy sản; dịch vụ trong hoạt động thủy sản; điều tra, bảo vệ và phát triển nguồn lợi thủy sản.

Hoạt động xâm phạm an ninh quốc gia

Hoạt động xâm phạm an ninh quốc gia là những hành vi xâm phạm chế độ chính trị, chế độ kinh tế, nền văn hóa, an ninh, quốc phòng, đối ngoại, độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Hoán cải phương tiện

Hoán cải phương tiện là việc thay đổi tính năng, kết cấu, công dụng của phương tiện.

Hoạt động giao thông đường thủy nội địa

Hoạt động giao thông đường thủy nội địa là hoạt động của người, phương tiện tham gia giao thông, vận tải đường thủy nội địa; quy hoạch phát triển, xây dựng, khai thác, bảo vệ kết cấu hạ tầng giao thông đường thủy nội địa và quản lý nhà nước về giao thông đường thủy nội địa.

Hoạt động xây dựng

Hoạt động xây dựng bao gồm lập quy hoạch xây dựng công trình, khảo sát xây dựng, thiết kế xây dựng công trình, thi công xây dựng công trình, giám sát thi công xây dựng công trình, quản lý dự án đầu tư xây dựng công trình, lựa chọn nhà thầu trong hoạt động xây dựng và các hoạt động khác có liên quan đến xây dựng công trình.

Họp báo

Họp báo là hoạt động cung cấp thông tin của tổ chức hoặc cá nhân trước các đại diện cơ quan báo chí, nhà báo để công bố, tuyên bố, giải thích vấn đề có liên quan tới nhiệm vụ hoặc lợi ích của tổ chức, cá nhân đó.

Hướng dẫn du lịch

Hướng dẫn du lịch là hoạt động hướng dẫn cho khách du lịch theo chương trình du lịch.

Hợp tử

Hợp tử là tế bào được tạo ra do sự thụ tinh của tinh trùng và trứng.

K

Ke ga

Ke ga là công trình đường sắt trong ga đường sắt để phục vụ hành khách lên, xuống tầu, xếp, dỡ hàng hóa.

Kế hoạch hóa gia đình

Kế hoạch hóa gia đình là nỗ lực của Nhà nước, xã hội để mỗi cá nhân, cặp vợ chồng chủ động, tự nguyện quyết định số con, thời gian

sinh con và khoảng cách giữa các lần sinh nhằm bảo vệ sức khỏe, nuôi dạy con có trách nhiệm, phù hợp với chuẩn mực xã hội và điều kiện sống của gia đình.

Kết cấu hạ tầng đường sắt

Kết cấu hạ tầng đường sắt là công trình đường sắt, phạm vi bảo vệ công trình đường sắt và hành lang an toàn giao thông đường sắt.

Kê khai giá

Kê khai giá là việc ghi lại và báo cáo với cơ quan chức năng đúng các mức giá nhập khẩu, giá bán buôn, bán lẻ của từng mặt hàng thuốc theo quy định và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Kê khai giá thuốc

Kê khai giá thuốc là việc cơ sở kinh doanh thuốc báo cáo với cơ quan Nhà nước có thẩm quyền về giá nhập khẩu, giá bán buôn, giá bán lẻ dự kiến theo quy định của pháp luật về giá.

Kê khai tài sản, thu nhập

Kê khai tài sản, thu nhập là việc người có nghĩa vụ kê khai tài sản, thu nhập ghi rõ các loại tài sản, thu nhập phải kê khai theo mẫu quy định.

Kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật

Kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật là việc thực hiện các biện pháp chuẩn đoán, xét nghiệm động vật, sản phẩm động vật để phát hiện đối tượng kiểm dịch động vật, sản phẩm động vật.

Kiểm dịch viên y tế

Kiểm dịch viên y tế là người được giao nhiệm vụ trực tiếp chịu trách nhiệm thực hiện các biện pháp y tế trong khu vực phụ trách theo quy định của Điều lệ kiểm dịch y tế biên giới.

Kiểm dịch y tế biên giới

Kiểm dịch y tế biên giới là kiểm tra y tế để phát hiện các bệnh phải kiểm dịch và để giám sát các bệnh truyền nhiễm đối với người, các phương tiện vận tải khi nhập cảnh, xuất cảnh; những hành lý, hàng hóa, thùng chứa, bưu phẩm, bưu kiện khi nhập khẩu, xuất khẩu phù hợp với các quy định của Điều lệ kiểm dịch y tế biên giới ban hành kèm theo Nghị định số 41/1998/NĐ-CP ngày 11 tháng 6 năm 1998 của Chính phủ và các văn bản qui phạm pháp luật hướng dẫn hiện hành.

Kiểm định giống cây trồng

Kiểm định giống cây trồng là quá trình kiểm tra chất lượng lô giống cây trồng sản xuất ngay tại ruộng, nương hoặc vườn nhằm xác định tính đúng giống, độ thuần di truyền và mức độ lẫn giống hoặc loài cây khác.

Kiểm định giống vật nuôi

Kiểm định giống vật nuôi là việc kiểm tra, đánh giá lại năng suất, chất lượng, khả năng kháng bệnh của giống vật nuôi sau khi đưa ra sản xuất hoặc làm cơ sở công bố chất lương giống vật nuôi phù hợp tiêu chuẩn.

Kiểm định thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y

Kiểm định thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y là việc kiểm tra, đánh giá lại chất lượng thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y đã qua kiểm nghiệm, thử nghiệm, khảo nghiệm hoặc đang lưu hành khi có tranh chấp, khiếu nại hoặc có trưng cầu giám định của cơ quan Nhà nước có thẩm quyền.

Kiểm nghiệm giống cây trồng

Kiểm nghiệm giống cây trồng là quá trình phân tích các chỉ tiêu chất lượng của mẫu giống ở phòng kiểm nghiệm.

Kiểm nghiệm thuốc

Kiểm nghiệm thuốc là việc lấy mẫu, xem xét tiêu chuẩn kỹ thuật, tiến hành các thử nghiệm tương ứng và cần thiết nhằm xác định nguyên liệu, bán thành phẩm, thành phẩm có đáp ứng tiêu chuẩn kỹ thuật không để quyết định việc chấp nhận hay loại bỏ thuốc đó.

Kiểm nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y

Kiểm nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y là việc kiểm tra, xác định các tiêu chuẩn kỹ thuật của thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y.

Kiểm soát giết mổ động vật

Kiểm soát giết mổ động vật là việc kiểm tra, xét nghiệm để phát hiện đối tượng kiểm soát giết mổ động vật trước, trong và sau khi giết mổ.

Kiểm tra năng suất cá thể

Kiểm tra năng suất cá thể là việc đánh giá năng suất, chất lượng của con giống trước khi đưa vào sử dụng.

Kiểm tra vật thể

Kiểm tra vật thể bao gồm điều tra, quan sát, theo dõi, lấy mẫu, phân tích, giám định, nghiên cứu để xác định tình trạng nhiễm dịch.

Kiểm tra vệ sinh thú y

Kiểm tra vệ sinh thú y là việc thực hiện các biện pháp kỹ thuật để phát hiện đối tượng kiểm tra vệ sinh thú y.

Kiểm tra y tế

Kiểm tra y tế là việc thực hiện các biện pháp nghiệp vụ y tế đối với người, phương tiện vận tải và các đối tượng kiểm dịch khác trước khi nhập cảnh, xuất cảnh, nhập khẩu, xuất khẩu.

Kinh doanh thuốc

Kinh doanh thuốc là việc thực hiện một, một số hoặc tất cả các công đoạn của quá trình đầu tư, từ sản xuất đến tiêu thụ thuốc hoặc cung ứng dịch vụ liên quan đến thuốc trên thị trường nhằm mục đích sinh lợi.

Kháng nghị hàng hải

1. Kháng nghị hàng hải là văn bản do thuyền trưởng lập, công bố hoàn cảnh tàu biển gặp phải và những biện pháp thuyền trưởng đã áp dụng để khắc phục hoàn cảnh đó, hạn chế tổn thất xảy ra, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho chủ tàu và những người có liên quan.

2. Khi tàu biển, người hoặc hàng hoá vận chuyển trên tàu bị tổn thất hoặc nghi ngờ có tổn thất do gặp tai nạn, sự cố thì thuyền trưởng phải lập kháng nghị hàng hải và trình cơ quan nhà nước có thẩm quyền quy định tại khoản 3 Điều này để xác nhận việc trình kháng nghị hàng hải chậm nhất hai mươi bốn giờ sau khi xảy ra tai nạn hoặc kể từ khi tàu ghé vào cảng biển đầu tiên sau khi xảy ra tai nạn.

3. Cơ quan nhà nước có thẩm quyền xác nhận việc trình kháng nghị hàng hải tại Việt Nam là Cảng vụ hàng hải, cơ quan công chứng nhà nước hoặc Uỷ ban nhân dân nơi gần nhất.

Trình tự, thủ tục xác nhận việc trình kháng nghị hàng hải tại Việt Nam do Bộ trưởng Bộ Giao thông vận tải quy định.

Cơ quan nhà nước có thẩm quyền xác nhận việc trình kháng nghị

hàng hải tại nước ngoài là cơ quan đại diện ngoại giao, cơ quan lãnh sự của Việt Nam nơi gần nhất hoặc cơ quan có thẩm quyền của quốc gia nơi tàu biển hoạt động.

Khai thác khoáng sản

Khai thác khoáng sản là hoạt động xây dựng cơ bản mỏ, khai đào, sản xuất và các hoạt động có liên quan trực tiếp nhằm thu khoáng sản.

Khai thác chính

Khai thác chính là việc tổ chức chặt hạ những cây gỗ trong khu rừng được phép khai thác theo hồ sơ thiết kế khai thác được duyệt, đã đến tuổi thành thục công nghệ hoặc đến luân kỳ khai thác theo quy định.

Khai thác tận dụng

Khai thác tận dụng là việc chặt hạ những cây gỗ đứng, không thuộc đối tượng cây trong khai thác chính.

Khai thác thủy sản

Khai thác thủy sản là việc khai thác nguồn lợi thủy sản trên biển, sông, hồ, đầm, phá và các vùng nước tự nhiên khác.

Khách du lịch

Khách du lịch là người đi du lịch hoặc kết hợp đi du lịch, trừ trường hợp đi học, làm việc hoặc hành nghề để nhận thu nhập ở nơi đến.

Khách hàng sử dụng điện

Khách hàng sử dụng điện là tổ chức, cá nhân mua điện để sử dụng, không bán lại cho tổ chức, cá nhân khác.

Khách hàng sử dụng điện lớn

Khách hàng sử dụng điện lớn là khách hàng sử dụng điện có công suất và sản lượng tiêu thụ lớn theo quy định của Bộ Công nghiệp(nay là Bộ Công Thương) phù hợp với thời kỳ phát triển của hệ thống điện.

Khảo nghiệm giống cây trồng mới

Khảo nghiệm giống cây trồng mới là quá trình theo dõi, đánh giá trong điều kiện và thời gian nhất định nhằm xác định tính khác biệt, tính đồng nhất, tính ổn định, giá trị canh tác và giá trị sử dụng của giống cây trồng.

Khảo nghiệm giống vật nuôi

Khảo nghiệm giống vật nuôi là việc chăm sóc, nuôi dưỡng, theo dõi trong điều kiện và thời gian nhất định giống vật nuôi mới nhập khẩu lần đầu hoặc giống vật nuôi mới được tạo ra trong nước nhằm xác định tính khác biệt, tính ổn định, tính đồng nhất về năng suất, chất lượng, khả năng kháng bệnh và đánh giá tác hại của giống đó.

Khảo nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y

Khảo nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y là việc kiểm tra, xác định các đặc tính, hiệu lực, độ an toàn của mẫu thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y do nước ngoài sản xuất khi đăng ký nhập khẩu lần đầu vào Việt Nam trên một số động vật tại cơ sở khảo nghiệm.

Khảo sát khoáng sản

Khảo sát khoáng sản là hoạt động nghiên cứu tư liệu địa chất về tài nguyên khoáng sản, khảo sát thực địa nhằm khoanh định khu vực có triển vọng để thăm dò khoáng sản.

Khen thưởng

Khen thưởng là việc ghi nhận, biểu dương, tôn vinh công trạng và khuyến khích bằng lợi ích vật chất đối với cá nhân, tập thể có thành tích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Khí thải gây hiệu ứng nhà kính

Khí thải gây hiệu ứng nhà kính là các loại khí tác động đến sự trao đổi nhiệt giữa trái đất và không gian xung quanh làm nhiệt độ của không khí bao quanh bề mặt trái đất nóng lên.

Khiếu nại hàng hải

Khiếu nại hàng hải là việc một bên yêu cầu bên kia thực hiện nghĩa vụ phát sinh liên quan đến hoạt động hàng hải.

Các khiếu nại hàng hải làm phát sinh quyền cầm giữ hàng hải quy định tại Điều 37 của Bộ luật hàng hải. có thứ tự ưu tiên cao hơn các khiếu nại hàng hải được bảo đảm bằng thế chấp tàu biển và các giao dịch bảo đảm khác.

Người có khiếu nại hàng hải có quyền cầm giữ hàng hải đối với tàu biển để bảo đảm cho các khiếu nại hàng hải quy định tại Điều 37

của Bộ luật hàng hải, mặc dù tàu biển đó đã được thế chấp hoặc chủ tàu đã thực hiện các giao dịch bảo đảm khác để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ khác trên cơ sở hợp đồng.

Khiếu nại hàng hải làm phát sinh quyền bắt giữ tàu biển

Khiếu nại hàng hải làm phát sinh quyền bắt giữ tàu biển là khiếu nại trong các trường hợp sau đây:

1. Các trường hợp quy định tại Điều 37 của Bộ luật hàng hải;

2. Thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại do tàu biển gây ra cho môi trường, bờ biển hoặc các lợi ích liên quan; các biện pháp được áp dụng để ngăn ngừa, hạn chế hoặc loại bỏ thiệt hại này; tiền bồi thường cho thiệt hại đó; chi phí cho các biện pháp hợp lý thực tế đã được áp dụng hoặc sẽ được áp dụng để khôi phục lại môi trường; tổn thất đã xảy ra hoặc có thể xảy ra đối với bên thứ ba liên quan đến thiệt hại đó; thiệt hại, chi phí hoặc tổn thất tương tự quy định tại khoản này;

3. Chi phí liên quan đến việc nâng, di chuyển, trục vớt, phá hủy hoặc làm vô hại xác tàu biển bị chìm đắm, mắc cạn hoặc bị từ bỏ, trong đó bao gồm bất kỳ đồ vật đang có hoặc đã có trên tàu biển và các chi phí hoặc phí tổn liên quan đến việc bảo quản tàu biển đã bị từ bỏ và chi phí cho thuyền viên của tàu biển;

4. Thoả thuận liên quan đến việc sử dụng hoặc thuê tàu biển, mặc dù được quy định trong hợp đồng thuê tàu hay bằng hình thức khác;

5. Thoả thuận liên quan đến vận chuyển hàng hoá hoặc hành khách trên tàu biển, mặc dù có quy định trong hợp đồng thuê tàu hoặc bằng hình thức khác;

6. Tổn thất hoặc thiệt hại liên quan đến hàng hoá, bao gồm cả hành lý được vận chuyển trên tàu biển;

7. Tổn thất chung;

8. Lai dắt tàu biển;

9. Sử dụng hoa tiêu hàng hải;

10. Hàng hoá, vật liệu, thực phẩm, nhiên liệu, thiết bị (kể cả công-te-nơ) được cung ứng hoặc dịch vụ cung cấp cho mục đích hoạt động, quản lý, bảo quản và bảo dưỡng tàu biển;

11. Đóng mới, hoán cải, phục hồi, sửa chữa hoặc trang bị cho tàu biển;

12. Khoản tiền thanh toán được thực hiện thay mặt chủ tàu;

13. Phí bảo hiểm do chủ tàu, hoặc người nhân danh chủ tàu hoặc người thuê tàu trần trả;

14. Khoản hoa hồng, chi phí môi giới hoặc chi phí đại lý liên quan đến tàu biển mà chủ tàu, người thuê tàu trần hoặc người được ủy quyền phải trả;

15. Tranh chấp về quyền sở hữu tàu biển;

16. Tranh chấp giữa các đồng sở hữu tàu biển về sử dụng tàu biển hoặc khoản thu nhập được từ tàu biển;

17. Thế chấp tàu biển;

18. Tranh chấp phát sinh từ hợp đồng mua bán tàu biển.

Khổ đường sắt

Khổ đường sắt là khoảng cách ngắn nhất giữa hai má trong của đường ray.

Khoáng sản

Khoáng sản là tài nguyên trong lòng đất, trên mặt đất dưới dạng những tích tụ tự nhiên khoáng vật, khoáng chất có ích ở thể rắn, thể lỏng, thể khí, hiện tại hoặc sau này có thể được khai thác. Khoáng vật, khoáng chất ở bãi thải của mỏ mà sau này có thể được khai thác lại, cũng là khoáng sản.

Không được kinh doanh

Không được kinh doanh là việc người thôi giữ chức vụ không được thành lập, tham gia thành lập hoặc tham gia quản lý, điều hành doanh nghiệp tư nhân, công ty trách nhiệm hữu hạn, công ty cổ phần, công ty hợp danh, hợp tác xã, bệnh viện tư, trường học tư và tổ chức nghiên cứu khoa học tư thuộc các lĩnh vực quy định.

Khử trùng

Khử trùng là việc tiêu diệt sinh vật gây hại vật thể thuộc diện kiểm dịch thực vật.

Khử trùng tiêu độc

Khử trùng tiêu độc là việc diệt mầm bệnh ở ổ dịch động vật, vùng có dịch, vùng bị dịch uy hiếp; khu cách ly kiểm dịch, cơ sở chăn nuôi, sản xuất con giống; cơ sở giết mổ, sơ chế động vật, sản phẩm động vật; cơ sở sản xuất thức ăn chăn nuôi, thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật dùng trong thú y; phương tiện, dụng cụ vận chuyển, chứa, nhốt động vật, sản phẩm động vật, vận chuyển chất thải động vật;

chất thải động vật có thể làm lây truyền bệnh cho động vật hoặc gây ô nhiễm cho sản phẩm động vật.

Khổ giới hạn của đường bộ

Khổ giới hạn của đường bộ là khoảng trống có kích thước giới hạn về chiều cao, chiều rộng của đường, cầu, hầm trên đường bộ để các xe kể cả hàng hoá xếp trên xe đi qua được an toàn.

Khu cách ly kiểm dịch

Khu cách ly kiểm dịch là nơi nuôi giữ động vật, bảo quản sản phẩm động vật, cách ly hoàn toàn với động vật, sản phẩm động vật khác trong một thời hạn nhất định để kiểm dịch.

Khu chuyển tải

Khu chuyển tải là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển để tầu thuyền neo đậu thực hiện chuyển tải hàng hóa, hành khách.

Khu du lịch

Khu du lịch là nơi có tài nguyên du lịch hấp dẫn với ưu thế về tài nguyên du lịch tự nhiên, được quy hoạch, đầu tư phát triển nhằm đáp ứng nhu cầu đa dạng của khách du lịch, đem lại hiệu quả về kinh tế-xã hội và môi trường.

Khu gian

Khu gian là đoạn đường sắt nối hai ga liền kề, được tính từ cột tín hiệu vào ga của ga phía bên này đến cột tín hiệu vào ga gần nhất của ga phía bên kia.

Khu đoạn

Khu đoạn là tập hợp một số khu gian và ga đường sắt kế tiếp nhau phù hợp với tác nghiệp chạy tầu.

Khu đô thị mới

Khu đô thị mới là khu xây dựng mới tập trung theo dự án đầu tư phát triển hạ tầng kỹ thuật hoàn chỉnh, đồng bộ và phát triển nhà của toàn khu, được gắn với một đô thị hiện có hoặc với một đô thị mới đang hình thành có ranh giới và chức năng được xác định phù hợp với quy hoạch xây dựng đô thị được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền phê duyệt.

Khu đông dân cư

Khu đông dân cư là chỉ những thành phố, tỉnh ly, huyện ly, thị xã, thị trấn, làng phố mà con đường bộ đi qua. Những nơi quy định là

"khu đông dân cư" thì người sử dụng đường phải chấp hành luật đường bộ áp dụng trong thành phố, thị xã, thị trấn.

Những nơi coi là khu đông dân cư phải được Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố quyết định.

Khu vực kiểm dịch y tế

Khu vực kiểm dịch y tế là khu vực quy định cho người, phương tiện vận tải nhập cảnh, xuất cảnh dừng lại để kiểm dịch tại cửa khẩu biên giới.

Khung giá bán lẻ

Khung giá bán lẻ là khoảng giới hạn cho phép về giá bán lẻ một số thuốc thiết yếu phòng, chữa bệnh cho người.

Khung giá điện

Khung giá điện là phạm vi biên độ dao động cho phép của giá điện giữa giá thấp nhất (giá sàn) và giá cao nhất (giá trần).

L

Lai dắt tàu biển

Lai dắt tàu biển là việc lai, kéo, đẩy hoặc túc trực bên cạnh tàu biển, các phương tiện nổi khác trên biển và trong vùng nước cảng biển bằng tàu lai.

Lai dắt tàu biển bao gồm lai dắt trên biển và lai dắt hỗ trợ trong vùng nước cảng biển.

Làn đường

Làn đường là một phần của phần đường xe chạy được chia theo chiều dọc của đường, có bề rộng đủ cho xe chạy an toàn.

Làn xe

Làn xe là làn vận chuyển dọc, được phân chia trên dải xe chạy có hoặc không có vạch phân chia, nhưng có một bề rộng đủ để cho một hàng ô tô chạy.

Lãnh hải Việt Nam

Lãnh hải Việt Nam là vùng biển rộng 12 hải lý tính từ đường cơ sở ra phía ngoài; trong trường hợp Điều ước quốc tế mà Việt Nam ký với các nước láng giềng có quy định khác thì áp dụng Điều ước quốc tế đó. Lãnh hải Việt Nam gồm:

a. Lãnh hải của đất liền;

b. Lãnh hải của đảo, lãnh hải của các quần đảo Việt Nam.

2- Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thực hiện chủ quyền đầy đủ và toàn vẹn đối với lãnh hải của mình cũng như đối với vùng trời, đáy biển và lòng đất dưới đáy biển của lãnh hải.

3- Tầu thuyền nước ngoài đi qua không gây hại trong lãnh hải Việt Nam, không được làm phương hại đến hòa bình, an ninh, trật tự, môi trường sinh thái của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam theo quy định của pháp luật Việt Nam và Điều ước quốc tế mà Việt Nam ký kết hoặc gia nhập.

Lô vật thể

Lô vật thể là một lượng nhất định của vật thể có các điều kiện và yếu tố giống nhau về khả năng nhiễm dịch.

Lữ hành

Lữ hành là việc xây dựng, bán và tổ chức thực hiện một phần hoặc toàn bộ chương trình du lịch cho khách du lịch.

Lưới điện

Lưới điện là hệ thống đường dây tải điện, máy biến áp và trang thiết bị phụ trợ để truyền dẫn điện. Lưới điện theo mục đích sử dụng và quản lý vận hành, được phân biệt thành lưới điện truyền tải và lưới điện phân phối.

Lưới điện cao áp

Lưới điện cao áp là hệ thống các công trình đường dây dẫn điện trên không, đường cáp điện ngầm, đường cáp điện đi nổi, trạm điện có điện áp danh định từ 1.000V trở lên.

Lưu chiểu báo chí

Lưu chiểu báo chí là hoạt động xuất trình các sản phẩm báo chí của cơ quan báo chí cho cơ quan quản lý Nhà nước có thẩm quyền lưu giữ và kiểm tra trước khi phát hành.

Lưu trữ hiện hành

Lưu trữ hiện hành là bộ phận lưu trữ của cơ quan, tổ chức có nhiệm vụ thu thập, bảo quản và phục vụ sử dụng tài liệu lưu trữ được tiếp nhận từ các đơn vị thuộc cơ quan, tổ chức.

Lưu trữ lịch sử

Lưu trữ lịch sử là cơ quan lưu trữ có nhiệm vụ thu thập, bảo quản

lâu dài và phục vụ sử dụng tài liệu lưu trữ được tiếp nhận từ lưu trữ hiện hành và các nguồn tài liệu khác.

Luồng cảng biển

Luồng cảng biển là phần giới hạn vùng nước từ biển vào cảng được xác định bởi hệ thống báo hiệu hàng hải và các công trình phụ trợ để bảo đảm cho tàu biển và các phương tiện thủy khác ra, vào cảng biển an toàn.

Luồng hàng hải

Luồng hàng hải là phần giới hạn vùng nước được xác định bởi hệ thống báo hiệu hàng hải và các công trình phụ trợ khác để bảo đảm an toàn cho hoạt động của tàu biển và các phương tiện thủy khác. Luồng hàng hải bao gồm luồng cảng biển và luồng hàng hải khác.

Chủ tàu và thuyền trưởng có trách nhiệm sửa chữa, khắc phục các khiếm khuyết của tàu biển về an toàn hàng hải, an ninh hàng hải và phòng ngừa ô nhiễm môi trường theo yêu cầu của Thanh tra hàng hải, Cảng vụ hàng hải.

Luồng nhánh cảng biển

Luồng nhánh cảng biển là phần giới hạn vùng nước từ luồng cảng biển vào bến cảng, được xác định bởi hệ thống báo hiệu hàng hải và các công trình phụ trợ, để bảo đảm cho tàu biển và các phương tiện thủy khác ra, vào bến cảng an toàn.

Luồng chạy tầu thuyền (sau đây gọi là luồng)

Luồng chạy tầu thuyền (sau đây gọi là luồng) là vùng nước được giới hạn bằng hệ thống báo hiệu đường thủy nội địa để phương tiện đi lại thông suốt, an toàn.

Luồng quá cảnh

Luồng quá cảnh là phần giới hạn thuộc khu vực hàng hải trên sông Tiền, từ vùng đón trả hoa tiêu của cảng biển Vũng Tàu đến biên giới trên sông giữa Việt Nam và Căm-Pu-Chia mà tầu thuyền nước ngoài được phép quá cảnh.

Luồng ra, vào cảng

Luồng ra, vào cảng là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển từ phao số "0" vào đến cảng mà tầu thuyền được phép qua lại.

Luồng chạy tàu thuyền

Luồng chạy tàu thuyền (sau đây gọi là luồng) là vùng nước được

giới hạn bằng hệ thống báo hiệu đường thủy nội địa để phương tiện đi lại thông suốt, an toàn.

M

Môi giới hàng hải

Môi giới hàng hải là dịch vụ làm trung gian cho các bên liên quan trong việc giao dịch, đàm phán, ký kết hợp đồng vận chuyển, hợp đồng bảo hiểm hàng hải, hợp đồng thuê tàu, hợp đồng mua bán tàu biển, hợp đồng lai dắt tàu biển, hợp đồng thuê thuyền viên và các hợp đồng khác liên quan đến hoạt động hàng hải theo hợp đồng môi giới hàng hải.

Mặt nước biển để nuôi trồng thủy sản

Mặt nước biển để nuôi trồng thủy sản là vùng nước biển được quy hoạch để nuôi trồng thủy sản.

Mạn được gió của thuyền

Mạn được gió của thuyền là mạn có hướng gió thổi vào cánh buồm chính.

Máy kéo

Máy kéo là đầu máy tự di chuyển bằng xích hay bánh tròn để thực hiện các công việc đào, xúc, nâng, ủi, gạt, kéo, đẩy.

Máy thủy điện cực nhỏ

Máy thủy điện cực nhỏ là máy phát điện chạy bằng sức nước có công suất từ 1.000 W/tổ máy trở xuống.

Mốc lộ giới

Mốc lộ giới là chỉ cọc mốc được cắm ở mép ngoài cùng của khoảng đất hành lang đường bộ theo chiều ngang đường.

Mốc quốc giới

Mốc quốc giới là dấu hiệu bằng vật thể dùng để đánh dấu đường biên giới quốc gia trên đất liền.

Mỗi công trình lưới điện đều có hành lang bảo vệ an toàn theo quy định.

Mô tô

Mô tô (xe máy) là phương tiện vận tải hai hoặc ba bánh, chuyển động bằng động cơ có thể tích làm việc trên $50cm^3$, trọng lượng toàn

bộ (không kể người và hàng) không quá 450Kg.

Môi trường

Môi trường bao gồm các yếu tố tự nhiên và vật chất nhân tạo bao quanh con người, có ảnh hưởng đến đời sống, sản xuất, sự tồn tại, phát triển của con người và sinh vật.

Môi trường du lịch

Môi trường du lịch là môi trường tự nhiên và môi trường xã hội nhân văn nơi diễn ra các hoạt động du lịch.

Moóc

Moóc là phương tiện vận tải không tự di chuyển được mà di chuyển bằng động lực của ô tô, máy kéo.

Mức dư lượng tối đa cho phép

Mức dư lượng tối đa cho phép là lượng tối đa một loại thuốc bảo vệ thực vật được chấp nhận cho phép tồn tại trong nông sản, thực phẩm hay thức ăn gia súc mà không gây độc hại cho người và vật nuôi. Mức dư lượng tối đa cho phép được biểu thị bằng miligam thuốc bảo vệ thực vật trong một kilôgam nông sản hàng hóa.

Mức sinh thay thế

Mức sinh thay thế là mức sinh tính bình quân trong toàn xã hội thì mỗi cặp vợ chồng có hai con.

Mục tiêu quan trọng về an ninh quốc gia

Mục tiêu quan trọng về an ninh quốc gia là những đối tượng, địa điểm, công trình, cơ sở về chính trị, an ninh, quốc phòng, kinh tế, khoa học-kỹ thuật, văn hóa, xã hội thuộc danh mục cần được bảo vệ do pháp luật quy định.

N

Năng lượng

Năng lượng là dạng vật chất có khả năng sinh công, bao gồm nguồn năng lượng sơ cấp: than, dầu, khí đốt và nguồn năng lượng thứ cấp là nhiệt năng, là điện năng được sinh ra thông qua quá trình chuyển hóa năng lượng sơ cấp.

Nền an ninh nhân dân

Nền an ninh nhân dân là sức mạnh về tinh thần, vật chất, sự

đoàn kết và truyền thống dựng nước, giữ nước của toàn dân tộc được huy động vào sự nghiệp bảo vệ an ninh quốc gia, trong đó lực lượng chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia làm nòng cốt.

Niêm yết giá thuốc

Niêm yết giá thuốc là việc công khai giá bán thuốc bằng cách in hoặc dán hoặc ghi giá bán thuốc lên bao bì chứa đựng thuốc hoặc bao bì ngoài của thuốc; thông báo công khai trên bảng, trên giấy tại nơi bán thuốc.

Nối "không" bảo vệ

Nối "không" bảo vệ là nối các bộ phận bằng kim loại lúc bình thường không có chức năng dẫn điện của thiết bị điện, các bộ phận bằng kim loại của các thiết bị khác hoặc các kết cấu bằng kim loại với dây trung tính đã nối đất trực tiếp của nguồn điện.

Nối đất

Nối đất là nối các bộ phận bằng kim loại của thiết bị điện, các bộ phận bằng kim loại của các thiết bị khác hoặc các kết cấu bằng kim loại với trang bị nối đất.

Noãn

Noãn là tế bào trứng.

Nước khoáng

Nước khoáng là nước thiên nhiên dưới đất, có nơi lộ ra trên mặt đất, có chứa một số hợp chất có hoạt tính sinh học với nồng độ cao theo quy định của Tiêu chuẩn Việt Nam hoặc theo tiêu chuẩn nước ngoài được Nhà nước Việt Nam cho phép áp dụng.

Nước nóng thiên nhiên

Nước nóng thiên nhiên là nước thiên nhiên dưới đất, có nơi lộ ra trên mặt đất, luôn luôn có nhiệt độ theo quy định của tiêu chuẩn Việt Nam hoặc tiêu chuẩn nước ngoài được Nhà nước Việt Nam cho phép áp dụng.

Nơi công cộng

Nơi công cộng là những nơi có nhiều người qua lại hoặc tham gia hoạt động như chợ, nhà hàng, bến tàu, bến xe, nhà ga, quảng trường, khu du lịch, nơi hoạt động văn hóa thể thao, vui chơi giải trí, các điểm giao cắt các trục đường lớn.

Nơi giao nhau

Nơi giao nhau là nơi các tuyến đường nhập làm một hay tách ra

thành nhánh trên cùng một cao trình, bao gồm toàn khu vực hình thành đường giao, đường nhập cục hay phân nhánh.

Nút giao cùng mức

Nút giao cùng mức là nơi có hai hoặc nhiều tuyến đường giao nhau trên cùng một mặt bằng.

Nút giao khác mức

Nút giao khác mức là nơi có hai hoặc nhiều tuyến đường giao nhau nằm ở cao độ khác nhau.

Người đại lý tàu biển

1. Người đại lý tàu biển là người được người ủy thác chỉ định làm đại diện để tiến hành dịch vụ đại lý tàu biển theo ủy thác của người ủy thác tại cảng biển.

2. Người đại lý tàu biển có thể thực hiện dịch vụ đại lý tàu biển cho người thuê vận chuyển, người thuê tàu hoặc những người khác có quan hệ hợp đồng với chủ tàu hoặc người khai thác tàu, nếu được chủ tàu hoặc người khai thác tàu đồng ý.

Người có quyền lợi có thể được bảo hiểm

Người có quyền lợi có thể được bảo hiểm là người có quyền lợi đối với đối tượng bảo hiểm trong một hành trình đường biển.

Người có quyền lợi trong một hành trình đường biển khi có bằng chứng chứng minh là có liên quan đến hành trình này hoặc bất kỳ đối tượng có thể bảo hiểm nào gặp rủi ro trong hành trình mà hậu quả là người đó thu được lợi nhuận khi đối tượng bảo hiểm đến cảng an toàn hoặc không thu được lợi nhuận khi đối tượng bảo hiểm bị tổn thất, hư hỏng, bị lưu giữ hoặc phát sinh trách nhiệm.

Người gửi hàng

Người gửi hàng là người tự mình hoặc ủy quyền cho người khác giao kết hợp đồng vận tải đa phương thức với người kinh doanh vận tải đa phương thức.

Người giao hàng

Người giao hàng là người tự mình hoặc được người khác ủy thác giao hàng cho người vận chuyển theo hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển.

Người kinh doanh vận tải đa phương thức

Người kinh doanh vận tải đa phương thức là người tự mình hoặc

ủy quyền cho người khác giao kết hợp đồng vận tải đa phương thức với người gửi hàng.

Người môi giới hàng hải

Người môi giới hàng hải là người thực hiện dịch vụ môi giới hàng hải.

Người thuê vận chuyển

Người thuê vận chuyển là người tự mình hoặc ủy quyền cho người khác giao kết hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển với người vận chuyển. Trong trường hợp hợp đồng vận chuyển theo chứng từ vận chuyển, người thuê vận chuyển được gọi là người gửi hàng.

Người vận chuyển

Người vận chuyển là người trực tiếp hoặc ủy quyền cho người khác giao kết hợp đồng vận chuyển hành khách và hành lý với hành khách.

Người vận chuyển (đường biển)

Người vận chuyển là người tự mình hoặc ủy quyền cho người khác giao kết hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển với người thuê vận chuyển.

Người vận chuyển thực tế

Người vận chuyển thực tế là người được người vận chuyển ủy thác thực hiện toàn bộ hoặc một phần việc vận chuyển hàng hoá bằng đường biển.

Người vận chuyển thực tế (đường biển)

Người vận chuyển thực tế là người được người vận chuyển ủy thác thực hiện toàn bộ hoặc một phần việc vận chuyển hành khách và hành lý.

Ngư trường

Ngư trường là vùng biển có nguồn lợi thủy sản tập trung được xác định để tầu cá đến khai thác.

Người thôi giữ chức vụ

Người thôi giữ chức vụ là người khi đang là cán bộ, công chức, viên chức được giao nghiên cứu, xây dựng, thẩm tra, thẩm định hoặc là người ký, ban hành các quyết định phê duyệt, quản lý, quyết định cấp giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh về một trong các lĩnh vực quy định (theo quy định của pháp luật) được cơ quan, tổ chức, đơn vị có thẩm quyền giải quyết chế độ thôi việc, bị kỷ luật bằng hình thức buộc thôi việc, nghỉ hưu hoặc chuyển ra khỏi cơ quan Nhà nước, đơn vị sự nghiệp của Nhà nước.

Nguồn gen cây trồng

Nguồn gen cây trồng là thực vật sống hoàn chỉnh hay bộ phận sống của chúng mang thông tin di truyền có khả năng tạo ra hoặc tham gia tạo ra giống cây trồng mới.

Nguồn gen vật nuôi

Nguồn gen vật nuôi là những động vật sống hoàn chỉnh và các sản phẩm giống của chúng mang thông tin di truyền có khả năng tạo ra hay tham gia tạo ra giống vật nuôi mới.

Nguồn lợi thủy sản

Nguồn lợi thủy sản là tài nguyên sinh vật trong vùng nước tự nhiên, có giá trị kinh tế, khoa học để phát triển nguồn lợi thủy sản.

Nguy cơ đe dọa an ninh quốc gia

Nguy cơ đe dọa an ninh quốc gia là những nhân tố bên trong, bên ngoài lãnh thổ Việt Nam có khả năng thực tế gây nguy hại cho an ninh quốc gia của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Nguyên liệu làm thuốc

Nguyên liệu làm thuốc là chất tham gia vào thành phần cấu tạo sản phẩm trong quá trình sản xuất thuốc.

Nguyên liệu thuốc bảo vệ thực vật

Nguyên liệu thuốc bảo vệ thực vật gồm thuốc kỹ thuật và các dung môi phụ gia dùng để gia công thuốc thành phẩm.

Người điều khiển giao thông

Người điều khiển giao thông là cảnh sát giao thông hoặc người được giao nhiệm vụ hướng dẫn giao thông tại nơi thi công, nơi ùn tắc giao thông, ở bến phà, tại cầu đường bộ đi chung với đường sắt.

Người điều khiển phương tiện tham gia giao thông

Người điều khiển phương tiện tham gia giao thông gồm người điều khiển xe cơ giới, xe thô sơ, xe máy chuyên dùng tham gia giao thông đường bộ.

Người kinh doanh vận tải

Người kinh doanh vận tải là vận tải giao kết hợp đồng vận tải hàng hóa, hành khách với người thuê vận tải để thực hiện việc vận tải hàng hóa, hành khách mà có thu cước phí vận tải.

Người lái phương tiện

Người lái phương tiện là người trực tiếp điều khiển phương tiện không có động cơ trọng tải toàn phần đến 15 tấn hoặc phương tiện có động cơ tổng công suất máy chính đến 15 mã lực hoặc phương tiện có sức chở đến 12 người hoặc bè.

Người lái xe

Người lái xe là người điều khiển xe cơ giới.

Người mắc bệnh hiểm nghèo

Người mắc bệnh hiểm nghèo là người đang bị mắc một trong những bệnh nguy hiểm đến tính mạng như ung thư, bại liệt, xơ gan cổ chướng, phong hủi, lao nặng, nhiễm HIV đã chuyển sang giai đoạn AIDS và những bệnh khác theo quy định của Bộ Y tế coi là bệnh hiểm nghèo.

Người đang ốm nặng

Người đang ốm nặng là người đang ở trong tình trạng bệnh nặng đến mức không còn khả năng lao động và sinh hoạt bình thường hoặc đang trong tình trạng nguy hiểm đến tính mạng và theo chỉ định của bác sĩ phải điều trị trong một thời gian nhất định mới có thể bình phục trở lại.

Người nước ngoài thường trú ở Việt Nam

Người nước ngoài thường trú ở Việt Nam là công dân nước ngoài và người không quốc tịch cư trú, làm ăn, sinh sống lâu dài ở Việt Nam.

Người nhận hàng

Người nhận hàng là tổ chức, cá nhân có tên nhận hàng trên giấy vận chuyển.

Người phụ trách cửa khẩu

Người phụ trách cửa khẩu là thủ trưởng cơ quan quản lý Nhà nước tại cửa khẩu mà cơ quan đó được chỉ định trực tiếp phụ trách, điều phối hoạt động của các cơ quan quản lý Nhà nước khác tại các cửa khẩu, tùy theo cửa khẩu cơ quan đó là Hải quan hay Bộ đội biên phòng.

Người sử dụng đường

Người sử dụng đường là chỉ những người điều khiển phương tiện, những người dẫn dắt đoàn súc vật cưỡi súc vật, những người đi lại trên đường.

Người tham gia giao thông đường bộ

Người tham gia giao thông đường bộ gồm người điều khiển, người

sử dụng phương tiện tham gia giao thông đường bộ; người điều khiển, dẫn dắt súc vật và người đi bộ trên đường bộ.

Người thực hiện hoạt động hướng dẫn được gọi là hướng dẫn viên và được thanh toán cho dịch vụ hướng dẫn du lịch.

Người thuê vận tải

Người thuê vận tải là tổ chức, cá nhân giao kết hợp đồng vận tải hàng hoá, hành khách với người kinh doanh vận tải.

Người vận tải

Người vận tải là tổ chức, cá nhân sử dụng phương tiện để vận tải người, hàng hóa trên đường thủy nội địa.

Nhà ở riêng lẻ

Nhà ở riêng lẻ là công trình được xây dựng trong khuôn viên đất ở thuộc quyền sử dụng của hộ gia đình, cá nhân theo quy định của pháp luật.

Nhà tu hành

Nhà tu hành là tín đồ tự nguyện thực hiện thường xuyên nếp sống riêng theo giáo lý, giáo luật của tôn giáo mà mình tin theo.

Nhà thầu chính trong hoạt động xây dựng

Nhà thầu chính trong hoạt động xây dựng là nhà thầu ký kết hợp đồng nhận thầu trực tiếp với chủ đầu tư xây dựng công trình để thực hiện phần việc chính của một loại công việc của dự án đầu tư xây dựng công trình.

Nhà thầu phụ trong hoạt động xây dựng

Nhà thầu phụ trong hoạt động xây dựng là nhà thầu ký kết hợp đồng với nhà thầu chính hoặc tổng thầu xây dựng để thực hiện một phần công việc của nhà thầu chính hoặc tổng thầu xây dựng.

Nhà thầu trong hoạt động xây dựng

Nhà thầu trong hoạt động xây dựng là tổ chức, cá nhân có đủ năng lực hoạt động xây dựng, năng lực hành nghề xây dựng, khi tham gia quan hệ hợp đồng trong hoạt động xây dựng.

Ô

Ổ dịch

Ổ dịch là nơi có một hoặc nhiều loài sinh vật gây hại thuộc danh

mục đối tượng kiểm dịch thực vật đã được công bố.

Ổ dịch động vật

Ổ dịch động vật là nơi có bệnh truyền nhiễm nguy hiểm của động vật thuộc Danh mục các bệnh phải công bố hoặc Danh mục các bệnh nguy hiểm của động vật.

Ô nhiễm môi trường

Ô nhiễm môi trường là sự biến đổi của các thành phần môi trường không phù hợp với tiêu chuẩn môi trường, gây ảnh hưởng xấu đến con người, sinh vật.

Ô tô con

Ô tô con là ô tô chở người có không quá 10 chỗ ngồi kể cả người lái xe, và ô tô chở hàng có trọng tải không quá 1,5 tấn. Ô tô bao gồm cả các loại có kết cấu như mô tô nhưng trọng lượng bản thân từ 450Kg trở lên và trọng tải không quá 1,5 tấn.

Ô tô kéo moóc

Ô tô kéo moóc là ô tô đầu kéo hoặc ô tô sơ-mi rơ-moóc được móc nối với một hoặc trên một moóc.

Ô tô khách

Ô tô khách là ô tô chở người với số chỗ ngồi lớn hơn 10, ô tô khách bao gồm cả xe buýt.

Ô tô sơ-mi rơ-moóc

Ô tô sơ-mi rơ-moóc là xe cơ giới chuyên chở hàng hóa hoặc chở người mà thùng xe truyền một phần trọng lượng lên đầu kéo và đầu kéo không có bộ phận chở hàng hóa hoặc chở người (đầu kéo là ô tô có cấu tạo để móc với sơ-mi rơ-moóc thành ô tô sơ-mi rơ-moóc).

Ô tô tải

Ô tô tải là ô tô chở hàng hoặc thiết bị chuyên dùng, có trọng tải từ 1,5 tấn trở lên.

P

Phần xe chạy trên đường

Phần xe chạy trên đường là một bộ phận của con đường sử dụng cho xe qua lại, một con đường có thể có một dải chạy xe được phân giới rõ ràng đặc biệt là bằng dải phân cách hoặc đường đặt ở các cao trình khác nhau.

Phân bố dân cư

Phân bố dân cư là sự phân chia tổng số dân theo khu vực, vùng địa lý kinh tế hoặc một đơn vị hành chính.

Phạm vi bảo vệ

Phạm vi bảo vệ gồm công trình lưới điện và hành lang bảo vệ an toàn lưới điện.

Phát hành báo chí

Phát hành báo chí là việc lưu hành các sản phẩm báo chí đến người sử dụng báo chí thông qua các phương tiện khác nhau.

Phát luỗng rừng

Phát luỗng rừng là việc phát dây leo, cây bụi trước khi khai thác chính.

Phát triển bền vững

Phát triển bền vững là phát triển đáp ứng được nhu cầu của thế hệ hiện tại mà không làm tổn hại đến khả năng đáp ứng nhu cầu đó của các thế hệ tương lai trên cơ sở kết hợp chặt chẽ, hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế, bảo đảm tiến bộ xã hội và bảo vệ môi trường.

Phản ứng có hại của thuốc

Phản ứng có hại của thuốc là những tác dụng không mong muốn có hại đến sức khỏe, có thể xuất hiện ở liều dùng bình thường.

Phần đường xe chạy

Phần đường xe chạy là phần của đường bộ được sử dụng cho các phương tiện giao thông qua lại.

Phế liệu

Phế liệu là sản phẩm, vật liệu bị loại ra từ quá trình sản xuất hoặc tiêu dùng được thu hồi để dùng làm nguyên liệu sản xuất.

Phí xả nước thải

Phí xả nước thải là phí thu từ tổ chức, cá nhân xả nước thải vào công trình thủy lợi để góp phần chi phí cho việc bảo vệ chất lượng nước.

Phôi

Phôi là sản phẩm của quá trình kết hợp giữa noãn và tinh trùng.

Phông lưu trữ Đảng Cộng sản Việt Nam

Phông lưu trữ Đảng Cộng sản Việt Nam là toàn bộ tài liệu lưu trữ

được hình thành trong quá trình hoạt động của các cơ quan, tổ chức của Đảng Cộng sản Việt Nam, tổ chức tiền thân của Đảng, tổ chức chính trị-xã hội; tài liệu về thân thế, sự nghiệp và hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh, của các nhân vật lịch sử, tiêu biểu của Đảng, các nhân vật lịch sử, tiêu biểu của Đảng đồng thời là các cán bộ lãnh đạo chủ chốt của Nhà nước của các tổ chức chính trị-xã hội.

Phông lưu trữ Nhà nước Việt Nam

Phông lưu trữ Nhà nước Việt Nam là toàn bộ tài liệu lưu trữ được hình thành trong quá trình hoạt động của các cơ quan Nhà nước, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội-nghề nghiệp, tổ chức kinh tế, đơn vị vũ trang nhân dân, các nhân vật lịch sử tiêu biểu và tài liệu khác có giá trị về các lĩnh vực quy định tại Điều 1 của Pháp lệnh lưu trữ.

Phông lưu trữ quốc gia Việt Nam

Phông lưu trữ quốc gia Việt Nam là toàn bộ tài liệu lưu trữ của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, không phân biệt thời gian, xuất xứ, chế độ xã hội, nơi bảo quản, kỹ thuật làm ra tài liệu đó.

Phòng có người hoạt động tạm thời

Phòng có người hoạt động tạm thời là những phòng có người hoạt động với thời gian ít hơn 30 phút liên tục hoặc 2 giờ trong một ngày đêm.

Phương tiện đi đối hướng nhau

Phương tiện đi đối hướng nhau là hai phương tiện đi ngược hướng nhau mà từ phương tiện của mình nhìn thấy mũi phương tiện kia thẳng trước mũi phương tiện của mình.

Phương tiện thô sơ (đường thủy)

Phương tiện thô sơ là phương tiện không có động cơ chỉ di chuyển bằng sức người hoặc sức gió, sức nước.

Phương tiện thủy nội địa

Phương tiện thủy nội địa (sau đây gọi là phương tiện) là tầu, thuyền và các cấu trúc nổi khác, có động cơ hoặc không có động cơ, chuyên hoạt động trên đường thủy nội địa.

Phó bản Văn bằng bảo hộ giống cây trồng mới

Phó bản Văn bằng bảo hộ giống cây trồng mới là bản thứ hai cấp cho chủ sở hữu giống cây trồng mới trong trường hợp Văn bằng bảo hộ giống cây trồng mới bị thất lạc có lý do chính đáng. Phó bản Văn

bằng bảo hộ giống cây trồng mới có nội dung và giá trị như Văn bằng bảo hộ giống cây trồng mới đã được cấp.

Phụ trương

Phụ trương là trang tăng thêm ngoài số trang quy định của báo và được phát hành cùng số báo chính.

Phục hồi di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh

Phục hồi di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh là hoạt động nhằm phục dựng lại di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh đã bị hủy hoại trên cơ sở các dữ liệu khoa học về di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh đó.

Phục tráng hạt giống siêu nguyên chủng

Phục tráng hạt giống siêu nguyên chủng là quá trình chọn lọc cá thể, nhân và tuyển chọn những dòng đặc trưng của giống, bảo đảm độ thuần di truyền đáp ứng tiêu chuẩn hạt giống siêu nguyên chủng.

Phương tiện chuyên vận chuyển khách du lịch

Phương tiện chuyên vận chuyển khách du lịch là phương tiện bảo đảm các điều kiện phục vụ khách du lịch, được sử dụng để vận chuyển khách du lịch theo chương trình du lịch.

Phương tiện giao thông đường sắt

Phương tiện giao thông đường sắt là đầu máy, toa xe, toa xe động lực, phương tiện chuyên dùng di chuyển trên đường sắt.

Phương tiện giao thông cơ giới đường bộ

Phương tiện giao thông cơ giới đường bộ (sau đây gọi là xe cơ giới) gồm xe ô tô, máy kéo, xe mô tô hai bánh, xe mô tô ba bánh, xe gắn máy và các loại xe tương tự, kể cả xe cơ giới dùng cho người tàn tật.

Phương tiện giao thông đường bộ

Phương tiện giao thông đường bộ gồm phương tiện giao thông cơ giới đường bộ, phương tiện giao thông thô sơ đường bộ.

Phương tiện giao thông thô sơ đường bộ

Phương tiện giao thông thô sơ đường bộ (sau đây gọi là xe thô sơ) gồm các loại xe không di chuyển bằng sức động cơ như xe đạp, xe xích lô, xe súc vật kéo và các loại xe tương tự.

Phương tiện tham gia giao thông đường bộ

Phương tiện tham gia giao thông đường bộ gồm phương tiện giao

thông đường bộ và xe máy chuyên dùng.

Phương tiện thô sơ

Phương tiện thô sơ là phương tiện không có động cơ chỉ di chuyển bằng sức người hoặc sức gió, sức nước.

Phương tiện thủy nội địa

Phương tiện thủy nội địa (sau đây gọi là phương tiện) là tàu, thuyền và các cấu trúc nổi khác, có động cơ hoặc không có động cơ, chuyên hoạt động trên đường thủy nội địa.

Q

Quan trắc môi trường

Quan trắc môi trường là quá trình theo dõi có hệ thống về môi trường, các yếu tố tác động lên môi trường nhằm cung cấp thông tin phục vụ đánh giá hiện trạng, diễn biến chất lượng môi trường và các tác động xấu đối với môi trường.

Quản lý chất thải

Quản lý chất thải là hoạt động phân loại, thu gom, vận chuyển, giảm thiểu, tái sử dụng, tái chế, xử lý, tiêu hủy, thải loại chất thải.

Quảng cáo trên báo chí

Quảng cáo trên báo chí là hình thức thông báo, giới thiệu đến công chúng về hoạt động kinh doanh, hàng hóa, dịch vụ thương mại và dịch vụ phi thương mại của tổ chức, cá nhân bằng các loại hình báo chí.

Quy chuẩn xây dựng

Quy chuẩn xây dựng là văn bản quy định các yêu cầu kỹ thuật tối thiểu bắt buộc phải tuân thủ đối với mọi hoạt động xây dựng và các giải pháp, các tiêu chuẩn xây dựng được sử dụng để đạt được các yêu cầu đó do Bộ xây dựng thống nhất ban hành.

Quy hoạch chi tiết xây dựng đô thị

Quy hoạch chi tiết xây dựng đô thị là việc cụ thể hoá nội dung của quy hoạch chung xây dựng đô thị, là cơ sở pháp lý xây dựng công trình, cung cấp thông tin, cấp giấy phép xây dựng công trình, giao đất, cho thuê đất để triển khai các dự án đầu tư xây dựng công trình.

Quy hoạch chung xây dựng đô thị

Quy hoạch chung xây dựng đô thị là việc tổ chức không gian đô

thị, các công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội đô thị phù hợp với quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội, quy hoạch phát triển ngành, bảo đảm quốc phòng, an ninh của từng vùng và của các quốc gia trong từng thời kỳ.

Quy hoạch xây dựng

Quy hoạch xây dựng là việc tổ chức không gian đô thị và điểm dân cư nông thôn, hệ thống công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội; tạo môi trường sống thích hợp cho người dân sống tại các vùng lãnh thổ, bảo đảm kết hợp hài hoà giữa lợi ích quốc gia với lợi ích cộng đồng, đáp ứng các mục tiêu về phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh, bảo vệ môi trường. Quy hoạch xây dựng được thể hiện thông qua đồ án quy hoạch xây dựng bao gồm sơ đồ, bản vẽ, mô hình và thuyết minh.

Quy hoạch xây dựng điểm dân cư nông thôn

Quy hoạch xây dựng điểm dân cư nông thôn là việc tổ chức không gian, hệ thống công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội của điểm dân cư nông thôn.

Quy hoạch xây dựng vùng

Quy hoạch xây dựng vùng là việc tổ chức hệ thống điểm dân cư, hệ thống công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội trong địa giới hành chính của một tỉnh hoặc liên tỉnh phù hợp với yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội trong từng thời kỳ.

Quy mô dân số

Quy mô dân số là số người sống trong một quốc gia, khu vực, vùng địa lý kinh tế hoặc một đơn vị hành chính tại thời điểm nhất định.

Quy mô gia đình ít con

Quy mô gia đình ít con là mỗi cặp vợ chồng có một hoặc hai con.

Quỹ dự trữ quốc gia

Quỹ dự trữ quốc gia là khoản tích lũy từ ngân sách Nhà nước, do Nhà nước thống nhất quản lý và sử dụng theo quy định của Pháp luật về dự trữ quốc gia và các văn bản pháp luật có liên quan.

Quyền cầm giữ hàng hải

Quyền cầm giữ hàng hải là quyền của người có khiếu nại hàng hải quy định tại Điều 37 của Bộ luật hàng hải được ưu tiên trong việc đòi bồi thường đối với chủ tàu, người thuê tàu, người khai thác tàu mà tàu biển đó đã làm phát sinh khiếu nại hàng hải.

Quyền cầm giữ hàng hải được thực hiện thông qua Toà án có thẩm quyền bằng quyết định bắt giữ tàu biển mà tàu biển đó liên quan đến khiếu nại hàng hải làm phát sinh quyền cầm giữ hàng hải.

Quyền cầm giữ hàng hải đối với tàu biển không bị ảnh hưởng khi có sự thay đổi chủ tàu, người thuê tàu, người khai thác tàu, dù người mua tàu biết hay không biết về việc tàu biển đã liên quan đến khiếu nại hàng hải làm phát sinh quyền cầm giữ hàng hải.

R

Rủi ro hàng hải

Rủi ro hàng hải là những rủi ro xảy ra liên quan đến hành trình đường biển, bao gồm các rủi ro của biển, cháy, nổ, chiến tranh, cướp biển, trộm cắp, kê biên, quản thúc, giam giữ, ném hàng xuống biển, trưng thu, trưng dụng, trưng mua, hành vi bất hợp pháp và các rủi ro tương tự hoặc những rủi ro khác được thoả thuận trong hợp đồng bảo hiểm.

Rừng giống

Rừng giống là rừng gồm các cây giống được nhân từ cây mẹ và trồng không theo sơ đồ hoặc được chuyển hóa từ rừng tự nhiên, rừng trồng đã qua bình tuyển và được công nhận.

Rừng hỗn loài khác tuổi

Rừng hỗn loài khác tuổi là rừng có nhiều loài cây ở nhiều cấp tuổi khác nhau.

Rừng ngập nước

Rừng ngập nước là loại rừng được hình thành ở các vùng đất ngập mặn, vùng đất ướt, vùng đất chua phèn, có các loại cây như: Đước, Tràm, Sú, Vẹt, Mắm ...

Rừng thuần loài

Rừng thuần loài là rừng chỉ có một loài cây hoặc có nhiều loài cây nhưng trong đó có một loài cây có tổng trữ lượng chiếm trên 90% tổng trữ lượng rừng.

S

Sản xuất thử

Sản xuất thử là quá trình sản xuất giống cây trồng mới đã qua

khảo nghiệm và được phép sản xuất trên diện tích nhất định trong điều kiện sản xuất đại trà.

Sản xuất thuốc bảo vệ thực vật

Sản xuất thuốc bảo vệ thực vật là quá trình tổng hợp, chế biến ra hoạt chất hoặc thuốc kỹ thuật.

Sản phẩm

Sản phẩm là sản phẩm, dịch vụ cần thiết phục vụ cho hoạt động giao thông vận tải đường sắt mà việc cung ứng sản phẩm, dịch vụ này theo cơ chế thị trường khó có khả năng bù đắp chi phí.

Sản phẩm du lịch

Sản phẩm du lịch là tập hợp các dịch vụ cần thiết để thỏa mãn nhu cầu của khách du lịch trong chuyến đi du lịch.

Sản phẩm động vật

Sản phẩm động vật là thịt, trứng, sữa, mật ong, sáp ong, sữa ong chúa, tinh dịch, phôi động vật, huyết, nội tạng, da, lông, xương, sừng, ngà, móng, các sản phẩm khác có nguồn gốc từ động vật.

Sản phẩm tiết kiệm năng lượng

Sản phẩm tiết kiệm năng lượng là các thiết bị, phương tiện đạt hiệu suất cao với mức tiêu thụ năng lượng thấp, và các vật liệu cách nhiệt có hệ số cách nhiệt tốt, được thiết kế, chế tạo, sản xuất và thử nghiệm phù hợp tiêu chuẩn Việt Nam, về hạn mức sử dụng năng lượng và hạn mức tổn thất năng lượng.

Sinh con theo phương pháp khoa học

Sinh con theo phương pháp khoa học là việc sinh con được thực hiện bằng các kỹ thuật hỗ trợ sinh sản như thụ tinh nhân tạo, thụ tinh trong ống nghiệm.

Sinh phẩm y tế

Sinh phẩm y tế là sản phẩm có nguồn gốc sinh học được dùng để phòng bệnh, chữa bệnh và chẩn đoán bệnh cho người.

Số phụ

Số phụ là ấn phẩm phụ định kỳ ngoài số báo chính gồm các loại: tuần, cuối tuần, tháng, cuối tháng.

Sự cố công trình

Sự cố công trình là những hư hỏng, đổ vỡ bộ phận kết cấu công

trình, hạng mục công trình, hoặc toàn bộ công trình mà sự hư hỏng, đổ vỡ đó làm giảm hoặc mất khả năng chịu lực của công trình, gây mất an toàn các công trình xung quanh.

Sự cố công trình xây dựng

Sự cố công trình xây dựng là những hư hỏng vượt quá giới hạn an toàn cho phép, làm cho công trình xây dựng có nguy cơ sập đổ; đã sập đổ một phần hoặc toàn bộ công trình không sử dụng được theo thiết kế.

Sưu tập

Sưu tập là một tập hợp các di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia hoặc di sản văn hóa phi vật thể, được thu thập, gìn giữ, sắp xếp có hệ thống theo những dấu hiệu chung về hình thức, nội dung và chất liệu để đáp ứng nhu cầu tìm hiểu lịch sử tự nhiên và xã hội.

Sức chịu tải của môi trường

Sức chịu tải của môi trường là giới hạn cho phép mà môi trường có thể tiếp nhận và hấp thụ các chất gây ô nhiễm.

Sức chở người của phương tiện

Sức chở người của phương tiện là số lượng người tối đa được phép chở trên phương tiện, trừ thuyền viên, người lái phương tiện và trẻ em dưới một tuổi.

Sức khỏe sinh sản

Sức khỏe sinh sản là sự thể hiện các trạng thái về thể chất, tinh thần và xã hội liên quan đến hoạt động và chức năng sinh sản của mỗi người.

Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả

Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả là sử dụng năng lượng một cách hợp lý, nhằm giảm mức tiêu thụ năng lượng, giảm chi phí năng lượng cho hoạt động của các phương tiện, thiết bị sử dụng năng lượng mà vẫn đảm bảo nhu cầu năng lượng cần thiết cho các quá trình sản xuất, dịch vụ và sinh hoạt.

Sơ chế động vật, sản phẩm động vật

Sơ chế động vật, sản phẩm động vật là công việc sau đánh bắt, giết mổ, bao gồm pha, lóc, làm khô, đông lạnh, đóng gói động vật, sản phẩm động vật.

Suy thoái môi trường

Suy thoái môi trường là sự suy giảm về chất lượng và số lượng của

thành phần môi trường, gây ảnh hưởng xấu đối với con người và sinh vật.

Sự cố môi trường

Sự cố môi trường là tai biến hoặc rủi ro xảy ra trong quá trình hoạt động của con người hoặc biến đổi thất thường của tự nhiên, gây ô nhiễm, suy thoái hoặc biến đổi môi trường nghiêm trọng.

Sử dụng điện làm phương tiện bảo vệ trực tiếp

Sử dụng điện làm phương tiện bảo vệ trực tiếp là dùng điện có mức điện áp thích hợp đấu nối trực tiếp vào hàng rào, vật cản, vật che chắn của khu vực hoặc đối tượng được bảo vệ (sau đây gọi chung là hàng rào bảo vệ). Khi đối tượng cố ý xâm phạm vào khu vực bảo vệ và tiếp xúc trực tiếp với hàng rào bảo vệ sẽ bị điện giật, đồng thời hệ thống bảo vệ phát tín hiệu báo động cho người bảo vệ khu vực đó biết.

Sức chở người của phương tiện

Sức chở người của phương tiện là số lượng người tối đa được phép chở trên phương tiện, trừ thuyền viên, người lái phương tiện và trẻ em dưới một tuổi.

T

Tài sản của tàu biển

Tài sản của tàu biển là các đồ vật, trang thiết bị trên tàu biển mà không phải là các bộ phận cấu thành của tàu biển.

Tài sản chìm đắm

Tài sản chìm đắm là tàu biển, tàu quân sự, tàu công vụ, tàu cá, phương tiện thủy nội địa, thủy phi cơ, hàng hoá hoặc các vật thể khác chìm đắm ở nội thuỷ, lãnh hải Việt Nam hoặc trôi nổi trên biển hoặc dạt vào bờ biển Việt Nam.

Tài sản chìm đắm gây nguy hiểm

Tài sản chìm đắm gây nguy hiểm là tài sản làm cản trở hoặc gây nguy hiểm cho hoạt động hàng hải, tài nguyên biển; đe dọa tính mạng và sức khoẻ con người; gây ô nhiễm môi trường.

Tàu biển

Tàu biển là tàu hoặc cấu trúc nổi di động khác chuyên dùng hoạt động trên biển.

Tàu biển quy định trong Bộ luật hàng hải không bao gồm tàu quân

sự, tàu công vụ và tàu cá.

Tàu biển Việt Nam

1. Tàu biển Việt Nam là tàu biển đã được đăng ký trong Sổ đăng ký tàu biển quốc gia Việt Nam, hoặc từ khi được cơ quan đại diện ngoại giao hoặc cơ quan lãnh sự của Việt Nam ở nước ngoài cấp giấy phép tạm thời mang cờ quốc tịch Việt Nam.

2. Tàu biển Việt Nam có quyền và nghĩa vụ mang cờ quốc tịch Việt Nam.

3. Chỉ có tàu biển Việt Nam mới được mang cờ quốc tịch Việt Nam.

Tàu biển Việt Nam Chủ tàu

1. Chủ tàu là người sở hữu tàu biển.

2. Doanh nghiệp nhà nước được Nhà nước giao quản lý, khai thác tàu biển cũng được áp dụng các quy định của Bộ luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan như đối với chủ tàu.

Tàu công vụ

Tàu công vụ là tàu biển chuyên dùng để thực hiện các công vụ không vì mục đích thương mại.

Tàu có lỗi gây ra tai nạn đâm va

Tàu có lỗi gây ra tai nạn đâm va là tàu gây ra sự đâm va do có hành động hoặc sự sơ suất trong việc trang bị, điều khiển, quản lý tàu; trong việc chấp hành quy tắc phòng ngừa đâm va trên biển và quy định bảo đảm an toàn hàng hải; do không thực hiện những tập quán nghề nghiệp cần thiết.

Tàu có lỗi gây ra tai nạn đâm va phải bồi thường tổn thất về tàu, người và tài sản liên quan đến tai nạn đâm va đó. Trường hợp có hai hoặc nhiều tàu cùng có lỗi trong một tai nạn đâm va, thì trách nhiệm bồi thường được phân bổ tùy theo mức độ lỗi của mỗi bên; nếu mức độ lỗi bằng nhau hoặc khi không xác định cụ thể mức độ lỗi của mỗi bên thì trách nhiệm bồi thường được phân bổ đều cho tất cả các bên.

Khi chưa xác định được lỗi một cách rõ ràng thì không tàu nào bị coi là đã có lỗi gây ra tai nạn đâm va.

Trong trường hợp bồi thường tính mạng, thương tích hoặc tổn hại khác về sức khoẻ con người, các tàu có lỗi phải chịu trách nhiệm liên đới. Tàu đã bồi thường vượt quá trách nhiệm của mình có quyền đòi các tàu liên quan hoàn trả số tiền quá mức đó.

Tàu quân sự chỉ được miễn trách nhiệm bồi thường nếu có lỗi gây ra tai nạn đâm va, khi đang làm nhiệm vụ ở vùng diễn tập quân sự và vùng cấm hoạt động hàng hải đã được công bố, nhưng thuyền trưởng vẫn phải thực hiện nghĩa vụ quy định tại khoản 1 và khoản 2 Điều 207 của Bộ luật Hàng hải nếu điều kiện thực tế cho phép.

Trên cơ sở các quy định nêu trên, các bên liên quan đến tai nạn đâm va được quyền tự thoả thuận để xác định mức độ lỗi và trách nhiệm bồi thường tổn thất xảy ra đối với tai nạn đâm va đó; nếu không thoả thuận được thì có quyền khởi kiện tại Trọng tài hoặc Toà án có thẩm quyền.

Tận thu

Tận thu là việc thu gom cây gỗ, cành, ngọn, gốc, rễ.

Tầu

Tầu là phương tiện giao thông đường sắt được lập bởi đầu máy và toa xe hoặc đầu máy chạy đơn, toa xe động lực, phương tiện động lực chuyên dùng di chuyển trên đường sắt.

Tầu bay

Tầu bay là phương tiện hoạt động trên không bao gồm máy bay, tầu lượn, khí cầu và những phương tiện bay khác.

Tầu cá

Tầu cá là tầu, thuyền và các cấu trúc nổi khác chuyên dùng cho khai thác, nuôi trồng, bảo quản, chế biến thủy sản.

Tầu thuyền

Tầu thuyền là phương tiện hoạt động trên mặt nước hoặc dưới mặt nước gồm tầu, thuyền và các phương tiện khác có động cơ hoặc không có động cơ.

Tổ chức hoa tiêu hàng hải

Tổ chức hoa tiêu hàng hải là tổ chức cung cấp dịch vụ dẫn tàu biển ra, vào cảng biển, hoạt động trong một vùng hoa tiêu hàng hải bắt buộc của Việt Nam.

Tổn thất chung

1. Tổn thất chung là những hy sinh và chi phí bất thường được thực hiện một cách có ý thức và hợp lý vì sự an toàn chung nhằm cứu tàu, hàng hoá, hành lý, tiền cước vận chuyển hàng hoá, tiền công vận chuyển hành khách thoát khỏi hiểm họa chung.

2. Chỉ những mất mát, hư hỏng và chi phí là hậu quả trực tiếp của hành động gây ra tổn thất chung mới được tính vào tổn thất chung.

3. Mọi mất mát, hư hỏng và chi phí liên quan đến các thiệt hại đối với môi trường, hoặc là hậu quả của việc rò rỉ hoặc thải các chất gây ô nhiễm từ tài sản trên tàu trong hành trình chung trên biển, không được tính vào tổn thất chung trong bất kỳ trường hợp nào.

4. Tiền phạt do dỡ hàng chậm và bất kỳ tổn thất hay thiệt hại phải chịu hoặc các chi phí phải trả do chậm trễ dù trong hay sau hành trình và bất kỳ thiệt hại gián tiếp nào khác không được tính vào tổn thất chung.

5. Chi phí đặc biệt vượt quá mức cần thiết chỉ được tính vào tổn thất chung trong giới hạn hợp lý đối với từng trường hợp cụ thể.

Tổn thất toàn bộ ước tính

Tổn thất toàn bộ ước tính là tổn thất do tàu biển, hàng hoá bị hư hỏng mà xét thấy không thể tránh khỏi tổn thất toàn bộ hoặc chi phí sửa chữa, phục hồi vượt quá giá trị của tàu biển sau khi sửa chữa hoặc vượt quá giá thị trường của hàng hoá đó tại cảng trả hàng; trong trường hợp này, người được bảo hiểm phải gửi tuyên bố từ bỏ đối tượng bảo hiểm đến người bảo hiểm trước khi yêu cầu trả tiền bảo hiểm.

Tổn thất toàn bộ thực tế

Tổn thất toàn bộ thực tế là tổn thất do tàu biển, hàng hoá bị phá hủy, hư hỏng toàn bộ mà không phục hồi được hoặc tàu biển mất tích cùng hàng hoá; trong trường hợp này, người được bảo hiểm có thể đòi người bảo hiểm bồi thường toàn bộ số tiền bảo hiểm mà không phải tuyên bố từ bỏ đối tượng bảo hiểm.

Tai nạn đâm va

Tai nạn đâm va là tai nạn xảy ra do đâm va giữa tàu biển với tàu biển, tàu biển với phương tiện thủy nội địa, tàu biển với thủy phi cơ hoặc giữa các phương tiện khác trên biển, trong vùng nước cảng biển.

Tai nạn hàng hải

Tai nạn hàng hải là tai nạn do đâm va hoặc các sự cố liên quan đến tàu biển gây hậu quả chết người, mất tích, bị thương, thiệt hại đối với hàng hoá, hành lý, tài sản trên tàu biển, cảng biển và công trình, thiết bị khác, làm cho tàu biển bị hư hỏng, chìm đắm, phá huỷ, cháy, mắc cạn hoặc gây ô nhiễm môi trường.

Tài sản, thu nhập phải kê khai

Tài sản, thu nhập phải kê khai là nhà, quyền sử dụng đất; kim khí quý, đá quí, tiền, giấy tờ có giá và các loại tài sản khác, mà giá trị của mỗi loại từ năm mươi triệu đồng trở lên; tài sản, tài khoản ở nước ngoài; thu nhập phải chịu thuế theo quy định của pháp luật.

Tạo giống

Tạo giống là việc chọn và phối giống hoặc sử dụng các biện pháp kỹ thuật di truyền khác để tạo ra một giống mới.

Tạm dừng làm thủ tục hải quan

Tạm dừng làm thủ tục hải quan là việc cơ quan hải quan tạm thời chưa làm thủ tục hải quan đối với lô hàng hoá xuất khẩu, nhập khẩu khi có nghi ngờ vi phạm quyền tác giả.

Tài liệu văn thư

Tài liệu văn thư là văn bản, tài liệu khác được hình thành trong quá trình hoạt động của cơ quan, tổ chức.

Tài nguyên du lịch

Tài nguyên du lịch là cảnh quan thiên nhiên, yếu tố tự nhiên, di tích lịch sử-văn hóa, công trình lao động sáng tạo của con người và các giá trị nhân văn khác có thể được sử dụng nhằm đáp ứng nhu cầu du lịch, là yếu tố cơ bản để hình thành các khu du lịch, điểm du lịch, tuyến du lịch, đô thị du lịch.

Tác phẩm báo chí

Tác phẩm báo chí là tên gọi chung cho tất cả các thể loại tin, bài, ảnh ... đã được đăng, phát trên báo chí.

Tác phẩm chính trị

Tác phẩm chính trị bao gồm văn kiện, nghị quyết, chỉ thị của Đảng; sách kinh điển về Chủ nghĩa Mác-Lê Nin và Tư tưởng Hồ Chí Minh; sách nghiên cứu lý luận chính trị; sách lịch sử; sách viết về các đồng chí lãnh đạo cao cấp của Đảng, Nhà nước; sách hồi ký cách mạng; sách về văn bản qui phạm pháp luật; sách tuyên truyền pháp luật; sách giáo dục truyền thống; sách hướng dẫn nghiệp vụ của các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị-xã hội.

Tái tạo nguồn lợi thủy sản

Tái tạo nguồn lợi thủy sản là quá trình tự phục hồi hoặc hoạt động làm phục hồi, gia tăng nguồn lợi thủy sản.

Tiền chất dùng làm thuốc

Tiền chất dùng làm thuốc là hóa chất không thể thiếu được trong quá trình điều chế, sản xuất thuốc gây nghiện, thuốc hướng tâm thần, là thành phần tham gia vào công thức của chất gây nghiện, chất hướng tâm thần, được quy định tại danh mục tiền chất do Bộ trưởng Bộ Y tế ban hành và phù hợp với các điều ước quốc tế mà Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Tiền nước

Tiền nước là giá tiền trong hợp đồng dịch vụ về nước thu từ tổ chức, cá nhân sử dụng nước hoặc làm dịch vụ từ công trình thủy lợi ngoài mục đích sản xuất nông nghiệp.

Tiêu chuẩn chất lượng thuốc

Tiêu chuẩn chất lượng thuốc bao gồm các quy định về chỉ tiêu, yêu cầu kỹ thuật, phương pháp kiểm nghiệm, bao gói, ghi nhãn, vận chuyển, bảo quản và các yêu cầu khác có liên quan đến chất lượng thuốc.

Tiêu chuẩn chất lượng thuốc được thể hiện dưới hình thức văn bản kỹ thuật.

Tiêu chuẩn môi trường

Tiêu chuẩn môi trường là giới hạn cho phép của các thông số về chất lượng môi trường xung quanh, về hàm lượng của chất gây ô nhiễm trong chất thải được cơ quan Nhà nước có thẩm quyền qui định làm căn cứ để quản lý và bảo vệ môi trường.

Tiêu chuẩn vệ sinh thú y

Tiêu chuẩn vệ sinh thú y là các chỉ tiêu kỹ thuật về vệ sinh thú y đáp ứng yêu cầu bảo vệ và phát triển động vật, không gây hại cho sức khỏe con người và không gây ô nhiễm môi trường.

Tiêu chuẩn xây dựng

Tiêu chuẩn xây dựng là các quy định về chuẩn mực kỹ thuật, định mức kinh tế - kỹ thuật, trình tự thực hiện các công việc kỹ thuật, các chỉ tiêu, các chỉ số kỹ thuật và các chỉ số tự nhiên được cơ quan, tổ chức có thẩm quyền ban hành hoặc công nhận để áp dụng trong hoạt động xây dựng. Tiêu chuẩn xây dựng gồm tiêu chuẩn bắt buộc áp dụng và tiêu chuẩn khuyến khích áp dụng.

Tín đồ

Tín đồ là người tin theo một tôn giáo và được một tổ chức tôn giáo thừa nhận.

Tính mới của giống cây trồng về mặt thương mại

Tính mới của giống cây trồng về mặt thương mại được hiểu là giống cây trồng đó chưa được kinh doanh trên lãnh thổ Việt Nam một năm, ngoài lãnh thổ Việt Nam sáu năm đối với các nhóm cây thân gỗ và nho, bốn năm đối với cây trồng khác trước ngày nộp đơn đăng ký bảo hộ.

Tình trạng nhiễm dịch thực vật

Tình trạng nhiễm dịch thực vật là mức độ, tính chất nhiễm sinh vật gây hại của vật thể.

Tư vấn dân số

Tư vấn dân số là sự góp ý, phân tích, hướng dẫn cho cơ quan, tổ chức, cá nhân hiểu đúng thông tin về dân số để thực hiện công tác dân số một cách phù hợp.

Tổ chức hợp tác dùng nước

Tổ chức hợp tác dùng nước là hình thức hợp tác của những người cùng hưởng lợi từ công trình thủy lợi, làm nhiệm vụ khai thác và bảo vệ công trình, phục vụ sản xuất, dân sinh.

Tổ chức tôn giáo

Tổ chức tôn giáo là tập hợp những người cùng tin theo một hệ thống giáo lý, giáo luật, lễ nghi và tổ chức theo một cơ cấu nhất định được Nhà nước công nhận.

Tổ chức tôn giáo cơ sở

Tổ chức tôn giáo cơ sở là đơn vị cơ sở của tổ chức tôn giáo bao gồm ban hộ tự hoặc ban quản trị chùa của đạo Phật, giáo xứ của đạo Công giáo, chi hội của đạo Tin lành, họ đạo của đạo Cao đài, ban trị sự xã, phường, thị trấn của Phật giáo Hòa hảo và đơn vị cơ sở của tổ chức tôn giáo khác.

Tổng mức dự trữ quốc gia

Tổng mức dự trữ quốc gia là tổng giá trị quỹ dự trữ quốc gia.

Tổng mức tăng dự trữ quốc gia

Tổng mức tăng dự trữ quốc gia là tổng số tiền bố trí trong dự toán

ngân sách Nhà nước năm được Quốc hội thông qua dành cho việc tăng quỹ dự trữ quốc gia.

Tổng thầu xây dựng

Tổng thầu xây dựng là nhà thầu ký kết hợp đồng trực tiếp với chủ đầu tư xây dựng công trình để nhận thầu toàn bộ một loại công việc hoặc toàn bộ công việc của dự án đầu tư xây dựng công trình. Tổng thầu xây dựng bao gồm các hình thức chủ yếu sau: tổng thầu thiết kế; tổng thầu thi công xây dựng công trình; tổng thầu thiết kế và thi công xây dựng công trình; tổng thầu thiết kế, cung cấp thiết bị công nghệ và thi công xây dựng công trình; tổng thầu lập dự án đầu tư xây dựng công trình, thiết kế, cung cấp thiết bị công nghệ và thi công xây dựng công trình.

Tòa nhà

Tòa nhà là công trình cao tầng dùng làm siêu thị, khách sạn, văn phòng, trụ sở cơ quan và nhà ở.

Tòa nhà được lựa chọn

Tòa nhà được lựa chọn là một hoặc nhiều tòa nhà tại cùng một địa chỉ đáp ứng một trong các điều kiện sau đây:

- Được cung cấp điện năng từ trạm biến áp có tổng công suất lắp đặt từ 750 KVA trở lên.

- Sử dụng năng lượng thương mại bao gồm điện năng và nhiệt năng trong một năm tổng cộng từ 10 triệu MJ (Megajul) hoặc 2.800.000 KWh điện năng tương đương trở lên.

Tu bổ di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh

Tu bổ di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh là hoạt động nhằm tu sửa, gia cố, tôn tạo di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh.

Tuổi thành thục công nghệ

Tuổi thành thục công nghệ là tuổi của rừng, tại thời điểm đó rừng cho sản phẩm phù hợp với mục đích kinh doanh chính.

Tuyến du lịch

Tuyến du lịch là lộ trình liên kết các khu du lịch, điểm du lịch, cơ sở cung cấp dịch vụ du lịch, gắn với các tuyến giao thông đường bộ, đường sắt, đường thủy, đường hàng không.

Tuyến đường sắt

Tuyến đường sắt là một khu đoạn hoặc nhiều khu đoạn liên tiếp tính từ ga đường sắt đầu tiên đến ga đường sắt cuối cùng.

Thặng số bán buôn

Thặng số bán buôn là chi phí hợp lý và lợi nhuận hợp lý cho việc thực hiện toàn bộ khâu bán buôn.

Thặng số bán lẻ

Thặng số bán lẻ là chi phí hợp lý và lợi nhuận hợp lý cho việc thực hiện khâu bán lẻ.

Thăm dò khoáng sản

Thăm dò khoáng sản là hoạt động nhằm tìm kiếm, phát hiện, xác định trữ lượng, chất lượng khoáng sản, điều kiện kỹ thuật khai thác, kể cả việc lấy, thử nghiệm mẫu công nghệ và nghiên cứu khả thi về khai thác khoáng sản.

Thăm dò, khai quật khảo cổ

Thăm dò, khai quật khảo cổ là hoạt động khoa học nhằm phát hiện, thu thập, nghiên cứu di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia và địa điểm khảo cổ.

Tham quan

Tham quan là hoạt động của khách du lịch trong ngày tới thăm nơi có tài nguyên du lịch với mục đích tìm hiểu, thưởng thức những giá trị của tài nguyên du lịch.

Thanh thải

Thanh thải là việc loại bỏ các vật chướng ngại trên đường thủy nội địa.

Thành phần môi trường

Thành phần môi trường là yếu tố vật chất tạo thành môi trường như đất, nước, không khí, âm thanh, ánh sáng, sinh vật, hệ sinh thái và các hình thái vật chất khác.

Thế trận an ninh nhân dân

Thế trận an ninh nhân dân là việc tổ chức, bố trí lực lượng bảo vệ an ninh quốc gia và các nguồn lực cần thiết để chủ động bảo vệ an ninh quốc gia.

Thềm lục địa

Thềm lục địa là đáy biển và lòng đất dưới đáy biển thuộc phần kéo dài tự nhiên của lục địa mở rộng ra ngoài lãnh hải cho đến bờ ngoài của rìa lục địa, mà Việt Nam và quốc gia ven bờ có quyền chủ quyền, quyền tài phán được xác định theo Công ước của Liên hợp quốc về Luật biển năm 1982, trừ trường hợp Điều ước giữa Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và các quốc gia hữu quan có quy định khác.

Thi công xây dựng công trình

Thi công xây dựng công trình bao gồm xây dựng và lắp đặt thiết bị đối với các công trình xây dựng mới, sửa chữa, cải tạo, di dời, phục hồi; phá dỡ công trình; bảo hành, bảo trì công trình.

Thi đua

Thi đua là hoạt động có tổ chức với sự tham gia tự nguyện của cá nhân, tập thể nhằm phấn đấu đạt được thành tích tốt nhất trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thiết bị bảo vệ (điện)

Thiết bị bảo vệ là thiệt bị tự động cắt mạch điện trong chế độ làm việc không bình thường.

Thiết bị điện

Thiết bị điện là các máy móc dùng để sản xuất, biến đổi, phân phối, đo lường, bảo vệ và tiêu thụ năng lượng điện.

Thiết bị đo đếm điện

Thiết bị đo đếm điện là thiết bị đo công suất, điện năng, dòng điện, điện áp, tần số, hệ số công suất, bao gồm các loại công tơ, các loại đồng hồ đo điện và các thiết bị, phụ kiện kèm theo.

Thiết kế cơ sở

Thiết kế cơ sở là tập tài liệu bao gồm thuyết minh và bản vẽ thể hiện giải pháp thiết kế chủ yếu bảo đảm đủ điều kiện lập tổng mức đầu tư, và căn cứ để triển khai các bước thiết kế tiếp theo.

Thiết bị lắp đặt vào công trình

Thiết bị lắp đặt vào công trình bao gồm thiết bị công trình và thiết bị công nghệ. Thiết bị công trình là các thiết bị lắp đặt vào công trình xây dựng theo thiết kế xây dựng. Thiết bị công nghệ là các thiết bị nằm trong dây chuyền công nghệ được lắp đặt vào công trình xây dựng theo thiết kế công nghệ.

Thiết kế đô thị

Thiết kế đô thị là việc cụ thể hoá nội dung quy hoạch chung, quy hoạch xây dựng chi tiết đô thị về kiến trúc các công trình trong đô thị, cảnh quan cho từng khu chức năng, tuyến phố và các khu không gian công cộng khác trong đô thị.

Thế chấp tàu biển Việt Nam

Thế chấp tàu biển là việc chủ tàu dùng tàu biển thuộc sở hữu của mình để bảo đảm thực hiện nghĩa vụ đối với bên có quyền, và không phải chuyển giao tàu biển đó cho bên nhận thế chấp giữ.

Chủ tàu có quyền thế chấp tàu biển Việt Nam thuộc sở hữu của mình cho người nhận thế chấp theo quy định của Bộ luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

Hợp đồng thế chấp tàu biển Việt Nam phải được giao kết bằng văn bản. Việc thế chấp tàu biển Việt Nam được thực hiện theo pháp luật Việt Nam.

Các quy định về thế chấp tàu biển cũng được áp dụng đối với việc thế chấp tàu biển đang đóng.

Thông tin thống kê

Thông tin thống kê là sản phẩm của hoạt động thống kê, bao gồm số liệu thống kê và bản phân tích các số liệu đó.

Thông tin về môi trường

Thông tin về môi trường bao gồm số liệu, dữ liệu về các thành phần môi trường; về trữ lượng, giá trị sinh thái, giá trị kinh tế của các nguồn tài nguyên thiên nhiên; về các tác động đối với môi trường; về chất thải, về mức độ môi trường bị ô nhiễm, suy thoái và thông tin về các vấn đề môi trường khác.

Thực hành động viên công nghiệp

Thực hành động viên công nghiệp là việc thực hiện các biện pháp để tiến hành sản xuất, sửa chữa trang bị cho Quân đội.

Thực hành tốt

Thực hành tốt là những bộ nguyên tắc, tiêu chuẩn về sản xuất, bảo quản, kiểm nghiệm, lưu thông thuốc, nuôi trồng, thu hoạch và chế biến dược liệu do Bộ Y tế ban hành.

Thử nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y

Thử nghiệm thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất

dùng trong thú y là việc dùng thử thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất mới dùng trong thú y chưa có trong Danh mục thuốc thú y được phép lưu hành tại Việt Nam, Danh mục chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y được phép lưu hành tại Việt Nam để xác định được đặc tính, hiệu lực, độ an toàn của thuốc thú y, chế phẩm sinh học, vi sinh vật, hóa chất dùng trong thú y trên một số động vật tại cơ sở thử nghiệm.

Thử thuốc tiền lâm sàng

Thử thuốc tiền lâm sàng là hoạt động khoa học nghiên cứu tác dụng của thuốc nhằm đánh giá, chứng minh hiệu quả và tính an toàn của thuốc trên súc vật để làm thủ tục cho việc thử lâm sàng.

Thử thuốc trên lâm sàng

Thử thuốc trên lâm sàng là hoạt động khoa học nghiên cứu thuốc một cách có hệ thống trên người, nhằm xác minh hiệu quả lâm sàng, nhận biết, phát hiện phản ứng có hại do tác động của sản phẩm nghiên cứu; khả năng hấp thu, phân bố, chuyển hóa, thải trừ các sản phẩm đó với mục tiêu xác định sự an toàn và hiệu quả của thuốc.

Thông quan

Thông quan là việc cơ quan hải quan quyết định hàng hoá được xuất khẩu, nhập khẩu.

Thời gian cách ly

Thời gian cách ly là khoảng thời gian tối thiểu kể từ ngày sử dụng thuốc bảo vệ thực vật lần cuối cùng đến ngày thu hoạch sản phẩm trong quá trình trồng trọt, hoặc thời gian tối thiểu từ khi sử dụng thuốc bảo vệ thực vật lần cuối cùng đến khi sử dụng sản phẩm trong quá trình bảo quản.

Thời hạn không được kinh doanh

Thời hạn không được kinh doanh là thời gian kể từ khi người thôi giữ chức vụ có quyết định của cơ quan, tổ chức, đơn vị có thẩm quyền giải quyết chế độ thôi việc, bị kỷ luật bằng hình thức buộc thôi việc, nghỉ hưu hoặc chuyển ra khỏi cơ quan Nhà nước, đơn vị sự nghiệp của Nhà nước đến hết thời hạn đối với từng lĩnh vực quy định.

Thụ tinh nhân tạo

Thụ tinh nhân tạo là thủ thuật bơm tinh trùng của chồng hoặc của người cho tinh trùng vào tử cung của người phụ nữ có nhu cầu sinh con để tạo phôi.

Thuốc

Thuốc là chất hoặc hỗn hợp các chất dùng cho người nhằm mục đích phòng bệnh, chữa bệnh, chẩn đoán bệnh hoặc điều chỉnh chức năng sinh lý cơ thể, bao gồm thuốc thành phẩm, nguyên liệu làm thuốc, vắc xin, sinh phẩm y tế, trừ thực phẩm chức năng.

Thuốc bảo vệ thực vật

Thuốc bảo vệ thực vật là chế phẩm có nguồn gốc từ hóa chất, thực vật, động vật, vi sinh vật và các chế phẩm khác dùng để phòng, trừ sinh vật gây hại tài nguyên thực vật.

Thuốc chủ yếu

Thuốc chủ yếu là thuốc đáp ứng nhu cầu điều trị trong cơ sở khám bệnh, chữa bệnh phù hợp với cơ cấu bệnh tật ở Việt Nam, được quy định tại danh mục thuốc chủ yếu sử dụng trong cơ sở khám bệnh, chữa bệnh do Bộ trưởng Bộ Y tế ban hành.

Thuốc gây nghiện

Thuốc gây nghiện là thuốc nếu sử dụng kéo dài có thể dẫn tới nghiện, được quy định tại danh mục thuốc gây nghiện do Bộ trưởng Bộ Y tế ban hành, và phù hợp với các điều ước quốc tế mà Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Thuốc giả

Thuốc giả là sản phẩm được sản xuất dưới dạng thuốc với ý đồ lừa đảo, thuộc một trong những trường hợp sau đây:

a. Không có dược chất;

b. Có dược chất nhưng không đúng hàm lượng đã đăng ký;

c. Có dược chất khác với dược chất ghi trên nhãn;

d. Mạo tên, kiểu dáng công nghiệp của thuốc đã đăng ký bảo hộ sở hữu công nghiệp của cơ sở sản xuất khác.

Thuốc hướng tâm thần

Thuốc hướng tâm thần là thuốc có tác dụng trên thần kinh trung ương, nếu sử dụng không đúng có khả năng lệ thuộc vào thuốc, được quy định tại danh mục thuốc hướng tâm thần do Bộ trưởng Bộ Y tế ban hành, và phù hợp với các điều ước quốc tế mà Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên.

Thuốc kê đơn

Thuốc kê đơn là thuốc nếu sử dụng không theo đúng chỉ định của

người kê đơn thì có thể nguy hiểm đến tính mạng, sức khỏe, khi cấp phát, bán lẻ, sử dụng phải theo đơn thuốc và được quy định trong danh mục nhóm thuốc kê đơn.

Thuốc kém chất lượng

Thuốc kém chất lượng là thuốc không đạt tiêu chuẩn chất lượng đã đăng ký với cơ quan có thẩm quyền.

Thuốc kỹ thuật

Thuốc kỹ thuật là chế phẩm có hàm lượng hoạt chất cao dùng để gia công thành thuốc thành phẩm.

Thuốc không kê đơn

Thuốc không kê đơn là thuốc khi cấp phát, bán và sử dụng không cần đơn thuốc.

Thuốc mới

Thuốc mới là thuốc chứa dược chất mới, thuốc có sự kết hợp mới của các dược chất đã lưu hành.

Thuốc đông y

Thuốc đông y là thuốc từ dược liệu, được bào chế theo lý luận và phương pháp của y học cổ truyền của các nước phương đông.

Thuốc phòng, chữa bệnh cho người

Thuốc phòng, chữa bệnh cho người là những sản phẩm có nguồn gốc từ động vật, thực vật, khoáng vật, hóa chất hay sinh học được bào chế để dùng cho người nhằm phòng bệnh, chữa bệnh, phục hồi, điều chỉnh chức năng cơ thể, làm giảm triệu chứng bệnh, chẩn đoán bệnh, phục hồi hoặc nâng cao sức khỏe, làm mất cảm giác một bộ phận hay toàn thân, làm ảnh hưởng đến quá trình sinh đẻ, làm thay đổi hình dáng cơ thể.

Thuốc phóng xạ

Thuốc phóng xạ là thuốc có chứa một hoặc nhiều chất phóng xạ, dùng để chuẩn đoán hay điều trị bệnh.

Thuốc từ dược liệu

Thuốc từ dược liệu là thuốc được sản xuất từ nguyên liệu có nguồn gốc tự nhiên từ động vật, thực vật hoặc khoáng chất.

Thuốc có hoạt chất tinh khiết được chiết xuất từ dược liệu, thuốc có sự kết hợp dược liệu với các hoạt chất hóa học tổng hợp không gọi là thuốc từ dược liệu.

Thuốc thành phẩm

Thuốc thành phẩm là dạng thuốc đã qua tất cả các giai đoạn sản xuất theo quy trình cần thiết và được phép sử dụng, lưu hành tại Việt Nam.

Thuốc thành phẩm là thuốc được sản xuất theo qui trình công nghệ đã được chứng nhận, có tiêu chuẩn chất lượng, nhãn hiệu hàng hóa đã được đăng ký tại cơ quan chức năng có thẩm quyền và được phép đưa vào lưu thông, sử dụng.

Thuốc thiết yếu

Thuốc thiết yếu là thuốc đáp ứng nhu cầu chăm sóc sức khỏe của đại đa số nhân dân, được quy định tại danh mục thuốc thiết yếu do Bộ trưởng Bộ Y tế ban hành.

Thuốc thú y

Thuốc thú y là những chất hoặc hợp chất có nguồn gốc từ động vật, thực vật, vi sinh vật, khoáng chất, hóa chất được dùng để phòng bệnh, chẩn đoán bệnh, chữa bệnh hoặc để phục hồi, điều chỉnh, cải thiện các chức năng của cơ thể động vật, bao gồm dược phẩm, hóa chất, vắc xin, hoocmon, một số chế phẩm sinh học khác và một số vi sinh vật dùng trong thú y.

Thủy lợi phí

Thủy lợi phí là phí dịch vụ về nước thu từ tổ chức, cá nhân sử dụng nước hoặc làm dịch vụ từ công trình thủy lợi cho mục đích sản xuất nông nghiệp, để góp phần chi phí cho việc quản lý, duy tu, bảo dưỡng và bảo vệ công trình thủy lợi.

Thuyền trưởng (đường thủy nội địa)

Thuyền trưởng là chức danh của người chỉ huy cao nhất trên phương tiện không có động cơ trọng tải toàn phần trên 15 tấn, hoặc phương tiện có động cơ tổng công suất máy chính trên 15 mã lực hoặc phương tiện có sức chở trên 12 người.

Thuyền viên (đường thủy nội địa)

Thuyền viên là người làm việc theo chức danh quy định trên phương tiện không có động cơ trọng tải toàn phần trên 15 tấn, hoặc phương tiện có động cơ tổng công suất máy chính trên 15 mã lực hoặc phương tiện có sức chở trên 12 người.

Thuyền bộ

Thuyền bộ là những thuyền viên thuộc định biên của tàu biển, bao

gồm thuyền trưởng, các sĩ quan và các chức danh khác được bố trí làm việc trên tàu biển.

Thuyền trưởng

1. Thuyền trưởng là người có quyền chỉ huy cao nhất ở trên tàu biển, chỉ huy tàu theo chế độ thủ trưởng. Mọi người có mặt trên tàu biển phải chấp hành mệnh lệnh của thuyền trưởng.

2. Thuyền trưởng chịu sự chỉ đạo của chủ tàu hoặc người thuê tàu, người khai thác tàu.

Thuyền viên làm việc trên tàu biển

1. Thuyền viên là người có đủ điều kiện, tiêu chuẩn đảm nhiệm chức danh trên tàu biển Việt Nam.

2. Thuyền viên làm việc trên tàu biển Việt Nam phải có đủ các điều kiện sau đây:

a. Là công dân Việt Nam hoặc công dân nước ngoài được phép làm việc trên tàu biển Việt Nam;

b. Có đủ tiêu chuẩn sức khoẻ, độ tuổi lao động, khả năng chuyên môn và chứng chỉ chuyên môn theo quy định;

c. Được bố trí đảm nhận chức danh trên tàu biển;

d. Có sổ thuyền viên;

đ. Có hộ chiếu thuyền viên để xuất cảnh hoặc nhập cảnh, nếu thuyền viên đó được bố trí làm việc trên tàu biển hoạt động tuyến quốc tế.

Trại viên

Trại viên là người đang chấp hành quyết định đưa vào cơ sở giáo dục tại cơ sở giáo dục.

Trang bị

Trang bị là các loại vũ khí, khí tài, phương tiện kỹ thuật có trong biên chế của Quân đội.

Tranh chấp hàng hải

Tranh chấp hàng hải là các tranh chấp phát sinh liên quan đến hoạt động hàng hải.

Trường hợp tàu biển mất tích

Trường hợp tàu biển mất tích là tàu biển được bảo hiểm có thời hạn, người bảo hiểm chỉ chịu trách nhiệm bồi thường nếu đã nhận

được tin cuối cùng về tàu biển trước khi kết thúc thời hạn bảo hiểm. Người bảo hiểm không chịu trách nhiệm bồi thường nếu chứng minh được tàu biển mất tích sau khi thời hạn bảo hiểm kết thúc.

Trộm cắp điện

Trộm cắp điện là hành vi lấy điện trái phép không qua công tơ, tác động nhằm làm sai lệch chỉ số đo đếm của của công tơ và các thiết bị điện khác có liên quan đến đo đếm điện. Cố ý hoặc thông đồng ghi sai chỉ số công tơ và các hành vi lấy điện gian lận khác.

Trọng tải toàn phần của phương tiện

Trọng tải toàn phần của phương tiện là khối lượng tính bằng tấn của hàng hóa, nhiên liệu, dầu bôi trơn, nước trong khoang két, lương thực, thực phẩm, hành khách và hành lý, thuyền viên và tư trang của họ.

V

Vật kiến trúc kiên cố khác

Vật kiến trúc kiên cố khác là ngoài nhà ở, công trình thì vật kiến trúc kiên cố khác phải là vật được xây dựng chắc chắn và bền vững có giá trị sử dụng lâu dài. Ví dụ: giếng nước, nhà để ôtô, nhà thờ, tường xây làm hàng rào gắn với nhà ở, nhà xưởng, kho tàng ...

Vật liệu nhân giống

Vật liệu nhân giống là cây hoàn chỉnh, rong, tảo, vi tảo hoặc bộ phận của chúng như hạt, củ, quả, rễ, thân, cành, lá, cây non, mắt ghép, chồi, hoa, mô, tế bào, bào tử, sợi nấm được sử dụng để sản xuất ra cây trồng mới.

Vật thể thuộc diện kiểm dịch thực vật

Vật thể thuộc diện kiểm dịch thực vật là thực vật, sản phẩm thực vật, phương tiện sản xuất, bảo quản, vận chuyển hoặc những vật thể khác có khả năng mang đối tượng kiểm dịch thực vật.

Vạch dấu mớn nước an toàn

Vạch dấu mớn nước an toàn là vạch đánh dấu trên phương tiện để giới hạn phần thân phương tiện được phép chìm trong nước khi hoạt động.

Vắc xin

Vắc xin là chế phẩm chứa kháng nguyên tạo cho cơ thể khả năng đáp ứng miễn dịch, được dùng với mục đích phòng bệnh.

Vệ sinh rừng

Vệ sinh rừng là việc băm dập cành, ngọn, xử lý cây chống cháy, cây đổ gẫy sau khi khai thác.

Vận đơn

Vận đơn là chứng từ vận chuyển làm bằng chứng về việc người vận chuyển đã nhận hàng hoá với số lượng, chủng loại, tình trạng như được ghi trong vận đơn để vận chuyển đến nơi trả hàng; bằng chứng về sở hữu hàng hoá dùng để định đoạt, nhận hàng và là bằng chứng của hợp đồng vận chuyển hàng hoá bằng đường biển.

Vận đơn suốt đường biển

Vận đơn suốt đường biển là vận đơn ghi rõ việc vận chuyển hàng hoá được ít nhất hai người vận chuyển bằng đường biển thực hiện.

Véc tơ

Véc tơ là côn trùng y học, động vật gặm nhấm (bao gồm các loài chuột ...) mang các tác nhân gây bệnh phải kiểm dịch, bệnh truyền nhiễm cho người.

Vi sinh vật dùng trong thú y

Vi sinh vật dùng trong thú y là loài vi khuẩn, vi rút, đơn bào ký sinh, nấm mốc, nấm men và một số loài vi sinh vật khác dùng để chẩn đoán, phòng bệnh, chữa bệnh cho động vật; nghiên cứu, sản xuất, thử nghiệm và kiểm nghiệm thuốc thú y.

Vườn cây đầu dòng của cây công nghiệp, cây ăn quả lâu năm, cây lâm nghiệp

Vườn cây đầu dòng của cây công nghiệp, cây ăn quả lâu năm, cây lâm nghiệp là vườn cây được nhân bằng phương pháp vô tính từ cây đầu dòng để phục vụ cho sản xuất giống.

Vườn giống cây lâm nghiệp

Vườn giống cây lâm nghiệp là vườn giống được trồng theo sơ đồ nhất định các dòng vô tính hoặc ươm từ hạt của cây mẹ đã được tuyển chọn và công nhận.

Vùng biển kiểm dịch

Vùng biển kiểm dịch là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển để tầu thuyền neo đậu thực hiện kiểm dịch.

Vùng bị dịch uy hiếp

Vùng bị dịch uy hiếp là vùng ngoại vi bao quanh vùng có dịch hoặc

vùng tiếp giáp với vùng có dịch ở biên giới của nước láng giềng đã được cơ quan thú y có thẩm quyền xác định trong phạm vi nhất định tùy theo từng bệnh.

Vùng có dịch

Vùng có dịch là vùng có nhiều ổ dịch đã được cơ quan thú y có thẩm quyền xác định.

Vùng dịch

Vùng dịch là khu vực có nhiễm ổ dịch.

Vùng đặc quyền về kinh tế

Vùng đặc quyền về kinh tế là vùng biển tiếp liền phía ngoài lãnh hải và hợp với lãnh hải thành một vùng biển rộng hai trăm hải lý tính từ đường cơ sở, trừ trường hợp Điều ước quốc tế giữa Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và các quốc gia hữu quan có quy định khác.

Vùng đệm

Vùng đệm là vùng ngoại vi bao quanh vùng bị dịch uy hiếp đã được cơ quan thú y có thẩm quyền xác định trong phạm vi nhất định tùy theo từng bệnh.

Vùng neo đậu

Vùng neo đậu là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển hoặc khu vực hàng hải để tầu thuyền chờ cập cầu, vào khu chuyển tải, cập tầu chứa dầu thô, quá cảnh đi Căm-Pu-Chia hoặc thực hiện các dịch vụ hàng hải liên quan khác.

Vùng đón trả hoa tiêu

Vùng đón trả hoa tiêu là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển để tầu thuyền neo đậu đón trả hoa tiêu.

Vùng tiếp giáp lãnh hải

Vùng tiếp giáp lãnh hải là vùng biển tiếp liền phía ngoài lãnh hải có chiều rộng mười hai hải lý.

Vùng tránh bão

Vùng tránh bão là phần giới hạn thuộc vùng nước cảng biển để tầu thuyền neo đậu tránh bão.

Vùng, cơ sở an toàn dịch bệnh động vật

Vùng, cơ sở an toàn dịch bệnh động vật là vùng, cơ sở được xác định mà ở đó không xảy ra bệnh truyền nhiễm nguy hiểm thuộc Danh

mục các bệnh phải công bố dịch trong một khoảng thời gian quy định cho từng bệnh, từng loại động vật và hoạt động thú y trong vùng, cơ sở đó bảo đảm kiểm soát được dịch bệnh.

X

Xác minh tài sản, thu nhập

Xác minh tài sản, thu nhập là việc cơ quan, tổ chức, đơn vị có thẩm quyền tiến hành xem xét, đánh giá, kết luận về tính trung thực của việc kê khai tài sản, thu nhập theo trình tự, thủ tục quy định tại Luật phòng, chống tham nhũng và Nghị định số 37/2007/NĐ-CP.

Xe buýt là ô tô khách có số chỗ ngồi ít hơn số chỗ đứng.

Xe cơ giới

Xe cơ giới là các loại phương tiện vận tải tự hành, chuyển động bằng động cơ.

Xe gắn máy

Xe gắn máy là phương tiện vận tải hai bánh hoặc ba bánh, được gắn máy, chuyển động bằng động cơ có thể tích làm việc dưới $50cm^3$.

Xe máy chuyên dùng

Xe máy chuyên dùng gồm xe máy thi công, xe máy nông nghiệp, lâm nghiệp có tham gia giao thông đường bộ.

Xe đạp

Xe đạp là phương tiện vận tải có ít nhất là 02 bánh trở lên và chuyển động bằng sức người ngồi (hoặc đứng) trên phương tiện xe đó. Xe chuyên dùng của người tàn tật có tính năng như trên cũng xếp vào loại xe đạp.

Xe đạp thồ

Xe đạp thồ là xe đạp trở trên giá đèo hàng hoặc chằng buộc hai bên thành xe những vật cồng kềnh như sọt, bao tải, thùng phi, bàn, ghế, tủ.v.v...

Xe người kéo

Xe người kéo là những loại phương tiện vận tải có một hoặc nhiều bánh và được chuyển động nhờ sức người kéo hoặc đẩy. Không xếp là xe người kéo những xe nôi của trẻ em và phương tiện chuyên dùng để đi lại của những người tàn tật.

Xe ưu tiên

Xe ưu tiên là chỉ xe được quyền ưu tiên theo quy định về đảm bảo trật tự an toàn giao thông đường bộ và trật tự an toàn giao thông đô thị:

a. Về quyền ưu tiên của một số xe khi qua đường giao nhau theo thứ tự:

Xe chữa cháy đi làm nhiệm vụ.

- Xe quân sự, xe công an đi làm nhiệm vụ đặc biệt khẩn cấp.

- Xe cứu thương chở bệnh nhân cấp cứu.

- Xe hộ đê khẩn cấp.

- Đoàn xe có cảnh sát dẫn đường.

- Xe đảm bảo giao thông khẩn cấp.

- Đoàn xe tang.

b. Những xe quy định ở đoạn 1, 2, 3, 4, 5 nêu trên khi làm nhiệm vụ khẩn cấp không bắt buộc hạn chế tốc độ, được phép đi vào đường ngược chiều, được phép đi qua cả khi đèn đỏ cấm và bất cứ đường nào mà xe có thể đi được. Xe phải phát tín hiệu riêng quy định: Còi, đèn liên tục trên đường đi.

Xe súc vật kéo

Xe súc vật kéo là những loại xe chuyên chở hàng hóa hoặc hoặc chở người do súc vật kéo.

Xe thô sơ

Xe thô sơ là những loại xe đạp, xe người kéo, xe súc vật kéo.

Xử lý vật thể

Xử lý vật thể bao gồm việc tái chế, chọn lọc, thải loại, làm sạch, khử trùng, trả về nơi xuất xứ hoặc tiêu hủy vật thể.

Xúc tiến du lịch

Xúc tiến du lịch là hoạt động tuyên truyền quảng bá, vận động nhằm tìm kiếm, thúc đẩy cơ hội phát triển du lịch.

MỤC LỤC

E 56

G 57

Tại ngoại

Tạm giam

Tạm giữ

Tạm giữ đồ vật, tài liệu

Tạm đình chỉ tố tụng

Tạo ra sự khan hiếm giả tạo

Tàng trữ trái phép chất cháy, chất độc

Tàng trữ trái phép chất phóng xạ

Tàng trữ trái phép vật liệu nổ

Tàng trữ trái phép vũ khí quân dụng, phương tiện kỹ thuật quân sự

Tàng trữ trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Tảo hôn

Tạo ra và lan truyền, phát tán các chương trình vi - rút tin học

Tài sản tham nhũng

Tàng trữ các phương tiện, dụng cụ dùng vào việc sản xuất hoặc sử dụng trái phép chất ma túy

Tàng trữ hàng cấm

Tàng trữ séc giả, các giấy tờ có giá giả khác

Tàng trữ tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Tàng trữ tiền giả, ngân phiếu giả, công trái giả

Tàng trữ trái phép chất ma túy

Tách vụ án hình sự

Tái phạm

Tái phạm nguy hiểm

Tái thẩm

Tiền án

Tiền chất dùng vào việc sản xuất trái phép chất ma túy

Tiền phạt được miễn, giảm

Tiền sự

Tiếng nói và chữ viết dùng trong tố tụng hình sự

Tiêu hủy tài liệu bí mật công tác

Tiêu dùng tài sản bị kê biên

Tiêu hủy tài liệu bí mật Nhà nước

Tiêu hủy tài liệu, bí mật công tác quân sự

Tiêu thụ tài sản do người khác phạm tội mà có

Tính chất và mức độ nguy hiểm của hành vi phạm tội

Tình tiết giảm nhẹ trách nhiệm hình sự

Tình tiết tăng nặng trách nhiệm hình sự

Tình trạng không có năng lực trách nhiệm hình sự

Tình trạng nguy hiểm đến tính mạng

Tố cáo trong tố tụng hình sự

Tổ chức đánh bạc

Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy

Tội danh

Tội phạm

Tội phạm ít nghiêm trọng

Tội phạm kết thúc

Tội phạm đặc biệt nghiêm trọng

Tội phạm nghiêm trọng

Tội phạm rất nghiêm trọng

Tống đạt

Tịch thu tài sản

Tự thú

Tự ý nửa chừng chấm dứt việc phạm tội

Tước một số quyền công dân

Tử hình

Tổ chức đua xe trái phép

Tổ chức người khác trốn đi nước ngoài hoặc ở lại nước ngoài trái phép

Tổ chức tảo hôn

Tổ chức vượt trại giam

Tội sử dụng trái phép vũ khí thô sơ hoặc công cụ hỗ trợ

Tội tiêu hủy con dấu tài liệu của cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội

Tù có thời hạn

Tù chung thân

Tuyên truyền chống Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Tuyên truyền những luận điệu chiến tranh tâm lý, phao tin, bịa đặt gây hoang mang trong nhân dân

Tuyên truyền, xuyên tạc, phỉ báng chính quyền nhân dân

Từ chối cung cấp tài liệu

Từ chối hoặc trốn tránh nghĩa vụ cấp dưỡng

Từ chối kết luận giám định

Từ chối khai báo

Tự nguyện làm việc cho địch khi bị bắt làm tù binh

Tha trái pháp luật người đang bị giam, giữ

Thẩm phán

Tham gia tổ chức phản động nhằm lật đổ chính quyền nhân dân

Tham nhũng

Tham ô tài sản

Thay đổi biện pháp tạm giam

Thay đổi người tiến hành tố tụng

Thay thế biện pháp ngăn chặn

Thi hành án hình sự

Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng

Thiếu trách nhiệm để người bị giam, giữ trốn

Thiếu trách nhiệm gây thiệt hại đến tài sản của Nhà nước

Thiếu trách nhiệm trong việc giữ vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ gây hậu quả nghiêm trọng

Thư ký tòa án

Thực hiện không đúng nhiệm vụ được giao

Thực nghiệm điều tra

Thời gian thử thách của án treo

PHẦN THỨ II

THUẬT NGỮ VỀ DÂN SỰ, TỐ TỤNG DÂN SỰ, NHÀ Ở, ĐẤT ĐAI

Các biện pháp cưỡng chế thi hành án

Các tranh chấp khác theo quy định của pháp luật

Cải biên

Cam kết dân sự

Cản trở hôn nhân tự nguyện tiến bộ

Căn cứ để kháng nghị

Căn cứ ly hôn

Cầm cố tài sản

Cầm giữ tài sản

Cố ý gây thiệt hại

Có họ trong phạm vi ba đời

Công bố, phổ biến tác phẩm

Công bố, phổ biến tác phẩm kiến trúc

Con chưa thành niên

Con nuôi

Con ngoài giá thú

Cơ quan đại diện ngoại giao của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài

Cơ quan lãnh sự của Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Cơ sở trợ giúp trẻ em

Cụm nhà chung cư

Cùng dòng máu về trực hệ

Cưỡng ép kết hôn

Cưỡng ép ly hôn

Chấm dứt quan hệ hôn nhân

Chấp hành viên

Chậm tiếp nhận việc thực hiện nghĩa vụ dân sự.

Chậm thực hiện nghĩa vụ dân sự

Chế độ bảo hiểm trách nhiệm dân sự của chủ xe cơ giới

Chế độ quản lý đất nông nghiệp

Chế độ sử dụng đất đai

Chấm dứt quyền sở hữu

Chiếm hữu

Chiếm hữu công khai

Chiếm hữu không có căn cứ pháp luật nhưng ngay tình

Chiếm hữu liên tục

Chiếm hữu có căn cứ pháp luật

Cho thuê quyền sử dụng đất

Chồng

Chủ sở hữu nhà ở

Chủ tọa phiên tòa

Chủ thể sử dụng đất

Chung thẩm

Chủ đầu tư

Chủ sử dụng nhà chung cư

Chủ sở hữu phần sở hữu riêng trong nhà chung cư

Chủ sở hữu tác phẩm

Chủ sở hữu tác phẩm kiến trúc

Chuyển đổi quyền sử dụng đất

Chuyển giao công nghệ

Chuyển nhượng quyền sử dụng đất

Chuyển quyền sử dụng đất

Nghị án

Nghĩa vụ được bảo đảm

Nghĩa vụ trong tương lai

Nghiên cứu chứng cứ

Nghĩa vụ dân sự

Nghĩa vụ dân sự có đối tượng tuỳ ý lựa chọn

Nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần

Nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần

Nghĩa vụ dân sự thay thế được

Nghĩa vụ không được thực hiện một công việc

Nghĩa vụ phải thực hiện một công việc

Người lao động

Người được bảo hiểm

Nguồn nguy hiểm cao độ

Nguyên đơn (trong vụ án dân sự)

Ngược đãi cha, mẹ, vợ, chồng, con cháu

Người bán đấu giá

Người bán tài sản

Người biên soạn

Người biểu diễn

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan có yêu cầu độc lập

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan tham gia tố tụng đứng về phía nguyên đơn hoặc bị đơn

Người có quyền, nghĩa vụ liên quan(trong thi hành án dân sự)

Người có thẩm quyền của cơ quan tiến hành tố tụng

Người chưa thành niên

Người đại diện do đương sự ủy quyền

Người đại diện do Tòa án cử

Người đại diện hợp pháp

Người đại diện sở hữu công nghiệp

Người đại diện theo pháp luật

Người đại diện(trong thi hành án dân sự)

Người điều hành bán đấu giá

Người được giám hộ

Người được thi hành án dân sự

Người giám định(trong tố tụng dân sự)

Người giám hộ

Người không có năng lực hành vi

Người không có quốc tịch

Người làm chứng

Người nộp đơn

Người nước ngoài (trong quan hệ dân sự)

Người phải thi hành án dân sự

Người phóng tác

Người sử dụng đất

Người tiến hành bán đấu giá

Người tham gia đấu giá

Người thành niên

Tác phẩm kiến trúc khuyết danh

Tác phẩm kiến trúc đồng tác giả

Tác phẩm không rõ tác giả

Tác phẩm đồng tác giả

Tập thể lao động

Tên gọi xuất xứ hàng hóa

Tiền lương

Tổ chức dịch vụ bản quyền tác giả

Tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp

Tổ hợp tác

Tổ viên tổ hợp tác

Tuyên bố chết

Tuyên bố mất tích

Tự tiện chuyển đổi, chuyển nhượng quyền sử dụng đất

Thanh tra đất đai

Thẩm phán

Thẩm quyền chung về dân sự của Tòa án

Thế chấp tài sản

Thời điểm mở thừa kế

Thời hạn

Thi có giải

Thi hành án dân sự

Thế chấp tài sản

Thừa kế quyền sử dụng đất

Thừa kế theo pháp luật

Thừa kế thế vị

Thỏa thuận

Thời hiệu yêu cầu thi hành án

Thu hồi đất

Thù lao

Thụ lý vụ án dân sự

Thủ tục đăng ký sáng chế, giải pháp hữu ích

Thủ tục giám đốc thẩm dân sự

Thủ tục tái thẩm dân sự

Thuận tình ly hôn

Thuế sử dụng đất nông nghiệp

Thừa kế

Thừa kế theo di chúc

Thực hiện công việc không có ủy quyền

Thực hiện nghĩa vụ dân sự có đối tượng tùy ý lựa chọn

Thực hiện nghĩa vụ dân sự kèm theo phạt vi phạm

Thực hiện nghĩa vụ dân sự không phân chia được theo phần

Thực hiện nghĩa vụ dân sự liên đới

Thực hiện nghĩa vụ dân sự phân chia được theo phần

Thực hiện nghĩa vụ dân sự thay thế được

Trách nhiệm bồi thường thiệt hại về vật chất

Trách nhiệm dân sự

Tranh chấp đất đai

Tranh chấp lao động

Tranh chấp lao động tập thể về lợi ích

PHẦN THỨ III

THUẬT NGỮ CHỦ YẾU TRONG PHÁP LUẬT VỀ KINH TẾ-THƯƠNG MẠI-TÀI CHÍNH

Công ước Quốc tế về Hệ thống hài hòa mô tả và mã hóa hàng hóa

Công ty

Công ty cổ phần

Công ty cổ phần có vốn đầu tư nước ngoài

Công ty cho thuê tài chính

Công ty hợp doanh

Công ty luật nước ngoài

Công ty tài chính

Công ty trách nhiệm hữu hạn

Công trình

Công trình cố định

Công trình xây dựng

Cửa hàng kinh doanh miễn thuế

Cơ quan có thẩm quyền

Cơ quan cho vay lại

Cơ quan chủ quản

Cơ sở bán lẻ

Cơ sở hạ tầng thông tin

Cơ sở thường trú của công ty nước ngoài ở Việt Nam

Cơ sở y, dược dân lập

Cơ sở y, dược tư nhân

Cung ứng séc trắng

Cung ứng dịch vụ

Chấp hành ngân sách và kiểm tra ngân sách

Chấp nhận chào hàng

Chất lượng công trình xây dựng

Chỉ huy trưởng thi công

Chỉ tiêu chất lượng chủ yếu

Chỉ tiêu pháp lệnh

Chào bán chứng khoán ra công chúng

Chào hàng

Chế độ cấp vốn lưu động

Chế độ kế toán

Chi đầu tư

Chi đầu tư xây dựng cơ bản

Chi ngân sách cho sự nghiệp an ninh quốc phòng

Chi ngân sách cho sự nghiệp kinh tế

Chi ngân sách cho sự nghiệp văn hóa-xã hội

Chi ngân sách Nhà nước

Chi nhánh

Chi nhánh của thương nhân nước ngoài tại Việt Nam

Chi nhánh ngân hàng nước ngoài

Chi phí hợp lệ, hợp lý

Chi thường xuyên

Chia doanh nghiệp

Chiến lược quốc gia dài hạn về nợ nước ngoài

Chiết khấu

Cho thuê tài chính

Cho thuê hàng hóa

Cho vay có bảo đảm bằng cầm cố giấy tờ có giá

Cho vay lại theo hồ sơ tín dụng

Cho vay và thu hồi nợ nước ngoài

Đấu thầu quốc tế

Đấu thầu rộng rãi

Đấu thầu trái phiếu

Đấu thầu trong nước

Đăng ký chứng khoán

Đăng ký lại

Đăng ký đổi Giấy chứng nhận đầu tư

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp

Đại diện hợp pháp của doanh nghiệp, hợp tác xã

Đại lý bao tiêu

Đại lý bán hàng

Đại lý hoa hồng

Đại lý mua hàng

Đại lý mua hàng hóa

Đại lý độc quyền

Đại lý phát hành

Đại lý thanh toán

Đài bờ

Đài lưu động

Đài tầu

Đài tầu bay

Đài thông tin vệ tinh

Đài vô tuyến điện

Đài vô tuyến điện đặt trên các phương tiện nghề cá

Đài vô tuyến điện nghiệp dư

Đá quí

Đánh giá hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp

Đe dọa gây ra thiệt hại đáng kể cho ngành sản xuất trong nước

Đe dọa gây ra thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước

Điểm giao dịch

Điểm giao nhận

Điểm kết cuối của mạng viễn thông

Điện thoại không dây

Điều kiện của một giao dịch cho thuê tài chính

Điều kiện kinh doanh

Điều khoản chủ yếu (trong hợp đồng kinh tế)

Điều khoản tùy nghi (trong hợp đồng kinh tế)

Điều khoản thường lệ (trong hợp đồng kinh tế)

Đình chỉ thanh toán

Địa chỉ thường trú

Địa điểm kinh doanh

Đối xử quốc gia đối với quyền sở hữu trí tuệ

Đối xử quốc gia trong đầu tư

Đối xử quốc gia trong thương mại dịch vụ

Đối xử quốc gia trong thương mại hàng hóa

Đối xử tối huệ quốc đối với quyền sở hữu trí tuệ

Nghiệp vụ lưu động hàng không

Nghiệp vụ phụ

Nghiệp vụ quảng bá

Nghiệp vụ thị trường mở

Nghiệp vụ vô tuyến điện

Nghiệp vụ vô tuyến điện nghiệp dư

Nghĩa vụ nợ dự phòng

Ngoại hối

Ngoại tệ

Ngoại tệ tiền mặt

Người biết thông tin nội bộ:

Người có liên quan (trong hoạt động chứng khoán)

Người gửi tiền

Người làm dịch vụ giao nhận hàng hóa

Người môi giới thương mại

Người đại diện cho thương nhân

Người được đại diện

Người quản lý doanh nghiệp

Nguyên giá

Nguyên tắc ký kết hợp đồng kinh tế

Người bán hàng

Người cư trú là tổ chức hoặc cá nhân

Người cư trú ở Việt Nam và người không cư trú

Người có liên quan (của doanh nghiệp)

Người có thẩm quyền

Người có thẩm quyền quyết định đầu tư

Người điều hành đấu giá

Người gửi hàng

Người giúp việc cho lương y, y sỹ, bác sỹ y học cổ truyền

Người hành nghề bằng bài thuốc gia truyền

Người kinh doanh vận tải đa phương thức

Người ký liên quan đến séc

Người ký phát

Người khai báo hải quan

Người không cư trú

Người làm thủ tục hải quan

Người mua bán thuốc sống

Người mua bán, bào chế thuốc phiến và thuốc y học cổ truyền

Người đại diện theo ủy quyền (công ty)

Người đại lý thuốc cổ truyền

Người được bảo hiểm

Người được trả tiền

Người được ủy quyền (của nhà thầu)

Người nhận hàng

Người phát hành quảng cáo thương mại

Người quản lý doanh nghiệp

Người tổ chức đấu giá

Người tham gia đấu giá

Người thực hiện thanh toán

Tổ chức tín dụng

Tổ chức tín dụng hợp tác

Tổ chức tín dụng được phép giao dịch hối đoái

Tổ chức tín dụng nước ngoài

Tổ chức tín dụng phi Ngân hàng

Tổ chuyên gia

Tố tụng cạnh tranh

Tổng dự toán

Tổng giám đốc doanh nghiệp Nhà nước

Tổng mức đầu tư

Tổng mức vốn đầu tư

Tổng đại lý mua bán hàng hóa

Tổng thầu

Tự cung ứng hàng hóa hoặc tự cung ứng dịch vụ

Tự doanh chứng khoán

Tổng đại lý mua bán hàng hóa, cung ứng dịch vụ

Tờ khai hải quan

Tỷ giá hối đoái

Tỷ lệ chuyển đổi trái phiếu thành cổ phiếu

Tỷ lệ thời lượng quảng cáo

Thẩm định

Thẩm định giá

Thẩm định thiết kế

Thẩm tra thiết kế

Thầu chính

Thầu phụ

Thanh toán bằng thư tín dụng

Thanh toán bằng ủy nhiệm thu

Thanh toán không dùng tiền mặt

Thanh toán nợ

Thanh toán ủy nhiệm chi

Thanh toán vãng lai

Thanh tra thương mại

Thành viên hợp danh

Thành viên sáng lập

Thành viên sáng lập (công ty)

Thẻ ghi nợ

Thẻ ký quỹ thanh toán

Thẻ tiết kiệm

Thẻ tín dụng

Thi công xây dựng

Thi công xây lắp công trình

Thiết bị mạng

Thiết bị đầu cuối

Thiết bị số

Thiết bị viễn thông

Thiết bị vô tuyến điện

Thiệt hại nghiêm trọng cho ngành sản xuất trong nước

Thiết kế bản vẽ thi công (thiết kế chi tiết)

Thiết kế kỹ thuật (thiết kế triển khai)

Thiết kế sơ bộ

Thị phần của doanh nghiệp đối với một loại hàng hóa, dịch vụ nhất định

Thị phần kết hợp

Thư rác

Thị trường
Thị trường giao dịch chứng khoán
Thị trường hối đoái
Thị trường liên quan
Thị trường địa lý liên quan
Thị trường sản phẩm liên quan
Thị trường tài chính
Thị trường tiền tệ
Thị trường tự do
Thông tin nội bộ
Thông tin số
Thói quen trong hoạt động thương mại
Thực hiện các khoản chi
Thực hiện các khoản thu
Thương nhân
Thương nhân kinh doanh Siêu thị hoặc Trung tâm thương mại
Thương phiếu
Thương thảo hoàn thiện hợp đồng
Thức ăn thủy sản
Thỏa thuận cho vay lại
Thỏa thuận trọng tài
Thông điệp dữ liệu
Thời hạn ân hạn
Thời hạn cho thuê (tài chính)
Thời hạn cho vay
Thời hạn chuyển đổi trái phiếu
Thời hạn khiếu nại
Thời hạn sử dụng sản phẩm
Thời hạn trả nợ
Thời hạn xuất trình
Thời lượng quảng cáo
Thời điểm xác định cá nhân, tổ chức có hành vi trốn thuế để xử phạt vi phạm hành chính
Thu ngân sách Nhà nước
Thu nhập không thường xuyên
Thu nhập thường xuyên
Thu sử dụng vốn ngân sách Nhà nước cấp
Thuế
Thuế chống bán phá giá
Thuế chống trợ cấp
Thuế chuyển quyền sử dụng đất
Thuế doanh thu
Thuế giá trị gia tăng
Thuế gián thu
Thuế lợi tức
Thuế môn bài
Thuế nhà đất
Thuế sát sinh
Thuế sử dụng đất nông nghiệp
Thuế tài nguyên
Thuế tiêu thụ đặc biệt
Thuế thu nhập cá nhân
Thuế thu nhập doanh nghiệp
Thuế trực thu
Thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu
Thù lao đại lý
Thủ tục hải quan

PHẦN THỨ IV

THUẬT NGỮ PHÁP LÝ CHỦ YẾU TRONG LĨNH VỰC HÀNH CHÍNH, QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VÀ QUAN HỆ QUỐC TẾ

PHẦN THỨ V

THUẬT NGỮ VỀ LĨNH VỰC LAO ĐỘNG

PHẦN THỨ VI
THUẬT NGỮ PHÁP LÝ TRONG CÁC LĨNH VỰC PHÁP LUẬT KHÁC

Cây đầu dòng của cây công nghiệp, cây ăn quả lâu năm, cây lâm nghiệp

Cây đổ gẫy

Cây phụ trợ

Cặp vợ chồng vô sinh

Các bệnh phải kiểm dịch

Các biện pháp phòng bệnh bắt buộc

Cán bộ chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia

Cáp điện

Cải tạo giống

Cảng biển

Cảng cá

Cảng dầu thô ngoài khơi

Cước cự ly

Cổ vật

Công lệnh tải trọng

Công lệnh tốc độ

Công tác dân số

Công trình

Công trình biên giới

Công trình điện lực

Công trình đường sắt

Công trình thủy lợi

Công trình xây dựng

Cứu hộ hàng hải

Cửa khẩu

Cơ cấu dân số

Cơ cấu dân số già

Cơ quan chuyên trách bảo vệ an ninh quốc gia

Cơ quan kiểm dịch y tế biên giới

Cơ quan quản lý Nhà nước tại cửa khẩu

Cơ sở lưu trú du lịch

Cơ sở sử dụng năng lượng trọng điểm

Cơ sở tín ngưỡng

Cơ sở tôn giáo

Công trình đường bộ

Công trình xây dựng

Chất gây ô nhiễm

Chất lượng dân số

Chất thải

Chất thải động vật

Chất thải nguy hại

Chất vấn

Chỉ số phát triển con người (HDI)

Chỉ tiêu động viên công nghiệp

Chỉ tiêu thống kê

Chạy tầu

Chế biến khóang sản

Chế phẩm sinh học dùng trong thú y

Chậm trả hàng

Chỉ giới đường đỏ

Chỉ giới xây dựng

Chọn giống

Chứng từ vận tải đa phương thức

Chương trình du lịch

Chương trình đặc biệt

Chương trình phụ

Chức sắc

H 560

Tàu biển Việt Nam
Tàu biển Việt Nam Chủ tàu
Tàu công vụ
Tàu có lỗi gây ra tai nạn đâm va
Tận thu
Tầu
Tầu bay
Tầu cá
Tầu thuyền
Tổ chức hoa tiêu hàng hải
Tổn thất chung
Tổn thất toàn bộ ước tính
Tổn thất toàn bộ thực tế
Tai nạn đâm va
Tai nạn hàng hải
Tài sản, thu nhập phải kê khai
Tạo giống
Tạm dừng làm thủ tục hải quan
Tài liệu văn thư
Tài nguyên du lịch
Tác phẩm báo chí
Tác phẩm chính trị
Tái tạo nguồn lợi thủy sản
Tiền chất dùng làm thuốc
Tiền nước
Tiêu chuẩn chất lượng thuốc
Tiêu chuẩn môi trường
Tiêu chuẩn vệ sinh thú y
Tiêu chuẩn xây dựng
Tín đồ
Tính mới của giống cây trồng về mặt thương mại
Tình trạng nhiễm dịch thực vật
Tư vấn dân số
Tổ chức hợp tác dùng nước
Tổ chức tôn giáo
Tổ chức tôn giáo cơ sở
Tổng mức dự trữ quốc gia
Tổng mức tăng dự trữ quốc gia
Tổng thầu xây dựng
Tòa nhà
Tòa nhà được lựa chọn
Tu bổ di tích lịch sử-văn hóa, danh lam thắng cảnh
Tuổi thành thục công nghệ
Tuyến du lịch
Tuyến đường sắt
Thặng số bán buôn
Thặng số bán lẻ
Thăm dò khoáng sản
Thăm dò, khai quật khảo cổ
Tham quan
Thanh thải
Thành phần môi trường
Thế trận an ninh nhân dân
Thềm lục địa
Thi công xây dựng công trình
Thi đua
Thiết bị bảo vệ (điện)
Thiết bị điện
Thiết bị đo đếm điện
Thiết kế cơ sở
Thiết bị lắp đặt vào công trình
Thiết kế đô thị

3450 THUẬT NGỮ
PHÁP LÝ PHỔ THÔNG

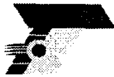
****

NHÀ XUẤT BẢN GIAO THÔNG VẬN TẢI

Chịu trách nhiệm xuất bản
LÊ TỬ GIANG

Biên soạn
LUẬT GIA NGUYỄN NGỌC ĐIỆP
Bìa
VÕ THỊ KIM THOA
Sửa bản in
NGUYỄN VĂN DUNG
TRẦN THỊ MAI LANH

Số lượng 1000 cuốn, khổ 16 x 24 cm tại xưởng in GTVT, Số 92 Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Q.1, Tp HCM.
Số QĐXB: 58-2008/CXB/51-79/GTVT.
In xong nộp lưu chiểu Quý I năm 2009.

CÔNG TY TNHH TM - DV - QC

HƯƠNG HUY

Công ty chuyên phát hành sỉ và lẻ các loại sách kinh tế. Hoạt động lớn nhất từ trước đến nay qua hệ thống "Siêu thị sách bán lẻ": Kinh tế học, Kế toán – Thống kê, Pháp luật, Quản trị kinh doanh, Marketing, Chứng khoán, Tài chính – Tiền tệ – Ngân hàng, Từ điển các loại, Giáo trình kinh tế các loại, Xây dựng...

Chuyên mua bán, trao đổi, ký gởi; hợp tác xuất bản với các trường đại học trong nước và quốc tế, các tác giả, dịch giả, liên kết các nhà xuất bản nổi tiếng trong lĩnh vực tri thức mới.

Công ty nhận thiết kế bìa sách, quảng cáo, in ấn, chế bản, cấp phép xuất bản, hoàn chỉnh các bản thảo cho các tác giả.

Công ty phục vụ phân phối sách đến các Trung tâm giảng dạy Khối ngành Kinh tế, các Thầy, Cô ở các Tỉnh, Thành phố làm giáo trình giảng dạy.

**** Liên hệ trao đổi trực tiếp qua điện thoại: 0918303113***

Toàn bộ hệ thống công ty và nhà sách tọa lạc trên hai trụ sở:

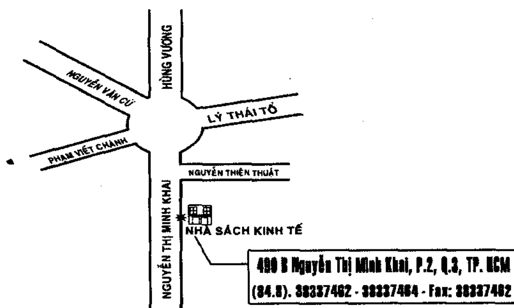
"NHÀ SÁCH KINH TẾ"

Nơi hội tụ uy tín cho các nhà tri thức

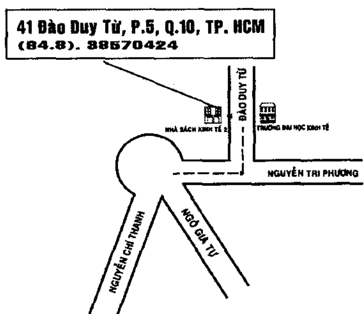

Website: www.nhasachkinhte.vn
Email: nhasachkinhte@hcm.fpt.vn

Trụ sở chính: NS. KINH TẾ 1
Số 490B N.T. Minh Khai, P.2, Q.3, TP.HCM

Chi nhánh: NS. KINH TẾ 2
41 Đào Duy Từ, P.5, Q.10, TP.HCM
(Đối diện Cổng 3 Trường ĐH Kinh tế TP.HCM
Cơ sở B 279 Nguyễn Tri Phương)

**** Liên hệ phát hành, mua bán, trao đổi, ký gửi theo địa chỉ:***

- Phòng kinh doanh: ĐT: 08.38337462, 3,4,5,6 – Fax: 08.38337462
- (08).38301659, 38301660 – Fax: 08.38337466

**** Liên lạc hợp tác xuất bản sách, thiết kế bìa sách, in ấn, chế bản hoàn chỉnh bản thảo... theo địa chỉ:***

- Phòng chế bản: ĐT: 08.38337466 – Fax: 08.38337466